

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ

שלשלת האור

שער
ששי

חיכל
שביעי

ספר המאמרים – תרנ"ד

»»»

מ א ת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום רובער

צוקללה"ה נכנ"ם זי"ע מליובאוויטש

הוצאה שני' עם הוספות

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„ אוצר החסידים ”

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה
הי' תהא שנת אראנו נפלאות

מפתח כללי:

III	פתח דבר (להוצאה ראשונה)
V	פתח דבר
VII	מפתח המאמרים
א-שלד	ספר המאמרים – תרנ"ד
	הוספות:
שלז-שנא	הנחות
שנב	אגרות קודש בעניני דא"ח
	ליקוט שיחות רשימות ומכתבים מכ"ק אדמו"ר
שס	(מהוריי"צ) נ"ע
שעא	הקדמה לד"ה החודש וד"ה ויבוא משה
שעג	מפתח ענינים – ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א
שעט	פאקסימיליות מגוכי"ק מסה"מ תרנ"ד
שפב	מפתח ענינים

SEFER HAMAAMORIM – 5654 second edition

Published and Copyrighted by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000 • (718) 778-0226

Printed in the U.S.A.

5751 • 1991

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Shalom Dov Baer, 1860-1920

Sefer ha-ma'amarim.

(Sifriy. Otsar ha-ḥasidim, Lyubavīṭsh) (Kovets shalsholet ha-or; hekhāl 7., sha'ar 6.)
Hebrew and Yiddish.

Title on t.p. verso: Sefer hamaamorim.

Includes other editions of some volumes.

Includes bibliographical references and index in some volumes.

Contents: -- 654 -- [etc.] -- 659 -- [etc.] -- 680.

1. Jewish sermons 2. Sermons, Hebrew. 3. Sermons, Yiddish.

4. Hasidism--Sermons. I. Title. II. title: Sefer hamaamorim.

III. Series: Sifriyat Otsar ha-Ḥasidim, Lyubavīṭsh. IV. Series: Kovets Shalsholet ha-or; hekhāl 7., sha'ar 6.

BM740.S3629 296.8'33 86-21049

ISBN 0-8266-5659-5 (v. 659)

נדפס בדפוס „עזרא“, ע"י מרדכי בן רחל ושלוש דובער בן אסתר הדסה

נדפס בדפוס שמחה ובנו גרשון גלוקצוו

פתח דבר

— להוצאה ראשונה —

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה את „ספר המאמרים — תרנ"ד" אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

ספר זה כולל המאמרים שאמרו (או כתבם) במשך שנת תרנ"ד. בשנה זו¹ קיבץ „קבוצה של ט"ו י"ז בחורים ומקרבם לאור כי טוב . . . לכן כל הדרושים של רנ"ד . . . יצאו לאור"² בכתב וכיו"ב, ונדפסו כעת — בפעם הראשונה — מבוך (מס. 902) שחלקו גוף כתב יד קדשו, וחלקו — כתי"ה הר"ש סופר³ מוגה בכתי"ק⁴.

* * *

בראש הספר בא: מפתח מאמרים — נעתק מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע⁵.

בסוף הספר באו: א) הנחות⁶, ב) ליקוט שיחות, רשימות ומכתבים מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע — אודות שנת תרנ"ד. ג) הקדמה לד"ה החודש, וד"ה יבוא משה⁷. ד) מפתח ענינים והערות על ש"ב (אשר במאמרים הנ"ל)

- 1) בשנה זו „קיבל עליו עול הנשיאות לכל הפרטים“ (חנוך לנער ע' 12). וראה שיחת ש"ס וירא, כ"ף מ"ח, ה'תשמ"ג.
- 2) אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ח"ב ע' קה. וראה חנוך לנער ע' 55: בשנה זו היה מאמר דא"ח כמעט בכל שבת עד חודש תמוז.
- 3) שהעתיק המאמרים מהנשיאים שלפניו ועליהם ניתוספו הגהות וכו' בכתי"ק, בפרטיות ראה במפתח המאמרים.
- 4) הקטעים שכתב עליהם „אצ"ל“ [= אין צריך להעתיק] או „להו"ע“ [= לא הועתק] — נדפסו כאן בשולי הגליון. מכתבי שנה זו נדפסו ב„אגרות קודש“ שלו ח"א ע' קסה ואילך.
- 5) נעתק מ„רשימת מאמרי דא"ח“ (ברוקלין, תשמ"א) ע' סד — בעריכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בתוספת הערות מהמור"ל הבאות בחצאי ריבוע. ברשימה שם נזכרו עוד מאמרים ולע"ע לא מצאנום, והם: ד"ה בראשית ברא, ד"ה או תשמח, ד"ה גל עיני, ד"ה והיו וגו' מקושש עצים, ד"ה כל מחלוקת שהיא לשם שמים. — ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו מאמרים אלו שיואל להמציאם לנו ע"מ שנוכל להדפיסם, וזכות הרבים תלוי בו.
- 6) לע"ע לא מצאנו גוכי"ק מאמרים אלו.
- 7) נדפסו בקונטרס בפי"ע (ברוקלין, תשכ"ג תשי"ז).

— ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א. (ה) פאקסימיליות מגוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) ג"ע. ו) מפתח ענינים — גערך ע"י הרה"ת ר' מיכאל אהרן שי' זעליגזאן.*

* * *

ההערות ומ"מ בשוה"ג, לד"ה החדש וד"ה ויבוא משה — הם מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

עריכת הספר לדפוס, ההערות בשוה"ג" וההגהה — ע"י הרה"ת ר' שלום יעקב חזן הת' יוסף יצחק איידעלמאן הת' משה מנחם מענדל איידעלמאן.

מערכת „אוצר החסידים”

יא טבת, ה'ת"ח' שנת גאולת משיח.
שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

(8) נעתקו ממפתח ענינים למאמרי ודרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) ג"ע, שנדפס במספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות תב"ד (ברוקלין, תשכ"ו). המפתח הוא לרוב המאמרים.

(9) מפתח זה הוא לכל המאמרים, ובאופן מפורט יותר.

(10) במקומות שנראה לכאורה שחסרה תיבה (או שהתיבה חסירה אותיות וכיו"ב), וכן (באיזה) מקומות שנעתק לשון הפסוק או המארו"ל בנוסח שונה מהמקור — הערנו ע"ז בשוה"ג בדרך אפשר [מסיבות טכניות נכנסו תיקונים אחרים בפנים הספר, מבלי להעיר על כך].

פתח דבר — להוצאה החדשה —

באשר ההוצאה הראשונה של „ספר המאמרים — תרנ"ד" אולה מן השוק, מדפיסים
אנו בזה הוצאה שנייה.
בהוצאה זו הוספנו, אגרות קודש שלו בעניני דא"חי.

מערכת „אוצר החסידים“

ב' אייר ת"ת שבת"ת, שנת ה'תנשי"א (ה'י' תהא שנת אראנו נפלאוח).
ברוקליו, נ"י.

(1) ברוקליו, ה'תשמ"ג.

(2) בהוצאה זו הוגה ד"ה ובחדש השביעי, והענין כו' זה היום, ודיה דבר וגו' קדושים, בהשוואה לגוכ"ק.
שלא היו תח"י בעת ההוצאה הראשונה של סה"מ זה.

(3) נדפסו גם כאגרות קודש שלו ח"א ע' קסו. ח"ב ע' תתקח.

מפתח

מפתח *

עמוד	זמן אמירתו		דבור המתחיל
א	ר"ה	א	ובחדש השביעי
יג	ר"ה	ב	והענין כו' זה היום
	האינו		אנכי אנכי
יט	חה"ס		ושאבתם
כו	שמע"צ		תורה צוה
לז	שמח"ת בסעודה		אין ערוך בראשית ברא
מג	נח		את קשתי נתתי
מח	לך		ויאמר וגו' לך לך

(*) נעתק מ"רשימת מאמרי דא"ח" - בעריכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בתוספת הערות מהמחיל הבאות בחצאי ריבוע.
אנכי אנכי: לע"ע לא מצאתי אלא הנחה [(מס. 785 (קח, ב)). ונדפסה לקמן בהוספות.

ושאבתם: לע"ע לא מצאנו אלא העתקה (מס. 785 (קו, א ואילך)). והוא ד"ה זה תרל"ד, וראה ד"ה זה תרכ"א (נדפס בקונטרס בפ"ע ברוקלין, תש"ג). באמצע המאמר בשוה"ג בא קטע מרשימת השומעים. ד"ה זה בתוספת הגהות - ראה סה"מ תרמ"ד ע' רסו ואילך. וראה ד"ה זה תרח"ץ ע' נה ואילך.

תורה צוה: ראה ד"ה זה תרל"ד, חלקו הראשון בתוספת הגהות וכו' - ראה ד"ה ביום השמע"צ תשיב (סה"מ תשיב ע' 35 ואילך). וחלקו השני - ראה ד"ה תורה צוה: בראשית ברא: צהר תעשה - תשיב (סה"מ תשיב ע' 39 ואילך).

אין ערוך: נזכר בשיחת חה"פ תרצ"ד ח"ב אות לו [(נדפסה לקמן בהוספות). לע"ע לא מצאנו אלא העתקה והוגה עפ"י כת"י מס. 641. 688. 1225. בכמה מהעתקות נרשם, "שמח"ת תרנ"ב", אבל מהציונים שבהמאמר נראה שהוא מתרנ"ד: (א) בע' לו, ועמ"ש מזה אצלנו במ"א בהגהות לד"ה פתח אלי"י, וההגהות התחיל לכותבם בחורף תרנ"ב, (ב) בע' מב, ועמ"ש בההגהות לד"ה יפה שעה א' שבג"ע מאר גילו הק"י, וכנראה שהכוונה לד"ה ויאמר גו' לך תרנ"ד, שהוא הגהות לד"ה יפה שעה (תרל"ד). ואולי נאמר ב' פעמים: בתרנ"ב, ובתרנ"ד - בתוספת הגהות.

בראשית ברא: רשום ברשימת מאמרים (מס. 222). וראה לקריד (כרך א) קמד, רע"ב. לע"ע לא מצאנוהו.

את קשתי: ראה ד"ה כי מי נח תרל"ב.

ויאמר וגו' לך: ראה ד"ה יפה שעה תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' נו ואילך). וראה

דבור המחזיק	-	ומן אמירתו	עמוד
יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט		וירא	
אז תשמח בתולה במחול		כ' מ"ח ב' חיי	
גל עיני		חיי שרה	נה
ואברהם זקן		תולדות	סה
ויתן לך		ויצא	עב
והאבן הזאת		וישלח	עז
ויקח מן הבא		וישב	פז
לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה		מקץ, ש"ח	צז
מצותה משתשקע		ויגש	קד
מי יתנך כאח לי			

ד"ה יפה שעה בס' בש"י [=בראשית שמות ויקרא] (מס. 1063 (סט, א ואילך)) לאדמ"ר הצ"צ.

יפה שעה: נזכר ביומונו של כ"ק מו"ח אדמ"ר נ"ע (קטעים מהיומון מתקופה זו נדפסו ב"התמ"ם חוברת ג' ע' כו [ונדפסו לקמן בהוספות]). מאמר זה הוא חלק מהמאמר דש"פ לך לך.

אז תשמח: נזכר ביומונו שם, והוא מאמר כ"ק אדמ"ר מהר"ש נ"ע דשנת תרל"ט [לע"ע לא מצאנו אלא הנחה גוכ"ק אדמ"ר (מהורש"ב) נ"ע דמאמר זה דשנת תרל"ט (מס. 1260 (קנד, א ואילך)) ונדפס לקמן בהוספות]. גל עיני: נזכר שם [לע"ע לא מצאנוהו].

ואברהם זקן: ראה ד"ה זה תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' כח ואילך). חלקו הראשון בתוספת הגהות וכו' – ראה ד"ה זה תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' 62 ואילך). תשמיז (סה"מ מלוטט ח"א ע' תמט ואילך).

ויתן לך: בראש המאמר נרשם בגוכ"ק „להו"ע" [= לא הועתק] וכנראה הכוונה שמאמר זה לא נתפרסם בשעתו. חלקו הראשון בתוספת הגהות וכו' – ראה ד"ה יפה שעה תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קעז ואילך). ודיה פתח אלי תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' 77 ואילך). וחלקו השני – ראה ד"ה ויתן לך תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' 66 ואילך). וראה ד"ה זה תשכ"ח (סה"מ מלוטט ח"ד ע' סג ואילך).

והאבן הזאת: לא נגמר בגוכ"ק, וראה אגרות כ"ק אדמ"ר מהר"ש נ"ע (ח"ב) ע' שמב – ע"ד מאמר זה, ולשלימות הענין ראה ד"ה זה תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' סו ואילך). ד"ה זה בתוספת הגהות וכו' – ראה ד"ה ועלו מושיעים תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קמג ואילך). ד"ה קרוב ה' (הב') תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קפג ואילך).

לעולם יהא אדם: הוא ד"ה ויקח מן הבא בידו הנ"ל, בתוספת הגהות. וראה גם ד"ה זה עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' פב ואילך).

מצותה: ראה ד"ה בכ"ה בכסלו ודיה מצותה תרל"ג. ד"ה זה בתוספת הגהות וכו' – ראה ד"ה ואתה ברחמך תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קסג ואילך). וראה ד"ה נר חנוכה תשי"ד.

מי יתנך: הוא ד"ה זה תרל"א, עם שינויים קלים. ד"ה זה בתוספת הגהות – ראה ד"ה המלאך הגואל תרפ"ד (סה"מ תרפ"ד ע' קסו ואילך).

עמוד	וזמן אמירתו	דבור המתחיל
קי	ויחי	חכלילי עינים
קיז	שמות	קדש ישראל
קכד	וארא	והי' אור הלבנה
קלא	בא	החדש הזה לכם
קלט	בשלח	ויט משה את ידו
קמו	משפטים	ויבוא משה בתוך הענן
קנו	תרומה	והבריה התיכון
קסו	תצוה	ואתה תצוה
קעג	תשא	הנה אנכי כורת ברית
קפא	ויקהל, פ' שקלים	כי תשא
קפח	פקודי	וישמ את הכיור

חכלילי: ראה ד"ה זה בס' בש"י הנ"ל (קסא, א ואילך).
 קדש ישראל: ראה ד"ה זה תרמ"א. וראה ד"ה הבאים ישרש בס' בש"י הנ"ל (קפא, ב ואילך). וראה גם ד"ה זה עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' קכג ואילך).
 והי' אור הלבנה: ראה ד"ה זה תרמ"א. וראה ד"ה ולהבין כי ענין ד' גאולות בס' בש"י הנ"ל (קצו, א ואילך). וראה גם ד"ה לכן אמר תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קלט ואילך).
 החדש הזה לכם: ראה ד"ה זה בס' בש"י הנ"ל (קצט, א ואילך). בראש המאמר נרשם בגוכ"ק „להו"ע" [= לא הועתק] וכנראה הכוונה שמאמר זה לא נתפרסם בשעתו. מאמר זה י"ל בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשכ"ג), ההערות ומ"מ בשוה"ג – הם מכ"ק אדמ"ר שליט"א (וראה בהקדמה למאמר זה, נדפסה לקמן בהוספות) וראה ד"ה זה תשי"ז.
 ויט משה: ראה ד"ה ראו כי הי' תרל"ז. וראה ד"ה ראו כי הי' בס' בש"י הנ"ל (רמו, א ואילך). בראש המאמר נרשם בגוכ"ק „להו"ע" [= לא הועתק] וכנראה הכוונה שמאמר זה לא נתפרסם בשעתו.
 ויבוא משה: ראה ד"ה זה תרל"ה (נמצא בדפוס). מאמר זה י"ל בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשי"ז). ההערות ומ"מ בשוה"ג – הם מכ"ק אדמ"ר שליט"א (וראה הקדמה למאמר זה, נדפסה לקמן בהוספות). וראה ד"ה עם זו יצרתי תשי"ב, ד"ה ויבוא משה תשי"ז.
 ואתה תצוה: ראה ד"ה ששה משמותם שנדפס באוה"ת תצוה ע' א'תרנו ואילך. וראה גם ד"ה זה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רמה ואילך).
 הנה אנכי: ראה ד"ה זה תרל"א (שהוא ד"ה זה תר"ל בתוספת הגהות (נדפס עם ההגהות) בסה"מ תר"ל ע' קב ואילך)). וראה ד"ה אתם נצבים תשי"ב.
 כי תשא: הוא ד"ה זה תר"ל (סה"מ תר"ל ע' קח ואילך). וראה ד"ה זה תרל"ב. – לע"ע לא מצאנו אלא העתקת הר"ש סופר (מס. 1327), ובראשה „פ' שקלים, פ' תצוה", אך הקביעות דשנה היא – פ' שקלים הי' בפ' ויקהל. ראה ד"ה זה תשי"א. וראה גם ד"ה זה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רסז ואילך).
 וישם את הכיור: ראה ד"ה זה תרל"ב. באמצע המאמר ישנם קטעים שכתב עליהם „להו"ע" [= לא הועתק] והכוונה שקטעים אלו לא נתפרסמו בשעתם, ונדפסו כאן

עמוד	זמן אמירתו	דבור המתחיל
קצו	ויקרא, פ' זכור	זכור וגו' עמלק ובבואה לפני המלך
רג		כי ישאלך בנך
רטז	א חה"פ	הים ראה וינוס
רכח	ב שש"פ	ואני תפלתי
רלו	אחרי	דבר גו' קדושים תהיו
רמה	קדושים	כל שמעשיו מרובין
רנב	אמור	להבין ענין הילולא דרשב"י
רסא	ל"ג בעומר	פתח ר' יצחק וכו' דומה דודי
רבע	בהר	וזכרתי את בריתי יעקב
רהע	בחוקותי	וביום הבכורים
רפד	א חה"ש	צאינה וראינה
רצז	ב חה"ש	כה תברכו
שיא	נשא	

בשוה"ג. וראה ד"ה ויקהל משה תשי"ט. וראה גם ד"ה זה עטרית (סה"מ עטרית ע' רעט ואילך).

זכור: לא נגמר בגוכי"ק. הנחה ממאמר זה י"ל בקופיר, ונדפס לקמן בהוספות. וראה גם ד"ה זה - תרס"ה (סה"מ תרס"ה ע' רי ואילך).
ובבואה: לא נגמר בגוכי"ק.

כי ישאלך . . . הים ראה: ההמשך לא נגמר בגוכי"ק. וראה גם ד"ה כי ישאלך עטרית (סה"מ עטרית ע' שטא ואילך). וד"ה כי ישאלך תשליח (סה"מ מלוקט ח"ד ע' ריג ואילך).

ואני תפלתי: ראה ד"ה תרל"א.

דבר גו' קדושים: ראה ד"ה כתר יתנו תרמ"א, תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' קסא ואילך). ד"ה זה בתוספת הגהות - ראה ד"ה ומעין מבית ה' תר"צ (תשי"ו) (סה"מ תשי"ו ע' 64 ואילך). וראה גם ד"ה זה עטרית (סה"מ עטרית ע' שפו ואילך).

כל שמעשיו: ראה ד"ה זה תרל"ג. וראה גם ד"ה זה עטרית (סה"מ עטרית ע' שצו ואילך).

להבין ענין הילולא: [ראה ד"ה וביאור כו' באתי לגני תרמ"ג (סה"מ תרמ"ג ע' סט ואילך) פ"ו. וראה ד"ה להבין ענין נתינת התורה תשט"ז]. בשיחת ל"ג בעומר תשי"ד אות י"ד (לקוט ל"ג) נזכר מאמר ל"ג בעומר: כחד קטירא אתקטרגא, ובטח היינו הך [בשיחה שם שד"ה כחד קטירא אמרו עוה"פ בשנת תרע"ח (בהתחלה אחרת: להבין ענין הילולא) ומביא שם תוכן המאמר, שהוא התוכן של המאמר דתריע"ח ולא דתרינ"ד שלפנינו, ואולי ה"י עוד מאמר בתרינ"ד שהתחיל: כחד קטירא אתקטרגא. וצ"ע.

פתח ר' יצחק: לע"ע לא מצאנו אלא העתקה (קופיר). והוא ד"ה זה בס' בש"י הגיל (שלה, א ואילך).

וזכרתי: לע"ע לא מצאנו אלא כתי"י הר"ש סופר (מס. 830) מבוך של הרה"ג הרי"ש לנדא. והוא ד"ה זה בס' בש"י הגיל (שפו, א ואילך).

צאינה וראינה: ראה ד"ה ועברתי באמצ' תרמ"ד, תרינ"א (החלק שלא נדפס).

כה תברכו: ראה ד"ה זה תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' קנב ואילך).

י"ל
בשיחת
ל"ג בעומר
תשי"ד
אות י"ד

עמוד	זמן אמירתו	דבור המתחיל
שיח	בהעלותך	בהעלותך
	קִיץ	ויהיו וגו' מקושש עצים
	חוקת	בן ג"ש הכיר אברהם
	עקב	כל מחלוקת שהיא לשם שמים
שכו		או ישיר ישראל
שלג		והסיר ה' ממך
		שכא
		דודי לי ואני לו – ראמאנאָווקע
		(אתם נצבים או כי תצא?)

הוספות:

הנחות

שלז		או תשמח בתולה במחול – תרל"ט
שלט	האזינו	אנכי אנכי
שמא	ויקרא, פ' זכור	זכור
שמו	חוקת	או ישיר

בהעלותך: ראה ד"ה זה בכתיי מס. 626 (רפה, א ואילך), לאדמור' מוהר"ש נ"ע ובמאמרי אדה"ז – תקס"ו (ע' רמב ואילך).
ויהיו וגו' מקושש: כך מצאתי ברשימה אחת של מאמרי שנת תרנ"ד, אבל לא ראיתיו.

בן ג' שנים הכיר: נזכר בשיחת כ' כסלו תרצ"ד [לע"ע לא מצאנוהו].
כל מחלוקת: כך מצאתי ברשימה אחת של מאמרי שנת תרנ"ד, אבל לא ראיתיו.
[או ישר: לע"ע לא מצאנו אלא הנחה (מס. 717 רט, א ואילך), ונדפס לקמן בהוספות.

והסיר ה' ממך: לע"ע לא מצאנו אלא העתקה (מס. 841). וראה ד"ה זה תרל"א.
דודי לי ואני לו: לע"ע לא מצאנו אלא העתקה (מס. 687 פה, א ואילך). וראה ד"ה אני לדודי תרל"ג.

אתם נצבים או כי תצא: כך מצאתי ברשימה אחת של מאמרי שנת תרנ"ד, אבל לא ראיתיו (במס' 506 ישנה ההתחלה דמאמר זה בד"ה: אתם נצבים.

או תשמח: ראה לעיל הערה ד"ה או תשמח.

אנכי אנכי: ראה לעיל הערה ד"ה אנכי.

זכור: ראה לעיל הערה ד"ה זכור.

או ישר: ראה לעיל הערה ד"ה או ישר.

שנב	אגרות קודש – בעניני דא"ח
	ליקוט שיחות רשימות ומכתבים מכ"ק אדמ"ר
שס	(מהור"י) נ"ע – אודות שנת תרנ"ד
שעא	הקדמה לד"ה החודש
שעא	הקדמה לד"ה ויבוא משה – מכ"ק אדמ"ר שליט"א
שעג	מפתח ענינים והגהות על סש"ב – ע"י כ"ק אדמ"ר שליט"א
שעט	פאקסימיליות מגוכי"ק אדמ"ר (מהורש"ב) נ"ע – מסה"מ תרנ"ד
שפב	מפתח ענינים

הקדמה . . . החודש: נדפס בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשכ"ג).
הקדמה . . . ויבוא: נדפס בקונטרס בפ"ע (ברוקלין, תשי"ז).

ספר המאמרים

— תרנ"ד —

בס"ה, ליל ב' דר"ה, רנ"ד

ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהי לכם כו'. איתא במד"ר פ' אמור פ' כ"ט ומתמלא עליהם רחמים אימתי בחדש השביעי, כל השביעין חביבין, בימים שביעי חביב שנא' ויברך אלקים את יום השביעי, ובחדשים שביעי חביב שנא' בחדש השביעי, והיינו דכמו בשבת כתי' שבת להוי' דאז מאיר גילוי ש' הוי' דבשימ"ב הי' בחי' ש' אלקי' כמ"ש בראשית ברא אלקים ולי"ב פעמים אלקים במע"ב ואח"כ בשבת כתי' ויכל אלקים פ"י שכלתה בחי' ומדרי' אלקים שנעשה קץ ותכלית למדריגה זו והאיר אז בחי' ש' הוי', ולכן כתי' אח"כ ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים כו', וזהו"ע החביבות דיום השביעי שמאיר בו שם הוי', וכמו"כ הוא בחדשים שביעי חביב שמאיר בו ש' הוי', וידוע דשם הוי' הוא בחי' רחמים כמ"ש במד"ר ע"פ ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם א"ל הקב"ה לפי מעשי אני נק' כו', וכשאני מרחם על בריותי אני נק' הוי'. וזהו שאמר ומתמלא עליהם רחמים אימתי בחדש השביעי דאז מאיר ש' הוי' שהוא בחי' רחמים, דששה הוא בחי' ששה מדות, וזהו"ע ששה ימים וששה חדשים שהן ששה מדות, אמנם שביעי הוא בחי' בינה, כידוע בענין ושביעאה עליהו שהוא בחי' בינה וכמבואר בכ"מ וחוי"ב הם תרדל"מ וגם כללות ג"ר חשובות כא', וזהו"ע גילוי ש' הוי' דהוי' בחכ' והו"ע גילוי המוחין בכלל ומוחין הם בחי' רחמים וכמ"ש אבינו אב הרחמן, וכמו"כ כללות המוחין הם בחי' רחמים, וכמ"ש בחז"ל דצ"ט סע"א ת"ח כד ההוא שופר עילאה דנהורא דכולא בי' אסתלק ולא נהיר לבנין כדין דינא אתער כו' וכד בר נש תייבין מחסאיהון בעיין לנגדא קול שופר מתתא וההוא קלא סליק לעילא כדין אתער שופרא אחרא עילאה ואתער רחמי כו', ופי' שופר עילאה הוא בחי' בינה כמ"ש הרמ"ז שם דנהורא דכולא בי' היינו דהתגלות עתיק הוא בבינה כו' וכד אסתלק ולא נהיר לבנין שאינו מאיר בדיא דזהו"ע הדורמיטא דז"א בחי' שינה שמסתלקין המוחין וכדין דינא אתער, וע"י תקיעת שופר למטה, דעיקר ענין תקיעת שופר הוא התשובה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בכוננת התקיעה עורו

ישנים מתרדמתכם ושובו אל הוי' כו', מעוררים שופרא אחרא עילאה שנמשך בחי' מוחין חדשים מבחי' בינה ואתער רחמי כו'. ונמצא דסיבת הדינין הוא מפני שנשאר ז"א בבחי' ו"ק, ומיתוק הדינין הוא ע"י המוחין דגדלות שנמשכים בז"א שהן בחי' רחמים, וכמו עדי"מ למטה התיטק הוא תמיד ברזגו וקפידא מפני שאין בו בחי' מוחין עדיין וכל מה שיגדל ומאיר גילוי המוחין יותר הוא בבחי' רחמים יותר, וזהו ומתמלא עליהם רחמים חדש השביעי שמאיר בחי' המוחין בז"א. ועפי"ז יובן מ"ש כל השביעין חביבין דפי' חביב אי' בפי' האריז"ל על המשנה דחביבין ישראל שבשמ"ש שער מאריז"ל בסופו בפי' מס' אבות דחביב הוא ר"ת חכ' בינה יש"ס בינה היינו תבונה הרי דחביב הוא בחי' גילוי המוחין, דההפרש בין אה' לחיבה אי' בס' קה"י בערך חיבה דאה' הוא בחי' חסד וחיבה הוא בבחי' המוחין וביאר שם דאה' הוא מצד הטבע דטבע הטוב לאהוב הכל ולהתחסד עם הכל ואין זה ראי' על המקבל שחביב על המשפיע, אמנם חיבה הו"ע שמורה חיבת המקבל עליו והיינו מה שהמשפיע דאף שהוא חסד וטבע הטוב בעצם ה"ה מתלבש בכלי הגבורה משום חיבת בניו להנכס באויביו וזה"ע החיבה כו'. וי"ל ענין זה ברי"ה הוא מ"ש הוי' יחתו מריביו עליו בשמים ירעם כו', יחתו הו"ע השכירה ששובר את המנגדים, דהנה כתי' ויבאו בני האלקים להתייצב על הוי' ובני האלקים הם שלוחי הדין שמקטרגים כו', וזהו נגד הוי' דהוי' הוא בחי' רחמים כנ"ל ולזאת הוי' יחתו מריביו והיינו ע"י הוי' דחכ' ובפרט דשם הוי' זה הוא בכתר כמ"ש בלקו"ת פ' נשא ד"ה הוי' יחתו מריביו ועי"ז נעשה שבירת המנגד כו' הגם דבמ"א מבואר דמצד בחי' הכתר יכולים הכל לקבל דשם הוא כחשיכה כאורה כו', זהו מבחי' חיצוניות הכתר אמנם בחי' פנימיות הכתר אינו נמשך אלא לנש"י דוקא דשם ישראל הם העיקר וכמ"ש במד"ר עי"פ וירא אלקים את האור ועדיין איני יודע באיזה מהן חפץ כשהוא אומר וירא אלקים את האור כי טוב הוי אומר שהוא חפץ במעשיהם של צדיקים, והיינו דבבחי' פנימיות ועצמות או"ס הוא חפץ בנש"י דוקא, וכידוע דברכת ולמלשינים הוא בכתר ולכן הש' הוי' שבה נקוד קמץ היינו בבחי' פנימיות הכתר דמשם נמשך דולמלשינים אל תהי תקוה כו', וזה"ע החיבה יתירה שחייב את ישראל מבחי' פנימיות הכתר וכמא' ישראל עלו במח' והיינו בבחי' הפנימיות והעצמות דבחי' מתה"ק, והענין הוא דאף שבסדר השתל' תהו קדם לתיקון מ"מ בשרשו בחי' התיקון קדום וכמא' משל לשפופרת נכנס ראשון יוצא אחרון דבלידה והתגלות יצא יעקב אחרון אבל בשרשו נכנס ראשון מבחי' עצמות או"ס, וכמ"ש בני בכורי ישראל והוא ראשית אונו כו', וזהו הטעם מה שבכח נש"י דשרשן מבחי' התיקון לברר הניצוצות דתהו, דהרי תהו קדום לתיקון ואיך התיקון מברר הניצוצות דתהו. אך הענין הוא כנ"ל דמה שתהו קדום היינו רק בהתהוותו בס' ההשתל' אבל בשרשן שרש התיקון הוא למע' מהתהו דשרשו מבחי' אין העצמי דעצמות האו"ס שנק' אין אמיתי, כמו שהוא

מבחי' יש האמיתי כו'. והענין הוא דהנה כתי' אל דעות הוי' שיש ב' דעות ד"ע וד"ת ד"ע הוא בחי' דעה דמשפיע שהוא עצמות ומהות אוא"ס מלמעי' למטה שהוא מיש לאין דהיינו מבחי' א"ס יש האמיתי מקורא דכולא לאין בחי' אוא"ס כו', ונק' אין ע"ש שהוא בבחי' העלם בעצמו, כמו שהעצמות הוא בבחי' העלם בעצמותו מפני שאינו בגדר גילוי כו', כמו"כ האור המאיר מאתו הוא בבחי' העלם בעצמו שנק' אין אמיתי ונק' סדכ"ס דלית מח' תפיסא ב'י' כלל, ואין זה העצמי שהוא האין של ההעלם העצמי כמו שהוא במהותו ממש אינו בא בדרך לבוש של הסתר כלל להסתיר אותו (אפשר י"ל ע"פ מ"ש במ"א בענין שכר מצוה בהאי עלמא ליכא משום דשכר מצוה מצוה דעיקר השכר של המצוה הוא המצוה עצמה ובחי' זו א"א שתלבש בלבושים המעלימים בכדי שיתגלה למטה, וכידוע דכל הגילויים שמאירים עכשיו הכל הוא ע"י הצמצומים ולבושים כו', ובחי' עצמות האור דא"ס א"א שיתלבש בלבושים, ולכן נא' על לע"ל שית אלפי שני דהוי עלמא וחד חרוב ולכאורה איך נק' חרוב והלא אז יהי' עיקר המנוחה כמאמר ליום שכולו שבת ומנוחה כו', אך הענין דהחרוב הוא מההנהגה דעכשיו שזה ע"י לבושי' ולע"ל כתי' ולא יכנף עוד מוריך שלא יהי' בבחי' כנף ולבוש והוי עיניך רואות את מוריך בגילוי מה שעכשיו א"א להיות גילוי זה (כ"א בתורה ומצות שאינן בחי' לבושי' המסתירים כו' וכמ"ש במ"א) והיינו מפני שאינו בא בדרך לבוש של הסתר ולע"ל יתגלה כמו שהוא בלי לבוש כו') כ"א שנק' אין מצד עצם העלם עצמותו ממש וזהו בחי' אין האמיתי כו', ודעה הב' הנק' ד"ת היינו כמו שנמשך השפע למקבלים הוא מאין ליש שזהו מבחי' ההעלם לגילוי, ונק' אין של היש דבחי' אין זה הוא מפני שהאור בא בבחי' צמצומים ולבושים עד שנעשה מקור ליש ממש כי א"א להיות מציאות היש כ"א ע"י הקדם הצמצום תחלה, וכידוע מ"ש בע"ח דכשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם הי' אוא"ס ממלא מקום החלל ולא הי' מקום לעמידת העולמות, דהיינו דמבחי' גילוי האור לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות ולזאת צמצם א"ע וסילק אור הגדול עה"צ כו', שנתצמצם ונתעלם האור הראשון ועי"ז הי' התהוות העולמות אח"כ כו', ונמצא ב' מדרי' בבחי' אין, הא' בחי' האין העצמי שהוא האין של ההעלם העצמות כמו שהוא כו', והב' האין של היש שמבחי' ההעלם הצמצום שקודם נמשך בחי' אור להוות את היש גמור כו', ועז"א ברישא חשוכא והדר נהורא, ברישא חשוכא היינו בחי' ההסתר מה שמסתיר א"ע בבחי' הצמצום הנ"ל בכדי להיות אח"כ בבחי' אור להאיר בהעולמות כו' כנ"ל, אמנם יש מדרי' ג' והוא כאשר יורד מבחי' האין העצמי הנ"ל לברר ולהפוך לבחי' היש שנתהוות מאין לעשותו ג"כ בבחי' אין ממש כמו קודם שנמשך השפע מאין ליש כו', והן ב' מדרי' דיעקב דכתי' ב'י' (בפ' ויגש) יעקב יעקב ב"ם, הא' כמו שהוא בבחי' האין העצמי בבחי' העלם העצמות ממש כמו שהוא כנ"ל, והב' יעקב ל' יבקע כאשר בחי' האין העצמי בוקע לבחי' האין והעלם דיש ובא

לברר ולהפוך את היש להביאו ג"כ לבחי' האין האמיתי הנ"ל, וזהר"ע יעקב יו"ד עקב שהוא בא אחר היש לבררו ולהפכו כו', ועפ"י יובן ענין בחי' תהו ותיקון כמו שהן בשרשן דבחי' התהו שרשו מבחי' הצמצום והחשך, דהיינו העולם והסתר האור כנ"ל שבא אח"כ בבחי' יש גמור כו', והתיקון הוא בחי' האור שבא לברר ולהפוך את היש וא"כ ה"ה בא לאחר התהוות היש להפכו להיות ג"כ בבחי' אין כו'. וזהו שכתולדה תהו קדום לתיקון, אמנם באמת התיקון קדום לתהו, שהרי האור הזה דתיקון הוא מה שבחי' האין העצמי שלפניה' בא לאחר הצמצום כו', וא"כ ה"ה קדום מבחי' התהו שה"ה בחי' האור שלפניה' כו', וביאור הענין י"ל על ב' אופנים הא' דהנה ידוע דהתהוות היש עיקרו הוא מבחי' הצמצום וכמ"ש בע"ח בשער העיגולים ויושר בתחלתו בהגה"ה שם וכ"ה מפורש אח"כ שם סוף ענף ג' שכתב וז"ל כי צמצם בראשונה את האור ונתהו הכלים ואח"כ חזר והמשיך הקו ההוא להאיר בהם עכ"ל, והגם דגילוי התהוות הכלים הוא מהאור וכמא' מהתעבות האור נעשה הכלים דהיינו מבחי' חיצוניות האור נעשה הכלי להלביש את האור, ועמ"ש בע"ח שער העקודי' פ"ב, וכמו האותיות המלבישים את השכל דהאותיות אלו נמשכים מהשכל עצמו, וראי' לזה שהרי כשמשכיל איזה שכל א"צ להשכיל אותי' במה שיתלבש השכל, כ"א כשמאיר גילוי אור השכל ה"ה מתלבש באותיות מפני שכל שכל מתגלה עם האותיות שלו שהם מבחי' חיצוניות שבשכל (וכמבואר במ"א בענין התהוות יסוד העפר דהיינו בחי' האותי' דומם כו', שהוא מהעפר שהי' בהמים תחלה ונתגלה אח"כ כו'), וכמו"כ הוא דמהתעבות האור נעשה הכלי, וא"כ הרי התהוות הכלי הוא מהאור, זהו רק שנתהווה בהתגלות ע"י האור אבל לא דעצם מציאותה הוא מהאור, וכמו באותי' השכל הרי ידוע דהאותיות יש להם שרש בפ"ע בנפש כו' כמ"ש במ"א (וכמו העפר שבמים אין מציאותה מהמים עצמה כ"א נמצא בהמים ומתגלה אח"כ ממנו כו'), כמו"כ יובן דאין עצם התהוות הכלי מהאור. כ"א שנתגלה ע"י האור כו', אבל עצם שרש הכלים הוא מהצמצום כו', וכמו שהוא בבחי' הכלי כ"ה בכללות מציאות היש שבעולמות כו', ומהו יובן דשרש התהו הוא מבחי' הצמצום וכידוע דכלים דתהו היו בבחי' יש קשה כארו כו' כמ"ש במ"א, וגם בבחי' הכלים דעולם התיקון הוא מה שנתברר. מהניצוצות דתהו כמ"ש במב"ש ש"ב ח"ג פ"ב ופי"ז יעו"ש, ולכן התהו הוא בחי' גבורה והתיקון בחי' חסדים כידוע דהיינו שתהו שרשו מבחי' הצמצום כו', אמנם התיקון הוא בחי' האור. וי"ל דעיקר בחי' אור התיקון הוא אור דתומ"צ דהיינו בבחי' פנימי' הקו, וכידוע שבכללות השתל' ובכל הפרצופים שבהק"ח יש בחי' פנימיות וחיצוניות וכמ"ש יאר ה' פניו אליך כו', הרי יש בחי' פנים כו', וחיצוניות הקו הוא מה שבא בסדר השתל' העולמות, והתומ"צ שהן פנימיות המכוון כמאמר בראשית בשביל התורה כו', הן בבחי' פנימי' הקו ולכן כתי' בתורה ארוכה מארץ מדה שאינה מדודה במדידת העולמות. כי מדת העולם הוא מה שנתמדד בבחי' קו המדה דחיצוני' הקו שנמשך

בכל עולם לפי ערכו, וכמ"ש בע"ה דכל ענין הקו הוא לעשות מעלה ומטה והיינו מה שמאיר בבחי' גילוי יותר מהקו נק' מע' וכשאינו מאיר אור הקו בגילוי הוא בחי' מטה כו' כמ"ש במ"א, וכ"ז הוא בחיצוני' הקו, אבל בחי' פנימיות הקו הוא למע' מע' מבחי' המדה וגבול דעולמות ולכן אמר ארוכה מארץ מדה מפני שהוא בבחי' פנימיות כו', וי"ל דזהו עיקר בחי' יעקב שנת"ל דיעקב אותי' יבקע די"ל דעיקרו הוא בחי' פנימי' הקו, והענין הוא דהנה במ"א על מארז"ל מי העיר ממזרח זה אברהם מבואר דהיינו בחי' המשכת הקו וזהו אברהם התחיל להאיר אחר החשך והצמצום אברהם התחיל להאיר בבחי' גילוי הקו כו', ובכ"מ מבואר דיעקב הו"ע בקיעת הקו וזהו יעקב אותי' יבקע, וי"ל בדא"פ דזהו ההפ"ש בין בחי' חיצוני' הקו לפנימי' הקו, דאברהם הוא בחי' חיצוני' הקו ויעקב הוא בחי' פנימי' הקו, והיינו המשכת האור דתומ"צ דעיקרו הוא בבחי' יעקב וכמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל כו', דהגם דהתחלת היחוד עליון הי' מאברהם כמ"ש בלק"ת מהאר"ז"ל פ' לך לך מ"מ זהו רק שהי' הכנה אל היחוד דעז"ג שמאלו תחת לראשי וימינו תחבנקי, שאברהם הי' בחי' ימינו תחבנקי ויצחק הי' בבחי' שמאלו תחת לראשי, שכ"ז הוא בחי' מקיף שזהו רק הכנת היחוד, אבל כדי שיומשך למטה בבחי' פנימי' ממש שנק' בשם יחוד, יחוד זה התחיל מיעקב, ולכן אמרו רז"ל במד"ר פ' בחוקותי פ"ו על פסוק וזכרתי את בריתי יעקב כו', משל לא' שיצא לידוך כו' צפה השלטון שעתידי להוליד בת שתהא נשאת למלך אמר כדאי שינצל בשביל בתו, כך אברהם יצא דינו מלפני נמרוד לשרוף וצפה הקב"ה שיעקב עתיד לצאת ממנו אמר כדאי הוא שינצל בזכות יעקב הה"ד לבית יעקב אשר פדה את אברהם, והענין דבת שנשאת למלך היינו ענין ביום חתונתו זהו מ"ת, וכידוע דמ"ת הוא בחי' יחוד פנימי כו', והתחלת יחוד זה למע' התחיל מיעקב ולכן אמר על יעקב שהוא כמשל בת שנשאת למלך, וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם דאברהם ויצחק הוא בחי' הכנת היחוד ועיקר התחלת היחוד פנימי דמ"ת הוא מיעקב כו'. ונמצא מובן מכל הנ"ל דיעקב הוא בחי' פנימי' הקו (ועמ"ש במ"א בסד"ה תפילין דמארי עלמא, ועפי"ז י"ל דקדוק הלשון במד"ר אברהם התחיל להאיר בא יצחק אף הוא האיר, דבחי' גבורה הוא ג"כ אור כמ"ש מזה במ"א בד"ה וידבר אלקים את כה"ד, רנ"א, בא יעקב והוסיף אור, והיינו בחי' פנימיות הקו שנמשך מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו') וזהו בחי' האין העצמי שזהו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלפני הצמצום (שלמע' גם מבחי' הרצון הפשוט ובחי' טבע הטוב להטיב כו') שלמע' מע' מלהיות בגדר, מקור לעולם בא אח"כ אחר הצמצום לברר את היש ע"י תומ"צ ולהפכו לגמרי לבחי' אין ע"י התשובה שע"ז נתהפך היש ונעשה ג"כ אין כו', וזהו יעקב אותיות יבקע דהיינו בחי' פנימיות הקו שנמשך מבחי' פנימיות אוא"ס שלפ"צ כו', ואופן הב' י"ל דהאין של היש הוא בחי' הצמצום דהצמצום נק' אין ע"ש ההסתר וההעלם, וכבר נת"ל דעיקר התהוות היש הוא מהצמצום, לכן נק' זה בחי' האין שלה יש גמור, וזאין

דיש אמיתי הוא בחי' האוא"ס שלפה"צ, וזהו בחי' יעקב כמו שהוא בשרשו היינו האוא"ס שקדם אל הצמצום ובקע אח"כ את הצמצום להאיר לאחר הצמצום כו', וזהו בחי' אין העצמי שבא אחר בחי' האין של היש כו', ואיך שיהי' לפי ב' האופנים הנ"ל הרי שרש התהו הוא בבחי' הצמצום, ושרש התיקון הוא בחי' אור הקו, והרי הקו אף שנמשך אחר הצמצום מ"מ היה מהאוא"ס שלפה"צ שבוקע את הצמצום ומאיר בבחי' קו"ח כו', וכמ"ש בע"ח ואו המשיך א"ס קו אחד ישר מאור העליון כו', ובאוצ"ח בהגיה' כ' דאדם הישר יצא מאוא"ס מבחי' שלא הגיע בה הצמצום (ומבאר שם ההפרש בין עיגולי' ליושר דעיגולי' הוא מהאור שנתצמצם, והיושר מבחי' שלא הגיע הצמצום, והגם דהעיגולים נמשכים ג"כ מהקו, מ"מ הרי עיקר הקו הוא בחי' היושר כו') היינו דשרש הקו הוא מבחי' אוא"ס ממש שלמע' מבחי' הצמצום (י"ל שלמע' גם מבחי' האוא"ס שהי' ממלא מקום החלל שהרי אור זה נתצמצם אח"כ, ובחי' שלא הגיע בה הצמצום היינו בחי' הפנימיות שבאוא"ס כו') רק שבוקע ועובר ע"י הצמצום שע"ז הוא בא במדה וגבול בכל עולם ובכל ספי' לפי ערכה אבל בעצם הוא למע' מבחי' מדה וגבול כו', ולכן אנו מוצאים בהקו ב' דברים הפכים שהרי הקו הזה הוא בחי' קו המדה שמודד כל מדידת האורות איך שיומשכו בהכלי, וכמ"ש בע"ח דכל ענין הקו הוא לעשות מעלה ומטה (דאם לא הי' מאיר אור הקו כ"א הי' מתהוים העולמות בתוך החלל ומקום פנוי הנשאר כו', הרי הי' כל העולמות באופן אחד ולא הי' יתרון לא' על זולתו כמ"ש במב"ש שער א' פ"ב, כ"א ע"י הקו דוקא נעשה מעלה ומטה כו'), וענין מעלה ומטה ידוע שזהו באופן גילוי האור כמו בחכ' שמאיר בו אוא"ס הוא בחי' אור הקו בקירוב מקום נק' מעלה לגבי בחי' בינה שהאור הקו מאיר בו בבחי' ריחוק מקום, והמדות שהאור מאיר בהם דרך חלון הוא בחי' מטה לגבי בינה, וכן המל' שאור הקו מאיר בה דרך נקב הוא למטה מכולם כו', כמבואר במ"א, ובכל העולמות אין אור הקו שוה בהם דאינו דומה הגילוי אוא"ס שבעולמות הא"ס שלפני האצי' לבחי' האור כמו שמאיר באצי', ולכן אצי' בכלל נק' מטה לגבי העולמות שלמע' ממנו, וכ"ז הוא ע"י בחי' הקו שע"י נעשה כל ההתחלקות בפרטי המדרי' שבעולמות, וגם יש בו כח הפכי ממש מהנ"ל והוא לאכללא שמאלא בימינא דהיינו שכל ההתכללות והיחודים בהעולמות והספי' מרכ"ד עד סוכ"ד, וכמו יחוד חסדי' דאבא עם גבורות דאימא שהן ב' הפכים וכן כל ענין היחודים דאויא תוינ כו', הכל נעשה ע"י הקו הזה כמאמר אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון כו', שגם לאחר שנמשך כל אור בכלי שלו הרי הם מתכללים זע"ז וגם שיהי' אחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבו' ואור הגבורה בכלי החסד כו', וכ"ז נעשה ע"י הקו דוקא, וכידוע בענין הוא"ו דוהנורא, דהגדול הגבור כתי' בלא וא"ו והנורא כתי' בוא"ו, והיינו משום דגדול וגבור הוא י' בחי' חסד גבו', והנורא הוא בחי' הת"ת וידוע דת"ת כולל חו"ג וכמ"ש יעקב לולי אלקי אבי אברהם ופחד יצחק שכולל ב' המדרי' כידוע ומבואר במ"א

באריכות, והכח הזה בת"ת שיכלול ב' המדרי' דחוג' הוא מפני הוא' שבו דהוא' הוא בחי' הקו, וכידוע בענין נקודה קו שטח נקודה הוא בחי' הכח ההיולי שלמע' מבחי' המשכה עדיין, והקו הוא בחי' ההמשכה וההארה ההולכת בצמצום ביושר מלמעלה למטה כדמיון אור שפע שכל היורד מרב לתלמיד שהולך ומתקצר כצורת הוא' כו' וכשמתקבל האור בהמקבל נעשה האורך ורוחב שהוא השטח כו', כמ"ש במ"א באורך, וכך בחי' הקו ה"ה בבחי' ההמשכה ההולכת ביושר מלמע' למטה מהכח ההיולי העצמי דעצמות אוא"ס שלפה"צ כו', וע"כ הוא כדוגמת הוא' שנמשך מעצמות אוא"ס וזהו שבראשו יו"ד כו', ונמשך למטה, ובחי' זו מאיר בת"ת דת"ת הוא בקו האמצעי שמברוח מן הקצה אל הקצה וכידוע דת"ת עולה עד בחי' פנימי' הכתר מה שאין ב' הקוין מגיעין שם, כמ"ש במ"א בד"ה וידבר כו' כה"ד והיינו בבחי' קו וחוט מקור כל האורות שנמשך מבחי' הכח ההיולי העצמי שלמע' מהתחלקות ע"ס כו', ולכן ה"ה עושה ההתכללות היחוד בהע"ס כו', וזהו והנורא אל עליון, אל עליון הוא בחי' עצמות אוא"ס שנק' עליון היינו שהוא למע' מכל בחי' השתל' דסוכ"ע וממכ"ע, והיינו בחי' האוא"ס שלפה"צ דשם משפיע ומקבל דהיינו מקיף ופנימי שוין כו', ומשם ע"י הוא' נמשך בבחי' הנורא לכלול ב' הבחי' דגדול וגבור, דהנה פ"י נורא הוא כאשר בא בתוקף עוצם גילוי האור כמו שהוא בעצמותו ית' ממש שמרוםם ונשגב לבדו מכל ההשתל' דקו"ח ה"ה נמשך בגילוי עצמותו ע"י הקו"ח ואו נק' נורא וכמ"ש קדוש אתה ונורא שמך כו', קדוש אתה הוא בחי' אוא"ס עצומ"ה שלפה"צ הראשון שקדוש ומובדל כו' ונורא שמך (שם הוא בחי' גילוי כו') היינו שיבוא לידי גילוי כ"כ עד שיקרא בשם נורא, ועד"מ מלך בוד' הגם שבשיתשב המלך בהיכלו ג"כ אימתו מתפשט בכל המדינה, אבל הוא בא במדה ושיעור לכאוא לפי ערכו כמו שרים ועבדים כו', שאין כל אחד דומה לחבירו כו', אבל בהגלות נגלות בבחי' עצמותו ממש בשער המלך הרי תפול אימתו ופחדו ביותר על כל השרים ועבדים ביותר מכפי המדה ושיעור כ"א לכ"א בשוה כו', וזהו נק' נורא שהוא נורא בעצם מצד עצמו דבחי' זו מתגלה בהמקבלים כו', וכמו"כ הוא למעלה בחי' נורא הוא כאשר בא מבחי' אור עצמותו ית' ממש בכל ההשתל' דעולמות אבי"ע, והוא בחי' הוא' דהנורא, שזוהו בחי' ההמשכה דנורא בעצם מבחי' גילוי אור עצמותו יתברך בכל העולמות שכל הנבראים מתבטלים לפניו עד שנעשה הביטול גם בהע"ש וכמ"ש כי הוי' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ, דע"י גילוי בחי' נורא ברי"ה ויהיכ"פ שנק' ימים נוראים כו' הרי גם הע"ש מתבטלים ממציאותם כו', ואותה אנו מבקשים ובכן תן פחדך כו', וייראוך כל המעשים כו', והיינו שיהי' ומלכותו בכל משלה דהוי' גילוי פנימיות המלוכה כמ"ש במ"א עד שהקלי' יהי' מוכנעים כו', וכמ"ש השל"ה בפ"י התפלה וכ"כ בפרד"ס שער אבי"ע פ"ז (וגילוי זה יהי' לע"ל, וכמ"ש ובאו במערות צורי' מפני פחד ה' כו', ומעין זה מאיר גם עכשיו ברי"ה ויהיכ"פ, וכן במ"ת הי' הגילוי מעין זה וכמ"ש בהגלותך מלכנו

על הר סיני ואז גם בריות בראשית חרדו ממך כו'), וכ"ז מאיר ע"י הקו שהוא בחי' הוא"ו שנמשך מבחי' העצמיות דאוא"ס ועיקר הארתו בקו האמצעי כו', ולכן הת"ת כולל חו"ג משום דבחי' וא"ו דהיינו הקו"ח מאיר בו (דלכן נק' הגורא כו') וע"י הקו"ח נעשה יחוד והתכללות כל הספי' כו', וכ"ז הוא משום דשרשו מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלפה"צ, וכל ההתחלקות דע"ס הוא מבחי' הצמצום הרשימה כו' שהוא בחי' כת הגבול כו' כמ"ש במ"א: והקו הוא מבחי' אוא"ס שלפה"צ לכן הוא עושה ההתכללות בהספירות מחמת גילוי אור עליון שמאיר עליהם וכמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואיגן מכבין זא"ז, והיינו משום דהמשל ופחד עמו, וכמשל ב' שרים מנגדים כשעומדים לפני המלך ה"ה מתכללים ומתאחדים מפני יראת אימת המלך שמאיר עליהם בעצמו כו', וכמו"כ ע"י שהמשל ופחד עמו עושה שלום כו', וכמו"כ בחו"ג נעשה ההתכללות ע"י התפארת בחי' הגורא משום שמאיר בו גילוי הקו שהוא מבחי' אוא"ס שלפה"צ למע' מבחי' הספי' חו"ג לכן ע"ז נעשה ההתכללות. ונמצא מובן מכ"ז דהקו נמשך מבחי' אוא"ס שלפה"צ, רק שע"י שעובר דרך הצמצום ה"ה בבחי' קו המדה כו' כנ"ל, אבל בעצם הוא בלי גבול דשרשו מבחי' האוא"ס שלא הגיע בו הצמצום דאינו שייך שם התחלקות ע"ס כ"א בחי' אחדות פשוטה ממש כו', והגם דבהכרח לומר דגם שם יש בחי' ע"ס דמאחר שהוא ג"כ רק בחי' אור המתפשט מהא"ס ב"ה א"כ בהכרח יש שם ספי' והו"ע ע"ס הגנוזות במאצילן היינו בעצמות המאציל שלפה"צ ושרש הקו הוא מבחי' ע"ס הנ"ל כמ"ש במ"א. מ"מ הע"ס דשם אינן בבחי' התחלקות ח"ו דאינו שייך שם כלל שהרי גם בפנימיות הכתר דאצ"י דהיינו בחי' עתיק שיש שם חו"ג אמרו דלית שמאלא בהאי עתיקא ונק' חד ולא בחושבן כו', וכ"ש בבחי' עצמות אוא"ס שלפה"צ שאינו שייך שם התחלקות כלל וכלל שאין שם בחי' מהות חכ' וחסד ממש כו', כמ"ש במ"א ולואת הקו שנמשך מאוא"ס שלמע' מהתחלקות נעשה על ידו ההתכללות גם בהע"ס שבעולמות שאחר הצמצום מפני שהוא בעצם כמו לפני הצמצום כו', ולפי משנת"ל דשרש ה"תהו הוא מהצמצום ושרש התיקון הוא מהקו, א"כ הרי התיקון הוא למע' מהתהו שהרי הוא מהאוא"ס שלפה"צ ולכן בכח התיקון לברר את ה"תהו מצד שרשו הקודם בעצמות אוא"ס ב"ה כו', וזהו"ע ישראל עלו במח', מח' הוא בחי' חכ' ומשם נמשכים נש"י, וכמ"ש ב"נים אתם להוי' אליככם, וכמו הבן נמשך ממוח האב כמ"כ גש"י נמשכים מבחי' ח"ע ושרש החכ' הוא מבחי' פנימיות הכתר ומה גם דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש כמ"ש בפע"ח שער ק"ש פט"ו ובאצ"ח דרוש עתיק דלי"ח ע"א בהגהות מהר"ן ז"ל. והענין הוא דהנה ידוע דכתר נק' רצון כמ"ש במ"א וברצון יש ב' בחי' חיצוניות הרצון ופנימיות הרצון והו"ע רצון וחפץ, דהנה בחי' הרצון באדם הוא הסיית והמשכת הנפש בלבד למשוך לאיזה דבר פרטי כמו לעשות איזה מעשה או לילך לאיזה מקום כו' וע"כ נק' רצון לשון מרוצה כו', שהו"ע ההמשכה לאיזה דבר כו', ויש בזה רצון הגלוי היינו כאשר כבר נמשך ונגלה הרצון

כדבר פרטי ההוא, ויש בחי' רצון הנעלם שהוא בחי' כח הרצון הנעלם בנפשו עדין והוא בבחי' ההטי' בלבד לדבר מה הנגלה אח"כ כו'. והנה ידוע שכל רצון שאדם רוצה יש בוה לו טעם וכוונה פנימיות למה ירצה בוה כמו בנסיעת האדם איזה נסיעה או בעשיית האדם איזה בנין בהכרח שיש לו רצון שהוא המשכת הנפש לנסיעה זו או לעשות הבנין שמחמת הרצון הוא מתעסק ועוסק בבנין זה או בנסיעה זו כו', אך הנה בהכרח שיש בנסיעה זו וברצון זה טעם וכוונה פנימיות למה ירצה בו והוא המכוון של הנסיעה כדי להרויח כו', וכדי שיהי' לו בנין מפואר לדור בו כו', ואם לא הכוונה הפנימיות הנ"ל לא הי' לו הרצון כלל בהנסיעה או בבנין הבית כו', ובחי' פנימיות הטעם והכוונה פנימיות שברצון הוא הנק' בשם חפץ, והענין דהנה לכאור' הטעם והכוונה הוא בחכ' דוקא וכידוע דמהחכ' הוא העיקר הטעם על כל דבר שיהי' כך או כך וא"כ איך יקרא זה בשם חפץ, שפירושו רצון, אך הענין דבאמת בחי' פנימיות הטעם והכוונה פנימיות אשר לרצון הוא הנמשך מבחי' תענוג העליון של הרצון ששרשו מבחי' כח התענוג העליון הנעלם שבנפשו שהוא בחי' הפנימיות דכח הרצון הפשוט הנעלם בנפשו. וזהו עיקר ההפרש בין רצון לחפץ, דרצון נופל גם על הרצון הבא מצד ההכרח וכמו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני כו', וחפץ הוא בחי' תענוג שמתענג על הדבר ויש לו חשק ותשוקה בוה ולכן בחי' החפץ והתענוג הוא פנימיות הרצון כו', וכנראה בחוש שכל בחי' טעם וכוונה פנימיות אשר לרצון הוא בא מבחי' תענוג דוקא וכמו בעשיית הבנין דפנימיות כוונתו הוא בנין מפואר, ופנימיות דפנימיות הכוונה זו הוא רק התענוג שיתענג נפשו כשידור בו כו', ובחי' התענוג הזה אף שהוא למעלה מע' מבחי' חכ' וטעם מ"מ ה"ה מאיר ומתלבש בבחי' פנימיות החכ' ומה שחכ' הוא בחי' טעם ושכל זהו בחי' חיצוניות החכ' כו' כמ"ש במ"א, וזהו עצמו הטעם מה שהחכ' היא באה בבחי' טעם לכל דבר רצון מה שירצה כך או כך משום שנמשך מבחי' התענוג, וזהו מה שאנו מוצאים דבר פלא שכל התענוג תלוי בחכ' דוקא וכמו עד"מ בבנין בית אנו רואים דכאשר ידור בהבית הרי יתענג מאד בעצם נפשו עד שכל כחות נפשו ממולאים בתענוג עצמי ממש מכח התענוג הנעלם שבעצם הנפש ומ"מ אימתי יתענג בהבית דוקא כשיהי' הבית ע"פ שחייב שכלו מקודם בבנינו איך שיהי', אבל אם יחסר איזה דבר שלא נעשה כפי שכלו וחכמתו לא יתענג כלל ואדרבה יוכל להיות שיקוץ בו לגמרי כו', ולכאורה הרי זה פלא איך תלוי העונג עצמי הנ"ל בחכ' דוקא שלמטה הרבה ממנו, אך הענין הוא כנ"ל דהחכ' שרשה הוא מבחי' עצמות העונג והעונג נמשך ומתלבש בחכ', וזהו מה שחכ' מחייב בכל דבר איך שיהי' הוא ע"פ הכוונה פנימית דוקא שהו"ע החפץ הנ"ל אלא שהחפץ הוא למע' מבחי' פעולה עדין וע"י החכ' הוא בא לידי פעולה אח"כ כו', ולכן תענוג הנפש הוא מבחי' חכ' דוקא דמשם היא נמשכת ובחכ' דוקא גשלים הכוונה הפנימיות של התענוג העצמי שבעצם הנפש. והנמשל מכ"ז יובן למעלה

בבחי' רצון וחפץ שהן ב' מדרי' שבכתר, חיצוניות הכתר הוא בחי' הרצון שעז"א כשעלה ברצונו הפשוט כו', ובוהר בריש הורמנותא דמלכא כו', כד סליק ברעותא כו', אמנם יש כוונה פנימיות בבחי' רצון זה וכמא' בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים וע"י נש"י ותורה נמשך בחי' גילוי אלקו' למטה דזה עיקר התענוג והחפץ מה שנתאוה קודם כו' ובחי' התענוג הוא בחי' פנימיות הכתר בחי' עתיק והתענוג הזה מתלבש בחכ', וכנ"ל דבחק' הוא הכוונה פנימיות של הרצון, והו"ע תורה וישראל דאורייתא מחכ' נפקת וישראל עלו במח' בחי' חכ', ולכן ברה"ע שמבחי' הרצון נמשך מבחי' חכ' וכמא' אסתכל באורייתא וברא עלמא בראשית ברא בחוכמתא כו' (ועי"ז גם מבחי' חיצוניות הרצון נמשך לנש"י דוקא וכמ"ש במ"א בענין ב' דבראשית כו') להיות כי בחי' חכ' הוא הכוונה פנימית בחי' התענוג עליון כו' כנ"ל. ונמצא דשרש נש"י שעלו במח' בחי' חכ' שרשן מבחי' פנימי' הכתר ושרש שרשן הוא בבחי' הקו"ח שהוא האור הנמשך מבחי' ע"ס הגנוחות ונעלמות במאצילן שלפה"צ, וי"ל דמה שהקו הוא בחי' וא"ו היינו דשרשו הוא מבחי' ת"ת הנעלם שבע"ס הגנוחות כמ"ש בזהר"ק במאה"ז ח"א דט"ו והוא"ו בראשו יו"ד הוא בחי' חכ' שבע"ס הגנוחות (וי"ל דהיינו בחי' מחה"ק כו'), והיינו דשרשן הוא מבחי' פנימיות ועצמות או"א"ס, וזהו שאומרים בנוסח ההבדלה המבדיל בין קודש לחול בין אור לחשך בין ישראל לעמים דמשמע דכמו ערך חול לגבי קדש כן ערך החשך לגבי האור ועמים לגבי ישראל, והיינו משום דשרש נש"י הוא בבחי' האור שקדום להחושך והצמצום, ולכן כתי' בנש"י כי עם קדוש אתה להוי' אלקיך ובך בחר ה' דוקא, דכמו באור כתי' וירא אלקים את האור כי טוב שחפץ בהאור דוקא כמורכ בחר בנש"י דוקא להיות לו לעם נחלה וכמ"ש ואוהב את יעקב דוקא כו', ואותה אנו מבקשים) יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב כו', והיינו דע"י התשובה וכמשי"ת בעוה"י מעוררים בחי' שרשן הקדום כעצמות או"א"ס בחי' פנימיות עצמותו שיבחר לנו את נחלתנו וידבר עמים תחתינו כו', וזהו הוי' יחתו מריביו, דהנה כתי' אל אלקים הוי' דבר ויקרא ארץ ואי' בוהר ח"ג אחרי דס"ה ע"א שג' שמות אלו הן חג"ת שם אל בחסד כמ"ש חסד אל כל היום וכתי' מי אל כמוך, וש' אלקים בגבורה וש' הוי' בת"ת, וביהושע (כ"ב כ"ב) כתי' ג"כ ב"פ אל אלקים הוי' הוא יודע, ופי' בילקוט שם שבג' שמות אלו ברא הקב"ה את העולם וע"י ג' שמות אלו הוי' מ"ת ואמר שם שהן חב"ד, ואין זה סותר למה שפי' בזהר שהן חג"ת, כי י"ל שהן ג' ראשי ראשים שמהם נמשך לכח"ב דכתר ומשם לחב"ד דאצ"י, והענין הוא כידוע מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם כו', להטיב כו', צמצם עצמו, שמה שעלה ברצונו זהו חסד והיינו שם אל, וזהו שאמר בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' הוי' או"א"ס ממלא מקום החלל היינו שהי' גילוי או"א"ס, וזהו שהוא בחי' חסד וידוע דחסד הוא בחי' גילוי כו' והצמצום שהוא המקו"פ צמצום הראשון זהו שם אלקי' שסילק

אורו ונכלל האור בהמאור, והקו שהאיר אחר הצמצום הוא בחי' ת"ת וזהו שם הוי' וכידוע דהוי' בת"ת ועז"א בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במהי"ד. והר"ע הצמצום ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ד הייגן גילוי הקו בחי' שם הוי', וג' בחי' אלו י"ל שנמשכים מבחי' הג"ת הנעלמים וגנוזים בעצמות המאציל שלפה"צ כו', שמה שעלה ברצונו להטיב הוא מבחי' חסד הנעלם, והצמצום הוא מבחי' גבו' והקו מת"ת הנעלם כמ"ש בזהר"ק בפיו מאמה"ו ח"א דט"ו ע"א ונת"ל בשם האוצ"ח דהקו הוא מבחי' האור שלא הגיע בו הצמצום והיינו דשרשו למע' גם מבחי' האוא"ס שהי' ממלא מקום החלל שהרי באור זה הי' הצמצום שמתחילה האיר במקום החלל ואח"כ נתצמצם ונתעלם בהמאור אמנם שרש הקו הוא מלמע' מזה ר"ל שהוא למע' גם מבחי' העיגול הגדול שמקיף את הקו מראשו עד סופו כידוע, ולכאורה המקיף הוא למע' מהפנימי כו' מ"מ בחי' הקו"ח הוא למע' יותר שהרי העיגול הגדול הגם שבו לא הי' צמצום (דהיינו התעלמות האור) מ"מ הרי נגע בו הצמצום דהיינו מה שסילק האור ממקום החלל על הצד כו' והקו הוא מבחי' האור שלא הגיע בו הצמצום כלל, ולא יקשה האיך הפנימי למע' מהמקיף, דמצינו באופן כזה בבחי' גולגלתא ומר"ס, דמ"ס הוא בחי' פנימי' וגולגלתא מקיף, ומ"מ שרש מ"ס הוא מבחי' רד"א שהוא בחי' פנימיות עתיק שלמע' מבחי' גולגלתא. וכמ"ש במ"א בענין הארון והיריעות שהארון הוא פנימי והיריעות מקיפים את הארון מ"מ הארון גבוה יותר כו', דעיקר המכוון הוא הפנימיות דוקא וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך דהעיקר הוא ההשבה אל הלב בפנימיות דוקא כמ"ש במ"א, ואף דהמקיף בא בהתגלות קודם להפנימי שבא לבסוף מ"מ הרי זה עיקר המכוון ושרשן למע' מהמקיף כו'. ושרש הענין הוא דהנה ידוע בכ"מ דקו האמצעי מגיע למע' מב' הקוין והר"ע שהת"ת עולה עד הכתר למע' מהשני קוין חו"ג, וא"כ לפי משנת"ל דהקו הוא מבחי' ת"ת הנעלם הרי ג"כ שרשו למע' מב' השמות דאל ואלקי' כו'. והענין י"ל דידוע דבאוא"ס שלפה"צ יש ב' מדרי' התפשטות האור ועצם האור, ומה שנת"ל שיש ע"ס הגנוזות במאצילן לפה"צ היינו בבחי' התפשטות האור שם שייך ע"ס הגנוזות ועלמות הג"ל, אבל בבחי' עצם האור אינו שייך ע"ס, ועז"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד שנק' שמו הגדול ולא כמו ע"ס הגנוזות שהן שמות וגילויים כו', אבל בחי' עצם האור הוא בחי' שמו הגדול הכלול בו, והגם שהוא ג"כ רק בחי' אור לבד וא"כ י"ל שם ענין ספי' כו', מ"מ אינו שייך לומר ע"ס כ"א בבחי' בלי מספר אלף אלפי מדרי' ובאופני' אחרים שונים כו', לא בבחי' עשר דוקא, וי"ל דזהו בחי' חד ולא בחושבן פי' שהוא אור פשוט אור אחד שאינו בגדר התחלקות כו', והגם שנת' שהוא בבחי' ספי' לאין קץ כו' שניהם אמת דהא בהא תליא דמפני שהוא פשוט בעצם לכן הוא בבחי' ספי' לאין קץ, ומ"מ הוא פשוט כמו שהי' ממש כו', והוא כמ"ש בזהר המשל כהאי ברצינא דאתפשט לכל סטר כו', וכד תסתכל לא תשכח אלא חד ברצינא כו', שהמשיל לאור הנר המבהיק ויוצאין וגמשכין

ממנו לכל צד כמה וכמה ניצוצי אור שאעפ"י שיתחלקו לכמה ניצוצים כולן כלולין ומיוחדין בנר היחידי ונחשבים רק על שמו. והוה באמרו וכד תסתכל לא תשכח אלא בוצינא חדא כו', והטעם הוא לפי שטבע האור להתחלק לכמה חלקים ניצוצות עד אין שיעור לריבוי אורות המדליקים ממנו ומ"מ אור הנר עצמו עדיין נשאר בפשיטותו. כמו שהוא ואין התחלקות הזאת גרם לו התחלקות והוא מפני שהוא פשוט בטבעו וע"כ גם מזה הטעם יתחלק לאין שיעור כו'. והמשל הזה אע"פ שהוא גשמי יוכן מזה למע' בבחי' עצמות אוא"ס שהוא אור אחד פשוט בתכלית כו', הנה זאת הסיבה שיהי' בבחי' ריבוי הספי' עד אין קץ כו', וע"פ הנ"ל דרשש הקו הוא מבחי' שמו הגדול, נמצא מוכן דגם בבחי' עצמות אוא"ס שלפה"צ הרי שרש הקו הוא בבחי' פנימיות ועצמיות שלמע' גם מבחי' אוא"ס שהי' ממלא מקום החלל כו', דהיינו בחי' חסד הנעלם טבע הטוב להיטיב ומבחי' גבורה הנעלם שמשם שרש' הצמצום כו', והקו הוא ת"ת קו האמצעי שמגיע למע' מהב' קוין והוא בחי' שמו הגדול, ולפי משנת"ל דירשאל עלו במח' הוא בבחי' הקו"ח כו' כנ"ל באורך, אי"כ מוכן דרשש נש"י הוא בבחי' פנימיות ועצמות דאוא"ס שלפה"צ כו'. והוה הו"י יתנו מריבוי, הו"י הוא בחי' שמו הגדול שמו העצמי דעצמות אוא"ס מבחי' פנימיות עצמותו שלפה"צ הראשון כו', דשם הוא שרש נש"י ועז"נ ואוהב את יעקב, אהבתי אתכם בבחי' אהבה עצמיות דפנימיות עצמותו ית', ולזאת משם נמשך לחתות ולשבור מריבוי המנגדים וקמים לקטרג כו', ה"ה שובר אתם מצד האהבה והחיבה לנש"י דוקא כו', וכמ"ש בת"ז תיקון כ"א דמ"ג ע"א בענין תקיעה שברי' תרועה, שכרים שבר תשבר מצבותיהם אילין דאתמר בהון ויבואו בני האלקים להתייצב על הו"י מפרש מצבותיהם ל' להתייצב וע"ז שבר תשבר מצבותיהם בשכרים, תרועה בה תרועם בשבט ברזל, תקיעה מלשון והוקע אותם כו', דע"י תקיעת שופר דנש"י למטה מעוררים למע' בחי' פנימיות ועצמיות אוא"ס וכמשי"ת בעוה"י ונמשך משם לשבר המנגד כו' (וכמור"כ בשבת הוא באופן כזה וכידוע בענין השלהובא. דאשא שנמשך בע"ש לדחות את הקלי' והסט"א מכל גבול הקדושה וכמ"ש מזה במ"א ומבואר בפע"ח שער השבת פ"ג דשלהובא הנ"ל היא בחי' שלהבת י"ה כו'), וזהו שאמר ומתמלא עליהם רחמים היינו בחי' שם הו"י שהוא מדה"ר בחי' קו האמצעי דשרשו מחב"ד שהן בחי' רחמים כנ"ל ושרש שרשו בעצמות אוא"ס בחי' הכתר שבעצמות, דהיינו בחי' שמו הגדול שהוא בחי' רחמים פשוטים דעצמות אוא"ס שפשוט בתה"פ בבחי' רחמים על ישראל כו' כנ"ל, ואימתי בחדש השביעי דכל השביעין חביבין כו' דחיבה הוא בבחי' המוחין והיינו בבחי' פנימיות למע' מבחי' טבע הטוב להטיב דמשם יוכל להיות להטיב לכל (ראיתי בכתבי א' מהשומעים שכ' בשם כ"ק אאמור' וצוקללה"ה נ"ע דשם אל מצטרף עם כל השמות מפני שהוא בחי' מה שעלה ברצונו כו' כנ"ל וכולל מדה"ר ומדה"ר וכמ"ש אכן אתה אל מסתתר כו', ולכא"ו צ"ע דהלא בתרי"א פ' בא ד"ה בעצם היום הזה מבואר ההפרש בין ש' הו"י

לשאר י שמות דש' הוי' הוא בחי' האור ושאר י שמות בבחי' כלים ולכן ש' הוי' מצטרף עם כל השמות כו' יעו"ש, אך י"ל הכוונה דיש הפרש בענין הצירוף דש' אל שמצטרף עם כל השמות היינו שהוא לפי אופן הש' שמצטרף עמו והיינו דבאור זה שייך ענין הצמצום וההסתג דאף שהוא בחי' חסד מ"מ יש בו בחי' הצמצום ג"כ שהרי הצמצום הי' באור זה כו' כנ"ל וד"ל, אמנם ש' הוי' שמצטרף עם כל השמות הוא שבכולם האור הוא מבחי' הוי' דוקא שאינו משתנה בעצם מכמו שהוא בשרשו הראשון מפני שבעצם הוא בחי' אור שלא הגיע בו הצמצום וגם כשנמשך לאחר הצמצום בהקו"ח הוא בחי' אור פשוט בעצם ובחי' רחמים בהאופן ההוא כמו שהוא בשרשו כו', וכמשנת"ל דהקו הוא בחי' התיקון כו' וד"ל. וי"ל דז"ש אני הוי' דוקא לא שניתי כו', ומכ"ז יובן משנת"ל כאן, אמנם מבחי' המוחין נמשך שיהי' ההטבה במה שהוא פנימיות הכוונה דוקא להיות דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש כו' כנ"ל (וכמו"כ פנימי' בינה ג"כ פנימי' עתיק כמיש בדרוש וככה, רל"ז, פי"א) והיינו דבחי' נמשך בחי' החפץ שהוא פנימי' הכוונה של הרצון והיינו בחי' פנימי' הכתר ובשרש שרשו הוא בחי' שמו הגדול דשם מקור נשיי ומשם הוא החיבה והאהבה עצמיות במה שהוא עיקר המכוון דוקא כו', ועו"א כל השביעין חביבין דבחי' שמו הגדול הנ"ל מאיר ונמשך בחדש השביעי דהיינו ברי"ה כמש"ת.

והענין דהנהגה אנו אומרים בתפלת מוסף דר"ה זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וצ"ל הלא בכ"ה באלול נברא העולם, ור"ה הוא ביום וא"ו לברה"ע יום ברוא אדה"ר, וא"כ איך הוא נק' תחלת מעשיך, וגם ממה שאמר זכרון ליום ראשון מובן ג"כ דר"ה אינו יום הראשון היינו כנ"ל דבכ"ה באלול נבה"ע וא"כ איך נק' תחלת מעשיך, וגם בעצם הענין צ"ל למה נקבע ר"ה באחד בתשרי דוקא שהוא יום ברוא אדה"ר ולא בכ"ה שנברה"ע כ"א על בריאת האדם. אך הענין דהנהגה ברי"ה הוא בנין המלכות כידוע ומבואר בכהאר"ז"ל וכמאר"ז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו', ואיתא בפע"ח דברי"ה חוזר הדבר לקדמותו וצריכים להמשיך בנין המל' זה נעשה ע"י התקיעות והברכות כו', וצ"ל למה בחי' מל' דוקא, וע"פ פשוט הוא מפני שברה"ע הוא ע"י מל' ולדעת ר"א דבתשרי נבה"ע ובכל ר"ה חוזר לקדמותו צריכים לבנות בנין המל' כו', אך א"כ הי' צ"ל ר"ה בכ"ה באלול דאו נבה"ע כמיש בפדר"א, וגם לדעת ר"א כ"ה, ומ"ש בתשרי נבה"ע היינו בריאת האדם עמ"ש המהרש"א בחדא"ג ברי"ה דיי ע"ב דכ"ז ע"א (ומ"ש העולם צ"ל דוהו שהאדם נק' עולם קטן כדאי באדר"ג וכמיש במ"א,

וצ"ל תחלה מה"ע בנין המל', אך הענין הוא דהנה אין מלך בלא עם, עם הוא לשון עוממות ומורה על הנפרדי', וענין המלוכה הוא דוקא כשיש גבראי' נפרדי' ומ"מ הם בטלים ע"ז שייך מלוכה, וכידוע דעל בנים אינו שייך ענין המלוכה מפני שהם עצם א' עם האב כו' ועל בהמות וחיות אינו שייך ג"כ מלוכה שהביטול שבהם הוא בלא דעת ובחירה כו', כ"א על אנשי' שהם מופרדים מהמלך ומ"מ בטלים אליו בדעת ובחירה, הרי הביטול שלהם מעורר אצל המלך תענוג בהמלוכה שירצה למלוך עליהם כו', אמנם זה שייך רק במלך כו"ד שהעם הם באמת נפרדים מאתו ממילא יש תענוג בהביטול וזה גורם הרצון למלוכה, אבל למע' שאין לך דבר חוץ ממנו והכל מאתו ית' כמ"ש ממך הכל שהוא מחי' ומהווה את הנבראים, ומאחר שהוא ית' מחי' ומהווה אותם ממילא מובן שאינן נפרדים מאתו ח"ו, דאינו דומה ענין ההתהוות לצורף שעושה כלי, שהכלי יכולה להיות בפ"ע גם כאשר יסלק ידו ממנו מפני שלא חידש בזה שום דבר ופעל רק יש מיש, שכמו שהי' הדבר קודם הי' ג"כ דבר יש כמו חתיכת עץ או כסף וכדומה והוא רק עשה בה הצורה ומאחר שלא חידש דבר בעצם ישותה לכן יכולה להיות בפ"ע שאין לה שייכות אליו, אבל הבריאה יש מאין שהוא התחדשות גמורה שמאין ולא דבר נעשה מציאות יש ודבר מה ואין לך דבר חדש יותר מזה שמלא דבר יהי' דבר, וכמ"ש החוקרי' דהתהוות הגשמיות מהרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה כו', דהיינו שזה התחדשות גמורה וא"כ הרי הכח האלקי צריך להיות תמיד בהנברא וכמבואר במ"א משל ע"ז כמו הזורק אבן מלמעלמ"ט שזהו כטבע האבן שטבעו לירד למטה הנה א"צ לזה כח הזורק כ"א לאחר שהניחו מידו יורד בעצמו, אבל כשזורק את האבן למע' הרי עלייתו הוא לפ"ע כח הזורק, כי כח הזורק מקיף את האבן וגושא אותו למע' כידוע, וכ"ז שהכח מוליכו ה"ה עולה וכשנפסק ה"ה יורד למטה, וזה מפני שהעלי' למע' הוא בהאבן היפך טבעו ונתחדש בו בוריקה שיעלה למעלה, ולזאת כל זמן שכח המחודש נמצא יש ההתחדשות וכשנפסק חוזר לטבעו כו', וככל המשל הזה יובן בענין ההתהוות שהוא התחדשות גמורה שמאין נעשה מציאות יש, וא"כ צ"ל כח האלקי המחודש תמיד בו ואם יסתלק ח"ו יחזור לאין ואפס כמו שהי' קודם כו', וז"ש לעולם הוי' דברך נצב שדבר הוי' עומד תמיד בשמים וכמו"כ בכל הנבראים תמיד יש בהם כח האלקי המהווה ומחי' אותם תמיד כו', והנברא באמת בטל להכח האלקי המחי' אותו דאם לא הי' בטל איך מקבל חיות מאתו וכמ"ש יראת הוי' לחיים דהמשכת החיים הוא ע"י היראה והביטול דוקא, וכמו עד"מ הגוף שמקבל חיות מהנפש דוקא כשהגוף בטל אל הנפש, אבל כשאינו בטל אליו וכמו כשיש קלקול ח"ו באיזה אבר אינו חי ממנו, כ"א דוקא כשבטל אליו אז הוא חי מהנפש, וכמו"כ יובן דבאמת הנבראים הן בטלים לאלקות ועי"ז הם חיים מהכח האלקי כו', ורק נראים לנפרדים אבל באמת אינם נפרדים כלל מיחודו ואחדותו ית', וא"כ אינו שייך שיהי' עונג בהביטול שלהם וכמו שאינו שייך שיתענג

האדם מביטול היד אליו שהיה מיוחד אתו, הן דבר אחד, כמו"כ אינו שייך שיתענג מביטול הנבראים מאחר שהם מיוחדים אתו, וע"כ צריכים לבנות את המל' היינו שממשיכים בחי' אור העונג ממקור העליון שאוא"ס המאציל 'תענג בבחי' מלוכה זו ויהי' לו רצון בה. וזהו שרש ענין המלכות אמרו לפני מל' בירד פסוקי מלכות שבתורה לבנות בנין המל', להמשיך עונג העליון בבחי' מל', והענין הוא דהנה עדי"מ למטה כשעושיין לפני אדם מיני מעדנים ומאכלים ערבים שיתענג בהם, שאע"פ שאין בטבעו להתענג בהן, מ"מ כשעושיין ומתקנין לו ממשיכים את לבו שיקבל עונג מהן, וכמשל הזה יובן למע' דגם שאין עונג נמצא מצד עצם בחי' המלוכה מאחר שאין לך דבר שחוץ ממנו כו', מ"מ הרי צמצם אוא"ס א"ע להוות נבראים שיהיו נראים לנפרדים כדי להיות נק' מלך, וכידוע דתחלת ההתעוררות הי' מה שעלה ברצונו ית' אנה אמלוך ומשום שאין מלך בלא עם ולזאת עלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם ע"י הצמצום שמוה נבראו בפועל כו', כידוע ומבואר במ"א, והרצון מה שעלה ברצונו לברוא כו', זהו חיצוניות הרצון, והחפץ והרצון הפנימי בזה הוא מה שעלה במחשבתו ית' אנה אמלוך, ובהכרח לומר שיש בחי' עונג בהחפץ ורצון דאנה אמלוך כו' (וכמוכן ממשנת"ל בענין רצון וחפץ כו') אלא שהוא נמשך מבחי' מקור התענוג העליון להיות לו עונג ורצון בזה כו', ובחי' עונג זה הוא משארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ע"י תומ"צ במ"ע ומל"ת, דע"י מ"ע ממשיכים אורות בכלים וע"י מל"ת אחכפאי סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו', ובכל אלה נתאוה הקב"ה שנמשך בזה בחי' עונג עליון של המאציל כו'. והענין הוא דהנה ארז"ל ע"פ עם המלך במלאכתו ישבו במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, וענין ההמלכה ידוע דאף שהוא לאחר שנתעורר באיזה רצון, מ"מ כל החלט הרצון תלוי בהמלכה זו כו' כמ"ש במ"א, ועז"א במי נמלך בנשמותיהן כו', ר"ל ע"י מה געשה החלטת הרצון לברוא את העולם כו' שנת"ל שזהו ע"י שעלה ברצונו ומח' אנה אמלוך כו', זהו מפני שעלה בבחי' העלאת מ"ן לפניו מעשה הצדיקים (ועמך כולם צדיקים) שיהיו נשמות בגופים ויקיימו תומ"צ ויהי' בטלים אליו בקבלת עול מלכותו ברצון, ונתענג כביכול מזה ונתאוה לזה ר"ל שנמשך עונג בביטול זה, וזהו העונג של הרצון דאנה אמלוך ומפני זה הוחלט אצלו כביכול הרצון לברוא את העולם כו', ומפני שלכא"י איך יקבל עונג מהביטול אחרי שאין לך דבר שחוץ ממנו כו' כנ"ל, הנה עז"א דסיבת הבריאה הוא מפני כי חפץ חסד הוא שנמשך מבחי' עצמיות בעל הרצון אור חסד עליון שיתענג בעונג זה וז"ש כזהר בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע פי' בריש הורמנותא בתחלת התעוררות הרצון למלוכה כשהוצרך בעל הרצון שיתגלה רצונו ויהי' מלך ברעותא למברי עלמא גליף גליפו בטה"ע, פי' שנתעורר מצד עצמו כי חפץ חסד הוא וחקק חקיקה בבחי' אור חסד פשוט שיתענג בהעלאת מ"ן של מעשה הצדיקים בתומ"צ דזהו מה שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים כו', וזהו כמשל הנ"ל דכשעושיין מיני מעדנים אף שאין טבעו להתענג

בהם מ"מ נמשך לזה כו', ומצד חקיקה זו מחמתו דוקא סיבת כח ועוז לעלות בהעלאת מ"ן לערר בחי' הרצון שנתאוה בתחלה להיות לו דירה בתחתונים כו', ועד"מ ממיני מעדנים הנ"ל כשנמשך הלב כו' כנ"ל, הרי יבוא מזה סיבת התענוג עוד הפעם מהם כו', ובחי' העונג הזה שברצון דאנא אמלוך שהוא החפץ ופנימיות הכוונה כנ"ל נשלם ביום וא"ו לבריאה דוקא יום ברוא אדה"ר שאמר ה' מלך גאות לבש וקבל עליו עול מלכותו ברצון כו', דעל הנבראים שנבראו קודם אינו שייך ענין המלוכה וכנ"ל דעל בהמות וחיות אינו נופל ענין מלוכה כלל כו', וגם מלאכים שנבראו קודם להאדם י"א בשני וי"א בחמישי כמ"ש במד"ר, מ"מ גם עליהם אינו שייך ענין המלוכה וכידוע דהמלאכים נק' ג"כ בשם בהמות וחיות פני אר"י פני שור כו', והיינו שהאהבה שלהם היא אהבה טבעית ולא מצד ההתבוננות ובחירה ורצון כו', והגם דמלאכים דבריאה משיגים השגת אלקות וכמ"ש במ"א בענין שאומרים קדוש שמשיגים שאו"א"ס קדוש ומובדל כו', מ"מ אין השגתם עיקר רק ההשגה וההתבוננות שלהם הוא המעורר את האהבה טבעית שלהם כו' כמ"ש במ"א, ולזאת אינו שייך עליהם מלוכה כ"א על האדם דוקא שייך ענין המלוכה שמקבל עליו מלכותו ית' בבחירה ורצון כו', וזהו מה שעלה ברצונו תחלה אנא אמלוך כו', וכן בכל ר"ה צריכים לעורר בחי' העונג והרצון הקדום דאנא אמלוך כו', להיות כי ברי"ה חוזר כל דבר לקדמותו כמו שהי' בתחלת הבריאה וצריכים לבנות מחדש בנין המל', וכמ"ש בע"ח דבתחלה הי' מצד כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל"ת תל"י מילתא והוא לעורר בחי' חפץ חסד הנ"ל להמשיך מעצמות או"א"ס בחי' הכח התענוג הנעלם שבעצמותו להיות לו עונג במלוכה שמצד זה ירצה בהרצון דאנא אמלוך להיות מלך על עם כו', וטעם הדבר שבר"ה דוקא, הוא ע"פ הידוע הטעם מה שנק' ראש השנה הוא מפני שביום זה נמשך חיות כללי על כללות השנה וכמו שהראש כולל חיות כל הגוף כמריכ ר"ה כולל חיות כל השנה והוא שנתחדש השנה ביום זה ולכן נק' ראש השנה כו', והענין בקצרה הוא דהנה כתי' כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול דאלף שנים כמו שהן באים למטה הנה בוי"ק דאצ"י הוא רק יום א' וכמאמר יומו של הקב"ה אלף שנה דמה שלמע' הוא יום וגילוי א' מבחי' ז"א דאצ"י נעשה מזה למטה בבי"ע אלף שנים, וכידוע בענין שיתא אלפי שני שהם הששה ימים ובכל אלף מאיר ספי' אחת כו' כמ"ש במ"א, ונמצא מובן דהתחדשות השנה הוא מה שנפרט פרט אחד מכללות הגילוי דז"א שהוא היום א' נפרט פרט דשנה א', וזהו ההתחדשות דיום דר"ה, הגם דר"ה הוא יום כללי לגבי השס"ה ימים שמתגלים ממנו אח"כ מ"מ לגבי היום א' דז"א הי"ה חלק פרטי על שנה א', ולכאורה א"מ איך מיום א' דאצ"י שהוא גילוי כללי בבחי' אחדות עדיין יבוא חלק א' פרטי על שנה א', אמנם זהו ע"י בחי' מל' דוקא דשם עיקר התחלת הזמן מלך מלך ימלוך. וכמ"ש בס"ש"ב ח"ב פי"ז וכמ"ש בלקו"ת מהאר"י"ל בהקדמה לטעה"מ בענין מה שמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות כו' יערי"ש, להיות ידוע דבחי' מדת המל' הוא מסת"ך

ומעלים על עצמות אוא"ס שבאצ"י כמו בחי' לבוש שמלביש לאדם ומסתירו ומכסהו כך נא' ה' מלך גאות לבש שבחי' המלוכה הוא בחי' לבושו ית' שמתלבש להיות מלך על עם נפרד כו', ולכן מבחי' מל' נמשך בחי' התחלקות הזמן דמה שבמדות דו"א הוא יום א' יתחלק ע"י המל' לאלף חלקים כו', ונמצא בהתחדשות השנה שמתחדש בר"ה הוא ע"י בחי' המל', ולזאת צריכים בר"ה לבנות בנין המל', היינו להמשיך בחי' עונג לרצון שירצה במדת המלוכה להיות מלך על עם כו', והמשכה זו הוא שמעוררים מבחי' כת התענוג הנעלם בעצמותו שנמשך משם להיות לו עונג ורצון במלוכה דאנא אמלוך דזהו"ע מה שנחאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים בתחלת הבריאה כו' כנ"ל. מעוררים זה עכשיו באהעזל"ת בר"ה ג"כ בחי' עונג הנ"ל בעצמותו שיתענג במדת המלוכה וירצה להיות מלך על עם כו', עד שיומשך למטה מטה בבחי' ההתחדשות השנה בפרט כו' (וענין ההמשכה דר"ה הוא שיהי' גילוי אלקות ולא יהי' העלמות והסתרים) (וכמו לע"ל שיהי' ג"כ נבראים בבחי' התחלקות (וי"ל דזהו אלף הו' שג"כ במספר אלף כו') ומ"מ לא יכנף עוד מוריך שלא יהי' בבחי' כנף ולבוש כ"א יהי' גילוי אוא"ס למטה כו' כמ"ש באריכות בד"ה אלה תולדות נת, רל"ז, וי"ל שזהו מבחי' מל' כמו שהיא בשרשה הקדום כו', ובר"ה נמשך ג"כ מעין דלע"ל וכמ"ש במ"א בענין שתשרי נק' ירח האיטנים שבו נולדו איתני עולם ואותיות איתן משמשות לעתיד, והר"ע שהאבות הטעימן מעין עוה"ב, ובחי' זו נולד ונתגלה בחדש תשרי כו'). וי"ל דכמו בתחלת הבריאה העולם על מילואו נברא דעיקר שכינה בתחתונים היתה כו' מצד בחי' פנימיות הכוונה שבעצמותו בבחי' כי חפץ חסד, כמור"כ בר"ה שמעוררים בחי' פנימיות הכוונה הנ"ל שבעצמותו כו', נמשך בחי' תוס' אורות להיות גילוי אלקות למטה ע"י בחי' המל' כו'), והמשכה זו הוא מבחי' שמו הגדול הנ"ל שזהו"ע בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן שנת"ל שזהו בחי' פנימיות ועצמיות אוא"ס שלמע' מבחי' ע"ס הגנוחות במאצילן ולפי הנ"ל י"ל שזהו בחי' כת התענוג הנעלם בעצמותו בעצמות אוא"ס שלפה"צ כו' וד"ל, ומשם מעוררים וממשיכים בחי' כתר מל' דהיינו שיתענג וירצה במדת המלוכה שיהי' גילוי פנימיות מלכותו שאותה אנו מבקשים באומרנו מלוך על העולם כולו בכבודך כו', ומלכותו בכל משלה, דמלוכה הוא בחי' גילוי הפנימיות, וכמ"ש במ"א דפעם הראשון שאנו מוצאים מלוכה בתורה הוא גבי קרי"ס ה' ימלוך כו', ואז הי' גילוי פנימי' המלוכה כו', וכמור"כ בר"ה שאנו מקבלים עלינו עול מלכותו ית' מתוך פנימיות נקדת הלב (שזהו"ע הקול פשוט דתקיעה כו') אנו מבקשים מלוך שיהי' גילוי פנימיות מלכותו ומלכותו בכל משלה ובכך תן פחדך על כל מעשיך כו', שמבחי' גילוי הפנימיות יכנעו ויבטלו כולם כו' כנ"ל, וע"פ הנ"ל יובן דבר"ה הגם שלכאור' נתחדש רק חלק א' כללי על שנה לבד כמו שבא בבי"ע מ"מ צריכים לעורר זה בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלמע' גם מהכלל היותר ראשון (דהיינו בחי' המח' אחת שנסקרים כולם בסקירה א' כו') דלהיות שהמשכת פרט זה דשנה הוא מבחי'

מל' דוקא וא"כ הרי צריכים לבנות בנין המל' והוא להמשיך בחי' עונג ורצון למלוכה, והמשכה זו הוא מבחי' שמו הגדול כו' כנ"ל, וא"כ הרי התעוררו הוא מבחי' פנימיות עצמותו לחדש כללות סדר ההשתל' גם בכלל היותר ראשו מבחי' הרצון דאנא אמלוך כו', שיומשך בנין המל' בבחי' גילוי הפנימיון למטה כו', וז"ש זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, דיום ראשון זה תחלת הבריאה שנתעורר בהרצון דאנא אמלוך והי' לו ית' בחי' עונג ורצון בזה משום כי חפץ חסד הוא שנתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים ועכשיו באתעדל'ת ב"רה מעוררים בחי' העונג והרצון הוה שנתאוהו הקב"ה כו' בשרשו הראשון כמו בתחלת הבריאה כו' כנ"ל, וא"כ הי' זכרון ליום ראשון ממש כו', והגם דמראשית כזאת היתה התעוררות הנ"ל בתחלת הבריאה מ"מ אמר על ר"ה דוקא (שהוא יום וא"ו לברה"ע) זה היום דוקא תחלה מעשיך דבבריאת אדה"ר דוקא גשלמה פנימיות כוונתו מה שנתאוהו הקב"ד כו', ע"י שקיבל עליו מלכותו ברצון כו', ונמצא מ"ש תחלת מעשיך היינו שזה מה שעלה במחשבתו תחלה שהנשמות למטה יקבלו עליהם עול מלכותו ית', והגם דבתחלת הבריאה הי' התעוררות הזאת ככ"ה באלול זהו שהי' מצ"ע מצד כי חפץ חסד כו', ועכשיו הוא באתעדל'ת תליא מילתא דנשיי דוקא שהן פנימיות הכוונה מעוררים וממשיכים בחי' העונג ורצון למלוכה משרשו הראשו כו' כנ"ל, וזהו היום דר"ה דוקא הוא תחלת מעשיך שעלה ברצונו הקדום בבחי' פנימיות הכוונה ומפרש זכרון ליום ראשון שממשיכים ביום זה דר"ה בחי' העונג והרצון במדת המלוכה משרשו הראשון כמו שנתאוהו הקב"ה כו', ועפ"י מוכן מה שר"ה הוא ביום וא"ו לברה"ע יום ברוא אדה"ר דוקא להיות דר"ה הו"ע בנין המל', בחי' כתר מל' כמ"ש בפע"ת, והוא המשכת העונג ורצון במלוכה וזה ממשיכים נשיי דוקא להיות שהן פנימיות הכוונה כנ"ל דבמי גמלך בנשמות כו', ונתאוהו הקב"ה כו', ולזאת הם מעוררים וממשיכים ב"רה מבחי' פנימיות עצמותו להיות עונג ורצון במדת המל' שיהי' ומלכותו בכל משלה כו', בחי' גילוי פנימיות המלוכה כו', וזהו שאמרו רז"ל אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם, היינו להמשיך בחי' גילוי פנימי' המלוכה כו' כנ"ל, ובמה בשופר, שע"י השופר מעוררים בחי' העונג העליון הנ"ל, דהנה ידוע דשופר הוא לשון עונג וכמו הגותן אמרי שפר כו', וכמו שפרה שמשפרת את הולד וכמ"כ בשופר איתא במד"ר שפרו מעשיכם, וכמ"ש במ"א שזהו היופי והתפארת שנמשך מבחי' העונג הפשוט כו', וז"ש עלה אלקי' בתרועה ה' בקול שופר, תרועה הוא מלשון ותרועת מלך בו, ועו"א עלה אלקים בתרועה פי' שהתעלות אלקי' יהי' בתרועה בבחי' חיבה וריעות והמשכת הוי' מלמעלמ"ט יהי' בקול שופר בבחי' עונג העליון להמשיך תרועת מלך בו שיהי' נמשך עלינו עונג וחיבה וריעות של מלכותו יתברך, ח"ע שמעוררים בחי' העונג שנתאוהו הקב"ה בתחלת הבריאה שיהי' העונג במלוכה ויהי' עלינו גילוי פנימיות מלכותו ית' דשרש המשכה זו הוא מבחי' הוי' בחי' שמו הגדול כנ"ל, וכ"ז הוא ע"י שופר דהיינו תשובה מעומקא דליבא בצעקה

פשוטה וגנחי גניח וילולי יליל על ריחוקו מאלקות כו', עי' נמשך ואד' הוי' בשופר יתקע מלמעלמ'ט שהו'ע המשכת העונג והמלוכה הנ"ל, והגם דלפי משנתל' הרי שרש התומ'צ הוא בבחי' פנימי' הקו ובשרש שרשו למע' בעצמות או'א'ס כו' כנ"ל באורך, מ"מ א"א לעורר זה ע"י תורה ומצות דאף דשרשן מבחי' עצמות או'א'ס מ"מ הרי באו בסדר השתל' ובר"ה הרי צריכים לעורר בחי' עצמות או'א'ס שלמע' מבחי' סדר השתל', ולכן אומרים בר"ה המלך הקדוש והו'ע קדושתו שלמע' מקדושתכם, קדושתכם הו'ע אשר קדשנו במצותיו קדושת התומ'צ כמו שבאו בסדר השתל', אבל קדושתו הוא למע' כו', ומעוררים זה ע"י התשובה דוקא שהוא בחילא יתיר דוקא (וי"ל שע"ז נעשה עליות התומ'צ בשרשן ומקורן הראשון כו'). זהו'ע ממעמקים קראתיך הוי' שע"י בחי' עומקא דליבא בתשובה קוראין וממשיכים בחי' הוי' בקול שופר מלמעלמ'ט כו'. וז"ש במד"ר ובר"ה נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הקב"ה כו', ומתמלא עליהם רחמים שע"י תקיעת שופר שהו'ע התשובה עי"ז נמשך הרחמים פשוטים מעצמות או'א'ס על ישראל כו' כנ"ל, שזהו המשכת העונג להיות גילוי פנימיות מלכותו ית'. וזהו ובחדש השביעי חדש הוא לשון התחדשות, ובחדש השביעי י"ל שהו'ע התחדשות המוחין שנמשכין בר"ה מוחין חדשים עליונים, וכבר נתל' דמוחין הם בחי' הכוונה פנימיות, והוא ענין א' עם מה שנתארה הקב"ה כו', מצד כי חפץ חסד הוא, ועו"א ומתמלא עליהם רחמים דהמוחין הם בחי' רחמים ושרשן בבחי' רחמים פשוטים שבעצמותו ית' כנ"ל, ובחי' רחמים אלו נמשכים בר"ה על ישראל שהו' עיקר המכוון בחי' תחלת מעשיך כנ"ל דכל השביעין חביבין שנמשך בחי' החיבה והריעות הו'ע גילוי מוחין חדשים עליונים כו'.

בס"ד, חו"ט, רנ"ד

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה (בישעי' סי' י"ב). שז"ע ניסוך המים שהי' בחג הסוכות, ובכל השנה הי' רק ניסוך היין לבד, ובתגה"ס ניתוסף גם ניסוך המים. וצ"ל מפני מה ניסוך היין נאמר בפירוש כמה פעמים בתורה בפרשת נסכים ונישנית כמה פעמים וניסוך המים לא נאמר בפירוש בתושב"כ כלל רק הלי"מ ורבנן סמכוהו אקרא ברמו שביום השני כתי' ונסכיהם שניתוסף מ"ם לבסוף וביום הששי נאמר ונסכיה ניתוסף יו"ד וביום השביעי נאמר כמשפטם ניתוסף ג"כ מ"ם (שזהו רק בדרך רמו ולולי הלמ"מ אפשר לא היו למדים מזה כלל ניסוך המים, רק מאחר שנאמר הלמ"מ לכן סמכוהו אקרא, הגם) שנאמר בדרך רמו בגי' ימים. ולכאורה הנה מה שנאמר ונישנית בתושב"כ

כמה פעמים בפירוש הגה זהו גדול יותר, אי"כ ניסוך היין הוא בחי' עליונה יותר, אמנם באמת הגה כתיב ושאתם מים בששון, משא"כ בין, וגם ארז"ל במשנה כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, וא"כ גדלה מעלת ניסוך המים על היין כו'. אך הענין הוא ששניהם אמת, ויובן בהקדם ענין הנסכים מהו, הגה ארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים, והענין דבד"כ נסכים הם בחי' המשכה למטה והם היו מג' מינים שמן ויין וסולת שרומזים לג' בחי' חב"ד, שמן בחי' חכ' ויין הוא בחי' בינה כנודע, וסולת הוא בחי' דעת וכמשארז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן כו' ולכן הקורא ק"ש כו'. דהנה העולה הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע (שהוא כולה כליל) ועי"ז נמשך בחי' מנחה שהוא בחי' המשכה כנודע, וע' בתו"א בדי"ה בענין ויקח מן הבא בידו מנחה בענין מ"ן ח' ה', וזבח הוא קרבן שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ועי"ז נמשך נסכים שהם בחי' המשכה מלמעלמ"ט, ולכן דימה הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה, כי ק"ש הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע שז"ע ואהבת' כו' בכל מאדך בבחי' רצוא ליכלל וליבטל באה"ע ואה"ר, ועי"ז נמשך ההמשכה ע"י התפילין, והקורא ק"ש בלא תפילין הוא דומה ממש למקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים כו'. היוצא מזה שנסכים הם בחי' המשכה מלמעלמ"ט, אכן באופן ושרש המשכתם יש שני בחי' הא' הוא בחי' ניסוך היין והב' הוא בחי' ניסוך המים, ולהבין שרש ההפרש שביניהם, דהנה בין כתי' החדלתי את תירושי המשמח אלקים ואנשים (בשופטים ט) ואמרז"ל אם אנשים משמח אלקים במה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין, וא"כ צ"ל שזה שאומרים שירה על היין עי"ז הוא משמח את שם אלקים, וצ"ל ענין ופי' שמשמח שם אלקים, והענין הוא דהנה בריאת העולמות הוא מבחי' מדות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שעולמות הם מבחי' חסד ועי"ז בכל המדות (רק שא"ל שמפני שהחסד הוא יומא דאזיל עם כולהו יומין ולכן כתי' חסד יבנה, וגם כי עיקר הבנין הוא מהחסד היינו בחי' שיתוף מדה"ר ותחלת בריאת העולמות הוא ג"כ מצד כי חפץ חסד הוא כמ"ש במ"א) וכמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, הגם שפי' הפשוט בפי' כי מעולם המה הוא שהם מכבר (ופי' מעולם בל"א פין אויביג אהן) אך גם זה אמת בפי' הפסוק זכור רחמיך כו' שבחי' הרחמים והחסדים הם שייכים לבחי' עולם דוקא, דהיינו שלאחר שנברה"ע אז שייך בחי' רחמים וחסדים, דהנה בחי' החכ' שייך גם לעצמו, שיכול לישב ולהשכיל השכלות, אבל בחי' הרחמים והחסדים אינו שייכים כ"א על זולתו ולא שייך לומר שמשפיע בחי' הרחמים והחסדים שלו על עצמו כו', תהו פי' הפסוק זכור רחמיך וחסדיך הם המדות כי מעולם המה שבחי' המדות שייכים לעולמות, ושרש בריאת העולמות נמשכים מבחי' המדות עליונות אלו כו', והנה מצד זה נמשך עולם ל' העלם כו', אבל יש בחי' עליונה יותר שהוא מובדל מבחי' המדות הנמשכים בעולמות, והוא בחי' בינה הנק' עלמא דאתכסיא שמכוסה ונעלם כו', ויש רקיע המפסיק בין ז"א לבניה

שדע מ"ש על ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא שהוא הרקיע שע"ג חיווין עלאין כמ"ש בזהר וכמ"ש מבטן מי יצא הקרח היינו בחי' בינה, כי יש פרסא המפסקת ומבדלת בין ז"א לבינה אשר לכן ז"א הוא המקור לעלמין דאתגליין והבינה שלמעלה מהפרסא הוא בחי' עלמא דאתכסיא שמכוסה מן העולמות. ופי' יין המשמח אלקים כי השמחה הוא בבינה וכמ"ש אם הבנים שמחה, והיינו מפני כי בינה היא בחי' השגה והבנה, וכמו עדי"מ באדם שכאשר משיג איזה שכל הנה כשלא יבין עדיין את השכל לא יהי' בשמחה ובתענוג מהשכל כי"א כאשר ישיג השכל בהבנה היטב אז יתמלא שמחה ותענוג מהשכל כו'. כך עדי"ז יובן למעלה שמפני זה בחי' בינה דוקא היא אם הבנים היא שמחה דוקא כי בבחי' בינה היא השגה והבנה באלקות באורך ורחב לכן שם הוא בחי' השמחה דוקא כו'. ויין המשמח אלקים היינו שממשיך השמחה שיומשך גם בשם אלקים מקור התהוות העולמות שגם השם אלקים יהי' בשמחה, היינו שלא יהיו בבחי' צמצום והעלם כ"א בשמחה וגילוי כו' וזהו ע"י היין דוקא כמארז"ל נכנס יין יצא סוד הוא בחי' סוד ה' כו'. וביאור הענין הנה היין אנו רואים פעולתו בגשמיות אצל האדם שמשמחו ומוציא פנימיותו מהעלם אל הגילוי, והיינו מפני כי היין הוא ג"כ כנוס תחלה בענבים בהעלם וע"י הדריכה בגת יוצא מהעלם אל הגילוי כו' לכן פעולתו שמוציא באדם ג"כ מהעלם אל הגילוי וז"ע שמשמח אנשים כו' ועדי"ז יובן ענין המשמח אלקים שממשיך השמחה מהבינה לבחי' שם אלקים שז"ע השמחה בשם אלקים, וז"ע נכנס יין יצא סוד, דהיינו בחי' בינה עלמא דאתכסיא שמכוסה תחלה ואח"כ יוצא מהעלם אל הגילוי לשמח אלקים. וכי"ז הוא ע"י הלויים שאומרים שירה על היין שהשירה הוא בחי' ניגון בקול שהוא בחי' גילוי וע"י השירה ע"י היין מתגלה בחי' הבינה כנ"ל שהיין הוא בחי' בינה כו' כנודע וזהו שרש ענין ניסוך היין שמנסכים היין בהשיתין שהשיתין הוא בחי' מ"ת שנעשה מהרקיע המפסקת כנודע ממ"ש במ"א והנה מ"ת בוכין כו' לכן הי' ענין ניסוך היין בהשיתין לשמח את בחי' מ"ת.

אמנם צ"ל שרש ענין ההפרש בין ניסוך היין שביז"ט ובין ניסוך היין שבחול, שגם בחול היו מנסכים היין ומהו ההפרש ביניהם. הנה כתב' תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה שצ"ל עבודה בשמחה וכתב' שמחו צדיקים בהוי', נאמר צדיקים דוקא. אך הענין הוא דהנה יש ב' אופנים בענין השמחה, כמו שאנו רואים עדי"מ באדם שהגם שהוא שמח עכ"ז השמחה היא מכוסה ונעלמת ואינה בהתגלות כ"כ. אבל יש בחי' שמחה שהיא בגילוי כ"כ שיוצא מהכלי כו'. וכך עדי"ז יובן שלהיות שצ"ל עבודה בשמחה עכ"ז. צ"ל השמחה מכוסה בהעבודה והעיקר הוא העבודה דהיינו שלולתו יהי' הגילוי רק העבודה ורק בפנימיותו צ"ל בשמחה, והשמחה היא מהתבוננות שכאשר יתבונן שמקיים רצון המלך מה"מ הקב"ה, והרי בגשמיות אינו דומה עבד הטבח לעבד השר שיעבד השר

עם כי הוא ג"כ עבד כו' עכ"ז הרי הוא עבד השר כו' (הדבק לשחזור וישתחוו לך) וכך עדין יובן שכאשר יתבונן בעשותו א' ממצות ה' ה"ה עובד את הקב"ה והרי הוא עבד ד' (ועבד מלך מלך) לכן מצד זה הוא בשמחה גדולה מאד. אך אעפ"כ צ"ל השמחה מכוסה בהעבודה, דהיינו שנראה לוולתו רק העבודה שעושה דהיינו שמתעטף בציצית או מניח תפילין, והשמחה ש"מ צ"ל מכוסה בעבודת עבד שבהמצוה, וזה ענין תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' שבחי' שמחה שמכוסה בהעבודה צ"ל אצל כל אדם כו'. אך יש בחי' שמחו צדיקים בה', שענין שמחה זו הוא באופן אחר ואינו עדין כלל כ"א שעיקר הגילוי היא השמחה והשמחה היא בהוי', וזהו שמחו צדיקים בהוי' שהשמחה בשם הוי' עצמו ולא מצד שהוא עבד ד', ששמחה גדולה ונפלאה יותר עד אין קץ מבחי' העבודה בשמחה הנ"ל. ועדין יובן שרש ענין ההפרש בין ניסוך היין שבכל השנה לניסוך היין שבי"ט ובפרט בחגה"ס שהוא זמן שמחתינו. שניסוך היין שבכל השנה עם כי פעולת היין שמוציא מהעלם אל הגילוי, עכ"ז יש הפרש בזה בין רב למעט, שבכל השנה הגם שמנסכין את היין בכלי שיר עכ"ז מפני כי בחול אינו זמן הגילוי להיות גילוי השמחה מבחי' בינה לא נמשך השמחה בגילוי כ"כ כ"א רק ע"ד העבודה בשמחה. רק מועדים לשמחה שהוא זמן שאו מתגלה ההעלם והכיסוי דבחי' בינה עדלאתכ"ס שמכוסה כל השנה וגם כשממשיכים ע"י ניסוך היין הוא ג"כ מכוסה בהעבודה כו' אבל ביר"ט הוא מועדים לשמחה שהוא המועד והזמן שמתגלה בחי' השמחה דבינה בהתגלות רב ע"י ניסוך היין שבי"ט כו'. וזהו שרש ענין ההפרש בין ניסוך היין שבכל השנה לניסוך היין שבי"ט. שבכל השנה הגם שע"י ניסוך היין נמשך ג"כ השמחה דבינה אכן עדין הוא ג"כ מכוסה בהעבודה רק עכ"פ כמו בלא ניסוך היין הוא בחי' עלמא דאתכסיא לגמרי וע"י ניסוך היין נמשך השמחה להיות עבודה בשמחה, והיינו מפני כי רק מועדים לשמחה כו'. אמנם ביר"ט שהוא בחי' מועדים לשמחה או השמחה הוא בהתגלות רב כו' שהוא באופן אחר כו'. ועיי' בלקרי' בדיה תחת אשר לא עבדת בהג"ה מס"ב*.

ועתה * צ"ל מה שניתוסף בכה"ס גם ניסוך המים שמים הוא גוון לבן ולא כמו צבע לבן שהצבע אינו עצמיות אבל גוון המים הוא עצמי, והנה מים הוא בחי' חכ' כח מ"ה ביטול בעצם וזהו ג"כ ההפרש בין עבודת הכהנים לעבודת הלויים שעבודת הלויים הי' בשיר שהי' ידעים לכוון בניגון בקול ע"י הכוונה, ע"ד והאופנים ברעש גדול, שהרעש אינו ביטול עצמי אלא ביטול היש. אבל הכהנים במחשבה ובחשאי שהוא ביטול עצמי, וההפרש ביניהם הוא עדימ זההפרש בין מי שהוא בריחוק מהמלך שאז הוא יכול לשבח ולרומם אותו ובין מי שבא בקרוב אל המלך נופל

ומעתה צ"ל ענין מה שניתוסף בחה"ס בחי' ניסוך המים ושרש ההפרש בין ניסוך היין לניסוך המים, בהיות ידוע כי המים רומזים לבחי' החכ' שלכן המים אין להם גוון ומשתנים לפי גוון הכלי כמ"ש מזה במ"א באורך וע' בד"ה האזינו השמים כו', והיין רומז לבחי' הבינה

בהשתחווה וביטול עצמי. או כמו עץ השורף כ"ז שהעץ קיים שורף ברעש שהוא עומד בישותו אבל אח"כ בחשאי. וזה ממעמקים קראתיך ב' עומקים עומק חכ' ועומק בינה ועי"ז באים לב' בחי' אנכי, אנכי הא' בחי' סוכ"ע שהוא ע"י עבודת הלויים והב' הוא בחי' עצמו"ה שלמעלה מסוכ"ע וזהו ע"י עבודת הכהנים. ולבא לזה הוא ע"י ההתבוננות כמ"ש ראה נתתי לפניך החיים והטוב המות והרע ובחרת בחיים, שאין לומר דקאי על חיים גשמיים שע"ז אין צריך להזהיר ופשיטא שכל אדם יבחר מעצמו בחיים. אלא דקאי על חיים רוחניים, דענין גשמיות הגוף גק' מות, כי הנה בכל דבר יש חומר וצורה שהגלגלים הם ג"כ בעלי חומר וצורה וצורה הוא הנפש. וכמו האדם מורכב ג"כ מגוף ונפש שהעיקר הוא הנפש כי בצאת הנפש מן הגוף נשאר כאבן דומם, וגם שהגוף הוא מורכב מד' יסודות וכל המורכב עתיד בהכרח להתפרד כמו שכתב הרמב"ם כל שאפשר במינו א"א שלא יבוא שבהכרח שיפרדו היסודות. אבל הנפש היא חי בעצם, ואף לאחר צאת הנפש מן הגוף הוא חי כמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' כו'. הגם שהנפש הוא ג"כ אור וכל אור מאיר ממקורו המאור ואם אין מאור לא יהי' מציאות האור, עד"מ אור השמש כ"ז שיש שמש יש אור ואם אין שמש אין אור, ועוד שמציאות אור השמש מוכרח מהשמש אבל אור הנפש הוא תלוי ברצון הבורא. נמצא שאינו חי בעצם. אמנם יובן זה עפ"י מארז"ל במד"ר השמים הארץ ביום הבראם חזקים כיום הבראם, ולכאורה הלא כתי' שמים כעשן נמלחו הארץ כבגד תבלה, נמצא שאינם חיים וקיימים אך הענין כי כל הוה ונפסד הפי' כ"ז שהוא הוה הוא נפסד כמ"ש רבינו בחיי שהתינוק משנולד מתחיל להתייבש, הגם שהאברים נגדלים. וזהו הטעם שהזקן יחלש כחו שהחומר מתייבש ואינו יכול להיות כלי לאור הנפש וכ"ז שהחומר קיים נגרר אחר הנפש. וכן גם הגלגלים צ"ל סיבובם ממערב למזרח ומה שהם סובבים ממזרח למערב זהו מחמת נפשם שאומרים שירה והשכינה במערב ומחמת זה סובבים למערב. וז"ש יהושע שמש בגבעון דום שהי' צ"ל עמוד, אלא שאמר דום לנפשם מלומר שירה וממילא החומר עומד, נמצא שהחומר הוה ונפסד מעט מעט. אבל הנפש כ"ז שהוא חי גק' חי בעצם ברצון הבורא. וזהו הוא קיים ושמו קיים וכסאו נכון, הוא א"ס עצמותו, ושמו הוא הארה שהוא מעין המאור, וכסאו נכון הם הנשמות שהם חצובים מתחת כסא הכבוד. ומהתבוננות שהוא חצוניות בינה ואח"ז כשהוא שולל הפרטים הוא בא לעומק המושג, כי הפרטים מעלימים על העצם. וכמו"כ בחכ' יש ג"כ ב' פרטים, א' עצם החכ' והב' מדות שבחכ' שהם

כנ"ל. ושרש ההפרש שביניהם הנה מההפרש שבין כתנים ללוויים יובן ההפרש בין ניסוך היין לניסוך המים, שעבודת ניסוך היין הי' ע"י שיר הלוויים. והנה בלוים כתי' ועבד הלוי הוא, פי' הוא הוא בחי' בינה כמ"ש בזהר, ועבודת הלוי הי' להמשיך מבחי' בינה בחי' הוא וכו', וזהו ע"י השיר שהוא בחי' לארמא קלא כו', משא"כ עבודת הכהנים הי' בחשאי, והיינו כי באופן הביטול יש ב' אופנים, הא' ע"ד עבודת הלוים שהוא לארמא קלא בחי' ניסוך היין, והב' בחי' הביטול והשתחוואה דכתנים שעבודתם בחשאי אינו כו'. והענין הוא כי יש בחי' רזין ויש בחי' רזין דרזין, וזהו שרש ההפרש בין כתנים ללוויים שהלוויים ממשיכים בחי' רזין היינו מה שהי' סתום תחלה ונעלם והיינו בחי' הבינה, והלוויים ממשיכים להיות בחי' זו בגילוי. אבל יש בחי' סתימו דכל סתימין שהוא בחי' רזא דרזין שהוא סוד גם מבחי' הסוד, ובחי' זו נמשך ע"י כתנים, שזהו"ע ניסוך המים שבחג ולכן בלוויים נאמר לשון טהרה ובכתנים נאמר לשון קדושה שגולה מעלת הקדושה על הטהרה כו'. וביאור הענין הנה כתי' אנכי אנכי הוא מוחה פשעך, פי' אנכי ב"פ כי כדי שיהי' בחי' הוא היינו בחי' ועבד הלוי הוא (בחי' בינה) זהו ע"י אנכי אנכי שיש ב"פ אנכי כדי להיות בחי' הוא, והיינו כי אנכי הא' (למפרע) הוא בחי' סוכ"ע ואנכי הב' הוא בחי' שלמעלה מבחי' סובב כו'. וכדי להמשיך ב' בחי' אנכי אלו זהו ע"י ניסוך היין וניסוך המים. והנה יש ב' בחי' אלו בעבודה בנפש האדם ג"כ, וזהו"ע ממעמקים קראתיך שיש ב' בחי' עומקים, והיינו כי יש בחי' עומק הלב והפי' הוא כי בינה לבא ועומק הלב זהו בחי' פנימיות הבינה בעבודה, ולכן ע"י העבודה בבחי' עומק הלב ממשיכים מבחי' אנכי בחי' סוכ"ע בבחי' בינה אם הבנים בחי' הוא כו'. אבל יש בחי' תעלומות לב הוא בחי' היותר נעלה מבחי' עומק הלב, והיינו כי לב הוא ל"ב נתיבות החכ' ותעלומות לב הוא פנימיות החכ', והיינו בחי' פנימיות החכ' שבעבודה שבלב, ועי"ז ממשיכים בחי' אנכי ובחי' שלמעלה מבחי' סוכ"ע בבחי' הוא. זה סוד ענין ניסוך המים בעבודה, ומכ"ז יובן שרש ענין ההפרש בין ניסוך היין לניסוך המים כו' הן בעבודה הן בהמשכה שנעשה ע"י בחי' הג"ל כו'.

אך עדין צ"ל מפני מה לא נאמר ניסוך המים בתושב"כ, הלא לפי מה שנת"ל ניסוך המים גבוה יותר מניסוך היין ומפני מה ניסוך היין

הטי' שבשכל כמו שתק רב, שהענין לא שחזר בו אלא שלא הביא הטעם לידי הבנה אבל בעצם הי' לו ההטי' של החכ' באמיתות רק שאינה באה לידי גילוי השגה והבנה אלא הו"ע ראיית המהות, כמו שהארז"ל ראה בחלום בפ' ב"ב שצריך פ' שנה לדבר ולפרש, שהו"ע ראיית המהות, והו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא כמ"ש בזהר נושא עון חמית, פי' תיקון דנושא עון. וזהו ממעמקים מב' עומקים עומק חכ' ועומק בינה, ובוהר נק' רזין ורזין דרזין.

נאמר בתשב"כ כמ"פ וניסוך המים נא' רק בדרך רמו ועיקרה הוא בתושב"ע' כו'. הנה תושב"כ הוא בחי' אותיות שהעיקר הוא האותיות, ולכן כאשר יחסר אות א' ואפילו רק נגיעה פוסלת, וכל אות צ"ל בדמותו ובצלמו וכל אותיותיה מנויות לבל יחסר ולבל יעדיף כו' אבל בתושב"ע' העיקר הוא בחי' השכל שבהאותיות, ולכן זה אומר באותיות אלו וזה אומר באותיות אלו ואין מדקדקים בזה כלל, כי העיקר הוא השכל שבהאותיות והאותיות אינם מעלים ואינם מורידים כו'. ולהבין זה הנה איתא בספר יצירה בשלשה ספרים ברא הקב"ה את עולמו בספר וסופר וסיפור, ורז"ל אמרו בשלשה דברים ברא הקב"ה את עולמו בחכ' ובתבונה ובדעת שנאמר הוי' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות כו' ולכאורה צ"ל מפני מה בס' יצירה נאמר בסופר כו' ורז"ל אמרו בחכמה כו'. אך הענין דבאמת אמרו שניהם ד"א, כי הנה ספר הוא בחי' בינה ותבונה כנודע מענין ס"ת כו', וסופר בוא"ו הוא בחי' חכ' כי הסופר הוא שכותב את הספר כו', וסיפור הוא בחי' הדיבור הוא בחי' הדעת כמ"ש מפיו דעת. והנה ארז"ל ערבים עלי ד"ס יותר מינה ש"ת, והיינו כי ד"ס הם הם הדברים שנמשכים מבחי' סופר שלמעלה. מבחי' ספר שהוא הכותב הספר, ולכן ניסוך המים להיות כי גדלה מעלתו כ"כ עד שהם נצטוינו מפי הסופר הכותב הספר, ובספר תורה נמצא רק בדרך רמו לבד, וכנודע שענין הרמו מורה על היותו געלה וכאמרם די לחכימא ברמיזה, וכמו קוצו של יו"ד לגבי יו"ד כו' כן ערך הרמו לגבי דבר המפורש בפירוש.

אמנם עדיף צ"ל מדוע כתוב בס"ת מצות שהם מבחי' אנכי כמו מצות התשובה דכתי' בה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך, שפי' שמצוה זו דתשובה נמשכת מבחי' אנכי שלמעלה משאר מצות שנק' מצות הוי' וכן מצות פרה אדומה נא' ג"כ בפירוש בתורה. אך הענין הוא דהמצות שמבחי' אנכי הם למעלה מהצמצום לגמרי ורק שהם הם הממשיכים מבעה"צ להיות. נמשך צינור הרצון כמ"ש בד"ה והתהלכתי בתוכם, וכן פ"א הגם שעלי' אמר שלמה אחכמה והיא רחוקה ממני ומ"מ נאמרה בפירוש מפני שנאמר בה חוקה וגם אינו דומה לניסוך המים שניסוך המים הוא בחי' יחודים ולכן לא נאמרה בתורה רק בדרך רמו לבד, ועיקר הוא הלל"מ, ומ"מ צ"ל ושאתם מים בששון חיבור ב' הבחי' דסופר וספר שהו"ע חיבור חו"ב. והגם כי אר"א זיווגיהו תדיר לצורך קיום העולמות זהו בחי' חיצוניות חו"ב אבל בחי' פנימיות חו"ב זה מעוררים ע"י העלאת מין ממעשה התחתונים שז"ע ושאתם מים בששון ומצד בחי' יחוד פנימי הלזה נמשך להיות ששון שהוא למעלה משמחה שאם הבנים הוא בחי' בינה היא שמחה, כ"א בחי' ששון, והתחלת התעוררות בחי' ששון זה הוא ע"י מה שאומרים בריה שש אנכי על אמרתך עי"ז נמשך להיות בחה"ס בחי' ושאתם ממעיני ב' מעיינות, דהיינו שהמעיקר הוא שמוצאים אותו כשחופרים ומגלים את עפר הארץ נתגלה גיד המעיין הנובע מתחת לארץ. ויש ב' בחי' עפר א' הוא בחי' ונפשי כעפר לכל תהי' וצריכים

לחפור בעומק העפר הלוח אם זהו באמת לאמתו כו'. והבי' הוא בחי' תורה שנתלבשה בדברים גשמיים שנמשלו לעפר. ועיין בד"ה מי מנה ע"י שבחי' העפר אינו בגדר מספר כו', וזהו ונפשי כעפר לכל תהי'. ועי"ז נמשך להיות פתח לבי בתורתך שהם ב' מעיינות ושרש ב' מעיינות אלו הם מב' מזלות דוגוצר ונקה כו'.

בס"ד, שמע"צ, רנ"ד

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם כו', וצ"ל שייכות ענין מורשה קהלת יעקב למ"ש אח"כ ויהי בישרון כו', והנה מורשה הוא ל' ירושה שהתורה ניתנה בבחי' ירושה, וצ"ל מה"ע ירושה זו, דא"א לומר דהיינו שהיא ירושה לנו מאבותינו דהלא כתי' לא את אבותיכם בלבד כרת את הברית הזאת כ"א אתנו, וכתי' את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה כו' הרי ניתנה התורה לכל ישראל ואינו שייך לומר שהיא ירושה לנו מאבותינו, וא"כ מה"ע הירושה הזאת, וגם בעצם הענין שהתו' נק' מורשה צ"ל הלא ארז"ל בפ"ב מ"ב דאבות התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה היא לך, ואיך אומר כאן מורשהו קהלת יעקב שמשמע שהתורה היא בבחי' ירושה, וגם צ"ל הלא אנו מברכים בבה"ת אשר נתן לנו, וחזותמים גותן התורה שניתנה לנו התורה בבחי' מתנה, שענין המתנה אינה כענין הירושה שבא בהכרח גם אם לא ירצה המוריש, וכמארז"ל בפ"ח דכ"ב שאם התנה על מ"ש בתורה תנאו בטל, וכגון אם אמר על בתו תורישנו במקום שיש בן וכדומה, משא"כ המתנה היא מדעת הנותן שאם רוצה נותן ואם אינו רוצה אינו נותן, ולא כן הוא ענין הירושה, וענין התקן עצמך ללמוד תורה זה נראה שאינו לא כמו הירושה שא"צ שום הכנה מהמקבל כלל כ"א שאם הוא קרובו שראוי ליורשו ע"פ ד"ת אז הוא יורש אותו בלתי הכנה כלל, וגם אין זה שייך לענין המתנה שהמתנה תלוי רק בדעת נותן המתנה, אבל המקבל המתנה א"צ תיקון והכנה לזה כלל, וכאן אמרו התקן עצמך משמע שזהו תלוי בעבודת ויגיעת המקבל, ולא כן הוא ענין המתנה ששורש בחי' מתנה הוא מה שנותנים לאיש שלא לפי עבודת מעשיו שהרויח ע"פ פעולתו כ"א שנותן גם אם לא נשתכר ע"פ כשרון מעשיו, שהרי מה שזוכה ע"פ כשרון מעשיו זהו המגיע לו, ולא יתכן לקרות זה בשם מתנה כלל, וא"כ ענין התקן עצמך אין זה בדרך מתנה, ונמצא כי יש כאן ג' בחי' בתורה הא' הוא משארז"ל התקן עצמך שהוא מה שנמשך לו מבחי' תורה ע"פ העבודה אשר עבד בה ביגיעה וכשרון המעשה שנאמן בעל מלאכתך

שישלם לך שכר פעולתך, הב' מה שנק' התורה בשם ירושה כמ"ש מורשה קהלת יעקב שזוהו לא מדעת המוריש ולא מדעת היורש כ"א כאשר הוא ראוי ליורשו אז הוא מוריש אותו גם בלתי רצונו וחפצו שכך נצטוונו בתורה שהבן יורש את האב, וכך יש בתורה בחי' שנק' בשם ירושה, הג' מה שיש בתורה שנק' מתנה שע"ז אנו מברכים נותן התורה שהיא בבחי' מתנה, וז"ע השם מתן תורה שהוא ע"ש המתנה שהתורה ניתנה בבחי' מתנה כו'.

ב) ולהבין ג' בחי' אלו בתורה, וגם להבין מ"ש התקן עצמך כו' שאינה ירושה לך, ולא אמר שאינה מתנה לך כו', צ"ל מ"ש יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי, שנמשלה התורה למטר וגם לטל, והנה אנו רואים שהטל ומטר אינם דומים זל"ז, שענין המטר הוא בא ע"י העלאה מלמטלמ"ע כמ"ש ואד יעלה מן הארץ והשקה שע"י העננים שעולה מקיטור הארץ והעננים שואבים מים ואז ממטיר מטר על הארץ, משא"כ הטל אינו תלוי בעננים כלל כי גם אשר לא יהי' קיטור הארץ לעננים ע"פ השמים ג"כ יהי' הטל ע"פ הארץ, וגם אנו רואים שענין הטל אינו תלוי במעשה התחתונים וכמ"ש באליהו כשאמר חי ה' אם יהי' טל ומטר כ"א ע"פ דברי שפעל על המטר לבד שמטר לא הי' אבל טל לא מיעצר, והיינו מטעם הנ"ל שהמטר הוא באתעדלית אתעדל"ע ולכן כשלא אכשיר דרי בימי אחאב הי' ביכולת אלוי' להעציר המטר שלא ירד על הארץ מפני שלא אכשיר דרי שלא הי' העלאת מ"ן לכן עצר לבלתי היות מטר ע"פ הארץ (ומ"מ הי' צריך אלוי' להעציר את המטר י"ל כי הנה מצינו בגשמים ג"כ בחי' המשכה מלמעלמ"ט וכידוע מה דאי' בזהר ח"ג דני"ט ע"ב דומנא חדא הי' צריך עלמא למטרא אתו לקמי' דרשב"י ואמר דרוש על פסוק מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כו', ועי"ז ירדו גשמים, ומבואר במ"א בהמשכה שע"י תורה הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, דוהו ההפרש בין תורה לתפלה, דתפלה הוא מלמטלמ"ע ותורה מלמעלמ"ט כמ"ש במ"א באריכות, וזהו ההפרש בין פעולת הגשמים שפעל חוני המעגל שהי' ע"י תפלה ורשב"י פעל גשמים ע"י התורה מפני שהי' תורתו אומנתו (דבכלל מאתיים מנה כו' כמ"ש במ"א) וי"ל דלכן גבי חוני המעגל בתחלה ירדו רק טיפין אח"כ התחילו לירד בועף ואח"כ ירדו כתיקונן, והיינו מפני שהי' ע"י תפלה מלמטלמ"ע ותלוי בהכנת המקבל, אבל לגבי רשב"י שהי' ע"י התורה ירדו מתחלתן כתיקונן כו', ונמצא הרי יש המשכת הגשמים ג"כ מלמעלמ"ט, ובדורו של אחאב אף שלא הי' אכשיר דרא מ"מ מצד מעלת האחדות שהי' בהם וכמ"ש חבור עצבים אפרים הנח להם כו' ומעלת האחדות שמגיע בבחי' אוא"ס שלמע' מס' השתל' כמ"ש בתריא הווספות פ' נח ד"ה ויאמר ה' הן עם אחד! ולזאת מצד האחדות שלהם הי' נמשך להם גשמים (והוא מבחי' חיצוניות המקיף די"ל דמשם אפשר להמשיך ע"י האחדות לבד כו') אף כשלא אכשיר דרא כו', ואלוי' עצר את הגשמים והי' ביכולתו להעציר משום דמ"מ הי' שייך להעלאת מ"ן

כמיש ואד יעלה כו' והשקה כו'), אבל הטל לא הי' ביכולתן לעצור להיות כי אינו בא בבחי' אתעדלית אתעדליע, ולכן גם אם לא הי' אתעדלית כלל מפני כי לא אכשיר דרי מימ ירד הטל כו', ועדיו יובן ב' בחי' אלו בתורה דהנה ארו"ל שלש שעות ראשונות הקביה יושב ועוסק בתורה, ולכאור צ"ל הלא ארו"ל כל הקורא ושונה הקביה קורא ושונה כנגדו, וא"כ בכל העולם זה קורא ושונה בזמן זה וזה קורא ושונה בזמן זה, ולגבי כאריא הקביה קורא ושונה כנגדו, וא"כ בכל עת ובכל זמן הקביה קורא ושונה ומהו"ע השלש שעות ראשונות שהקביה יושב ועוסק בתו' שמשמע שזהו גם אם לא יש מי שעוסק בתורה למטה, ובאמת גם בשלש שעות ראשונות נמצא כמרכ אנשים שיושבים ועוסקים בתורה אשר צ"ל הקביה קורא ושונה כנגדם, וע"כ צ"ל שמדרי' חלוקות הם מה שקורא ושונה כנגדו ומה שיושב ועוסק בתורה, אך הענין יובן בהקדם מארו"ל בסוטה שנענש דוד על שקרא ד"ת בשם זמירות כמיש זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי ונענש ע"ז כמארז"ל דוד זמירות קרית לו הריני מכשילך בדבר שתינקות של בית רבן יתעין אותו שנא' ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו, והוא הוביל את הארון בעגלה, ולכאור צ"ל מהו הפגם במה ששיבח ד"ת וקראן בשם זמירות, וגם למה נענש בשכחה דוקא.

ג) ולהבין זה צ"ל תחלה מהו"ע ששיבח דוד את התורה במה שקראן בשם זמירות, ומה"ע בבית מגורי, והענין הוא כי דוד בעת צרתו שברח מפני שאול ומפני אבשלום בנו כשהי' צר לו מכל צד הי' משתעשע בתורה, ואמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, פי' שהתבונן א"ע שקיום וחיות כל העולמות אפי' עולמות עליוני' תלויים בדקדוק א' מד"ת עדימ הקרבן הנה הקרבן כשהוא כדבעי נודע כי רוא דקורבנא עולה עד רוא דאיס ועיי' עליית הקרבן נעשה עליות כל העולמות מסוף כל דרגין עד רכי"ה, אמנם הנה כ"ז הוא כשהקרבן הוא כדבעי למהוי, אבל אם חשב הכהן מחשבת חרץ אזי הקרבן פסול ולא נעשה עיי' הקרבן ההוא שום עלי' כלל וכלל, וכן בענין המשכת אלקות עדימ עיי' מצות תפילין שעיי' התפילין נמשך המשכות מוחין לז"א וזהו באצ"י, ועיי' נמשך תוס' וריבוי אור בבי"ע מרכ"ד עד סוכ"ד נמשך בכל העולמות הארת אוא"ס מבחי' המוחין שניתוספו בז"א דאצ"י שהרי המדות עליונות הם הם מקור כל התהוות דבי"ע עיי' בחי' המל' שמהוה אותם מאין ליש, וכמיש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכת"י זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, ולכן כאשר ניתוסף אור הוא בחי' המשכת מוחין לז"א ממילא ניתוסף תוס' וריבוי אור בכל עולמות עליונים ותחתונים, ובדי"פ זהו"ע תש"ר ותש"י, תש"ר הוא ההמשכה בבחי' ז"א, ותש"י ידכה יד כהה הוא המשכה בבחי' מל' שיומשך בבי"ע ולכן הם בחי' יעקב ויוסף כמיש בשליה דיעקב הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, וכ"ז באצ"י ותולדות יעקב יוסף דיוסף הוא השליט על הארץ בחי' מל' שעיי' נמשך האור בבי"ע

וכמ"ש מזה באורך בדיה להבין מארז"ל תפילין דמארי עלמא (תרנ"ג), ואמנם כ"ז הוא כשהתפילין הם כשרים ברצועות שחורות ולא נמצא שום פסול בהם. אבל אם חסר אות אחת, או אפי' אם נפסק אות אחת, או יש נגיעה בשני אותיות נגיעה הפוסלת אזי לא יש כלל שום המשכה ע"י תפילין פסולים, ועד"ז הוא בשארי מצות, ונמצא כי כלליות קיום וחיות העולמות תלוי בדקדוק א' מד"ת, שאם יחסר הדקדוק שצריך להיות לא יש שום המשכה או העלאה כלל, וזהו שבעת שהי' צר לו בגשמייות הי' משתעשע בלימוד התורה שלגבי לימוד התורה כל העולם ומלואה כלא חשיב שהרי בדקדוק א' שבתורה תלוי כל חיות וקיום העולמות, וא"כ מהו תופס מקום מה שבעוה"ז הגשמי לא טוב לו כ"כ מאחר שעוסק בתורה וכל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה וכן בכל שארי המצות ובדקדוק א' מד"ת תלוי כל חיות העולמות, וא"כ צ"ל שש ושמה בלימוד תורתו ולא יתפוס מקום כלל, מה שבגשמייות לא הי' טוב לו כ"ו, וע"ז א' זמירות הי' לי חוקיק בבית מגורי כנ"ל.

ד) ולפ"ז צ"ל למה גענש ע"ז הלא שיבח מאד לימוד התורה שכל העולמות עליונים ותחתונים תלויים בדקדוק א' מד"ת, וגם באמת כן הוא ומדוע גענש ע"ז וגם למה הי' עונשו בשכחה דוקא כ"ו, והענין הוא דהנה כתי' ראיתי הנה מגילה כתובה פנים ואחור, שיש בתורה ב' בחי' פנים ואחור, היינו שמה ששיבח דוד את בחי' התורה במה שכל קיום וחיות העולמות תלויים בדקדוק א' מד"ת זהו רק בחי' חיצוניות התורה שהוא הנק' אחור, אבל בחי' פנים הוא בחי' הגבוה ונעלה יותר שאינו בערך כלל לבחי' העולמות שעז"ב לא ידע אנוש ערכה שזהו בחי' שלמע' מן הדעת, כ"א אלקים הבין דרכה, ובידיעת עצמותו ידע את התורה כ"ו, ועז"ב ואהי' אצלו שעשועים שהוא בחי' שעשוע המלך בעצמותו שבחי' זו אינה בערך העולמות כלל, ולכן גענש דוד על מה ששיבח את התורה בבחי' אחוריים דתורה, וגענש מדה כנגד מדה שנפל בשכחה שנמשך מצד בחי' אחוריים, וכמו שארז"ל (עירובין דניד ע"א) אלמלא נשתברו הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל דלוחה"ר היו בבחי' זרות אותיות החקיקה שאין בהם חיצוניות כלל כמ"ש במ"א ההפרש בין אותיות החקיקה לאותיות הכתיבה כ"ו, וגם הדבר הלכה ששכח היא מענין זה שהוא שהארץ שבו היו הלוחות שהיו כתובים באצבע אלקים גשמי עכריהם נמצא שהיו כולו פנים, וכמ"ש באגה"ק בדיה דד זמירות קרית לה, וי"ל עפ"מ"ש במד"ר פ' תשא ר"פ מ"ו ע"פ ויגד לך תעולמות חכמה כפליים כ"ו א"ל הקב"ה למשה אל תצטער על הלוחה"ר ששברת שלא הי' בהם אלא עשה"ד בלבד, ובלוחה"א אני גותן לך שיהי' בהם הלכות מדרש ואגדה כ"ו, והיינו שהעשה"ד דלוחה"א כוללים בתוכן כל התורה, ובתורה יש בה בחי' פנים ואחור כמ"ש כתובה פנים ואחור כ"ו, ושרשן בעשה"ד דלוחה"א הוא מה שהן בבחי' אותי' הכתיבה מ"מ בהעשה"ד עצמן גם בלוחה"א הן בבחי' פנים ממש היינו שמאיר בהם בחי' גילוי ח"ע ממש כ"ו, ולכן צריכים לשאת

אותם בכתף בכדי לחבר את בחי' פנים ואחור, שגם באחוריים וחיצוניות יאיר בחי' גילוי הפנימיות ואז לא הי' שכחה, והוא שכח ע"ז והוביל את הארון בעגלה חדשה ולא חיבר בחי' פנים ואחור ולכן נפל בשכחה כ"ו, ונענש מדה כנגד מדה כ"ו.

ה) ועפ"ז יובן ההפרש במה שנמשלה התורה לטל ומטר, דהנה בחי' מטר שבתורה זהו מה שנמשך ע"י העלאת מ"ן שבבחי' זו תלוי כל קיום וחיות העולם בדקדוק א' מד"ת, וא"כ הרי יש לזה שייכות להעולם, ולכן נמשך ע"י העלאת מ"ן דאתעדלית, וזהו שאמרו כל הקורא' ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שבחי' זו הוא בחי' חיצוניות שבתורה שלפ"ע העלאת מ"ן מלמטלמ"ע כשאכשיר דרא בקיום בתומ"צ לפי ערך זה נמשך המשכת מ"ד להיות שונה כנגדו, וז"ע מטר שבתורה שכמו המטר הולך ע"י העננים שנעשה מקיטור הארץ שעז"ג ואז יעלה מן הארץ והשקה, אך בחי' פנימיות התורה עז"ג תזל כטל אמרתי פי' אמרתי היינו מה שג"ש ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה והוא בחי' טל תורה דלא מיעצר כלל גם כי לא אכשיר דרי, והיינו כי ג' שעות ראשונות הוא בחי' המשכת אוא"ס בתורה, וזהו בחי' טל תורה שהוא בחי' טלא דנטיף מעתיקא, והוא בחי' ג"ר דעתיק שלמעלה מבחי' גשם דתורה בחי' מטר, והיינו כי גשם הוא בחי' אור ז' הימים שעולה מספרו כמנין גשם כמו שפירשי' בפסחים דס"ח ע"פ והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים כאור ז' הימים ופירשי' שבעתיים זפ"ז עולה מ"ט, וז' פעמים מ"ט עולה שמ"ג וזה יכולים להגיע באתעדלית אתעדל"ע שזהו בחי' גשם ומטר שבתורה, אבל בחי' טל תורה זהו בחי' אתעדל"ע שלמע' מאתעדלית, פי' שאין אתעדלית יכולה להגיע לשם כלל כ"א שזהו נמשך בבחי' מתנה, אמנם המתנה אינם נותנין כ"א למי שהי' ראוי תחלה שיתנו לו מתנה, והיינו אם טרח וייגע כל מה שבאפשרו או אח"כ נותנים לו מתנה גם יותר הרבה ממה שהרויח, וזהו שאמר התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה היא לך, פי' כי הירושה היא המגיע לו גם אם לא ייגע ויעמול כלל, רק אם הוא ראוי ליורשו או הוא יורש אותה, אמנם להיות ראוי ליורשו זהו ע"י קיום התומ"צ, כי ענין הירושה הוא לירש את בחי' התהו שקדם לתיקון, שזהו ע"י עשיית המצות בכל דברים הגשמיים שנפלו בשבחי' ועי"ז יורש אורות דתהו, דהנה כתי' הלא אח עשו ליעקב ואחיו יורשו ע"פ ד"ת רק שצריך להיות אחיו ל' אחות וחיבור הר"ע שהמברר מתלבש בלבוש המתברר בתומ"מ בעשי' גשמיות וכמ"ש ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול ותלבש את יעקב בנה הקטן, עשו נק' גדול דשרשו מבחי' התהו שהן אורות מרובים ותקיפין כידוע, ויעקב הוא בנה הקטן מי יקום יעקב כי קטן הוא אורות מועטים מוגבלים בכלים ותקח בגדי עשו כו' ותלבש את יעקב היינו מה שנתלבשו המצות בדברים גשמיים דכל הדברים הגשמיים הן תחת ממשלת הגוה, וכידוע מארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו

ואמר לו גדל והן הע' שרים שמהם נמשך החיות בכל חלקי דצח"מ כמו שר של מים שר של אש וכן יש שר של חכמה ושר של פרנסה וכמו"כ על כל הדברים שבעוה"ז יש שרים למעלה שמהם נשפע החיות למטה וגבוה מעל גבוה שומר דהשרים הנ"ל שרשם מבחי' שמרי האופנים עד שנחשבים רק כחומר לגבי צורה נגד שרשן כו', ושרש שרשן הוא מבחי' ז' מלכין קדמאין דתהו דמיתו כמ"ש בהם וימלוך וימת שנפלו ממדרי' כמו שהי' בבחי' הקדושה האלקית וירדו למטה ונעשה מהם מקור כל דברים הגשמי' שנק' מות כמ"ש בד"ה ושאתם, רנ"ד, והנה נש"י הם המבררים את הניצוצות דתהו דשרשן הוא מבחי' מלך השמיני הדר דלא כתי' בו וימת דמלך השמיני הוא בחי' מקור התיקון ונק' הדר מלשון פרי עץ הדר ורמוזו על ישראל כמ"ש במד"ר פרי עץ הדר אלו ישראל משום שנא' הוד והדר לפניו, וכתי' הדר הוא לכל חסידיו וכמ"ש ישראל אשר בך אתפאר שהם בחי' הוד ותפארת והם המבררים את הניצוצות דתהו המלוכשים בדברים הגשמי', היינו ע"י התורה שנתלבשה בהלכות גשמי' ומצות מעשיו' כמו ד"מ שבלולב בצמחים גשמיים וסוכה בסכך הגשמי וכמו"כ כל המצות ע"י שישראל עושים את המצות הם מבררים את הניצוצות ויורשים אורות דתהו, וזהו ותקח רבקה את בגדי עשו כו' ותלבש את יעקב כו' הם המצות שנתלבשו בלבוש המתברר ועי"ז הם יורשי' אורות דתהו, וזהו ג"כ הטעם מה שניתן לישראל ז' האומות הכנעני והחתי כו' בבחי' ירושה כמ"ש כ"פ בתורה, והוא דז' אומות הן בחי' ז"מ דעות דשרשן מו' מלי' דתהו ונש"י שהן המבררי' כו' לכן ניתן להם לירושה כו', וכזו הוא ענין התו"מ שנתלבשו בדברים גשמי' לברר כו' ונק' בחי' זו ירושה כו', אמנם עיקר לימוד התורה צ"ל לשמה לשם התורה היינו להמשיך בחי' או"ס ב"ה בתורה, ועי"ז אמרו התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה היא לך כ"א צריך להיות ביגיעה עצומה לכבוש את יצרו עד שיהי' לימודו לשמה בלי שום פני' כלל, ועי"ז יזכה לבחי' טל תורה שהיא בחי' מתנה מה שבאמת באתעדלית א"א להגיע לבחי' זו כ"א כאשר מייגע א"ע ללמד תורה לשמה עי"ז נותנים לו בבחי' מתנה בחי' טל תורה שזהו מה שנק' בתורה בשם מתנה כו'.

ו) וביאור הענין דהנה בתומ"צ יש ב' מדרי' הא' כמו שהתומ"צ באו לברר את הניצוצות דתהו שז"ע בחי' ירושה כו' כנ"ל, הב' בחי' תו"מ כמו שהן מצד עצמן דעו"ג להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו דבחי' הדר מלכותו העצמית הוא להודיע לבני האדם שהם נש"י כמארו"ל אתם קרוים אדם שניתן להם בחי' העצמית דתו"מ שנק' הדר מלי' כמשי"ת, דהנה מ"ש אח"כ מלכותך מכ"ע זהו בחי' התפשטות מלכותו ית' שמתפשט בכל העולמות ובכל הנבראים וזוהו הוא בחי' ביטול הנבראים מה שהן בטלים מבחי' התפשטות מלי' אימתו ופחדו עליהם, וכמו חיות שבמרכבה שהן בטלים לאלקות ומוראו עליהם שחלים וזעים מחיל כסא שזהו מפני האימה ופחד שנמשך עליהם ממדת מלכותו ית' עד שלא יכיל הכלי שלהם כלל להיותו בא עליהם בבחי' גילוי

גדול יותר מבתחונני' לכך אין בכוחם להכיל ולעצור כח מפני הפחד הגדול והנורא עד שהן זעות מחיל כסא כו', ואמנם אעפ"י שבחיות הקדש נמשך האימה ופחד בגילוי גדול, מ"מ כ"ז רק מבחי' חיצונית מלכותו ית', ועיקר אור גילוי מדת מלכותו ית' הוא על ישראל למטה, אע"פ שלא נמשך עליהם האימה כ"כ מ"מ עליהם הוא גילוי בחי' פנימיות מלכותו דוקא. כי הנה עד"מ במלך ב"ו יש ב' ענינים במלכותו הא' התפשטות אימתו ופחדו והב' ענין הדר כבוד מלכותו ותפארת גדולתו והיינו כשהמלך במסיבו יושב בבגדי הוד מל' המהדרים ומייפם את כבוד מלכותו לפני השרים והעם שזהו עיקר ענין המלכות אבל התפשטות אימתו זהו דבר טפל וממילא בא. וכמו"כ יובן למעלה דהגם שנא' מלכותך מכ"ע ומתפשט בחי' האימה ופחד על כל הנבראים דבי"ע כו' כנ"ל עכ"ז לא נק' עליהם בחי' מדת מל' כמו שהיא בעצם כ"א רק מבחי' התפשטות המדה, אבל ישראל הם המקבלים מבחי' עצם מדת המל' והוא בחי' הדר והוד כבוד מלכותו שעו"נ וכבוד הדר מלכותו והוא לפי שישראל מקיימים המצות שנק' לבושי מל' המהדרים ומייפם את המלך כו' ועד"מ לבושי המלך שמייפם ומהדרים אותו היינו בגדי כבוד ותפארת בגדי מל' דוקא שבהם נגלה כבודו ותפארת גדולתו וגם בעצמו מתייפה על ידם כמ"ש מלך ביופיו כו', כך ע"י המצות שנק' לבוש מל' הרי הן בגדי כבוד ותפארת למדת מלכותו ית' עד שנק' הדר מלכותו ובחי' הדר מלכותו זה נמשך על נש"י. וז"ש וימלוך הדר ושם עירו פעו דשרשם הוא מבחי' הדר מלך השמיני שרש ומקור התיקון ושם עירו פעו בחי' הדיבור והיינו מה שנעשים לברשי כבוד לבחי' מל' המייפם את המלך וז"ע הדר מלכותו ונש"י דשרשם מבחי' המל' כידוע' וע"י עשיית המצות שהן ממשיכים בחי' הלבושים הנ"ל לכן עליהם מאיר עצם מדת מלכותו שהוא בחי' הדר מלכותו כו'. וכיאר הענין מה שהמצות הם לברשי הדר המייפם כו', דהנה מצות הן רצה"ע הגנוזי' באור חכמתו ית' המלובשת בתורה וכידוע דאורייתא מחכ' נפקת. והנה על התורה כתי' ואהי' אצלו שעשועים יום יום וכן ותורתך שעשעתי ונק' שעשוע המלך בעצמותו וכמו עד"מ באדם כשמדבר דברי חכ' אף שהן גוגעים להנהגה רק שהן ע"פ דרכי החכ' והשכל הנה הוא מתענג בהם מאד כמו שנראה בחוש שהאדם מתענג כשנופל לו איהו חכ' ושכל במוחו לפי שהתענוג מתלבש בחכ' כנודע, משא"כ כשאדם מצווה לעשות דבר בדרך גזירה שעבדיו צריכים לקיים גזירתו בלי שום שינוי מ"מ אין בציווי זה תענוג כו'. כך מוכן דהמצות שבתו' הן בחי' הרצון הגנוז בחכ' ומתגלה ע"י החכ' הרי מלובש בהם עונג האלקי מאחר שהן ע"פ החכ', והן למעלה מעלה מבחי' הרצון בברה"ע שהן היו"ד מאמרות שנק' בחי' רצון בלי טעם לגבי הרצון דמצות כו' כמ"ש במ"א. וזהו שבתורה דוקא נא' ואהי' אצלו שעשועים בחי' שעשועי המלך בעצמותו מחמת התענוג' בחכמתו כאדם שמתענג מטוב שכלו כו'. ועפ"י יובן מה שהמצות הן לברשי כבוד והוד מל' וכמו עד"מ כשאדם מצווה דבר חכ' שתפארת הוא לו מה שכל ציווי הן דברי חכ', כך ע"י המצות שבתורה שהן בחי' דברי חכ' ומאיר בהם מבחי' התענוג המלובש

בתו' נמשך מהם בחי' היופי והתפארת במדת מלכותו ית' וכמ"ש הוד והדר לבשת כו' והר"ע הדר מלכותו כו'. וזהו מ"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל פי' מרוב כל היינו מכל הגילויים שבג"ע, וכמארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. דהנה ידוע דמהמצות נעשים לברשי' אל הנשמה בג"ע והיינו בחי' לבושי הוד הנ"ל שז"ע זיו תורתן ועבודתן שעסקו בעוה"ז בחי' גילוי התענוג עליון שמלוכש במעהמ"צ כו' כנ"ל ובאמת הוא ג"כ בחי' תענוג נפלא עד אין קץ ולכן אמרז"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי כי כדאי כל יסורי גיהנום מה שיסורי איוב ע' שנה אינם בערך שעה א' גיהנום, מ"מ כדאי כל יסורי גיהנום שתטהר הנפש ותוכל לקבל אור עונג העליון שמאיר בג"ע, שכל היסורים הם כלא ממש לגבי תענוג הנפלא כו', ומ"מ כ"ז הוא רק זיו תורתן ועבודתן שזוהו רק בחי' הארה מה שאפשר להתגלות בג"ע והוא בחי' ממכ"ע כו', אבל יפה שעה בתשובה ומע"ט בעוה"ז דבעוה"ז מאיר בחי' סוכ"ע כידוע וכמ"ש במ"א דלכן בעוה"ז דוקא שייך תשובה כו', והיינו שמאיר בחי' עצמיות התענוג שבמעהמ"צ שהוא למעלה מבחי' גילוי בהשגה כו', שלא ניתן להשגת הנבראים אף גם לנשמות בג"ע שהוא בחי' עצמות העונג שבמצות בחי' סוכ"ע. וזהו שאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל שהעבודה במעהמ"צ בעוה"ז הוא יותר טוב מרוב כל שבעוה"ב, אך בתנאי שיהי' בשמחה ובטוב לבב דהיינו שיהא שמח ומתענג במעשה המצוה. והטעם הוא לפי שהשמחה של מצות גורמת למעלה בחי' שעשועי המלך בעצמותו שהן יופי לבושי המלך שלא ניתן להשגת הנבראים כלל כו'. ובזה יובן מ"ש ובלילה שירה עמי, שירה כתי' ושירו קרי, דהנה פסוק זה קאי על עוסק התורה בלילה כידוע בזה מארז"ל והוא הנק' רינה של תורה, והענין הוא כמבואר בזהר שיש רינה דאורייתא והן הניגונים והטעמים שבתורה, וידוע דבנגינות וטעמים יש בהם מתיקות ותענוג ערב לנפש ולזה נק' טעמי תורה כלומר בזו' הטעם והמתיקות שיש בתורה שמלוכש בטעמים ונגינות שבתורה, וזהו הנק' ג"כ רינה דאורייתא והיינו בחי' התענוג עליון שעשועי המלך בעצמותו שמתלבש בנגינות וטעמים והוא גבוה מבחי' החכ' שבתורה הגנוזה באותיות שבתורה אחר שהנגינות הן למעלה מהאותיות. והענין הוא דהתענוג בעצם הוא למעלה מבחי' החכ' וכידוע שהטעמים הם בכתר כו' אלא שהתענוג מתלבש בחכ' דכשמדבר דברי חכ' ה"ה מתענג בזה כו' כנ"ל והיינו בבחי' הטעמים ונגינות והוא בבחי' מקיף לחכמה ושרשו מבחי' התענוג העצמי בחי' המקיף הכללי כו'. וזהו ואהי' אצלו שעשועים שהתורה קדמה לעולם והי' הקב"ה משתעשע בחכמה שבתורה קודם שנבה"ע ושעשועים הללו נק' שעשועי הקב"ה בעצמו וכמ"ש ואהי' אצלו אצלו דוקא' אך אח"כ נמשך מבחי' שעשועים הללו ונתלבש בטעמים ונגינות שבתורה וכל העוסק בתורה בלילה ממשיך מבחי' שעשועי המלך בעצמו שיתענג בטעמים שבתורה והר"ע רינה של תורה בלילה הנק' רינה דאורייתא שלמעלה מבחי' חכ' שבתורה. וזהו ובלילה שירה עמי ושירו קרי פי' שרננה דאורייתא בטעמים ונגינות הוא הנק' שירו דהיינו שירו של הקב"ה עצמו וכמ"ש ואהי' אצלו

שעשועים והכתיב שירה לפי שנתפשט מהארץ עונג העליון הזה למטה בגילוי הטעמים הנגלים בשיר וניגון כו' (ומ"ש ובלילה דוקא הוא לפי שבלילה יותר ערב התגלות בחי' שעשועים העליונים מביום כדי להכניע את צמצום החשך כמ"ש במ"א). ומכל הנ"ל יובן ענין התורה ומצות כמו שהן מצד עצמן שז"ע וכבוד הדר מלכותו דרשן הוא מבחי' הדר בחי' שם מ"ה דמצחא דא"ק שז"ע בחי' חכ' הקדומה דא"ק חכ' שבתורה שבה מאיר מבחי' שעשועים העצמיים שנק' שעשועי המלך בעצמותו שלמעלה גם מבחי' חכ' הקדומה דתוה"ק אלא שמאיר בחכ' שבתורה בבחי' מקיף בטעמים ונגינות שבתורה, ומחכ' שבתורה נמשך ג"כ במעשה המצות שהן בחי' רצה"ע הגנוז בחכ' שבתורה כנ"ל ומאיר בהם ג"כ מבחי' העונג שבחכ' דתורה כו' ולכן יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב דבג"ע מאיר רק הארה מבחי' עונג הנ"ל מה שאפשר לבוא בהשגה, אבל בעוה"ז הוא מבחי' עצמות העונג מה שלא ניתן להשגה כו'. וכ"ז הוא בחי' התורה ומצות כמו שהן מעצמות בחי' הדר שזוהו בחי' עצמות המברר שלמעלה מכמו שבא לברר בירורים כו', אלא שסדר המדרי' הוא שמתחלה צ"ל בחי' הברורים דתו"מ שז"ע בחי' ירושה הנ"ל, ואח"כ הוא בחי' העצמות דתורה ומצות ובוה יש ב' מדרי' הא' בחי' גילוי העונג די"ל שז"א התקן עצמך כו' והב' בחי' עצמות העונג שז"ע בחי' מתן תורה שבבחי' מתנה כו'.

(ז) וזהו תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, מורשה הוא ל' ירושה והיינו טעם לנתינת התורה ומצות שהוא כדי לברר בירורי נוגה ע"י מעהמ"צ שמלוכשים בענינים גשמיים דדצ"ח דנוגה דעשי' וכן תורה בהלכות גשמיים שעי"ז מבררים הנצוצות דתהו ויורשים אורות דתהו כנ"ל, וזהו תורה צוה לנו משה בכדי להיות מורשה כל הדברים שנפלו בנוגה בהתהפכם לקדושה ע"י מעשה המצות, ואז נק' קהלת יעקב פי' יעקב הן הנשמות המלוכשים בגופים חומריים בעוה"ז והיינו יעקב יו"ד עקב, להיות כי נשמות המלוכשים בגופים דוקא בהן וע"י יתקיימו כל המצות בענינים הגשמיים שתחת ממשלת ק"ג ויהי' עי"ז אתהפכא ואתכפיא מנוגה דו' מלכ"י להיות למורשה כו' כנ"ל וע"כ נק' קהלת יעקב לפי שנקלהו ונאספו כל הברורים דנוגה ביעקב יו"ד עקב ע"י קיום המצות בגשמיות דוקא, והנה אחר שאמר הטעם לנתינת התורה להיות בחי' מורשה כו' אמר עוד ויהי כישורן מלך היינו שעי"ז מגיעים עוד למדרי' עליונה יותר אח"כ שזוהו בחי' השעשועים והתענוג שבתורה שהוא מבחי' עצמיות המברר בחי' הדר שנק' הדר ע"ש העונג והיופי שבו מבחי' שעשועי המלך בעצמותו כו' כנ"ל ומשם נמשך להיות הדר כבוד מלכותו לכושי כבוד ותפארת דבחי' מל' ע"י מעהמ"צ, דהנה ישורון הוא ל' שיר, ושיר הוא דבר עגול כטבעת וכמאמר כל בעלי השיר יוצאים בשיר שהוא אצודה מברזל או מדבר אחר המסבב לצואר החי' כידוע וכן כל דבר עגול נק' שיר בלה"ק, וזהו ג"כ הטעם שהניגון נק' שיר להיות שהוא בא בעיגול ממש כעיגול הטבעת, דהנה אנו רואין בחוש וידוע לכל יודעי נגן בקולות התנועות של הניגון המורכבים

שכל א' מהם מתקשר אל חבריו ומשתלשלים מתנועה אל תנועה עד שיש קשר וחבור גם לסופו של ניגון עם התחלתו שהרי מיד כשמסיים את הניגון מכריחו לחזור לראש הניגון וכאילו סופו עם תחלתו נמשכין בהמשך אחד ובאם שלא יחזור לראש הניגון מיד שסיים את סופו ה"ז כאילו נשאר באמצע הענין והכוונה כו'. נמצא שהניגון הוא בא בעיגול דוקא. והדוגמא מעיגול זה בקול ניגון יובן בעונג ומתיקות שבניגון שבהכרת גם הוא בא בבחי' עיגול רוחני כי שרש הניגון הוא העונג המופלא שהוא בבחי' מקיף דוקא ולכך לא יוכל לבוא בגילוי בדיבור כ"א בקול ניגון היוצא מהבל הלב בלבד לפי שלא יתיישב העונג בבחי' או"ם בכלי הדיבור כו'. והנמשל מזה למעלה זהו בחי' העונג העליון האלקי המלושב בשיר וניגון הטעמים שבתורה שהוא בא בבחי' מקיף בבחי' עיגול והיינו בחי' סוכ"ע שאין שם בחי' מעלה ומטה וראש וסוף כמאמר נעוץ ותחלתן בסופן וסופן בתחילתן כו'. ושרש העונג הזה הוא מבחי' הטעמים דחכ' דא"ק שהוא בחי' מקיף היותר כללי ומשם נמשך בהטעמים ונגינות דתורה (שמחכ' עילאה נפקת כו') בבחי' מקיף לחכ' שבאותיות שבתורה וכמו הטעמים שהן למעלה מהאותיות וזהו"ע השיר בחי' עיגול ומקיף דחכ' וכנראה בחוש אשר כל כוונה אשר לא יוכל שאת בהשגה והבנה יוכל לכווין אותה הכוונה בניגון ושיר כו'. כי העונג הבלתי מתיישב בשכל והשגה מתלבש בניגון, וע"כ הניגון עגול כטבעת שהוא בחי' המקיף דעונג שהוא כמו עיגול להקיף לחכ' כו'. וזה ובלילה שירו עמי בחי' רינה דאורייתא שגם בחי' הטעמים ונגינות שבתורה שנק' טעמי תורה ונמשכים מבחי' הטעמים שבחכ' דא"ק בחי' הדר כו' כ"ז נק' שירו דהיינו שעשועי המלך בעצמו ממש דגם כאשר בא בבחי' חכ' דא"ק ובבחי' טעמי תורה כו' הוא בלתי מתיישב בהחכ' כ"א בבחי' מקיף כו' כנ"ל ולכן נק' שירו של הקב"ה בעצמו כו' ולהיות בחי' עונג זה הוא בחי' מקיף כעיגול שאין לו מעלה ומטה ונעוץ תחילתן בסופן כו' לכן מבחי' העונג והטעמים שנק' כתר תורה נמשך בחי' כתר מל' וכידוע ג' כתרים הן כתר תורה כתר כהונה וכתר מל' ולהיות כי נעוץ תחבי"ס וסוב"ת לכן מבחי' כתר תורה נמשך בחי' כתר מל' וזהו שירה שיר ה' כו' והוא ג"כ שרש ענין המשכת יגמה"ר במל' וכמ"ש יאר ה' פניו אליך כו' כמ"ש במ"א. וזהו וכבוד הדר מלכותו בחי' הדר והדר דמדת מל' דאצי' שמקבלת מכתר תורה משעשועי המלך בעצמותו הנ"ל בטעמי תורה שהוא רגנה דאורייתא ולפי"ז שירו ושירה שניהם אמת. דשירו הוא בחי' עצמות העונג ושעשועי' שבתורה כתר תורה מקיף דחכ' ושירה הוא בחי' גילוי העונג שנמשך להיות מקיף לבחי' מל' מלך ביופיו כו'. וזהו ויהי בישורון מלך, ישורון הוא בחי' שיר שעשועים העצמים שירו כו' ופי' ויהי בישורון מלך שמבחי' כתר תורה נמשך מקיף להדר ולייפות לבחי' מלך להיות כבוד הדר מלכותו כו'. בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, פי' כל הנ"ל בהמשכת אור מקיף בחי' שעשועים הנ"ל זהו בהתאסף ראשי עם דוקא שיתאספו כל הראשים יחד שלא יהי' התחלקות כמה ראשים אלא יתכללו כללות נש"י כאיש אחד שאין בו אלא ראש אחד ואז דוקא שורה עליהם בחי' מקיף

הנ"ל וכמו במ"ת דכתי' ויחן ישראל נגד ההר כולם כאיש אחד ועי"ז זכו לכתר תורה שהוא בחי' מקיף בחי' שעשועים הנ"ל כמו"כ כאן אמר בהתאסף ראשי עם דוקא עי"ז נמשך בחי' ישורון כו'. ומ"ש ראשי עם היינו התאחדות בחי' המוחין שנק' ראש כידוע ויש כמה ראשים דהיינו כמה בחי' מוחין ובד"פ בכל ר"ח הוא הראש לאותו חודש, וד"כ כל החדשים נכללים בחדש תשרי שהוא הראש הכללי לכולם ונק' ראש השנה והמופת לזה שבחודש זה יש ימים שהן שרשיים ומקוריים לכל חדשי השנה, יש ימים שרשיים ומקוריים על יראה דהיינו שיוכלו כללות נש"י להתפעל ביראה בכל חדשי השנה ויש ימים שרשיים על אהבה ויש ימים שרשיים על תשובה ומחילה וסליחה כמו ר"ה הוא שרש ומקור על יראה שמקבלים ישראל יראה באותו יום על כללות השנה ויו"כ מקור לתשובה ומחילה וסליחה על כל השנה, ו' ימי הסוכות מקור על אהבה ושמחה על כללות השנה נמצא חודש זה הוא חודש כללי שבו מתאספים כל הראשים דר"ח דכל השנה, ובחודש תשרי יום שמחת תורה כלל גדול יותר הכולל כל החודש תשרי, דהנה ז' ימי הסוכות ע"י השמחה נעשה בחי' אור מקיף וכידוע שז' ימי החג נמשך בכל יום מקיף אחד וכללותם הן ז' מקיפים דאימא, וזהו בחי' המקיפים דמצות, כי המצות כללותם ז' ספי' דז"א דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא, מלכא הוא בחי' ז"א כידוע ומקיפים שלהם הוא מאימא שמשם נמשך בחי' מקיף לז"א (והו"ע שמחה של מצוה כו' וד"ל) אך הנה ביום שמחת תורה נמשך בחי' מקיף העליון הכללי שכולל כולם יחד שהרי נק' שמחת תורה ולא שמחה של מצוה, והענין של זאת השמחה הוא בחי' אור מקיף של התורה עצמה, שהתורה הרי כוללת כל המצות דהיינו כללות כל המוחין שבמדות דגופי דמלכא נכללי' בחכמה שבתורה וא"כ גם בחי' אור המקיף דתורה דהיינו מה שלא יוכל להתלבש גם בחכ' שבתורה ונשאר בבחי' מקיף שהוא בחי' שעשועי המלך בעצמו הנק' כתר תורה ה"ה מקיף היתר כללי שמקיף כללות המוחין שבראש דהיינו כללות כל המוחין שבראש זה הכולל כל החדשים והוא כל חדש תשרי כו', ולכן נק' שמחת תורה דהיינו שמחת התורה עצמה שהתורה משתעשעת בקוב"ה מבחי' שעשועי המלך בעצמותו בחי' מקיף הכללי שהוא בחי' כתר תורה שנמשך בחי' מקיף דחכ' להיות שנכללו ביום זה כל המקיפים דמצות בבחי' חכ' בהתכללות ומאיר עליהם מבחי' מקיף הכללי בחי' כתר תורה וזהו שמחת התורה כו', וזהו בהתאסף כל הראשים יחד אז מאיר מבחי' שעשועים העצמים דקודב"ה כו', וזהו תורה צוה כו' דהיינו כסדר המדרי' בתחלה בחי' מורשה היינו כמו שבאו התו"מ לברר בירורים ואח"כ מצד בחי' עצמות התו"מ ועז"א ויהי בישראל מלך שהוא בחי' כתר תורה וכתר מל' ועז"א בהתאסף ראשי עם כו' דכשמתאספים כל בחי' המוחין יחד או יהי בישראל מלך שנמשך בחי' מקיף היותר הכללי בחי' כתר תורה בשמחת תורה ומשם נמשך בחי' וכבוד הדר מלכותו כו' דהיינו ענין ויהי בישראל מלך בהתאסף ראשי עם כו'.

בס"ד, שמח"ת

אין ערוך לך בעוה"ז כו'. י"ל דחשיב סדר ומדריגות בעולמות עוה"ז ועוה"ב והיינו ג"ע וימוהמ"ש ותחה"מ וחשיב פרטי מדריגות בשבח אוא"ס מה שניכר בכל עולם ועולם לפי מה שהוא ואמר אין ערוך לך בעוה"ז דבעוה"ז מובן ומורגש איך שאין ערוך לך. דהנה ידוע דבריאת יש מאין א"א להיות בדרך עו"ע דעו"ע הוא שהעלול יש לו ערך להעילה וכמו שכל ומדות ומחירד, וכמו"כ כח המעשה מצד הכח הרוחנית (וכמ"ש בד"ה דבר אל בניי וישבו והיינו בסדר השתל' יש מיש רוחני כו') משא"כ מציאות היש וגשמי מהרוחני אינו בסדר והדרגה דא"כ לא הי' גשמי כ"א רוחני, ומה שנעשה גשמי אינו בערך לגבי מקורו כלל. ולכאוי' איך נעשה דבר שאינו בערך המקור. אך הענין הוא מפני שהתהוות היש הוא ע"י ריבוי צמצומי' שמצמצם האור ומסתיר מאד בכמה לבושי' והעלמות עד שאינו מאיר בגילוי ועי"ז נעשה הנברא בבחי' יש עד שאינו בערך מקורו כלל, וכמ"ש בס"ש בפ"מ ועוה"ז כו' והוא הארה שבו מצומצמת מאד עד קצה האחרון כו', לכן הוא חומרי וגשמי כו'. ונמצא שסיבת החומרי אף דהתהוותם הוא מהאין מפני שהאין אלקי מתצמצם מאד שזהו"ע הסתר והעלם הבורא מהנברא שעי"ז נעשה מציאות יש שאינו לפ"ע מקורו כלל. ונמצא בעוה"ז מה שנעשה מציאות יש גשמי ניכר איך שאין ערוך הנברא לגבי האלקות, כי בסדר והדרגה בערך לא הי' מציאות יש כלל ומובן בשכל מאחר שנעשה מציאות יש הרי אינו בערך האלקות כלל כו'. ומזה נבין גם למעלה בעולמות עליונים עד שגם בחי' החכ' דאצי' שאין ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס שהרי גם חכ' הוא בחי' כלי ונקי ג"כ יש ואף שאינו כמו היש שלמטה שהוא יש נברא ממש, משא"כ בחי' כלי החכ' הוא יש נאצל (ואצי' בכלל הוא אלקות כו') מ"מ ה"ה בחי' יש לגבי אוא"ס ואין תהוות הכלי הוא בסדר והדרגה כ"א ג"כ בדרך בריאה יש מאין וכמ"ש בכ"מ, ועמ"ש אצלינו במ"א בהגהות לד"ה פתח אלי' שבתרא פ' וירא. והנה ידוע דכללות בחי' גילוי האור שהוא בחי' קו"ח ה"ה נמשך אחר הצמצום הראשון שהי' באוא"ס, ואח"כ נמשך המשכת הקו כמ"ש במ"א. וא"כ מצד הצמצום שהי' קודם שייך לומר אין ערוך גם על האור ג"כ, עמ"ש בד"ה פתח אלי' הנ"ל ובדרוש שיטת הרמ"ר ובכ"ד ענין אין ערוך מובן וניכר לנו בעוה"ז דוקא דמצד עולם האצי' הרי גם הכלים הם אלקות ממש וגם הם בטלים במציאות עד שאינם תופסי' מקום לעצמן כמ"ש במ"א וית' אי"ה. וא"כ אינו ניכר בהם הישות וממילא אינו ניכר בהם כ"כ איך שאין ערוך. ורק בעולמות בי"ע שהם מציאות יש והעיקר בעוה"ז שכאן נרגש היש למציאות והכח האלקי המהווה אינו נראה ונגלה כלל כו' הרי כאן נראה ונגלה איך שאין ערוך כלל (ועמ"ש במ"א שבוה גפלאות הבורא יותר בהתהוות היש שיהי' נברא שלא לפ"ע מקורו כו', ע' מזה בד"ה תקעו, רמ"ט). ומזה נבין שכמו"כ הוא בעולמות עליונים ג"כ. ואין זולתך מלכינו לחיי העוה"ב, הנה

ידוע דאף שהיש נראה למציאות דבר נפרד בפ"ע כו' אמנם האמת אינו כן אלא שבאמת היש בטל לאלקות ורק נראה ליש אבל באמת הוא בטל. וביאור הענין מבואר במ"א באורך וכאן ית' בקצרה דהנה מציאות היש שנתהווה מאין ה"ה התהוות חדשה שלא הי' במקורו כי המקור הוא רוחני ואין שם מציאות יש כלל וא"כ מה שנתהווה יש ה"ה התחדשות (ולכן אין ערוך כלל כו' כנ"ל) ומאחר שהוא התחדשות הרי בהכרח שהמקור המהווה אותו יהי' בו תמיד ואם יסתלק ממנו יהי' אין ואפס ויתבטל מציאותו והמשל בזה הוא כמו אבן כאשר זורקין מלמעלמ"ט שהוא בטבעו ה"ה יורד למטה מעצמו ואף בלא כח הזורק, משא"כ כשזורקין אותו מלמטלמע"ל שהוא היפוך טבעו ה"ה מיד יפול למטה, והוא מפני שהזורק פעל באבן דבר חידוש היפוך טבעו ולזאת כ"ז שמקיפו הכח הזורק שפעל בו ההתחדשות הפעולה קיימת וכשנכלה הכח הפועל מתבטלת הפעולה וחוזר לטבעו הראשונה. כמו"כ יובן בענין ההתהוות היש מאחר שהוא התחדשות בהכרח שיהי' מקורו בו תמיד לצורך קיומו כו'. וזהו מ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים, וכמו"כ בשארי הנבראי' צ"ל בהם הכח האלקי תמיד. ומאחר שכן הרי עיקר מציאות הנברא הוא הכח האלקי המהווה אותו ומבלעדו אין שום מציאות, דהרי אם ח"ו יסתלק ממנו הבח האלקי המהווה אותו יתבטל כל מציאותו ויהי' אין ואפס, וא"כ כ"ז שהוא במציאותו מהו מציאותו הרי הכח האלקי ומבלעדו אין שום מציאות כלל, ואלמלא נתנה רשות לעין לראות הי' רואה בכ"ד רק האין האלקי, ורק מפני שרצון ה' הוא שיהי' נראה ליש ה"ה מסתיר ומעלים עד שנראה היש למציאות, אבל באמת אין מציאות אחר מבלעדי האין האלקי המהווה כו'.

ויובן עוד ביטול העולמות בעומק יותר ע"פ מ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא, והיינו דבחי' עצמות אוא"ס מלא למטה כמו למעלה ממש, דש' אלקי' המסתיר אינו מסתיר לגבי' כלל דהלא הוי' ואלקי' כולא חד, ואין עצם מסתיר על עצם כו' כמ"ש במ"א. ורק לגבינו מסתיר, אבל לגבי' אין שום הסתר כלל, ולזאת אוא"ס נמצא למטה מטה ממש דלית אתר פנוי מיני' כלל כו'. וידוע דאני מלא הוא בחי' עצמות ומה שנמשך להחיות ולהוות העולם בגילוי הוא הארה מעצמותו ית' המתפשטת בעולמות להוותן ולהחיותן כו'. והנה עד"מ באור וזי' השמש המתפשט מהשמש הרי למטה הוא מציאות זיו ובודאי שישנו גם בגוף כדור השמש וביתר שאת כו', אלא ששם הוא בטל במציאות ואינו תופס מקום לעצמו כלל כו' וכמו"כ יובן בהאור וזי' האלקי המהווה את העולמות שבתוך מקורו הוא בטל במציאות לגבי מקורו, והנה נת"ל דאוא"ס הוא נמצא למטה מטה ממש וא"כ בכ"מ שהזיו מתפשט נמצא שם עצם המאור שהוא מקור הזיו, וא"כ הזיו עומד תמיד בתוך מקורו וממילא ה"ה בטל במציאות ממש ונת"ל דמציאות הנברא הוא הזיו וא"כ מובן שהנברא בטל במציאות ממש לגבי עצמות אוא"ס עד שאינו מציאות כלל, רק מפני הצמצום וההסתר דשם אלקי' הרי הנברא נראה לעצמו למציאות יש, אבל באמת הוא בטל במציאות שאינו יש כלל, וע"פ הנ"ל יובן ענין יחוד הוי' איך שהוא מיוחד בתכלית היחוד דגם

לאחר שנבה"ע הוא יחיד ממש וכמו שקודם הבריאה הי' הוא לבדו הוא כמו"כ לאחר הבריאה הוא לבדו הוא ממש מפני שהעולמות אינם במציאות כלל כו'. והנה בעוה"ז הגשמי האור מוסתר ונעלם כ"כ עד שאינו נרגש רק היש אבל האין האלקי אינו נרגש כלל, ונק' אין כמו שאינו מפני שאינו נרגש כלל. אבל בעולמות העליונים שם נרגש האין ואינו נרגש כ"כ היש למציאות, וכמ"ש במ"א בענין עולם הבריאה שהוא היש הראשון שנברא מן האין ומאיר שם עדיין בחי' האין. והמשל בזה מבואר שם שהוא כמו אותיות החקוקים על האבן טוב שהאבן מאיר ומבהיק וממילא אין האותיות ניכרים כ"כ, וכמ"כ בעולם הבריאה מאיר עדיין בחי' האין ואין היש במציאות יש מורגש עדיין. וביאור הענין י"ל ע"פ מ"ש הרמב"ן ז"ל בפ"י על התורה בתחלתו דהיש הראשון שנברא הוא הכח ההיולי מהד' יסודות ומהכח הזה נתהווה אח"כ הד"י גשמי' כמו שהן עתה. וידוע דכל כח ההיולי הוא מושלל מהדברי' הנמשכי' ממנו, וכמו כח היולי דשכל שהוא מושלל מגדר שכל שכל כמו שמתגלה ה"ה יש והכח ההיולי ה"ה אינו בגדר היש דשכל. כמו"כ יובן בהיש הראשון שנברא מאחר שהוא כח היולי על מציאות יש ה"ה בעצמו אינו בבחי' יש עדיין. (ומבואר שם שנקרא עדיין אפס כו') זהו שבעולם הבריאה אין היש במציאות מורגש כ"כ כ"א מאיר שם גילוי האין ונרגש איך שהעיקר הוא האין האלקי כו'. ולמעלה מעלה מזה הוא הביטול בעולם האצ"י בבחי' הכלים דשם שהן מיוחדת' באוא"ס בתכלית היחוד כו'. ובד"כ הוא ההפרש בין יחוד' ליתו"ת. וענין יחוד' הוא כמ"ש בסש"ב פכ"א וכ"כ כי התהוות כל העולמות כו' אינו אלא מבחי' דבר הוי' כו', והנה מדת הקב"ה אין דיבורו מובדל ממנו ית' כדיבורינו ח"ו כו', ותר"י דיבורו ומחשבתו מיוחדת עמו בתכלית היחוד ד"מ כמו דיבורו ומחשבתו של אדם בכח חכמתו כו' ע"ש. והיינו שבחי' הדיבור והמח' כמו שהן כלולי' בכח חכמתו שם הם בטלים במציאות ומיוחדת עמו בתכלית היחוד כו'. והנה באמת כן הוא גם כשנתצמצם הדיבור להוות עוה"ז הגשמי ה"ה ג"כ מיוחד במקורו ואו"ס ב"ה כנ"ל, רק שאינו נרגש בנבראי' וממילא אין בטלים במציאות רק שמרגישים א"ע ליש מפני ההסתר כו' כנ"ל. ואף כשמושג האין האלקי שהוא העיקר מ"מ ה"ה ג"כ מציאות אלא שבטל כו'. אמנם בעולם האצ"י (עמ"ש בדרוש שרש ענין התפלה בענין הוי' אחד) הוא שנרגש בהם אין שעומדי' במקורן וממילא אינם תופסי' מקום לעצמן כלל ובטלים במציאות ממש (הוא כענין ביטול הב' שנת"ל שהנברא עומד בתוך מקורו כו' כנ"ל), וזהו כמ"ש בסש"ב פל"ט ההפרש בין עולם הבריאה לעולם האצ"י דבבריאה מאיר בחי' חביד' והעיקר הוא בחי' אימא עילאה דמקננא בכורסייא והוא בחי' השגה והבנה, ומבואר במ"א דלכן בעולם הבריאה מושג האין האלקי מפני שמאיר שם בחי' בינה, והיינו שהעבודה שם בבחי' דחילו ורחימו שכליים שמצד השגה ומ"מ הוא בחי' ביטול היש עדיין, אמנם עולם האצ"י הוא למעלה מהשגה ושם הביטול בבחי' מרכבה שהוא ביטול במציאות ממש שאינו בבחי' יש כלל דאין שום מציאות דבר' אחר זולתו כלל כו'. והנה סיבת

הרגשת היש בעוה"ז היינו מה שנרגש שיש דבר נפרד ומורגש בפ"ע הוא מפני ששרש הטהוותן הוא מו"ת. וידוע דבו"ת שייך התלבשות וכידוע דז"ת שבעליון מתלבשי' בהג"ר דהתחתון כו', וכל הלבשה הוא העלם וצמד העלם והסתר האור נעשה מציאות יש מורגש. אמנם בחי' ג"ר אין בהם התלבשות ולכן נק' פנים כמו הפנים שאין עליו לבוש כמ"כ בחי' ג"ר אין שום הלבשה והוא בחי' גילוי העצמות כו'. והנה ההפרש בין עולמות לג"ע הוא דהתהוות העולמות הוא מו"ת ולכן בהם העלם והסתר, משא"כ בג"ע מאיר בחי' ג"ר, והיינו השגת בחי' מהות אלקות וכמ"ש בתו"א פ' חיי שרה ד"ה יפה שעה א' בהגהות לשם ובבה"ז פ' אחרי ד"ה תאנא אתעברת אות ה' וככ"ד. וזהו ואין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב, דבג"ע שם נרגש איך שאין זולתך מלכינו כלל, שהעיקר הוא דאין האלקי והיש בטל ויותר מזה שהיש בטל במציאות ממש ואינו דבר בפ"ע כלל ע"י בהביאור דכמים הפנים. והיינו בחי' אור מל' דאצי' שמאיר בג"ע, שהביטול דאצי' הוא שאינו נרגש היש כלל רק מיוחד בתכלית היחוד, וזהו ואין זולתך כו'.

אפס בלתך גואלינו לימות המשיח, י"ל דההפרש בין ואין זולתך לאפס בלתך הוא ההפרש בין ביטול הכלים לביטול האור, דאפס הוא ביטול יותר, דאין זולתך הוא מורה שיש מציאות אלא שבטל כו', ואפס הוא שאין מציאות זולת כלל. והענין דהנה אף בחי' כלים דאצי' שהן אלקות מ"מ באצי' גופא נק' בריאה יש מאין שהן בחי' יש הנאצל אלא שבטילים ומיוחד' באלקות כו', וכמבואר אצלינו באריכות בהגהות לד"ה פתח אלי' שבתו"א. אמנם בחי' האור הוא אצי' שבאצי' שהוא מעין המאור ממש ודבוק במקורו תמיד (ומציאותו היא בדביקותו במאור דוקא כו' כמ"ש במ"א) ועמ"ש בל' הר"מ רקאנטי שכחייט פ"ז דבהאור לא שייך לא פירוד ולא יחוד ולא תוספות ולא גירעון כו' יעו"ש, והיינו שאינו מציאות דבר בפ"ע כ"א דבוק בהעצם וכמו העצם ממש כו'. וענין אפס בלתך הוא דהנה האור דבוק במאור ואז הוא במציאות אור וכמבואר במ"א דענין אור ומאור הוא שהאור הוא רק הארה שאין בו מן העצם כלל רק שהוא באופן כמו העצם ממש כו', ואימתי נמצא האור כשהעצם המאור נמצא. וכמו אור וזיו השמש הנה כשמאיר עצם השמש אז נמשך ממנו האור וכשיסתיר איזה דבר על גוף השמש לא יאיר אורו כו'. ולמעלה שהמאור נמצא תמיד ממילא גם אורו נמשך תמיד (אלא שבשמש הוא הכרחיות ולמעלה גם הארת האור הוא ברצונו דוקא וכמ"ש במ"א). ונמצא מובן מזה למעלה דהאור דבוק תמיד במקורו הוא המאור ואז הוא נמצא במציאות אור כו'. וענין הדביקות ידוע שהו"ע הביטול ודבוק תמיד במקורו (ע' מ"ש בד"ה ואולם בס' רל"ד) ואז הוא במציאות, ונמצא מהו מציאותו הוא הביטול מה שאינו במציאות בפ"ע כלל (ע"ד המבואר במ"א לענין גבראי' דעדאת"כ שזהו כמשל דגים שבים שמובלעים במי הים (דכל מציאותם הוא המים כו') ואז הם חיים וקיימי' ואם יפרדו ממקורן

הוא המים הרי הם מתים וא"כ כל חיותם מה שהם במציאות דבר הוא כשמובלעי' ודבוקי' במקורן כו'. וזהו אפס בלתיך י"ל דקאי על בחי' האור שאינו שום מציאות בפ"ע ומציאותו הוא כשדבוק ובטל במקורו כו'. וכמבואר במ"א דאור וכלי הם בחי' סוכ"ע וממכ"ע, ולע"ל בימוהמ"ש יאיר בחי' סוכ"ע, וזהו אפס בלתיך גואלינו לימוהמ"ש. ואין דומה לך מושיענו לתחה"מ. י"ל ואין דומה לך הוא בחי' עצמיות הא"ס שלמעלה מבחי' גילוי לגמרי הוא בחי' העצם ממש, דבחי' האור הוא רק גילוי העצם (שאינו בו מבחי' העצם כו') ואף שהוא מעין המאור מ"מ ה"ה בבחי' גילוי, והיינו שנצטייר באיזה ציור עכ"פ (מפני שהוא רק הארה כו', ומבואר במ"א דכל ציור הוא גבול ויש ונק' חיצוני' כו', משא"כ העצם לא נצטייר בשום ציור כלל מפני שאינו בבחי' גילוי כלל וא"א להיות בדמיון כזה בשום מדריגה שהרי הוא התפשטות וגילוי איזה גילוי שיהי' כו', ואינן בבחי' העצם ממש כו', והענין הוא כמ"ש בלק"ת ד"ה יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו כו', דיש ג' בחי' ומדריג' בחי' סוכ"ע וממכ"ע ועצמיות שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע. דגם סוכ"ע ה"ה בחי' גילוי אור ולכן נק' סוכ"ע שיש לו שייכות לעולם משא"כ בחי' עצמיות אינו שייך לעלמין כלל שאינו בגדר גילוי כלל דסוכ"ע ג"כ כו', ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה תרין, ובד"ה מומור שיר ליום השבת ובד"ה ביום השמעי'צ ובד"ה ויכנעו עמי * כו' ויבקשו פני כו' רנ"א). והנה יחינו מיומים זהו ב' מדריגות סוכ"ע וממכ"ע וביום השלישי הוא בחי' תחה"מ או יקימנו ונחי' לפניו ממש בחי' עצמית אוא"ס שלמעלה מסוכ"ע כמ"ש בד"ה מומור שיר ליום השבת וזהו ואין דומה לך בחי' העצמות ממש הוא מושיענו לתחה"מ בב"א כו'.

י"ל דבעבודה קאי ענין אין ערוך לך על מעהמ"צ דעל המצות כתי' הציבה לך ציונים שהן רק ציון וסימן למצות העליונות שאינו בערך כלל המצוה שלמטה לגבי המצוה כמו שהיא למעלה. ומי"מ העיקר היא העשי' בגשמיות המצוה, דוקא ועי"ז מעורר ממילא למעלה אשר קדשנו במצותיו כמבואר במ"א וה"ו בדרך אין ערוך כלל. אמנם בחי' התו' כתי' ותורה אור שהוא בחי' גילוי אור, וענין לימוד התו' הוא הידיעה דוקא ידיעת התורה ומהו הוא יודע חכמתו ורצונו שזהו הדיבור דתורה דבר הוי' ממש, ולימוד התורה צ"ל בדרך תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא והיינו שאין מציאות דבר הזולת הדבר הוי' שרק עובר דרך פיו כו'. משא"כ המצות הרי הוא העושה המצוה (כי קודם העשי' הוא רק תשמישי קדושה או תשמישי מצוה כו') אבל בתו' ה"ה דבר הוי' ממש רק שעובר ע"י דיבורו וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך כו' וכמ"ש מזה בכ"מ ומהם בד"ה בחדש השלישי, וא"כ ה"ו כענין אין זולתך הנ"ל. ועמ"ש בסש"ב ההפרש בין תורה ומצות דאורי' וקוביה כולא חד, והמצות אינן רמ"ח אברי' ובהגהות לשם

ובד"ה ויכנעו . . . רנ"א : נדפס באגרות קודש אדמ"ר מוהרש"ב ג"ע (ח"א) ע'

קית. וראה בהערה שם.

דוהו ההפרש בין איהו וחיוהי ובין איהו וגרמיהו, ומבואר שם שזוהו כההפרש בין קישור הנפש עם השכל ובין הקישור עם המחשבה והיינו כמבואר בד"ה פתח אלי' בתרי"א פ' וירא דקישור הנפש עם המחשבה הייגה בעולמות ב"ע וקישור הנפש עם השכל היינו בע"ס דאצי' (וזהו שאמרו בס"ש שם כי יחוד דיבורו ומחשבתו של הקב"ה במהו"ע כו', והיינו יח"ע דאצי' כו' כמ"ש במ"א, וכ"ז הוא כנ"ל בענין אין ערוך ואין זולתך, וע"פ פשוט ההפרש בין חיוהי לגרמיהו הוא באורות וכלים או בג"ר וז"ת ויצדק ג"כ כנ"ל.

גם י"ל דאין זולתך קאי על האור כשמאיר בגילוי ואפס בלתיך הוא כשהאור כלול במאור. והענין דהנה ידוע דמציאות האור דוקא ע"י המאור וכמו השמש שבהסתלק עצם השמש גם הו"ו אינו מאיר. ונמצא מציאות הו"ו הוא ע"י המאור כו' כנ"ל. ולפי"ז אין זולתך י"ל דהיינו שמבלעדיך אין שום מציאות אבל עמך (בל"א מיט דיר) יש מציאות והיינו הזיו כנ"ל אמנם אפס בלתיך הוא שאין שום מציאות אור כלל, והיינו כשכלול בהמאור כו' וד"ל. ועמ"ש בהגהות * לד"ה יפה שעה א' שבג"ע מאיר גילוי הקו, והיינו אין זולתך לחיי העוה"ב כנ"ל.

בד"ה וככה הגדול פקכ"ג מבואר ענין הב' שמות הו"י, שם הו"י דלתתא הוא ל' מהוה והוא מקור לעולמות ועו"ז יהללו את שם הו"י כי הוא ציה ונבראו, הוא בחי' אין של היש הנברא ונק' אין מפני שאינו מושג בנבראים כמ"ש פקכ"א, והתהוותם הוא בדרך אין ערוך כמ"ש, וכמ"ש בד"ה בכ"ה בכסלו ג' ובחי' זו שאינו מושג בעולמות מאיר בג"ע בגילוי כמ"ש בתו"א פ' זיי שרה בד"ה יפה שעה אחת, אמנם ש' הו"י דלעילא הוא האין של היש האמיתי והו"ע עד שלא גבה"ע הו"י הוא ושמו בלבד כמו שהמאור כלול בעצמותו (יעו"ש פקכ"ג ובד"ה בכ"ה הנ"ל ומבואר שם דזהו"ע כינור של ימוהמ"ש שמונה נימין ז' פעמים הו"י הוא בחי' הו"י דכתר שמאיר בבניה תמינאה כו') והיינו בחי' האין של היש האמיתי הנ"ל, ומכ"ז מוכן מה שנת"ל דאין ערוך בעוה"ז ואין זולתך בג"ע אפס בלתיך בימהמ"ש, וכ"ז בבחי' האור ואין דומה לך מושיענו לתחה"מ בחי' יש האמיתי כו'.

י"ל בדרך אפשר ותן בלבנו בינה כו' להשכיל (חכמה) לשמוע (בינה) ללמוד (ז"א) וללמד (מל') לשמור ולעשות ולקיים (בי"ע).

ועמ"ש בהגהות, לד"ה יפה שעה : כנראה הכונה לד"ה ויאמר גוי לך לך דלקמן שהיא הגהות לד"ה יפה שעה (תרל"ד).

בס"ד, פ' נח, רנ"ד

את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית כו' והיתה הקשת בענן וראייתה לזכור ברית עולם כו'. וצ"ל מה"ע דהכריתת ברית על מי המבול הי' בקשת דוקא ועזיא וראייתה לזכור ברית עולם לשון נצחי שמורה גם על לע"ל. וכ"ה בזהר ח"א דע"ב ע"ב ע"פ זה דכד יתחזי קשת בגוונין נהירין כדון תצפה לרגלי דמשיחא. ונמצא שייך הקשת להגילויים דלע"ל, וצ"ל מה שייכים הם זל"ז. ובאמת מצינו שכ' כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך כו', דמ"ש כן נשבעתי כו' קאי על זמן הגאון, וע' בזהר הנ"ל דמביא זה ג"כ על לע"ל דיתחזי כו' כנ"ל ואמר דכאשר נשבעתי מעבור מי נח שז"ע הקשת כן נשבעתי כו' שהגילוי דלע"ל יהי' ג"כ בבחי' זו כו'. אמנם להבין שייכות ענין הקשת דמי נח להגילוי דלעתיד, גם בעצם מה שייך ענין הקשת למי נח צ"ל תחלה מ"ש כן נשבעתי מקצוף עליך, וכן קודם לזה אמר בשצף קצף הסתרתי כו', ועזיא אח"כ כן נשבעתי מקצוף כו', מהר"ע הקצף. הנה בחי' הקצף והו' ע"י דכתי' בירמי' שתים רעות כו' אותי עזבו מקור מ"ה. שנק' הקב"ה בשם מקור מ"ח. והענין הוא דכתי' ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד והי' לד' ראשים, שהם ד' נהרות כו' שנק' בשם נחל ג"כ, וכדכתי' כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, להיות כי אל מקום שהם הולכים שם הם שבים ללכת, כי והארץ לעולם עומדת והיא על המים כמ"ש לרוקע הארץ על המים, והמים מקיפים את הארץ כחגורה סביב, ולכן אינו מתמלא הים, כי הגם שהנחלים הולכים אל הים מ"מ הרי הם שבים ללכת דרך הארץ בנחלים ומעיינות. נמצא כי יש כאן ג' בחי', הא' הנהרות שנק' נחלים, הב' הוא ים כשהנחלים הולכים אל הים, הג' כשמי הים שבים ללכת דרך הארץ בנחלים. וכוננת משל זה הוא נגד ג' עולמות בי"ע, שהנחלים הם בחי' עולם הבריאה, שהד' נהרות הנ"ל הם ד' מחנות שכינה שבבריאה, והים הוא הכוונה על עולם היצ"י שלכן המלאכים דיצ"י נק' בשם גוני ימא, וכמו שבים יש דגים טהורים ודגים טמאים כן יש ביצ"י מלאכים טובים ולהיפך כו'. ומי הים כששבים ללכת אל הנחלים כשבוקעים את עפר הארץ זהו בחי' עולם העשי'. ונהר היוצא מעדן כו' זהו בחי' עולם האצ"י כו'. וביאור הענין, הגה כתי' אתה הוא ה' לבדך את כו'. פי' אתה קאי על א"ס עצומ"ה שנק' אתה שהרי הוא שגור בפי הגשמים ותינוקות ג"כ להיותו נמצא בכ"מ כי לית אתר פנוי מיני'. הוא קאי על בחי' אוא"ס שנק' הוא ע"ש ששייך בבחי' זו העלם וגילוי, פי' העלם שאינו מושג כו', אבל בבחי' אתה אינו שייך בחי' זו שהרי כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא. פי' אני קאי על א"ס עצומ"ה, כ"א על בחי' האור שייך לומר העלם שפי' שאינו מושג. ולהיות כי האור מובדל ומרומם לבדו וכמ"ש המתנשא מימות עולם כו', לכן כדי שיהי' בחי' האצ"י צ"ל שם הוי', שריש האתון דשם הוי' הוא בחי' יו"ד שמורה

על הצמצום, ה' התפשטות, וא"ו המשכה כו' בכדי שיוכל להיות בחי' אצ"י הע"ס דאצ"י, ונמצא כי יש כאן ג' בחי' אתה הוא ה', וכולם הם לבדך, כי הוא זהו בחי' סוכ"ע וש' הוי' הוא ל' מהוה שהוא שרש ומקור' בחי' ממכ"ע ושניהם הם לבדך, כי לך ה' הגדולה כתי' שגם בחי' הגדולה והגבורה כמו שהם נק' בשם מדה הם ג"כ בטל וטפל לך כי איהו וחיוהי וגרמהי חד, וגם כלי המדות הם רק בחי' שרש ומקור הגבול הנמצא באוא"ס דאל"כ הרי אתה מחסר שלימותו כו' כמ"ש במ"א. אתה עשית את השמים את כתיב חסר ה', פי' שמשם ואילך חסר בבחי' הביטול ואינו כמו בבחי' טובב וממלא דאצ"י שהם בבחי' לבדך, כיא הו"ע ומשם יפרד והי' לדי' ראשים, שהוא בחי' עולם הבריאה. ולכא' צ"ל האיך שייך על בחי' עולם הבריאה לאמר ומשם יפרד כו'. אך הענין יובן ע"פ מאי דכתי' בישעי' ואראה את אד' כו' שרפי' עומדים כו' ומנשה הי' דן אותו ע"ז כמארז"ל משה דבך אמר כי לא יראני כו' ואתה אומר ואראה כו', ות"י בגמ' ל"ק כאן באסה"מ וכאן באסשא"מ. פי' אספה"מ הוא כמו אדם הרואה את חבירו דרך זכוכית בהירה שאינו מסתיר כלל ורואה דרך אור ישר. ולמעלה הנמשל קאי על בחי' חכ' כח מ"ה, שבחכ' שורה אוא"ס וכמ"ש בס"ש"ב פליה בהגיה שלכן נק' אחד האמת יעו"ש. ואסשא"מ זהו בחי' חכ' תתאה. וזהו בחי' ירד דש' הוי' וירד דש' אד', ירד דש' הוי' הוא בחי' אסה"מ, וירד דש' אד' הוא אסשא"מ, ושורש ההפרש ביניהם שבבחי' חכ' להיות כי חכ' הוא כח מה אחד האמת בה שורה אוא"ס ב"ה ובבחי' חכ' אין מסתיר כלל על בחי' אוא"ס השורה בה להיות הביטול הוא בחי' ביטול במציאות, ולכן משה דכתי' ב'י' ונחננו מה פי' בחי' מ"ה דחכ'. וע' בפרד"ס מענין חכמה כח מ"ה בהפרש בין בחי' כח לבחי' מ"ה שבחכ'. ומשה הי' נבואתו מבחי' מ"ה שבחכ' ולכן אמר כי לא יראני האדם. כי בבחי' פנימיות החכ' א"א לראות בבחי' השגה כי פנימיות אבא פנימיות עתיק שע"ז אמרו בכהאר"י"ל ולא ידעתי כו' שפי' שזהו למעלה מן הטו"ד, רק וראית את אחורי קשר של תפילין כו'. אבל ישעי' הי' נבואתו דרך בחי' ת"ת לכן אמר ואראה רק שהראי' הי' דרך אסשא"מ בחי' כה כדמותנו כמ"ש במ"א. וראה איך ששרפי' עומדים ממעל לו ממעל לשכינתא. שלכא' אינו מובן איך ביכולת השרפי' נבראים דעולם הבריאה לעמוד ממעל לו. אך הענין הוא דאיתא בתיקונים אימא עילאה מקננא בכורסייא, שבעולם הבריאה מאיר בחי' בינה, שבינה היא השגה, והי' כמשל האדם הלומד איהו שכל שמתחלה קודם שמבין ה"ה מוקף מהשכל ולאחר שמבין בטוב השכל ה"ה מקיף את השכל והשכל מוקף, וכן בלימוד התורה כשלומד דבר הלכה כשמבין אותה בטוב הרי שכל האדם מקיף את ההלכה דדבר תורה היא וההלכה מוקפת מן שכל האדם. הגם כי בעצם הדבר הלכה שלומד האדם הוא גבוה במעלה מן האדם הלומד אותה למטה, מ"מ מאחר שנתלבשה בהשגה יש ביכולת שכל האדם להקיף את שכל ההלכה. כן נבין בהשגת השרפים מאחר שבכורסייא מאיר בחי' בינה שהוא השגה נמצא ה"ה משיגי' את בחי' האור והחיות

שלהם מבחי' המל' המחי' ומהוה אותם והי' מוקף אצלם לכן הי' כאלו הם עומדים ממעל לו. ועבודתם שאומרים ג"פ קדוש ה' צבאות, פי' שמשיגים שאו"ס הוא קדוש ומובדל עד שצ"ל ג"פ קדוש עד שיומשך הצמצום על בחי' ממכ"ע עד שיהי' בחי' אות הוא בצבא שלו כמ"ש במ"א כו' וזהו בחי' הד' נהרות שהם ד' מחנות שכינה דשרפי' דבריאה כו', שזהו בחי' הנחלים הנ"ל, והים הוא בחי' היצי'. וכמו שבים יש דגים טהורים כו' כן יש חילוקי מדריגות במלאכים דיצי', להיות כי ביצי' מתחיל שורש בחי' עה"ד טו"ר. ולכן הם ברעש גדול שהרעש הוא מהעדר ההשגה, וע"ד בן כפר כו' שאינו משיג כו', ובנמשל שלהיותם אינם משיגים לכן הם ברעש. כי ההשגה הוא רק בעולם הבריאה ששם אימא מקננא כנ"ל, משא"כ ביצי' שרק שית ספירן מקננא לכן אין להם השגה כמו השרפים. וזהו שאומרים ברוך כו', שלהיותם אינם משיגים כמו השרפי' לכן מבקשים ברוך שיתברך ויומשך להם כבוד הוי' ממקומו העצמי היינו ממקורו ושרשו ע"ד שארז"ל ממקומו הוא מוכרע. משא"כ השרפים אומרים קדוש כו' כנ"ל. ומי"מ להיות כי המלאכים דיצי' נשפלו יותר מהמלאכים דבריאה ושם מתחיל שורש עה"ד כנ"ל לכן יש יתרון מעלה בעבודתם ג"כ. והוא מארז"ל בחולין בשבח מלאכים אלו שמזכירין את שם הוי' אחר ב' תיבות, משא"כ השרפי' מזכירים אחר ג' תיבות, ואכמ"ל. והנה מי הים מלוחים הם ואינם ראויים לשתי' וכשהולכים אל הים נוטלים מים מן מי הנחלים או המעינות שביבשה לשתות מטעם הנ"ל. רק כשהם שבים ללכת דרך עפר הארץ ובוקעי' את עפר הארץ עיי' נעשו מים חיים. והי' משל על עולם העשי' ששם מתקנים את החטא שאותי עזבו מקור מ"ח הנ"ל. וז"ע ירידת הנשמה בגוף בכדי לתקן פגם הנ"ל, שעשי' הוא עולם שבו תכלית ההעלם וההסתר שאינו מאיר גילוי

בגוכי"ק בשוה"ג: נלע"ד קישור הענינים. עולם הבריאה חסר הביטול משם יפרד, והיינו מפני שההתהוות הוא מבחי' אסשא"מ שהוא רק דמות כו'. ולכן שרפי' עומדים ממעל לו מפני שבחי' זו אפשר להיות בהשגה כנ"ל בענין אראה. וזהו ריע הנחלים, והם הולכים אל הים היינו מבריאה אל היצי' ושם מסתתר האור יותר. ואח"כ בוקעים עפר הארץ בעשי' ומתקנים החטא דאותי עזבו (י"ל מקור חיים בגימ' אור אין סוף, ומאיר באצי' כו' כנ"ל) והתחלת העזיבה הוא מבחי' חסר הנ"ל שממדרי' למדרי' נעשה הסתר והעלם לגמרי. אמנם היש בשרשו גבה יותר שיש בו נצוצות גבוהים, ומובן מהמאכלים שמחיים את האדם כו'. ע"י שההארה בחי' מראה דמות כו' מסתתרת בבחי' הסתר העלם יותר ומתגברת על היש ומבררו עיי' מתתקן העזיבה הנ"ל שמאיר בחי' מקור מים חיים גילוי או"ס כמו באצי' כו'. וזהו צדקה כנחל איתן, שע"י הצדקה קיום מצות מעשיות למטה נמשך בהנחלים תוס' אור והוא בחי' איתן כו'. וזהו ג"כ ענין מי נח בירורים עד דיתחזי קשת בגזני נהירין כו'.

אלקותו ית', רק שם נפלו הניצוצות היותר גבוהים. ה"ז כענין המאכל המחיי את האדם שהאדם גבוה במעלה מן המאכל שהרי הוא מדבר. וארז"ל ע"פ כי זה כל האדם שכל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה. והו מה שנברא האדם באחרונה בכדי שימצא הכל מוכן כו'. ומ"מ המאכל שהוא נמשך במדריגה יותר מהאדם שה"ה מצומח או חי כו', הרי הוא מחי את האדם. עכצ"ל ששורש שרשן של המאכלים גבוה יותר רק שנפל בשבה"כ. ונמצא כי בפרט אחד יש להם קדימה שלואת יכולים להחיות את האדם, וכשהאדם אוכל אותם ככוונה הראוי ע"ד שאה"כ צדיק אוכל לשובע נפשו שבכח האכילה יוכל ללמוד ולהתפלל, או ע"ד האכילה דשבת, שנודע כי בע"ש ע"ח מתפרד הטוב מן הרע דנוגה, אז האדם מעלה את המאכל לשורשו הקדום כו' ע"י שהמאכל נותן בו חיות הנ"ל. ועד"ז יובן בענין מ"ח שדוקא בעשוי בבחי' היום לעשותם מעלים הניצוצות הנ"ל שנפלו. ולזה הוא ענין ירידת הנשמה ממקור חוצבה שעמדה באהוי"ר כמו המלאכים ויתר ע"כ כמ"ש במ"א, בכדי להתלבש בגוף ונה"ב שהם מעלימים ומסתירים ומאפיל על אור ההשגה, להיות כי עי"ז תבוא הנשמה לבחי' היותר גבוה שנק' בשם מהלכים בהילוך אחר הילוך בעליית המדרגות. ולא כמו המלאכים שנק' עומדים. והו בבחי' עשוי דוקא ע"י בירור המצות שזהו שאה"כ וצדקה כנחל איתן, פי' איתן הוא בחי' גבוה מאד, כי אותיות איתן משמשים לע"ל, אפעל יפעל כו', שזהו דכתי' משכיל לאיתן האזרחי, שבחי' זו דאיתן יורח לע"ל בבחי' נחל ע"י הצדקה שעושים בהיום לעשותם, שכל המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו'. וע"י בירור זה נזכה לע"ל לבחי' איתן שיורח לע"ל. וכמ"ש במ"א מענין אורח שהוא בחי' שם ע"ב שגבוה מס"ג ומ"ה, שבחי' זו יורח לע"ל ע"י עבודת הביורורים דעכשיו. והו כי מי נח דמי המבול היו לטהר את הארץ כמ"ש בתו"א פ' נח בד"ה מים רבים. ועכשיו הר"ע מים רבים דטרדת הפרנסה, דבוה"ב הי' איש תחת גפנו כו' מפני שהי' שלא ע"י ע"ש, ועכשיו בנפשו יביא לחמו בריבוי יגיעה מפני שהוא ע"י הע"ש. אמנם הכוונה הוא בשביל הבירור דכשעוסק במו"מ באמונה ובכוונה לש"ש בכדי שיוכל ליתן צדקה ולעשות מצות ועסק התו', וגם כשהעסק במו"מ אינו מבטל אותו מקיום התרי"ם שבהכרח בכ"י, עי"ז מתבררים הניצוצות שבהדברי' הגשמיים כו'. ונמצא כי מי נח קאי על הביורורים דכל ימי הזמן דשית אלפי שני שנמשלים בענין כזה להיות כי עיקר הביורור הוא בזמן הזה כי עת אשר שלט האדם כו' הוא בכדי שיוציאו הניצוצי' הנבלעי' בו כו'. והו כשאותי עזבו כו' לחצוב כו' נעשה מנהרות הנ"ל בחי' על נהרות בכל וכמ"ש בברית בין הבתרים ד' לשונות המרמוזי' על ד' בחי' אלו וכמארז"ל בזה, וע' בהרמב"ן בפ"י החומש ע"פ זה, וכמארז"ל שאברהם בחר בבחי' זו תמורת גיהנם שבזה מבררים הד' נהרות שיומשך

בנהרות אלו הנק' נחל מבחי' איתן הנ"ל. וזהו כאשר נשבעתי כו' כן נשבעתי כו' מקצוף עליך אחר הבירור חטא שאותי עזבו כו'. ובירור זה הוא בעשי' זקא שזהו דכתי' אף עשיתיו שמרבה בחי' רביעית הוא בחי' אתה הוא ה' כמו שהם לבדך כנ"ל, ולכן והי' ביום ההוא יצאו מ"ח כו'. פי' ביום ההוא ע"ד ונשגב ה' לבדו ביום ההוא כו' ואז יהי' ה' אחד ושמו אחד כו'. והיינו להיות כי יוגמר הבירור זהיום לעשותם ע"י המצות שעושים מדברים גשמי' שמקבלים חיות מנוגה ע"י הממוצע שבכא"א, ועושים מזה מצוה כו' עי"ז יתקיים אח"כ השבועה אשר נשבעתי מקצוף עליך כו' ויהי' גילוי בחי' מ"ח היפך העיובה הנ"ל ואז יהי' ה' אחד כו', ויתחזי הקשת בגוונין נהירין, כי ענין הקשת מורה על העלאת הניצוצות שנעשה ע"י שם מ"ה המברר. וכמו הקשת למטה הוא מאור השמש המכה בהענן בדרך או"ח נעשה הקשת, דוקא בענן דק, אבל בענן עב שאין אור השמש מאיר בו אינו נעשה קשת, והענן הוא שעולה מן הארץ ע"י הכאת השמש כו' כידוע. והענין בעבודה הוא מ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך, ואי' בזהר וכתהאריו"ל דכתי' מל' נק' בשם בהמה בגימ' ב"ן, ועשב הן מלאכים שנק' בשם דשא ועשב כמ"ש מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, שע"י עבודת האדם בתר"מ נעשה העשב למאכל בהמה בחי' מל'. וכמארז"ל העושה מצוה א' קונה לו פרקליט אחד שנברא מלאך, והמצוה היא בעשי' בדברים גשמי' שמק"נ וכן הכח החיוני והגוף העושים את המצוה שהן מק"נ נתברר עי"ז הנצוצות דתהו ומוזה נברא מלאך, ובדוגמא המגיד של הרב"י ז"ל דא"ל אני המשנה המדברת בפ"ך שמהבל הפה שמכח החיוני דנה"ט שלמד משניות מזה נעשה מלאך, וכמ"כ בכל אדם ע"י שלומד תו' וע"י המצות שעושה נברא מלאך והן מאכל בהמה שעולים ונכללים בבחי' מל' כו' כמ"ש במ"א. וזהו כדוגמת העננים שעולים מן הארץ, כמ"כ הו"ע הבירורים מהדברים ארציים עשי' הגשמית שזהו"ע חציר ועשב הנ"ל. וזה נעשה ע"י בחי' שמש הוי' כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקי', שי אלקי' הוא בחי' המגן ונרתק שם ב"ן המתברר, ושם הוי' הוא בחי' שם מ"ה המברר. והו"ע התר"מ שע"ז מבררים נשי' הנצוצות המלוכשים בהדברים גשמיים כו' כנ"ל. וזהו"ע הקשת שבענן שזהו הוראה על בחי' הנצוצות שהי' מרוחקים וע"י בחי' שמש ה' נתבררו ונכללו בקדושה כו'. אמנם דוקא בענן דק שייך הבירור, והיינו בק"נ אבל בגק"ט אינו שייך בירור כמ"ש בס"ט"ב ח"א פ"ח, כ"א בק"נ שייך הבירור ע"י בחי' שמש הוי' כו'. וכבר נת"ל דע"י הבירורים נמשך אור עליון יותר, זהו מ"ש בזהר דלע"ל בחי' מל' וכנ"סו יתקשטו בקשטים גאים היינו בחי' האורות שנעשה ע"י הבירורים. ודוקא לע"ל דעכשיו הוא רק להוסיף אורות באצי', אבל לע"ל בגמר הבירורים יתגלו האורות. וזהו כד"ן יתחזי קשת בגוונין נהירין כו'. ועפ"י הנ"ל יובן מה שהכ"ב על מי המבול הי' בקשת דוקא, דהמפרשי' הקשו הלא הקשת הוא ענין טבעי ולמה היא אות ברית כו'. ומפרשים דקודם המבול היו העננים עבים שלא הי' בהם הקשת, ואחר המבול נראה הקשת שהעננים הם דקים. והענין הוא ע"פ הנ"ל, דקודם

המבול הי' העולם בשפל המדרי' היינו בגקה"ט ולא הי' שייך בירור כו'. והמבול הי' לטהר את הארץ שנכנעו הגקה"ט, ובק"ג שייך בירור כנ"ל. וזהו שאמר אחר המבול דוקא והי' בענני ענן ונראתה הקשת שהו"ע העלאת הנצוצות שנעשה מק"נ. משא"כ קודם המבול לא הי' זה. וזהו שהכר"ב על המבול הוא בקשת דכל ענין המבול הי' לטהר את הארץ בכדי שיהי' עבודת הברוריי' (וכמו"כ עכשיו מי המבול בחי' מים רבים זהו עבודת הברוריים כו' כנ"ל) וזהו"ע הקשת. ועז"א וראיתי' לזכור ברית עולם, שע"י הברוריים דעכשיו יהי' הגלויים דלע"ל. אמנם עתה הוא להוסיף אורות באצי' ולע"ל בגמר הברוריים יתחזי קשת בגוונין נהירין שיאיר אור הברוריים דעכשיו שזהו"ע מ"ח הנ"ל ויהי' הגילוי למטה כמו למעלה. ועיקר הגילוי יהי' למטה, דזהו שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא וביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד שיהי' נק' כמו שנכתב משום דזנשב הוי' לבדו ביום ההוא, דהיינו שבחי' אתה הוא הוי' לבדך כמו שהוא באצי' כמו"כ יאיר בבי"ע דזהו"ע ה' אחד ושמו אחד כו'.

בס"ד, ש"פ לך, רנ"ד

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו' אל הארץ אשר אראך, וצ"ל דלכאוי' תי' לך מיותר והול"ל לך מארצך כו'. מהו לך לך. אך הענין דאי' בספרים דשרש כל הנשמות הן מעולם האחדות היינו עולם האצי' דשם איהו וחייה וגרמוהי חד. וזהו שאמרו ישראל עלו במח' מח' הוא בחי' ח"ע דאצי', ושרש כל הנשמות הן מבחי' ח"ע דאצי' אפי' נשמות דבי"ע שרשן הוא באצי' כו' כמ"ש בלקו"ת שה"ש בהביאור דיוגתי בחגוי כר'. ולכן כאר"א אומר נשמה שנתת בי טהורה היא, והיינו כמו שהיא באצי' ששם היא בבחי' טהורה דלא יש שם שום תערובות פסולת ופירוד כלל. ואח"כ או' אתה בראת יצרת ונפחת כו', זהו כמו שבאה אח"כ בבחי' בריאה יש מאין בג' עולמות בי"ע. אבל שרש הנשמה הוא באצי'. והנה ידוע דדבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי, ולזאת אף כשנמשכה הנשמה בבריאה מ"מ נשאר שרשה באצי'. ועז"א לך לך, דאברהם כמו שהי' למטה שיעלה ויבא אל שרשה כמו שהוא באצי'. וכמו"כ פי' לך לך מלמעלמ"ט, דשרש הנשמה כמו שהוא באצי' יומשך בעולמות בי"ע, ולפי"ז פי' לך לך שיהי' הילוך והמשכה בשרש ומקור שלך. דהנה אברהם בשרשו הוא בחי' שכל הנעלם מכל רעיון בחי' ח"ע דאצי' שלמעלה מבחי' גילוי, אמנם עיקר הכוונה הוא שיהי' גילוי בעולמות בי"ע בגעה"ע וגעה"ת והיינו שיהי' תוס' אורות בעולמות, וכמארז"ל עד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה בא אברהם התחיל להאיר. נמצא עד

אברהם הי' חשך בעולם. הגם דאור האצי' נמשך תמיד בבי"ע להוות העולם כידוע, מ"מ הוא בבחי' העלם והסתר וכמשי"ת. ואברהם התחיל להאיר היינו להמשיך בחי' תוס' אורות (דזהו"ע יחוד פנימי דאו"א כו' כמ"ש במ"א) שיאיר אור אצי' בבי"ע, וזהו"ע ג"ע שהוא האור שממשיכים בעבודה שהוא תוס' אור על מה שמאיר בעולמות כו'. וזה לך לך שיהי' הילוך בשרש שלך דבחי' שכל הנעלם מכל רעיון בחי' אור האצי' בעולמות בי"ע. ובכדי שיהי' לך לך הוא ע"י הארץ דוקא. ארץ הוא בחי' מל', וכל העלאות והמשכות הן ע"י המל' דוקא וכמ"ש זה השער לה', כמו השער שמשמש כניסה ויציאה כמור"כ בחי' מל' הוא השער דכל ההעלאות וההמשכות הן על ידה דוקא, וכמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש דא תרעא לאעלא. וכן המשכות הן ג"כ ע"י כמ"ש במד"ר ע"פ תוצא הארץ נפש חי' דא רוחו של אדה"ר שזכה לחי' בחי' חכ' וי"א זה רוחו של מ' בחי' יחידה כו', דהיינו בחי' חכ' וכתר. ומ"מ אמר ע"ז תוציא הארץ נפש חי', מפני שכל ההעלאות וההמשכות הם ע"י בחי' מל' דוקא. וזהו שצווה לו ה' לילך אל א"י דשם מאיר בחי' מל', דחול' הוא ארץ העמים וידוע דעל מל' דאצי' כתי' וכבודי לאחר לא אתן שאינה מתלבשת בע"ש והיא למעלה באצי' או בכריאה, ורק בחי' מל' דיצי' ועשי' מתלבשים בע"ש. ועו"א גלו לבבל שכינה עמהם, דכשיצטרך להשפיע השפע לנש"י בהכרח דהשכינה דהיינו בחי' מל' דיצי' ועשי' תתלבש בע"ש להשפיע ע"י לישראל שהם על אדמתו כו', וז"ע כשושנה בין החוחים כו'. וכ"ז הוא בבחי' מל' דיצי' ועשי', אבל מל' דאצי' אינה מתלבשת לעולם בע"ש (והרמ"ק בס' אור נערב סובר שגם מאור האצי' מתלבש לפעמים כו' אמנם לפי קבלת האריו"ל בחי' מל' דאצי' אינה מתלבשת לעולם בע"ש כ"א בבחי' מל' דיצי' ועשי' נמשך אור שפע האצי' כו'). והטעם הוא עפ"מ"ש בע"ח דבאצי' לא יגורך רע כלל. הגם דקלי' דראו מ"ה היא קליפה שכנגד האצי' כידוע, מ"מ מעמדה הוא בכריאה כמ"ש במ"א, דבאצי' לא יגורך רע, ובכריאה רובו טוב, וביצי' מחצה על מחצה, ובעשי' רובו רע. ונמצא דמדור הקלי' הוא ביצי' ועשי', ולכן בחי' מל' דיצי' ועשי' מתלבשת בע"ש. אבל בחי' מל' דאצי' דשם לא יגורך רע אינה מתלבשת לעולם, וגם מל' דכריאה אינה מתלבשת כ"א לפרקים מפני שרובו טוב. ועו"ל ע"פ מ"ש בת"ז דאבא ואימא עילאה מקננא בכורסייא ושית ספירן כיצי' ואופן בעשי'. והנה ידוע דיניקת החיצונים אינו שייך כ"א מבחי' דת, דהשבירה דעולם התהו הי' בונ"ת, אבל בג"ר כתי' ימותו ולא בכי'. וכמור"כ בכינה לא הי' השבירה, דחוב"ב הן תרדל"מ. כ"א בונ"ת כמו שהן בבי"ע שייך יניקה כו' כמ"ש בסידור בפסוק הללו"י הללי נפשי את ה'. ולזאת באצי' דשם אבא מקנן כו' אינו שייך התלבשות כלל אדרבא אור אבא מסמא עיני החיצונים אין מל' דאצי' מתלבשת כו', ובכריאה ג"כ מפני שאימא עילאה מקננא בכורסייא אינה מתלבשת כ"א לפרקים כו'. ונמצא דבחול' נמשך רק בחי' מל' דיצי' ועשי', אבל מל' דאצי' אינה מתלבשת בחול'. וזהו שא"ל לך לך אל הארץ בא"י דוקא מפני ששם מאיר בחי' מל'

ראצ'י ויכול להיות ההעלאה וההמשכה ע"י הארץ כו'. אמנם צ"ל היתכן
 דנש"י שבחול"א י"א להיות בהם הדביקות בשרשן באצ'י וכמו"כ להמשיך בחי'
 אור האצ'י בבי"ע. זה א"א להיות שהרי כל הנשמות זוכות לעלות בג"ע אם
 בגעה"ת או בגעה"ע כו'. ובג"ע מאיר אור האצ'י כמשי"ת. וגם האור דג"ע
 זהו גופא מה שהאדם ממשיך בעבודתו זיו תורתן ועבודתם שעסקו בעוה"ז
 כו' כמ"ש במ"א. וא"כ הרי ממשיכי' גם בחול"א בחי' אור האצ'י בבי"ע, א"כ
 מהו שאמר לאברהם לך לך אל הארץ כו' מאחר שגם בחול"א יכולים להגיע
 למדרי' זו. אך הענין דהנה קיים אאע"ה כל התורה כולה עד שלא נתנה,
 ומ"מ אמרו"ל במד"ר כל המצות שעשו האבות ריחות ה' אבל אנו שמן
 תורק שמך דבר שמוריקים מכלי אל כלי. וידוע הפי' דריחות היינו הארה
 מפני שהם לא נצטוו על המצות רק מעצמם קיימו. לכן ה' רק הארה כו'.
 אבל לנו נתנו התו"מ במ"ת ה"ה בחי' עצמיות מצד הנותן כו', ולכן ע"י
 התו"מ שניתנו לנו אפשר להיות ההעלאה מבי"ע לאצ'י, וכמו"כ המשכת אור
 האצ'י בבי"ע גם בחול"א. אבל אברהם שלא ה' לו תו"מ רק ברוחניות לכן
 בכדי שיוכל להיות ההעלאה וההמשכה צ"ל ע"י הארץ דוקא כו'. וביאור הענין יובן
 בהקדם להבין מאמרו"ל יפה שעה א' בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חי העוה"ב.
 וצ"ל מה"ע דתשובה ומע"ט בעוה"ז יפה יותר מהגילויים דג"ע. אך הענין
 דהנה ארו"ל ז' דברים קדמו לעולם ג"ע ותשובה, ועמדו ע"ז איך שייך
 ג"ע קודם התהוות העולם דג"ע הוא תשלום שכר העבודה בעוה"ז כו' כנ"ל
 ואיך שייך השכר קודם העבודה כו', ופשיטא תשובה הלא מי יעשה תשובה
 כו'. אך הענין דפי' קדמו לעולם אין ר"ל קדמה בזמן אלא הכוונה קדימה
 במעלה, כי עולם הוא ל' העלם. ויובן זה מהאדם דהאדם נק' עולם קטן כמ"ש
 באדר"ג שכל מה שיש בעולם יש באדם, כמו שבעולם יש יערות וחורשים
 כמו"כ באדם הוא שערות הראש, וכמו שביערות יש חיות כמו"כ בשערות
 יש כנים. וא"כ מחיות הנפש שמחי' את גוף האדם גובל להבין ג"כ חיות
 העולם, כמארו"ל מה הנשמה מחי' את הגוף כך הקב"ה מחי' את כל העולם.
 והנה חיות הנפש שבגוף הגם שהאדם מרגיש חיות נפשו ויודע היטב שיש
 לו נפש שמחי' אותו וממנו נמשך כל החושים כמו כח הראי' בעין וכח
 השמיעה באזן, ויש לו שכל ומדות כו'. אמנם אינו רק ידיעת המציאות, שיודע
 ומרגיש שיש לו נפש שמחיתה ומקיימו אבל אינו יודע מהות הנשמה כלל,
 כי עצם הנשמה אינו מושג כלל והיא נעלם מן האדם. הגם שאין ספק אצלו כלל
 שיש בו נפש המחי' אותו וממנה הם כל החושים שבו שהרי בצאת הנפש
 מהגוף ה"ה כאבן דומם ולא יש בו כל הכוחות הנ"ל, וגם מרגיש החיות
 שבו, מ"מ אינו יודע מהות החיות מהו. וכמו שאינו יכול לצייר את הנפש
 באיזה ציור הוא, והיינו מפני שאין לו הכרה בהמות, כי אם ה' לו הכרה
 בו ה' יכול לציירו איך הוא כו'. אלא שגם בהכוחות הנעלים שבו שהוא
 השכל אינו יודע מהות הנפש איך ומה הוא כו'. וכמו"כ חיות אלקי' המחי'
 את כל העולם בע"ג אינו נראה ומושג כלל רק בבחי' העלם והסתר. וכמו
 עדי"מ חיות הגלגלים שמובן שיש נפש הגלגל אשר היא המניע את הגלגל

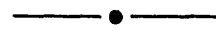
ועיי הנפש הוא כל ההילוך של הגלגלים, אבל הנפש עצמו אינו מושג כלל, כי בהחיות הרוחני שמחי' הגלגל לא יתכן לומר שהוא ג"כ כתמונת עיגול כדורי כי החיות רוחני אינו בגדר מקום וגבול. והנה זהו עולם ל' העולם שחיות העולם אינו בדרך השגה וגילוי, וכמו"כ חיות הנפש שבגוף ומבשרי אחזה אלק' כו'. אבל בג"ע הוא בחי' גילוי השגת מהות אלקות. וזשארז"ל צדיקי' יושבין ונהנין מזיו השכינה, כי נהנין ל' תענוג ותענוג אין שייך רק על גילוי השגות ומהות הדבר כמו תענוג שנמשך משכל שכשמבין השכל בטוב אזי נתמלא תענוג מזה. ואם נא' דבג"ע הוא ג"כ באופן זה כמו בעולם אינו שייך תענוג. אלא שבג"ע הוא בחי' השגת המהות כו'. וז"ש ג"ע קדמה לעולם, כי בעולם הוא העלם השגה במהות החיות, ובג"ע הוא גילוי עצמי' אלקי' כו'. ולכן ארז"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי, שכדאי כל יסורי גיהנם בשביל לבוא לבחי' ג"ע שהוא גילוי גבוה תענוג נצחי עד אין קץ. ויש לחלק טעם האי' לשנים ג"כ, והיינו הגם שבג"ע הוא ג"כ רק גילוי זיו השכינה מ"מ אינו דומה כלל התארה שמחי' את העולמות לבחי' הזיו שמאיר בג"ע וכמשיית לקמן בענין דבר המוקש לי, והיינו בחי' הקו הנמשך מאוא"ס שהוא אור מעין המאור כמ"ש במ"א, וידוע דהקו מסתיים בבחי' מל' דאצי' ואח"כ יש פרסא המפסקת בין אצי' לבי"ע, שאין אור האצי' מאיר בבי"ע כ"א שהכלים די"ס דמל' דאצי' עם הארת הקו שבהם בוקע את הפרסא ונמשכים בבריאה להוות עולמות בי"ע. נמצא דבאצי' מאיר בחי' גילוי הקו ממש, משא"כ בעולמות בי"ע הוא רק בחי' הארה חיצונית הנק' אור של תולדה כו' כמ"ש במ"א ובג"ע מאיר בחי' גילוי הקו כמו שהוא באצי' וזהו המוקש לי אור מעין המאור כו' שלכן מלבד מה שהזיו המאיר בג"ע הוא מוקש לי הנה שם הוא גילוי מהות אלקות ובעולמות הוא בבחי' העלם. ולטעם הב' הגילוי הוא מג"ר שזה לא יש בעולמות כלל. ונמצא כי יש ג' חלוקות מג"ע לעולמות, שבעולמות הוא רק הארה חיצונית כנ"ל ובג"ע זיו השכינה דבר המוקש לי, ובעולמות ההארה היא בעלם ובג"ע מושג המהות היינו מהות הזיו כו'. וגם שעולמות ההארה היא מבחי' מדות ובג"ע מבחי' ג"ר כו'. עוד טעם ב' עמ"ש ג"ע קדמה לעולם (היינו טעם הב' הנ"ל) והא בהא תליא שמחמת הפרש זה הב' שבין ג"ע לעולם נמשך ג"כ הפי' האי' הנ"ל, והוא שחיות העולם נמשך ממדות כמ"ש עולם חסד יבנה ששת ימים עשה הוי' כו' שהוא ו' מדות עליונות אבל ג"ע נמשך מבחי' חו"ב שהוא בחי' ג"ר כמ"ש ביר"ד נברא העוה"ב, כי המדות נק' חסד דרועא ימינא גבורה כו' הגם כי חסד שלמעלה אין שזה לחסד שלמטה כי חסד למטה הוא רק גורם שמוה נמשך חיות וטובה לחבירו, ולמעלה החסד הוא המחי' ממש, אבל עכ"פ נק' רק דרועא, וחכ' מוחא היא גבוה יותר כו', וזהו גופא הוא ענין שבעולם הוא העלם אלקות שנמשך רק מבחי' מדות ובג"ע שהוא עולם הבינה גבוה יותר ומאיר בו גילוי אלקות. וז"ש צדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה זיו הוא ל' אור וגילוי פנימי' כמ"ש יאה ה' פניו ותרגמו ינהר ה' שכינתו לוותך. הרי דשכינה הוא בחי'

פנים פנימיות כו', וע"פ כי קרן עור פני משה ת"א ארי סגי זיו יקרי' דאפוהי. וכמו הארת פנים שבאדם משכל חדש כמ"ש חכ' אדם תאיר פניו שהוא ענין אור וגילוי פנימית. ולכן נק' חדש אייר זיו במלכים ע"ש שבו מאיר השמש בתוקף וכל הצמחי' יוצאים או כמ"ש ממגד תבואות שמש ואז גילוי אור השמש ביותר כו'. וביאור הדברים הפרש בין עולם לג"ע בב' בחי' הנ"ל, הא' שעולם הוא העלם וג"ע הוא גילוי השגה. והב' שעולם נמשך ממדות וג"ע מבחי' חר"ב. והא' בהא תליא כנ"ל. יובן זה עפ"מ"ש בע"ח שבחי' התלבשות שהתחתון מלביש את בחי' העליונה ממנו אין זה רק בז"ת ולא בג"ר. ז"ת הוא ז' מדות שמקבלים משכל ושכל מלובש במדה והמדה מלביש את השכל ואין מתלבש שכל במדות רק בחי' אחרונה שבשכל דהיינו ז"ת שבשכל מזה נתהוה שכל שבמדות. אבל ג"ר שבשכל אינו מתלבש כלל במדות. וכמו למשל בלבושים גשמי' אין שייך לבושי' רק על גוף אבל הפנים באדם אין עליו לבוש כלל. וכך הוא בבחי' התלבשות שכל במדות רק ז"ת שבשכל מתלבש במדות. וכן בק"ש שמהתבוננו' בשמע ישראל נולד ואהבת אהבה לאלקות לא כל ההתבוננו' דשמע באה לגילוי באהבה שנולד מזה כ"א קצת מזה. ומובן מזה ההפרש בין ג"ע לעולם שהעולם נתהוה ממדות עולם חסד יבנה. ובמדות יש הלבשה שהשכל מלובש במדות ולכן עולם ל' העלם. ולפי"ז יובן דגם לפי משארז"ל בעשרה דברים ברא הקב"ה את עולמו בחכז ובתבונה כו' בחי' ג"ר היינו ז"ת דמוחין ומדות שבשכל שנעשים שכל שבמדות. וידוע דשכל שבמדות הן מדות בעצם אלא שלגבי המדות הן מוחין, וכמ"ש בתו"א בהבי' דלכן אמר כו'. אבל ג"ע בחי' בינה ג"ר שם אין שייך התלבשות ולכן בו גילוי השגת אלקות כו'. ועתה צ"ל איך תוכל הנשמה שהיא נברא להשיג מהות ועצמות אלקות בג"ע. הגם שהנשמה בשרשה טהורה היא אבל הרי נתלבשה ע"י כמה בחי' בראת יצרת נפחת ד' בחי'. ואיך תשיג עצמות אלקות בג"ע שאינו בבחי' גבול כו'. אך הענין דהו ע"י תו"מ וכידוע דע"י תו"מ צ' משיכים לבושים להנשמה, שע"י לבושים תו"מ תוכל להשיג עצמות אלקות בג"ע. ועמ"ש בזה"פ נח דס"ו ע"א. והענין יובן ממ"ש ויבא משה בתוך הענין ויהי שם עם ה' מ' יום ומ' לילה. שלקבלת התורה הוצרך להתלבש בענין והי' שם מ' יום ומ' לילה. וענין שיהוי מ' יום הוא ענין א' עם מ' יום דיצירת הולד שכשצריך להיות שינוי ממהות למהות שמשנתנה מטפת האב שיהי' מזה ציור ולד ברמ"ח אברים צריך שיהוי זמן מ' יום. וכמ"כ במשה שהי' לו גוף גשמי הגם שהי' גוף טהור וקדוש אבל מ"מ אינו בערך שגוף בו"ד יהי' ניוון מהשגת אלקות ולא יצטרך למאכל גשמי כלל. והוה ענין מ' יום שעמד משה בהר שיתהפך גופו ממש שיוכל ליוון מזיו השכינה. ואח"כ הי' יכול לקבל התו" כו'. וענין הענין הוא בחי' לבוש שהי' מתלבש בתוך הענין וע"י הלבוש דענין דוקא הי' יכול להשיג אלקות וכמשל אדם המסתכל ורואה באור צח של השמש דרך כלי זכוכית דוקא לתוקף בהירות השמש. והוא ע"ד וענין המשלים שלהבין

חכ' עמוקה הוא ע"י משלים דוקא לעומק החכ', שהמשל הוא לבוש והסתר על הנמשל. והענין דהנה שרש הענין הוא בחי' גבוה מאד ישת חשך סתרו אור גבוה שאינו מושג כלל, ולכן כשנתלבש בענין דוקא ע"י הי' כלי להשגת אלקות, וכמשל המשל ששרש המשל גבוה מהנמשל, ולכן מי יוכל להגיד משלים רק מי שהוא חכם ביותר, וכמו משלי שלמה שלפי שהי' חכם גדול ויחכם מכל האדם הי' בכחו לדבר שלשת אלפים משל. אבל מי שאינו חכם כ"כ, הגם שמבין השכל בטוב טעם בלא משל אבל להגיד משל להשכל לא יוכל. ועפ"ז יובן ג"כ שע"י תו"מ עושין לבושי' לנשמה שתוכל להשיג אלקות בג"ע כי שרש התורה היא בחי' משל הקדמוני קדמונו ש"ע, והוא גבוה מבחי' ג"ע שהוא רק יר"ד דשם הוי' והתורה היא מקדם לג"ע כו'. וכמו"כ ההמשכת האלקות שבג"ע נמשך ג"כ ע"י התו"מ, דכשם שהתו"מ נעשים לבושים אל המקבל כמו"כ נעשים לבושים אל המשפיע שע"י מאיר אור האצ"י בג"ע, וכמ"ש במ"א בפ"י השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך כו' וכן הבט משמים וראה דשמים הוא שם מים וקאי על התורה שנק' מים וע"ז השקיפה ממעון קדשך מן השמים, שע"י התורה נעשה הראי' וההכטה, והיינו המשכת האור לנש"י, וז"ש עוטה אור כשלמה שקאי על התורה שנעשה לבוש שע"י נמשך אור וכן כתי' לבושו צדקה כו'. ועפ"י הנ"ל יובן מ"ש במד' ע"פ את קשתי נתתי בענין דבר המוקש לי, דהנה ע"י אור השמש שמכה בעננים עי"ז נתהוו ג' גווני קשת בענן, וכמו זיו השמש שהוא מעצמות השמש ממש והראי' שכשאין שמש אין זיו כמו"כ זיו השכינה הוא ג"כ עצמות אלקות ממש, וזהו דבר המוקש לי ממש. וז"ש כמראה הקשת כו' כן מראה דמות כבוד ה', דכמו בענין מאיר זיו ועצמות השמש ממש וכמ"ש מלאים זיו, נאה זיום בכל העולם, דע"י שממלאי' זיו עי"ז נאה זיום, דהזיו מהעצמות אינו חלוק הכל א'. וכמו"כ גילוי זיו השכינה שבג"ע הוא ג"כ גילוי עצמות אלקות ממש, והיינו ע"י לבושים דתו"מ דוקא, וכמו בחי' לבוש דענין שנתלבש משה כו', וזהו שע"י לבושים דתו"מ נעשה ההעלאה מה שהנפש מתעלה ומקבל אור האצ"י שבג"ע וכמו"כ המשכת בחי' אור האצ"י הוא ע"י תו"מ כו' כנ"ל. וזשארז"ל יפה שעה א' בתשומע"ט בעתה"ז כו', דע"י מע"ט דתו"מ שנק' טובים עי"ז דוקא עושים לבושי' להנשמה שתוכל להשיג גילוי אלקות בג"ע כו'. ועתה י"ל מהו. ענין התשובה שא' יפה שעה א' בתשובה ומע"ט שלהמצות צריכי' תשובה ג"כ. והענין יובן מ"ש והחיות רז"ש ונושאות את הכסא. דהנה החיות נק' חיות הקדש והיינו משום שהם בבחי' קדוש ומובדל ומשיגים ממש איך שאני הוי' לא שניתי קודם שנבה"ע ואחר שנבה"ע בשוה, והוא בחי' סוכ"ע שמקיף כל העולמות בשוה ועומדים ממש בתשוקה וכה ובחי' א' רק ליכלל בבחי' זו דסוכ"ע ואו' קדוש כו', וע"י כח זה ותשוקתם ליכלל רק במקור הסוכ"ע כו' עי"ז נושאות את הכסא, דהיינו בחי' אדם שעל הכסא דהיינו בחי' ממכ"ע שהוא בבחי' התחלקות גוין כמו ציור אדם שיש בו ראש גוף ורגל, והיינו בחי' ע"ס, והחיות הקדש נושאות את בחי' זו דממכ"ע להעלותם ולקשרם בבחי' סוכ"ע שיהי' התקשרות סובב

וממלא ע"י כח תשוקתם באהבה ורשפי אש שלהם ואוי ברוך כבוד הוי' ממקומו, כבוד הוי' הוא בחי' ממכ"ע כמ"ש מכה"כ, ות"א זיו יקרי', אבל ממקומו הוא מקור עצמות אלקות, דהיינו בחי' סוכ"ע, והנה עד"ז היא בחי' התפלה ג"כ, ובתחלה אומרים פסוד"ז ושתים שלפני' שקודם ק"ש דהיינו סיפור שבח המלאכי' ומשמעי' ביראה כו' ואוי קדוש, ועי"ז ממשיכים בנפש ג"כ כח ההעלאה בק"ש שיהי' לו רצון חזק בק"ש למס"ב בא', ואח"כ המשכה מלמעלמ"ט, וזהו קבלת עומ"ש בפ' דואהבת שיהי' תמיד קשור בהתבוננו' זו ביטול העלאת למקורם המהוה ומחי' אותם דוגמת ביטול דחיות הקדש כו', ואח"כ ברכות התפלה בא"י הוא ברכה והמשכת אלקות שיהי' הוי' שהוא בחי' צמצום יהי' בבחי' אתה לנוכח התגלות אלקות, ובכלל ק"ש הוא העלאה ותפלה היא המשכה, והנה מחמת שהאדם מלוכב בגוף ולא יוכל להיות רק בבחי' וכח א' למס"ב בא' שיהי' לו התגלות זו דק"ש כל היום בכח ומס"ב זה דוגמת חיות הקדש שהם עומדי' תמיד בכח א', הנה זהו ענין תומ"צ שהם ממשיכים גילוי אלקות כל היום בעסק האדם בתר"מ, אבל תר"מ הם מלוכבי' רק בעניני' גשמי', והנה ענין ק"ש ותפלה הוא בחי' גדפין, ע"י אהוי"ר של האדם בק"ש ותפלה עי"ז מעלה את התר"מ שעושה אח"כ לאלקות שיהי' כלי לגילוי אלקות, וז"ש ע"פ את קשתי כו' המוקש לי, דהיינו ע"י תפלה שנק' קשת בקשתי ת"א בצלותי, עי"ז ממשיכי' עצמות אלקות ממש, ועפ"י כל הנ"ל יובן המאמר דיפה שעה א' בתשומע"ט, דע"י תשו' דהיינו ק"ש ותפלה ומע"ט הוא תר"מ עי"ז ממשיכים גילוי אלקות ממש ועושים לבושים לנשמה שתוכל להשיג אלקות בג"ע, כי שרש תר"מ גבוה מבחי' ג"ע בחי' משל הקדמוני קדמונו ש"ע כו', ועפ"י כל הנ"ל מובן איך שהתר"מ בעצם הם למעלה מהגילוי אור דאצי', ולכן ע"י תר"מ נמשך אור האצי' בג"ע, וכמ"כ מה שהנשמה יכולה לקבל האור דג"ע זהו ע"י הלבושים דתר"מ כנ"ל והוא מפני שהתר"מ הם בחי' עצמות שלמעלה מהגילוי דאצי' וכמ"ש במ"ת אנכי ה' אלקיך בחי' אנכי אוא"ס עצומיה, וכמ"כ המצות תרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הם תר"ך עמודי אור בחי' כתר כו', ולכן ע"י תר"מ שניתנו במ"ת יכולים להמשיך אור האצי' בבי"ע, וכמ"כ ההעלאות בי"ע באצי' גם בחו"ל, והענין הוא כמד"ר ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה משל למלך שגור שבני רומי לא ירדו לסורי' ובני סורי' לא יעלה לרומי אח"כ ביטל הגזירה, כך בתחלה אמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבניא, אח"כ במ"ת עמד וביטל הגזירה ואני המתחיל וירד הוי' על ה"ס ומשה עלה אל אלקים, היינו דקודם מ"ת לא הי' העלאת בי"ע באצי' וכמ"כ לא הי' המשכת אצי' בבי"ע, וזהו שבני רומי לא ירדו כו', רומי הוא בחי' אוא"ס שקדוש ומרזם כו', וסורי' הוא נגד ג' עולמות בי"ע, ועז"א בני רומי לא ירדו שלא נמשך אור האצי' בבי"ע, והגם שהרי התהוות העולמות דבי"ע הוא מאור האצי' ולעולם ה' דברך נצב בשמים כו', אך זהו בבחי' העלם והסתר וכנ"ל דעולם לי העלם כו', ועיקר ענין המשכת אור האצי' הוא בחי' תוס' אורות וכמו הגילוי דג"ע בחי' אור האצי' ממש שיאייר בבי"ע, וזה לא נמשך

קודם מ"ת. ובמ"ת ביטל הגזירה ואני המתחיל, שהי' גילוי אוא"ס למטה. וכח זה ניתן בתו"מ לנש"י שע"י תו"מ ימשיכו אור האצ"י בב"ע, וכמו"כ ההעלאה מבי"ע לאצ"י. והאבות עשו הכנה למ"ת וכמ"ש בלקר"ת מהאר"ז"ל דהתחלת היחוד דמ"ת התחיל מאברהם. וזהו שא"ל לך לך שיהי' ההעלאה וההמשכה הנ"ל, דזהו עיקר הכוונה שע"ז ניתנה תו"מ לישראל אח"כ. אך מפני שאברהם לא הי' * תו"מ כ"א ברוחניות לכן הי' צ"ל ההעלאה וההמשכה ע"י הארץ דוקא כנ"ל. אבל נש"י עכשיו יכולים לפעול זה גם בחו"ל ע"י העבודה דתרי"מ שניתנו לנו במ"ת. וזהו לך לך שתגיע ותתעלה לשרשך בעולם האחדות עולם האצ"י, וכמו"כ לעשות ההילוך בשרש ומקור שלך בחי' אב רם שיומשך תוס' אורות בב"ע בגעה"ע וגעה"ת כו'. ועז"א אל הארץ שצ"ל ע"י הארץ דוקא אשר אראך, ששם אראה אותך שרשך ומקורך כו'. ומעשה אבות סימן לבנים דאחר מ"ת פועלים זאת נש"י גם בחו"ל ע"י תו"מ כו'.

בס"ד, ש"פ ח"י, רנ"ד

ואברהם זקן בא בימים. ואמרז"ל (בב"מ דפ"ז ע"א) עד אברהם לא הי' זקנה כו' אתא אברהם ובעי רחמי והוה זקנה שנאי ואברהם זקן כו'. והקשה המהרש"א והא כבר כתי' באנשי סדום מנער ועד זקן, וכן באברהם גופא כתי' ואדוני זקן, ואברהם ושרה זקנים, ומאי אולמי' דהאי קרא ואברהם זקן משל הני קראי. ותירץ דודאי הזקנה ע"ש רוב שנים הי' כבר בעולם אלא שלא הי' בעולם הזקנה הניכרת בליבן שער כו', ועז"א בקש אברהם רחמים שיהי' לו הזקנה בליבן שער כו', ועז"א ואברהם זקן. ובמד"ר תולדות פס"ה אי' ג"כ כמו בגמ' הנ"ל והיפ"ת הקשה ג"כ כקושיית המהרש"א מ"ש ואברהם ושרה זקנים, ותי' דזקנים נמי משמע גדולים בשנים לבד ולא שהיו רשומים ניכר בזקנה, אבל ואברהם זקן משמע לי' רשום בזקנה מיתורא כו'. וי"ל דתירץ זה מוכרח ממקומו, היינו מ"ש ואברהם ושרה זקנים, דהא בשרה אינו שייך זקן ממש שהנקיבות אין להם שער הזקן אלא שפי' זקנה בשנים לבד, ומדכללינהו כחזא אי"כ גם באברהם כן הוא. ועד"ז נא' באנשי סדום כו'. אבל מ"ש ואברהם זקן היינו שער הזקן כו'. ונמצא לפי' המהרש"א גם קודם הי' זקן אלא שלא הי' ליבן שער ובעי אברהם רחמים שיהיו שערות לבנות. ולהיפ"ת מקודם לא הי' שער זקן כלל

וע"ז בעי רחמים שיהי' שער זקן כו'. ולכאוי' צ"ל מה"ע שבעי רחמי שיהי' שער זקן או ליבן שער, דע"פ פשוט אינו מובן כלל מה נוגע אם יש שער זקן או ליבן שער א"ל. אלא צ"ל שיש בזה כוונה שע"ז התפלל אאע"ה וצ"ל מהו הכוונה בזה. ובמד"ר פ' ג"ט ע"פ זה הביא ע"ז פסוק עוז והדר לבושה שזתו לבוש התורה, ועי"ז זוכים להדרת זקן וממי אתה למד מאברהם ע"י ושמר דרך ה' כו' וזה לזקנה ואברהם זקן כו'. ולפי"ז ואברהם זקן זהו ענין זקן שקנה חכמה.

ולהבין כ"ז הגה ידוע דאברהם נקרא אברהם אהבי, והיינו שהי' מרכבה למדת החדו וכמ"ש בו הלך ונסע הנגבה, שהלך ממדרי' למדרי' מלמטלמ"ע עד שנתדבק בבחי' החדו שירותא דעלמא עילאה כו'. ובעבודה הו"ע אהבת ה' לדבקה בו בדביקה וחשיקה וצימאון כו' שעו"ג ואהבת את ה' אלקיך כו' דשרש אהבה הוא אבה ל' רצון, והיינו שכל חפצו ורצונו יהי' לה' לבד ולא יהפץ בשום דבר זולתו ית' וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו'. וזה נעשה ע"י ההתבוננות בפסוק ראשון דק"ש שמע ישראל כו' ה' אחד, כשמתבונן איך שהוא אחד בשמים ובארץ שע"ז מורה תי' אחד דח' הוא ז"ר וארץ, ד' הן ד"ר העולם, והיינו שאפי' בהשתל' שמים וארץ רוחניים וגשמיים בחי' ו"ק דעולמות הנפרדים כו' מ"מ הוא אחד בהם, שכולם מיוחדי' ביחודו ית' מפני שהם בטלים איליו, כי כולא קמי' כלא חשיב כו'. כי למעלה מבחי' השתל' שריא אינו שייך לומר עליו ית' לשון אחד כ"א נק' יחיד, דאחד מורה על התאחדות הפרטים דכשהרבה פרטים מתאחדים ונעשים אחד עו"ג ל' אחד, וכמו אלף אחד שכלול מאלף פרטים שמתאחדים יחד נק' אחד. אבל יחיד מורה על דבר שהוא יחיד בעצם שאינו מאוחד מפרטים דכמו שאחד הוא אחד המנוי כמו יום אחד שיש אחריו שני ושלישי מ"מ כאו"א בפ"ע נק' אחד. ונמצא אחד מצטרף עם עוד פרטים. משא"כ יחיד הוא שאינו מצטרף עם אחר, וכמו יחיד בדורו שמה שנק' יחיד היינו שהוא מופלא ומובדל מכל בני דורו שאין בדומה לו כלל כו'. אבל אחד אינו מורה על ההפלאה וההבדל כ"א רק מה שהוא פרט אחד אבל מצטרף הוא עם עוד אחדים כו'. כמו"כ יובן דענין אחד מאחר ששייך לשני ושלישי שמצטרף עמהם א"כ גם ריבוי פרטים שמצטרפים יחד נוכל לומר על התכללותם והתאחדותם ל' אחד שמאחד מכמה פרטים. אבל יחיד שמורה דוקא שהוא מופלא משני ושלישי כו' א"כ אינו שייך ג"כ על כמה פרטים המתאחדים שיקרא בשם יחיד כ"א על דבר שהוא עצם אחד פשוט למעלה מהתאחדות הפרטים כו'. וכמו"כ יובן הענין למעלה, דבבחי' או"א"ס ב"ה כמו שהוא למעלה מהשתל' העולמות אינו שייך לומר אחד כ"א יחיד שהוא פשוט בתכלית הפשיטות למעלה מעלה מהתאחדות והתכללות פרטים. אמנם כמו שנתמצם או"א"ס ב"ה להוות העולמות שהן נבראים נפרדים יש בזה כמה פרטי מדרי' כידוע ומבואר במ"א, ע"ז שייך לומר אחד. דל"ת שהן פרטים מחולקים ומופרדים באמת ח"ו, אלא שהן מיוחדים ביחודו ית', דרק נראים

למציאות יש דובר נפרד בפ"ע אבל באמת אינן נפרדים כלל, שהן בטלים בתכלית ואינן שייך מציאות נפרד כלל כ"ו. וזהו שהוא ית' אחד בז"ר וארץ ד"ר העולם כ"ו ועז"נ יש אחד ואין שני לו, ופי' שיש מה שנק' אחד ומ"מ ואין שני לו, דהיינו מה שאוא"ס ב"ה נק' אחד בז"ר וארץ כ"ו, ונת"ל דאחד מורה על התאחדות הפרטים כ"ו, זהו לגבינו שנראים העולמות והנבראי' למציאות יש ודבר כ"ו ולזאת התאחדותם באוא"ס נק' אחד. אבל באמת הם בטלים במציאות בתכלית עד שאין שום מציאות יש ודבר נפרד כלל, א"כ ה"ז בחי' יחיד באמת. וזהו יש אחד ואין שני לו, והיינו דגם לאחר שנבה"ע הוא בבחי' יחיד ממש גם בהעולמות והנבראים כ"ו. אלא שמ"מ אומרים ה' אחד ואין או' ה' יחיד, דלפי שלגבינו נראה העולם למציאות יש ודבר נפרד, ולזאת אם ה"י נא' יחיד ה"י אפ"ל דהיינו מה שהוא יחיד מצ"ע, אבל העולמות הם נפרדים ח"ו. ולזאת נא' ה' אחד להורות שגם העולמות שנראים לדבר בפ"ע הם ג"כ מיוחדים כ"ו וממילא מובן דאחד זה הוא אחד ואין שני לו, והיינו שהוא בחי' יחיד כ"ו. וכשמתבונן בכ"ז איך שבאמת ה' אחד שהוא אחד בשמים וארץ שהן מתאחדים ובטלים איליו ית' ורק שנראים ליש ודבר בפ"ע, היינו מפני שהתהוותם הוא ע"י כמה צמצומי' העלמות עד שנשאר רק הארה בעלמא ומהארה זו נתהוו בדרך בריאה יש מאין כ"ו, שעז"א אח"כ בשכמל"ה, שמבחי' שם והארה בעלמא נתהוו כל העולמו' והנבראים כ"ו, ולכן נראים למציאות דבר בפ"ע, אבל באמת בטלים ומיוחדים בתכלית כ"ו כנ"ל (וכמ"ש בס"ב ח"ב פ"ז דמדת מלכותו מיוחד בו וממילא גם המקום והזמן מיוחדים כ"ו יעו"ש). הנה ע"י התבוננות זו בהעמקת הדעת מתעורר בבחי' אהבה ורצון ותשוקה לה' לבדו, מי לי בשמים כ"ו שלא יחפוץ לא בתענוגים רחניים ולא בתענוגים גשמיים, שכ"ז הוא כמו שנתהווה סדר השתל' העולמות בבחי' מקום וזמן, כ"א כל חפצו ורצונו יהי' לדבקה בו לבדו ית' שלמעלה מבחי' זמן ומקום כ"ו. וזהו בחי' אברהם שנק' אברהם אוהבי שהי' בבחי' אהבה ותשוקה לדבקה בו ית' כ"ו.

אלמנ"ם באופן סדר עבודת האדם אי' בוהר במדבר דק"ך ע"א דהעבודה צ"ל כעין סהרא דמדבחא דמבואר במשנה דזבחים עלה בכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית כ"ו. דרום הוא בחי' חסד אהבה הנ"ל ואח"כ צ"ל להיות בחי' מזרח, וידוע דמזרח הוא בחי' חכמה, כי השמש הוא יסוד אבא וזרח ממזרח בחי' כחב"ד דאבא, ומזרח הוא ל' אורח דהיינו בחי' חכמה משכיל לאיתן האורחי כ"ו כמ"ש במ"א והיינו שלאחר התפעלות האהבה והדביקות הנ"ל צ"ל אחר כך בחינת הביטל שלמעלה מאהבה, וזהו בחינת חכמה עילאה, וכידוע דחו"ב נקרא אין ויש דהחכמה היא למעלה מהשגה אלא היא רק כמו נקודה העיקרית דשכל שמברקת עדיין ומבהקת במוח ואינן יכול להשיגה עדיין, וגם זה הוא בחי' חכ' השייכה לבינה והיינו בחי' יסוד אבא, ואמיתית החכ' הוא למעלה גם מבחי' ברק המבריק,

והוא בחי' התאמתות וראי' דחכ' כו' כמ"ש במ"א באורך. משא"כ הבינה היא השגת והבנת השכל בהרחבה כו'. וע"כ לא תמצא בחי' ההתפעלות של ההתלהבות רק מן בחי' בינה שהיא ההתבוננות, ולא מבחי' חכ'. והוא לפי שההתבוננות כבר היא באה בבחי' השגה ותפיסא ליש ודבר כו' לכך יסתעף ממנה ההתפעלות בבחי' רשפי אש התשוקה שהיא ג"כ בבחי' יש ודבר מה, דהיינו ברעש ורעם כו'. וזהו ג"כ הטעם דבינה מינה דינין מתערין בסופה. והגם דחירו וחדו בה היינו בעצם הבינה אבל בסופה יש שרש יניקה לדינין כו', מפני שגבורות העליונים שבאים ע"י התפעלות ההתלהבות שמסתעפת מבחי' בינה כו' מהם נמשך השרש לגבו' קשות הן הדינין ליניקת החיצונים כו', וכענין מויעתן של החיות נהר דנור יוצא על ראש רשעים יחיל בגיהנם כו'. ועיקר הסיבה לזה הוא מפני שהתפעלות ההתלהבות הוא בבחי' יש כו', והוא לפי שגם שרש מקורה שהוא ההתבוננות היא ג"כ בבחי' יש ודבר מה שהוא ההשגה כו'. משא"כ בנקודה דחכ' מאחר שהיא אינה בבחי' יש ודבר כלל רק היא בבחי' הביטל והפשטת הרגשת עצמותו כו', וכמשנת"ל דבחי' חכמה הוא למעלה מבחי' השגה ותפיסא ומכ"ש בבחי' ראי' דחכ' כו', וא"כ הענין האלקי כמו שהוא בבחי' חכמה אינו בא בבחי' תפיסא מורגשת שהוא בחי' יש כו' כ"א שמאיר שם עצם האור כו', וכמ"ש בסש"ב דאוא"ס ב"ה שורה בחכ' כו'. וא"כ כמור"כ הוא הביטל ג"כ בבחי' ביטל במציאות בהעדר הרגש עצמותו כו', וכמ"ש במ"א באורך בענין אינו דומה שמיעה לראי' כו'. וא"כ מהיכן יוצא סיבה להתפעלות התלהבות בבחי' יש ודבר מאחר שאינו ניכר מי שמתפעל כו'. ולכן בבחי' חכ' אין שום יניקת החיצונים וכמ"ש ימותו ולא בחכ', פי' המיתה הוא הנפילה ממדרי' דנקראת מיחה גשמית למטה, ומיתה רוחנית למעלה, וזה בא מסיבת השבירה שהייתה למעלה ברפ"ח גיצוצי' שנפלו מעולם התהו כו' כידוע, ועז"א דימותו ולא בחכ', דבחכ' בחי' שם ע"ב לא הי' השבירה כו' והוא מטעם הנ"ל שהיא מופשטת מבחי' יש ודבר כ"א בבחי' ביטל בתכלית. אשר מזה הטעם לא יש מקום לאחיוה והתקשרות לבחי' יש שיהיו הדינים מקבלים משם כו'. וזהו ימותו ולא בחכ', אדרבה והחכ' תחי' תחי' דבחכ' אתברירו שהיא מבררת את בחי' היש שנעשה משבה"כ דתהו כו' להעלות משם את הגיצוצות דקדושה כו' וכמ"ש ומעין מבית ה' יוצא והשקה את נחל השיטים, וזה קאי על לע"ל שיתגלה בחי' המעין העצמי דחכ' והשקה גם את השיטים מל' שטו העם, וי"ל דהיינו התלבשות הנפש בדבריי' הנפרדים היינו בקלי' וסט"א שהם נפרדים בעצם כמ"ש במ"א, והתלבשות הנפש בהם י"ל דזהו שטו העם כו' בהפיזור ופירוד כו', ומל' שטות כמ"ש במ"א. ישקה אתו עד שיהי' כולה משקה כו' כמ"ש מזה בדרוש וכנה הגדול באורך. וכמור"כ הוא עתה כל הבירורים הם ע"י החכ' דוקא דזהו"ע חכמת התורה שבאה לברר בירורים להבדיל בין הטוהר לטמא כו'. וכי' הוא בבחי' חכ' דוקא מפני שהיא בבחי' ביטל לגמרי בלי שום הרגש יש וממילא אין מזה שום יניקה כלל כני"ל, ולכן בכוחה

לברר כל בחי' יש לדחות את הרע ולהעלות את הטוב כו'. דבכדי לברר את זולתו צ"ל מבורר בעצמו דקשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים, דכל שאינו מבורר בעצמו איך יברר את זולתו כו' כמ"ש בלקו"ת בהביאור דמי מנה, אדרבה יוכל ליפול ח"ו, מפני שהמתברר מתגבר לנגד אל המברר וכמ"ש במ"א בענין וירץ עשו לקראתו, היינו לנגד ליעקב שהוא שם מ"ה המברר ירד עקב כו', ולזאת צ"ל מבורר בעצמו ונקי מכל תערובות פסולת או יוכל לברר. וזהו הכלל דכל שהאור עליון ביותר בכוחו לברר למטה מטה ביותר ולכן עיקר הבירור הוא בנפ"א דוקא כמ"ש במ"א מפני שהביטל דנפ"א הוא כמו הסתלקות ממש לכן בכוחו לברר גם בעומק היכלות דנוגה כו', והיינו מטעם הנ"ל שהכח הזה הוא בבחי' אין וביטל בתכלית לכן ע"י מתכללים כל הכוחות התחתונים ג"כ בבחי' אין וביטל שנפשטים מכל מציאות ישות כו'. וכמ"כ הוא בבחי' התורה שירדה למטה מטה להבדיל בין הטמא לטהור מפני שהיא מבחי' חכ' בחי' אין לכן בכוחה לברר כו'. וכמ"כ הוא בתר' שבעי"פ דהתנאים ואמוראי' המשיכו האור מבחי' עצמות חכמתו ית' ולכך נתלבשה גם בטענות של שקר לברר את האמת כו', וכ"ז הוא מפני שהתורה נמשכה מבחי' חכ' כו'. ולכן רוב דיני גזיקין אין דנין בזה"ז שצריכין דינינים סמוכים איש מפי איש עד מרע"ה וידוע ענין הסמיכה דהיינו השתל' אור החכ' כמו שמשתל' ממדרי' למדרי' ממש לכל התנאים והחכמים הסמוכים כו', והדיינים הסמוכים יכולים לברר אף בעניני גזיקין שהן בירורי' קשים כו', ומשנתבטלה הסמיכות אין דנין דיני גזיקין, ורק ע"י לימוד ההלכות געשה הבירור בכח התר' שהיא בחי' חכ' דאורייתא מחכ' גפקת. ולכן הביטל דעסק התורה הוא יותר מהביטל דאהבה שבתפלה, דאהבה הוא יש מי שאוהב, אבל בעסק התר' הוא בחי' ביטל במציאות שאינו מציאות דבר בפ"ע כ"א שמדבר דבר ה' שההלכה שלומד הוא דבר ה' ממש והוא רק נמשך אחר הדבר ה' וכמ"ש תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא, וכמ"ש ואשים דברי בפיך ודברי אשר שמתי בפיך, הרחב פיך ואמלאהו בד"ת כתי', שהדיבור שמדבר הוא דבר ה' ממש. ולכן מה להלן באימה וביראה אף כאן באימה וביראה כו', כי כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נא' למשה מסיני, והתנאים והאמוראים גילו רצונו וחכמתו ית'. וזהו מה שאמרו מתניתא מלכתא, מאן מלכי רבנן, שכל דבריהם הוא דבר המלך מלכו ש"ע. ולזאת מי שעוסק בתורה כדבעי למהוי שיודע שהוא חכמתו ורצונו ית' הרי התורה פועל עליו ביטל במציאות ממש. וכמו אחד שקורא דבר המלך שיצא מפיו ה"ז פועל ביטל בהשומעים כמו שהיו שומעין את הדיבור מפי המלך בעצמו מאחר שהוא דיבור המלך ממש אלא שיוצא מפי המגלה דיבורו כו'. וכמ"כ הוא בעסק התר' שהוא דבר ה' ממש כו'. וה"ז למעלה מאהבה שהוא בחי' יש מי שאוהב, וכמ"כ בתפילה הרי הדיבור

דתפלה הוא דיבור שלו. משא"כ בתורה הוא דבר ה' כו'. וכ"ז הוא מפני שהתורה הוא בחי' חכ' והחכ' הוא ביטל במציאות, ולואת ע"י התו' נעשו הבירורים למטה כו'. וזהו ג"כ מה שתורה הוא בחי' המשכה וגילוי מלמעלמ"ט. וכידוע ההפרש בין תורה לתפלה הוא העלאה מלמטלמ"ע, ותו' המשכת מלמעלמ"ט דע"י חכ' נמשך הגילוי למטה ג"כ. וזהו ג"כ מטעם הנ"ל דבחי' אתברירו וה"ז מסיר כל ההעלמות וההסתירים עד שיהי' הגילוי גם למטה, משא"כ התפלה הוא העלאה מלמטלמ"ע, אבל אינו נמשך עדין הגילוי אור למטה מפני שיש העלמות והסתירים עדין. וע"י התורה שהוא בחי' חכ' נמשך הגילוי למטה כו'. וזהו ובא לו לקרן דרומית מזרחית, דתחלה צ"ל בחי' אהבה ואח"כ צ"ל הביטל דחכ', והיינו עסק התורה בביטל כו' כנ"ל. וז"ש תחלה ואהבת את ה' אלקיך כו' דהיינו בחי' אהבה והוא העלאה מלמטלמ"ע, ואח"כ והיו הדברים האלה בד"ת הכתוב מדבר, וע"י התורה נמשך גילוי מלמעלמ"ט דבחי' אתברירו כו'.

והנה אמרז"ל במ"ח נדמה להם כוקן. ופי' הרמ"ז בפ' בראשית ד"ט ע"א שהוא עליית ז"א עד א"א, ולכן נדמה להם כוקן בחי' עתיק יומין, והענין הוא דהנה אמרז"ל קווצותיו תלתלים תלי. תלים של הלכות, והיינו הלכות פרטיות דתורה שהן המשכת מבחי' חכ', והוא כענין המשכת השערות שנמשכים ע"י צמצומים מהמות, כמו"כ ההלכות הן המשכות מבחי' חכ' כמו בחי' השערות כו'. ועז"נ סלסלה ותרוממך שצריכים לסלסל את השערות היינו להפריד את ההלכות שלא יהי' ערוב ובלבול בין הלכה ולהלכה. וכמו ורמינהו שמקשים מהלכה להלכה ומתריצים ל"ק כו', שז"ע סלסול וברור השערות, ועי"ז ותרוממך שמתרומם הנפש בשרש ומקור התורה בחי' שער רישי' כעמר נקי שהן בחי' יג"ד שרש ומקור חכמת התורה, דלכן בתורה יש ג"כ יג"מ שהתורה נדרשת בהם מפני ששרשה מבחי' יג"ד. וע"י סלסול ההלכות מתרומם הנפש בשרש ומקור התורה, והנה נת"ל דהתורה הוא בחי' גילוי והמשכה מלמעלמ"ט, היינו שע"י התורה נמשך גילוי יג"ד למטה כמו למעלה, וכמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן כו', שיורד ע"פ מדותיו, שמדותיו העצמים, מדות שבכתר דהיינו בחי' יג"ד דא"א יורדים ונמשכים למטה וכמ"ש ושמן ימינו יקרא. שמן הוא בחי' חכ' שמשם נמשכים ההלכות דתורה, וע"י בחי' חכ' נקרא ונמשך בחי' ימינו של הקבי"ה בחי' רב חסד דא"א שיאיר ויתגלה למטה ג"כ כו'. וזהו שהתורה נק' זקן שהוא בחי' קווצותיו תלתלים (בחי' דיקנא דז"א שנמשך מחכ' כו'). וע"כ סלסול ההלכות מגיעים לבחי' יג"ד דא"א ונמשך עי"ז גילוי בחי' דיקנא דא"א כו'.

ועפ"י הנ"ל יובן מ"ש ואברהם זקן שפי' במד"ר הנ"ל שזהו ענין זקן שקנה חכ', והיינו בחי' התורה דהנה אמרז"ל קיים אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ולכא"ו צ"ל והלא יש כמה מצות שתלויים

ביצי"מ כמו מצה ופסח וסוכה וגם בפ' תפילין מבואר ענין יצי"מ ואיך קיים את התורה קודם שלא הי' עדיין ג' מצרי' ויצי"מ כו'. אך הענין דהנה כתי' כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, שיש ב' בחי' תורה, תורת ה' ותורתו. והוא מ"ש בס' הבהיר דוד המע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה. פי' תורה שלמעלה הוא ג"כ המשכות אלא שהן ע"פ אופן אחר לגמרי ולא נתגלו אלא להאבות אברהם ויצחק חפרו בארות ויעקב הי' עובדא שלו במקלות והוא ענין אחד עם תפילין שלנו כמ"ש בזהר ח"א דקס"ב ע"א. ואם אחד מישראל עתה יעשה זאת לא יפעול כלום. וכן חנוך הי' תופר מנעלים ועל כל תפירה ותפירה הי' מיוחד יחודים. והיינו מפני שהמשכתם הי' כמו בתורה שלמעלה שהיא מבחי' חכמה שלמעלה, דחכ' זו היא למעלה גם מבחי' הכתר, והיינו בחי' החכ' שברדל"א שהוא בחיל' מל' דא"ס שלמעלה מבחי' גולגלתא דא"א שהוא הכתר כו'. משא"כ תורת משה שהיא מורשה קהלת יעקב שהיא איך ומה שימשיך כל אדם והיא בחי' חכ' תתאה נובלות חכמה שלמעלה תורה כו'. וזהו תורת ה' ותורתו, תורת ה' הוא בחי' חכ' שלמעלה, ותורתו הוא בחי' נובלות חכ' שלמעלה כו'. אמנם בכדי שיהי' המשכת התורה שלמטה שהיא בחי' נובלות כו' זהו ע"י כח עליון שלמעלה מן החכמה כמ"ש בת"א פ' לך לך ד"ה הנה אברהם כו', והיינו מבחי' חכמה שלמעלה כו'. וזהו ענין זקן שקנה חכמה, היינו בחי' תורה שלמעלה. והיינו שזכה לבחי' יגת"ד דא"א שהן המשכת מבחי' חכ' שלמעלה הנ"ל. והוא הי' בחי' מדת החסד, היינו שהמשיך בחי' יגת"ד דא"א בז"א ג"כ. וזהו דחסד הוא שם אל כמ"ש חסד אל כל היום, ושם אל הוא תיקון הראשון דיגת"ד, וזהו שהמשיך בחי' יגת"ד דא"א עד שגם בז"א נעשה י"ג תיקונים והמשכה זו הוא ע"י בחי' חכ' עילאה, וכנ"ל דושמן ימינו יקרא כו'. * וי"ל דז"ע מעשה אבות סימן לבנים שעשו הכנה למ"ת שע"י שהגיע אע"ה בבחי' חכ' שלמעלה שרש ומקור היגת"ד המשיך גם בז"א להיות בו ג"כ יגת"ד כו', וזהו הכנה לתורה שניתנה לנו למטה ע"י משה כו' כנ"ל. וזהו שאברהם זכה לזקנה דעד אברהם הי' שני אלפים תהו, ובימי אברהם התחיל שני אלפים תורה שאברהם נתגלה לו תורה שלמעלה, והגילוי דתורה שלמעלה ז"ע שערות דת"ד דא"א המשכים בז"א ג"כ להיות גם בז"א יגת"ד כו'. ** וזהו עד אברהם לא הי' זקנה, שלא הי' נמשך התגלות

(* והענין דאברהם שהי' מרכבה למדת החסד הרי פעל ההגדלה במדת החסד בבחי' גדלות המוחין שנמשכים מחו"ב, ועי"ז נמשך בז"א ג"כ היגת"ד דא"א.

(** וביאור הענין הנה כתי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן זקן אהרן שנא' ב"פ זקן שהם בחי' דיקנא דא"א ודיקנא דז"א כמ"ש בזה"ג רפ"ה סע"ב ובמק"מ שם. ונלאו המקובלים הראשונים למה אין דיקנא באבא שהוא חכ' דאצי', דז"א יש לו דיקנא ואבא אין לו דיקנא כו'. ואמר רבינו

ז"ל כי דיקנא דז"א הוא נמשך מאבא רק אעפ"כ היא בז"א דוקא. הטעם כי הנה השערות היא השפעה חיצונית שהרי אם יחתך השערה לא יכאב לו וגקרא מותרי מוחין, והוא מה שנמשך שלא כדרך השתלשלות עילה ועלול שזוהו ההשפעה הנמשך באברים, כי מן הראש נמשך וורידים אל כל האברים כולם ביד וברגל ועי"ז כולם מקבלים שפעם וחיותם מן המוח האברים מחוברים אל הראש ומתאחדים עמו עד שאם יחתך מעט ביד או ברגל ירגיש הכאב במוח כאב גדול. והיינו לפי שחיותם נמשך מן המוח בדרך השתלשלות. ודוגמא לזה ברוחניות כמו התלבשות השכל במדות שלפי שכלו יהולל איש, שעצמיות השכל נמשך ומתלבש במדות ונק' חסד דרועא ימינא, שהחסד לגבי חב"ד כמו היד לגבי הראש. אבל השערות יכולים להפרידם מעל המוח ולא איכפת לו כלל שהם רק הארה חיצונית מן המוח (ע' בד"ה ר' בנאה הוה מציין מערתא ובביאור ע"פ כי תצא כו'). ודוגמא לזה ברוחניות כמו התלבשות הארת השכל בדבור של שיחת חולין שאינן דברי חכמה ממש שאין בזה מעצמיות השכל כ"א מבחי' מותרי מוחין, אלא שאעפ"כ ארז"ל שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד, שלפי שהוא ת"ח ע"כ גם המותרי מוחין שלו יש בהם לימוד כו'. משא"כ באיש פשוט השיחת חולין שלו הם דברי הבאי ועד"ז מצינו שער באשה ערוה, ובלוים כתיב והעבירו תער ולפעמים השערות גבוה כמ"ש בנויר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו, והיינו לפי שהנזיר וכה"ג שרשם בא"א שהוא למעלה מהשתלשול שלכן אף ההשפעה הבאה מחיצונית תליא בה קדושה נפלאה. וזהו שבא"א דוקא יש דיקנא, כי והחכמה מאין תמצא אבא יונק ממזלא מבחי' חיצונית הכתר. משא"כ באבא אין שייך השפעה זו כי החכמה היא מאירה באצילות כדרך וסדר ההשתלשלות כהתלבשות המוח באברים כו'. אך בז"א שייך דיקנא כי הז"א הוא מקור להשפעה בבי"ע ובריאה אין ערוך לאצילות, לכן ההשפעה מז"א לגי"ע העליון להיות תענוג הנשמות וכ"ש השפעת בני חיי ומזוני נמשך ג"כ שלא כסדר ההשתלשול עילה ועלול כ"א ע"י שערות עד"מ, והוה ענין דיקנא דז"א. ומ"מ השפעה זו באה מאבא כי להיות השפעות ת"ד מז"א זהו ע"י שנמשכין בו מוחין דאבא. ולכן הדיקנא באדם באה אחר עשרים שנה שאזי נמשכין בו מוחין דאבא כמ"ש בע"ח על מארז"ל פ"ט דב"ב ולמכור בנכסי אביו עד שיהיה בן עשרים שנה. ומ"מ כיון הדיקנא בז"א ע"ז נאמר עטרת זקנים בני בגים שכמו בא"א יש דיקנא כמ"כ בז"א כו', ואעפ"כ ותפארת בנים אבותם כי דיקנא זו דז"א באה מכח מוחין דאבא כנ"ל. אמנם צ"ל דהלא אי' בע"ח ששלשים כלים דרו"ג דאצי' געשים נשמה לבי"ע, וא"כ נמשך מזו"ג דאצי' בבי"ע ג"כ בבחי' התלבשות והשתלשלות כו' ומהו ענין דיקנא דז"א שנת"ל שזהו ההמשכה שלא בסדר השתל'ל. אך הענין יובן בהקדם להבין מה שלפעמים אי' דאוי"א מלבישין זרועות דא"א ופעמים אי' שיונקים ממזלות שהם רק שערות מותרי מוחין כנ"ל. הענין כי מחו"ג דא"א שהם ז"ת דא"א שרש הנאצלים יוכל לבוא ההשפעה בא"א בבחי'

התלבשות ממש מעצמיות חו"ג שהוא דרך סדר ההשתלשלו' עילה ועלול. אמנם ממו"ס דא"א שבו מלוּבש בחי' עתיק שהוא בחינה התחתונה שבמאציל ע"כ לא יוכל לבוא ההמשכה משם לאריא דרך השתלשלות מעצמיות מו"ס אלא ע"י שערות כו' וכמ"ש בספר מבו"ש ש"ג ח"ב ספ"ה וז"ל דוגמת רישא תניינא דאריך שמתלבש בי"ג ת"ד ולא באברים לרוב העלמו עכ"ל. ורישא תניינא נק' אין שע"ז נא' והחכ' מאין תמצא, כמי שמוצא מציאה שאינו יודע ממי באה לו כך נמשך משם בבחי' חכמה רק ע"י שערות כו'. ועמ"ש מכ"ז בביאור דשתי הלחם ע"ג שתי הכבשים ובד"ה עבדים היינו, ובדרוש ג' בחי' אדם. ומ"מ אף שהמשכה זו ממר"ס בחי' אין בא רק דרך מזלות ושערות היא גבוה יותר מההמשכה שבאה מז"ת אף שבאה דרך אברים כו' כיון שבאה מבחינה תחתונה שבמאציל חד ולא בחושבן כו'. והנה עד"ז יובן ג"כ בענין ההמשכה מו"נ לבי"ע, דהנה יש ג"כ המשכה הבאה מו"נ לע"ס דבי"ע דרך התלבשות ממש כמו התלבשות גידי המוח באברים שחסד דאצ"י נמשך ומתלבש בחסד דבי"ע וזוה נמשך ההשפעה למיכאל להיות לו אהבה כו' וז"ש בע"ח ששלשים כלים דורנ דאצ"י נעשים נשמה לע"ס דו"נ דבי"ע כו', וא"כ צ"ל מהו הענין שנתבאר שז"א יש לו דיקנא משום שההמשכה וההשפעה ממנו למקור דבי"ע א"א להיות נמשך כ"א ע"י שערות כו'. לכן ע"כ צ"ל ג"כ כענין תירוץ הג"ל בענין אריא דאצ"י שמלבישים לחר"ג דא"א ויונקים ממזלות, והיינו כי מה שנמשך מו"נ לבי"ע דרך התלבשות זהו רק מהכלים דו"נ אבל לא מהאור המלוּבש בהן. ואף גם לא הכלים עצמן ממש, כ"א רק בחי' המתנוצץ מהכלים. והנה בחי' זו בא דרך השתלשלו' והתלבשות, משא"כ ההמשכה הנמשך ע"י דיקנא דז"א בא ונמשך ממוחין דאבא המלוּבשים בו, ומוחין דאבא באים מבחי' מר"ס. וזהו כשמן הטוב דע"ק היורד על הזקן זקן נו' ב"פ זקן היינו אותה ההשפעה הנמשך ע"י י"ג ת"ד דא"א באה ונמשכה אח"כ ע"י י"ג ת"ד דז"א כמ"ש הר"מז פ' אמור בדר פ"ח. וכיון שכן לכן המשכה זו באה רק ע"י ת"ד בחי' שערות כו', ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ויקח קרח בענין הציצית, שהציצית הוא מלשון ויקחני בציצית ראשי שהוא קוצי דשערי דז"א המתפשט ונתלה עד רישא דנוק', והרי נה"י דז"א נעשו מוחין לנוק', שעצמיות נה"י מתלבשין בנוק', וא"כ מהו ענין משקבלת משערות. אלא לפי כי זהו ההמשכה הבאה ממוחין דאריא ומא"א לכך א"א להיות נמשך דרך אברים שהם בחי' נה"י כ"א דוקא ע"י קוצי דשערי, וזהו ענין הציצית כו' ע"ש. וזהו ענין המשכת טעמי תורה הנמשכין לנשמות בג"ע העליון. גם ענין המשכת התורה מתשבי"כ שהוא מוחין דאבא שבו"א לתשבע"פ שהיא מוחין דנוק' מקור דבי"ע בא ע"י י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן שהן י"ג ת"ד דז"א כמ"ש באו"ת מהגיד ברמי אגדות דל"ד בדיה לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה. וזהו עד אברהם לא הי' זקנה שלא נמשך בחי' יגת"ד דז"א, דאברהם עשה ההגדלה בבחי' ז"א שזהו ג"כ ענין קיום התו"מ של אאע"ה להיות גדלות

יגת' דז"א שהוא מה שמאיר למקור דבי"ע הארה שלמעלה מהשתל' שז"ע השערות כו' כמ"ש במ"א. ואברהם המשיך בחי' הדיקנא דז"א. והנה לפי' היפ"ת לא הי' חתימת זקן. והענין למעלה בז"א לא הי' התגלות הדיקנא. וכמארז"ל בים נדמה להם כבחור. ולפי' המהרש"א הי' חתימת זקן אלא שלא הי' שערות לבינות גם בזקן. והענין דבז"א נא' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, ונקי' אש שחורה. אך ע"י הארת יסוד אבא בז"א מתלבנים השערות כמ"ש בפע"ח שער הציצית פ"ג, והיינו ע"י שמאיר בו מבחי' דיקנא עילאה בחי' ושער רישיה כעמר גקי כו'. הארה זו לא הי' עד אברהם, כיא אברהם המשיך בחי' זו. וזהו ואברהם זקן. דאברהם הוא בחי' אברהם אוהבי בחי' חסד ואהבה. וענין ואברהם זקן שזכה לזקנה, היינו בחי' חכ' דכך הוא סדר העבודה ובא לו לקרן דרומית מזרחית כו' ונתגלה לו בחי' תורה שלמעלה, ובפרט לפימ"ש במ"א בפי' האבות הן המרכבה, דהיינו מה שחג"ת מרכבה לארא, וכמ"ש בס' הבהיר דאמרה מדה"ח לפני הקב"ה כו' שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי שנא' וישמור משמתי כו', הרי שהחליף מקום מדת החסד הי' מרכבה לבחי' חכ' בבחי' העלאה באוא"ס שלמעלה מבחי' חכ' כו'. ועי' נמשך בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' בחכ', והיינו גילוי בחי' יגת' דז"א כנ"ל. וע"י החכ' נמשך בז"א ג"כ שז"ע והגדלה הנ"ל. והו' בעי רחמי והוה לו זקנה, דהיינו להיות בז"א ג"כ דיקנא, הוא המשכה מבחי' יגת' דז"א כו'. ובעבודה הו"ע ואהבת ואח"כ והיו הדברים האלה. וע"י לימוד

ז"א שהו"ע רמ"ח אברין דמלכא ט"ס וטפ"ט פ"א ורת"ס רמ"ג ה"ח המגדילים רמ"ח שהן שרש רמ"ח מ"ע, וההגדלה הוא ע"י בחי' מוחין דאבא כו' כמ"ש כ"ז בת"א בהביאור דמשה ידבר. וע"י הגדלת ז"א שנמשך בו מוחין דאבא אוי מתגלים יגת' דז"א כמ"ש בפע"ח שער העמידה פ"ב בכונת האל הגדול ושער תורת העמידה פ"ו. וי"ל דזהו ג"כ משנת"ל בענין ושמן ימינו יקרא, שע"י בחי' החכ' נקרא ונמשך ימינו בחי' ורב חסד דז"א כו'. וגם נת"ל דדיקנא דז"א הוא מה שנמשך שלא ע"פ סדר השתל', ושרש ההמשכה הוא מבחי' דיקנא דז"א ונמשך בז"א ע"י בחי' אבא והיא היא אותה ההמשכה שנמשכה מבחי' חכמה שלמעלה ביגת' דז"א ומשם לחכמה דאצי' נמשכה ע"י החכ' בז"א להיות ע"י ז"א ג"כ ההמשכה הנ"ל בבי"ע וזהו דיקנא דז"א, דהיינו שאותה ההשפעה שנמשכה ע"י יגת' דז"א באה ונמשכה אח"כ ע"י יגת' דז"א. וההמשכה בז"א הוא ע"י החכ' כו' כנ"ל. ולכן אברהם שעשה ההגדלה בז"א ממוחין דאבא ובשרש ומקור קנה חכמה בחי' חכמה שלמעלה כו' כנ"ל לכן ע"י נמשכה בחי' דיקנא דז"א.

כמ"ש במ"א : בגוויק הי' כתוב כנ"ל (הכונה להמבואר בשוה"ג), ונרשם ע"ז בצד הגליון, במקום וכנ"ל צ"ל בהעתק כמ"ש במ"א.

התורה בביטל עיני כשמן הטוב כו' יורד על הזקן זקן אהרן, שנמשך גילוי בחי' יגת"ד למטה כו'.

בס"ד, ש"פ תולדות, רנ"ד

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ כו'. וצ"ל למה נא' כאן שם אלקים, דבכ"מ ברכה הוא משם הוי' כמ"ש יברכך הוי' מציון, וכאן נא' שם אלקים. ועוד דבברכות שבירך את עשו כתי' ג"כ הנה משמני הארץ יהי' משביך ומטל השמים מעל, הרי ברכו ג"כ במשמני הארץ וטל השמים, ומהו ההפרש בין הברכות האלו לברכות ההם. עוד צ"ל דהלא יצחק הי' סבור שהוא עשו ורצה לברך אותו, ואין זה מובן והלא עשו שהוא איש שדה איך רצה יצחק לברך אותו אם לא מפני שהי' עשו מרמה אותו בדברים שהי' שואל איך מעשרין את התבן ואת המלח ומשום * חשבו לצדיק. וגם זה אינו מובן דבמ"א משמע שידע את עשו וכמו שפרש"י ע"פ גשה נא ואמושך בני כיון שאמר יעקב כי הקרה ה' אלקיך לפני אמר גשה נא כו' אין דרכו של עשו להזכיר שם שמים, א"כ הרי ידע את עשו ואיך רצה לברכו. וגם זה אינו מובן איך הי' חושב שהוא צדיק ומ"מ ידע דאין עשו מוכיר ש"ש. אך הענין הוא דהנה אי' בזהר רישא דעשו בעיטפא דיצחק, דעשו הוא סוספיתא דדהבא וכידוע דיצחק הוא בחי' זהב כמעלת הזהב על הכסף, כסף הוא בחי' אהבה מל' נכסף נכספת לבית אביך, והוא בחי' חסד גוון לבן, וזהב הוא אדום בחי' גבורה ויראה פחד יצחק, וסוספיתא דדהבא היינו פסולת הזהב דמפסולת דגבורות קדושות יצא עשו ורישא דעשו בעיטפא דיצחק. וצ"ל מהו רישא דעשו. וצ"ל תחלה הענין הידוע בכתהאריו"ל דבקדושה הוא מספר עשר ספי' דוקא כמ"ש בס"י ע"ס בלי מה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר. ובלעו"ז הם י"א כתרין דמסאבותא, וכנגד זה הי' במשכן י"א יריעות עזים, ובקטורת היו י"א סמנים. וצ"ל למה בסט"א י"א כתרין דלכאו' זה חוטא נשכר דבקדושה רק ע"ס ובלעו"ז י"א. וכמו"כ מספר י"א סממני הקטרת ג"כ אינו מובן דכל מספרי התורה הם עשר, עשרה מאמרות, עה"ה, עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, ובקטרת מספר י"א דוקא. אך הענין דהנה במא' דפתח אלי' בת"ז אמר אנת תא חד ולא בחושבן אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין, פי' אנת תא חד קאי על עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' ועי' אמר ולא בחושבן שאין לכל סדר השתל' ערוך איליו דחשבן הוא מה

שיש ערך זל"ז, וכמו אחד לגבי אלף הוא כמו אלף לגבי אלף אלפים, כשם שאלף יש לו ערך לאלף אלפי' כמרכ' יש לאחד ערך לגבי אלף, וממילא יש למספר אחד ערך גם לגבי אלף אלפים, וזהו חשבון מה שיש ערך זל"ז. אבל ולא בחושבון היינו שאינו בערך כלל, דגבול לגבי בלתי בע"ג אינו בערך כלל, דלגבי בלי מספר שזה מספר אחד ומספר אלף אלפים וריבוי רבבות כו'. אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין, היינו בחי' סדר השתל' דעולם האצ"י שם שייך מספר עשר ספי', ואי' בעה"ק ח"א פ"ד בשם הזהר דע"ס דאצ"י הוא אינון ואינון הוא. ולכאוי' הלא אוא"ס הוא יחיד ומיוחד והספי' הם במספר עשר ואיך הוא אינון דכולא חד. אך הענין דהנה אוא"ס הוא בלתי בע"ג בתכלית וכנ"ל דאנת הוא חד ולא בחושבון, והעולמות הם מוגבלים מהארץ לרקיע מהלך ת"ק * בין כל רקיע ורקיע ת"ק שנה עובי הרקיע ת"ק שנה כו', ואיך מתהווה מאוא"ס הבלתי בע"ג עולמות מוגבלים. אלא שזהו ע"י הצמצום שאוא"ס מצמצם א"ע להיות מקור לעולמות בע"ג, דאוא"ס הוא כל יכול וכמו שהוא בלתי בע"ג כמרכ' בכוחו לצמצם א"ע להיות מקור לגבול דאנת הוא שלימותא דכולא, זהו שלימות הא"ס שהאור הבלתי בע"ג מצמצם להיות מקור לעולמות בע"ג. וידוע דעולמות הן בבחי' ציור קומת אדם ולכן האדם נק' בשם עולם קטן כמ"ש באדר"ג, ובאדם יש עשר כוחות ג' שכליים ח"מ, ולכן גם במקור העולמות הוא בבחי' ע"ס, וז"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ג"כ בחי' ציור אדם דהיינו ג' בחי' חב"ד ח' מדות כו', זהו הע"ס. ומ"מ הוא אינון ואינון הוא, דהרי זה מה שאוא"ס שהוא בע"ג צמצם א"ע להיות בחי' מקור לגבול אי"כ הרי כולא חד. וגמצא דאנת הוא חד הוא בחי' אוא"ס כמו שהוא למעלה מבחי' מקור לגבול וכמו שמתצמצם א"ע להיות מקור לגבול הוא בבחי' ע"ס. ח"ע שמותיו של הקב"ה דהיינו בחי' התפשטות אוא"ס שנתצמצם להיות מקור לעולמות ויש עשרה שמות נגד ע"ס. ועז"א עד שלא נברה"ע הי' הוא ושמו בלבד, דהיינו מה שבכוחו ויכולתו לצמצם א"ע להיות מקור לגבול כו'.

והנה את זלעז"ז עשה אלקי', וכמו שיש ע"ס בקדושה כמרכ' יש ע"ס בלעז"ז, דנגד חסד דקדושה יש בלעז"ז חסד לאומים חטאת, וחסד הוא בחי' אהבה בקדושה ובלעז"ז היא אהבה זרה ולא תתורו אחרי לבבכם כו' אשר אתם זונים כו'. וכן לעז"ז דיראה הר"ע יראה זרה וכעס ורציחה רתיחת הדמים כו'. וכן יש חכם להרע, וגם נגד תענוג דקדושה יש בלעז"ז תענוגים גשמיים דעה"ז והר"ע החלב שאסרה תורה דחלב הוא בא ע"י התענוג ומורה על תענוגים מדברים האסורי'. וז"ש ומשמני הארץ דהמ"ם בא להקטין הענין משמני ולא כל שמני, דיש שומן שבא ג"כ מהתענוג אבל זהו מדברים המותרים, וזהו ולא כל שמני, דחלב הוא מדברים האסורים שאין

לו עלי' כלל, אבל שומן תענוג דדברים המותרים נכלל ונתעלה בקדושה, וכמו שבת דמצה לענוג או תענוג על ה' וקראת לשבת עונג כו'. תמצא דכמו שיש ע"ס בקדושה כמ"כ יש בלע"ז ג"כ. אלא שהפרש הוא דבקדושה הם ע"ס עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, ובלע"ז הם י"א כתרין דמסאבותא. והטעם הוא דבקדושה החיות מאיר ומתלבש בפנימיותם שמרגישים את החיות והאור שבתוכם. וכמו אור חיות הנפש שמתלבש בגוף, שהגוף מרגיש את אור הנפש שהוא חי ממנו הוא בטל אל הנפש, וכמ"כ הוא בכלים וגופים דקדושה שמרגישים האור א"ס שבתוכם מבחי' קדושתו ית', ה"ה בכלים אל חיות המהות ומחי' אותם כו'. משא"כ בלע"ז החיות הנמשך בהם הוא נבלע בתוכם שאינם מרגישי' את החיות והאור האלקי, ולכן אין בהם בחי' הביטל כלל, כ"א אדרבה מגביהים א"ע בחוצפה והתנשאות כמ"ש אם תגבי' כנשר כו', שהאור האלקי אינו מוסיף בהם דבר לטובה וכמו בשבע פרות הרעות שבלעו שבע פרות הטובות ולא נדע כי באו אל קרבנה, שלא הוסיפו בהם שום טוב. וכמו מי שהולך בשדירות לבו גם כשעושה איוה עשיית טוב אין מעשה הטוב ההוא פועל בו שיהי' טוב משום זה, כי הטוב הזה נבלע ונאבד בתוכו כו'. וכמ"כ בלע"ז האור הקדושה נבלע בהם שאינו נרגש בהם כלל, ואפשר י"ל שזהו ע"ד כמו ענין הגלגול שנפש האדם מתגלגל כבע"ח ר"ל דהנפש האדם אינו מחי' את הבע"ח שיהי' גם להבע"ח שכל ומדות האדם כו' כמ"ש במ"א. וכמ"כ הוא עדין בהחיות ואור האלקי שנמשך בלע"ז אינו מוסיף בהם דבר כ"א הוא בהם בסוד גלות כו'. וא"כ לפי"ז מאין חיות הסט"א ולע"ז. אך הענין דזהו מבחי' הי"א שהוא לברנה זכה דהיינו אותיות המחיים בדרך מקיף, דזכה הוא כ"ז אותיות ויש אותיות שמחיים בדרך מקיף וכמו ענין השבעת השמות דהשם פועל בדרך מקיף כידוע, ומקיף דלבונה זכה עומד עליהם מלמעלה ואינו מתערב עמהם וזוהו חיות הסט"א. זהו שטענו המרגלים כי חזק הוא כו' מפני שראו שקבלת חיותם הוא מהמקיף והמקיף יש לו תוקף כידוע, וכלב אמר להם סר צלם מעליהם וה' אתנו, והיינו שא"ל דאדרבה מאחר שחיותם הוא רק מהמקיף שאין להם חיות מצ"ע כ"א כל חיותם הוא מהמקיף לבד וא"כ כסדר צלם מעליהם ה"ה מתבטלים ממילא כו'. ומקיף זה ה"ה זכה עדין שהוא טוב עדין אלא שהוא ממוצע ומחבר מע"ס דקדושה להאיר להעשר כתרין דמסאבותא כו'. ובזה מתורץ מה שבקדושה ע"ס ובלע"ז י"א, דבקדושה החיות נמשך בפנימיותם ומתאחד עמהם כנ"ל, וה"ה עשר בחי' אדרות וכלים. ובלע"ז הם ג"כ עשר אלא שהם בלי חיות, והחיות שלהם עומד מובדל מהם כי א"א לימשך בתוכם שהי' נבלע בהם כ"א עומד בדרך מקיף ואינו מתערב עמהם, והרי צריכים לחשוב גם החיות ולכן הם י"א. דא"א לחשוב עשר שה"ה בלי חיות והרי צריכים לכלול גם את החיות שלהם בהמספר והחיות שלהם אינו מתערב עמהם וה"ה נחשב בפ"ע לכן הם י"א כתרין כו'. ובחי' הי"א הנ"ל זהו בחי' רישא דעשו שממש מקבל חיותו כו' כנ"ל. ועז"נ רישא דעשו בעיטפא דיצחק, דמקיף דלבונה שהוא טוב עדין ה"ה בעיטפא דיצחק, שיש לו קירוב

אל הקדושה כו'. וע"פ הנ"ל מובן ג"כ מה ששאלו עשו איך מעשרין כו' כו' דמשום * חשבו לצדיק ומ"מ ידע שאין ש"ש שגור בפיו. דמצד המקיף דהיינו בחי' ה"א שהוא טוב עדיין שאל איך מעשרין כו', אבל מצד פנימיותו ועצמו ה"ה רע, ולכן אין ש"ש שגור בפיו כו'. וע"ז ה"י בקטרת י"א סממנים לברר את ה"א כתרין דמסאבותא, וע"י הבידוד מתוסף תוס' אור בקדושה, והיינו שנמשך בע"ס מבחי' אנת חד כו', דיש בקדושה ג"כ בחי' ומדרי' שלמעלה מהע"ס שא"א להתלבש בפנימיותן כ"א בבחי' מקיף מלמעלה, והוא בחי' קדה"ק, וכמו להבדיל הבדלות אין קץ שקדש אינו מתערב בחול כו', כן להבדיל כו' קדה"ק אינו מתערב בקדש, וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, וכמ"ש ויבדל אהרן להקדישו קדה"ק. שגם הכהנים הם קדש, ואהרן מובדל מהם שהוא בחי' קדה"ק. וכמו"כ יובן למעלה דבחי' קדה"ק מובדל מקדש, ומ"מ אף שהוא בחי' מקיף להע"ס אין זה בחי' י"א להע"ס שהרי לא זה הוא החיות דהע"ס, וכנ"ל דהאור והחיות בע"ס דקדושה מתלבש בתוכו, שז"ע מה שאוא"ס מצמצם א"ע כו' כנ"ל, והע"ס הם אורות וכלים, דהיינו בחי' וכמה גופין תקינת להן וההוא נביעא איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא שהאוא"ס הוא בחי' החיות דהכלים וגופים שמתלבש בתוכן ובפנימיותן כחיות הנפש בגוף ומתחשב עמהם במספר עשר, דהיינו האורות והכלים יחד כו'. ואינו דומה ללעריז שאין החיות נמשך בפנימיותם כנ"ל הטעם מפני שהי' נבלע בהם, כ"א עומד עליהם בבחי' מקיף, ולכן הם מספר י"א שהחיות נחשב בפ"ע. אבל בקדושה שהחיות נמשך בפנימיותם ומתאחד עמהם ונחשב עמהם כו', ובחי' המקיף לא זה הוא החיות כו' (רק דכמו שצריכין לאר"פ כמו"כ צריכין לאר"מ כו' כמ"ש במ"א, והו' ענין אחר, גם דבמ"א מבואר דאנת הוא חד כו' זהו בחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' מקיף שאינו שייך אל הפנימי כו')). ומה שהוא מובדל מהם זהו מפני שאין ערוך הספי' אל האור העצמי, ולזאת בדרך אור ישר א"א להתלבש בפנימיותן כ"א ע"י העבודה והבידוד למטה דהי"א כתרין דמסאבותא נמשך תוס' אור בהע"ס, והוא שבחי' מקיף הנ"ל נמשך בפנימיותן כו'.

וביאור הענין דלכאור' צ"ל למה נתהוו הסט"א מאחר שאינם שייכים לשום חיות כלל, וכנ"ל שהחיות נבלע בתוכם, ומאחר שאינם שייכים לשום חיות פנימי הרי אין התהוותן בשביל עצמם כ"א כל התהוותם בשביל שיבררו אותם, ואי"כ לא הי' מתהווים כלל ולא הי' צריכים לבררם כו'. אך הענין דהנה כתי' לויתן זה יצרת לשחק בו ואמרז"ל בגמ' ע"ז ד"ג ע"ב שלש שעות הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן כו' שלישית יושב חן את העולם רביעית יושב ומשחק עם לויתן שנא' לויתן זה כו'.

וג"ש רביעיות הן בזמן תפלת מנחה. וצ"ל מה"ע שמשחק עם ליתן ובג"ש רביעיות דוקא. ועל לע"ל כתי' ג"כ אז ימלא שחוק פיננו. וג"ז אינו מובן דלע"ל שיהיו גילויים עליונים כתי' שימלא שחוק פיננו. מה"ע השחוק כו'. והענין הוא הדנה כתי' צחוק עשה לי אלקים, פי' שהצחוק והתענוג העליון הוא משם אלקים דוקא. דשמש ומגן הוי' אלקים, כמו שהמגן מעלים ומסתיר על אור השמש שיוכלו לקבל אותו כמ"כ ש' אלקים מעלים על אור הוי' בכדי שיוכל להיות מציאות יש ודבר נפרד שבריבוי השתל' נעשה אלקים אחרים כו', וע"ז כתי' אשר ברא אלקים לעשות הוא לתקן, דמה שנברא ע"י שם אלקים שיהי' מציאות יש אין הכוונה שישאר כך בישותו כ"א תכלית המכוון הוא בשביל לתקן שיהי' ביטל היש לאין. ומוזה דוקא נעשה הצחוק והתענוג למעלה. דענין ביטל היש לאין הוא דבר חדש, כי משמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי, פי' מיהב יהבי היינו המשכה בכתי' סדר השתל' מאין לישי, ומשקל לא שקלי דביטל היש לאין אינו שייך למעלה, כ"א למטה דוקא כשנעשה הביטל שיהי' היש בטל להאין האלקי הי"ז דבר חדש ולכן נעשה מזה התענוג למעלה. וכמשל הקניגא שעושי' לפני מלכים דב' חיות גלחמים זע"ז הוא' מתגבר על זולתו ומוזה נעשה הצחוק ותענוג המלך. וכמ"כ יובן דכשהאין מתגבר על היש עד שנעשה ביטל היש לאין מזה דוקא נעשה הצחוק והתענוג למעלה. וזהו ליתן כו' לשחק בו, ליתן הוא לי' חבור מלי' הפעם ילווה אישי אלי, אשה היא כנס"י אשה יראת ה', ואיש זה הקב"ה ה' איש מלחמה, והר"ע התחברות כנס"י להקב"ה. ובעבודה ה"ע התחברות וביטל היש אל האין וע"ז נעשה גילוי השחוק מלמעלה שהוא תענוג עליון ונפלא כו'. וזהו ליתן זה יצרת, ליתן הוא לי' התחברות והוא לי' רבים כמ"ש בפרדס בעה"כ, והיינו ב' מיני התחברות מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, והוא שע"י ההתחברות היש אל האין מלמטלמ"ע נעשה ההתחברות מלמעלמ"ט, והר"ע גילוי השחוק, דשחוק גימ' אור אין סוף וגימ' מקור חיים, ונמשך ע"י העלאה מלמטלמ"ע דוקא. דכל אלו שחשיב קודם הם המשכה מלמעלה, דג"ש הראשונות יושב ועוסק בתורה הי"ז אתעדל"ע כו' כמ"ש במ"א, ויושב וזן מקרני ראמים עד בצ"י כנים הי"ז ג"כ המשכה מלמעלה, ויושב וזן י"ל שהרי אמר שם שעומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים כו'. אמנם ג"ש רביעיות יושב ומשחק עם ליתן היינו ההמשכה שנעשה ע"י העלאה בבחי' א"יח מלמטה בעבודת הבירורים בבחי' ביטל היש לאין, ולכן הוא בזמן תפלת מנחה דאז הביטל היש יותר, ותפלת שחרית הוא בתחלת היום קודם זמן העבודה, ותפלת ערבית הוא לאחר שכלה עבודתו. ותפלת מנחה הוא באמצע זמן העבודה, הרי הכפי' והביטל הוא ביותר (דער אַפרייסן זיך איז שטאַרקער) וגם הוא לזמן שינסו צללי ערב דאז התגברות היש וע"י העבודה ותפלת מנחה מבררים את היש כו' כנ"ל, ולכן נעשה מזה הצחוק והתענוג. בחי' גילוי שנעשה ע"י א"יח מעבודת הבירורים למעלה מעלה מבחי' האו"י שמתחלה כו'. וע"פ הנ"ל יובן משארז"ל לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם גרים. דלכא"ו הלא אינו מתוספים גרים כ"כ, וגם מה המעלה בהוספת גרים והלא אמרו

קשים גרים לישראל כספחת. אך הענין דפי' גרים קאי על העלאת הניצוצות וכמו * שהי' מרוחק תחלה ונתקרב כמו"כ הניצוצות שהיו מרוחקים תחלה בלעזי' ועיי' הבירור מתקרבים אל הקדושה. ושרש הניצוצות הוא גבוה מאד כידוע ומבו' במ"א (והו"ע נשמת שמעי' ואבטליון ור"מ ואונקלס כו') שהיו נשמות גבוהות מאד) וזהו בכדי להוסיף עליהם. וגם עיי' בירר הניצוצות מאיר תוס' אור מלמעלה (י"ל כמ"ש במ"א שנמשך מבחי' עקודים שלמעלה מנקודים וברודים תהו ותיקון כו') וזהו בכדי להוסיף עליהם שעיי' שמבררים הניצוצים נמשך תוס' אור עליון יותר כו'. ועפי"ז מתורץ למה נתוהה הסט"א מאחר שהן רק בשביל הבירור ואם לא יתהו לא היו צריכי' לבררם כו'. ולפי הנ"ל מתורץ, דעיי' בירור הסט"א עיי' נמשך תוס' אור בקדושה. וזהו"ע הי"א סממני הקטרת לברר הי"א כתרין ועיי' נמשך תוס' אור בקדושה מבחי' אתה הוא חד כו'.

ומעתה יובן מה שרצה יצחק לברך את עשו. דהנה יצחק ראה שבעשו יש בו ניצוצות דקדושה גבוהים מאד, ורצה להמשיך אור עליון שיתברר עיי' שלא עיי' יעקב. וזהו שא' מטל השמים הוא בחי' טלא דנטיף מעיי' כמ"ש בזהר, והוא בחי' טל תחי' טל שעתידי להחיות בו את המתים, פי' מתים הן ז' מלכין קדמאין דתהו דמיתג, והטל הוא מחי' את המתים, כי הטל הוא מדרי' גבוה מאד. ולכן אומרים ומוריד הטל בתחיית המתים בברכת אתה גבור כו', דענין הגבורה אין פי' גבורות וצמצומים אלא שהוא בחי' תגבורת החסדים וכמו גבורת גשמים שיוורדים בגבו' שהוא עיקר ההשפעה והחסד כו', וכמו הדם שהוא אדום וחם בחי' גבורה, והוא עיקר החיות כי הדם הוא הנפש כו', וכמו"כ יובן בהטל שהוא בחי' תגבורת החיות שיוכל להחיות גם את המתים כו'. וזהו מטל השמים בחי' טלא דנטיף מעיי' שמשם נמשך לברר ולהחיות הומ"ל דתהו כו'. ומשמני הארץ הוא בחי' שמן משחת קדש שמן שמושח את הקדש, והיינו בחי' ח"ס כמ"ש במ"א (ועמ"ש בסודור בפ"י ברוך אומר ועושה דכל הבירורים הוא מבחי' ח"ס דוקא כו'). וכי' רצה יצחק להמשיך לעשו אף שידע שהוא רע, מ"מ * שהמקיף שלו הוא טוב עד * ולזאת חשב כשימשיך עליו אור עליון יתברר עיי' מעצמו שלא עיי' יעקב כו'. אמנם באמת טעה בזה, דאם הי' נמשך אור העליון הנ"ל על עשו הי' א' מב' פנים, או שהי' נבלע בו ח"ו כמקדם, או שהי' מתבטל מציאות של עשו. והענין הוא כי בתהו הוא רק ב' קוין חו"ג כידוע, ומקו הימין נתוהו ק"ג, כי קו הימין אינו נופל ברע גמור, וכידוע מענין אור החסד אינו מתעבה כו'. ומקו השמאל נתוהו גקה"ט. ולזאת אם הי' נמשך דרך קו הימין בבחי' ק"ג שהוא מעורב

וכמו שהי' : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : וכמו הגר שהי'.

מ"מ שהמקיף : כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל : מ"מ כיון שהמקיף.

טוב עד : כ"ה בגוכי"ק.

טו"ר הי' מתבטל מציאות הנוגה וע"ד השיט הקב"ה אצבעו הקטנה בניהם ושרפן כו'. ואם הי' נמשך דרך קו השמאל והי' יורד עד גקה"ט שהן רע גמור הי' ח"ו נבלע בהם כמקדם, ולזאת א"א להיות המשכת האור לעשו שיתברר מעצמו כ"א בכדי לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא שע"ז יומשך בחי' תוס' אורות כו' כנ"ל צ"ל ע"י יעקב, דיעקב הוא בחי' ז"א דאצי' שכולל בתוכו כל האורות העליונים כמ"ש במ"א אלא שהוא בבחי' זעיר אנפין כו', וגם יש בו ג' קוין קו האמצעי שמחבר הב' קוין חו"ג ואז יכול להיות שהי' מציאות יש ומ"מ מתברר ע"י אור הקדושה, וגם זה ע"י התלבשות ז"א במט"ט שביצי' שנק' שרו ש"ע בששת יומין דחול ע"ז מתבררים הנצוצות דתהו כו'. ויצחק הסכים אח"כ להברכות דיעקב, והיינו שגם יצחק הסכים שהבירור צ"ל ע"י קו האמצעי דוקא, ומה שאמר לעשו הוא רק משמני הארץ הי' מושבך, פי' משמני ולא כל שמן, והיינו בחי' האחרונה כמו שהוא בארץ בעשי' שם מושבך בפנימיות. וי"ל דוהו מריבוי צמצומים ביותר כו' כמ"ש במ"א. משא"כ ביעקב כתיב ומשמני הארץ בתוס' וא"ו, והוא"ו הוא מחבר כמו והוי' יגי' חשכי, שמחבר בחי' שם הוי' דלעילא כמ"ש במ"א. והוה ומשמני היינו בחי' שמן משחת קדש הנ"ל ומטל השמים דיעקב יומשך על ע' רק מעל בבחי' מקיף כענין מקיף דלבונה. משא"כ ליעקב אמר ייתן לך כו' מטל השמים שנמשך בפנימיות כו'.

אמנם עדין צ"ל מה צריך יעקב להברכות הרי הי' איש תם דקדושה ונכללים בו האורות עליונים דא"א וא"א ומה צריך להברכות. אך הענין דאי' במד"ר מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ משנה ורוב דגן ותירוש הלכות ואגדות כו', וא"כ ענין הברכות זהו המשכת התורה. וגם זה אינו מובן עדיין דהלא יעקב הי' יושב אהלים אהלי של תורה כו'. אך הענין דהנה התו' נק' ע"ש יעקב כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותו' שם בישראל. אך התורה למטה נתלבשה בדברי' גשמים ציצית בצמר גשמי תפילין בקלף הגשמי כו', וכן כל ההלכות הם בגשמיות שנים אחרים בטלית כו' המחליף פרה בחמור כו'. והאיך הוא שע"י הלכה ומצות גשמיות יומשך האורות העליונים, אך זהו מפני ישראל עלו במחשבה הקדומה דאי' ושם שוין אצי' ועשי' ונמשך משם הכח שגם ע"י עשי' יומשכו כל האורות העליונים מפני שכולם שוים שם כו', והמשכה זו מבחי' א"ק זהו נמשך ע"י ברכה דיצחק, דיצחק הוא בחי' קו המדה בוצינא דקרדוניתא שמודד מדידת הספי' דסדר השתל' כו' כמ"ש במ"א. והמשכה הנ"ל הגם שהוא מלמעלה מסדר השתל' כנ"ל מ"מ ה"ז צריך להיות נמשך בסדר השתל' בכדי ליתן כח בנשמה למטה שע"י העשי' הגשמיות תעורר ותמשיך בחי' האורות העליונים כו' (במ"א * מבואר לענין השבועה דמשביעין אותו שוהה המשכה משרש ומקור הנשמה מבחי' עקדים להנשמה כמו שהיא למטה שתוכל להגבר

(במ"א : בנוכחיק חסר סיום התצ"ג, ואוצ"ל לאחרי "הטעם ע"ו".

על הנה"ב דבשרש יעקב קדום כו', וא"כ ה"ז שייך ג"כ לעבודת הבריורים. ולפי"ז אפ"ל שיש לזה שייכות לענין הטל שנת"ל בחי' טל תחי' כו', ולפמ"ש צ"ע לקשר זה עם משנת"ל. ואפשר י"ל הכוונה דהברכות הן לטובת יעקב דא"כ לא ה"י מצות מעשיות והל' גשמים כ"א ה"י התו"מ ברוחניות לבד (ועשו ה"י סבור שיתברר מעצמו כו') וענין הברכות הן שיומשכו האורות עליונים בתו"מ גשמיים (זה ע"י המשכת בחי' א"ק כו') א"ע"ז נעשה הבריור דהדברים גשמיים כו' דה"ל, ועמ"ש בס' בראשית * א ח"ב ד"ה ויתן לך ענין מטל השמים זה מקרא הטעם ע"ז. וא"כ ה"ז צ"ל ע"י קו המדה כו'. ובמ"א מבואר דקו המדה הוא בחי' הקו הנמשך מאוא"ס והקו הוא מאיר בתוך א"ק כמ"ש במ"א (ועמ"ש מזה ב"ה תפלין דמארי עלמא, רי"ג, דהקו הוא פנימיות א"ק) וא"כ המשכה הנ"ל נמשך מיצחק שהוא בחי' הקו כו'. וזהו"ע הברכה שברכו אביו בחי' המשכת תוס' אור מלמעלה מסדר השתל' היינו בחי' א"ק שנותן כח שיוכל להמשיך בהלכות גשמיים ומצות מעשיות כל הגילויים העליונים כו'. וזהו ויתן לך האלקים גם בבחי' הצמצום, היינו שגם בגשמיות יומשכו המשכת אורות עליונים במעהמ"צ. (עו"ל דהאלקי' הוא בחי' קו המדה דההמשכה מבחי' א"ק צ"ל ע"י קו המדה כנ"ל, וזהו ויתן לך אלקים כו'. ולפמ"שנת"ל דקו המדה הוא בחי' הקו י"ל עפמ"ש במ"א דהקו נק' שכינה עמ"ש מזה ב"ה וככה הגדול פכ"ז) וקאי על שם הוי' שקודם לזה שא' כריח השדה אשר ברכו הוי' עז"א אח"כ ויתן לך האלקים והוא ע"ד מ"ש במ"א בעליות דיוה"כ דז"א בעלותו לגבי עתיקא כאלקים יחשב, כמ"כ הוא שנק' אלקים לגבי ש' הוי' שקדם, וע"ז נמשך בחי' גילוי שם הוי' כו'. ונמצא מתורץ הכל דבאמת שייכי' הברכות ליעקב בחי' התורה הוא המברר את התהו. ויצחק רצה בתחלה לברך את עשו הגם שידע שהוא רע, מ"מ מפני שהי' ציד בפיו היינו מצד המקיף שלו שהוא טוב חשב שיוכל להתברר בעצמו. אבל באמת אינו כן כ"א הבריור צ"ל ע"י יעקב דוקא כנ"ל. ויצחק הסכים לזה ואמר לו ויתן לך האלקים כו', דבחי' מטל השמים ומשמני הארץ כו' יומשכו בסדר השתל' במצות מעשיות כו'.

בס"ד, ש"פ ויצא, רנ"ד

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי' בית אלקים. וצ"ל אומרו והאבן הזאת דהול"ל והאבן אשר שמתי, מהו הזאת. והענין דהנה כתי' אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי. והנה מובן דמ"ש חכ' בחכמתו אין הכוונה על חכמת שכל אנושי, דאיך יעלה על הדעת ולב שום אדם לדמות חכמת אנושי לגבי חכמת אלקי ולהתהלל בזה עד שיאמר אל יתהלל כו'. אלא פשוט הוא דהכוונה על חכ' אלקית.

ובן משמע מפורש ממ"ש בזה תרומה דקנ"ח ע"ב נביא צווח ואמר למארי תורה חכמים באורייתא אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א בזאת כו'. וא"כ כשאמר אח"כ כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי ה"ז חכמת אלקית, וא"כ למה לא יתהלל חכם בחכמתו מאחר דרישא וסיפא דקרא משתעי בחד חכ', ובתחלה אמר אל יתהלל כו' ואח"כ אומר כ"א בזאת יתהלל כו'. וממשי"א כ"א בזאת משמע שא"ז חכמה שאמר קודם, ובאמת ג"ז קאי על חכמת אלקית כנ"ל ואיך הם שניהם כו'. ולהבין זה צ"ל תחלה משארז"ל בבנו של ריב"ל כשחלה ונתרפא אמר לאביו עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה א"ל בני עולם ברור ראית. ולכא"ו א"מ מאחר שעליונים למטה ותחתונים למעלה איך הוא עולם ברור. אך הענין הוא דהנה יודע מה שנחלקו אבות העולם ב"ש ובה"א דבשי"א שמים נבראו תחלה שנא' בראשית ברא האלקים את השמים ואת הארץ ובה"א הארץ נבראת תחלה שנא' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים וכת' הודו על ארץ ושמים כו'. ולהבין שרש מחלקותם ילה"ק תחלה דזהו כלל בכל השפעה שנשפע מהמשפיע אל המקבל מה שבהמשפיע ראשון הוא בהמקבל אחרון והאחרון בהמשפיע הוא ראשון בהמקבל, וכמו ממוח' לדיבור מה שקודם במוח' בא בדיבור לבסוף. וכנראה בחוש כשאדם רוצה להשפיע איזה שכל לזולתו צריך להעמיק במחשבתו איך להשפיע לזולתו מה שלעצמו א"צ לכ"ז שה"ה כבר ידע את השכל, ורק בכדי שיתקבל השכל אל המקבל צריך לשית עצות בנפשו איך ומה להשפיע לו, וכשבא אח"כ השכל בדיבור מתגלה בהיפוך מכמו שהוא אצל המשפיע דמה שהוא עיקר אצל המשפיע בא אל המקבל לבסוף, דהעיקר בהמשפיע הוא תמצית העיון שכלי והעצות איך להשפיע באים אח"כ וכמו ההקדמות וההצעות ומשלים ממציא שע"י מוכן השכל הרי המשפיע ממציא את עצם המושכל ואח"כ ממציא ההקדמות וההצעות שבהם מתלבש השכל. וכמו שנשפע אל המקבל נהפוך הוא שמתחלה נשפע לו ההקדמות וההצעות ואח"כ מתגלה עצם המושכל. ונמצא שהוא כחותם המתהפך דכשהאותיות החקוקים על החותם הם שקועים כשחותמין על השעוה נעשים שם בולטים, וכשהאותיות הם בולטים על השעוה הם שוקעים. וכן מתהפכין מימין לשמאל דהאותיות שהן לימין כשהחותם נגד פניו הם אח"כ לשמאל וכן משמאל לימין כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה, דהנה אמרז"ל בע"מ גבה"ע והלא במאמר אחד יכול להבראות, וידוע הפי' מ"ש דבמאמר א' יכול להבראות היינו שנבראו בהמאמר א' והוא המאמר סתום בחי' מאמר דמתשבה. דקודם שנפרטו העולמות בדבור עלו תחלה במוח'. כמו בהשפעת המשפיע למקבל שקודם שמגלה השכל בדיבור ה"ה אצלו במוח' ואח"כ בא לדיבור, וכמו"כ הוא למעלה דכל העולמות שנבראו היו תחלה במחשבה, וכמ"ש בע"מ כשעלה ברצונו לברוא את העולם כו' במוח' אחת נבראו כל העולמות כו' כמ"ש במ"א ואח"כ נפרטו בדרך * בירד מאמרות בדיבור. אך כמו שנתגלה

בדיבור נשתנה הסדר מכמו שהוא במח', דמה שהוא קדום במח' בא בדיבור לבסוף, ומה שהוא אחרון במח' בא בדיבור תחלה. דמח' ודיבור הוא משפיע ומקבל (דמח' הוא לעצמו ודיבור הוא לזולתו כו' כמ"ש במ"א). וכבר נת"ל דהראשון בהמשפיע בא בהמקבל לבסוף, וכמ"כ הוא כאן דמה שהוא עיקר הכוונה בא לבסוף וההקדמות והאמצעים שע"י בא אל הכוונה הם מתגלים תחלה בדיבור כו'. וזהו מאמר סוף מעשה עלה במח' תחלה, דאין הכוונה רק מה שהי' במח' תחלה קודם שבאה לפועל אלא הכוונה דמה שבא במעשה לבסוף הוא קדום במח' תחלה מזה שבא במעשה תחלה דתחלת העשי' הוא סוף המח' וסוף מעשה הוא תחלת המח' כו'. (ומ"ש זה היום תחילת מעשיך ר"ל עיקר כוונת מעשיך והיינו בריאת האדם שהוא עיקר הכוונה וכל מה שנברא קודם הוא בשביל האדם כמאמר כל העולם הוא לצוות לזה כו', וע"י האדם דוקא נשלם הכוונה שעלה במח' תחלה אנא אמלך כו' כמ"ש במ"א בדרושי ר"ה. וא"א לומר על בריאת האדם סוף מעשה שה"ה בחיר הנבראים ולזאת נק' תחלת מעשיך, והוא אשר עלה במח' תחלה דבמי נמלך בנשמותיהם של צדיקים כמו שיהיו נשמות בגופים שיקבלו עליהם עומ"ש ועל ידם נעשה תחלת הרצון הם למעלה מהרצון כו' כמ"ש כ"ז במ"א באריכות). וע"פ הנ"ל יובן שרש מחלוקת ב"ש וב"ה, דבש"א שמים קדמו היינו כמו שנחגלה אור השפע בע"מ הרי נתגלה השמים תחלה ואח"כ ארץ. ובה"א ארץ קדמה, היינו במח' בהמשפיע ארץ נבראת תחלה. והגם דבהתגלות שמים קדמה, אדרבה היא הנותנת דעיקר הכוונה הוא הארץ דסוף מעשה עלה במח' תחלה. וא"כ הארץ שבאה בעשי' לבסוף ה"ה קדמה במח' והיא עיקר הכוונה כו'. ועפ"ז יובן ג"כ מ"ש בנו של ריב"ל עולם הפוך ראיתי עליונים למטה כו', כי הי' עליית נשמתו, שעלה מעלמא דאתגליא לעלמא דאתכטיא דהיינו מח' ודיבור כידוע בדיבור הוא עלדאת"ג ומח' עלמדאת"כ. ואמר עולם הפוך ראיתי עליונים למטה, פי' שראה דמה שנחשב עליון היינו ראשית במדרי' בעלדא"ג נחשב תחתון היינו אחרון במדרי' בעלדאת"כ וכנ"ל שהראשון יצא אחרון, וסוף המדרי' שבמשפיע יקרא ראשון במקבל וממנו יתחיל דוקא כנ"ל. ובהיפך מה שנחשב תחתון היינו אחרון אצל המקבל הוא באמת ראש ועליון אצל המשפיע, וזהו תחתונים למעלה כו'. וע"ז הושיב לו אביו ריב"ל בני עולם ברור ראית, כי באמת הי' כחותם המתהפך ומה שבמקבל הוא תחתון אצל המשפיע הוא עליון היינו ראשון, ולכן עולם ברור ראית כי מה שהוא אצל המשפיע ראשון זהו בחי' ראשון באמת, ולכן לאחר דקאים אינש אדעתי דרבי' ה"ה מהפך הסדר כמו שקבל מרבו היינו שלוקח עיקר השכל מה שהשפיע הרב, ובהשפעתו לזולתו גם אצלו השכל עיקר וההקדמות טפל שבאים לבסוף כו'.

ובכ"ז יובן הפסוק אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל כו' השכל וידע אותי, דהנה בסוף הפסוק אמר כי אני הי' עושה חסד

משפט וצדקה בארץ כאלה חפצתי נאום ה'. הענין דהנה בחכ' יש ב' מדרי' הא' בחי' החכמה עצמה, היינו בחי' החכ' כמו שהיא קודם התפשטותו. הב' בחי' התפשטות החכ' לברר בירורים דנוגה. וכמו ער"מ באדם יש ג"כ ב' מדרי' אלו הא' כמו שהוא משכיל השכלות לעצמו שבעצמו ידע את השכל, ואינו מתפשט לוולתו. והב' התפשטות החכ' היינו מה שמלביש את השכל בכמה הצעות והקדמות עד שישכילנו גם בעל שכל קטן הערך, עד שגם התינוק יבין את השכל ולא יכשל בה שידע את דבר ההלכה לאמיתתה זהו בחי' התפשטות החכ' (והיינו בחי' האורך דחכ' כמ"ש בשער היחוד בתחלתו ובא ע"י בחי' הרחוב והעומק כמשי"ת). והנה אנו רואין בחוש דבכדי להסביר כל שכל לוולתו ולהבינו גם לבעל שכל קטן שיבין אותו צריך לידע בעצמו את השכל בטוב, היינו שידע בעצמו את השכל לעומק ולאמיתתו או יוכל להבינו לוולתו שגם הזולת ידע את השכל כמו שהוא, ואם אינו ידע את השכל לעצמו לעומק אף שידע אותו אבל לא לעומק בקליטה אמיתיות שנקלט אצלו השכל כמו שהוא ברור לאמיתתו (ריק און קלאר לפי האמת כו') כ"ז שאינו באופן כזה לא יוכל להסבירו לוולתו כ"א צריך לידע בעצמו בטוב כו' כנ"ל (והיינו בחי' העומק דח"ב כו'). דלכאוי נראה דלהסביר לוולתו תלוי באותיות הדיבור ומי שיוכל להסביר הוא מפני שיש לו אותיות הרבה להלביש כל דבר מושכל עד שיבין אותו גם בעל שכל קטן הערך מצד ריבוי האותיות כו' הנה גם אם נאמר כן מובן דהכח להסביר הוא כח פנימי ונעלה יותר שהרי האותיות אינן רק מהמוצאות שע"י תנועות הה' מוצאות ויוצאים האותיות כו' דא"כ ה"י צ"ל איזה שהיות זמן כו', אלא דשרשן הוא מקדמות השכל כמ"ש בסש"ב באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם. וא"כ הרי ריבוי האות' מורים על גילוי גדול מבחי' קדמות השכל. אמנם לא משום ריבוי האותיות לבד יכול להסביר כל דבר מושכל, כ"א כשמבין את השכל לעומק דוקא כו' כנ"ל, וכנראה בחוש דכשצריך להסביר לוולתו ה"ה מעמיק בעצמו במחשבתו בעצם המושכל תחלה ואז יוכל להסבירו לוולתו כו'. דבאמת צריך להיות שניהם, היינו שיבין את השכל לעומק וגם שיהי' לו אותיות במה להלבישה, והא בהא תליא דשניהם הם ממקור אחד. דגילוי כל דבר שכל ה"ה מהמשכיל, וכמו"כ גילוי האותיות הם ג"כ מהמשכיל בחי' קדמות השכל, וכשנמשך מבחי' המשכיל חוס' גילוי אור בהשכל לידע אותו לעומק לאמיתתו כו' כמו"כ נמשך משם אותיות להלביש את השכל כו'. ונמצא דהתפשטות החכ' שהוא ההתגלות לוולתו דוקא נמשך מכת היותר עליון מעצם החכ' כמו שהיא לעצמה כו'. והוה ג"כ מה שאמרו אין חכם בבעל נסיון הרי שגם חכם גדול שכל חכמותיו הם אמיתיים מצ"ע מ"מ אינו מתאמת אמיתיות החכמה כ"א כשבא לידי פועל בנסיון דוקא או מתאמת אמיתיות חכמתו וכמו מי שחכמתו עמדה לו לתקן דבר או מתאמת אמיתתו שהוא חכ' באמת כו'. הרי דגילוי החכ' בפועל דוקא שרשה למעלה מעצם החכ' עד שזה מאמת דוקא אמיתיות החכמה כו'. והנמשל מזה יובן למעלה במ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו כו' כ"א בזאת כו', דחכם בחכמתו

הוא בחי' עצם החכ' כמו שהיא בבחי' חכים ולא בחכ' ידיעא ובטל בתכלית לאזא"ס עד שאין שום מציאות בלעדו כלל ולכן אזא"ס שורה בחכ' כו'. ועו"א אל יתהלל בבחי' עצם החכ' כמו שהיא באצי', כ"א בזאת יתהלל המתהלל היינו בבחי' התפשטות החכ' בעולמות ביי"ע, דמשם יפרד כתי'. דעולם האצי' הוא הכל ע"פ אופן בחי' החכ' דאבא מקננא באצי' כו'. אמנם עולמות ביי"ע הם בבחי' פירוד כמ"ש במ"א. והעיקר בעו"א הגשמי דכל הדברים הגשמיים הם תחת ממשלת ק"ג, ונמשכה בחי' החכ' למטה לברר בירורים דנוגה דבחכ' אתברירו לעשות בחי' הביטל למטה ג"כ (ועמ"ש מזה בד"ה ואברהם זקן, רנ"ד). וז"ש השכל וידע אותי פי' שמשכיל ומודיע בחי' אמיתי' אזא"ס למטה מטה ג"כ ולא רק למעלה לבד כו', ובזאת דוקא יתהלל כו' דשרשו מכת עליון יותר. וז"ש כ"א עשות חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי דוקא. דהתפשטות החכ' לברר בבחי' האחרונה דוקא היא היותר ראשון בעצם המשפיע דסוף מעשה עלה' במח' תחלה כו', ובסוף מעשה מתגלה אמיתיות אזא"ס יותר. ולזאת אל יתהלל חכם בחכמתו כמו שהיא למעלה בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא, כ"א בזאת יתהלל דוקא בבחי' התפשטות החכ' לברר בירורים למטה שזהו שעלה במח' תחלה, דנתאוה הקב"ה להיות דירה בתחתונים דוקא ומאיר כאן בחי' אמיתיות אזא"ס יותר כו'.

וביאור הענין יובן ע"פ מ"ש חכמות בחוץ תרונה, ואי' בזה חכמות תרין ח"ע וח"ת, דח"ע הוא בחי' חכ' דאצי' דחכים ולא בחכ' ידיעא, וח"ת הוא מה שנובלות חכ' שלמעלה תורה. והיינו בחי' חכ' כמו שבאה לברר בירורים להבדיל בין טמא לטהור שזהו בירור כללי בין טוב לרע שזה אפשר להתעלות וזה א"א להתעלות והיינו כל דברים הטמאים והאסורים כו', ומה שבהכרח נמצא בהם איזה ניצוץ ה"ה מתעלה ע"י הדחי' שמדחים את הדבר דשבירתן זהו תקנתן שבזה מתתקן במה שאינו עושים אותה, כמו לא תאכלו נבלה כו' וכדומה ה"ה מתברר עי"ז (וי"ל דזהו"ע ישב ולא עבר עבירה ה"ז כאילו עשה מצוה כו') (ומ"מ גם בדברים טמאים יש בהם מה שבדרך בירור קצת וכמו סוס לרכוב עליו לדבר מצוה ה"ה מתברר עי"ז, וכמו"כ יש שרצים שמנקרים הקרקע ועי"ז נעשה ראוי לזריעה כו') ודברים טהורים אפשר להתעלות ע"י שמברך עליו ונעשה כמו בשר ודם האדם ולומד ומתפלל בכוחו ה"ה מתברר ומתעלה הניצוץ שבו וכמו"כ כל התורה נתלכשה בדברים גשמיים כמו שנים אוזנים בטלית המחליף פרה בחמור כו', ומברר את האמת בכל דבר שזה צריך להיות כך זהו כך שז"ע הבירור כו', וכמו"כ מעהמ"צ נתלבשו בדברים גשמיים שעושים הדברים הגשמיים כלים לאלקות כמו ציצית וטלית בצמר הגשמי דטלית הוא בחי' או"מ וציצית הם בחי' ל"ב נת"ח *.

בס"ד, ש"פ וישלח, רנ"ד

ויקח מן הבא בידו מנחה כו'. וצ"ל מה"ע שהדורון ששלח יעקב לעשו נק' בשם מנחה דוקא. והענין דהנה כל הקרבנות נק' בשם מנחה כמ"ש והבל הביא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל אהל מנחתו. והי' קרבן מנחה בפרט. כמו"כ ידוע דתפלה נגד תמידין תקנו ממילא כל התפלות נק' בשם מנחה ויש תפלה פרטיות שנק' בשם תפלת מנחה. ואמרז"ל לעולם יהא אדם זהיר בתפלת מנחה שכן אלי' לא נענה אלא בתפלת מנחה. וצ"ל מהו ענין תפלת מנחה, ומפני מה גדלה מעלתה על שארי התפלות שא' לעולם יתא אדם זהיר בתפלת מנחה דוקא. ולהבין זה צלה"ק תחלה מ"ש אני ה' לא שניתי דבאוא"ס אין שום שינוי ח"ו אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כו'. ולכא"ו צ"ל והלא נבראו עולמות וממך הכל כתי' ואיך נא' לא שניתי. אך הענין הוא דהנה ידוע דכללות התהוות העולמות הם רק מהארה בעלמא וכמ"ש מלכותך מל' כל עולמים דכל עולמים מרכי"ד עד סוכ"ד הם רק מבחי' מל' דמלך שמו נק' עליהם שזהו כענין השם, כמו ששם האדם אינו בערך מבחי' מל' דמלך שמו נק' עליהם שזהו כענין השם, כמו שם המלך מתפשט על המדינה שהוא בחי' הארה בעלמא. וגם מהארה זו לא הי' אפשר עדיין להיות התהוות העולמות כמו שהן עתה כ"א מבחי' הארה דהארה, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו דגם בחי' שמו נשגב ומרומם ורק הודו חיוו של שמו הוא על ארץ ושמים. ארץ הוא בחי' געה"ת ושמים געה"ע. ועולמות הם בחי' עלמדא"ג ועדא"ת"כ ארץ מורה על גילוי שהוא בחי' עלדא"ת"ג ושמים לרום הוא מה שמכוסה ונעלם בחי' עלדא"ת"כ. וכ"ז הוא רק מבחי' הודו חיוו של שמו. אבל עצם השם הוא בבחי' מקיף מלמעלה. וכמו עד"מ בשם האדם שנק' על איזה דבר הרי שמו רק מקיף על הדבר ההוא וכמו בית ושדה של אדם שנק' בית ושדה של פלוני הרי השם רק מקיף על הבית והשדה כו', וכמ"כ הוא במדת מל' הרי שמו שמתפשט עליהם הוא רק בבחי' מקיף עליהם שנק' מדינה של מלך זה. וכמ"כ יובן בבחי' מל' למעלה דעצם בחי' המל' הוא בבחי' התנשאות וכמ"ש המלך המרומם לבדו. ארוממך אלקי המלך. היום עומד עליהם מלמעלה ע"ג הי"ב בקר שהן ד' מתנות דבריאה. היום שהוא בחי' מל' עומד עליהם בבחי' מקיף מלמעלה. והגם דכתי' בדבר ה' שמים נעשו וידוע דדיבור הוא בחי' מל' שנק' עולם הדיבור ודבר אלקיניו כו', הרי מזה נתהוו כל העולמות ויש בהם חיות בהתלבשות בגילוי שעז"א מה הנשמה מחי' את הגוף כך הקב"ה מחי' את העולם והנשמה מחי' את הגוף בדרך התלבשות שזוגף חי ממנה בחיות נגלה כו', וכמ"כ הקב"ה מחי' את העולם בבחי' התלבשות בגילוי, וכמו שנראה ונגלה לעין כל שהעולם חי כו', חיות זה הוא מבחי' מל' וכמ"ש ואתה מחי' את כולם דואתה הם האותיות מאל"ף עד תי"ו וה' מוצאות הפה. שהן כ"ב אותיות שקבען בפה בחי' מל' ואותיות אלו הם המחוי' את הנבראים שמתלבש בתוכם כו'. הענין הוא דהאמת כן הוא דחיות כל הנבראים בחיות פנימי הוא ג"כ מבחי' מל'. אמנם זהו מבחי'

הדיבור דמלי שנק' דבר מלך וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון, וכמו מלך שגורר אומר שזה יהי' כך וזה כך שבדיבורו הוא מנהג את המדינה אמנם עצם המלך המדבר הוא למעלה מזה (וכמו"כ שמו שנק' על המדינה הוא למעלה מההנהגה פנימיות וההנהגה הוא ע"י הדיבור, ושמו הוא בבחי' מקיף עליהם כו' כנ"ל. ומ"מ עיקר ביטל אנשי המדינה הוא משם המלך שנק' עליהם שתפול עליהם אימתו ופחדו כו', ועי"ז דוקא עולה בטוב הנהגתם שמנהיגם בדיבורו כו', וכמו"כ הוא למעלה מ"ש וזרחה כו' יראי שמי, יחד לבני ליראה שמך כו', וכת"י יראת ה' לחיים, ולכן מלאכים חיים וקיימים יותר מפני שיש בהם בחי' היראה הניטל יותר כו' כמ"ש במ"א). והנמשל מזה יובן למעלה במלכותא דרקייע דיו"ד מאמרות הן גזירות מל' מלכו ש"ע יהי אור יהי רקייע שעי"ז נתהוו וזוה נמשך חיותם כו' כנ"ל. וכ"ז הוא תארה מבחי' מל', אבל עצם המל' מרומם ומנושא מנבראים שז"ש כי נשגב שמו לבדו ורק הודו וזיוו הוא על ארץ ושמים כו'. וכללות הכל הוא רק בחי' שם שהוא תארה בעלמא. וכל העליות שיש עליות עד אין קץ וכמו ג"ע וימהמ"ש ותחה"מ ואלף הו' וכמו"כ יש כמה שמטיטן ויובלות עד גרין אלפים יובלות שהן עליות בעילוי אחר עילוי עד אין קץ הכל הוא בבחי' שמו לבד וכמ"ש לכו חזו כו' אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות * פי' שגם בחי' שמות דהיינו אלף הו' דוחד חרוב הוא ג"כ רק בחי' שם לבד, וכמ"ש משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, דמה שמשובח ומפואר עדי עד בבחי' נצחיות וקאי על מ"ש קודם משובח ומפואר בלשון חסידיו ועבדיו שהן מלאכים ונשמות, עבדיו הם מלאכים כמ"ש בסידור, ויש במלאכים מדרי' עד אין שיעור וכמ"ש אלף אלפים כו' וריבוי ריבבון כו' וכ"ז גדוד אחד ולגדודיו אין מספר כלל, ויש בהם ג"כ עליות. ומ"מ נק' עומדים מפני שכל העליות שלהם הוא בבחי' ממכ"ע ושרשן מבחי' חיצוניות הכלים ונשמות שרשן מבחי' פנימיות ונק' מהלכים שהולכים ועולים ממדרי' למדרי', בעילוי אחר עילוי עד אין קץ, ועז"א משובח ומפואר עדי עד בבחי' בלי גבול. וכ"ז הוא בבחי' שמו הגדול בחי' שם לבד כו', ועפי"ז יובן מ"ש אני הוי' לא שנית מאחר שכל התהוות העולמות הן רק מהארה בעלמא שאינו בערך עצמותו כלל וא"ז פועל שום שינוי ח"ו בהעצם כידוע ומבואר במ"א באורך ממשל אור השמש שאינו פועל שינוי בהשמש שגם אם העננים מסתירים על האור אינו נעשה מזה שינוי בעצם השמש כו'. וכ"ז מפני שהארה אינו בערך העצם ואין בה מבחי' העצם כלל כו' כמ"ש במ"א ולכן אני ה' לא שנית אף שנתהוו העולמות, התהוותם הוא מבחי' הארה בעלמא ואין זה פועל שינוי בו ית' (ובמ"א מבואר איך שלא שנית מצד האור ג"כ והשינוי הוא בהמקבלים לא בהאור כו').

והנה בהארה יש ב' מדרי' היינו ב' מיני השתל' הא' השתל' דאור פנימי מה שהאור בא בבחי' מדה וגבול והב' בחי' השתלשלות דאור מקיף הם ב' מדרי' דסוכי' וממכ'ע, ממכ'ע הוא בחי' האור החיות שמאיר ומתלבש בפנימיות כל הנבראים שע"ז אדו"ל מה הנשמה מחי' את הגוף כך הקב"ה מחי' את העולם, וכשם שהנשמה שמחי' הוא בבחי' התלבשות פנימי שכל כח מתלבש באבר פרטי שלפי ערכו וכמו אור השכל במוח שבראש וכח הראי' בעין ושמיעה באון כו'. דאור השכל שמתלבש במוח הרי המוח ממולא ומורגש מהאור השכל עד שכל אופן התגלות השכל הוא ע"פ מויגת והרכבת המוח אם ביבישת או בלחוחית כו'. וכן מה שיש מי ששכלו מטה ע"פ הרוב לצד החסד ויש להיפך הוא לפי מויגת המוח אם בתסדים או בגבורות כו'. הרי שהתגלות האור ההצורה הוא לפי החומר שהוא הכלי, וכ"ז הוא מפני שהאור הנפש הוא מצומצם עד שהוא לפי ערך החומר עד שחומר המוח הוא כלי איליו, שהאור מתלבש בתוכו ומתאחד אתו, ולכן אופן התגלות האור הוא ע"פ אופן הכלי דוקא כו' כנ"ל. וזהו ג"כ מה שאור השכל מתלבש במוח שבראש דוקא ולא בשארי אברים כמו ביד וכדומה מפני שדוקא חומר המוח ממוזג ומורכב באופן שהוא כלי לאור השכל, הידי אינו כלי לשכל כ"א לכח המעשה והתנועה, וחומר העין כלי לאור הראי' וחומר האזן לכח השמיעה, כו', שכל כח יש לו חומר וכלי לפי ערכו שמתלבש בתוכו, ואינם משנים את תפקידם לפי שהאור הוא לפי' הכלי והכלי לפי' האור, ולכן בא כל אור בכלי שלו בבחי' התחלקות כו' כנ"ל, ובד"כ יש ג' חילוקים כללים שהן ג' בחי' נר"ן, ומתלבשים בג' כלים כללים שהן תלת שליטין מוחא ולבא וכבדא, נשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד, שמה בא התנועה החיונית בכל האברים. וזהו ג"כ ראש גוף רגל שהן חלוקים זה מזה דאינו דומה גילוי אור הנפש שמאיר בראש לגבי מה שמאיר בגוף, וכמו המדות לגבי המוחין, דהמוחין הם למעלה מעלה מבחי' המדות כידוע ומבואר במ"א (ולכן גם חומר המוח הוא במויגה דקה ורוחניות יותר ממויגת חומר הלב כו'). הרגל הוא למטה במדרי' שאין בו רק כח ההילוך כו', ובגוף יש חצר הכבד שהוא הפרסא המפסקת בין אברי הנשימה לאברי המוון, ולאחר הפרסא יש ג"כ פסולת הנדחה לחוץ כו'. וכל אלו ההתחלקות הכל הוא בבחי' האור פנימי שהוא בחי' האור המצומצם לפי' הכלים לכן בא בריבוי התחלקו' הנ"ל והנמשל מזה יובן למעלה באור דממכ'ע, דמה הנשמה ממלא הגוף בבחי' התלבשות כמור"כ הקב"ה ממלא את העולם ג"כ בבחי' התלבשות בהעולמות בכל עולם לפי ערכו, דכמו שבאדם יש ג' חילוקי' כללים ראש גוף ורגל כמור"כ בעולמות הם ג' עולמות בי"ע ומתלבש בהם ג' בחי' נר"ן נשמה בכריאה והר"ע מה שאימא עילאה מקננא בכורסיא דנשמת שדי תבינם, ורוח ביצי' בחי' מדות, ואופן בעשי' דהיינו בחי' נפש* ואינו דומה האור שבכריאה לאור דיצי', דבכריאה הוא מעמד

(ח"ע למ"ד כלים דו"ג דאצי' שנעשים נר"ן לבי"ע כו').

השרפים שמשגיגים איך שאוא"ס קרוש ומובדל, אבל החיות ואופנים דיציר ועשי' הם ברעש גדול מצד העדר השגה כו' (כמ"ש מזה בד"ה את קשתי נתתי בענן, רנ"ד). וכמו"כ יש בכל עולם מג' עולמות הנ"ל ע"ס שהן חב"ד חג"ת נה"י והן ג"כ ג' בחי' נר"ן, ובחב"ד בחי' גילוי אור יותר מהג"ת ובנה"י האור מצומצם יותר כו'. וכ"ז הוא בבחי' ממכ"ע שהוא אור המצומצם לפ"ע העולמות אמנם בחי' סוכ"ע הוא מה שסובב ומקיף מלמעלה, ואין הכוונה שהוא מקיף מלמעלה לכד אלא הכוונה שאינו נתפס בעולמות והדוגמא לזה בנפש האדם הוא כח הרצון דהתפשטות וגילוי תלויים ברצון דוקא ומ"מ אין הרצון נתפס בשום כח. דהנה הרצון הוא אינו שום אחד מכל הכוחות שאינו לא שכל ולא מדות כו', וכל הכחות תלויים בו, וכמארז"ל ע"פ כ"א בתורת ה' חפצו לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ דאו ישכיל ויבין מה שהוא לומד וא"ל אינו מבין כו', הרי שגילוי השכל תלוי ברצון, וכן הוא בכל הכוחות כמו בראי' ושמיעה הם ע"י הרצון דוקא, וכאשר אין ברצונו לראות או לשמוע איזה דבר ממילא אינו רואה ואינו שומע וכשירצה בזה ה"ה רואה תומי כו', וכמו"כ גם כח התנועה הוא ע"פ הרצון, וכנראה בחוש דכשעולה ברצונו לנענע ביד או ברגל תומי הוא מנענע, ואף שאינו בבחי' הרגש שמרגיש בזה הרצון שרוצה לנענע מ"מ התנועה הוא ע"י הרצון דוקא וראי' לזה מהחולי מאניע ר"ל שהחולי הוא בגידי המוח עד שמסתלק הרצון וה"ה מונח כאבן דומם בלי שום תנועה בשום אבר, הרי אף שהתנועה הוא מהתנועה הנפשיות החיונית שמניע את האבר מ"מ בהעדר הרצון אינו נעשית התנועה, הרי מה שמנענע באבריו בכח התנועה הנפשיות הוא ע"י הרצון דוקא. נמצא דהרצון פועל בכל הכחות והאברים. ומ"מ אינו נתפס בשום אחד מהם שהרי הוא נמצא בכלם בשוה ולא כמו אור השכל שהוא במוח שבראש דוקא ולא ביד עד"מ כו' כנ"ל. והרצון הוא ביד כמו בראש, דכשם שע"י הרצון משכיל השכלות באור השכל שבמוח כמו"כ ע"י הרצון מנענע בכח התנועה שביד כו' כנ"ל. וכ"ן הוא מפני שכח הרצון הוא למעלה מעלה מהכוחות פנימיים פרטיים הנ"ל שהוא למעלה מבחי' התחלקות ואינו נתפס בשום אחד מהם, ולכן הוא פועל בכלם בשוה כו'. וזהו בחי' אור המקיף שאינו נתפס ומתחלק בהתחלקות הכוחות פנימיים כ"א מקיף על כולם כו', והנמשל מזה למעלה הוא בבחי' סוכ"ע שהוא בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות בעולמות ואינו שייך בזה התחלקות ע"ס חב"ד כו' דאו"פ * כ"א מקיף על כללות הע"ס וכמו"כ מקיף כללות ג' עולמות בהשוואה כו'. ושרש דב' בחי' אלו דאו"פ ואו"מ הם מבחי' הקו ועיגול הגדול שלמעלה דשרש כל הפנימים הם מהקו שהוא בחי' ישר, ושרש המקיפים הם מהעיגול הגדול. והגם דהעיגולים הם ג"כ מהקו כמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר

(* (ועמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר ועמ"ש בביאור דכי המצוה הזאת בס' רל"ח (בד"ה אנכי אנכי).)

דהקו נמשך ומתעגל כו', והו רק שנמשכים ע"י הקו אבל שרשן הוא מהעיגול הגדול (וכמ"ש במ"א דהשתלשלות הכתרים זה מזה כו') דהקו בעצם הוא בחי' יושר כמ"ש בע"ח ובאצ"ח וע"י נמשכים גם בחי' העיגולים, וחס בע"ח שהקו נמשך ומתעגל וחוזר ונמשך ומתעגל כו', נמשך תחלה כו'.

והנה בעבודה בנפש האדם יש ג"כ ב' בחי' אלו דאר"פ ואו"מ. והענין הוא דהנה יש ב' בחי' אהבה הא' אהבה שע"פ התבוננות, שמתבונן בבחי' ההארה אלקית שמחי' ומהוה עולמות, וע"ז נא' לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך, דהיינו תאהבה שבאה ע"י ההתבוננות בהאור שמחי' את העולמות איך שכל העולמות והנבראים הם חיים וקיימים ממאמר ורוח פיו ית' כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ואתה מחי' את כלם כו', ומתבונן ומעמיק דעתו בזה ואיך שהוא רק הארה בעלמא ולכן אני ה' לא שניתי כו' כנ"ל. ומזה יתעורר בבחי' אהבה ותשוקה לדבקה בו ית' בבחי' או"מ עצומה כו'. והנה אהבה זו היא אהבה מוגבלת לפ"ע הכלים לפי מה שתוכל הנפש שאת, מאחר שתאהבה באה ע"י ההתבוננות בהאור האלקי שמחי' העולמות שהוא בחי' אור מוגבל כנ"ל בהכרח שתהי' תאהבה ג"כ מוגבלת לפ"ע ההתבוננות. ואף שמתבונן איך שהוא רק הארה בעלמא מ"מ מאחר שכל ההתבוננות היא בהפרטים בהאור האלקי שהוא מוגבל לפ"ע העולמות והנבראים א"א שיהי' תאהבה הנולדה מזה בבחי' התפעלות בלתי מוגבלת כ"א בבחי' גבול ומדה. ולזאת במדרי' זאת באה התפעלות בסדר והדרגה בבחי' חב"ד חג"ת נה"י, דמתחלה נתפעל בבחי' חב"ד בהתפעלות שכלי, ושם ההתפעלות היא על האור האלקי שמשגיג בשכלו והיא למעלה מעלה מההתפעלות של המדות שבהתגלות לבו שבאין מהבכך של ההתבוננות, ואינם בבחי' התפעלות עצמי כ"א חוץ לעצם, דהאור האלקי אינו מאיר שם בגילוי כ"א מרוחק ממנו ונמשך אחר אלקות בהתפעלות מורגשת כו', וכמ"ש מזה במ"א (עמ"ש מזה בד"ה וה"ס עשן, רנ"ג). ומהמדות חג"ת בא לנה"י שהו"ע העשי' בפועל בסו"מ וע"ט. וכידוע דאהבה הוא מקור רמ"ח מ"ע ויראה מקור סס"ה מל"ת, ולזאת מההתפעלות המדות בא לנה"י בקיום המצות בפועל. אמנם שם האור מצומצם מאד ובמיעוט ביותר. וכידוע דנו"ה נק' בדי ערבות שאין בהם לא טעם ולא ריח, דהיינו שאין בזה גילוי אור פנימי כ"א בדרך נצחון הסכסם בלבד כו' כמ"ש במ"א. ונמצא האור יורד ממדרי' למדרי', דבחב"ד מאיר האור בגילוי ובחג"ת הוא מצומצם ובה"י הוא הצמצום ביותר שאין שם רק רושם מהאור הקדום, והן לבר מגופא כו'. וכ"ז הוא כשלא יש מסכים המבדילים ונמשך מבדילים לנה"י. אמנם כשיש מסכים המבדילים כמ"ש כ"א עוונותיכם מבדילים או אינו נמשך מחג"ת לנה"י (ובזה יש חילוקי מדרי' אם המסכים * כ"כ עד שמבדילים בין חב"ד לחג"ת שאינו בא להתפעלות המדה כלל, או שמבדיל בין חג"ת

לנהי' כו') והיינו שבסוף מעשה בקיום המצות בפומ' אינו לפ"ע האהוי"ר, דאף שמתפעל באהוי"ר והי' צ"ל קיום המצות בסומ' וע"ט בכל הדקדוקים, דאהוי"ר הם מקור מ"ע ומל"ת. ומ"מ בקיום בפועל אינו נזהר כ"כ ושוכח על כמה ענינים כו', וזהו מפני שהמסך מבדיל שאין האהוי"ר באים בעשי' בפועל כו'. ואדרבה יוכל להיות שאחר התפלה הוא נופל למטה ברע. דאת זלעז"ז עשה אלקי', ומאהבה דקדושה שהר"ע פתיחת הלב והתפשטותה יוכל ליפול ח"ו באהבה זרה. ומיראה דקדושה שהוא כיון הנפש יוכל ליפול בעצלות ועצבות וכבדות או בכעס ורציחה כו'. וזהו מפני העוונות המבדילים שהרע שבהאוי"ר נופל למטה ומוסיף יניקה כו', וכמו הקרומא דפסיק במעי דב"נ שלאחר הפרסא יש פסולת הנדחה לחוץ כו'. ולכן גורו אומר אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא הכנעה ושפלות, שכשיתבונן בכל מחשבותיו ודיבוריו ומעשיו אשר לא לה' המה יתמרמר בנפשו מאד, וז"ע תיקון חצות דעיקר הכוונה הוא ההתבוננות בעוצם ריחוקו ע"י עוונותיו ומתמרמר מזה ויכנע לבבו בהכנעה ושפלות אמיתי להתפלל בכוונה ובהמרירות הכנעה הג"ל מסיך כל ההעלמות והמסכים עד שתהי' תפלתו בכוונה בלי תערובות טו"ר ותהי' התפעלות האהוי"ר כדבעי למהוי ויומשך גם בבחי' נה"י בקיום המצות בפועל בסומ' וע"ט כו'. וכ"ז הוא בהעבודה בבחי' או"פ שבאה בהתחלקות מדרי' בסדר והדרגה כו'. אמנם העבודה בבחי' או"מ הוא ע"י ההתבוננות שמתבונן בבחי' עצמות או"מ שלמעלה מעלה בבחי' מקור לעולמות, והיינו שההתבוננות היא בעומקא דליבא איך דאני ה' לא שניתי ולית מחשבה תפיסא בי' כלל דהיינו עד שיבין. היטיב איך דלמחתב"כ כו' אשר ע"כ תכלה איליו נפש כל חי להבטל במציאות ולהתכלל באחד ממש ויבוא ע"י לאהבה הבלתי מוגבלת דהיינו שגם המדות המוגבלים יהיו בבחי' בלי גבול והר"ע אהבה דבכל מאדך בחי' אה"ר שלמעלה מהטו"ד שאינו בגדר כלי כלל כו'. ובאהבה זאת אין ההתפעלות בסדר והדרגה כ"א כל הכחות מתפעלים יחד כח השכל והרצון עד סוף מעשה שמתפעלים יחד ובהשוואה שיש תוקף בסוף מעשה כמו תוקף אור השכל הרצון כו'. וכמו בנה"ט שכל הכוחות שלו מתפעלים יחד, והראי' מזה שהמדות הם בתוקף מאד מה שבמדות הנולדים מהשכל אין תוקף כזה. והגם שגם בנה"ט המדות הם מהשכל דכאשר מבין בשכלו שטוב לו הדבר אז רוצה בזה כו', מ"מ אין עיקר המדות מהשכל שנולדים ממנו, כ"א בדרך מעביר השכל, היינו רק שע"י השכל מתעורר המדה, ולכן המדה היא בתוקף הגדול מה שאין השכל מחייב. זה כלל. וכן בסוף מעשה למלאות תאותו בא בתוקף גדול עד שיכול לעשות כמה שטותים בכדי למלאות תאותו עד שיכול למס"ב ע"ז מה שאין השכל מחייב כלל הרי שיש תוקף בהעשי' עוד יותר מהשכל כו'. וכמו"כ הוא בדוגמא כזאת בקדושה באה"ר הג"ל שהוא בתוקף בהתפעלות גדולה מכח הרצון שבנפש ומתפעלים כל הכוחות כח השכל והמדות וכח המעשה כולם כאחד כו', עד שגם בסוף מעשה אח"כ בהקיום בפועל הוא בהתפעלות ובתוקף גדול מאד כו'. וזהו"ע או"מ שהוא למעלה מגדר תפיסא בכלי כ"א בבחי' אהבה בלתי מוגבלת

למעלה מגדר כלי, ולכן אין בזה התחלקות כו'. וזהו בדוגמא שלמעלה בהשתל' שיש ב' מדרי' או"פ ואר"מ, דאר"פ הוא אור מוגבל ובבחי' התחלקות ואר"מ הוא בלתי מוגבל בכלים וממילא אינו בבחי' התחלקות כו' כנ"ל. כמור"כ הוא בעבודה בחי' אהבה מוגבלת לפי כלי הלב ולזאת באה בבחי' התחלקות בסדר והדרגה וזהו בחי' אר"פ. והב' אה"ר שלמעלה מהגבלת כלי הלב וממילא אין שם בחי' התחלקות מדרי' כלל כו'.

וע"פ הקדמה הנ"ל יובן ההפרש בין כל הקרבנות והתפלות שנק' מנחה ובין תפלת מנחה בפרט, ומה שהדורון של יעקב נק' בשם מנחה. רק שצ"ל תחלה בדי"כ ההפרש בין יעקב ועשו. דהנה ידוע דיעקב ועשו הוא בחי' אר"פ ואר"מ. יעקב הוא בחי' או"פ שהוא אור המלוכש בכלים, דזה כל ענין התיקון שיהיו האורות מלוכשים בכלים, דבתהו הי' האורות תקיפים שלא לפ"ע הכלים ולא נתלכשו ונתפסו בהכלים ונק' אורות מקיפים, ובתיקון נעשה ריבוי האור ומיעוט הכלים שהם בערך זל"ז עד שהאור מתלבש בהכלי כו' כמבואר כ"ז במ"א באורך. וזהו דיעקב הוא בחי' או"פ ועשו בחי' אר"מ (עמ"ש בד"ה ובחדש השביעי. רנ"ד. בענין הוי' יחזו מריביו). והגם דאר"מ הוא למעלה מבחי' אר"פ, מ"מ מזה הי' שרש עשו ומפני שהוא אור גדול א"א לירד למטה בדרך התלבשות כ"א נפל ברע והיינו בעשו למטה שהי' רע כו'. ודוגמא לזה יובן מענין פני ארי' ופני שור שבמרכבה, דהנה ידוע דפני ארי' הוא למעלה מפני שור כו' פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל, וימין למעלה משמאל כו' ומ"מ הארי' נפל למטה בחי' טמאה והשור הוא בהמה טהורה. אך הענין הוא דהיא הנותנת מפני שבחי' ארי' הוא מדרי' גבוה למעלה א"א שירד למטה בבחי' השתל' מדרי' בקדושה בהתלבשות בכלי, דזהו הכלל שכל אור עליון א"א לבוא בהשתל' בבחי' או"פ שיהי' גילוי בחינתו כמו שהוא במדרי' הרוחניות בקדושה כו'. וכמור"כ הארי' מפני מדרגתו שהוא בחי' תגבורת החיות וכמו גבור כארי ומורה על תגבורת אור השפע ביותר אין לו כלי למטה שיתלבש בתוכו שיוכלל בקדושה כמו בהמה טהורה כ"א בדרך נפילה דוקא בבחי' רפ"ח נצוצות שבשבה"כ בגקה"ט ואזי הוא חי' טמאה ומקבל חיות מנפילת הנצוצות מארי' דקדושה, אבל לא בהתגלות כדרך השתל' המדרי' בקדושה בבחי' התלבשות כו' כ"א בבחי' מקיף מלמעלה והו"ע מקיף דלבונה זכה, וכמ"ש מזה בד"ה ויתן לך האלקים. משא"כ השור שלמטה אע"פ שחיותו הוא רק מפני שור מהשמאל בכ"ז לא נפל כ"כ למטה ולכן היא בהמה טהורה שאפשר לברר ולהעלותו בקדושה ולכן הקרבנות הם שור כשב ועז, וכמ"ש במד"ר שור נרדף מן הארי עז מהנמר כשב מהזאב אל תקרבו אלו מן הרודפים אלא מן הנרדפים, הם הבהמות טהורות שיש בהם עדין בחי' הכנעה וביטל כו'. וע"פ דוגמא הנ"ל יובן ג"כ בענין יעקב ועשו, דעשו שרשו מבחי' התהו שקדם לתיקון ולכן הי' עשו הבכור רק שמכר את הבכורה ליעקב, אבל הוא הי' הבכור ללידה משום דשרשו מבחי' התהו שלמעלה מבחי' התיקון, ומפני ששרשו גבוה

למעלה לכן למטה נפל ברע גמור, והיינו כמו שהי' ע' למטה בבחי' הרע דגקה"ט. וזהו דאי' במד"ר מלמד שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן ואמר דין אהני' לי' דין לא אהני' לי', דעולם התהו לא אהני' לי' הגם דבשרשו למעלה הוא בבחי' קדושה עליונה מאד שהן בבחי' ביטל במציאות ממש מ"מ לא אהני' לי' מפני שא"א לירד בבחינתו למטה בקדושה. כ"א כשבא למטה הוא בבחי' נפילה ושכירה ברע כו' וכנ"ל במשל הארי' כו'. ונמצא בבחי' התהו הוא באחד מב' מדרי' או בכיטל לגמרי או בישות לגמרי כו' (ובמ"א מכו' דהביטל בשרשו ג"כ אינו ביטל אמיתי לרצון א"ס המאציל אשר חפץ בהתלבשות אוב"כ דוקא וכתהו הי' הביטל כפי רצונם והרגשתם, ותהו שהי' בבחי' מקיפי' דוקא בלתי התלבשות כו', ונמצא גם הביטל הוא בחי' יש כו' ולכן נפל למטה ביש גמור כו') משא"כ בחי' התיקון אהני' לי', כי עיקר המכוון הוא שיהי' בחי' יש ושיהי' ביטל היש. וזהו ע"י בחי' יעקב דיעקב הוא יר"ד עקב (יר"ד הוא בחי' צמצום והיינו אור שמתלבש בכלי (וי"ל דלכן בבחי' השתל' אפשר להיות מזה מציאות היש מאחר שהוא בבחי' התלבשות כו') וגם יר"ד הוא בחי' אזעירת גרמי' והיינו הביטל לגבי בחי' המאציל ולהתלבש בכלי דוקא והיר"ד נמשך גם למטה דרך הוא בבחי' התלבשות שמשתלשל ממדרי' למדרי' עד למטה ופועל הביטל למטה ג"כ כו', דו"ע יר"ד עקב), והיינו בחי' התיקון שהמשיך בחי' היר"ד גם בבחי' עקבים להיות ביטל היש לאין דין אהני' לי'. וזהו שאמר בקרבנות אמר הקב"ה נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, שיש כביכול נח"ר ועונג למעלה מהקרבת הקרבנות מפני שכאן ניכר ביטל היש שהבהמה הגשמי' נכללת באש שלמעלה והכוונה בזה הקרבת הנה"ב שבאדם, שכ"ז הוא ביטל היש לאין דין אהני' לי' שמזה יש נח"ר ועונג למעלה כו'. ולהבין מה תופס מקום למעלה ענין ביטל היש לאין עד שעז"א דין אהני' ונח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, והלא למעלה הביטל יותר גדול וכמו ביטל המלאכים שעומדים ברום עולם ובטלים לגמרי לאלקות כמ"ש במ"א. ומ"מ נח"ר לפניו ית' דוקא בהעבודה בביטל היש שלמטה כו'. אך הענין הוא עד"מ כמו הדיוט הצריך איזה בקשה מהמלך הרי לב מלכים אין חקר כי טרוד בעמקי עניניו אינו בערך בקשת ההדיוט כלל ולזאת ה"ה מביא לו דורון דבר חדש וכמו ציפור המדברת וגנפה לב המלך אל הדורון הזה להיותו דבר חדש. דהגם שהאדם מדבר בהשכל יותר מ"מ אין זה חידוש שה"ה מדבר, אבל הציפור שאינה שייכה לדיבור וכשהציפור מדברת ה"ז דבר חדש וגנפה לב המלך לזה ועי"ז נפנה אל בקשת ההדיוט כו'. וכמו"כ יובן בענין ביטל היש, דביטל המלאכים הגם שהם בטלים יותר בבחי' ביטול עצום לאלקות מ"מ אין זה חידוש וכמא' כלום יצה"ר יש בכס כו', אבל האדם שנתלבש בגוף ונה"ב וצריך להתלבש בכל עניני העולם ויש לו כמה מח' הטורדות ומבלבלות אותו ומ"מ מתגבר על המח"ז ומתפלל באהוי"ר, והגם שלאחר התפלה חולפת ועוברת האהבה מ"מ רשימה ממנה נשאר בסו"מ וע"ט ככה"י כנ"ל. וגם הדיבור שמדבר בתפלה ובתורה הוא בכח האכילה ושתי' מדברי' הגשמי' שמק"נ וע"י

דיבור דתפלה ותו' היו עולה לה'. זה יקר מאד בעיני הוי', ומה דוקא נעשה התענוג למעלה וכמשל ציפור הניל. וז"ש נחיר שאמרתי ונעשה רצוני בעבודת הקרבנות שמקריבים בהמה הגשמי ע"ג המזבח ונכללת באש שלמעלה שזהו ביטל היש לאין, ובוה דוקא יש נחיר לפניו (ומ"מ הקרבן הוא דוקא מכבשים ועזים שבאפשרם לעלות שיש בהם הכנעה כו' כנ"ל). וכמו"כ הוא בתפלה שכנגד תמידין תקנו הוא ג"כ הקרבת הנה"ב שעולה ונכלל לה' כו'. והו' מה שהקרבות נק' מנחה שהוא ר"ת מ"ן ח' ה', דהיינו העלאת מ"ן לבחי' ח' הוא מול השמיני ונוצר ומשם נמשך לה' הוא בחי' בהבראם בה' בראם בחי' מל' כו'.

ומעתה צ"ל מה"ע תפלת מנחה בפרט, דכל התפלות הם נגד הקרבנות שז"ע ביטל היש כנ"ל, ואמנם תפלת מנחה למעלה מכל התפלות וכמארו"ל לעולם יהא אדם זהיר בתפלת מנחה כו'. והענין הוא דאי' בסדה"י במעלת תפלת מנחה שהיא באמצע היום, ותפלת שחרית הוא קודם זמן התחלת העסק בעולם, ותפלת ערבית היא אחר שכבר גמר עסקו. אמנם תפלת מנחה באמצע זמן העסק, והרי הביטל בזה הוא יותר מכל התפלות מה שפונה מאמצע עסקיו ומתפלל כו'. וכיאוור הענין הוא דמצינו פלוגתא במתני' בזמן תפלת מנחה דרבנן או' תפלת מנחה עד הערב וריה"ו אומר עד פלג המנחה. ואי' בהגמ"י דריה"ו סבר דתפלת כנגד תמידין תקנו ותפלת מנחה הוא נגד תמיד של בה"ע שהי' קרב עד פלג המנחה (ערך שעה ורביע קודם הערב) ורבנן סברי דתפלת מנחה אינו כנגד תמיד של בה"ע לבר כ"א כו' יוסי בירושלמי דסבר שהוא נגד קטורת ע"ש הכתוב תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב, ולכן זמנה עד הערב. ונמצא ההפרש שבין מנחה לשארי תפלות הוא כההפרש שבין קטרת לקרבנות. דקרבנות היו קרבים על מזבח החיצון וקטורת על מזבח הפנימי. והנה באדם יש ג"כ בבחי' * מזבחות אלו והיינו בחי' חיצוניות הלב ופנימיות הלב, והם ב' הבחי' אהבה. חיצוניות הלב הוא בחי' אהבה המוגבלת בבחי' או"פ והו"ע לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך כו', ופנימיות הלב הוא בחי' אהבה דבכל מאדך שהוא אהבה הבלתי מוגבלת בכלי בבחי' או"מ והו"ע קטרת בחי' בחד קטירא אתקטרגא ב"י אחידא כו' התקשרות עצמית בעצמות או"מ כו' (ובבחי' אהבה זו נעשה הבירור והביטל באו"א לגמרי. דהגם שבבחי' אהבה החיצוניות הלב מתבררים ג"כ המדות דלעו"ו דנה"ב, וכמו שעל מזה"ח היו מקריבים קרבנות דבדוגמא כזאת בנפש הוא הקרבת נה"ב, וכידוע בענין אדם כי יקריב מכם מן הבהמה כו' דבהתעוררות האהבה דקדושה מתגברת על האהבה דלעו"ו וכמו"כ בשארי מדות, מ"מ מאחר שהיא אהבה מוגבלת הרי הבירור הוא ג"כ בגבול ומדה ואינו בירור בשלימות (והראי' שהרי האהבה נפסדת אח"כ וממילא מתגברת

האזה"ט, שאף שנשאר רושם האהבה זהו רק לענין סרימ וע"ט בפרימ כו' כנ"ל), אבל בהאבה הבלתי מוגבלת הוא בחילא יתיר ומתברר הרע לגמרי עד שנעשה הברור ג"כ במדרי' תזזנות. ולכן הקטורת הי' בהם דומם ג"כ כידוע וגם דברים טמאים והוא המור וכמ"ש הרמב"ם בפ"א מהל' כלי המקדש שהוא בחי' טמאה כו'. הכל מתברר ע"י הקטורת כו'. ומפני שהקטרת הוא בחי' ריח. וההפרש הוא דלחם הוא מחבר הנפש עם הגוף, דבהעדר דיש עוד הפרש בין קטרת לקרבנות, דהקרבנות נק' לחם, הגם שכת' בהם ג"כ ריח נחוח מ"מ עיקרם בחי' לחם וכמ"ש את קרבני לחמי לאשי, וקטרת הוא בחי' ריח. וההפרש הוא דלחם הוא מחבר הנפש עם הגוף, דבהעדר האכילה יכול להיפרד ח"ו הנפש מהגוף וע"י מתחבר ומתחזק כו'. וכ"ז הוא כשכבר הנפש מלוכש בגוף, וע"י האכילה מתחבר ומתחזק ונתוסף חיות כו' כמ"ש במ"א. וא"כ ענין הלחם הוא שהגוף נהנה ממנו והיינו שמגיע בהארת אור הנפש השייך להגוף להחיותו בבחי' התלבשות ומחברו עם הגוף כו'. אמנם ריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, והיינו שמגיע לעצם הנשמה שלמעלה מהתלבשותה בגוף, וכידוע בהתעלפות ר"ל שמסתלק הנפש כו' מתעורר ע"י ריח דוקא, שהריח משיב את הנפש מהעלם עצמותו כו'. והנמשל מזה למעלה דאי' במאמר דפתח אלי' וכמה גופין תקינת לון והוא נביעא איהו כנשמתא לגופא כו', והקרבנות הם לחם שמחברים האוב"כ, דכד את תסתלק מנייהו כו' שהו"ע הסתלקות האורות כו' כמ"ש במ"א, ולזאת הו"ע הקרבנות שמחברים האוב"כ. אמנם הקטרת הוא בחי' ריח שמגיע בבחי' עצמות או"א"ס שלמעלה מסדר השתל' אוב"כ, והו"ע שאמרז"ל לבעל החוטם אני מתפלל דחוטם הוא שער לעצמות המוח דוקא. דפה הוא שער לדיבור שהוא רק חלק עשירי מחכ', וידוע שאין זה חלק עשירי ממש כ"א הארה בעלמא מבחי' החכ' כמ"ש במ"א. משא"כ החוטם מוליך לעצם המוח דשם השראת עצם הנשמה. והנמשל מזה למעלה מ"ש לבעל החוטם אני מתפלל היינו ההעלאה בבחי' עצמות או"א"ס שלמעלה מהתלבשות בע"ס, וזה ע"י הקטרת דוקא שהוא בחי' האהבה בלתי מוגבלת כו'. וכמו"כ הוא בתפלת מנחה וכמ"ש בסדה"י שהוא באמצע היום והתפלה הוא במס"ג בחילא יתיר שלמעלה מבחי' האהבה המוגבלת כו'. וזהו"ע מנחה ר"ת מ"ן ח' ה' ור"ל שהוא העלאת מ"ן לח' הוא בחי' חוטמא ומשם נמשך בה' בחי' בהבראם בה' בראם בחי' מל' כו'. והיינו בחי' תוס' אורות מעצמות או"א"ס שלמעלה מסדר השתל' כו'. ומעתה יובן ענין הדורון של יעקב שנק' בשם מנחה דוקא וכמ"ש ויקח כו' מנחה כו'. והענין דיעקב ראה אשר עשו שלמטה עמד עליו בכח שרשו העליון בבחי' התהו שהוא בחי' אור מקיף שקדם לתיקון, ולזאת בכדי להכניעו הוצרך להמשיך משרשו בחי' מקיפים דתהו, וההעלאה צריך להיות לפי אופן ההמשכה ובכדי להמשיך בחי' או"מ צריך להיות ההעלאה ג"כ בבחי' או"מ. וזהו שהקריב המנחה, היינו העלאת מ"ן בבחי' או"מ שהוא האהבה הבלתי מוגבלת בחי' קטרת בכל מאדך, וע"י המשך בחי' מקיפי' דתהו בכלים דתיקון כו', וממילא נתבטל עשו שלמטה כו'.

וזוהו מה שאומרי' אחר הקטרת הודו כו' הודיעו בעמים כו', ולכאוי' למה להזכיר עכו"מ. אך הענין כנ"ל, שעי' הקטרת נמשך בחי' מקיפים דתהו וממילא נעשה עיי' או אהפוך אל העמים שפה ברורה כו'. ולכן הי' הקרבן באו"א מכמו כל הקרבנות שמבוארים בתורה שהן מבהמה טהורה דוקא אבל בכאן הקריב גמלים מניקות כו' (וכמו"כ בקטרת שהי' בהם ג"כ מד"ט כו' כנ"ל) מפני שהקרבן הוא לבחי' מקיפי' דתהו ושם כחשיכה כאורה כו', וגם הטמא יכול להתעלות וכ"ו הוא מפני שההעלאת מ"ן הי' בבחי' או"מ כו' כנ"ל, ועיי' המשיך בחי' מקיפים דתהו בכלים דתיקון כו'.

בט"ד, ש"פ וישב

לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שכן אלי' לא נענה אלא בתפלת המנחה שנא' ויהי בעלות המנחה ויגש אלי' ויאמר ענני הי' ענני כו'. ולכאוי' אינו מובן איך נדמה א"ע לאלוי' שמפני שאלי' שהי' נביא בישראל ומסר נפשו כו' ונענה בתפלת המנחה נדמה לזה כל אדם כו'. אלא צ"ל שזה מצד עצם מעלת תפלת מנחה שלכן אלי' לא נענה אלא בתפלת מנחה דוקא. וצ"ל מהו יתרון מעלת תפלת מנחה על תפלת שחרית וערבית. אך הענין הוא דהנה אמרו"ל ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו' רביעיות יושב ומשחק עם לוי'תן שנא' לוי'תן זה יצרת לשחק בו כו'. והיינו בזמן תפלת מנחה או זמן השחוק והעונג למעלה. והנה אמרו"ל המתענה ת"ח בשבת קורעין לו גז"ד של ע' שנה, ולכאוי' למה המתענה בשבת דוקא קורעין כו'. אך הענין דשבת הוא זמן העונג למעלה ולמטה וכמ"ש וקראת לשבת עונג או תתענג על ה', דבשבת מאיר בחי' התענוג כידוע ומבואר במ"א ולכן זה שמצטער ויושב בתענית א"א לסבול צערו ולזאת קורעין לו גז"ד כו' וכמו אדם בשעת השמחה אינו יכול לסבול צער וזולתו וכשרואה עני עומד בפתח מניסו ומאכילו ומשקו כו' וכמו מלך בעת שמחתו קורא לאסירים חפשי כו' משום דבזמן העונג אי"א לסבול הצער כו' וכמו"כ יובן למעלה דהמתענה בשבת שהוא זמן העונג מוחלין לו וקורעין לו גז"ד כו' (ומי"מ מפני שביטל עונג שבת שמצוה לענגו באכו"ש כו' צריך ליתב תענית לתעניתו כו'). וכמו"כ יובן כאן הטעם שנענה בתפלת מנחה דוקא מפני שאז הוא זמן השחוק והתענוג שמשחק עם לוי'תן כו' וזה שמתפלל ושואל ומבקש צרכיו אינו יכולים לסבול כביכול צערן וממלאים לו מבוקשו ולכן לעולם יהא אדם זהיר בתפלת מנחה שאז נענה כו', אמנם עדין זה גופא צ"ל למה הזמן שמשחק עם לוי'תן הוא בגי"ש רביעיות דוקא שהוא זמן תפלת מנחה ולא בזמן תפלת שחרית או ערבית, אלא בהכרח לומר כך שמפני שהוא זמן תפלת מנחה למטה לכן הוא זמן השחוק והתענוג למעלה שמשחק עם לוי'תן כו', וא"כ אתהדר

כמלקדמן שזה מצד מעלת עצם תפלת מנחה, וצ"ל מה יתרון תפלת מנחה על תפלת שחרית וערבית.

אך הענין דבאמת יש יתרון מעלה בתפלת מנחה ויוכן בהקדם מ"ש אני ה' לא שניתי דבאוא"ס אין שום שינוי ח"ו אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כו'. ולכאוי צ"ל והלא נבראו עולמות וממך הכל כתי' ואיך נא' לא שניתי. אך הענין הוא דהנה ידוע דכללות התהוות העולמות הם רק מהארה בעלמא וכמ"ש מלכותך כל עולמים דכל עולמים מרכ"ד עד סוכ"ד הם רק מבחי' מל' דמלך שמו נק' עליהם שזהו כענין השם, כמו ששם האדם אינו בערך האדם שאינו נוגע לעצמותו כמור"כ במדת מל' רק שם המלך מתפשט על המדינה שהוא בחי' הארה בעלמא. וגם מהארה זו לא הי' אפשר עדיין להיות התהוות העולמות כמו שהן עתה כ"א מבחי' הארה דהארה, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו דגם בחי' שמו נשגב ומרומם ורק הודו וזיוו של שמו הוא על ארץ ושמים. ארץ הוא בחי' געה"ת ושמים געה"ע, ובעולמות הם בחי' עלדאת"ג ועלדאת"כ, ארץ מורה על גילוי שהוא בחי' עלדאת"ג ושמים לרום הוא מה שמכוסה ונעלם בחי' עלדאת"כ. וכי"ז הוא רק מבחי' הודו וזיוו של שמו, אבל עצם השם הוא בבחי' מקיף מלמעלה. וכמו עד"מ בשם האדם שנק' על איזה דבר הרי שמו רק מקיף על הדבר ההוא וכמו בית ושדה של אדם שנק' בית ושדה של פלוני הרי השם רק מקיף על הבית והשדה כו', וכמור"כ הוא במדת מל' הרי שמו שמתפשט עליהם הוא רק בבחי' מקיף עליהם שנק' מדינה של מלך זה. וכמור"כ יובן בבחי' מל' למעלה דעצם בחי' המל' הוא בבחי' התנשאות וכמ"ש המלך המרום לבדו, ארוממך אלקי המלך, והים עומד עליהם מלמעלה ע"ג הי"ב בקר שהן ד' מחנות דבריאה, הים שהוא בחי' מל' עומד עליהם בבחי' מקיף מלמעלה, והגם דכתי' בדבר ה' שמים נעשו וידוע דדיבור הוא בחי' מל' שנק' עולם הדיבור ודבר אלקינו כו', הרי מזה נתהוו כל העולמות ויש בהם חיות בהתלבשות בגילוי שעז"א מה הנשמה מחי' את הגוף כך הקב"ה מחי' את העולם והנשמה מחי' את הגוף בדרך התלבשות שהגוף חי ממנה בחיות נגלה כו', וכמור"כ הקב"ה מחי' את העולם בבחי' התלבשות בגילוי, וכמו שנראה ונגלה לעין כל שהעולם חי כו', וחיות זה הוא מבחי' מל' וכמ"ש ואתה מחי' את כולם דואתה הם האותיות מאל"ף עד תי"ו והי' מוצאות הפה, שהן כ"ב אותיות שקבען בפה בחי' מל' ואותיות אלו הם המחי' את הנבראים שמתלבש בתוכם כו'. הענין הוא דהאמת כן הוא דחיות כל הנבראים בחיות פנימי הוא ג"כ מבחי' מל'. אמנם זהו מבחי' הדיבור דמל' שנק' דבר מלך וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון, וכמו מלך שגזור אומר שזה הי' כן וזה כך שבדיבורו הוא מנהג את המדינה אמנם עצם המלך המדבר הוא למעלה מעלה מזה (וכמור"כ שמו שנק' על המדינה הוא למעלה מהנהגה פנימיות והנהגה הוא ע"י הדיבור, ושמו הוא בבחי' מקיף עליהם כו' כנ"ל. ומ"מ עיקר ביטל אנשי המדינה הוא משם המלך שנק' עליהם שתפול עליהם אימתו ופחדו כו', ועי"ז דוקא עולה בטוב הנהגתם שמנהיגם בדיבורו כו'. וכמור"כ הוא למעלה מ"ש וזרחה כו' יראי שמי, יחד לבבי ליראה שמך כו',

וכתי' יראת ה' לחיים, ולכן מלאכים חיים וקיימים יותר מפני שיש בהם בחי' היראה הביטל יותר כו' כמ"ש במ"א). והנמשל מזה יובן למעלה במלכותא דרקיע דיו"ד מאמרות הן גזירות מל' מלכו ש"ע יהי אור יהי רקיע שעי"ז נתהוו ומוה נמשך חיזתם כו' כנ"ל. וכ"ז הוא הארה מבחי' מל', אבל עצם המל' מרומם ומנשא מגבראים שז"ש כי נשגב שמו לבדו ורק הודו וזיוו הוא על ארץ ושמים כו'. וכללות הכל הוא רק בחי' שם שהוא הארה בעלמא. וכל העליות שיש עליות עד אין קץ וכמו ג"ע וימהמ"ש ותחה"מ ואלף הו' וכמ"כ יש כמה שמיטין ויובלות עד ג'ון אלפים יובלות שהן עליות בעילוי אחר עילוי עד אין קץ הכל הוא בבחי' שמו לבד וכמ"ש לכו חזו כו' אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות * פי' שגם בחי' שמות דהיינו אלף הו' דוחד חרוב הוא ג"כ רק בחי' שם לבד, וכמ"ש משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, דמה שמשובח ומפואר עדי עד בבחי' נצחית וקאי על מ"ש קודם משובח ומפואר בלשון חסידיו ועבדיו שהן מלאכים ונשמות, עבדיו הם מלאכים כמ"ש בסידור, ויש במלאכים מדרי' עד אין שיעור וכמ"ש אלף אלפים כו' וריבוי ריבוב כו' וכ"ז גדוד אחד ולגדודיו אין מספר כלל, ויש בהם ג"כ עליות. ומ"מ נק' עומדים מפני שכל העליות שלהם הוא בבחי' ממכ"ע ושרשן מבחי' חיצוניות הכלים, ונשמות שרשן מבחי' פנימיות, ונק' מהלכים שהולכים ועולים ממדרי' למדרי' בעילוי אחר עילוי עד אין קץ, ועז"א משובח ומפואר עדי עד בבחי' בלי גבול. וכ"ז הוא בבחי' שמו הגדול, בחי' שם לבד כו'. ועפי"ז יובן מ"ש אני הו' לא שניתי מאחר שכל התהוות העולמות הן רק מהארה בעלמא שאינו בערך עצמותו כלל וא"י פועל שום שינוי ח"ו בהעצם כידוע ומבואר במ"א באורך ממשל אור השמש שאינו פועל שינוי בהשמש שגם אם העננים מסתירים על האור אינו נעשה מזה שינוי בעצם השמש כו'. וכ"ז מפני שהארה אינו בערך העצם ואין בה מבחי' העצם כלל כו' כמ"ש במ"א. ולכן אני ה' לא שניתי אף שנתהוו העולמות, התהוותם הוא מבחי' הארה בעלמא ואין זה פועל שינוי בו ית' (ובמ"א מבואר איך שלא שניתי מצד האור ג"כ והשינוי הוא בהמקבלים לא בהאור כו').

והנה בהארה יש ב' מדרי' היינו ב' מיני השתל' הא' השתל' דאור פנימי מה שהאור בא בבחי' מדה וגבול והב' בחי' השתל' דאור מקיף הם ב' מדרי' דסוכ"ע וממכ"ע, ממכ"ע הוא בחי' האור והחיות שמאיר ומתלבש בפנימיות כל הגבראים שעי"ז ארז"ל מה הנשמה מחי' את הגוף כך הקב"ה מחי' את העולם, וכשם שהנשמה שמחי' הוא בבחי' התלבשות פנימי שכל כח מתלבש באבר פרטי שלמי ערכו וכמו אור השכל במוח שבראש וכת הראי' בעין ושמיעה באזן כו'. דאור השכל שמתלבש במוח הרי המוח ממולא ומורגש מהאור השכל עד שכל אופן התגלות השכל הוא ע"פ מויגת והרכבת המוח אם ביבישת או בלחלוחית כו'. וכן מה שיש מי ששכלו מטה ע"פ הרוב לצד החסד ויש להיפך הוא לפי מויגת המוח אם בחסדים או בגבורות כו'. הרי שהתגלות האור והצורה הוא לפי החמר

שהוא הכלי. וכ"ז הוא מפני שהאור הנפש הוא מצומצם עד שהוא לפי ערך החומר עד שחומר המוח הוא כלי איליו, שהאור מתלבש בתוכו ומתאחד אתו, ולכן אופן התגלות האור הוא ע"פ אופן הכלי דוקא כו' כנ"ל. וזהו ג"כ מה שאור השכל מתלבש במוח שבראש דוקא ולא בשארי אברים כמו ביד וכדומה מפני שדוקא חומר המוח ממוזג ומורכב באופן שהוא כלי לאור השכל, והיד אינו כלי לשכל כ"א לכח המעשה והתנועה, וחומר העין כלי לאור הראי' וחומר האזן לכח השמיעה כו', שכל כח יש לו חומר וכלי לפי ערכו שמתלבש בתוכו, ואינם משנים את תפקידם לפי שהאור הוא לפ"ע הכלי והכלי לפ"ע האור, ולכן בא כל אור בכלי שלו בבחי' התחלקות כו' כנ"ל. ובר"כ יש ג' חילוקים כללים שהן ג' בחי' גר"ן, ומתלבשים בג' כלים כללים שהן תלת שליטין מוחא ולבא וכבדא, נשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד, שמוה בא התנועה החיונית בכל האברים. וזהו ג"כ ראש גוף רגל שהן חלוקים זה מזה דאינו דומה גילוי אור הנפש שמאיר בראש לגבי מה שמאיר בגוף. וכמו המדות לגבי המוחין, דהמוחין הם למעלה מעלה מבחי' המדות כידוע ומבואר במ"א (ולכן גם חומר המוח הוא במזיגה דקה ורוחניות יותר ממזיגת חומר הלב כו'). והרגל הוא למטה במדררי' שאין בו רק כח ההילוך כו', ובגוף יש חצר הכבד שהוא הפרסא המפסקת בין אברי הנשימה לאברי המזון, ולאחר הפרסא יש ג"כ פסולת הנדחה לחוץ כו'. וכל אלו ההתחלקות הכל הוא בבחי' האור פנימי שהוא בחי' האור המצומצם לפ"ע הכלים לכן בא בריבוי התחלקו' הנ"ל. והנמשל מזה יובן למעלה באור דממכ"ע, דמה הנשמה ממלא הגוף בבחי' התלבשות כמו"כ הקב"ה ממלא את העולם ג"כ בבחי' התלבשות בהעולמות בכל עולם לפי ערכו, דכמו שבאדם יש ג' חילוקי' כללים ראש גוף ורגל כמו"כ בעולמות הם ג' עולמות ביי"ע ומתלבש בהם ג' בחי' גר"ן נשמה בבריאה הו"ע מה שאימא עילאה מקננא בכורסיא דנשמת שדי תבינם, ורוח ביצי' בחי' מדות, ואופן בעשי' דהיינו בחי' נפש ואינו דומה האור שבבריאה להאור דיצי', דבבריאה הוא מעמד השרפים שמשגיגים איך שאו"ס קדוש ומובדל, אבל החיות ואופנים דיצי' ועשי' הם ברעש גדול מצד העדר השגה כו' (כמ"ש מזה בד"ה את קשתי נתתי בענן, רנ"ד). וכמו"כ יש בכל עולם מג' עולמות הנ"ל ע"ס שהן חב"ד חג"ת נה"י והן ג"כ ג' בחי' גר"ן, ובחב"ד בחי' גילוי אור יותר מחג"ת ובנה"י האור מצומצם יותר כו'. וכ"ז הוא בבחי' ממכ"ע שהוא אור המצומצם לפ"ע העולמות. אמנם בחי' סוכ"ע הוא מה שסובב ומקיף מלמעלה, ואין הכוונה שהוא מקיף מלמעלה לבד אלא הכוונה שאינו נתפס בעולמות. והדוגמא לזה בנפש האדם הוא כח הרצון, דהתפשטות וגילוי תלויים ברצון דוקא ומ"מ אין הרצון נתפס בשום כח. דהנה הרצון הוא אינו שום אחד מכל הכוחות שאינו לא שכל ולא מדות כו', וכל הכחות תלויים בו, וכמארז"ל ע"פ כ"א בתורת ה' חפצו לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ דאו ישכיל ויבין מה שהוא לומד וא"ל אינו מבין כו', הרי שגילוי השכל תלוי ברצון. וכן הוא בכל הכוחות כמו בראי' ושמיעה הם ע"י הרצון דוקא, וכאשר אין ברצונו לראות או לשמוע איזה דבר ממילא אינו רואה ואינו שומע וכשירצה בזה ה"ה רואה ותמ"י כו'. וכמו"כ גם כח התנועה הוא ע"פ הרצון, וכנראה בחוש דכשעולה

ברצונו לנענע ביד או ברגל תומי הוא מנענע, ואף שאינו בבחי' הרגש שמרגיש בזה הרצון שרוצה לנענע מ"מ התנועה הוא ע"י הרצון דוקא וראי' לזה מהחולי מאניע ר"ל שהחולי הוא בגידי המוח עד שמסתלק הרצון וה"ה מונח כאבן דומם בלי שום תנועה בשום אבר, הרי אף שהתנועה הוא מהתנועה הנפשיות החיונית שמניע את האבר מ"מ בהעדר הרצון אינו נעשית התנועה, הרי מה שמנענע באבריו בכח התנועה הנפשיות הוא ע"י הרצון דוקא. נמצא דהרצון פועל בכל הכחות והאברים. ומ"מ אינו נתפס בשום אחד מהם שהרי הוא נמצא בכלם בשוה ולא כמו אור השכל שהוא במות שבראש דוקא ולא ביד עד"מ כו' כנ"ל. והרצון הוא ביד כמו בראש, דכשם שע"י הרצון משכיל השכלות באור השכל שבמוח כמו"כ ע"י הרצון מנענע בכח התנועה שביד כו' כנ"ל. וכ"ז הוא מפני שכח הרצון הוא למעלה מעלה מהכחות פנימיים פרטיים הנ"ל שהוא למעלה מבחי' התחלקות ואינו נתפס בשום אחד מהם, ולכן הוא פועל בכלם בשוה כו'. וזהו בחי' אור המקיף שאינו נתפס ומתחלק בהתחלקות הכחות פנימיים כ"א מקיף על כולם כו'. והנמשל מזה למעלה הוא בבחי' סוכ"ע שהוא בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות בעולמות ואינו שייך בזה התחלקות ע"ס חב"ד כו' דאו"פ כ"א מקיף על כללות הע"ס וכמו"כ מקיף כללות ג' עולמות בהשוואה כו'. ושרש דב' בחי' אלו דאו"פ וא"מ הם מבחי' הקו ועיגול הגדול שלמעלה דשרש כל הפנימים הם מהקו שהוא בחי' יושר, ושרש המקיפים הם מהעיגול הגדול. והגם דהעיגולים הם ג"כ מהקו כמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר דהקו. נמשך ומתעגל כו', זהו רק שנמשכים ע"י הקו אבל שרשן הוא מהעיגול הגדול (יכמ"ש במ"א דהשתלשלות הכתרים זה מזה כו') דהקו בעצם הוא בחי' יושר כמ"ש בע"ח ובאוצ"ח וע"י נמשכים גם בחי' העיגולים, וי"ש בע"ח שהקו נמשך ומתעגל וחוזר ונמשך ומתעגל כו', נמשך תחלה כו'.

והנה בעבודה בנפש האדם יש ג"כ ב' בחי' אלו דאו"פ ואו"מ. והענין הוא דהנה יש ב' בחי' אהבה הא' אהבה שע"פ התבוננות, שמתבונן בבחי' ההארה אלקית שמחי' ומתווה עולמות. וע"ז נא' לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך, דהיינו האהבה שבאה ע"י ההתבוננות בהאור שמחי' את העולמות איך שכל העולמות והנבראים הם חיים וקיימים ממאמר ורוח פיו ית' כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ואתה מחי' את כולם כו', ומתבונן ומעמיק דעתו בזה ואיך שהוא רק הארה בעלמא ולכן אני ה' לא שניתי כו' כנ"ל. ומזה יתעורר בבחי' אהבה ותשוקה לדבקה בו ית' בבחי' אוא"ס עצומיה כו'. והנה אהבה זו היא אהבה מוגבלת לפ"ע הכלים לפי מה שתוכל הנפש שאת, מאחר שהאהבה באה ע"י ההתבוננות בהאור האלקי שמחי' העולמות שהוא בחי' אור מוגבל כנ"ל בהכרח שתהי' האהבה ג"כ מוגבלת לפ"ע ההתבוננות. ואף שמתבונן איך שהוא רק הארה בעלמא מ"מ מאחר שכל ההתבוננות היא בהפרטים בהאור האלקי שהוא מוגבל לפ"ע העולמות והנבראים א"א שיהי' האהבה הגולדה מזה בבחי' התפעלות בלתי מוגבלת כ"א בבחי' גבול ומדה, ולזאת במדרי' זאת באה ההתפעלות בסדר והדרגה בבחי' חב"ד חגי"ת גה"י, דמתחלה נתפעל בבחי' חב"ד

בהתפעלות שכלי, ושם ההתפעלות היא על האור האלקי שמשיג בשכלו והיא למעלה מעלה מההתפעלות של המדות שבהתגלות לבו שבאין מהבכך של ההתבוננות, ואינם בבחי' התפעלות עצמי כ"א חוץ לעצם, דהאור האלקי אינו מאיר שם בגילוי כ"א מרוחק ממנו ונמשך אחר אלקות בהתפעלות מורגשת כו', וכמ"ש מזה במ"א (עמ"ש מזה בד"ה וה"ס עשן, רנ"ג). ומהמדות חג"ת בא לנה"י שהו"ע העשי' בפועל בסו"מ וע"ט. וכידוע דאהבה הוא מקור רמ"ח מ"ע ויראה מקור שס"ה מל"ת, ולזאת מהתפעלות המדות בא לנה"י בקיום המצות בפועל. אמנם שם האור מצומצם מאד ובמיעות ביותר, וכידוע דנו"ה גק' בדי ערבות שאין בהם לא טעם ולא ריח, דהיינו שאין בזה גילוי אור פנימי כ"א בדרך נצחון והסכם בלבד כו' כמ"ש במ"א. ונמצא האור יורד ממדרי' למדרי', דבחי"ד מאיר האור בגילוי ובחג"ת הוא מצומצם ובנה"י הוא הצמצום ביותר שאין שם רק רושם מהאור הקדום, והן לבר מגופא כו'. וכ"ז הוא כשלא יש מסכים המבדילים ונמשך מחג"ת לנה"י. אמנם כשיש מסכים המבדילים כמ"ש כ"א עוונותיכם מבדילים או אינו נמשך מחג"ת לנה"י (ובזה יש חילוקי מדרי' אם המסכים * כ"כ עד שמבדילים בין חב"ד לחג"ת שאינו בא להתפעלות המדה כלל, או שמבדיל בין חג"ת לנה"י כו') דהיינו שבסוף מעשה בקיום המצות בפועל אינו לפ"ע האהוי"ר, דאף שמתפעל באהוי"ר והי' צ"ל קיום המצות בסו"מ וע"ט בכל הדקדוקים, דאהוי"ר הם מקור מ"ע ומל"ת. ומ"מ בקיום בפועל אינו נזהר כ"כ ושוכח על כמה ענינים כו', וזהו מפני שהמסך מבדיל שאין האהוי"ר באים בעשי' בפועל כו'. ואדרבה יוכל להיות שאחר התפלה הוא נופל למטה ברע. דאת זלעז"ו עשה אלקי', ומאהבה דקדושה שהו"ע פתיחת הלב והתפשטותה יוכל ליפול ח"ו באהבה זרה. ומיראה דקדושה שהוא כיון הנפש יוכל ליפול בעצלות ועצבות וכבדות או בכעס ורציחה כו'. חזו מפני העוונות המבדילים שהרע שבהאוי"ר נופל למטה ומוסיף יניקה כו', וכמו הקרומא דפסיק במעי דב"ג שלאחר הפרסא יש פסולת הנדחה לחוץ כו'. ולכן גזרו אומר אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא הכנעה ושפלות, שכשיתבונן בכל מחשבותיו ודיבוריו ומעשיו אשר לא לה' המה יתמרמר בנפשו מאד, וז"ע תיקון חצות דעיקר הכוונה הוא ההתבוננות בעוצם ריחוקו ע"י עוונותיו ומתמרמר מזה ויכנע לבבו בהכנעה ושפלות אמיתי להתפלל בכוונה ובהמרירות והכנעה הנ"ל מסיר כל ההעלמות והמסכים עד שחיה' תפלתו בכוונה בלי תערובות טו"ר ותהי' התפעלות האהוי"ר כדבעי למהוי ויומשך גם בבחי' נה"י בקיום המצות בפועל בסו"מ וע"ט כו'. וכ"ז הוא בהעבודה בבחי' או"פ שבאה בהתחלקות מדרי' בסדר והדרגה כו'. אמנם העבודה בבחי' או"מ הוא ע"י ההתבוננות שמתבונן בבחי' עצמות או"מ שלמעלה מעלה מבחי' מקור לעולמות, והיינו שההתבוננות היא בעומקא דליבא איך דאני ה' לא שניתי ולית מחשבה תפיסא בי' כלל דהיינו עד שיבין היטיב איך דלמחתיב"כ כו' אשר ע"כ תכלה איליו נפש כל חי להבטל במציאות ולהתכלל

באחד ממש ויבוא ע"י לאהבה הבלתי מוגבלת דהיינו שגם המדות המוגבלים יהיו בבחי' בלי גבול והו"ע אהבה דבכל מאדך בחי' אה"ר שלמעלה מהטו"ר שאינו בגדר כלי כלל כו'. ונאהבה זאת אין ההתפעלות בסדר והדרגה כ"א כל הכחות מתפעלים יחד כח השכל והרצון עד סוף מעשה שמתפעלים יחד ובהשוואה שיש תוקף בסוף מעשה כמו תוקף אור השכל והרצון כו'. וכמו בנה"ט שכל הכחות שלו מתפעלים יחד, והראי' מזה שהמדות הם בתוקף מאד מה שבמדות הנולדים מהשכל אין תוקף כזה. והגם שגם בנה"ט המדות הם מהשכל דכאשר מבין בשכלו שטוב לו הדבר או רוצה בזה כו', מ"מ אין עיקר המדות מהשכל שנוגדים ממנו, כ"א בדרך מעביר השכל, היינו רק שע"י השכל מתעורר המדה, ולכן המדה היא בתוקף הגדול מה שאין השכל מחייב זה כלל. וכן בסוף מעשה למלאות תאוותו בא בתוקף גדול עד שיכול לעשות כמה שטותים בכדי למלאות תאוותו עד שיכול למס"ג ע"ז מה שאין השכל מחייב כלל הרי שיש תוקף בהעש' עוד יותר מהשכל כו'. וכמו"כ הוא בדוגמא כזאת בקדושה באה"ר הנ"ל שהוא בתוקף בהתפעלות גדולה מכח הרצון שבנפש ומתפעלים כל הכוחות כח השכל והמדות וכח המעשה כולם כאחד כו', עד שגם בסוף מעשה אח"כ בהקיום בפועל הוא בהתפעלות ובתוקף גדול מאד כו'. וזהו"ע או"מ שהוא למעלה מגדר תפיסא בכלי כ"א בבחי' אהבה בלתי מוגבלת למעלה מגדר כלי, ולכן אין בזה התחלקות כו'. וזהו בדוגמא שלמעלה בהשתל' שיש ב' מדרי' או"פ ואו"מ, דאו"פ הוא אור מוגבל ובבחי' התחלקות ואו"מ הוא בלתי מוגבל בכלים וממילא אינו בבחי' התחלקות כו' כנ"ל. כמו"כ הוא בעבודה בחי' אהבה מוגבלת לפי כלי הלב ולזאת באה בבחי' התחלקות בסדר והדרגה וזהו בחי' או"פ. והב' אה"ר שלמעלה מהגבלת כלי הלב וממילא אין שם בחי' התחלקות מדרי' כלל כו'.

וע"פ הקדמה הנ"ל יובן מעלת תפלת מנחה על שארי התפלות דהנה ידוע דתפלות הם כנגד הקרבנות, והנה הקרבנות אף שבכללן נק' בשם מנחה כמ"ש והבל הביא מבכורות צאנו כו' וישע' ה' אל הבל ואל מנחתו כו' מ"מ הי' קרבן מנחה בפרט מנחת מנחת ומרחת כו' וכמו"כ הוא בתפלות שבד"כ נק' מנחה מ"מ יש תפלת מנחה בפרט שלמעלה מכל התפלות. וצ"ל תחלה כללות ענין הקרבנות דהנה אמרו"ל גבי קרבנות אמר הקב"ה נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני וצ"ל מהו הנח"ר בעבודת הקרבנות כ"כ. אך הענין דקרבנות הו"ע ביטל היש לאין שהבהמה הגשמי נכללת בהאש שלמעלה בבחי' האין האלקי, ויש כביכול למעלה נח"ר ועונג בביטל היש לאין ולכן אמר נח"ר לפני גבי קרבנות מפני שבקרבנו' ניכר הביטל ביותר שהיש עולה ונכלל בהאין כו' וכמו"כ בנפש האדם בהקרבת הקרבן כתי' אדם כי יקריב מכם מן הבהמה כו' שהוא הקרבת הנה"ב שכ"ז הוא ביטל היש לאין כו', אמנם עדיין צ"ל מה תופס מקום למעלה ביטל היש שלמטה עד שאמר ע"ז נח"ר לפני והלא למעלה הביטל יותר גדול וכמו ביטל המלאכים שעומדים ברום עולם ובטלים לגמרי לאלקות כמ"ש במ"א, ומ"מ נח"ר לפניו ית' דוקא בהעבודה בביטל היש שלמטה כו'. אך הענין הוא עדי"מ כמו הדיוט הצריך איזה בקשה מהמלך הרי לב מלכים

אין חקר כי טרוד בעמקי עניניו אינו בערך בקשת ההדיוט כלל ולזאת הי"ה מביא לו דורון דבר חדש וכמו ציפור המדברת ונפנה לב המלך אל הדורון הזה להיותו דבר חדש. והגם שהאדם מדבר בהשכל יותר מ"מ אין זה חידוש שה"ה מדבר, אבל הציפור שאינה שייכה לדיבור וכשהצפור מדברת ה"ז דבר חדש ונפנה לב המלך לזה ועי"ז נפנה אל בקשת ההדיוט כו'. וכמו"כ יובן בענין ביטל היש, דביטל המלאכים הגם שהם בטלים יותר בבחי' ביטול עצום לאלקות מ"מ אין זה חידוש וכמא' כלום יצה"ר יש בכס כו'. אבל האדם שנתלבש בגוף ונה"ב וצריך להתלבש בכל עניני העולם ויש לו כמה מח' הטורדות ומבלבלות אותו ומ"מ מתגבר על המח"ז ומתפלל באהוי"ר, והגם שלאחר התפלה חולפת ועוברת האהבה מ"מ רשימה ממנה נשאר בסו"מ וע"ט בכה"י כנ"ל, וגם הדיבור שמדבר בתפלה ובתורה הוא בכח האכילה ושתי' מדברי' הגשמי' שמק"נ. וע"י דיבור תפלה ותו' ה"ז עולה לה'. וזה יקר מאד בעיני הוי', ומה דוקא נעשה התענוג למעלה וכמשל ציפור הנ"ל. וי"ש נח"ר שאמרתי ונעשה רצוני בעבודת הקרבנות שמקריבים בהמה הגשמי ע"ג המזבח ונכללת באש שלמעלה שזהו ביטל היש לאין, וזוה דוקא יש נח"ר לפניו. וכמו"כ הוא בתפלה שכנגד קרבנות תקנו שהוא הקרבת הנה"ב החיוני ובירור המדות דנה"ב כו' כנ"ל נעשה מזה הנח"ר והעונג למעלה כו'.

אמנם בתפלות יש ב' מדרי' תפלת מנחה ושאר התפלות. והענין דהנה אמרז"ל במשנה תפלת המנחה עד הערב ריה"ו אומר עד פלג המנחה וטעמא דריה"ו הוא דסבר תפלות כנגד תמידין תקנו ומנחה הוא נגד תמיד של בין הערביים וזמן הקרבת תשבי"ע הוא בתשע שעות ומחצה ונמצא פלג המנחה שעה ורביע קודם הלילה (דאחר זמן זה אסור לשחוט את התמיד לדעת ריה"ו כו') ורבנן סברי כו' יוסי בירושלמי דמנחה נגד קטרת שנא' תכון תפלתי קטרת כו' מנחת ערב וכמ"ש בהגמ"י פ"ד מהל' תפלה, ונמצא תפלת מנחה הוא נגד קטרת, וההפרש בין קרבנות לקטרת הוא דקרבנות קריבים על מזבח החיצון וקטרת על מזבח הפנימי. והנה מזה"ח ומזה"פ יש בנפש האדם ג"כ, והוא בחי' חיצוניות הלב ופנימיות הלב. חיצוניות הלב הוא בחי' האהבה דאו"פ שמוגבלת בכלי הלב כפי מה שיוכל שאת כו' ופנימיות הלב הוא בחי' האהבה דאו"מ הבלתי מוגבלת בכלי בכל מארך בחי' בלי גבול והוא בחי' בחד קטירא אתקטרנא כו', ובחי' זו דקטרת בעבודה שבלב זו תפלה הוא בתפלת מנחה. והענין הוא דיצחק תיקן תפלת מנחה כמ"ש ויצא יצחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא תפלה כו' וידוע דרישא דע' בעטפוי דיצחק היינו שבחי' המקיף דלבונה זכה מקבל מסיגי הגבו' דקדושה, ולכן זמן בירור הקטרת שהוא י"א סממנין כנגד י"א כתרין הוא בתפלת מנחה דוקא וע"י * המקיף דלבונה זכה שנכלל בקדושה נלקט בחי' הטוב שבהיו"ה כתרין להוציא בלען מפייהם ויוכללו בקדושה בזמן תפלת מנחה

שתיקון יצחק שהוא בחי' גבורות דקדושה שגם המקיף דלבונה זכה מקבל מהסיגים שלו כו', ובכדי שיוכלל בחי' המקיף דלבונה זכה בקדושה ושילקטו ע"י הניצוצות דיו"ד כתרין כו' זהו ע"י בחי' אהבה דבכל מאדך שהוא למעלה מגדר כלי בחי' אור מקיף דקדושה כו'. דהנה בכל המצות ובעבודת הקרבנות נעשה הבירור מיו"ד כתרין כו' אמנם בירור הנ"ל דבחי' מקיף דלבונה זכה הוא ע"י האהבה דאו"מ והוא בתפלת מנחה שתיקן יצחק (עמ"ש הרמ"ז פ' בא ד' מ' ע"ב דשני מיני חיות יש כו' א' מה שנקצב כו' הב' מה שמוסיפין החוטאים ח"ו כו' והמצות שניתנו לישראל הוא לברר מה שגרם חטא אדה"ר אבל קטרת הוא בירור ולקחת עצם חיותם (והיינו ע"י המקיף דלבונה זכה שע"י נוטלים עצם חיותם וכענין סר צלם כו') ואלמלא מסרו הס"מ למשה לא הי' בדין שהקב"ה יגליהו לו כו'. ונמצא כל המצות הם בירור הניצוצות הנבלעים בהם לבד, אמנם הקטרת הוא בירור המקיף דלבונה זכה הוא ע"י הקטרת שהוא בחי' האה"ר הנ"ל וזהו בזמן תפלת מנחה שאז נכלל המקיף הנ"ל בבחי' הגבורות דקדושה כו') וגם להיותה בזמן כי ינטו צללי ערב שמתחיל זמן החושך והיינו מה שא"א * להיות יניקה לחיצונים מקו השמאל ולכן צריכים לכוון יותר בכדי להאיר החשך ולבררו כו' כנ"ל וכמ"ש בוח"א דר"ל ע"א דכל התפלות בעי כוונה ותפלת מנחה צריכה כוונה יותר והיינו בכדי שלא ינקו מקו השמאל כו', והאי צלותא דסליק ועבר רוגזא כו' ועל דא זמן צלותא דמנחה יצחק תקין לה והיינו שע"י תפלת מנחה נלקט הטוב ונכלל בקדושה כו' כנ"ל. ובעבודה בנפש האדם הוא מ"ש בסדה"י שתפלת מנחה הוא אתכפיא יותר מתפלת שחרית וערבית. דתפ"ש הוא מיד בקומו משנתו שאז מוחו פנוי עדיין מעסקיו הטורדיים אותו ולכן גם אם מתפלל בכוונה אין רבותא כ"כ, וכן תפלת ערבית הוא לאחר שגמר עסקיו כו' אבל במנחה שכל היום הוא טרוד בעסקיו והולך בשווקים וברחובות ומתרבים אצלו מח"ו הטורדות אותו ואעפ"כ מפנה לבו ומחשבתו להתפלל מנחה בכוונה תנה זהו אתכפיא יותר שכופה א"ע לעצור כל מחשבותיו הטורדות בכדי שיתפלל בכוונה וכנ"ל בשם הזהר דתפלת מנחה צריכה עוד יותר כוונה מטעם שנת"ל, וע"י אתכפיא זו בחילא יתיר מסתלק יקרא דקוב"ה בכלהו עלמין כמ"ש בזהר כד אתכפיא סט"א כו', וז"ע הקטרת בעבודה כי מס"נ הוא מסירת הרצון כמ"ש אין גפשי ופרש"י אין רצוני, וע"י שמוטר רצונו להיות בבחי' בטל רצונך הם בחי' הרצונות זרות שנפש האדם משוקע בהם וכשמבטל אותם ומתפלל מנחה בכוונה ה"ז כדוגמת בחי' הקטרת שבעבודה שנת"ל שהוא בחי' האהבה הבלתי מוגבלת וכמו"כ הגם דכל התפלות הם בירור הנה"ב ורצונותיו כו' מ"מ להיותו פנוי או ואינה משוקע בטרדותיו ומחשבותיו ולכן הכוחות מוגבלים מספיקים להעתיק עצמו (אפרייטין ויך) מעניני העולם ולהתפלל בכוונה אמנם בזמן תפלת מנחה שהוא משוקע במחשבותיו ורצונותיו הגופנים הטורדיים כו' ובכדי שיתגבר על הרצונות והמח' זהו ע"י כח חזק יותר

בנפשו בחילא יתיר וממילא עצם ביטל הרצונות הוא ביותר כו' והי' כדוגמת הקטרת, ולכן עי' נעשה למעלה העונג יותר משארי תפלות וקרבות ומשיך גילוי אור עליון יותר, והענין הוא דהנה עוד הפרש יש בין קטרת לקרבות. דהקרבות נק' לחם, הגם שכת' בהם ג"כ ריח נחוח מ"מ עיקרם בחי' לחם וכמ"ש את קרבני לחמי לאשי, וקטרת הוא בחי' ריח. וההפרש הוא דלחם הוא מתכר הנפש עם הגוף, דבהעדר האכילה יכול להיפרד ח"ו הנפש מהגוף ועי' מתחבר ומתחזק כו'. וכ"ז הוא כשכבר הנפש מלוכש בגוף, ועי' האכילה מתחבר ומתחזק ונתוסף חיות כו' כמ"ש במ"א. וא"כ ענין הלחם הוא שהגוף נהנה ממנו והיינו שמגיע בהארט אור הנפש השיך להגוף להחיותו בבחי' התלבשות ומחברו עם הגוף כו'. אמנם ריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, והיינו שמגיע לעצם הנשמה שלמעלה מהתלבשותה בגוף, וכידוע בהתעלפות ר"ל שמסתלק הנפש כו' מתערור עי' ריח דוקא, שהריח משיב את הנפש מהעלם עצמותו כו'. והנמשל מזה למעלה דאי' במאמר דפתח אלי' וכמה גופין תקינת לון וההוא נביעא איהו כנשמתא לגופא כו', והקרבות הם לחם שמחברים האוב"כ, דכך אנת תסתלק מניהו כו' שהר"ע הסתלקות האורות כו' כמ"ש במ"א, ולואת הר"ע הקרבות שמחברים האוב"כ. אמנם הקטרת הוא בחי' ריח שמגיע בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' אוב"כ, והר"ע שאמר"ל לבעל החוטם אני מתפלל דחוטם הוא שער לעצמות המוח דוקא. דפה הוא שער לדיבור שהוא רק חלק עשירי מחכ', וידוע שאין זה חלק עשירי ממש כ"א הארה בעלמא מבחי' החכ' כמ"ש במ"א. משא"כ החוטם מוליך לעצם המוח דשם השראת עצם הנשמה. והנמשל מזה למעלה מ"ש לבעל החוטם אני מתפלל היינו ההעלאה בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהתלבשות בע"ס, וזה עי' הקטרת דוקא שהוא בחי' האהבה בלתי מוגבלת כו'. וכמו"כ הוא בתפלת מנחה וכמ"ש בסדה"י שהוא באמצע היום והתפלה הוא במס"נ בחילא יתיר שלמעלה מבחי' האהבה המוגבלת כו'. והר"ע מנחה ד"ת מ"ן ח' ה' ור"ל שהוא העלאת מ"ן לח' הוא בחי' חוטמא ומשם נמשך בה' בחי' בהכראם בה' בראם בחי' מל' כו'. והיינו בחי' תוס' אורות מעצמות אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' כו'.

ועפ"י הג"ל יובן מארז"ל לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שכן אלי' לא נענה אלא בתפלת המנחה, שהרי אלי' ודאי כיון גם בתפלת השחר כדבעי ואעפ"כ לא נענה אלא בתפלת מנחה מפני שאז הוא בחי' הצחוק והתענוג העליון למעלה שמאיר בחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' והטעם דזמן התענוג הוא בזמן זה הוא מפני שאז הוא עיקר ההתגברות על החשך ומתברר ונכלל בקדושה כו' כנ"ל ועי' נעשה הצחוק והתענוג כו' כנ"ל, ולכן הזהירו לפעול בחי' אתכפיא זו בכל אדם לפי ערכו להסיח דעתו מרצונותיו הורים ולכוין דעתו בתפלתו שיהי' תפלתו מנחת ערב כמו קטרת שהיא לפניך על מזבח הפנימי כו' ועי' נמשך בחי' הצחוק והתענוג ולכן הוא נענה וכנ"ל דבשעת העונג ממלאים כל מחסוריו כו', ונמצא דהצחוק הוא מתפלת מנחה דוקא, ולכן בג"ש רביעיות דוקא יושב ומשחק עם לוי'תן כו' והיינו עי' המס"נ והכוונה דתפלת מנחה ומפני שאז הוא זמן גילוי

תענוג העליון לכן הוא נענה אז כו'. וזהו לעולם יהא אדם זהיר בתפלת מנחה שיפנה לבו מהמח' ורצונות הטורדים ויכוון דעתו בתפלתו ועי"ז נענה כו'.

ש"פ מקץ, ש"ח, רנ"ד

מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, ועד כמה ארבב"ח עד דכליא ריגלא דתרמודאי, ובטו"ב הביא שוהו ע"ד מ"ש ועמוד האש פב"מ דכ"ג ע"ב דהות מאחרת ומדלקת פי' רש"י שהיתה מדלקת נר של שבת שעמוד ענן משלים לעמוד אש פי' עמוד ענן של יום משלים אורו לעמוד אש, צ"ל מדוע נרות של שבת הם קודם שתשקע עמוד הענן אלמא אורח ארעא בהכי, ולפי' המנורה דבהמ"ק היו ג"כ קודם שקיעת החמה הרבה שהיו מדליקי' מפלג המנחה שהוא הרבה קודם השקיעה, ונר חנוכה מצותה היא דוקא משתשקע החמה, דלכאוי' הי' להם לתקן בעיני דאורייתא בנרות שבבהמ"ק ונרות דשבת, וכ"ש לפי פי' הטו"ב הנ"ל שהעיר מפסוק לא ימיש כו' ועמוד האש לילה, והרי ארז"ל ע"ז שעמוד האש הי' קודם שקיעת החמה אי"כ גם בנר חנוכה הי' צ"ל עיקר מצותה מקודם שתשקע החמה. אך הענין יובן בהקדם מה שצ"ל ענין מה שקבעו שמונת ימי חנוכה לפי שהפך שמצאו הי' בו שמן רק כדי להדליק יום א' ונעשה גם והדליקו שמונת ימים, וא"כ לא היו צריכים לעשות יו"ט רק ז' ימים כי על יום א' הי' בו כדי להדליק וכמו שהקשה בב"י ריש ה' חנוכה ס"י עת"ר ע"ש שתי' ג' תי' שהם שנים, ותוכן תירוציו הוא שגם בלילה הראשונה הי' ניכר הנס, אם מפני שחלקו השמן שבפך על ח' חלקים או שאחרי שעירו מן הפך נשאר הפך מלא כמקדם, או שבבקר מצאו המנורה מליאה כו' יעו"ש, והענין הוא דהנה מצינו שאבות העולם ב"ש וב"ה דימו ענין חנוכה לחג הסוכות, שב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמונה ומכאן ואילך פוחת והולך, שמדמו להו לפני החג, וב"ה סוברי' מעלין בקדש, ולכן ס"ל יום ראשון מדליק א' ומוסיף והולך בכ"י, והיינו כי גם ב"ה לא פליגי על ב"ש כ"א מחמת מעלין בקדש, אבל בעצם הענין אפ"ל שאינם חולקי' כלל על ב"ש שמדמים חנוכה לחג הסוכות והיינו להיותם שניהם שמונה ימים, דשמע"צ הגם שהוא חג בפ"ע לענין פז"ר קש"ב מ"מ הוא נחשב ברגל א' בשארי דברים עם סוכות, להיות כי הוא השמיני מראשון דחה"ס, והם בחי' יעקב ויוסף כנועד ואין קורין אבות אלא שלשה הרי בכלל יוסף יעקב אביו בפרט זה, ולהיות כן יובן מה שנר חנוכה צ"ל משתשקע החמה דוקא ולא קודם שקיעתה והיינו

כי בסוכה צ"ל ג"כ צלחה מרובה מחמתה, ורק כוכבי נראי מתוכה לבד, ונודע כי כוכבים הם ברקיע תמינאה, לכן קבעוהו ח' ימי חנוכה להורות על מעלתה וגם עיקר מצותה היא משתשקע החמה כמו בסוכה שאם חמתה מרובה פסולה כן בחנוכה כשיש בחי' חמה עדיין לא הגיע זמן מצותה. והענין הוא דהנה איתא ברבות פ' בא פט"ו דק"ל ע"א ע"פ יפה כלבנה ברה כחמה, יפה כלבנה על נס דאסתר שנדמית ללבנה שנולדת לשלשים יום, כך באסתר כתיב ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלשים יום, ברה כחמה על נס דחנוכה בגלות אנטיוכס, כי סנדריאוס אם אוליאוס חמה שמה, והשמש גבור נקרא שנא' ישיש כגבור כו' (והכוונה על סוף פסוק לשמש שם אהל ועליו נא' אח"כ ישיש כגבור, וגם אח"כ ואין נסתר מחמתו) בתקופת תמוז מי יוכל לעמוד נגד השמש הכל בורחים ממנו שנא' ואין נסתר מחמתו, כך בגלות אנטיוכס הכל ברחו ממנו, ומתתיהו הכהן ובניו עמדו באמונתו של הקב"ה וברחו מפניהם האוכלסין של אנטיוכס וכן הקב"ה אומר להם (יואל ד' יו"ד) כתו אתיכם לחרבות וזמורותיכם לרמחים, החלש יאמר גבור אני, ואומר (שופטים ה') כן יאבדו וגו' לקיים מה שנא' ברה כחמה, ולפ"ז פי' חמה הוא בחי' חמימות ע"ד וחס הוא אבי כנען שהוא בחי' חמימות התאוה כו' של היצה"ר, וזהו שמצות נר חנוכה הוא משתשקע החמה היינו כאשר נשקע חום היצה"ר עד דכליא ריגלא דתרמודאי מל' מורדת, כאמרם ז"ל המורדת על בעלה, וכמשי"ת, ובזמן שקיעת החמה מדליקין הנרות להאיר את החשך הנה"ל. וביאור הענין הוא דהנה כתי' שמש ומגן הוי' אלקים, דבשמש יש ב' דברים הא' עצם השמש, הב' גלגל השמש שהוא המגן ונרתק השמש והוא הנק' חמה, ולמעלה זהו בחי' הוי' ואלקים, וידוע דהוי' הוא מקור האורות ושם אלקים מקור הכלים, והכלים הם מגבילים ומעלימים על האורות, הגם שהכלים מגלים את האור וכמו אותיות השכל שמגלים את השכל כו' מ"מ מזה גופא מובן שהם מעלימים על עצם * דאליכ לא הי' גילוי האור על ידם, וכידוע דאמיתית הגילוי הוא העלם לגבן מקבלים דכל כח כמו שהוא בעצמותו קודם שמתלבש בכלי דשם הוא בבחי' גילוי העצמית כמו שהוא אינו בגדר גילוי למטה כ"א דוקא כשמתלבש בכלי שאז מתצמצם ומתעלם עצם האור או הוא מאיר למטה כו' וא"כ יובן דבחי' הכלים שהם בחי' שם אלקים הם מעלימים על עצם האור ולכן גבה"ע ע"י שם אלקים דוקא כמ"ש בראשית ברא אלקים, דעצם שם הוי' אינו בערך הנבראים כלל שיהי' מזה התהוות העולמות כ"א ע"י שם אלקים שהוא בחי' ההעלם וההסתר כו', וזהו דמבחי' חיצוניות הכלים נעשו בחי' הפרסאות וכמו הפרסא המפסקת בין אצ"י לבי"ע שהוא בחי' העלם והסתר יותר וכמו אותיות הבלתי מסודרים או אותיות מחולפים כו' כמ"ש במ"א, וכמו"כ יש ריבוי פרסאות המעלימים ומסתירים, וכל סדר השתל' הפרסאות הוא מבחי' שם אלקים, והגם דבאמת ההסתר אינו הסתר אמיתי ח"ו כ"א שההסתר הוא בשביל הגילוי, וכמו שנת"ל דבחי' הכלים דע"ס

שהם מעלימים על האור שזהו בשביל הגילוי כנ"ל כמ"כ הוא באמת גם בכל הפרסאות וההעלמות הנמשכים משם אלקים שהכוונה הוא רק בכדי שיוכל להיות האור גם למטה היינו במה שהוא תחתון במדרג' והוא האור שלפני הפרסא שמאיר ונמשך ע"י הפרסא למטה ממנה וכמ"ש בת"א פ' וירא בד"ה פתח אלי' בסופו, ומ"ש בראשית ברא אלקים באמת ההתהוות הוא מבחי' שם הוי', דהוי' ל' מהווה אלא שהוא ע"י שם אלקים, דמשם הוי' עצמו א"א שיהי' ההתהוות בפועל כו' כנ"ל כ"א ע"י שם אלקים אבל מ"מ הוי' הוא המהווה וכמ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיהי חד בענין הכלים דאצי' שבהם וע"י בורא מאין ליש הרי רק בהם וע"י אבל בורא הוא בחי' שם הוי' כו' וז"ש הוי' מלך הוי' מלך כו' הרי גם בבחי' מלך מלך ימלוך שהוא עבר היה ועתיד בחי' ההתחלקות שמשם אלקי' הרי שם הוי' דוקא מאיר בהם כו', וה"ז כמו עד"מ צינורות שע"י נמשכים המים מהנהר הגדול דבלא הצינורות הי' שוטף את הכלים וע"י הצינורות נמשכים המים בכל כלי לפי מה שהיא, ומ"מ הם מי הנהר עצמן, וגם אם ע"י הצינור יומשך המים בתכלית הצמצום או בעיקום ואף שישתנו מראיתן ע"י הצינור מ"מ הם מי הנהר ממש וכמו"כ הוא בבחי' שם אלקים שהוא כמו צינור להאור דשם הוי' דו"ע האותיות דשם אלקים שכל אות וצירוף דשם אלקים הוא בחי' צינור מיוחד כו' מ"מ מה שנמשך ע"י הוא בחי' שם הוי' דוקא וזהו דהוי' ואלקים כולא חד, דאין זה הסתר אמיתי ח"ו כ"א ע"י ההסתר מאיר ג"כ שם הוי' כו', רק מ"מ מפני ששם אלקים מסתיר עכ"פ עד שיוכל להיות כ"כ שבהנברא מאיר אור אלקי ואין הנברא מרגיש את האור אלקי שבו הרי אף שאין זה הסתר אמיתי שהרי יכול להרגיש את האור האלקי מ"מ ה"ז הסתר עכ"פ לכן מהמ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים נמשך ע"י ריבוי ההשתל' בחי' אדמת בני חם שהו"ע וחם אבי נענן שמפרידים את השם אלקים מהשם הוי' ומחשבים את ההסתר לעיקר כו' וזהו"ע מה שאו"ה עובדים לחמה ומבואר בשל"ה דקצ"ו ע"ב דהיינו חמה בסיבובה והוא מגן ונרתק להשמש שעו"נ אשר חלק כו' שהניח להם מקום לטעות כו' דהמגן ונרתק שרשן משם אלקים שהוא בחי' ההסתר כנ"ל ובוה הם טועים שחושבין ההסתר לעיקר כו', וביאור הענין הוא דהנה איתא במדרש תלים ע"פ על כן לא יקומו וגו' זש"ה שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן, שברה"ע הי' בכך שנא' ויהי כן בכל המאמרות, והם אומרים לא כן, שאומרי' טומטום הי' העולם (והיינו מאמיני הקדמות כו') ולכן לא יקומו שלא יהי' להם תקומה כו', והענין הוא דהנה הם אומרי' רם על כו' על השמים כבודו ושישגיח בעלול' השפלים כמו הארץ וכל אשר בה ה"ה השפלה לפניו ית' ולכן אומרים עזב ה' את הארץ מלהשגיח עלי' ביד המולות הם הכוכבי' וגלגליהם, וכאשר לגלגל חמה שו"ע חמה בסיבובה כנ"ל הנה עלי' גא' ממגד תבואות שמש שפועלת הצמיחה, וכמו שאנו רואים שיש דברים הגדלים מקור הלבנה כמו הירקות וכדומה ויש תבואות הגדילים מחום החמה, ולכן השתחוו לשמש וירח להיות כי דרך בם הולך השפע להצמיח דברים הגשמי' והגם כי בדורו של אחאב ידעו ג"כ שפעולתם אינו מצד עצמם כ"א מאלקות השופע דרך בם, מ"מ להיות כי לא רצו להיות בבחי' הביטול קראו להקביה

רק בשם אלקא דאלקיי' והשתחוו לבעל ולאשרה שהם לעו"ז דשמשא וסיהרא כנ"ל, וכמשנ"ת מזה במ"א ע' בסידור ע"פ אל תבטחו בנדיבים, ובמ"א בד"ה את ה' האמרת (ל"א) ובאמת טעותם ניכר מתוך טענתם דממ"נ אם הוא בערך השמים ה"ה בערך הארץ ג"כ דהגם דשמים לרום והארץ היא כנגרר חרדל לגבי השמים, מ"מ הרי השמים וארץ הם משפיע ומקבל דהשמים משפיע לארץ כמ"ש כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כו' כ"א הרוה את הארץ כו' אלא דבאמת כתי' והקדוש בשמים ובארץ שהוא קדוש ומובדל מהשמים ג"כ שאינו בערך לגבי' כלל, ומ"מ את השמים ואת הארץ אני מלא דכשם שבשמים הם מודים דהשגחתו ית' עליו שבאמת גם הוא אינו בערך העצמות כלל דהשגחתו בשמים זהו השפלה לגבי' כו' כמו"כ הוא משגיח על הארץ ג"כ וכמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ דדוקא משום שמגביהי לשבת שלמעלה מעלה מבחי' שו"א ה"ה משפיל א"ע כביכול בשו"א להשגיח למטה מטה וכידוע דכל שהאור עליון ביותר בכחו לירד למטה ביותר כו', וז"ש הנה לא יגום ולא יישן שומר ישראל כבשה אחת בין ע' זאבים והיא מתקיימת שאינו ע"פ השכל והדעת כלל הרי ניכר ונגלה השגחת ה' בראי' חושיית כו' וזהו בנש"י וכמו"כ בכל דבר שהוא בהשגחת אור אלקי שמשגיח על כל פרט ופרט בהשגחה פרטיות בכל מיני דצח"מ כו' וכמשנ"ת לעיל בענין הוי' הוא אלקים וכמשל הצינורות כו' והיינו דגם לאחר הפרסאות הרי האור הוא משם הוי' שהוא המהווה ומחי' כו' ומה שעובר ההשפעה דרך השמים וירח ה"ה כגרון ביד החוצב בו, האם נאמר שיש שבח להגרזן החוצב אבנים בהר או קרדום שבונים בו בנין עץ, שיאמרו ראה נאה בנין מפואר שבנה הקרדום או הגרזן הלזה, שלא נופל כלל ענין תיאור ושבח הלז עליהם להיות כי לא להם שבח הלזה כ"א להבונה וחוצב בהם, וכך עד"ז השמש והירח וכל צבא השמים המשפיעי' חיות וצמיחות דברים הגשמי' ה"ה אינם בעב"ת כלל והם רק כמו כלי אומנתו של הקבי"ה שפועל דרך בם כרצונו כו', וסיבת טעותם של או"ה שמחשבים הכו"מ לעיקר הוא מצד המגן והנרתק וזהו אשר חלק כו' שהניח להם לטעות כו' דאם הי' מאיר בחי' שמש הוי' בגילוי אינו שייך לטעות כלל, אבל מפני שהנרתק מכסה ומסתיר ה"ה טועים ומפרידם ואומרים עזב ה' כו' (רק נש"י יודעים ומבינים שההסתר אינו אמיתי כ"א בשביל הגילוי והוי' הוא אלקים כולא חד כו' כנ"ל ועי"ז יהי' אמיתית הגילוי לע"ל לנש"י כו' כמ"ש במ"א) וזהו וחס אבי כנען שהם עובדים לחמה בסיבובה (ומעלת ישראל הוא בחי' עמידת השמש דהיינו עצם השמש כו') ומוה בא החום הטבעי דהיינו מה שנמשכי' אחרי התאוות ותענוגי העוה"ז דלתאוה יבקש גפרד שע"ז שהם מפרידים את העולם מאלקות ה"ה מתאויים לכל תענוגי העולם (דלפי האמת שהכל מושפע מאור האלקי והוא העיקר הרי צריך להיות כל רצונו בהאור אלקי לא בגשמיות העולם, אבל מחמת הפירוד ה"ה נמשך אחרי גשמיות העולם כו').

ולמצוא בעבודה ברוחניות ענין בחי' זו דהשתחואה לשמש וירח, הוא כאשר מקושר, להבלי העוה"ז בלו"נ בהעמקת הדעת ושוכח על א"ס ב"ה

המסבב כל הסיבות ומזמין לו הסיבה והריוח שבה הנה הוא ממש כמשתחזה לשמש וירח, כי מה לי השמש והירח או דברים הנשפעים דרך בם, וההעמקת הדעת והתקשרות השכל בדברים הנשפעי' מהם ה"ה כמו השתחואה ממש, שענין ההשתחואה הוא הרכנת הראש וכפיפת קומתו בגשמיות בחיצוניות, והרי כפיפת והרכנת פנימיות ראשו וחיותו הפנימי בודאי שלא גרע מחיצוניות כו', והן הן הרבות מחשבות שהאדם מוטרד כל היום יום ולילה לא ינוח ושוכח על ה' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל וברכת ה' היא תעשיר וממילא אין מקום כלל להריבוי מח' ותחבולות וכמ"ש רבות מח' בלב איש ועצת ה' היא תקום, אבל מפני ששוכח על ה' ומדמה שכחו ועוצם ידו כו' מזה בא לו הטרדה הזאת כו' ועי"ז הוא יורד עוד למטה ומתעבה ומתגשם חומריו עד שנמשך אחרי התאוות ותענוגי העולם דלתאוה יבקש נפרד, ומכ"ז נעשה טמטום המוח והלב שאינו כלי לקבל דבר חכמה ואור אלקי בהתבוננות אלקות כל חד לפום שיעורא דילי' ע"י ההתבוננות והעמקת הדעת כו' דמאחר שהוא מלא במח' ורצונות מהבלי העולם ומענייני גופו ותאוותיו הגשמים ה"ה איננו יכול להחזיק כי דוקא כלי ריקן מחזיק אבל מלא אינו מחזיק, וזהו שארז"ל ע"פ כי בועליך עושייך ה' צבאות שמו אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי פי' שתהי' בבחי' כלי קיבול לקבל בחי' ההשפעה, וז"ע דכתי' כוס ישועות אשא שכנסי' מקור נשיי הוא בבחי' כלי לקבל בחי' ישועות הם הם בחי' חסדים העליוני' הנשפעים בה, ואמנם הנה כלי ריקן דוקא מחזיק להיות בחי' ואמונה כל זאת כמ"ש במ"א ע' בד"ה הנותן לשכוי * ובד"ה עציון גבר * , משא"כ מלא אינו מחזיק והיינו כאשר הוא מלא מכל רצונותיו הגשמיים לאמר שזה אני רוצה חה אין אני רוצה, אשר דבר זה יכול כאר"א למצוא בנפשו הן בעלי עסקים ואפי' ירשבי אהל, מ"מ בכל מה שיאמר זה רוצה אני וזה איני רוצה ה"ה כלי מלא שא"א לו להחזיק כלל בחי' ישועות וחסדי' עליונים כו', והעצה לזה הוא כמו שעשיית הכוס מגולמי הכסף והזהב צריך האומן להכותו בפטיש לעשותו טס עד שיוכל לכופפו ולעשותו כלי קיבול כו', כן יש בחי' זו בעבודה הוא בחי' לב נשבר ונדכה דכתי' ב'י אלקי' לא תבוז פי' נדכה הוא ע"י פעולה שמדכה א"ע לאמר לנפשו מי אני המרוחק והמתועב ברצונות זרות שכ"ז גרם ענין מה שנתרחק מאלקותו ית' ולמה מגיע לו עוד דברי' שרצונו בהם, ואם הי' עובד להקב"ה כאשר נצטוה הי' יכול לחשוב שמגיע לו מאחר שעושה רצון קונו, אבל כשהוא מרוחק לגמרי, מה זה ועל מה זה יגיע לו שיתן לו השי"ת למלאות תאוות נפשו הגסה אשר יחפוץ בשאט נפש, ובאמת מה גרמה לו רצונותיו הללו הוא ריחוקו מאלקי' חיים שאם הי' מתקרב לעבודתו ית' לא יחפוץ כלל בדברים הנקליים והנבזים האלה, וגם מי שהוא דכה בעצם מחמת נמיכות רוחו אשר יש לו מתולדתו או שהוא דכה ע"י יסורי

בד"ה הנותן לשכוי: נדפס במאמרי אדה"ז — תקס"ב (ח"ב) ע' שצד ואילך. וראה

גם אוה"ת מסעי ע' אישצד ואילך.

ובד"ה עציון גבר: נדפס באוה"ת שם ע' איתו ואילך.

עניות וכדומה, ואין לו מצח להרים ראש כו' מ"מ הנה גם הוא צריך שטיפה מבפנים כמו כוס של ברכה שצריך שטיפה, והיינו שיטרה א"ע מתאוות היתר, והיינו בכל דברים המוכרחים לחיי גופו לעשותם בלא לב ולב כו' שהרי א"צ כ"א לעצם הדבר אבל התאוה בזה אך למותר הוא וכאשר ירגיל א"ע להתנהג כך אז יהי' כלי ריקם לקבל בנפשו בחי' ישועות העליונים להיות כלי ריקן מחזיק בתוכו בחי' השפעת החסדי' ברוחניות וגשמיות הנגררים כגופא דבתר ראשו גריר כו' וע"ז נא' שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן, פי' לב כסילים הוא כמש"נ לעיל בענין האומרים טומטם כו', אבל שפתי חכמים יזרו דעת פי' דעת הוא כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקי' אין עוד אפי' בחללו של עולם כו' בכל דברים הגשמי' כמ"ש בכ"מ, וע' בד"ה מי כמוכה, ויתבונן בכ"ז הדק היטב ומבשרי אחזה אלקי' שכמו שרואה ויודע היטב שגופו חי, שהגם שלא ראה מעולם נשמחו מ"מ בלי שום ספק וס"ס אצלו שיש בו חיות המחי' אותו כן יבין שהעולם הוא גוף גדול וכמ"ש באדר"ן פל"א שהאדם הוא עולם קטן יעו"ש, והרי יש חיות המחי' אותו כו', והנה יזרו פרשי' ז"ל יכתירו ל' נזר ועטרה, והענין כי א"א לו לאדם לידע ולהשיג אלקותו בבחי' השגה, שהרי לית מח' תפיסא בי' כלל, וע' בוח"א חיי דקכ"ב ע"א שפי' מח' על בחי' חכ' דאיתא שם מחשבה ויובלא דלא אחפריש לעלמין, והיינו חו"ב, וא"כ גם בחי' ח"ע אינה משגת ותופסת בי' ית' והיינו מפני דכתי' כולם בחכ' עשית שלגבי' ית' גם החכ' כעשי' הגשמיות נחשבת כו', ואי לזאת איך ישיג הוא בחכ' שבשכלו, וזהו יזרו דעת שצריך לעשות בחי' נזר ועטרה לבחי' דעת הוא בחי' אחע"ב הוא בחי' האמונה פשוטה להאמין בו ית' כו', כי מה שאפשר להשיג ע"י הדעת הוא רק שיש כח אלקי המהוה ומחי' את העולם והעיקר הוא האור האלקי אבל להשיג את האלקות ואיך הוא מהוה ומחי' זה א"א להשיג כ"א באמונה פשוטה להאמין בו ית' כו', וזהו שאמרו במד"ר על מתתיהו ובניו שעמדו באמונתו של הקב"ה היינו בבחי' חזיון האמונה בו ית' ועי"ז כבשו את אנטיוכס העובד לחמה כו' שרצה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך שהם בחי' מצות המלך ותורת ה' שהם זו"ג דמלחמת אנטיוכס הי' מלחמה רוחניות שלא רצה בשיעבוד גופם כ"א בשיעבוד נפשם וזהו שרצה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך דהיינו בחי' ז"א ומל' שמש ולבנה דקדושה וע"י תומ"צ ממשיכים בחי' תוס' אורות בשמש ולבנה למעלה דהיינו בחי' זו"ג עד שיהי' גילוי השמש הוי' למטה ג"כ, אבל אנטיוכס רצה להשכיחם כו' ח"ו בכדי להגביר חמה דלערו"ז שהוא חום הטבעי דיצה"ר, וזהו שטמאו כל השמנים (ועי"ז חשבו לבוא אל כוונתם התעבה כו') והו"ע חכמת חיצונית שהן היפך חכ' דקדושה ומטמאים חכ' דקדושה כמ"ש בסש"ב פ" • ולכן חכ' דקל"י הוא בבחי' יש היפך מחכ' דקדושה שהוא בחי' מ"ה וביטל דוקא וכמ"ש כל גיא שוטה דענין הישות והגסות הוא מצד השטות והעדר החכ'.

דוקא, אבל בחכ' הוא הביטל וכמו דברי חכמים בנחת כו' בהכנעה ושפלות כו', ובחכ' דסטי"א ההיפך מזה שהוא בבחי' ישות דוקא כו', וזהו ג"כ מה שמחכ' דקליפה ע"פ הרוב נופלים במדת רעות שהוא היפוך החכ' לגמרי דהמדות הם מצד הפירוד דוקא כמ"ש לתאוה יבקש נפרד כו' והחכ' הוא דביקות, וכ"ה בכחות ההפרש בין חכ' למדות דחכ' הוא הנחת עצמותו דוקא בכיון הנפש בלי הרגש את עצמו, והמדות הן בהתפשטות בהרגש דוקא כידוע, ולכן בקדושה באמת בחי' החכ' פועל שגם המדות יהיו בלתי הרגש כו' כמ"ש במ"א. אך בלעו"ז ע"י החכ' דוקא נופל במדות רעות משום דהחכ' היא בבחי' ישות וגסות וכידוע בענין כהן מדין שהוא בחי' חכ' דקליפה כמ"ש במ"א ומדין הוא ל' מדון וריב, ולכן מזה בא דוקא לכל המדות רעות דלתאוה יבקש נפרד כו', וזהו שטמאו כל השמנים כו' בחי' חכ' דתו' ע"י חכ' חיצוניות כו', עד שמצאו פך אחד של שמן תתום בחותמו של כה"ג פי' כה"ג הוא א"א וחותמו הוא בחי' יסוד דא"א שע"י גמשך בחי' שפע הפנימי הוא בחי' השמן דכתי' בו שמן משחת קדש שנת' במ"א שהוא מושח ועושה את בחי' קדש דחכ' שבסדר השתלשלות ע' בלקי"ת כד"ה בהעלותך הראשון, אשר נגד בחי' זו לא יש כלל לעו"ז והמשיכו זה ע"י התגברות אמונתם בבחי' אמונה פשוטה שלמעלה מטו"ד ובחזרה הוא בחי' פנימיות התורה סתום דתורה שמתגבר ומעביר את החום הטבעי * וזהו שתיקנו להדליק הנרות משתשקע החמה ועד שתכלה כו' פי' משתשקע החמה הוא שקיעת החמה דלעו"ז הוא החמה מה שאם אליאוס חמה שמה היינו בחי' החום דחם אבי כנען, חמימות התאוות ורצונות זרות כו', ועד שתכלה רגל פי' רגל הוא היצה"ר כמ"ש רז"ל בפ' לפני איריהן דף ה' ע"פ אשריכם וזרעי על כל מים משלחי רגל השור כו' כל העוסק בתורה ובגמ"ח יצרם מסור בידם, ופי' רש"י ותוס' שדייקו מדכתי' משלחי רגל שנק' היצה"ר רגל ע"ש דכתי' (ש"ב ה' י"ב) ויבא הלך לאיש העשיר, שנמשל היצה"ר להלך תחלה ואח"כ לאורח ואח"כ לאיש יעו"ש וההילוך ברגל לכן משלחי רגל זה היצה"ר, וא"כ פי' עד שתכלה רגל הוא כענין בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' כו', וזהו ג"כ עד דכליא ריגלא דתרמודאי הם המורדים מל' המורדת על בעלה שהוא היפך משג"ת לעיל בענין שעשאה כלי, כ"א כלי מלא וטומטם ואטום מלקבל מחמת רצונותיו הזרים כו', אך כמו ששפתי חכמים העושים נזר ועטרה מבחי' האמונה על בחי' דעת שיש להם ה"ה היפך בחי' הכסילים שאינם מודים בבחי' כן שבו נבה"ע, כן ע"י חיזוק האמונה שהי' במתתיהו ובניו נצחו את אנטיוכוס העובד לחמה עד שנעשו המונין ללבנה להיותם קטנים שמקטינים א"ע בבחי' ברה כחמה כו' ולגודל עוצם מעלת הנס וההמשכה הגבוה שנמשכה תיקנו בני"ח זמן עד שתכלה גם ריגלא דתרמודאי הם המורדי' מחמת יצרם הרע

(* וי"ל דזהו בחי' עמלא דאורייתא דאי' בוהר שאני עמלא דאורייתא דלעילא משמשא כו' והר"ע אם תהי' עמלים בתורה שהוא למעלה מבחי' שמש ועי"ז מעביר החמה דלעו"ז להיות גילוי שמש הוי' כו'.

כו' והיינו שגם היצה"ר יבוא לבחי' כליון ותשוקה, דהנה כתי' אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם פי' שהנביא מתמה שמחמת התבוננות איך שלא שניתי כלל ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי הי' צ"ל בבחי' כלות הנפש, וע"ז מתרץ להיותם בני יעקב בחי' יו"ד עקב, והיינו ע"י העוונות שאדם דש בעקביו, שע"ז כשל בעווניו כחי שנכשל הכה כ"כ עד שאינו יכול להתגבר על היצה"ר כו', אמנם בנס דחנוכה מחמת עוצם מעלת הגילוי שנמשך ע"י האמונה הנה גם התרמודים נעשו ונתהפכו להיות בבחי' בשני יצריך שגם כח המתאוה שביצרים נתהפך לטוב להיות מתאוה לאלקות כו' והתבוננו' לבוא לבחי' זו זהו מן השוק פי' שוק הוא ל' שוקיו עמודי שש שנשתוקק הקב"ה לבראותו ומפני מה נשתוקק זה אין אנו יודעים רק שאנו יודעים שנשתוקק, והיינו מה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ומה שא"ס יחיד ומיוחד נתאוה לו ומשתוקק שיהי' לו ית' דירה בתחתונים כ"ש וק"ו איך שצריכי' התחתוני' להשתוקק שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' למטה כו' וזה יכולים הכל להבין אפי' מי שאינו בעל תורה, שהרי כפי' לפני אידיהן אמרו כל מי שעוסק בתורה ובגמ"ח יצרים מסור בידם, ומה יעשה מי שהוא אינו בעל תורה, ואינו יכול לעשות גמ"ח בממונו מפני היותו עני, רק גמ"ח בגופו לבד יכול לעשות, אמנם ע"י התבוננות זה יוכל כל איש לבוא שיכלה הרגל בבחי' כליון להיות בכל לבכך בשני יצריך כו', והיינו שיבין ע"י התבוננות הג"ל שצריך לרצות בכל לבו ונפשו להיות כלי לאלקות להיות מכון לשבתו, ולזאת יתגבר על יצרו שלא להימשך אחרי תענוגי העולם כ"א לקיים תומ"צ ולהיות בטל לאלקות כו' וגם היצה"ר יבין שזה טוב לו מכל הבלי העולם להיות מכון לשבתו כו', וזהו מצותה משתשקע החמה כו' וכמו בסוכה שמצותה להיות צלטה מרובה מחמתה והענין דכתי' ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסתיך ואי' בירושלמי שזוהו תורה וגמ"ח, וזהו שיהי' צלטה מרובה מחמתה שהתו' וגמ"ח יתגבר על החמה דלעו"ה, וזה ע"י התשובה שמקודם בר"ה ויוהכ"פ כו', כמו"כ חנוכה שהוא כמו סוכות תקנו הנרות שמצותן משתשקע החמה שנשקע החום הטבעי דיצה"ר ונה"ב ועד זאת עד שתכלה רגל עד דכליא ריגלא דתרמודאי דלגודל ועוצם אורן גם היצה"ר יבוא לכלות הנפש שיהי' לו אהבה לאלקות כו'.

בס"ד, ש"פ ויגש, רנ"ד

מ"י יתנך כאח לי, וארו"ל כיוסף לבנימין שאהבו בלבו שנא' וירא אתם את בנימין, וזהו יונק שדי אמי שהי' אחיו מן האם ג"כ. ולכא"ו הלא למשפחתם לבית אבותם כתי' ואחי' מן האב קרוים ג"כ אחיו ולמה אמרו

כיוסף לבנימין דוקא. אך הענין הוא דפסוק מי יתנך כאח לי קאי על הצדיקי שנק' אחים וריעים להקב"ה שנא' למען אחי וריעי אדברה כו', וכמו"כ הרע יוסף ובנימין שבנימין הי' צדיק שלא הי' בחטא מכירת יוסף, משא"כ על בע"ת נאמר אח"כ אמצאך בחוץ. שענין אהבת אחים הוא שלא נפרדו כלל אהבתם מזה לזה כמו האחים שמשעה שנולדו הם באהבתם זל"ו. משא"כ הבע"ת שהי' רחוק ונתקרב אח"כ זהו כענין המציאה בחוץ שהי' תחלה בחוץ הוינו בבחי' הריחוק וע"י המציאה נתקרב הדבר הרחוק כו'. ולהבין שורש ענין צדיקים ובע"ת, צ"ל מה שמצינו בדרושי רז"ל שהבע"ת גבוהי מצדיקים וכענין שאמרו שבמקום שבע"ת עומדי צדיקי גמורי אינם יכולים לעמוד שם שנמצא גבהה מעלת ומדרגת הבע"ת מן הצדיקי גמורי, ופעם מצינו במד"ר ע"פ נעשה אדם במי נמלך בנשמותיהם של צדיקי, וזהו עם המלך במלאכתו ישבו. ונמצא כי גבהה מעלת הצדיקי שהרי לא נמלך בנשמתן של הבע"ת כ"א בנשמות הצדיקי דוקא. וגם כתי' וצדיק יסוד עולם, שעיקר קיום העולם הוא על עבודת הצדיקים דוקא, וכמאמר עמוד א' יש בעולם וצדיק שמו. שמכ"ז מובן שגדלה מעלת הצדיקי כו'. אך הענין הוא דבאמת לא ראי זה כראי זה, ויש מעלה בצדיקי נגד הבע"ת שלכן דוקא בנשמתן של צדיקי נמלך ולא בנשמתן של הבע"ת. ויש מעלה בבע"ת נגד הצדיקי שלכן במקום שבע"ת עומדי צדיקי גמורי אינם יכולים לעמוד שם. ולהבין ענין מעלת הצדיקים צ"ל תחלה שם צדיק שנק' בו הצדיקי, שלכאוי צדיק הוא מל' צדיק שהוא זכאי כמו שת"א צדיק זכאי ולמה יקראו מי שמקיים תומ"צ בשם צדיק. אך הענין הוא דהנה כל המצות נק' בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת. אך גם זה יפלא למה יקראו כל המצות בשם צדקה הלא מצות הצדקה היא מצוה בפני עצמה ולמה יקראו כל המצות כמו תפילין וציצית בשם צדקה כו'. אך הנה גודע כי ענין הצדקה הוא לתת לעני דלית לי מגרמי כלום די מחסורו אשר יחסר לו ועי"ז הוא מחי' רוח שפלים, שהעני מפני כי לית לי מגרמי כלום ה"ה שפל ונבוה בעיני עצמו כו' וע"י הצדקה שנותנים לו עי"ז ה"ה מחי' את רוח השפל והנבוה להגבית אותו משפלותו ודכותו שימלא מחסורו בפרט זה שנותנים לו שיהי' כמו העשיר כו'. ועד"ז יובן שלגבי ית' הכל כשפלים נגדו וכ"ש עולמות התחתונים שאפי' לגבי עולמות העליונים הרי הם שפלי' וחסרי' מכל טוב הוא בחי' ההשפעה אלקות שהרי המלאכים עומדי ברום עולם באהוי"ר ע"י השגתם שמשיגים בהארת גילוי אלקותו ית' שמאיר שם בעולם שלהם. משא"כ למטה הוא בחי' העלם והסתר גמור, שעולם כמנהגו נוהג ונדמה כי הכל מתלבש בדרך הטבע שאין לך עולם שפל מזה שאינו מאיר הארת אלקות בגילוי להיות נגלה הארת אלקותו ית' שיתפעל הנברא מזה בבחי' אהוי"ר כו'. ולכן אה"כ כה אמר רם ונשא כו' מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים בישעי' סי' נ"ז ט"ו. והיינו כי מה שהוא

מרום וקדוש הנה אני אשכון את דכא דוקא. וזהו כמארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שהם בחי' תחתונים במעלה כמשנ"ת בד"ה ת"ר נ"ח מצוה להגיחה ע"פ ביתו מבחוץ, רל"א, באריכות. ובחי' זו נק' בשם צדקה למעלה, שכמו הצדקה הוא מה שנותנים לפני דלית לי מגרמי' כמ"כ מה שמרום וקדוש אשכון את דכא זהו ממש כענין הצדקה כו'. והנה ע"י מה ממשיכים להיות בחי' מרום וקדוש שוכן את דכא זהו ע"י מעשה המצות שנק' בשם צדקה. וכמו עדי"מ ע"י הנחת תפילין שרומזי' לד' מוחין חו"ב ודעת שנחלק לחו"ג ע"י ממשיכים הארת המוחין שהם בעצם קדוש ומובדל מבחי' התהוות העולמות. וכמשנ"ת מזה במ"א בענין אלפים שנה קדמה לעולם. כי שורש העולמות הוא מבחי' מדות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכת"י זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, אבל בחי' המוחין הם קדמה לעולם. וע"י מצות תפילין ממשיכים בחי' מוחין לז"א וממילא נמשך גם לבחי' העולמות דבי"ע שמקורם ושרשם מבחי' המדות כנ"ל. וכן ע"י מצות ציצית ע"י ממשיכי' מבחי' ל"ב נ"ח ע"י ל"ב חוטי"ן, ועדי"ן בכל פרטי המצות. וזהו צדיק ה' צדקות אהב, שאינו כב"ו שכל אומן שזנא בני אומנתו, אבל למעלה אינו כן כ"א לפי שצדיק ה' לכן צדקות אהב, שע"י מעשה המצות שנק' בשם צדקה ע"י ממשיכים להיות צדיק ה' שיומשך להחיות לב נדכאים שיומשך גילוי אלקות בעולמות. וזהו ואורח צדיקי' כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום, פי' צדיקים הוא מה שע"י המצות שנק' צדקה ממשיכים להיות צדיק ה' בכל דרכיו. וע"י נמשך כאור נוגה שהוא בחי' אור שבעת הימים ז"ת דעת"י, ע' בד"ה אלה תולדות יצחק, רל"א. וזהו מ"ש ושמרו דרך הוי' שכמו הדרך הולך מעיר לעיר כמ"כ ע"י מעשה המצות ממשיכי' בחי' דירה בתחתוני', שלכן נק' תרי"ג מצות דאורי' וז' דרבנן בשם תר"ך עמודי אור, שכמו העמוד מחבר הגג עם הארץ כמ"כ ע"י מעשה המצות ממשיכים המשכת אלקותו ית' מבחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא להיות נמשך דירה לו ית' בתחתונים כו'. וע' בד"ה כי ישרים דרכי הוי' ובד"ה ביום השמע"צ ויגוחו בך ישראל מקדשי שמך, ובד"ה ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים.

ועפ"ז יובן ענין מי יתנך כאח לי כיוסף לבנימין. כי הנה נודע שיש מה שנאצל בסוד שרש ויש מה שבא בסוד תוס' אח"כ. ונודע ממה שארז"ל במד"ר חיי שרה פס"א שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר, והיינו כי ז"א נאצל בסוד שרש רק ו"ק לבד והמוחין דז"א באים לו בסוד תוס'. והמל' נאצלה רק נקודה אחת והט"ס באים בסוד תוס'. ח"ע בנין המל' ע"י תשע תקיעות דר"ה וט' ברכות שבמוסף ר"ה להיות בנין המל' בע"ס. ח"ע מ"ש יוסיף ה' עליכם ככם אלף פעמים כי שורש נשי' הם ס"ר נגד בחי' ר"ק כמו שהם כלולי' מיו"ד, ויו"ד מיו"ד. ויש לפרש פסוק חלקי ה' אמרה גפשי ששורש ס"ר הם מש' הוי', והיינו כאשר הוא"ו מש' הוי' כלול מיו"ד ה"פ עולה מספר ס' רבוא כי וא"ו פעמים יו"ד

הוא ששים ויריד פעמים ס' הוא ששה מאות, ועוד יו"ד פעמים ששה מאות הם ששה אלפי' ועוד יו"ד פעמים ששה אלפי' הם ששים אלפים ועוד יו"ד פעמים ששים אלפים הם שש מאות אלף שהם ששים רבוא. אמנם ע"י עבודת התומ"צ נמשך בחי' תוס' וריבוי אורות וכמ"ש בפע"ח בהקדמה שענין התומ"צ הוא להוסיף אור באצ"י, פי' אצ"י העליון הוא מה שנאצל בסוד שורש בבחי' אורות וכלים שהאור הוא בחי' ש' הוי' וע"י התומ"צ ממשיכים תוס' אורות להוסיף אורות באצ"י כו'. וזהו מ"ש ויספו ענוים בהוי' שמחה, שמחה הוא מחמת הגילוי ובעת שמחתו מתגלה כו'. ושניהם אמת כי מה שבעת שמחתו מתגלה היינו האור אשר כבר ישנו כו' הנה בעת שמחתו כמו בשמחת חתונת בנו וכיוצא מתגלה לעין כל, ומה שמחמת הגילוי נעשה שמחה היינו כאשר מתגלה בו בחי' תוס' וריבוי מה שלא הי' כן תחלה הנה הוא שמח מחמת עוצם גילוי ההתחדשות, וכענין מה שצהבו פניו דר' אבוה כשמצא תוס' חדתא שז"ע חכמת אדם תאיר פניו וכשמתיישב אצלו ההשכלה חדשה או הוא שמח ממנה. וכן בקיום המצות שארז"ל שלא פסק חובא מפומא כולא יומא וא"ל תפילין מנחנא, שהי' שמח מחמת קיום המצוה כו'. ועד"ז יובן מה שיספו ענוים בהוי' שמחה שיהי' ישמח הוי' במעשיו ע"י בחי' התוס' וריבוי האור הנמשך בשם הוי', וזהו שמחמת הגילוי נמשך השמחה. ועי"ז יומשך הגילוי משם הוי' להיות יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמי' שזהו שמחמת השמחה נמשך התגלות יותר כו'. ח"ע יוסף בחי' תוס' וריבוי אורות שנמשך ע"י עבודת המצות. ולכן מי יתנך כאח לי כיוסף לבנימין שהוא בחי' התוס' אור שע"י המצות ששיך לבנימין דוקא בחי' צדיק תחתון שלא חטא מעולם. וע"י קיום המצות נמשך תוס' אורות שזהו בחי' יוסף. ונק' אחים וריעים להקב"ה היות כי צדיק ה' כו' לכן נק' אחים וריעים להקב"ה.

אמצאך בחוץ קאי על בעי"ת. היינו בחי' הקירוב שנעשה אחר הריחוק כו'. והענין הוא דהנה חטא השבטי' במה שמכרו את יוסף למצרים ונודע כי כל ההשפעה הי' ע"י יוסף שז"ע מ"ש אלה תולדות יעקב יוסף, שלכאו' הי' צ"ל אלה תולדות יעקב ראובן, שהרי ראובן הי' הבכור. אך הענין שבכאן אינו מחשב סדר תולדותיו כ"א סדר עבודתו, ואמר שתולדות יעקב היינו בחי' הגילוי מעבודתו, שהי' בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה מבחי' קצה העליון עד קצה התחתון זהו ע"י יוסף, והם הורידו את יוסף מצרימה. אמנם באמת ענין ירידת יוסף מצרימה צורך גדול הי' שזהו מ"ש וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא באמ"צ, פי' שענין עבודתו באמ"צ הי' ללקט את כל הניצוצים וכל החסדי' להמשיכם מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא. וזהו ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה, פי' ביתה פרעה ביתא דאתפריעו בי' כל נהורין עילאין שמתגלי' שם. ונמצא כי תכלית ענין ירידת יוסף למצרים בבחי' גלות שיוציא וילקט משם כל הניצוצות כמ"ש אמרת ה' צרפתהו שע"ז יוקל להם הגלות ולא כאשר

יש לדמות לכאן' שע"י יוסף ירדו בני' למצרים כו', לא כן הוא כ"א אדרבה ראוי' ה' לגלות הזה על ארבע מאות שנה כמ"ש לאברהם בברית בין הבתרים. אלא שע"י יוסף שירד תחלה למצרים להמשיך השכינה שמה ובירר הגיצוצות דקדושה שהיו שם בבחי' נפילה אוי נפטרו ברד"ו שנה גלות, ועיקר הגלות לא ה' כ"א פ"ו שנה משנולד מרים שה' קכ"ד שנה מבואם למצרים שאז התחילו לשעבד בהם. וע"ש זה קראה מרים ע"ש וימררו את חייהם כו' וכ"ז ה' ע"י יוסף ע"י ירידתו למצרים פעל את כל אלה למעט הגלות ולהעמידו רק על פ"ו שנה גימ' שם אלקי' ובגימ' הטבע, והיינו בחי' התלבשות השכינה לברר, והטעם שה' ע"י יוסף להיותו למעלה מכל השבטים.

אמנם הנה הם לא ידעו מזה ואשר בשביל זה הורד יוסף מצרימה וכמ"ש במ"א שלא ידעו מזה שיוסף גבוה יותר מהם, לכן ה' חטאם גדול. וע"י שציער אותם באמרו להם מרגלים אתם ואסר שמעון לעיניהם להיות כי הוא ה' העיקר נגדו בעת שגמלוהו רעה, ואח"כ ציערם במעשה הגביע. ומ"מ לא הועיל להם לגמרי שהרי נתגלגלו אח"כ בעשרה הרוגי מ'. ולכן נא' בהם וינשק לכל אחיו ויבך עליהם משא"כ בבנימין נא' רק ויבך ולא נא' ויבך עליו להיות כי בנימין לא ה' בחטא המכירה, אבל הם שהיו בחטא המכירה הנה ע"י שציערם ע"ז תיקן שלא יבוא עליהם ממש העונש. ומ"מ היו צריכין לבוא בגלגול ולסבול העונש. ולכן בכה עליהם ממש שבאו בגלגול כו'. וזהו מ"ש ועתה אל תעצבו פ"י שעתה אל תעצבו אבל לאחר זמן תעצבו היינו בעשרה ה"מ (מהרמ"א).

וזהו אמצאך בחוץ שקאי על בע"ת כענין השבטי' שנתחרטו מאד על מכירת יוסף וכמ"ש אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, ומ"מ הם בבחי' חוץ. שהרי נת"ל שענין יוסף הוא בחי' התוס' וריבוי אור הנמשך ע"י מעשה המצות. והם שמכרו את יוסף מצרימה לכן הם בבחי' חוץ. וזהו שאמר אחר ויספו ענוים בה' שמחה, ואביוני אדם כו'. פ"י ענין ויספו ענוים זהו בחי' התוס' וריבוי אור שנמשך בש' הוי' ע"י עבודת התומ"צ כמשנ"ל אמר אח"כ שענין הבע"ת הם בחי' אביוני אדם. כי פ"י אדם קאי על התורה שנק' אדם כמ"ש זאת התורה אדם, וגם האדם הוא מרמ"ח אברים ושס"ה גידי' שזהו בחי' המצות שרמ"ח פקודין הם רמ"ח אברי' דמלכא. שכמו שהאבר הוא כלי לחיות הנפש כמ"כ המצות הם כלים להשראת אוא"ס ב"ה. וע' בד"ה ת"ר ג"ח מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. ושס"ה ל"ת הם כמשל גידי' הדם שבהם הוא חיות הנפש. כי הדם הוא הנפש. ולכן הבע"ת הם אביונים מבחי' אדם דתומ"צ. אך הנה ע"י התשובה בקדוש ישראל יגילו. דהנה ארו"ל במד"ר מקץ פ' צ' א' ריש לקיש ב' פרשיות הכתיב לנו משה בתורה ואנו למדי' מפרשת פרעה הרשע כתוב א' אומר והיית רק

למעלה יכול כמוני ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתכם, ואנו למדי' מפרעה אחת תהי' יכול כמוני ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתך והדין דבר אל כל עדת בני' ואמרת אליהם קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני כו' קדושתי למעלה מקדושתכם ואנו למדי' אותה מפרעה הרשע אני פרעה יכול כמוני ת"ל אני פרעה גדולתי למעלה מגדולתך. והנה ההפרש בין גדולתי למעלה מגדולתכם לקדושתי למעלה מקדושתכם זהו ההפרש בין מוחין למדות, שגדולתי למעלה מגדולתכם הוא בבחי' המדות כענין ורב חסד דא"א נגד בחי' חסד דז"א. וענין קדושתי למעלה מקדושתכם זהו בבחי' המוחין. דפי' יכול כמוני אין ר"ל כמו מהותו ועצמותו ממש ח"ו, דאיך יעלה על הדעת לומר כן. אלא פי' כמוני היינו הארתו ית' המתלבשת בשרש הנאצלים והוא בחי' עתיק שנק' בחי' תחתונה שבמאציל. וא"כ בחי' זו היא למעלה מבחי' קדש הקדשים שזהו נק' קדושתכם, כי הוא שורש הנאצלים, משא"כ בחי' עתיק נק' בחי' תחתונה שבמאציל אלא שהוא המאיר בבחי' קדש הקדשי. וזהו קדושתי למעלה מקדושתכם שקדושתכם הוא בחי' קד"ק כח"ב דא"א, וקדושתי הוא בחי' עתיק שמאיר בכח"ב דא"א. והנה הרמ"ז ר"פ צו פי' דקדה"ק הן תלת רישין קדש רישא עילאה, וקדשי' הן תרין רישין אחרנין דא לגו מן דא. וא"כ לפי' דבחי' רדל"א שהוא עתיק הוא בחי' קד"ק א"כ צ"ל מהו ענין הבחי' שלמעלה מזה שע"ז ארז"ל קדושתי למעלה מקדושתכם, דא"א לומר דקאי על עצמות אוא"ס ממש שלמעלה מבחי' עתיק וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג דבחי' עתיק הוא הבחי' התחתונה שבמאציל 'וכאלו נא' ד"מ בחי' מל' שבמל' דזה א"א לומר כי כבר גת' דמה שאמרו יכול כמוני אין ר"ל כמו עצמיות אוא"ס ממש דאיך יעלה על הדעת לומר כן אלא שר"ל על הבחי' שמתלבשת באצי' שזהו בחי' עתיק כו' כנ"ל. ולפי' הרמ"ז שקדה"ק הן תלת רישין שמכללם רדל"א צ"ל מה"ע הבחי' שלמעלה מזה שע"ז אמרו יכול כמוני. אך הענין הוא ע"ד מ"ש בביאור האד"ז להרח"ו בדרך רפ"ח ע"א בפי' מ"ש בע"ב האי עתיקא אשתכח בג' רישין פי' אשתכח נמצא ומתעלם ומתגלה בג' רישין נמצא כי עיקר העתיקא הוא בחי' הא"ס. אמנם על שם ההתעלמות בג' רישין נק' הג' רישין ג"כ ע"ק עכ"ל. נמצא שגם בחי' רדל"א וקדה"ק אינו אלא שבו מלוכש אוא"ס ממש הנק' עתיקא קדישא. וזהו הבחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם. ועפ"ז יובן ההפרש בין הצדיקי' לבע"ת שהצדיקי' עם שהם ממשיכים תוס' וריבוי אורות שז"ע ויספו עניים בה' כו' מ"מ הרי קדושתו למעלה מקדושתכם. אמנם ע"י התשובה שהיא בחילא יתיר עי"ז ואביוני אדם, פי' הבע"ת שהם אביונים מבחי' אדם בקדוש ישראל יגילו היינו במה שקדוש ומובדל מבחי' ישראל הוא בחי' ישראל סבא ואפי' סבא דסבין היינו בחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם, שע"י התשובה מעומקא דלבא בחילא יתיר עי"ז ממשיכים גם מבחי' עתיק שמתלבשת בבחי' ג' רישין הנ"ל וזהו בקדוש ישראל יגילו כו'. ולכן במקום שבע"ת עומדי' צד"ג

א"י לעמוד. ומ"מ בכדי שיומשך למטה להיות דירה בתחתונים זהו ע"י הצדיקי' דוקא.

ש"פ ויחי, רנ"ד

חכלילי עינים מין. חכלילי הוא ח' רבתי, ולהבין למה הח' רבתי. הענין הוא דהנה באמת ויציב אנו אומרים ח' פעמים אמת ד"פ אמת קודם עזרת וד"פ אמת בעזרת. ולהבין למה קבעו בברכת אמת ויציב ד"פ אמת. הענין הוא כדאי' בזהר ויקהל דרט"ז ע"ב ודרי"ז ע"א דד"פ אמת הוא כנגד ד' לשונות של גאולה והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, וכנגד זה קבעו ד"פ אמת. והנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, ולזה קבעו עוד ד"פ אמת שהיא כנגד גאולה העתידה לבא. דהנה אמת שייך לגאולה וכמ"ש וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, ופרש"י לא ניכרתי במדת אמיתי' שלי, והיינו לפי שלא הי' עדיין גילוי שם הוי', אך ע"י יצ"מ כתי' לכן אמור לבני' אני הוי' שיהי' התגלות שם הוי' ע"י מ"ת, ובחי' שם הוי' נק' אמת וכמ"ש ואמת ה' לעולם. וזהו ענין ד"פ אמת שהוא כנגד ד' אותיות של שם הוי'. ולהבין זה י"ל מ"ש וכל אדם לא יהי' באה"מ, ואיתא בירושלמי אפי' אותן שכתי' בהם ודמות פניהם פני אדם ג"כ לא יהי' באה"מ. ובפסיקתא איתא שהמלאכי' היו בורחין מההיכל. והנה אף שפסוק זה נא' בשעה שהכהן נכנס לפני ולפנים, אך באמת בכל יום שהי' הכהן מקטיר קטרת הי' ג"כ דין זה נוהג שלא ימצא שם אדם. ולהבין זה למה היו המלאכים בורחין מן ההיכל, הענין הוא דהנה כתי' בזאת יבא אהרן אל הקדש וארז"ל באיזה זכות בא אהרן אל הקדש בזכות המילה שנאמ' בזאת יבא אהרן וכתי' זאת בריתי אשר תשמרו*. ולכאוי' אינו מובן למה דוקא ע"י מצות מילה הי' נכנס לפנים שהרי יש כמה מצות כו'. אך הענין הוא דהנה כתי' כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך כו' לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה. והנה פסוק כי המצוה הזאת קאי על מצות התשובה וכמ"ש מתחלה ושבת עד ה' אלקיך. והיינו כי מצות תשובה היא למעלה מכל המצות כי כל המצות נמשכו מבחי' שם הוי' וכמ"ש מצות הוי' תורת הוי', משא"כ מצות התשובה נמשכה מלמעלה מבחי' שם הוי', דהיינו מבחי' אנכי מי שאנכי אנכי הוי' אלקיך. והנה בתשובה נא' מי יעלה לנו השמימה

(*) (וזהו שהכהן הי' לובש ח' בגדים שהוא כנגד שמונה ימי המילה).
אצ"ל, דצ"ע דכה"ג ביו"כ בקוה"ק הי' משמש בד' בגדי לבן והקטרת הקטורת הי' בכהן הדיוט ג"כ.

ר"ת מילה וס"ת הוי', כי מילה ותשובה היא בחי' אחת. כי מילה הוא בחי' ומלתם את ערלת לבבכם, וזהו שנא' כאן וזאת המצוה שתשובה נק' זאת, וכן מילה נק' זאת וזאת בריתי כו'. וזהו שאמר בזאת דוקא דבכדי לבוא לבחי' קדו"ק אינו ע"י כללות תו"מ כ"א ע"י מצות מילה דהיינו תשובה. ולהבין מהו המעלה של תשובה י"ל מקודם ענין תו"מ דהנה ידוע דמה שירדה הגשמה למטה בגוף שהיא ירידה גדולה מאד ה"ז צורך עליי' והיינו כדי לקיים תו"מ בגשמי' שהיא למעלה יותר מכמו שהיתה מקודם וכמ"ש טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, זהב וכסף הוא בחי' אוי"ר כסף הוא בחי' אהבה מל', נכסוף נכספת וזהב הוא בחי' יראה מצפון זהב יאתה שהוא בחי' שמאל בחי' יראה, ואלפי הוא ל' לימוד דהיינו שהי' הגשמה למודה בהם בתחלה שהי' לה אוי"ר ואח"כ כשירדה הגשמה בעוה"ז להתלבש בגוף הגשמי הנה גם בחי' אוי"ר שהי' לה מוסתרת ומכוסת בלב הגשמי' ואינה יכולה להיות באוי"ר בהתגלות כ"כ כבתחלה, ואף שיש לה אוי"ר מ"מ אינם בערך אל אוי"ר שהי' לה מקודם, ונמצאו שנגרעו אוי"ר מערכם. וא"כ למה זה ירדה הגשמה לעוה"ז מאחר שהוא ירידה גדולה וגרעון גדול מבתחלה. אך ע"ז א' טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, והענין הוא דהנה כתי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. מלאכים נק' עומדים, וכן הגשמות קודם שירדו לגוף נק' עומדים וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, והענין הוא דהנה ידוע שיש ג' בחי' שרפים וחיות ואופנים, שרפים הם בבריאה וחיות ביצי' ואופנים בעשי'. והנה אפילו בריאה הוא בחי' בריאה מאין ליש שנעשו בבחי' יש כו', והיינו שינוי המהות שנתחדש דבר כו'. משא"כ אצי' היא בבחי' הפרשת הארה מעצמות או"א"ס ממש, וכמ"ש במשה ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על ע' הוקנים. שהוא בחי' הפרשת הארה מעצמותו כו'. כך אצי' הוא בחי' הפרשת הארה מעצמותו ית' שהוא רק בחי' גילוי ההעלם לבד ולא התהוות חדשה דהאור מעין המאור ממש כו'. וזהו מ"ש בפדר"א עד שלא נבי"ע הי' הוא ושמו בלבד, דהיינו שקודם שנבי"ע עולם הבריאה הי' הוא ושמו בלבד, הוא בחי' עצמותו, ושמו הוא בחי' עולם האצי' בלבד כו'. נמצא שנק' עולם האצי' בחי' שם. ואף שהשם אינו בערך למשל אל האדם אעפ"כ הוא בחי' שם שעי' נמשך כל עצמותו כשקוראין אותו בשמו כו'. משא"כ בריאה הוא מאין ליש. ולכך נק' המלאכים בשם עומדים לפי שכל השגתם הוא רק בבחי' מאין ליש, וזהו שעבודתם הוא רק בעולמו' בי"ע ותכלית עלייתם הוא שמתעלים בחיצוניות האותיות והכלים דמל' שנעשה מקור לבי"ע ולכן נק' עומדים כו'. והנה הגשמה קודם שירדה לגוף היתה ג"כ בבחי' בריאה לבד, וכמא' נשיי' עלו במח' שהוא עולם הבריאה, וכן איתא בת"ז בפתח אליהו לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין גשמתין לב"ג, וע"כ נק' הגשמות ג"כ בשם עומדים. והגם דכאור"א אומר נשמה שנתת בי טהורה היא. וידוע דטהורה הוא בחי' אצי'. י"ל דהיינו בחי' אצי' שבבי"ע והוא מה שלמיד כלים דמל' דאצי' נעשים נר"ן לבי"ע, ואף גם בבחי' גשמות דאצי' ממש ה"ה מבחי' הכלים דאצי' והכלים הם בריאה שבאצי' כמ"ש במ"א.

והיינו כמו בריאה שהוא גפרד ממקורו שנא' ומשם יפרד כו' כעין זה הוא בבחי' הכלים שאינם בבחי' דביקות במקורן. דזהו ההפרש בין אורות לכלים, דהאור הוא דבוק במקורו תמיד ולכן הוא כמו המקור ממש דאור מעין המאור. אבל הכלים אינם דבוקים במקורם ולזאת אינם כמו המקור המהותם. אף שנאצלו ג"כ בבחי' אצי' מ"מ נאצלו באופן כזה שלא יהיו דבוקים בהאור כו' וכמ"ש במ"א. וז"ש איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד ב"פ חד, שאינו דומה בחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי (דהיינו מה שיש בכח אוא"ס שיתהווה ממנו זולת כו') לבחי' איהו שמתייחד עם חיוהי (דהיינו כח הא"ס המגלה העלם העצמי בשביל עצמו כו'), וגם כמ"ש במ"א בשרש הנשמות שהוא מבחי' טה"ע כו' ה"ז ג"כ רק אותיות אלא שהן בחי' אותיות החקיקה גליף גליפו כו' מ"מ ה"ז אותיות, וגם עצם בחי' טה"ע שהוא האוא"ס הנושא וסובל את החקיקה שז"ע גליף גליפו בטה"ע ה"ז ג"כ בכלל גרמוהי שה"ז כמו הקלף שעליו כותבים את האותיות כו'. ונמצא שרש הנשמה עד בחי' שרשה הראשון למעלה הכל הוא בבחי' הכלים ולזאת כל השגתה ועבודתה הכל בבחי' אותיות וכלים לבד בחי' בריאה כו' וגק' עומדים כו'. אמנם ע"י ירידת הנשמה בגוף למטה בעבודתם בתו"מ שניתנו לנו במ"ת כתי' ואנשי קדש תהיון לי שמתעלים בבחי' קדש שהוא בחי' האור שדבוק במקורו כו' דהנברא מצ"ע א"א שיתעלה למעלה משרשו אמנם ע"י תו"מ נתעלה בבחי' אצי' לאשתאבא בגופא דמלכא ממש שהוא בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה הוא בחי' עולם האצי'. כי כסא הוא בחי' כס א' שהוא עולם הבריאה ועל הכסא כו' עליו מלמעלה הוא עולם האצי' שנק' אדם ע"ש אדמה לעליון כמ"ש בתו"א בביאור דמשפטים. וע"י תו"מ שנק' ג"כ בשם אדם וכמ"ש זאת התורה אדם וכן מצות נק' בשם אדם כי רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא. והיינו כמו למשל אברי האדם הם כלים להשראת חיות הגפש, וכך רמ"ח פקודין הם כלים להשראת אוא"ס, וע"י הם נכללים בבחי' עולם האצי' לאשתאבא בגופא דמלכא. דהיינו שע"י צדקה וגמ"ח ע"יז נכלל בבחי' חסד דרועא ימינא, וע"י איותו גבור הכובש את יצרו ע"יז נכלל בבחי' גבורה דרועא שמאלא, וע"י התורה נכלל בבחי' ת"ת כו'. וזהו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף לפי שע"י תו"מ ע"יז נכללת בגופא דמלכא ממש כו'. אך הגה כ"ז כשמקיים תו"מ. אך הגה כשפגם באיזה מצוה אינה יכולה ליכלל בגופא דמלכא וכמ"ש תמים תהי' עם הוי' אלקיך, שכשהוא תמים בבחי' תו"מ אז הוא בבחי' הוי' אלקיך, שיכולה ליכלל בגופא דמלכא, משא"כ כשאינה בבחי' תמים אינה יכולה ליכלל באוא"ס כו'. וע"ז הוא ענין מצות התשובה שע"י התשובה ממשיכי' מלמעלה מבחי' שם הוי' שע"יז נשלם כל הפגמים כו'. ולהבין ענין התשובה למה יכחה גדול כ"כ, הענין הוא דהנה איתא בילקוט ע"פ טוב וישר ה' ע"כ יורה חטאים בדרך, שאלו לחכ' הנפש החוטאת במה תתכפר השיבה נפש החוטאת היא תמות, שאלו לנבואה

בגוכי"ק בשוה"ג: י"ל הכוונה כמו איהו וגרמוהי כן טה"ע וגליף גליפו כו'.

השיבה חטאים תרדוף רעה, שאלו לתורה השיבה יביא אשם ויכפר, שאלו להקב"ה השיב יעשה תשובה ויתכפר. ולכא' אינו מובן מה שמחלק לד' בחי' שהרי החכ' ונבואה הוא הכל מאתו ית', וכן התורה ניתנה מאת הקב"ה שהיא חכמתו ורצונו ממש, וא"כ מה מחלק זה לד' בחי' כו'. אך הענין הוא דהנה ארז"ל יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים, יבא טוב זה משה שנק' טוב וכמ"ש ותרא אותו כי טוב הוא, ויקבל טוב זה התורה שנק' טוב שנא' כי לקח טוב נתתי לכם, מטוב זה הקב"ה שנא' טוב ה' לכל, לטובים אלו ישראל שנא' הטיבה ה' לטובים כו', והנה לכך נק' התורה טוב שנא' כי נר מצוה ותורה אור, והנה באור כתי' וירא אלקי' את האור כי טוב כו', ולכן ארז"ל אור שנברא ביום הראשון הי' מביט בו מסוף העולם ועד סופו ראה שאין העולם כדאי להשתמש בו עמד וגנו בתורה. ולכך נק' התורה אור ונק' טוב היינו שהתו' בחי' חכ' שנק' אור כמ"ש בזהר ע"פ יהי אור. ולכן א' התורה יביא קרבן ויתכפר, והיינו לפי שקרבן הוא בחי' קירוב דהיינו שמקרב את בחי' חכמתו ית'. דהנה כתיב ותתצב אחותו מרחוק, ואחותו הוא בחי' חכ' וכמ"ש אמור לחכ' אחותי את אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. לפי שע"י חטא ועון מסתלק ממנו החכ' וכמשארז"ל כל הכועס אם ת"ח הוא חכ' מסתלקת ממנו וכך למעלה ע"ז נסתלק בחי' חכ' כו'. אך ע"י הקרבן נעשה קירוב שיומשך בחי' החכ' בבחי' קירוב וכמ"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב, דהיינו בחי' חכ' שהיתה בבחי' ריחוק וע"י הקרבן נעשה קרוב, וע"ז ניתקן הפגם שפגם לפי שנמשך בחי' גדלות המוחין, והנה אנו רואים שמי שיש לו גדלות המוחין או יכול לסבול ההיפוך ג"כ, משא"כ מי שיש לו קטנות המוחין אינו יכול לסבול היפך רצונו. וכמו שאנו רואים שתינוק אינו יכול לסבול היפך מרצונו כלל וצועק במר גפש על מי שעושה לו היפך מרצונו מעט. משא"כ גדול לפי שיש לו גדלות המוחין ע"כ יכול לסבול ג"כ ההיפך. וכך למעלה ע"י הקרבן שנעשה בחי' קירוב בחי' החכ' ונעשה גדלות המוחין ע"ז יכול לסבול גם למי שעשה היפך רצה"ע ומתכפר לו. וזהו שאנו מוצאים ג"כ מ"ש וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר לא אוסיף עוד לקלל את האדמה כי יצר לב האדם רע מנעוריו. נמצא שמחמת זה הטעם נמשך שיהי' לא אוסיף עוד לקלל כו'. והנה מתחלה בדור המבול כתי' אמחה את האדם כו' כי יצר לב האדם רק רע כל היום שזה הטעם גופא חייב שיהי' מבול על הארץ לשחת כל בשר. ואח"כ ע"י הקרבן זה הטעם גופא חייב שלא יהי' מבול. והיינו לפי שמתחלה הי' רק בחי' קטנות המוחין, דהיינו רק עפ"י ח"ת ע"כ חייבה שיהי' מבול. אך ע"י וירח כו' שהוא בחי' קרבן ע"ז נעשה קירוב ונמשך בחי' ח"ע שהוא בחי' גדלות המוחין ע"כ זה הטעם גופא חייב להיפוך לטוב כו'. ובוה יובן מה שמחלק לד' בחי' שאלו לחכ' שאלו לנבואה כו', והיינו כי מ"ש שאלו לחכ' כו' היינו לבחי' ח"ת בחי' מל' ע"כ השיבה תמות לפי שח"ת היא בחי' קטנות המוחין ומצד קטנות המוחין אינו יכול לסבול היפך לכן השיבה תמות שאין לו תיקון כלל. ואח"כ שאלו לנבואה שהוא בחי' גו"ה שנבואה נמשך

מבחי' נו"ה השיבה חטאים תרדוף רעה לפי שע"פ נו"ה אינו יכול ג"כ להתכפר לו. שאלו לתורה שהיא בחי' ת"ת ושרשה נמשך מבחי' ח"ע שהוא בחי' גדלות המוחין ע"כ השיבה יביא קרבן ויתכפר לו לפי שכשנמשך מבחי' גדלות יכול לסבול ג"כ ההיפך. אך הנה מ"מ הקרבן אינו מכפר כ"א על שוגג לפי ששוגג הוא ג"כ חוטא מחמת שלא שמר א"ע שלא יבא לחטא, כי אם הי' נשמר א"ע לא הי' חוטא כלל. ועל חטא כזה הקרבן מכפר, משא"כ על מזיד אינו מכפר לו לפי שמוזר הוא מל' כי בדבר אשר זדו עליהם, והיינו כי בדבר אשר זדו עליהם היינו מדה כנגד מדה ומוזר לא מהני לו קרבן רק שצריך לשלם לו מדה כנגד מדה. ושאלו להקב"ה השיב יעשה תשובה ויתכפר לו, והיינו לפי שהקב"ה הוא בחי' קדוש ומובדל שלמעלה גם מבחי' חכ' ונק' עומק הטוב שלמעלה מטוב דחורה שהוא בחי' לית שמאלא בהאי עתיקא. כי מה שהתורה נק' טוב שהוא בחי' חסד יש לעומת זה ג"כ דין שהוא מנגד לחסד. וגם לפמשנת"ל שהוא בחי' ת"ת וידוע שהוא מדה"ר הכולל חו"ג, הנה ברחמים יש ב' מדרי' רחמים דסדר השתל' והם בחי' רחמים מוגבלים וכמו אין מרחמים בדין כל מי שאין בו דיעה אסור לרחם ה"ז בבחי' הגבלה. אמנם בחי' רחמים פשוטים למעלה מהשתל' אין בהם גבול כלל כו'. וע"כ עפ"י תורה אין תיקון למזיד. אך בחי' עומק הטוב שהוא בחי' לית שמאלא בחי' רחמים פשוטים ע"כ גם המזיד יכול להתהפך לקדושה ע"י תשובה. ובוזה יובן מ"ש הטוב כי לא כלו רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך, שלכאוי' אינו מובן שהי' צריך לכתוב הטוב כי לא תמו חסדיך שחסד נק' טוב, והמרחם כי לא כלו רחמיך. אך לפי הנ"ל יובן היטב לפי שקחשיב כסדר המדרגות, שהטוב הזה הוא בחי' עומק הטוב בחי' טיבו דלא פסיק לעלמין שהוא מקור יגמה"ר (עמ"ש מזה בלקו"ת בבאיור אלה מסעי הג') וזהו הטוב כי לא כלו רחמיך שהוא בחי' יגמה"ר, ואח"כ המרחם כי לא תמו חסדיך, שמבחי' יגמה"ר נמשך אח"כ בחי' כי לא תמו חסדיך שהוא בחי' המשכת החסדים למטה כו'. וזהו אמר הקב"ה יעשה תשובה דע"י תשובה מגיע בבחי' הטוב טיבו דלא פסיק שגם אינו מסתיר כו' וזהו מ"ש אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם, והיינו דוקא לפי שאני הוי' לא שניתי שהוא בחי' עומק הטוב לית שמאלא כו' ע"יז אתם בני יעקב לא כליתם, אין לכם כליון, לפי שע"י התורה וכ"ש עפ"י גבואה וחית לא הי' נשתייר משונאיהם של ישראל כו'. וזהו ג"כ מ"ש ברבות' שע"י לא תכלה פאת שדך לקצור ע"יז ואתם בני יעקב לא כליתם, והיינו לפי שע"י מצות פיאה ע"יז ממשיכים מבחי' הטוב כי לא כלו רחמיך וע"יז אתם בני יעקב לא כליתם כו'. וזהו שהתשובה נמשך מבחי' אנכי שהוא בחי' אנכי מי שאנכי דהיינו מבחי' עומק הטוב. וזהו שהתשובה נק' רפואה וכשאמרז"ל גדולה תשובת' שמביאה רפואה לעולם. היינו לפי שכמו שהרפואה ממשיך חיות חדש, כמו"כ ע"י התשובה נמשך המשכה חדשה מעצמות אוא"ס למלאות כל הפגמים כו' והנה תשובה ומילה הוא בחי' א' וכמש"ל לפי שבחי' מילה היא בחי' ומלתם את ערלת כו' לזה קבעו ברכת רפאנו שהוא בחי'

תשובה בשמיני כנגד המילה שניתנה בשמיני כו'. ובוה יובן מ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש בזכות המילה, דכמו ע"י תשובה מגיע לבחי' אוא"ס שלמע' מבחי' חכ' כנ"ל כמו"כ ע"י מילה מגיע לבחי' קדה"ק. והענין הוא דהנה כתי' והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק. והנה כמו"כ הי' הפרוכת מפסיק בין ההיכל לעזרה. והנה שרש הפרוכת גמשך ממ"ש יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים, ואח"כ כתי' ויעש אלקי' את הרקיע כו' שיש שני בחי' רקיע ע"כ הי' במקדש שני שני פרוכת וכמ"ש ברבות שכל מה שיש בעולם הי' במשכן כו'. ולהבין ענין ב' בחי' הרקיע י"ל מ"ש אתהלך לפני ה' בארצות החיים שיש שני בחי' ארצות. והנה ארצות החיים הוא בחי' ג"ע וכמ"ש באדר"ב שג"ע נק' ארץ החיים ע"ש ועץ החיים בתוך הגן, וארצות החיים ב' ארצות הוא בחי' געה"ת וגעה"ע. והנה כיון שיש ב' בחי' ארץ החיים ע"כ שיש שם ג"כ ב' בחי' עה"ת. והענין הוא דהנה כתי' היש בה עץ אם אין. והנה עץ החיים הוא בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי'. וזהו ששאלתם הי' אם יש בה עץ אם מאיר בא"י רק מבחי' עה"ח שהוא בחי' חכ' אם אין, דהיינו שמאיר בה למעלה מבחי' עה"ח בחי' אין וכמ"ש והחכ' מאין תמצא שלמעלה מבחי' עה"ת. וזהו שני בחי' עה"ח דהיינו שבגעה"ת מאיר בחי' היש בה עץ ובגעה"ע מאיר מבחי' אין כו'. ודרך כלל ההפרש שבין געה"ת לגעה"ע הוא שבגעה"ת מאיר מבחי' מל' דהיינו מבחי' חכ' שבמל' ובגעה"ע מאיר מבחי' בינה. והנה התגלות ע"י הוא בבינה שהיא בחי' אין כו'. והנה בין גע"ת לגעה"ע יש בחי' עמוד המפסיק וזהו ענין רקיע המבדיל בין מים למים שהוא ג"כ ענין פרוכת המבדיל בין קדש לקה"ק. והנה כה"ג הי' נכנס ביה"כ לקדה"ק ובאיוה זכות הי' נכנס בזכות המילה, לפי שמילה ניתנה בשמיני כי שמיני הוא בחי' בינה מלמטה למעלה. והיינו ששרש המילה מגיע בבינה. והיינו לפי שמילה הוא בחי' הסרת הערלה שהיא ג"כ בחי' פרסא המפסיק בין טומאה לטהרה, וע"י שמסיר הערלה בגשמי' כו' וברוחני' הוא בחי' ומלתם את ערלת לבבכם שהוא בחי' תאוות הגוף ע"י הי' נכנס לקה"ק בבחי' בינה לפי שכשמקדש אדם א"ע מלמטה מעט מקדשין אותו הרבה מלמעלה, וע"כ ע"י הי' נכנס לקדש הקדשים. וזהו שארז"ל הטעם שניתנה מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת א'. והיינו לפי שמילה היא למעלה מבחי' שבת, כי שבת הוא בחי' שביעי. משא"כ מילה היא בבחי' בינה שהוא בחי' שמאיר בגעה"ע. וזהו שר"ת מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי', לפי שמילה הוא למעלה מבחי' שם הוי' כו', לפי שע"י הסרת הערלה שהוא בחי' א' עם התשובה ע"י נשלם הפגמים שפגם בשם הוי' כו'. ובוה יובן מ"ש וכל אדם לא יהי' באוהל מועד אפי' אותו שכתוב בהן ופניהם פני אדם ג"כ לא יהי' כו'. והענין הוא דהנה כתי' כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מאין ליש. דהיינו איך שנתהוו כל הנבראי' מאין ליש. והנה המלאכים כל השגתם הוא רק בבחי' ד"ת מאין ליש שיש בוה ג"כ ריבוי השגות עד אין קץ, אך אעפ"כ הוא רק בבחי' מאין ליש לבד וכמ"ש זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו שבחי' רב טובך שהיא

בחי' ד"ע יביעו לבד לפי שאינם משיגים בחי' ד"ע כו'. וצדקתך ירננו
 שבחי' רינה שהוא בחי' השגה היא רק בבחי' וצדקתך צדק מלכותא קדישא
 רק, בבחי' שם אלקי' שנעשה מקור לעולמות בחי' יש מאין. אבל שם הוי'
 שהוא בחי' ד"ע הוא מוסתר ונעלם מהם וכמ"ש סוד הוי' ליריאיו ששם הוי'
 הוא בבחי' סוד. והנה כה"ג בשעה שהי' נכנס לקדש כו' הי' מאיר גילוי
 בחי' ד"ע ע"כ לא היו נמצאים שם המלאכים לפי שאין יכולים לקבל בחי'
 ד"ע וכמשארז"ל הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן לפי שהי' בטלים
 בתכלית הביטול ע"כ לא היו נמצאים שם מלאכים. והנה באמת גילוי בחי' ד"ע
 זהו ג"כ ע"י יין שהוא בחי' לויים וכמ"ש נכנס יין יצא סוד שהוא בחי' סוד
 הוי' ליריאיו. אך הכהנים הם בחי' שמן וכמ"ש ואספת דגנך תירשך ויצהריך.
 דגנך זהו ישראל וכמ"ש דגן בחורים ותירשך היא בחי' לויים ויצהריך הוא
 בחי' כהנים שהם בחי' שמן. והנה שמן הוא למעלה מבחי' יין כי שמן צף
 ע"ג יין שאין להם התחברות כלל והיינו שבאמת הכה"ג הי' ממשיך למעלה
 מבחי' שם הוי' ג"כ שהוא בחי' סוד כי סוד הוא בחי' רוא. אך הכה"ג
 הי' ממשיך מבחי' רוא דרוין סדכ"ס שאפי' בבחי' סתימין הוא ג"כ סתים
 ונעלם והיינו כמש"ל שיש שני בחי' עה"ח היש בה עץ שהוא בחי' חכ',
 לי עצה ותושי'. והנה הוי' הוא בחי' חכ' וכמ"ש הוי' בחכ' יסד ארץ כו', אך
 בחי' אין הוא למעלה מבחי' חכ' שלגבי בחי' אין אפי' חכ' נחשב יש כמו
 שד"ת לגבי חכ' שהוא ד"ע נחשב בחי' יש כמור"כ חכ' לגבי אוא"ס שהוא
 בחי' אין נחשב בחי' ד"ת בחי' יש. אך הכה"ג שהוא בבחי' שמן הי' ממשיך
 מבחי' עה"ח דלעילא שהוא בחי' אין האמיתי כנ"ל שלמעלה מבחי' ד"ע.
 וי"ל ד"ע חיצוניות החכ' ולמעלה מזה בחי' פנימיות החכ' שעז"א אור צח
 אור מצוחצח אוכם כו' שהיא ביטל פנימי יותר, או י"ל שהוא בחי' לא ידע
 שלמעלה מבחי' ביטל, דענין בחי' ביטל אפי' ביטל במציאות בהכרח שיש
 איזה דבר שנופל לומר ע"ז ביטל, אבל לא ידע הוא בלתי הרגש כלל
 ואינו שייך לומר ביטל ג"כ. ואפ"ל שבחי' ד"ע זה לא הי' נמשך רק ביוהכ"פ
 שהי' נכנס לקדה"ק, אבל בשעת הקטרת הקטורת שלא הי' רק באהל מועד
 לא הי' נמשך רק בחי' ד"ע שהוא בחי' סוד הוי' כו'. אך אפילו הקטרת שהי'
 באוה"מ הוא ג"כ בחי' ד"ע שהוא בחי' סוד הוי' לכן הי' בורחים המלאכים
 אפי' מאהל מועד לפי שאין יכולים לקבל מבחי' זו רק וצדקתך כו'. ובוה
 יובן ג"כ ענין ח' פעמים אמת כי ד"פ אמת הוא כנגד ד' אותיות שם
 הוי' שבחי' שם הוי' דוקא נק' אמת שהוא בחי' ד"ע איך שכולא קמי'
 כלא חשיב ממש שזהו אמת, משא"כ בחי' ד"ת שהוא בחי' מאין ליש אין זה אמת,
 אף שזה ג"כ אמת שהרי בחי' ד"ת יש לו שרש למעלה דהיינו בבחי' וצדקתך
 שהוא בחי' מל', אעפ"כ אינו אמת לאמיתו. משא"כ שם הוי' שהוא בחי' ד"ע
 זהו בחי' אמת כנ"ל. וזהו מה שפרש"י לא ניכרתי במדת אמיתית שלי, כי שדי
 שאמר לעולמו די שהוא בחי' ד"ת, אבל בחי' שם הוי' הוא בחי' ד"ע, אך
 מ"מ הוא רק בחי' ואמת הוי' לעולם שלגבי עולם הוא בחי' אמת, אבל לגבי
 ארא"ס נק' גם בחי' זו ד"ת. וזהו ד"פ אמת שבעורת שהוא בחי' שם הוי'

דלעילא כידוע שיש שני בחי' שם הוי' וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגוייתו, שהוא בחי' אין שלמעלה מבחי' עה"ח הוי' בחכ' כו'. זהו שד"פ אמת הראשונים הוא כנגד גאולת מצרים שאו הי' התגלות בחי' שם הוי' וכמ"ש לכן אמור לבני' אני הוי'. אך כ"ז הי' רק בחי' גליא שבתורה, אבל פנימית התורה לא נתגלה, משא"כ לעיל יתגלה בחי' פנימי' התורה שהוא בחי' רזא דרזין שנמשך מבחי' שם הוי' דלעילא כו', שוהו ענין ד"פ אמת שבעזרת שקאי על גאולה דלע"ל. אך עדיין י"ל למה קבעו זה בין ק"ש לתפלה. הענין הוא דהנה ק"ש הוא בחי' מס"ב מי כה' אלקינו בכל קראינו אליו אליו ולא למדותיו, שק"ש הוא בחי' העלאה לעצמותו ית' ממש, אף שמדותיו הוא בחי' איהו וחיותו וגרמוהי חד, אעפ"כ ק"ש צריך שיהי' העלאה לבחי' עצמותו דוקא ע"י מס"ב כו'. והנה עי"ז שהוא בחי' העלאה לעצמותו עי"ז נמשך אח"כ בחי' גילוי ח"פ אמת, ואח"כ שמו"ע שהיא בחי' המשכה בבחי' מדות וכמשארז"ל למה צועקין ואינן נענים מפני שאין יודעים לכיון בשם, לפי ששמו"ע הוא בחי' המשכה בשמות שהוא בחי' מדות עליונות מבחי' ח"פ אמת כו'. זהו שקבעו אותם בין ק"ש לשמו"ע לפי שע"י ק"ש נמשך בחי' ח"פ אמת בבחי' מדות כנ"ל, וזהו שחכלילי עינים הוא ח"ת רבתי שח"ת רבתי מורה על בחי' ח"פ אמת כו', אך כ"ז הוא בחי' חכלילי עינים מין שע"י יינה של תורה עי"ז נמשך בחי' ח"ת רבתי ח"פ אמת, דיינה של תורה הוא בחי' סתים תורה וכולל בחי' שמן ג"כ בחי' רזין דרזין ולכן נמשך עי"ז בחי' ח"פ אמת. זהו כל חיך הטועם אומר לי לי, חיך הוא פנימיות החכ' שטועם טעם ועונג שבחכ' ולכן מוציא גיכ"ק מהחיך דגיכ"ק מקור כל האותיות וכל האותיות שרשן מבחי' חכ'. אמנם גיכ"ק פנימיות החכ' מקור כל האותיות הוא בחיך דוקא. זהו חכלילי בחי' חיך הטועם דתו' בחי' פנימיות התורה עי"ז נמשך בחי' ח"ת רבתי בחי' ח"פ אמת כו'.

ש"פ שמות, רנ"ד

קד"ש ישראל לה' ראשית תבואתה, הנה תבואתה כתי' בה' לבסוף, ונקוד הוא בחולם, שידוע שנקודת החולם הוא כאלו הי' כתיב בוא"ו לבסוף, וצ"ל לאיזהו צורך נכתב בה"א לבסוף ונקוד חולם כו', וגם מהו שייך שע"י נעשי' ישראל קדש כו'. הנה כתיב (ישעי' מ"ג א') כה אמר כו' בוראך יעקב ויוצרך ישראל, ואיתא בילקוט במקומו וכ"ה ברבות פ' בחקתי פל"ו ע"פ זכרתי את בריתי יעקב, אמר הקב"ה לעולמו עולמי עולמי מי בראך כו' יעקב בראך וישראל יוצרך, דכתי' בראך יעקב ויוצרך ישראל, ולכא"ו אינו מובן איך שייך לומר שיעקב ברא את העולם, אך הענין הוא ע"ד שנא' סוף דבר הכל נשמע

את האלקי' ירא כו' כי זה כל האדם, והיינו שתכלית ברה"ע הי' בשביל שיהי' גילוי בחי' זה, כי זה מורה על בחי' גילוי אלקו' בעולמות, וכמ"ש בקרי"ס זה אלי, והיינו לפי שבקרי"ס הי' גילוי אלקות וכמשארז"ל ע' בפרש"י בחומש במקומו, ראתה שפתה על הים מה שלא ראה יחזקאל לכך נאמר שם לשון זה, וכן לע"ל כתי' ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, רק שלע"ל נא' ב"פ זה, והוא כי אילו לא חטאו בחטא העגל לא נשתברו הלוחות שהי' חרות חירות מיצה"ר שנק' אבן, בחי' לב האבן, וישראל שעמדו בה"ס פסקה מהם זוהמת הנחש הקדמוני כו', וא"כ הי' הברור בא"א לגמרי שהרי לא היו צריכין ד"ת שיחקקו לבם בחי' לב האבן, כ"א ע"ד דכתי' לע"ל והסירותי את לב האבן כו', ע"ד לע"ל שאו גם עכשיו יהי' עיקר קיום המצות כמ"ש ושם נעשה לפניך כמצות רצונך, וכמשנת' מזה במ"א בענין אדם ר"ת אדה"ר ד"מ בד"ה אוסרי וביאורו ובד"ה כי עכ"ה, ובשאר דוכתי, ומפני שנשתברו הלוחות ובלוחות שניות הגם שבהם יש גם מדרש הלכות ואגדות כנודע מדברי הגמ' ומד"ר בזה שהטעם הוא לא מפני שחוטא נשכר כ"א מפני שלצורך הכירור שיתלבנו ויצטרפו מחה"ע"ג הוצרך להיות גילוי אור זה ג"כ, וע"ד דכתי' והי' יגיה חשכי שבכדי להאיר חשך היותר גס ועב ע"מ במרתף ששם האויר גס מוכרח להיות אור גדול יותר וכדי להגיה החשך שגם החשך יהי' כאור נוגה כו' צ"ל נמשך מבחי' ש' הוי' דלעילא כו', ועד"ז יובן בענין לוחות שניות, שהם כפלים לתושי' כו' מפני שבהם יש בחי' תעלומות חכמה כו' שהוא לצורך בירור החשך כנודע שבחכ' אתברירו כו', עד שכולם יבואו לבחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא כו', ולכן לע"ל יאמרו ב"פ זה שמורה על הגילוי כו', מפני עוצם הגילוי שיהי' בכפלים לתושי' כו' נגד בחי' הגילוי שהי' בקרי"ס שהי' הכנה למית' שא' זה אלי כו' פ"א לבד, ומשה נתנבא בזה כו', שמשא הי' הנביא שהוא המשיך בחי' הגילוי דזה כו', וי"ל כי ענין בחי' זה זהו ע"ד מ"ש אשר יאמר עליו כי הוא זה פי' שנראה לכל וזהו שמתגלה למטה דוקא ונודע מדרו"ל במד"ר שהראשונים סילקו השכינה עד למטה מו' דקיעים ומשה דור שביעי לאברהם הורידה למטה א"כ הי' הוא הממוצע שע"י הי' גילוי בחי' זה כו', ואולי י"ל ע"פ מ"ש במ"א בענין גר"ר וגור"א שגם גילוי בחי' ב"פ זה יהי' ג"כ ע"י משה כו' והיינו מפני כי מן המים משיתיהו שעש"ז נק' משה כו', וע' בת"א בד"ה מי שם פה לאדם, ועיקר תכלית המכוון מברה"ע הי' בשביל שיהי' גילוי בחי' זה שיהי' גלוי אלקות כו', והנה זה בגימ' י"ב שהוא בחי' י"ב שבטים, והיינו לפי ש"ב שבטים הם ממשיכים בחי' זה גילוי אלקות בעולמות שזהו תכלית המכוון כו', הענין הוא שהגם שנת"ל שמשא נתנבא בזה הכוונה שהוא הי' הממשיך בחי' זה, וכמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך, שלכאו' איך אמר ע"ע ונתתי, אלא לפי שמשנה תורה משה מפי עצמו אמרו, וברה"ק כמ"ש בתוספת, לכן מפני ששכינה מדברת מתוך גרונו הי' יכול לומר ונתתי כו', וענין אומרו עשב בשדך לבהמתך זהו שהי' ממשיך בחי' הדעת גם בנשמות שנק' זרע בהמה כמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטי' ע"ש, והם הנשמות שמי"ב שבטים שנק' י"ב בקר דבריא, ומשה ממשיך דעת בהם, וע"ש מענין עשב ע"ב שין, מ"מ זהו שהוא הי' הנביא, והי'

הממוצע כנ"ל, אך מ"מ עיקר ההמשכה הוא בישראל שהם שבטי ישראל שנים עשר כו', ולכן לא די במה שמשה נתנבא בזה כ"א שצ"ל שבטי ישראל י"ב דוקא כמנין זה כו', ועד"ו יובן ג"כ הפי' שאמר הקב"ה לעולם מי בראך יעקב בראך לפי שיעקב וי"ב שבטים הם ממשיכים בחי' זה גילוי אלקות שלוה הי' עיקר ברה"ע לזה א' הכתוב בוראך יעקב שיעקב ברא את העולם שאם לא יעקב לא הי' גברא העולם, כי עשרה עשרה הכף, שעשה"ד מכוון נגד ע"מ, ותנאי התנה הקב"ה כמארו"ל בשבת ובפ"ק דע"כ ע"פ יום הששי, וכמ"ש במד"ר אלה בזכות מי כו' ואלה שמות בניי כו' אלה העדות כו', ואלמלא מעמדות לא נתקיימו כו', שנמצא שעיקר קיום הבריאה הוא ע"י יעקב בכדי שיושלם המכוון שנתאה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים וע' מענין אלה תולדות יעקב יוסף, וא"ו ומילוי וא"ו, ויוסף הוא המשביר כו' היינו לבי"ע, וא"כ מה שיעקב מבריה מן קצה העליון עד קצה התחתון עמ"ש מענין הכרובי' כרוב א' מקצה מזה כו' ע"י יוסף נמשך בבי"ע, וזה הי' קודם מ"ת, ולאחר שניתנה תו' י"ל שנמשך המשכה עצמית ע"י משה כו' ועמ"ש במ"א מענין משה מלאגו יעקב מלבר כו'.

(ב) אך עדיין צ"ל ע"י מה יומשך גילוי בחי' זה בעולם כו', לזה הקדים בפסוק סוף דבר לומר את האלקי' ירא שהיא קבעומ"ש, ואת מצותיו שמור שהוא קבעומ"צ כמשי"ת, והנה המצות נק' בשם זריעה וכמ"ש אור זרוע ועמ"ש במד"ר ס"פ שלח זרע הקב"ה התורה והמצות ולא הניח דבר כו' בא כו', וכת' וזרוע יצחק בארץ ההיא, ופי' ברבות אין זריעה אלא צדקה וכמ"ש זרועו לכם לצדקה, נמצא מכ"ז מובן שהמצות נק' בשם פירות, ולהבין זאת, הנה ארו"ל נתאה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, והנה לכא' אינו מובן ענין דירה זו דהלא לית אתר פנוי מיני', וכת' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, וגם איתא ברבות ע"פ וירא אליו ה' בלבת אש מתוך הסנה ללמד שאין מקום פנוי מן השכינה אפי' סנה, אך הענין הוא דהנה יעקב א' אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, והנה ענין אומרו המקום הזה קאי על בהמ"ק כמ"ש הת"א לית דין אתר הדיוט, פי' שאינו רק כמו כל בחי' מציאות מקום שנברא מע"מ שנק' בשם מילין דהדיוטא, כ"א שמקום זה שהי' מקום שנבנה אח"כ בהמ"ק, והיינו שבבהמ"ק הי' גילוי השכינה וכמ"ש וכבוד הוי' מלא את המשכן, ובמקדש היו קורין את השם ככתבו, ולכא' ג"ז אינו מובן שהרי מכה"כ ולית אתר פנוי מיני', אך הענין הוא דמה שמכה"כ היינו שהוא רק בחי' המתלבשת בנבראי' להחיותם ואתה מחי' את כולם ע"י בחי' אתה כ"ב אותיות, אבל אינו מאיר אלקי' בעולם בבחי' גילוי ואף שנא' את השמים ואת הארץ אני מלא הוא רק בהעלם, משא"כ בבהמ"ק הי' גילוי השכינה וכמארו"ל צמצם שכינתו בין ב' בדי הארון והיינו שהי' מאיר שם בגילוי כו', והו' ע"ד שארו"ל מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם, והנה אנו רואים בחיות הנפש שמאיר בגוף שאם היות שהחיות מתלבש בכל אברי הגוף ואפי' בצפורני הרגל, וכ"ש ברגל עצמו, ואעפ"כ הנה נודע ונראה שעיקר השראת הנפש הוא במוח שבראש, והיינו ששם נמשך בחי' גילוי הנפש ועד"ו הי' בבהמ"ק גילוי השכינה כו', היינו ע"ד

שמאיר חיות הנפש במוח שבראש ששם מאיר בבחי' גילוי כו', וממוצא דבר נשמע שאף שבבהמ"ק הי' גילוי שכינה מ"מ אינו נק' עדיין דירה בתחתונים, לפי שמה שהי' מאיר בבהמ"ק בחי' גילוי זהו רק מבחי' ממכ"ע, וע"ד כמו הנשמה שמאירה בגוף שמאירה במוח בבחי' גילוי זהו רק מבחי' הנשמה שמתלבשת בגוף שבשאר אברים היא מאירה בבחי' העלם ובמוח שבראש היא מאירה בגילוי כו', אבל בחי' מקיף שבנשמה אינה מאירה אפי' במוח שבראש, וכך מה שהי' השראת השכינה בבהמ"ק זהו מבחי' ממכ"ע, והגם שבמ"א מבואר דבבהמ"ק האיר בחי' אא"ס הסוכ"ע (עמ"ש בד"ה חכלילי, רנ"ד), י"ל דהיינו ע"י העבודה דבהמ"ק עי"ז ממשיכים גילוי הסובב (וכמבואר במ"א בההפ"ש בג"ע מצ"ע ומה שממשיכים ע"י עבודה דתומ"צ), וראי' לזה ממשארז"ל ע"פ וכל אדם לא יהי' באה"מ אפי' אותן שפניהם פני אדם כו' שהיו המלאכים בורחים משם שלא הי' ביכולתם לקבל האור כמ"ש בד"ה הנ"ל, והיינו בשעת העבודה דוקא, אבל בהמ"ק מצ"ע הוא בחי' ממכ"ע כמ"ש כאן אבל בחי' סוכ"ע לא הי' מאיר עדיין כו', שלכן במדינה היו קורי' את השם בכינויו, ונתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים היינו שיהי' גילוי בחי' הסוכ"ע, ולכך כשהי' נמשך בגילוי בחי' סוכ"ע יהי' הגילוי באופן אחר ממש, שיהי' מאיר בכל העולם בשוה, שהרי בחי' סוכ"ע אין בו חילוקי מדרגות כו'.

ג) והנה כדי להמשיך בחי' דירה בתחתונים זהו ע"י הברכות שארז"ל חייב אדם לברך מאה ברכות בכ"י, דלכא"ר אינו מובן מהו ענין הברכה שאנו מברכי' להקב"ה כי מה צריך לברכה שלנו, והלא אנת שלימותא דכולהו כו', אך הנה פי' הברכה הוא בחי' המשכה מהעלם לגילוי כי ברוך הוא ל' בריכה המברין את הגפן שהוא בחי' המשכה כו', והיינו שע"י הברכה נמשך מהעלם אל הגילוי, ולזה חייב לברך מאה ברכות, היינו לפי שיש יחידות עשירות מאות, שהוא כנגד ג' עולמות ביי"ע, ולכן כדי שיומשך למטה בעולם העשי' צריך לברך מאה ברכות לפי שכשיש מאה אזי נמשך למטה לפחות א' לפי שכשנמשך מאה בריאה נמשך מזה חלק העשירי ביצי' שהוא עשרה וממילא נמשך בחי' האצי' בעשי' בחי' א' עכ"פ, אבל כשחסר ממאה ברכות אזי לא יומשך למטה בעשי' אפי' אחד כו', אך הברכה הוא דוקא ע"י ישראל, וכמ"ש בית ישראל ברכו את הוי' והיינו לפי שיש בכא"ר מישראל ככח למסור נפשו באחד ויש להם בחי' ביטול וכמ"ש ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך ומזה דוקא למד ר' מאיר א"ת מה אלא מאה כו', והיינו לפי שע"י בחי' מה שיש להם היינו בחי' הביטול כו' עי"ז יכולים לברך מאה ברכות, והנה ההפ"ש שבין מה למאה הוא שבמאה ניתוסף א', והענין הוא דהנה בריאת העולמות מתחיל בבי"ת וכ"ז דורות קרא האלף תגר עד שבמ"ת פתח בא' תחלה אנכי כו', והטעם איתא בזהר שלכן לא פתח ברה"ע בא' לפי שאלף הוא ר"ת ארור, אבל ב' הוא ר"ת ברכה, וא"כ לפ"ז אינו מובן למה מ"ת פתח בא', אך הענין הוא דהנה אלף הוא בחי' גבוה מאד שא' הוא ראש לכל אותיות, אלף הוא בחי' פלא בחי' כתר ולכן לפי שהוא בחי' גבוה מאד ע"כ אין תופס שם מקום כלל וכדכתי' שממית בידים

תתפש והיא בהיכלי מלך לפי ששם כחשיכה כאורה שוין, וזהו שא' ר"ת ארור היינו שאפי' ארור שהוא סט"א יכול ג"כ לקבל יניקה משם לפי שאין תופס שם מקום כלל, ולזה ברה"ע התחיל בבית שהוא סימן ברכה, ברכה הוא בחי' חכמה, וזהו שתי' בראשית בחוכמתא בחכ' יבנה בית בחכ' יבנה בי"ת, ונודע כי בבחי' חכ' שם יש בחי' בירור שאינו נמשך כ"א למקום הראוי דוקא, ומ"מ במ"ת התחיל בא' והיינו מאחר שהי' ברה"ע ע"י אות ב' שהוא סימן ברכה כנ"ל, ורמוז לבחי' החכ' שבחכ' אתברירו כנודע, לכן אפי' כשנמשך אח"כ מבחי' א' אינו יכול להיות משם יניקת החיצוני' לפי שהמשכה זו עם היותה מבחי' גבוה מאד נעלה כו' מ"מ הנה גם זה נמשך ע"י חכ' דוקא, שמשם אינם יכולים לקבל כנ"ל, וזהו ג"כ שדרשו כנ"ל א"ת מה אלא מאה והיינו שע"י מה שהוא בחי' ביטול בחי' חכ' יכול להיות נמשך גם בחי' א' ולא יהי' מזה יניקת החיצוני' כלל לפי שהמשכה זו נמשך ע"י בחי' מה שהוא בחי' חכ', וגם זה אמת כי כדי להמשיך בחי' א' צריך לברך מאה ברכות דוקא, שע"י מאה דוקא ע"י ממשיכי' את הא' כו', לפי שמאה הוא בחי' בינה והתגלות ע"י הוא בכינה כידוע כו'.

ד) והנה המאה הברכות הנ"ל הוא בדבור, ובכלליות ענין מחדומ"ע הנה הדבור הוא ביצי' כנודע, וא"כ ע"י מה יהי' המשכה מהעלם אל הגילוי למטה הנה הוא ע"י מעשה המצות, דהנה כל מצוה צריך לקיים בבחי' מח' דבור ומעשה, לפי שיש ג' עולמות בי"ע וכמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, בראתיו הוא בחי' מח', יצרתיו הוא בחי' דבור אף עשיתיו הוא בחי' עשי', הנה ע"י כוונה של המצוה שהוא בחי' מח' נמשך כבריאה שהוא עולם המח', וע"י הברכה של המצוה שהוא בחי' דבור נמשך בעולם היצי', וע"י מעשה המצוה נמשך בעולם העשי', והיינו לפי שכדי שיומשך למטה צריך למשוך ממקום עליון יותר, ולכן כדי שיומשך ממקום גבוה זהו מתעורר ע"י מעשה דוקא לפי שמעשה ממשך ממקום גבוה יותר וכמו שארז"ל ודי לחכימא ברמיזא, והיינו שכשהשכל עמוק מאד שא"א לגלות אותו בדבור אזי ע"י הרמיזא שהוא מעשה נרמוז השכל, ומבין אותו ע"י הרמיזא נמצא שיש כח במעשה שלמעלה מבחי' דבור, וז"ע המצות שהם רק בחי' רמוז למצות עליונות כמו למשל תפילין שלנו הם רק בחי' רמוז למה שהקב"ה מניח תפילין כי תפילין הם ד' מוחין קדש בחי' חכ' והי' כי יביאך בחי' בינה ותפילין שלנו שהם ד' פרשיות הם רמוז לד' מוחין עליונים, וכן ל"ב חוטין דציצית שהם מצמר, הנה הצמר רומז לבחי' השער רישי' כעמר נקי ול"ב חוטין ל"ב נ"ח, וכן כתי' ואתא מרבבות קדש ששרש האותיות הם בבחי' רבבה כו', כי יש בחי' יחידות עשירות מאות אלפים ורבבות ואלפים הם בבחי' חכ' וכמ"ש אאלפך חכ', ורבבות הם בכתר, וזהו ואתא מרבבות קדש ששרש האותיות הם מבחי' רבבה, לפי שאותיות הם בחי' אחרונה בחי' מעשה כו' (ויש עוד הרבה משלים ע"ז כמו מענין אותיות החותם שאינם ניכר היטב כ"א ע"ג שעוה דוקא וכן מענין פני ארי' ופני שור שלמעלה פני ארי' הוא למעלה מבחי' פני שור

כו', ואעפ"כ למטה נעשים מבחי' פני ארץ' חיי' טמאה כו', אלא שזהו כחותם
 המתהפך כו', וכן מענין המשכת טפה גשמי' דוקא שנמשכת מעצמי' המוחזין
 שלמעלה מבחי' השפעת השכל בדבור וכמ"ש ברה"ה הקבצו ושמעו בני יעקב
 כו', וש"נ, וכידוע) וזהו שהמצות נק' בשם זריעה, והיינו כמו למשל הזריעה
 שרוב מיני זריעה הוא זרעוני גינה שאין נאכלין שהוא רק גרעין שאין בו
 שום טעם מאכל וכשזורעין הגרעין בארץ ומתלבש בו כח הצומח שבארץ
 יצמח מזה פרי מאכל הגם שלא הי' עצם הגרעין בחי' מאכל כלל, וגם בתבואה
 מתוסף הרבה וכנ"ל וכ"ש נטיעה שהגרעין שנוטעין אין בו ממהות האילן כלל,
 ואעפ"כ אנו רואים שע"י שנוטעין הגרעין בארץ נצמח ממנו אילן עם פירות
 שיש בהם טעם ותענוג כו', וע"כ צריך לומר שיש בהגרעין בהעלם כל מהות
 האילן שהרי בלתי גרעין לא הי' נצמח מהארץ כ"א עשבים או אילני סרק
 כו' וכדומה וע"י הגרעין דוקא מצמיח הארץ אילן מוצא פירות הבלתי יערי
 כו', א"כ מוכרח לומר שיש בכח בהעלם בגרעין כל מהות האילן וכו',
 וכמו"כ הוא מעשה המצות שנק' בשם זריעה וכמ"ש אור זרוע לצדיק היינו
 ששרש המצות הם מבחי' אור בחי' תר"ך עמודי אור וירדו ונתלבשו בדברים
 גשמיים כמו תפילין על קלף גשמי וציצית מצמר גשמי וכדומה בשאר המצות
 כו', שאינם בערך כלל מכמו שהיו בשרשן בחי' תר"ך עמודי אור אלא שהוא
 למשל כמו הזריעה שאע"פ שאינו בערך אל האילן הנצמח ממנו, אעפ"כ ע"י
 הגרעין נצמח האילן, וכמו"כ מעשה המצות שאע"פ שהם מלובשי' בדברים
 גשמי' אעפ"כ ע"י המצות נצמח אח"כ בחי' תר"ך עמודי אור כו', אך מ"מ
 זהו דוקא כשאישי' הישראלי עושה המצות כמו כשאישי' ישראל מניח תפילין
 על ראשו או נתהוה ע"י המצוה בחי' גילוי אלקותו ית', והיינו לפי שהוא כמו
 למשל הזריעה שאף שע"י הגרעין נצמח הפרי אעפ"כ צריך לזרוע הגרעין בארץ
 דוקא, ובלא ארץ לא יצמח מן הגרעין כלום, וגם צריך שיהי' הארץ מקום
 הראוי לזריעה, אבל במקום שאינו ראוי לזריעה אעפ"י שזרעו את הגרעין
 בארץ לא יצמח כלום, וכמו למשל עפר המדבר שאינו ראוי לזריעה, וכך המצות
 שנק' בשם זריעה צריך לזרוע בארץ דוקא, ונש"י נקראו בשם ארץ חפץ וכמ"ש
 (מלאכי ג' י"ב) ואשרו כו' כי תהיו אתם ארץ חפץ, חפץ הוא בחי' המצות,
 וכמ"ש ה' חפץ למען צדקו, וכל חפצים לא ישוו בה שקאי על המצות שנקראו
 בשם חפץ לפי שהם בחי' פנימי' רצוני ית', וחפץ זה מלובש בארץ דוקא שהם
 נש"י כשירשאל דוקא מקיים את המצות אזי יהי' מזה צמיחה, משא"כ כשהתפילין
 מונחים על השולחן, וכן כשיניחם מי שאינו מצווה ועומד מה"ס לא יצמח
 מזה שום גילוי כלל (ואפי' בישראל זהו דוקא כשמניח התפילין על ראשו
 והציצית בבגדו של ד' כנפות משא"כ כשמניח התפילין על פס ידו או על בטנו
 לא יצמח מזה ג"כ כלום והיינו לפי שהוא כמשל הזריעה שיש מקום שמיחד
 לצמיחת גפנים, ויש מקום שמיחד לצמיחת זתים כו', וכך שאע"פ שירשאל נק'
 ארץ חפץ אעפ"כ לא בכל מקום שיניח התפילין יהי' מזה צמיחה כ"א שיניח
 התפילין ש"י ע"ג היד ותשר"ר על ראשו דוקא אז יהי' מזה צמיחה כו'), ומה
 שנש"י דוקא נק' ארץ חפץ היינו לפי שבנש"י יש בהם בחי' ביטול בבחי'

אתכפיא ואתהפכא ועי'ו נק' ארץ הפץ שע'י יוצמח גילוי בבחי' הפנימיות
דוקא כו'.

ה) וזהו מ"ש וזאת המצוה החוקים כו' לעשות בארץ, שקאי על מצות ק"ש
שנאמר אח"כ, דלכאו' אינו מובן מה שייך מצות ק"ש לארץ שהרי
ק"ש הוא חובת הגוף בכ"ע ובכ"ו, ומה שייך ק"ש להארץ, אך הענין דלכך נא'
בק"ש וזאת המצוה כו' לעשות בארץ לפי שע"י מצות ק"ש עי'ו הם נעשים
בחי' ארץ שיוכל אח"כ להיות בחי' צמיחה מהמצות, דהנה ארו"ל למה קדמה
פ' שמע לזה"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עומ"צ,
היינו לפי שהמצות צריך לקיים בבחי' עול ולא בבחי' מצות אנשים מלומדה,
ולזה צריך לקבל עליו עומ"ש תחלה, ועי' עומ"ש הם נעשים בחי' ארץ ואח"כ
יקבל עליו עול מצות שאו יכול להיות שיהי' השרשה וצמיחה במצות, משא"כ
בלתי קעומ"ש לא יצמח כלום מהמצות ולזה נא' במצות ק"ש בארץ לפי שע"י
ק"ש הם נעשים בחי' ארץ כו', ואו עי' עשייתם דוקא במעשה המצות גשמי'
דוקא יוכל להתהוות בחי' צמיחה הנ"ל, וזהו סוף דבר, דהנה בברכת ק"ש אנו
מבקשים ותן בלבינו בינה להבין, ונודע כי פ' בינה להבין דבר מתוך דבר,
ותוך דבר הוא ממכ"ע, ודבר הוא בחי' סוכ"ע, וזהו סוף הוא שיתגלה בחי'
דבר הוא בחי' סוכ"ע, וז"ע כל עבודת האדם בירידת הנשמה בגוף שיומשך
עי' עבודתו בחי' זה שנת"ל כו', ואיך יהי' גילוי ד"ו הוא עי' ואת מצותיו
שמור, שהם הזריעה כמ"ש ברבות זרע הקב"ה כנ"ל, והזריעה היא באדם ואיך
יהי' האדם כלי לזה זהו עי' קבעומ"ש שזה"ע את האלקי' ירא כו' קדימת שמע
שהוא כענין הקדמת נעשה דוקא כו', וזהו מ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתו,
שישראל הם בחי' ראשית לתבואה כי תבואה הם בחי' תומ"צ וכמ"ש ברבות
ויתן לך האלקי' מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה ורוב דגן הם
הלכות ותירוש הם אגדות, שנק' בשם תבואת הארץ, וישראל הם ראשית לתבואה
זו לפי שישראל הם בחי' ארץ הפץ שע"י מצמיח התבואה ובלתי הארץ לא הי'
שום צמיחה מהתבואה לכך הם ראשית לתבואה זו, שהם תבואת הארץ ופרי
העץ שנת"ל במשל, וכ"ה בנמשל ע' בד"ה כי תבואו כו' ושבתה בענין שעורה
שיעור ה' תבואת הארץ, שז"ע חג הפסח, כמארו"ל בפסח על התבואה, חדש
האביב, אביב זמן בישול שעורים, וענין אביב הוא אב י"ב, שי"ב רומז לי"ב
שבטים מרכבתא תתאה דבריאה כו', וחדש ניסן הוא אב לי"ב חדשים שהוא
החדש הראשון, ונק' החדש הזה לפי שבו נגאלו אבותינו ממצרים והי' בו
אותות ומופתים יוצאים מדרכי הטבע לגמרי כו', ופרי העץ ז"ע חג השבועות
שארז"ל בעצרת על פירות האילן, ורומז לבחי' כי האדם עץ השדה, ואתם
קרוים אדם עי' קבעומ"ש וקבעומ"צ כו', וגם חטה כ"ב אתון דאורייתא וכמ"ד
עה"ד חטה היתה, וב' בחי' אלו נכללו בלשון הפסוק בשם תבואתה בה' ונקוד
חולם שי"ל שהכוונה הוא על ב' בחי' הנ"ל כו', ומי"מ כתי' בה' כי תבואת
הארץ כולל גם פרי העץ שלכן בשבועות זמן שתי הלחם מטעם הנ"ל דעה"ד
ולשאר מפרשי' ופוסקי' גם מצד הבאת ביכורים כו', ומי"מ לענין ברכת פרי

העץ יוצא בדיעבד כשבירך בפה"א לבד בפרטי' כו' ולכן כתי' תבואתה, וגם י"ל שהה"א רומז על חמשה חומשי תורה, והוא"ו שנלמד מניקוד החולם היינו בחי' שיתא סדרי משנה כו', וזהו קדש ישראל שכל ענין ירידת הנשמה בגוף היא צורך עלי', והעלי' היא שיתעלו להיות בחי' ואנשי קדש תהיון לי שזהו ע"י קבעומ"ש ועומ"צ שזהו בחי' התבואה הנ"ל לכן הם ראשית לתבואה זו דתומ"צ הנ"ל כו', וזהו מ"ש מלך לשדה נעבד, ששדה הוא מדרגה גבה מאד שאפי' מלך נעבד ג"כ לשדה עבדית ארעא או לא עבדית ארעא, לפי שהעיקר הוא השדה, ולכך נק' ישראל ראשית תבואתו.

בס"ד, ש"פ וארא, רנ"ד

והי' אור הלבנה כאור החמה כו' וידוע דפסוק זה מדבר בלע"ל, וצ"ל מהו הענין שלעתיד יהי' אור הלבנה כאור החמה. ולהבין זה צ"ל תחלה מה שביצי"מ נא' ד' לשונות של גאולה והוצאתי אתכם ממצרים והצלתי אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם כו' ולקחתי אתכם לי לעם וצ"ל מה הם ד' גאולות אלו. והענין הוא דהנה כתי' והטוב בעיניך עשיתי ואמרז"ל שסמך גאולה לתפלה. וענין סמיכת גאולה לתפלה היינו סמיכת יסוד למל', דגאולה הוא בחי' יסוד. והענין הוא דהנה יסוד נק' טוב כמ"ש אמרו צדיק כי טוב וכתי' צדיק יסוד עולם והיינו מפני שכל ההשפעות נשפעים ע"י היסוד וכמ"ש ויוסף הוא המשביר ויכלכל יוסף כו' דכל השפעה וגילוי אוא"ס הוא מבחי' יסוד דוקא, ולכן נק' יסוד טוב ע"ש ההשפעה. והנה בגאולה כתי' אם יגאלך טוב יגאל דגאולה הוא ג"כ בבחי' טוב, והיינו משום דגאולה הוא בחי' התגלות אוא"ס כידוע דגלות וגאולה נק' עיבור ולידה, ג' הוא בחי' עיבור העלם והסתר האור וגאולה הוא בחי' לידה שהוא התגלות אוא"ס עד שגלה עליהם ממה"מ כו' וכמ"ש מזה בתו"א בד"ה וארא, והתגלות האור הוא בחי' טוב כמ"ש וירא אלק"י את האור כי טוב כו', וכמשנת"ל דכל השפעה וגילוי אור הוא ע"י היסוד ולכן נק' היסוד גאולה כו', וזהו"ע הגאולה שאומרים באמוי"צ תהלות לאל עליון גואלם כו' גואלינו ה' צבאות כו' עי"ו ממשיכים גילוי האור מבחי' יסוד דאצי' כו' כמ"ש בפע"ח. הגם דברכת אמוי"צ הוא בבריאה ואיך ממשיכים עי"ו מבחי' יסוד דאצי', וי"ל שזהו ע"ד כמו ק"ש ושמו"ע דבק"ש ממשיכים יחוד אוא"ס ושמו"ע יחוד זו"ג, והענין הוא דק"ש הוא למס"נ באחד שמגיע בבחי' עצמות אוא"ס דע"ו אמרז"ל מי כה' אלקינו בכל קראינו איליו ואל למדותיו, הגם דבשמו"ע ג"כ הקריאה איליו דוקא, אמנם זהו בבחי' אליו כמו שמלוכש במדותיו דבשמו"ע צריכים לכוין בשם הוי' בניקוד סגול בחסד וניקוד חירק בנצח כו' שהכוונה הוא בבחי' אוא"ס כמו שמתלבש בע"ס כו' כמ"ש במ"א, משא"כ ק"ש

הוא בבחי' אליו עצמות אוא"ס שלמעלה ממדותיו קודם שמתלבש בע"ס שהוא למעלה מבחי' אצי' והוא בחי' אר"ח ממש, ולהיות שאין אור א"ס שורה אלא בחכ' לפי שהוא בבחי' הביטל דאין יותר מכולם כמ"ש והחכ' מאין תמצא בחי' מ"ה כו', ולכן ראשית גילוי האור הוא בחכ' ועי' החכ' נמשך בבינה בחי' להנחיל אהבי יש והו"ע יחוד אין ויש כו' והו"ע יחוד אוא"א שבק"ש דהיינו המשכת אור חדש מעצמות אוא"ס שלמעלה מאצי' שמאיר באוא"א ועי' אוא"א מאיר במדות ג"כ כו' ועמ"ש בלקו"ת פ' אמור בהביאור דונקדשתי פ"א. והקשה בפע"ח והלא ק"ש הוא בבריאה ושמו"ע באצי' ולמה בק"ש ממשיכים יחוד אוא"א ובשמו"ע רק יחוד זו"ג, ותירוץ ע"ז דיתוד זה דאוא"א שהוא בחי' גבוה כנ"ל א"א להמשיך בהיותינו באצי' כ"א בהיותינו בבריאה וביאור הענין יובן עפמ"ש במ"א בענין מ"ע ומל"ת דמ"ע בו"ה ומל"ת בי"ה שמי עם י"ה שס"ה זוכרי עם ו"ה רמ"ח, ולכאוי והלא מ"ע הם עשיית דבר מה שעושה כלי לגילוי אלקות ואינו דומה למל"ת שהן רק כפי' שכופה א"ע בהעדר עשי' משא"כ מ"ע הם עשיית דבר כו' ולמה מל"ת הם בי"ה ומ"ע רק בו"ה, אך הענין הוא דהיא הנותנת דמפני שמ"ע הם עשיית הכלים המשכת גילוי אוא"ס ולזאת הם רק בו"ה דמדרי' זו אפשר להיות בבחי' גילוי, אבל בחי' י"ה שהוא המשכת אור חדש מבחי' עצמות אוא"ס כו' כנ"ל מדרי' זו א"א להיות בבחי' גילוי בבחי' תפיסא והשגה, ומה שאפשר להיות וכמו"כ בחכמתו כו' א"א להיות בגילוי בבחי' תפיסא והשגה, ומה שאפשר להיות הידיעה בזה הוא רק ידיעת השלילה וכמאמר אנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא ויודעים אנו רק שהוא לא בחכ' ידיעא אבל עצם בחי' חכים אינו ידוע לנו מהו, וכידוע ההפרש בין תוארי החיוב לתוארי השלילה דתוארי החיוב הוא שמתאר עצם מהות הדבר והיינו כשיש לו השגה בו ה"ה מתאר אותו, אבל תוארי השלילה הוא רק מה ששולל ממנו מה שסותר ומנגד לעצם הדבר וכמו ולא בחכ' ידיעא כו' וכמו"כ כל התוארים שמתארים את הקב"ה הם רק תוארי השלילה, וזה ג"כ הכרה קצת בהמהות שידוע לשלול ממנו כו', מ"מ אין זה השגה ממש שמשיג המהות שהרי א"א לו לתארו, כ"א השלילה לבד כו', ולכן במ"ע א"א להמשיך בחי' י"ה, מאחר דמ"ע הוא בחי' המשכה בגילוי בבחי' תפיסא והשגה וזה אפשר להיות רק בבחי' ו"ה שעז"נ והנגלות לנו ולבנינו כו' אבל בבחי' י"ה והנסתרות לה' אלקינו כו' א"א שיומשך בבחי' תפיסא והשגה, כ"א ע"י מל"ת שהם בבחי' לא כפי' העדר העשי' כו' ממשיכים בחי' י"ה והו"ע ידיעת השלילה כו'. ועפי"ז יובן ג"כ בענין יחוד אוא"א דק"ש שא"א להמשיך זה בהיותינו באצי' דאצי' הוא בחי' גילוי אור (ע' בסש"ב פל"ט ובאגה"ק סי' ק' ד"ה איהו וחיוהי חד וצ"ע) וכל המשכות דשם זהו שיאיר בגילוי ולזאת בעבודה שבבחי' אצי' א"א להמשיך בחי' יחוד אוא"א להיות שא"א שיהי' בבחי' גילוי כו' כנ"ל, כ"א בעבודה שבבריאה דהיינו ביטל היש יוכל להמשיכו כמו שממשיכים בחי' י"ה ע"י מל"ת ואתכפיא כנ"ל כמו"כ ע"י ביטל היש ממשיכים בחי' יחוד אוא"א והוא

בגוכי"ק בשוה"ג: חכים ויכול כו' ג"כ תוארי השלילה.

כענין ידיעת השלילה כו' כנ"ל. וכמו"כ יובן שע"י ק"ש ואמוי"צ שבעולם הבריאה
 ממשיכים בחי' גאולה שנמשך מיסוד ז"א שבתוכו יסוד אבא שזהו"ע תהלות לאל
 עליון גואלם כו' כמ"ש בפע"ח וסמיכת גאולה לתפלה הוא להמשיך בחי' גילוי
 זה דיסוד למל', כי מל' הוא בחי' תפלה, דתפלה הו"ע התחברות כמו התופל
 כ"ח, דהנה מל' נעשה מקור לעולמות ב"ע בע"ג ואני תפלה היינו שיהי' התחברות
 הנפש המאיר בגוף עם שרש הנפש שאינה מתלבשת בגוף כלל (שהיא בחי' מזלי'
 כו'), וזה"ע סמיכת גאולה לתפלה שיהי' השפעת היסוד בבחי' מל' דוקא, ולכך
 אסור להפסיק בין גאולה לתפלה אפי' היכא שמותר להפסיק בין הפרקי' אעפ"כ
 בין גאולה לתפלה אסור, והנה לפ"ז משמע שגאולה הוא למעלה מבחי' תפלה,
 אבל לפעמים מצינו שתפלה היא למעלה והענין הוא דבאמת תפלה היא למעלה
 כו', אך כדי שיהי' העלאת התפלה זהו ע"י סמיכות גאולה לתפלה שאומרי'
 מקודם תהלות לאל עליון גואלם ע"י נעשה העלאת התפלה שהוא בחי' אתעדל"ע
 המעורר אתעדל"ת, אבל אח"כ ע"י התפלה נעשה התחברות עצמות או"א"ס בבחי'
 מל' (עמ"ש בתו"א ד"ה יהודה אתה יודוך אחיך). והנה כתי' המלאך הגואל אותי
 כו' שא"א לומר שקאי על מלאך נברא, דתחלה אמר האלקים אשר התהלכו אבותי
 לפניו כו' האלקי' הרועה אותי כו' ואח"כ ידבר במלאך נברא, וגם הלא גאולה
 לא נמסרה בידי מלאך כו' ומהו המלאך הגואל כו', אך הענין הוא כמ"ש בזהר
 פ' בלק דקפ"ז ע"א דכד איהי שליחא מלעילא מגו אבא ואימא כדין אקרי מלאך.
 והענין הוא דמל' נק' דיבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, באשר דבר מלך
 שלטון כו', ובדיבור יש ב' מדרי' הא' כשמקבל מהמדות כמו כשמדבר דברי
 אהבה שמגלה לזולתו ואם כי יש בזה ג"כ טעם מ"מ מה שמגלה בדיבור הוא
 המדה בלבד, הב' כמו שהדיבור מקבל מחכ' וכמו כשמדבר דברי חכמה או
 הדיבור מקבל מחכ' שלא ע"י המדות, וכמו"כ הוא בבחי' מל' ב' מדרי' א'
 כשמקבלת מהמדות העליונות בחי' ז"א, הב' כשמקבלת מבחי' או"א כמ"ש מזה
 בלקו"ת ובסידור ד"ה והי' מדי חודש בחודשו, וז"ש דכד איהי שליחא מלעילא
 היינו כשמקבלת מאו"א כדין איקרי מלאך שניתוסף בה אל"ף והוא בחי' אאלפך
 חכ', וגם אל"ף הוא בחי' פלא והיינו גילוי הכתר שבאו"א כו', ועו"א המלאך
 הגואל דגאולה הוא מאו"א דביובל כתי' וקראתם דרוך לארץ גאולה תתנו כו'
 ויובל הוא יחוד חו"ב דיובל הוא שנת החמישים שער הנון דבינה שהיא חיבור
 חו"ב כמ"ש בזהר שביל דקיק כו' וכשהמל' מקבלת מחו"ב נק' ג"כ הגואל כו',
 ולפ"ז צ"ל מה"ע סמיכת גאולה לתפלה מאחר דגאולה הוא בחי' מל' וא"כ מהו
 הסמיכה לתפלה, וצ"ל דתפלה הוא בחי' ת"ת כמ"ש בפרד"ס בשער עה"כ ערך
 תפלה בשם הזהר והו"ע תפלה למשה, והו"ע הסמיכה לסמוך בחי' מל' אל הת"ת
 אמנם עדיין אינו מובן דלפי משנת"ל דהמל' נק' גואל כשמקבלת מאו"א וא"כ
 מה צריכים לסומכה אל הת"ת, אך הענין הוא דמה שמל' מקבלת מאו"א היינו
 לצורך בנינה וכמ"ש בזהר ע"פ ויבן את הצלע דאו"א בנו לה כו', ומ"מ בכדי
 שיומשך תוס' אורות במל', זהו ע"י יחוד ת"ת ומל' וכמ"ש בס' נשמת דוד ע"פ
 מים רבים לא יוכלו לכבות האהבה כי מים רבים הם אורות דאמא ממותקות
 מאבא ונתנים למל' לא יוכלו לכבות את האהבה אל דודה הוא הת"ת כי אע"פ

שהיא מתנה הראוי' מאימא אינה עושה הפרי של הזיווג כי אורות אמא הם לתועלת עצמה ולעולמות (זהו כד איהי שליחא מלעילא כו') אבל אין יוצאות משם נשמות כי זה נמשך דוקא ע"י הזווג ת"ת ומל' שנק' יהוד קוב"ה ושכינתא עכ"ד. ואי לזאת אף שנק' גאולה שזה מורה שמקבלת מחו"ב שלא ע"י ז"א זה מעלה גדולה כו' אזי דוקא צריכים לסומכה לתפלה שאזי יומשך היחוד עליון כו'. ועי"ל דזה שבחי' מל' נק' המלאך הגואל הוא כשיש ריבוי ההשפעה מבחי' יסוד למל' אזי גם המל' נק' גואל כמ"ש בשער אורה שער השני די"ח ע"ג וע"ד. וזהו המלאך הגואל אותי כו' וזה"ע ד' גאולות דהיינו מה שמל' נק' גואל ובחי' יסוד שנק' גאולה ועמ"ש בזהר אמור דצ"ה ע"ב ובמק"מ ובהרמ"ז שם, ובפרד"ס בשעה"כ ערך גאולה.

ב) והנה יש להבין ענין מספר ד' גאולות, הענין הוא דהנה כדי שיוכל להיות בחי' ד' גאולות והוצאתי הצלתי וגאלתי ולקחתי צריך שיהי' המשכה מקודם מבחי' חכמה כו', וזהו מ"ש עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, מלכים תרי מלכי תרי, דהנה מלכים הוא בחי' יסוד ומל', וכמ"ש כי הנה המלכים נועדו זה יוסף ויהודה שהוא בחי' יסוד ומל', ומלכי הוא בחי' חו"ב, והיינו שכדי שיהי' התגלות בחי' מלך מלכי המלכי' שהוא בחי' התגלות עצמו' או"א"ס צריך שיומשך ע"י ד' בחי' וזהו ענין ד' אותיות ש' הוי', וזהו מ"ש אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם ואמרז"ל אמרה ד"פ בינו לבין עצמה שכשנמשכה התורה למטה הוצרך להיות נמשך ע"י ד' בחי', אז ראה הוא בחי' חכ', איזהו חכם הרואה את הגולד חכמים הם עיני העדה, ויספרה הוא בחי' בינה כידוע בענין סופר וספר, הכינה וגם חקרה הוא בחי' ז"א ומל', והיינו לפי שכדי שיוכל להיות התגלות או"א"ס למטה הוצרך להיות נמשך ע"י ד' אותיות ש' הוי' דוקא, שהוא בחי' צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות כו', וזה"ע ד' גאולות שהוא המשכה מבחי' חו"ב וז"א ומל', ולהבין ענין זה בעבודה, הענין הוא דהנה כתי' סוד מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו, והנה ענין סוד מרע דהנה כתי' עוונותיכם היו מבדילי' ביניכם לבין אלקיכם, דהנה אלקינו הוא בחי' כשמאיר אלקו' בגילוי בנשמה כמו שאנו אומר' אלקי אברהם והיינו לפי שהי' מרכבה לאלקו' והי' מאיר אלקו' בתוכם בגילוי ע"כ נק' אלקי אברהם כו', וכן נק' אלקינו וכמ"ש שמע ישראל הוי' אלקינו כו', וזהו דבשם אלקים כתי' אלקינו * מה שלא נמצא כן בשארי שמות והיינו משום דאלקינו הוא שמאיר האלקות בגילוי בנשמה וא"א להיות הגילוי כ"א ע"י הצמצום וכענין צמצם שכינתו בין שני בדי ארון דלכאוי' והלא כתי' את השמים ואת הארץ אני מלא ולא נזכר שם צמצום ובבהמק"ד אמרו צמצם שכינתו כו' ובאמת הלא בבהמק"ד הי' גילוי אלקות כו', אך הענין דהיא הנותנת דבכללות העולם דכתי' את השמים ואת הארץ אני מלא הי"ז בהעלם ולכן לא נזכר שם צמצום אבל בבהמק"ד שהי'

(*) (ואפשר כמו"כ בשם אד' כמ"ש גדול אדונינו כו').

מאיר גילוי אלקות, ובכדי שיהי' גילוי אלקות א"א להיות כ"א ע"י צמצום ח"ש צמצום שכנינו כו' (ועמ"ש בד"ה קדש ישראל, דנ"ד), וכמ"כ הוא דמ"ש אלקינו בשם אלקים דוקא משום שע"י הצמצום עי"ז נמשך גילוי אלקות בנשמה כו', אך ע"י עון נעשה מסך ומבדיל שלא יהי' מאיר אלקו' בבחי' גילוי, והה"ע מסך מבדיל בחי' כתנות עור בעין שמסתיר כו', וזהו ענין מצות הסרת ערלה כי ערלה הוא בחי' הסתר והעלם שמסתיר על בחי' גילוי אלקות וע"כ צריך להסיר את הערלה כו', וזהו סור מרע שע"י סו"מ עי"ז נק' אלקינו היינו שלנו שמאיר אלקי' בבחי' גילוי, אך הנה כ"ז הגילוי הוא רק מבחי' ש' אלקי' שהוא בחי' מל' בחי' ממכ"ע, אך כדי שיהי' הגילוי מבחי' סוכ"ע בחי' טוב בחי' יסוד זהו ע"י ועשה טוב כו', שהוא בחי' מעשה המצות כו', וכמ"ש מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב שכדי שיראה בחי' טוב וידא אלקי' את האור כי טוב כו' זהו ע"י אהב ימים שהוא בחי' יומין עילאין מעשה המצות לפי שבכל יום צריך לקיים את המצוה וכאשר חסר יומא חסר לבתשא חדא, ועי"ז נמשך הגילוי מבחי' טוב שהוא בחי' סוכ"ע את השמים ואת הארץ אני מלא כו', ר"ת את השמים ואת הארץ גימ' טו"ב, שיהי' הוי' אלקינו שהוי' יהי' אלקינו דהיינו שהגילוי נמשך מבחי' ש' הוי' כו', וזהו ענין והוצאתי והצלתי והוצאתי הוא בחי' סו"מ שהוא להוציא מתחת סבלות מצרים לצאת מהמצרים וגבולים שמסתירי' על בחי' גילוי אלקו', והצלתי הוא בחי' ועשה טוב, כי בהצלתי יש שני פי' א' ל' הצלה והב' ל' צל וכמ"ש במד"ר קדושים ע"פ כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך, ופי' להיות צל על ראשך, והיינו לפי שממעשה המצות נמשך בחי' מקיפ' כו', וכמ"ש ה' צלך על יד ימינך, שע"י ימינך שהוא בחי' מעשה המצות עי"ז נעשה ה' צלך ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך, ואשים דברי בפיך הוא בחי' תורה, ובצל ידי כסיתך הוא בחי' מעשה המצות, והנה עי"ז שנמשך עליו בחי' מקיף עי"ז נעשה הצלה ג"כ לשמור מכל רע כי המקיף מסמא עיני החיצוני' ומקיפו אותו מכל צד בכדי שלא יגיע עליו שום רע כו', ואח"כ כתי' בקש שלום ורדפהו, בקש שלום הוא בחי' תורה וכמ"ש או יחזיק במעווי יעשה שלום לי עשה לי, שע"י התורה נעשה שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט, דהנה כי אל דעות הוי' ד"ע הוא שלמעלה היש ולמטה הוא אין, וד"ת הוא להיפך שלמעלה הוא האין ולמטה הוא היש, וע"י התו' נמשך שיהי' גילוי בחי' ד"ע בד"ת שלמטה יהי' ג"כ הגילוי שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין שכול' קמי' כל"ח כו', והנה בתורה יש ג"כ שני בחי' וכמ"ש בזהר תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורי' ואורייתא בקוב"ה וכולהו כו' סתים וגליא, וענין סתים וגלי' שבישראל הוא בחי' יעקב וישראל כו', ובאורי' הוא בחי' חיצוני' התורה ופנימי' התורה, וגם י"ל שסתים שבתורה הוא בחי' המאור שבה וכמ"ש במד"ר המאור שבה מחזירן למוטב ואף שהמאור מלובש ג"כ בתורה הנגלי' מ"מ עיקר המאור הוא מלובש בפנימי' התורה, וזהו ענין ב' בחי' שבתורה, והנה עי"ז ממשיך שיהי' בחי' אתה הוי' אלקינו שהוא בחי' עצמותו ומהותו יהי' נמשך בבחי' הוי' אלקינו כו', וב' בחי' שבתורה חיצונית ופנימיות היינו בחי' חכ' ובינה, וזהו"ע וגאלתי ולקחתי, וגאלתי י"ל

שהוא בחי' בינה דביובל דעיקרו בחי' בינה כתי' גאולה תחנו לארץ וכ"כ הפרד"ס בערך גאולה, ובבחי' חכ' גא' ולקחתי אתכם לי להיות דעיקר השראת אוא"ס הוא בבחי' ולזאת גא' ולקחתי אתכם לי לעם, דכ"מ שנא' לי אינו זו לא בעוה"ז ולא בעוה"ב לפי שהוא בחי' עצמותו ומהותו כו', והוה ענין ד' גאולות שיש בנפש כו' שהוא ג"כ כנגד ד' אותיות שם הוי'.

ג) ועו"ל שד' בחי' גאולות שבגפש זהו בחי' דחילו ורחימו רחימו ודחילו שהוא ג"כ כנגד ד' אותיות ש' הוי' דחילו הוא בחי' יר"ת שהוא בחי' סו"מ, כי יראה הוא שרש לשס"ה ל"ת, ורחימו הוא בחי' אהבה שהוא מקור ושרש לרמ"ח מ"ע, ואח"כ רחימו הוא בחי' אה"ר ששרשה מבחי' בינה אימא עילאה ואח"כ יר"ע שהוא בחי' חכ' כח מ"ה בחי' ביטול במציאות ממש כו', כי אהבה אע"פ שהיא אהבה לאלקו' אעפ"כ הוא בחי' יש, יש מי שאוהב, משא"כ חכ' הוא כח מה בחי' ביטול במציאות ממש, וכמ"ש במשה ונחנו מה וזהו ע"י התורה מגיעי' לבחי' יר"ע ביטול במציאו' ממש, וזהו ענין ד' גאולות שביצ"מ, ועד"ז יובן לע"ל דהנה יש שני בחי' הוי' וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו שיש שני בחי' הוי', הוי' שבסדר השתלשלו' שנעשה מקור לעולמות, והוי' הב' הוא בחי' הוי' שלמעלה מסדר ההשתל' רק שעלה ברצונו שהוא בחי' הוי' דא"א, דהנה למטה באדם אף שעיקר הוא הרצון כי הרצון מושל על כל הכחות מ"מ לא יתהה כלום מהרצון אף שירצה כמה, משא"כ למעלה כיון שעלה ברצונו מיד נתהוה כו', כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו', וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה שם הוי' שבחפץ כו', הנה עתה אינו מאיר רק מבחי' ש' הוי' שבסדר ההשתל' אבל הוי' דלעילא אינו מאיר עתה שהפסיק טעמא מפסיק שהוא בחי' פרוכת המפסיק וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, והגם שנת"ל בהד' גאולות דיצי"מ שזהו ג"כ המשכה מבחי' עצמות אוא"ס ע"י חו"ב וזו"ג שזה"ע מלך מלכי המלכים אמרה ד' פעמים כו', האמת הוא שזהו ג"כ גילוי מעצמות אוא"ס אמנם הוא ע"י הפסיק טעמא היינו ע"י הפרסא ולכן הגילוי הוא ע"י בחי' שם הוי' דלתתא כו', אבל לע"ל כשיוסרו כל המסכים והפרסאות עד גם בחי' הפרסא המבדלת בין קדש לקדה"ק ויהי' מאיר מבחי' ש' הוי' דלעילא, וכמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד שלא יהי' ב' בחי' הוי' אלא יהי' הוי' אחד שלא יהי' פסיק טעמא מפסיק (ושם הוי' דלעילא יהי' מאיר בגילוי בבחי' ש' הוי' דלתתא כו') וממילא יהי' ג"כ ושמו אחד דהנה עתה לא לא כשאני נכתב אני נק' נכתב בהוי' ונק' באד', לפי שהגילוי למטה הוא מבחי' ש' אד' שהוא בחי' אנת אשתמודע אדון על כולא שהוא בחי' מל' ומ"ש והי' בהיכל קדשו היכל גימ' אד' שש' אד' הוא היכל לש' הוי', משא"כ לע"ל יהי' ושמו אחד לפי שעתה אינו מאיר רק מבחי' ש' הוי' דלתתא ע"כ הגילוי רק ע"י ש' אד', משא"כ לע"ל כשיהי' מאיר גילוי בחי' ש' הוי' דלעילא אזי לא יהי' הגילוי ע"י ש' אד' כו' שלא יהי' ש' אד' מסתיר כלל, וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריד לפי שש' אד' אינו כלי כלל לגילוי ש' הוי' דלעילא, והגם דבודאי גם לעתיד יהי' שם אד', אמנם יהי' כענין שילוב אד' בהוי' כמ"ש במ"א,

ופעולת שם אד' י"ל שיהי' מה שיהיו מציאות הנבראים לעתיד ויהיו אלקות ממש והלא משם הוי' א"א להיות נבראים בהתחלקות, וזהו שאף שיהיו בבחי' אלקות ממש מ"מ יהי' התחלקות נבראים במציאות זהו ע"י שם אד' עמ"ש מזה בד"ה אלה תולדות נח וד"ה אלה תולדות יצחק, רל"ו, וי"ל דזהו מצד שרש שם אד' דשרשו למעלה כו', אבל שיהי' שם אד' כלי דזהו גילוי ע"י ההסתר שמסתיר על האור כו' עז"א דלע"ל לא יכנף כו' שלא יהי' לבשים והעלמות דדוקא בשם הוי' דלתתא שייך התלבשות אבל בשם הוי' דלעילא אינו שייך התלבשות כ"א יאיר בגילוי ע"י שם הוי' דלתתא כו', וזהו"ע ד' גאולות של לע"ל שהר' גאולות של לע"ל יהי' נמשך מבחי' ד' אותיות שם הוי' דלעילא שהוא ג"כ ע"י צמצום והתפשטות כו', וענין ד' גאולות דלעתיד בעבודה י"ל שזהו ג"כ בחי' מצות ותורה כנ"ל דהלא גם לעתיד יהיו תומ"צ וכמ"ש ושם נעשה לפניך כמצות רצוניך והגם דזה נא' בימוהמ"ש אבל לע"ל אמרו מצות בטילות לע"ל הלא ידוע דאין הכוונה שיתבטלו כ"א ע"ד שרגא בטיהרא מצד גילוי מדרי' שלמעלה מהם מה שעכשיו אינו שייך בטילות זו י"ל משום שגם האור העליון מאיר ע"י התלבשות כו' וד"ל. והנה בזה יובן ענין ח' פעמים אמת שבברכת אוי"צ ד' פעמים אמת קודם עזרת וד' פעמים אמת לאחר עזרת, והענין הוא דהנה אמת הוא בחי' התגלות או"ס, והד' פעמים אמת שקודם עזרת הם ד' אותיות הוי' דלתתא והד"פ אמת שבעזרת הם ד' אותי' הוי' דלעילא אך צ"ל איך שייך מדרי' באמת הענין הוא דהנה כתי' תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, ולכאור' ג"ז אינו מובן, ולמה צריך יעקב לאמת שהרי יעקב מצד עצמו הוא בחי' אמת וכמ"ש ויעקב איש תם הוא בחי' אמת, כי יעקב הוא בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה, שהוא בחי' אות ו' בחי' ת"ת, וכתי' ונתתם לי אות אמת ופי' בזהר דא אות ו' ואי"כ מה צריך יעקב לאמת שיתנו לו מלמעלה בחי' אמת, אך הענין הוא דזהו כמ"ש יהיב חכמתא לחכימין דוקא, וכמ"ש בלב כל חכם לב נתתי חכ' שהוא חכם בעצם אוי נותנים לו גם מלמעלה בחי' חכ', וכך יעקב לפי שהוא מדת אמת ע"כ נותנים לו מלמעלה בחי' אמת, והיינו לפי שיש באמת הרבה מדרגות שיש בחי' אמת שלמעלה מבחי' אמת זה וכמו למשל יחז"ת שהוא בחי' ביטול היש (של דעה התחתונה) שהוא ג"כ בחי' אמת הגם שאין זה דיעה האמיתית וכמו שפרש"י ע"פ וארא כו' באל שדי ושמי הוי' כו' שלא ניכרתי במדת האמיתית שלי כו', אין ר"ל שאינו אמת ח"ו שג"ז אמת שהעולם נתהווה מאין ליש, דהתהוותו הוא מאין והארה ונעשה למציאות יש, והגם שיחזור לאין וגם בהיותו הוא האין האלקי מ"מ ה"ה מציאות יש מאחר שנברא ליש וכך הוא הרצון שיהי' מציאות יש ואי"כ הרי כ"ז היותו במציאות ה"ה מציאות יש ממש, וממילא הביטל דיחז"ת הוא אמת אלא שנק' שפת אמת, והביטל דיחז"ע שכולא קמי' כלא חשיב שמבחי' שם הוי' הוא בחי' אמת, ויש עוד מדרי' אמת לאמיתו שלמעלה גם מבחי' ד"ע וזהו הד' פעמים אמת שבעזרת וכמ"ש מזה בד"ה חכלילי עינים, רנ"ד, וזהו החילוק שבין ד"פ אמת שקודם עזרת לד"פ שבעזרת, שד"פ שקודם עזרת הוא מבחי' ד' אותיות של שם הוי' דלתתא והיינו ע"ד בחי' ד"ע, והנה ד"פ אמת יש בכח הנפש

מעצמו להמשיך ע"י ד' בחי' אותיות שם הוי' שבנפש וכמ"ש לעיל, אך ד"פ אמת שבעזרת ה"ז למעלה מבחי' ד"ע והוא מבחי' ד' אותיות של ש' הוי' דלעילא שאין זה בכח הנפש להמשיך מצד עצמה באתדל"ת דק שנותנים לו מלמעלה וזהו תתן אמת ליעקב שנותנים לו מלמעלה כו', ועיקר הגילוי מבחי' ד"פ אמת אלו יהי' לע"ל כו', ובוזו יובן מ"ש ג"כ חכלילי עינים מיין ות"י מה יאין הינון עינוי, והיינו כי החיי"ת מורה על בחי' ח' פעמים אמת, וזהו שהחית הוא רבתי, ולע"ל יהי' מאיר ח"פ אמת, וזהו שלע"ל יהי' כנור של ח' גימין כי כנור של בהמ"ק הי' משל ז' גימין, וכנור של ימוהמ"ש יהי' מח' גימין והיינו הח"פ אמת, וזהו והי' אור הלבנה כאור החמה, כי הנה כתי' שמש ומגן ה' אלקי' שם הוי' נק' שמש וש' אלקי' נק' מגן והוא ג"כ בחי' לבנה, ולע"ל כתי' והי' הוי' לי לאלקי' והיינו ע"י גילוי עצמיות אוא"ס שלמעלה מעלה מש' הוי' ואז יהי' שם הוי' לגבי הגילוי שמעצמו אוא"ס כמו עכשיו ש' אלקי' לגבי ש' הוי' וע"י שם הוי' דלתתא יאיר ש' הוי' דלעילא, וז"ע והי' אור הלבנה דלעתיד שהוא ש' אלקי' דלעתיד יהי' כאור החמה דהיינו ש' הוי' כמ"ש והי' הוי' לי לאלקי' כו'.

בס"ד, ש"פ בא, רנ"ד

החדש הזה * לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. וי"ל שהרי ראש חדש תשרי נקרא ראש השנה שהוא כולל י"ב חדשי השנה ולכן נקרא ראש השנה * כמו שהראש הוא כולל כל כחות הנפש בדרך כלל ואחר כך מהראש מקבלים כל האברים כו' כמו כן ראש השנה הוא כולל כל חיות השנה ואחר כך מראש השנה נתחלק ל"ב חדשים בדרך פרט, וכל חדש הוא כולל ל' יום, ואחר כך נתחלק לכל יום ויום, ואם כן ראש חדש תשרי הוא ראשון, ולמה אומר כאן ראשון הוא לכם לחדשי השנה. אך הענין הוא, דהנה איתא בבעל העקידה * שבשני אופנים יכול להבין גדולת הבורא, אופן א' היא מסיודור של י"ב מזלות שאין להם שום שינוי שלא ישנו את תפקידם, כמו שאנו רואים למשל שהשמש בכל יום הוא סובב והולך ממזרח למערב, בלי שום שינוי, ועכצ"ל שיש בזה כח אוא"ס שמניע

החדש הזה : בהענינים שבמאמר זה — ראה ג"כ אור התורה בראשית (יח, ב) סעיף ז. ד"ה החדש הזה בס' שמות להצ"צ [נדפס באוה"ת בא ע' רנא ואילך]. כן ראה ג"כ ד"ה החדש הזה תרס"ו.

ראש השנה : ראה בכ"ז עטרת ראש בתחלתו פ"ב.
בבעל העקידה : שער ל"ח בתחלתו.

אותו, שאם לא כן מצד עצמו הי' צריך שיהי' בזה איזה שינוי שהרי הוא בעל גבול ומורכב מגוף ונפש * ואם כן הי' צריך להיות בו איזה שינוי אם מצד חלישות הגוף או מצד התגברות הנפש כו', וכיון שזה קרוב לששה אלפים שנה ואין אנו רואים בו שום שינוי, ע"כ שזה כח מאוא"ס כו', וכמו"כ הוא בשאר הגלגלים וכן הוא גם בנבראים שבארץ שאין בהם שום שינוי מיום שנבראו שהם קיימין במין כו' כמ"ש במ"א באורך על פסוק שאו * מרום כו' מרוב אונים כו' איש לא נעדר בענין צבא מעלה וצבא מטה שיש בהם קיום נצחי. והיינו מצד כח נצחית הא"ס שבהם כו' יעו"ש, נמצא שמזה אנו מבינים גדולת הבורא דהיינו מבחי' טבע יכולים אנו גם כן להשיג גדולת הבורא כו', ואופן הב' יכולים להשיג גדולת הבורא משינוי הטבע, כמו למשל יציאת מצרים וקריעת ים סוף שהי' שינוי הטבע הפך ים ליבשה שמים נעשה יבשה כו', שאין זה על פי הטבע כו', ומזה אנו יודעים גדולת הבורא שמשדד המערכות וכמצביאי עביד בחיל שמיא * כו', ובאופן הב' נראה גדולת או"ס יותר מבאופן הא', דבאופן הא' הגם שנראה שהוא כח א"ס מכל מקום אינו בבחינת גילוי ממש כי אם מוסתר ונעלם, והוא רק בבחינת ידיעת המציאות בלבד, אבל באופן הב' הרי בחי' או"ס שלמעלה מהטבע למעלה מסדר השתלשלות מאיר בגילוי ממש וכמו בקריעת ים סוף שנאמר זה אלי כל אחד ואחד מראה באצבע כו' שראו גילוי או"ס ממש, והיינו השגת המהות ממש, ולכן במתן תורה נאמר אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא כתיב אשר בראתי שמים וארץ והיינו משום דבריאת שמים וארץ הוא כמו שהאור האלקי הוא בבחינת הסתר, מה שאין כן יציאת מצרים הוא בחינת גילוי אלקות כו'. ובזה יובן ענין ראש השנה וראש חדש ניסן, שמה שר"ה נקרא ראש שהוא כולל כל חיות השנה זהו רק בבחינת סדר מעשה בראשית שהחיות נמשך ונתחדש בר"ה בדרך כלל, אך זה החיות הוא רק בבחינת הנהגת סדר מעשה בראשית בבחינת טבע, אבל כדי שיהי' גילוי החיות והיינו כדי שיהי' שינוי טבע זהו על ידי דוקא בר"ח ניסן, שאז הגילוי מבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות כדי שיהי' שינוי הטבע לפי שבניסן הי' יצ"מ וקרי"ס שאין זה על פי סדר ההשתלשלות כו' ולכן בבחינה זו נקרא ר"ח ניסן, ראשון, שיהי' גילוי בחינת אור אין סוף שלמעלה מסדר השתלשלות זהו בניסן דוקא.

ומורכב מגוף ונפש : רמב"ם הלי' יסודית סי'ג ה"ט. (ועיין חולין מ, רע"א). ואפילו לדעת העקידה ש"ב — ג"כ מורכב מגוי'ג אלא שאינה משכלת (ראה בכ"ז סדר"ה שאו מרום — להצ"צ — בהוספות לסי' החקירה).
 על פסוק שאו : ראה ד"ה זה בהוספות לסי' החקירה.
 וכמצביא . . . שמיא : דניאל ה, לב.

ב) ועל פי הקבלה* הוא גם כן כי יש שני אופנים ביחוד חכמה ובינה ונקראים בשם זיווג חיצוני וזיווג פנימי, והנה זיווג חיצוני הוא לצורך קיום העולמות כו' והיינו שזה על פי דרכי הטבע כו' שעל זה נאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית שמחדש תמיד והיינו מפני שנמשך מבחינת אור אין סוף דאני הוי' לא שניתי ולכן מחדש תמיד בלי שום שינוי, אמנם זהו מבחינת חיצוניות אור אין סוף הנמשך מבחינת זיווג חיצוני דאו"א, ובוה תשרי הוא ראשון, אבל יש בחי' יחוד פנימי שבחוב"ב והוא בחי' השפעה פנימית והוא מה שלמעלה מדרכי הטבע, ובוה ניסן ראשון כו', ולכן כתיב החדש הזה לכם ראש חדשים זה הוא בחי' גילוי פנימי' כמ"ש במ"א, והיינו שבבחי' השפעה פנימי' שמחוב"ב שהוא לצאת מדרכי הטבע ניסן הוא הראשון, ועל פי זה יובן מה שאמרו רז"ל מנחות (ד' כט, א) ג' דברים נתקשה משה וא' מהם הוא החודש ולכאורה מה נתקשה בחודש אך הענין הוא דהנה אמרו רז"ל קשה לזווגם כקרי"ס וצריך להבין מהו הקושי בקריעת ים סוף, אך הענין דבקרי"ס הי' גילוי למעלה מהשתלשלות בסדר השתלשלות עד שנשתנה הטבע וזהו קשה כביכול ולא משום שעצם הענין הוא קשה ח"ו שהרי הוא ברא את הטבע וממילא גם שינוי הטבע אינו שייך בזה קושי ח"ו, אלא מפני שזהו, שינוי מכפי שנתהוה בתחלה נקרא זה קשה כביכול, והיינו דהשתלשלות מצ"ע דהיינו ענין בריאה יש מאין אינו קשה, וגם למעלה מסדר השתלשלות אינו קשה, אבל שיאיר בחי' למעלה מהשתלשלות בהשתלשלות זהו בחי' קשה כביכול, והנה בקרי"ס הי' גילוי למעלה מסדר השתל' בסדר השתל' עד שנתכטל סדר הנהגת ההשתלשלות שהפך ים ליבשה, וגם עצם ענין קריעת ים סוף הוא בחי' גילוי או"א"ס שלמעלה מסדר השתל' שהאיר למטה בגילוי בעולם (עיין מה שכתוב לקמן בד"ה ויט משה כו') והיינו גילוי אצילות בבי"ע, וזהו דקרי"ס הוא לידת הנשמות כידוע דזמן* לידת הנשמות הוא בשביעי של פסח, וענין לידת הנשמות הוא גילוי בחינת אצילות בבי"ע דשרש הנשמות הוא מפנימיות הכלים דאצילות ונמשכו למטה בבי"ע, והיינו גילוי בחי' למעלה מהשתל' בסדר השתל', ולכן נק' בזה ענין לידת הנשמות בשם קושי הלידה כמ"ש בזה פנחס דרמ"ט ע"פ ובתודש הראשון בענין אילת השחר, ועמ"ש בבה"ז באריכות על מאמר הנ"ל ובהגהות לשם, זהו דקרי"ס נק' קשה מפני שהוא גילוי למעלה מסדר השתל' בסדר השתל', וכמו"כ יובן מה שנתקשה משה בחודש דענין החודש ה"ה ג"כ גילוי בחי' למעלה מסדר השתלשלות וכנ"ל דבוה נק' ניסן ראשון כו' ולכן נתקשה בזה והיינו כענין קשה דקרי"ס כו'.

פי הקבלה : נסמן ונתבאר בקוית שה"ש כב, ג, שם כ, ג.

כידוע דזמן : ראה עמ"ח שער חהמ"צ פ"ח, בש' הכונות ועוד, וראה ג"כ עמ"ח שער הלולב פ"ח, מ"ח מס' סוכה פ"ב מ"ח, אגה"ק ס"ך (קל, סע"ב), לקוית ד"ה הים ראה ויגוס.

ג) ועדיין צ"ל דמה שאמרו נתקשה משה בהחודש היינו בכללות ענין חידוש הלבנה ולא דוקא בחדש של גאולה, ואינו מובן מה נתקשה בכללות ענין החודש, אלא צ"ל דכללות ענין החודש שהוא יחוד שמשא וסיהרא זהו המשכה מלמעלה מהשתל' בהשתל' וזהו קשה לזווגם כקרי"ס דהזיווגים ויחודים העליונים בשמשא וסיהרא דהיינו ז"א ומל' הוא כקרי"ס כשם דבקרי"ס האיר בחי' אצי' בבי"ע כמו כן הוא יחוד ז"א ומל' ג"כ שמאיר אור אצי' בבי"ע וזהו ענין חידוש הלבנה כו'. וביאור הענין הוא דהנה ידוע דסיהרא לית לה מגרמא כלום דבעצם היא חשוך, ואין ר"ל שהיא חשוך לגמרי שהיא ספירי בעצם אלא שאינו בבחי' אור להאיר, וכמו לפעמים כשיש צל ואינו מאיר בה אור השמש שנק' ליקוי לבנה, שהיא אדומה זהו מראיתה כמ"ש בס' גו"נ סי' ר"ך ואינה בבחי' אור להאיר בעולם, וכל אורה הוא מה שמקבלת מאור השמש, ובדוגמא כזו הוא למעלה בבחי' ז"א ומל' דסיהרא הוא בחי' מל' שהמל' אין לה אור מעצמה להאיר למטה (והו"ע כלה אין לה קול צלותא בתשאי כו' כמ"ש במ"א) כ"א מה שמקבלת משמש הוי' בחי' ז"א, ולכן נק' המל' אתר דמשתני וכמו בהלבנה למטה שיש בה שינויים דבתחלת החודש היא בגקודה והולכת ומתגדלת ומאמצע החודש מתמעטת כו' כמו"כ בבחי' מל' למעלה יש בה שינוים כ"ח עתים י"ד עתים לטובה כו' כמ"ש במ"א, וכ"ז הוא מפני שהאור שלה אינו אור עצמי כ"א מה שמקבלת מבחי' שמש הוי' וא"כ כפי אופן קבלתה כך הוא גילוי' דכשמאיר בה אור השמש מאירה למטה ג"כ, מה שאין כן כשאין אור השמש מאיר בה ה"ה חשוך שאינה מאירה כו', אמנם מה שבחי' מל' נק' אתר דמשתני אין זה בכללות בחי' מל' כי אם בבחינות אחרונות שבה, דבבחינת מלכות יש עשר ספירות וה' ספירות הראשונות דמל' אם שמקבלים גם כן מבחינת ז"א דמה שאמרו סיהרא לית לה מגרמא כלום היינו על כללות בחינת המל', מ"מ בה' ספירות הראשונות דמל' מאיר בהם אור הז"א תמיד ואין בזה שינוים כלל, כ"א בה"ס האחרונות שיש שינוים דפעמים מאירה ולפעמים אינה מאירה, ויובן זה עד"מ מהלבנה למטה דהנה נת"ל דהלבנה מקבלת אורה מהשמש ולכן יש שינוים בהלבנה כו' כנ"ל מ"מ אין זה בכללות הלבנה כ"א בחצי התחתון ממנה, דהלבנה היא כדורית וחצי העליון ממנה מאיר בה אור השמש לעולם אלא שאינו מגיע האור למטה, ומה שמאיר למטה הוא חצי התחתון מהלבנה, ובסוף החודש שאין הלבנה נראית שאינה מאירה למטה הוא משום דאור השמש אינו מאיר בחצי כדורה התחתון, ובתחלת החודש שנתחדש ונולדה הלבנה היינו שהאיר בה השמש בחצי כדורה התחתון והולכת ומתגדלת עד שבט"ו לחודש קיימא סיהרא באשלמותא היינו שכל הלבנה ממולאה מאור השמש דכשם שמאיר בחצי כדור העליון כן מאיר גם בחצי כדור התחתון, נמצא דחידוש הלבנה הוא מה שמאיר האור בחצי כדורה התחתון דוקא וכשמתמלא כל חצי כדור התחתון מאור השמש זהו דקיימא סיהרא באשלמותא, אבל

בחצי כדורה העליון מאיר אור השמש תמיד, והנמשל מזה יובן למעלה בבחי' מל' דאצילות דעל כללות בחינת מלכות אמרו סיהרא לית לה מגרמא כלום (דבסוד שרש נאצלה רק נקודה א' כידוע) אמנם בה' ספירות הראשונות והיינו בחי' המל' כמו שהיא באצילות מאיר בה בחינת ז"א דאצילות תמיד בלי שום שינוי כלל, אלא שבחי' זו אינו מאיר למטה בעולמות ביי"ע, דמה שנמשך מבחי' מל' בעולמות ביי"ע הוא בחי' חיצוניות המל'.

ד) והענין הוא כידוע בכל עילה ועלול שהעלול דבוק בעילתו בבחינה עליונה שבו, ומה שנעשה בחי' עילה לעלול שלמטה ממנו הוא רק מחיצוניות שבו, אבל הבחי' עליונה שבו אינו משפיע להעלול משום דטריד למיבלע מעילתו ולא פליט כו', וכמו תלמיד היושב לפני רבו שטרוד למיבלע מהרב לא פליט להשפיע לזולתו כ"א בבחי' חיצוניות שבו כו' וכמו כן יובן למעלה בבחי' מל' דבבחי' פנימיות שבה ה"ה תמיד בבחי' עלי' ודביקות למעלה וכמ"ש אלקים אל דמי לך אל תחרוש ואל תשקוט כו' למען יזמך כבוד ולא ידום נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך, ולזאת אף שאור הז"א מאיר בה תמיד מ"מ אינה מאירה למטה, דמה שמאיר בבי"ע הוא מבחי' חיצוניות המל' היינו ה' ספירות האחרונות שלה וזהו"ע מולד הלבנה בר"ח יחד בחי' ז"א ומל' היינו שמאיר אור גם בה"ס האחרונות דמל' ובר"ח הוא רק כנקודה ואחר כך נתוסף האור עד שבט"ו לחודש קיימא סיהרא באשלמותא היינו שמאיר האור בה"ס האחרונות דמלכות כמו שמאיר בפנימיות המלכות שבאצילות כמו כן מאיר בבחינת חיצוניות המלכות שבבי"ע ולזאת מאיר מבחי' מל' בבי"ע בחי' שפע פנימיות ולא אחוריים וחיצוניות בלבד דבסוף התודש שאז פגימת הלבנה שאינו מאיר בחי' ז"א בה"ס האחרונות שבה ואז הוא חשוך והיינו שבא בבחינת צמצום והעלם גדול אף שמחי' העולמות הוא בבחי' אחוריים בלבד וכמאן דשדי כו' אמנם כשמאיר האור בה"ס האחרונות הוא שמאיר בבי"ע בחי' שפע פנימיות כמו שמאיר באצילות כו', ונמצא מובן מכל הנ"ל דענין יחוד שמשא וסיהרא בחי' זוי"ג בכל חודש שהו"ע מולד הלבנה היינו מה שמאיר האור בה"ס האחרונות דמלכות שבבי"ע כנ"ל וא"כ הרי כל ענין חודש הלבנה הוא שמאיר אור האצ"י בבי"ע ולכן נתקשה משה בהחודש דזה שיאיר בחי' שלמעלה מהשתל' בסדר השתל' היינו בחינת אצילות בבי"ע זהו נקרא קשה כביכול כנ"ל וכמו שנתבאר לעיל דיחוד שמשא וסיהרא הוא ענין גילוי אור האצילות בבי"ע ולכן נתקשה בזה כו' ושרש גילוי זה הוא מבחי' יחוד פנימי דא"א כנ"ל ושרש שרשו הוא מבחינת עתיק וכמ"ש שער החצר הפנימית הפונה קדים כו' וביום החודש יפתח שמאיר אז מבחי' קדמונו של עולם (כמו קרי"ס ברוח קדים כו') להיות גילוי אור אצילות בבי"ע כו'.

ה) והנה המסכת שני בחי' הנ"ל זווג חיצוני וזווג פנימי זהו ע"י עבודת המלאכים ונשמות כי המלאכים על ידי עבודתם שעומדים ברום עולם ממשיכים בחי' זיווג חיצוני שהוא השרש שלהם, אבל הנשמות שעלו במחשבה ושרשם פנימי הכלים לכן ממשיכים בחי' זיווג פנימי של חרב ועל פי הנ"ל יובן השלוגתא בגמרא רבי אליעזר ורבי יהושע רבי יהושע אומר בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל ור"א אומר בניסן נגאלו ובתשרי עתידין להגאל, דסברת רבי יהושע היא כי מאחר בניסן הוא התגלות בחי' פנימי שהוא למעלה מדרכי הטבע בחי' גאולה ובניסן נגאלו שהוא הראשון בזה אם כן הגאולה שיהי' לעתיד לבוא דהיינו גאולה שלימה יהי' גם כן בניסן שהוא הראשון, וסברת רבי אליעזר אמת כי ניסן הוא הראשון ובניסן הוא התחלת גילוי פנימי שלכן נגאלו בניסן אך זהו על גאולת מצרים, אבל לעתיד לבוא שיהי' גאולה שלימה יהי' בתשרי דוקא כי בלמעלה מדרכי הטבע יש גם כן ההפך בין ראשון לשביעי שהוא תשרי כמ"ש בחדש השביעי וארז"ל במדר"י כל השביעין חביבין, והיינו שגם בלמעלה מן הטבע שניסן הוא הראשון תשרי גדול הימנו שבתשרי יהי' גאולה שלימה כי כל השביעין חביבין, וכמו שבת לגבי ימי הטבע שבשבת מאיר מוחין דאבא כו' כידוע כי שבת הוא שביעאה וכל השביעין חביבין וכמ"ש בזהר ג"כ שביעאה עזייתה, ראוי לזה שלמעלה מן הטבע ג"כ שביעי חביב הוא מאברהם שהי' מלמע' מן הטבע וכמשארז"ל שאמר הקבי"ה לאברהם צא מאצטנניות שלך שיצא מן הטבע למעלה מן הטבע, ואף שהי' אברהם מלמעלה מן הטבע אצ"כ הגאולה הי' ע"י משה כחי' דור שביעי לאברהם והוא מפני שכל השביעין חביבין, חזו החדש הזה לכם פי' חדש לי' התחדשות כענין ההתחדשות בחי' נפלאות כמ"ש שירו לה שיר חדש כי נפלאות הרי שייך לכוון נפלאות אצל לי' חידוש חזו ג"כ החדש הזה לכם כו' וד"ל, אך מה שיש לדקדק על פי' הבעל עקידה ממה שרבינו ז"ל פארש בדי"ה שש אשים בלק"ת פ' נצבים ששנה גבוה הרבה מבחי' חדש, ועמשי"ש פ"א בתגי' דר"ה הוא בחי' יחיד פנימי דא"י כו', וגם כפי הנ"ל שחדש גבוה אינו מוכן זהלא אצ"ו ז"ל במדרש רבה כל השביעין חביבין ואם כן תשרי הוא השביעי והוא חביב יותר ולכן בתשרי ראש השנה ואם כן הוא גם ראש החדשים, אך באמת יש דיעה אחרת והיינו ששנה למעלה מתחדש והוא דעת הסל"ה • שאומר שחדש הוא במלכות ולכן אצ"ה אצ"ה לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלשים יום לפי שאצ"ה היה בחינת מלכות ושלשים יום הם כנגד לי' יום שבחדש, ולכן בישראל לי' דור כנגד לי' יום שבחדש כמ"ש במדרש רבה שמות פ' בא פס"ו יעריש, ושנה או בינה או לכל הנהות תפארת, ונמצא כי שנה גבוה מחדש.

וארז"ל במדר"י : ויקיר פכ"ט, יא.

דעת הסל"ה : בבכ"ת פכ"ט קכ"ה, א בתגי' ש.

ו) וביאור הענין ממה שנתבאר בזהר • על פסוק משכו וקחו לכם משכו יומין תתאין ועילאין, ופירש המקדש מלך יומין עילאין יומין דועיר אנפין יומין תתאין יומין דמלכות, פי' יומין עילאין הם ימות החמה שס"ה עם הכולל כמנין משכו ויומין תתאין יומין דמלכות שניה ימים הם ימי הלבנה כו'. וצריך להמשיך יומין עילאין ימות החמה לימות הלבנה ועיי מה ממשיכים בחי' זו הוא עיי מצות ל"ת כי שס"ה ל"ת הם כנגד שס"ה ימים ולכן עיי שס"ה ל"ת ממשיכים בחי' שס"ה ימים כי באמת עיקר המצות הם ל"ת שטרשן מבינה ועכ"פ מו"א והם העיקר כמו למשל באיברי האדם הנה יש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידים ואנו רואים שהעיקר הם בגידי' שבהם ועל ידם מתפשט הדם והדם הוא הנפש כו', ולכן עיי ממשיכים בחי' שס"ה יומין עילאין ופי' יומין הוא המשכה והיינו המשכה מבחי' חו"ב ונמשך למל' ולכן עוטיין בחדשי הלבנה לפעמים חדש י"ג שמעברין את השנה כדי להשוות יומין עילאין והיינו לפי שממשיכים בחי' זו, ועוד יובן ענין שנה ממש בזהר ע"פ ויהי מקץ שנתיים ימים ואמרו בזהר דתב דרגין לדרגין פי' דרגין תו"ב לדרגין מל', כי שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח, פי' שמי הוא בחי' מל' כשקבל מבחי' י"ה ומתייחד בו נעשה שס"ה והיינו בחי' שנת החמה, כי שנה שהוא שנת החמה הם בבינה, והיינו בחי' שמי מל' שהוא שנת הלבנה שניה יומין עם י"ה שהוא בחי' חו"ב נעשה שס"ה יומין, ונמצא מבורר שבחי' שנה גבוה מבחי' חדש, וכמי' רבינו ז"ל בדי' שוש אשיש ובהרבה דרושים. אך עדין צ"ל לפי דיעה זו הקושיא הנ"ל הלא תשרי הוא ר"ה ואיך ניסן ג"כ ראש חדשים שהרי שנה כללות החדשים כנ"ל, אך צ"ל שהשליה ס"ל כדעת החוקר בעל נחמד ונעים שהביא בסי' צ"ג בשם ר' אברהם אבן עזרא שאין לחמה חדשים ואין ללבנה שנה דענין החדש הוא מה שנתחדש הלבנה ואין זה שייך בשמש שהיה אור עצמי ואינו שייך בה חידוש. כ"א שייך בה שנה היינו דבסוף השנה היא באה אל הנקודה שהי' בתחילת השנה, אבל חודש אינו שייך בשמש. ומה שהמונין לחמה הלקו יב"ח בשנה זהו רק הסכם לבר ולא שהוא כן בתולדה. ובלבנה שייך חדש דוקא שבכל חדש מתחדש אורה כנ"ל, ושנה אינו שייך בלבנה כ"א בהסכמה או מסני שעי' הרוב מתחדשת בסוף כל י"ב חדשים באותו המזל עצמו שנתחדשה בו בשנה העברה, וא"כ מאחר דבחמה הוא שנה דוקא ובלבנה חדש ניהא מה שר"ה הוא ראש היינו שנמשך כללות החיות על כל השנה אבל אין בחיות התחלקות לחדשים כי חיות זה הוא מבחי' חמה ואין לחמה חדשים כלל, אבל כשנמשך החיות בבחי' לבנה זה נתחלק לבחי' חדשים ולחדשים ניסן הוא הראשון אבל לכללות החיות של כל השנה תשרי הוא ר"ה ובאמת לי' חדשים בחמה ולשון שנה בלבנה הוא שם המושאל כו', אלא שאינו

טובן דלמי הגיל ריה שיך לימי החמה. האמת אינו כן דהרי ריה שיך לימי
 הלכנה וציל דריה הוא התחברות בחי ימי החמה עם ימי הלכנה וכענין משט
 יומין צילאין וכענין דתב דרגין לדרגין הגיל והיינו עיי תקיעת שופר וזהו
 דשופר הוא בקרן של איל ואילים הם בני שתיים והיינו בחינת שנתיים
 הגיל דתב דרגין לדרגין כו'.

ז) ומעתה ציל הקושיא הגיל דגם לפי הדיעה דחדש למעלה משנה
 הרי כל השביעין חביבין וחשוי הוא חדש השביעי, וציל
 מקודם בתוס' ביאר ענין הפלוגתא דרבי אליעזר ורבי יהושע שרבי יהושע
 סובר בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל ורבי אליעזר סובר שבניסן
 נגאלו ובתשרי עתידין להגאל, והנה אף כי בכמה דברים אנו מחויקים
 דעת ר"א עיקר דהיינו מה שר"א סובר שכ"ה באלול גבה"ע אנו סוברים
 גם כן אך בענין זה העיקר כדעת ר"י שכן כתם המדר' בא פס"ו
 שבניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל בו כיום יצא יוסף מבית האסורים,
 ולהבין שרש ענין מחלוקתם הענין הוא דלכישותיהו אולי דמצינו עוד
 פלוגתא דר"א ור"י בגמרא סנהדרין דצ"ז ע"ב דר"א סובר אין ישראל
 נגאלין אלא בתשובה א"ל ר"י ובלא תשובה אינן נגאלין אלא הקביה
 מעמיד עליהם כו', והיינו דר"א סובר דהגאולה תהי' על ידי התעוררות
 התשובה מלמטה למעלה, ור"י סובר לא בכסף תגאלו לא בתשובה ומעשים
 טובים מלמטה למעלה כי אם על ידי התעוררות מלמעלה דוקא, ועל פי
 זה יובן פלוגתתן בזמן הגאולה דר"א סובר בתשרי עתידין להגאל לפי
 סברתו שצריך להיות מלמטה למעלה ולכן הגאולה בתשרי דאו זמן התעוררות
 תשובה מלמטה ולכן תשרי הוא כסדר תשרי' והיינו מלמטה למעלה, אמנם
 ר"י סובר בניסן עתידין להגאל והנה מבאר בתורה אור בדיה רני ושמחי
 בת ציון שיש ג' בחינות בתי אבותי אמי הם כנגד ג' רגלים בתי כנגד
 פסח אבותי כנגד שבועות אמי כנגד סוכות, ולהבין מפני מה נק' פסח
 בשם בתי הענין הוא כי הנה פסח הוא אתערותא דלעילא שלא באתערותא
 דלתתא כמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג שלא על פי אתעדלית, ולכן
 נק' בחינת בת שזהו בתי מקבל בלבד והיינו אתערותא דלעילא שלא
 באתערותא דלתתא, ואותותי הוא לשון אהות וחבור בחינת למען אחי ורעי,
 והוא חג השבועות מתן תורה שעל ידי התורה נעשים נשמות ישראל
 בבחינת אחים להקב"ה, ואמי הוא בתג הסוכות בחינת בעטרה שעטרה לו
 אמו על ידי התשובה דיום הכסורים שהוא בבינה כידוע וכמאמר רד"ל תבוא
 האם ותקנה את בנה כו', ונמצא ב' בחינות דאחותי ואמי הם בתי באתעדלית
 אתעדלית, ובחינת בת הוא בחינת אתערותא דלעילא מצ"ע, ועמ"פ יובן
 מה שר"י סובר דבניסן עתידין להגאל משום דגאולה דלעתיד לבוא יהי' גם
 כן בבחינת אתערותא דלעילא וכנ"ל שסובר דלא בתשובה מלמטה למעלה כי
 אם מלמעלה למטה והיינו בחינת אתערותא דלעילא ובחינה זו הוא בניסן דוקא

בחי' בת ולכן ניסן נקרא חודש האביב כסדר אי"ב והיינו מלמעלה למטה ולכן גאולה דלעתיד לבוא תהי' בניסן, וזהו דגבי משיח כתיב עני ורוכב על החמור פירוש עני הוא בחינת אתערותא דלעילא ולא באתערותא דלתתא. דעשיר דלעילא, אכל עני הוא שאין לו אתעדלית כי אם אתעדל'ע מצ'ע כו'. ולפי'ו הגם די' יתרון בתודש תשרי אבל זהו בבחינת אתעדלית, אבל ניסן הוא בחינת אתעדל'ע מצ'ע, ואתעדל'ע שלא באתעדלית הוא למעלה מבחינת באתעדלית אתעדל'ע וכדאיתא במדרש רבה דכנסת ישראל אמרה ויבוא כגשם לנו וסאלה שלא אתעדל'ע ולא באתעדלית והוא למעלה מבחינת לישראל, דטל הוא בחי' אתעדל'ע שלא באתעדלית והוא למעלה מבחינת גשם דבאתעדלית אתעדל'ע כמי'ש מזה בלקוטי תורה ד'ה האוינו דרוש הראשון, ולכן ניסן שהוא בחינת אתערותא דלעילא נקרא ראש חדשים ראשון הוא לכם כו'.

בס"ד, שי"פ בשלח, רנ"ד

וי'ט משה את ידו ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' ויבקעו המים ויבואו בני' בתוך הים ביבשה, ואי' במדר' פכ"א רע"א בזכות יעקב נקרע הים שנא' ופרצת ימה וקדמה, ובקיעה ופרצה הוא ענין אחד, וצ"ל למה בזכותו של יעקב דוקא נקרע הים, וצלה"ק תחלה משארז"ל בגמ' ובמדרש דקשה לזווגן כקרי"ס ולכא"ו למה קרי"ס קשה לפני הקב"ה והלא קרי"ס הוא יש מי'ש וכמי'ש בסידור ד'ה ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון שיותר מלא הוא בריאת יש מאין, שהוא מאין ממס, משא"כ קרי"ס הוא רק יש מי'ש שהמים נצבו כמו נד, אך מי'ם הוא יש מי'ש כו', אבל הבריאה הי' מאין ואפ"ס המוחלט ממס, והנה על הבריאה ארז"ל לא בעמל ולא ביגיעה ברא את העולם כ"א במאמר פיו כו', וקרי"ס שהוא יש מי'ש הוא קשה ולא לפני הקב"ה, אך הענין הוא דצ"ל איך הבריאה נק' יש מאין והלא כתי' כי מסך הכל, ואיך נק' יש מאין כו', ולהבין זה הנה כתיב כי עמך מקור חיים, ולכא"ו למה לא כתיב כי אתה מקור חיים, אך הנה פי' עמך הוא בחי' מה שטפל ובטל אליו ית', והיינו שמקור חיים הוא טפל ובטל כו', והיינו לפי שטרש כל העולמות אפי' עה"ב ותה"מ הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו, וכמי'ש כי ב"ה תי' צור עולמי ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז כו' שטרש כל העולמ' הוא רק מבחי' שני אותיות בלבד שאינם תופסים מקום לגבי עצמותו כו', וגם זה ביו"ד שהוא בחי' צמצום, כי כדי שיהי' מקור לעולמות בע"ג הוצרך להיות צמצום באוא"ס כדי שיהי' נעשה מקור לעולמות, וענין הצמצום הזה הוא ע"ד המשכה הנמשכת ע"י שערות כי

הנה המשכת חיות נפש האדם מהמות שבראש הוא על ב' אופנים הא' הוא
ההמשכה שנמשכת חיות הנפש מהמוחין שבראש ברמ"ח אברים דעצמות החיות
שבמוחין נמשך באברים והו' הנק' בחי' השתלשלות שבערך זל"ז וכמ"ש במ"א
דתלת שליטין אינון מוחא ולבא וכבדא שהן ג' כללים דכ"א הוא פרט לגבי הכלל
שלמע' ממנו וכלל לגבי למטה ממנו וכ"ז הוא מפני שהוא המשכות עצם החיות
שבמוח נמשך בלב כו' ואח"כ מתפשט בכל האברים ולכך מרגישין כאב גדול
כשחוחינין איזוה אבר לפי שבו מלוּבש עצמות חיות הנפש, משא"כ ההמשכה
שנמשכת בשערות היא מצומצמת מאד שהרי אם אפי' מגלחין את השערות
לא ירגיש כאב במוחין כלל ואעפ"כ מלוּבש בו קצת חיות שהרי אם מושכין
את השערות אזי מרגיש כאב גדול, א"ו שמלוּבש בו קצת חיות, ובאמת חיות
השערות מהמוחין הוא מבחי' כח פנימי ועצמי יותר מהחיות הנמשך מהמוח
באברים וראי' לזה שהרי צמיחת השערות דוקא מורה על שלימות חיות
הולד משיגדלו שערותיו כו' ושער הזקן צומח לאחר כ' שנה שמאיר בחי' מוחין
דגדלות כמ"ש במ"א, נמצא מובן מה דחיות השערות הוא מבחי' פנימיות
ועצמיות יותר אלא שהוא מצומצם מאד והיא הנותנת מפני שהוא חיות עצמי
ופנימי יותר א"א שיומשך עצמות כ"א דרך צמצום הנ"ל דהיינו שרק הארה
ממנו מאיר ולא העצם כו', דוזה ההפרש בין השתל' ללמעל' מהשתל' דבסדר
השתל' כמו שכל ומדות הרי עצם החיות שבמוחין נמשך במדות וכידוע דמהות
מוחין נעשה מהות מדה אלא שהוא בבחי' תחתונה שבו שממדות שבשכל נעשה
שכל שבמדות כמ"ש מזה בתו"א בהביאור דלכן אמר, אמנם ההמשכה מלמע'
מסדר השתל' בכדי שיהי' סדר השתל' הוא המשכה בבחי' צמצום דהיינו רק
הארה לבד כו', והו' מ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים ביו"ד נברא כו' דש'
הוי' מורה על התהוות וכדי שיהי' בחי' התהוות מאוא"ס שהוא בלתי בע"ג כלל
זהו רק ע"י צמצום שנתצמצם עצמות האור והמשכה שנמשך להיות מקור
לעולמות הוא המשכה מצומצמת מאד וכענין צמצום השערות הנ"ל דהיינו
המשכה בדרך דילוג כו', וזה"ע צמצום הראשון שהי' באוא"ס שמבואר בע"ח
שנעשה חלל ומקום פנוי והיינו הפסק, שלא נמשך עצמות האור הראשון כ"א
נתעלם במקורו ונמשך בדרך דילוג היינו רק הארה מצומצמת מאד כו', והו'
מ"ש והחכ' מאין תמצא, דהיינו שהתהוות בחי' החכ' מלמעלה מן החכ' היינו
מאוא"ס ב"ה שהוא רם ונשא זהו ע"י אין פי' אין הוא עד"מ החיות המלוּבש
בהשערות וכמ"ש בעי"ח אבא יונק ממוזא, מזלות דיגת"ד דהיינו בחי' שערות,
וזהו מ"ש אני הוי' הוא שמי, ששם הוי' הוא ג"כ רק בחי' שם לבד עד"מ שם
האדם שאינו נוגע אל עצמתו כלל ואינו אלא לזולתו דוקא שיקרא אותו בשמו,
וכך שם הוי' הוא רק בחי' זיו והארה בעלמא כו', וז"ש המחודש בטובו בכי"ח
מע"ב שהוא בחי' חידוש ממש כי בהמשכה בדרך סדר השתל' עו"ע הנ"ל הרי
א"י דבר חדש וכמו בשכל ומדות הרי המדות היו כלולים תחלה בשכל ונמשך
ונתגלה אח"כ מהעלם אל הגילוי כנ"ל, אבל ההמשכה מלמעלה מסדר השתל'
להיות סדר השתל' הוא דבר חדש ממש שלא הי' במקורו כידוע ומבואר במ"א
בענין בריאה יש מאין והיינו מפני שהתהוות הוא מהארה בעלמא וגם ע"י

הפרסא המפסיק בין כתר לחכי נעשה מציאות חדש שלא הי' במקורו כו' וזה"ע
צמצום היו"ד להיות והחכי מאין תמצא במציאות חדש שלא בדרך סדר השתל'
כו' והנה תחלת בריאת העולמות הי' מפני כי הפץ חסד הוא, אך מה שבטובו
מחדש בכי"ת מע"ב בבחי' חידוש הישינות כו' והיינו שיתהווה בבחי' יש מאין
עד שמקור הראשון דחכי מאין דבחי' הכתר תמצא ע"י בחי' הצמצום כו' זהו
באתדל"ת תליא מילתא, וצ"ל בחי' צמצום והעלם זה ג"כ בעבודת האדם למטה
והוא להיות בחי' בטל רצונך כו', דהיינו לצמצם ולכבוש את כל רצונותיו אשר
לא לה' המה הן במחשבה בבחי' רבות המחשבות אשר בלב איש כי צ"ל אשר
ועצת ה' היא תקום ולא להועיל כלל מחשבותיו הרבים אשר שקוע בהם תמיד
כל היום וכל הלילה לא ישבותו, והן בדבור שלא להיות דבורו ורוח פיו כרצונו
שומר פיו ולשונו כו', והן במעשה עוצם עיניו מראות ברע ולא תחורו אחרי
לבבכם כו' גם בבחי' תאוות היתר וכ"ש באיסור כמארז"ל קדש עצמך במותר
לך והוא בכל שיעור קומה של אדם להשליך נפשו ורצונו מנגד כו' וביטול זה
הוא בבחי' חכי' כי בחכי' אתברירו לברר הטוב מהרע ולבטל רצון הרע מפני
הטוב בכח החכי' שבנפש ולכן ארז"ל קדש א"ע כי קדש הוא בחכי' כמו קדש לי
כל בכור כו' וע"י ביטול זה שבאתדל"ת שמבטל ומסלק א"ע ורצונו ליבטל אליו
ית' עי"ז נמשך אתדל"ע להיות ביטול וסילוק עצמות אוא"ס ב"ה שלא יאיר
ויתגלה אלא בבחי' צמצום בהעלם אחר העלם בבחי' ישת חשך סתרו, ולא גילוי
אור ושלא הי' הגילוי כ"א בבחי' נקודה חדא הוא יו"ד דש' הוי' שהוא בחי'
חכי' כו' ע"י בחי' צמצום היו"ד שבנפש, ועפ"ז מובן מה שאה"כ כי הוא צוה
ונברא פני' צוה ממילא כו' לפי שהוא הארה בעלמא מלכות כ"ע, ששרש
כל העולמו' הוא רק מבחי' מלי' שהוא בחי' מה שעלה במח' אנא אמלוך ואין
מלך בלא עם מזה נעשה מקור לעולמות כו' וכמ"ש בוהר במח' אחת נברא העולם
וזהו מ"ש כי עמך מקו"ח ולא כתי' אתה שאם הי' נאמר אתה הי' משמע עצמותו
ומהותו הוא מקו"ח ולכך כתי' כי עמך מקו"ח שמקור חיים הוא רק בחי' עמך
מה שטפל ובטל כו', וזהו מה שהבריאה נק' יש מאין דהיינו שהוא רק מבחי' זיו
והארה בעלמא, ולכן לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו כ"א במאמר
פיו דהיינו שברה"ע נמשך רק מבחי' זיו והארה ולא מעצמותו כו' כי עמל משמע
שהוא המשכה שנמשך מעצמו, וכמו עמל האדם עד"מ שהוא הארת כחות הנפש
שנמשך מעצמות החיות וברה"ע הוא מבחי' הארה בעלמא כנ"ל לכן נק' לא
בעמל כו', ועתה צ"ל ענין קרי"ס שהי' הפך ים ליבשה, וילה"ק תחלה ענין
ים ויבשה, הנה ים ויבשה הוא בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי', ים הוא
בחי' עלמא דאתכסי' ויבשה הוא עלמא דאתגלי', והנה ההפרש שבין ים ליבשה
בגשמי' הוא שהברואים שבים אינם גראים לחוץ כי הים מכסה עליהם וגם
חיותם וקיומם הם בתוך הים דוקא וא"א להם לחיות ביבשה שכיון שהם פורשים
מן הים מיד הם מתים, והיינו לפי שהם בטלים למקור התהוותם וחיותם בתכלית
הביטול אבל בחי' ברואים שביבשה הגם דהכל הי' מן העפר ומקבלי' חיות
מן הארץ כי ארץ אשר ממנה תוצא לחם מ"מ הנברא"י הם נפרדי' מן הארץ
ויכולי' לחיות גם בהיותם באויר או שטים ע"פ המים כו' שהם נפרדי' ממקורם

ומקבלים חיותם כו', ובכחות נפש האדם זהו כענין ההפרש בין מח' ודבור כי הדבור של האדם הוא בבחי' גילוי לזולתו ונראה כמו שנעשה נפרד כו' הגם שבאמת אינו נפרד שהרי ע"י הדיבור כשמשפיע שכל לזולתו הרי משתווה שכל המקבל לשכל המשפיע, וגם ע"י הדיבור נעשה קירוב הזולת אל המדבר כו' כמ"ש מזה במ"א ומובן מזה שאין הדיבור נפרד, ומ"מ ה"ה גילוי לזולת הנפרד ממנו ובהכרח לומר שהדיבור בעצמו ג"כ אינו מיוחד כ"כ עם הנפש וראי' לזה שהרי עת לחשות כו' ואם הי' מיוחד בתכלית הרי כמו שהנפש תמידי כן הי' צ"ל הדיבור תמיד כו' אלא שאינו מיוחד כ"כ מפני שהוא הארה מצומצמת ביותר ולכן בא בגילוי לזולתו כו', משא"כ המח' מתאחד עם עצם הנפש, וכמו שאנו רואין שהמח' משוטטת תמיד בלי הפסק והיינו להיותה בתכלית היחוד עם השכל שבנפש וכמו שהשכל נובע תמיד כמ"כ המח' היא תמיד, ולכן המח' אינו בגילוי לזולתו שכמה שיחשב האדם לא ידע זולתו מה הוא חושב רק שיבין שהוא חושב איזה דבר אבל מה הוא חושב לא ידע כלל והיינו מפני שהמח' מיוחד עם הנפש עד שגילוי אותיות המח' נק' גילוי העלם העצמי לגבי עצמו כו', וכך למעלה עלמא דאתגלי' הוא מה שנעשה העולמו' בבחי' יש ודבר נפרד, והיינו לפי ששרשן מבחי' דיבור וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וע"כ נראה העוה"ז היותו בבחי' נפרד כמו שאנו רואי' למטה שהדבור נעשה נפרד מהאדם הגם שלמעלה אינו שייך זה כי אין לך דבר שחוץ לעצמותו, מ"מ דברה תורה כלשון בני"א, וע"כ מה שנתהווה מבחי' דבור עלמין נראים ליש ודבר נפרד אבל באמת אינן נפרדי' כלל רק ע"י שנתהווה מבחי' דבור נראים לעינינו בבחי' יש ודבר נפרד כו', אבל עלמא דאתכסי' זהו בחי' עלמין סתימין שנתהווה מבחי' מח' וע"כ הם בטלים בתכלית הביטול כמו המח' שמתאחדת עם עצם הנפש, וזהו שהמלאכים נק' גוני ימא וכמ"ש במד"ר התנינים הגדולים זה מיכאל וגבריאל, והענין הוא דהנה מצינו שהמלאך יכול לומר ע"ע שם ה' וכמ"ש ותקרא שם ה' הדובר אליה, בי נשבעתי נאום הוי', ולכא"ו איך יכול המלאך לומר ע"ע שם הוי', אך הענין הוא לפי שהמלאך הוא ל' שליח, וכד איהו שליח מלעילא אזי הוא בטל בתכלית הביטול לאלקי' עד שאינו תופס מקום כלל בבחי' ביטול במציאות ממש, לפי שמאיר בו הארת אוא"ס וע"כ יכול לומר בי נשבעתי נאום ה' לפי שהוא בטל לשי' הוי' המאיר בו, וכאלו שם ה' דובר הדברים שמדבר רק שהדבור יוצא ע"י, ולכן נק' המלאך בשם גוני ימא שכמו דגים שבים הם בטלים בתכלית להים ומובלעים בים ואף שהדגים הם בריאה מובדלת מהמים מ"מ הם מתאחדים עם המים ומקבלים חיותם בתוך המים דוקא הרי מובן דחיותם הוא שמרגישים את מקורם, אלא שמ"מ הם מובדלים במה שמרגישים את החיות עכ"פ, אבל מ"מ ה"ז שמרגישים את מקורם כו' (עמ"ש בד"ה חכלילי, רנ"ה, בענין ביטל דד"ע ובחי' לא ידע כו'), וכך המלאכים אף שהם נבראים כו', מ"מ הם בטלים בתכלית הביטול ממש לאלקות עד שאינו מרגיש א"ע כלל כ"א מרגיש את מקורו ומבלעדו אין שום מציאו' כלל כו', ויכול לומר אני ה' כו', ולכן מלאך בגימ' הוי' אד', והיינו שהגוף שלו הוא מבחי' שם אד' והנשמה שבו הוא מבחי' שי' הוי' וזהו בחי' שילוב

הוי' באד' וע"כ יכול לומר אני הוי' כו', ודוגמא לזה מצינו במשה שא' ונתתי מטר ארצכם, והנה משנה תורה אמר משה כאלו הוא הי' המדבר לבד כי משנה תורה חלוק משאר הספרים, כי בתורה כתי' וידבר ה' אל משה שה' הוא המדבר, משא"כ במשנה תורה שמשה הוא המדבר וא"כ איך אמר ונתתי מטר והוליל ונתן הוי', אלא לפי שהי' בתכלית הביטול לאלקו' עד שהי' השכינה מדברת מתוך גרונו של משה, וע"כ אמר ונתתי לפי שלא הי' הדיבור שלו כלל, והיינו לפי שמשה הי' מבחי' עלמא דאתכסי' וכמ"ש כי מן המים משתיהו, וע"כ הי' בתכלית הביטול כו', וזהו ענין עלמא דאתכסי' דהיינו שהנבראי' שבאותו עולם הם מכוסים ונבלעים שם בבחי' ביטול במציאות כו'. ולהבין יותר ענין מה שהמלאך אומר ע"ע בי נשבעתי יש להקדים ענין מאמר המלאך לפי מעשי אני נקרא והיינו לפי השליחות, ונמצא מובן שזהו כל מהותו וקיומו של המלאך פי' שענין הציוי שמצוים אותו זהו רצון ודבור המשלח וזהו כח של המלאך וכמו כל ענין השם שאינו הסכם שאם הוא הסכם מהו חכמתו של אדה"ר שקרא שמות לכל הנבראי' וגם מדוע לא ידעו המלאכי' קריאת השמות, אלא שהשם הוא בחי' המחי' הנברא הוא כמ"ש במ"א, וא"כ קריאת שם המלאך שמשנתה לפי השליחות זהו מפני כי חיותו משנתה, א"כ מובן שכל פנימיות חיות המלאך בעת שליחותו זהו רברי המשלח שהוא ש' הוי' המצוה כמ"ש כי הוא צוה ונבראו פי' ע"י שמצוה המלאך לעשות דבר פלוני עי"ז נברא המלאך בחיות חדש לגמרי עד שמשנתה שמו פי' חיותו כו' שהוא המעמיד כל מהות המלאך והכל הולך אחר המעמיד, והגוף נגרר אחר החיות המחי' אותו כמ"ש ואתה מחי' את כולם וצבא השמים לך משתחווים כו' כמ"ש במ"א, וא"כ כשאומר בי נשבעתי פי' בי היינו במה שמלוּבש בתוכו, והוא נאום הוי' פי' נאום הוא ל' אמירה ודבור כמ"ש הקור"ק והשרש ישע בשרש נאם ובש"י פי' שז"ע יציאת הדבור מן השפה ולחוץ, והיינו כח המצוה היוצא להמצוה כו' וא"כ המלאך להיותו בטל לגמרי להמשלח שזהו חיותו בעת השליחות כו' כנ"ל אומר בי במה שמלוּבש בתוכו היינו דברי המשלח אני נשבע בכח נאום דבור ואמירה של ש' הוי' שציוני לעשות שליחותי זאת כו' והרי כח הזה שבי הוא המדבר והנשבע כו' לפי הענין שנא' שם כו' וא"כ מובן ביטולו כו' ולכן נק' בשם נוני ימא כו' ועלדא"ג הוא בחי' הנשמות כמו שירדו בגופים למטה דהנה הנשמות אף ששרשן למעלה מהמלאכים כי שרש נש"י עלו במח' כו', הנה אעפ"כ ירדו למטה בגוף ונהי"ב ונעשים בבחי' נפרד כו', וכמאמר נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת ואתה נפתת בי שירדה ממדרי' למדרי' עד שנתלבשה בגוף ונהי"ב כו', וזהו ענין עלמא דאתגלי' דהיינו שהברואים שביבשה אף ששרש התהוותם הוא מהיבשה וכמ"ש הכל הי' מן העפר וגם אח"כ עיקר חיותם הוא ג"כ מן האדמה וכמ"ש ארץ אשר יוצא ממנה לחם, מ"מ אינם מתאחדים כ"כ עם היבשה והם בבחי' נפרד מהיבשה, כי ברואי' שביבשה יכולים לפרוש ג"כ לים ע"י ארבינן ואינם כמו דגים שאינם יכולים לחיות כלל בלא הים אפי' שעה אחת והנה הגם כי הארץ תוצא צמחה מ"מ הצמחי' לאחר שנגדלו כל צרכיהם נראים היותם בבחי' נפרד כו', והי"ז כמו ענין הנשמות

שאף ששרשן מבחי' מח' עילאה מ"מ נראי' ליש שה"ע היותם בבחי' נפרדי' ואינם כ"כ בתכלית הביטול כמו המלאכי' שהם בתכלית הביטול והנה אעפ"כ יש מעלה בעלמא דאתגלי' מה שאין בעדאת"כ כי יתרון האור הוא מן החשך דוקא, וזהו שהתורה ניתנה למטה דוקא כי המלאכי' ביקשו את התו' וכמ"ש תנה הודך על השמים ולא ניתנה להם כי יתרון האור מתוך החשך דוקא, ע"י בירור בחי' אתכפי' ואתהפכא מנה"ב דוקא שהוא בבחי' פירוד ע"י נעשה יתרון אור שמגיעים לבחי' אור עליון יותר, והו' שנק' ארץ מל' רצון, וכמשארז"ל למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, וגם מל' רצוא אם רץ לבך שוב לאחד, שע"י דוקא נעשה רצון ותשוקה לעצמותו ומהותו כו', וזהו ארץ לא שבעה מים, מים הוא בחי' עלמא דאתכסי', וארץ לא שבעה מים כי הרצוא הוא לעצמותו ומהותו כו', ואינו רוצה לא בגעה"ע ולא בגעה"ת וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ וזהו לא שבעה מים (דהיינו מהגילוי אוא"ס שמאיר בעלמא דאתכסי' כו' כי הרצוא הוא לעצמות אוא"ס שלמעלה מזה כו') וע"כ הנשמות נק' מהלכים וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה כי המלאכי' נק' עומדים וכמ"ש ויעמידם לעד לעולם שאף שהם בתכלית הביטול מ"מ הם עומדי' תמיד במדרגה אחת, משא"כ הנשמו' נק' מהלכים שהולכי' תמיד במדרגה אחר מדרגה בעילוי אחר עילוי כו', עמ"ש מזה בד"ה ויקח מן הבא בידו, רנ"ד, וזהו דוקא ע"י בירור הגוף ונה"ב כו' כי הנשמה כמו שהי' למעלה נק' ג"כ בשם עומדים כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו רק ע"י הגוף ונה"ב שבאה בבחי' רצוא בעצמות אוא"ס בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור אז נק' מהלכים כו', נמצא שיש מעלה בזה מה שאין בזה ויש מעלה בזה מה שאין בזה, המעלה שבעלמא דאתכסי' הוא שהנבראי' הם בתכלית הביטול ואינם בבחי' נפרד כלל, משא"כ בעלמא דאתגלי', והמעלה שבעלמא דאתגלי' הוא שיתרון האור הוא מתוך החשך דוקא, והנה ענין בחי' הפך ים ליבשה היינו שיהי' ב' המעלות שיהי' הגילוי שבעלמא דאתכסי' בעלמא דאתגלי' ממש כמו שהם בבחי' נפרדי' ואעפ"כ יהי' בהם הגילוי שבעדאת"כ ממש, וכמ"ש ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים דהיינו שיהי' בחי' גילוי ים ביבשה ממש כמו שהיו נפרדים והי' בהם יצה"ר ג"כ, ואעפ"כ יהי' בהם הגילוי שבעלמא דאתכסי' וכמו שאמרו זה אלי כו', וכדי שיהי' גילוי גדול כזה מעלמא דאתכסי' בעדאת"ג הוצרך להיות המשכה גבוה שלמעלה מבחי' עלמא דאתכסי' ועדאת"ג, ושרש הענין הוא להנה כתי' כי אל דעות הוי' ב' בחי' דיעות ד"ע וד"ת, ד"ע הוא מלמעלה למטה שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין שכולא קמי' כל"ח ממש, וזהו בחי' עלמא דאתכסי' בחי' יח"ע ביטול במציאות ממש שמרגיש את מקורו ושמבלעדו אין שום מציאות כלל כו' כנ"ל, וד"ת הוא מלמטלמ"ע שהבריאה הוא מאין ליש שלמטה הוא היש ולמעלה הוא אין לפי שאינו מושג בבחי' יח"ת ולכן נעשה מציאות יש כו' כנ"ל אלא שהוא בבחי' ביטול היש לאין שהיש הוא בטל, אך אעפ"כ הוא בחי' יש, אך כדי שיהי' התחברות ב' הדיעות שד"ע יהי' מאיר בד"ת בחי' יח"ע יהי' מאיר ביח"ת שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה שאין זה ע"פ השתלשלו' כו', וכדי שיהי' התחברו' ב' הדיעות זהו

ע"י שם אל שהוא בחי' הארת אוא"ס שלמעלה מב' הדיעות כי שם אל הוא מקור יגמה"ר דהיינו בחי' ית"ד הנ"ל וכמ"ש ה' אל רחום וחגון כו', מי אל כמוך נושא עון, וע"י הארת שם אל יכול להתחבר ב' הדיעות כא' שיהי' גילוי בחי' ד"ע בד"ת ממש שגם בד"ת יאיר האין בגילוי ממש כמו בד"ע והדוגמא לזה הוא כמו שמצינו גבי משה שאף שהי' למטה בגוף אעפ"כ השיג בעולם האצ"י יותר מכל הנביאים, דהנה נבואת משה הי' חלוק מכל שאר הנביאים דהנה שאר הנביאי' כשהיו צריכי' להתנבאות היו צריכי' שיהיו בטלים ממהותם מכל וכל והי' בהם הפשטת גשמי' ולא היו מרגישי' בשע"ת מעשה שום חיות כלל לפי שלא הי' הגוף כמו שהוא נפרד יכול לקבל את הנבואה (ששרש הנבואה מבחי' ד"ע) כלל וכמ"ש בחברי' דניאל אבל חרדה גדולה נפלה עליהם וארכבותי' דא לדא נקשן וכו', וע"כ היו צריכי' להתפשט מהגשמי' בבחי' ביטול במציאות ממש כמ"ש ויפשט גם הוא את בגדיו, ואראה ואפול על פני כו', משא"כ משה רבינו ע"ה הי' מקבל את הנבואה כמו שהוא בגוף כו' ולא הי' צריך להיות אצלו ביטול החושים וכמ"ש פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות כו' והיינו לפי שמשה הי' מבחי' עלמא דאתכסי' וכמ"ש מן המים משתיהו וירד למטה בעלמא דאתגלי' שהוא חיבר בחי' עדאתכ"ס בעדאת"ג ע"כ הי' יכול לקבל את הנבואה כמו שהוא בגוף כו', וגם ששרש הנבואה שלו הי' ממקום גבוה מאד שהי' יכול לחבר ב' הדיעות, וכמשארז"ל כל הנביאים נתנבאו ככה משה נתנבא בזה, ע"כ הי' יכול לקבל את הנבואה כמו שהוא כו', וכך ישראל בשעת קי"ס הי' חיבור ב' הדיעות והי' הגילוי למטה בעדאת"ג כמו שהוא בעלמא דאתכסי', לפי שהי' מאיר מלמעלה מבחי' השתלשלו' הארה מעצמותו כמ"ש ברוח קדים מבחי' קש"ע, ולכן הי' הגילוי לכל או"א בבחי' זה ע"ד נבואת מרע"ה, וכמ"ש זה אלי שכי"א הי' מראה באצבעו ממש זה, והיינו לפי שהי' הגילוי מבחי' כי גאה גאה גיאה על גאוותא למעלה מבחי' סובב וממלא, וזהו מ"ש עד יעבור עמך ה' למעלה מבחי' שם הוי' וכו', ע"כ היו יכולים לקבל את הגילוי כמו שהם נפרדים, וזהו ענין וידגו לרוב בקרב הארץ, פי' וידגו הוא בחי' דגים שבים בחי' עלמא דאתכסי' שבחי' דגים שבים יהי' בקרב הארץ דוקא דהיינו שהגילוי שבעלמא דאתכסי' יהי' בעדאת"ג כו', וזהו ענין אחד ועד, אחד הוא בחי' עלמא דאתכסי', וכמ"ש יקו המים אל מקום אחד, שהוא בחי' יחו"ע ביטול במציאות, ועד הוא בחי' עדאת"ג יחו"ת בחי' ביטול היש לבד וכדי שיהי' גילוי בחי' אחד בועד זהו ע"י בחי' יחיד שהוא בחי' עצמותו ומהותו כו', ועי"ז יכול להיות שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה כו', והנה זהו ג"כ מה שמצינו בגמ' ב"ש אומרי' שמים נבראו תחלה שנא' בראשית ברא אלקי' את השמים ואת הארץ, ובה"א ארץ נבראת תחלה שנא' ביום עשות הוי' אלקי' ארץ ושמים ורשב"י אומר תמה אני על אבות העולם האיך נחלקו, שמים וארץ כא' נבראו שנא' קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, והיינו שבש"א שמים נברא תחלה כי שמים היינו שם מים שהוא בחי' עלמא דאתכסי' ואדרבה שהוא למעלה גם מבחי' עלמא דאתכסי' כי שמים היינו מים אשר מעל השמים כו', וע"כ הוא

אומר שמים קדמו לפי שבעלמא דאתכסי' שם הוא הביטול בתכלית ונק' נוגי ימא רבא, ובי"ה אומרי' ארץ נבראת תחלה שעיקר המכוון הוא בשביל הארץ וכמ"ש ואדם עלי' בראתי, והיינו כי יתרון האור מתוך החשך דוקא ולכך לא ניתנה התורה למלאכי השרת כי כלום יצה"ר יש בנייכם, והיינו לפי שדוקא ע"י יצה"ר וחשך עיי"ז נעשה יתרון האור דוקא, כי במח' ארץ קדמה שזה הוא עיקר המכוון שיהי' יתרון האור מתוך החשך דוקא, אך זהו רק ע"פ סדר השתל' שיש מעלה בזה, ויש מעלה בזה, אך רשב"י אומר תמה אני על אבות העולם שהרי כתי' קורא אני אליהם יעמדו יחדיו שכא' נבראו לפי שלמעלה מסדר השתל' יכול להיות שניהם כא' ממש ויכול להיות הגילוי שבעלמא דאתכס' בעלמא דאתגלי' כו' דדוקא בסדר השתל' שייך ב' מדרי' אין ויש אבל בעצמות אוא"ס שם הב' מדרי' דאין ויש בהתכללו' ממש ומשם נמשך שגם בהיש יאיר בו בחי' האין ממש כו', ובהו יובן מ"ש שקיי"ס הוא קשה, דלכאוי' בריאת יש מאין הוא יותר פלא, והיינו לפי שבריאת יש מאין הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו כו', משא"כ קרי"ס שהוא התחברות ב' דיעות שיהי' הביטול שבעלמא דאתכסי' בעלמא דאתגלי' שהם שני הפכים, וכדי שיהיו שני הפכים אלו בנושא אחד ממש ביטול שבעלמא דאתכסי' וגם שיהי' בחי' נפרד שא"א להיות ע"פ סדר השתל' הוצרך להיות ע"י המשכה שלמעלה מסדר השתל' שהוא המשכה מעצמות אוא"ס עד שהאין יאיר בהיש, וזהו קשה דהיינו המשכה מעצמותו שלמעלה מסדר השתלשלות לפי שהוא חיבור שני הפכים בנושא אחד כו' וד"ל, ובהו יובן ג"כ מ"ש במד"ר שקרי"ס הי' בזכות יעקב, והענין הוא דהנה כתי' האל הגדול הגבור והנורא אל עליון, והנה הגדול הוא בחי' אברהם שהוא בחי' התפשטות גדולתו ית' שמאיר אוא"ס בבחי' גילוי והנה מה שמאיר אוא"ס בבחי' גילוי זהו רק בעלמא דאתכסי' ששם מאיר אוא"ס בבחי' גילוי, וע"כ הברואי' שבשם הם בתכלית הביטול, והגבור הוא בחי' יצחק שהוא בחי' גבורו' וצמצומו' שהוא בחי' עלמא דאתגלי' ששם אינו מאיר אוא"ס בגילוי עד שעיי"ז נעשי' בחי' נפרדי' כו', והנורא הוא בחי' יעקב שמחבר ב' בחי' אלו כי יעקב הוא בחי' קו האמצעי בחי' ת"ת שמחבר ב' הקוין כי קו האמצעי עולה עד פנימיות הכתר עמי"ש מזה בד"ה בחודש השביעי רנ"ד, וע"כ יכול לחבר ב' בחי' אלו, וכמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו שכדי שיהי' שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש שהם שני הפכים וכדי שיתחברו זהו ע"י המשל ופחד עמו שמאיר עליהם אור הגבוה משניהם ע"כ עיי"ז יכולי' להתחבר כו', וכך ע"י והנורא אל עליון שהוא בחי' גבוה מאד כי וא"ו דוהנורא שהוא בחי' ת"ת שעולה עד הכתר, וזהו אל עליון ע"כ יכול לחבר ב' הפכים אלו, וזהו כמו ענין קרי"ס ממש שהי' ג"כ התחברו' ב' דיעות עדאת"כ בעלמא דאתגלי' וע"כ א' המד"ר (שמות פכ"א) שר"ע אומר שקיי"ס הי' בזכות יעקב לפי שהוא מדריגת יעקב שיש בכחו לחבר ב' הפכים אלו, וזהו ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים שהי' גילוי עצמותו ית' בחי' קדמונו ש"ע שלמעלה מכללות סדר השתל' דהב' עולמות דעדאת"כ ועלדאת"ג בחי' אין ויש כו', ועיי"ז

ויבקעו המים שנבקע האין להיות מאיר בגילוי בהיש וזהו ויבואו בני בתוך
הים ביבשה דכמו שהם נבראים דעדאת"ג הי' בים כמו נברא' דעדאת"כ והיינו
שהאיר בהם האין זהו בזכותו של יעקב אותיות של יבקע שהוא הבקיעה להיות
האין מאיר בהיש וזה ע"י והנורא אל עליון עצמות אוא"ס בחי' קדמונו ש"ע
שמחבר ב' הפכים כא' כו' כנ"ל.

בגוכי"ק בשוה"ג: (ענין ויבקעו המים צ"ע והשי"ת יאיר עיני וצ"ל
הכוונה על שנבקעים השערות דיגת"ד והיינו בקיעת האין שיאיר בגילוי בהיש
(כו').

בט"ד

ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר ויהי משה בהר ארבעים כו', ופי'
רשי' ענן זה כמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה שביל בתוכו. והוא
ממאמר תנא דבי ר"י בגמ' פ"ק דיומא ד"ד ע"ב גא' כאן בתוך וגאמר להלן
(בקרי"ס) בתוך ויבואו בני בתוך הים מה להלן שביל שנא' המים להם
חומה, אף כאן שביל, וצ"ל לאיזה ענין הי' צ"ל הענן והשביל בעליית משה
לקבל הלוחות ומהו ענין שלמדו זה מקרי"ס דכמו שבקרי"ס הי' שביל
אף כאן שביל. וגם צ"ל דקדוק לשון רשי' ענן זה כמין עשן הוא,
מהו זה, ומהו ענין הענן שמפרש שהוא כמין עשן, ולהבין כ"ז צלה"ק
תחלה דהנה כתי' ומשה עלה אל האלקי' ולמדו רז"ל מזה ברבות שגם
באבות השביעי חביב כמארז"ל ברבות אמור פכ"ט כל השביעין חביבין כו'
רקיע השביעי חביב סולו לרוכב בערבות כו' באבות שביעי חביב אברהם
כו' וכת"י ומשה עלה כו', והיינו הגם כי שני אלפים תורה התחילו מומן
אברהם מ"מ ומשה עלה כו' להיותו דור שביעי מאברהם שעי' דוקא ניתנה
תורה. וי"ל ג"כ דהנה גודע כי תיקון השביעי הוא תיקון ואמת * גודע מארז"ל
שאין אמת אלא תורה לכן ניתנה תורה שהיא בחי' אמת ע"י משה שהוא
דור שביעי לאברהם דוגמת תיקון ואמת שהוא תיקון השביעי כו', וגם
משה נקרא אמת והוריד את התורה שנק' אמת, להיות ואמת הוי' לעולם כו'
כמשי"ת. כי הנה * מה שקיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה בת'
ברבות ע"פ לריח שמניך שכל המצות שעשו האבות רק ריחות היו פי'

תיקון ואמת : ראה לקו"ת במדבר צג, א.

כי הנה : ראה תו"א יא, ד ועוד. תו"ח ד"ה לך לך פ"מ ואילך. לקו"ת לב

פרשיות פה, ד.

שענין הריח אינו עצם הדבר, וכמו כשמריחין איזה פרי או מיני בשם שיש להם ריח חזק אינו נחסר כלל ממה שמריחין אותם, גם כשיריח הרבה, והיינו מפני כי הריח אינו עצם הדבר כ"א הארה בעלמא מעצם הדבר שמוציא ריח כו' ועד"ו יובן בנמשל שאמרם ז"ל ריחות היו כוונתם שהמשיכו רק הארה בעלמא והיינו מפני כי זה הי' קודם מ"ת, והמשיכו ע"י עובדות שלהם אברהם ע"י החסד במס"ג עצום עד שהלך ונסע הגנבה הוא בחי' חסד שהוא שירותא דעלמא * עילאה, ויצחק בבחי' הגבו' מתתא לעילא, ולכן הי' חופר בארות שנביעתם מתתא לעילא, ויעקב קו האמצעי ת"ת, ולכן לקח לו מקל לבנה לח ולזו כמ"ש במ"א *, אמנם הגם כי הי' עבודתם במס"ג עצומה מ"מ מפני כי זה הי' קודם מ"ת, ונדוע מארז"ל גדול המצווה ועושה, כי הנברא מצד עצמו א"א לו להגיע יותר משרשו ומקורו וראי' לזה מהגמ' יומא ד' ל' ע"א ש"מ עין עיטם גבוה מקרקע העזרה כ"ג אמה, כי הפתח הי' גבוה כ' אמות ושיעור מקוה ג' אמות, ש"מ דעין עיטם בשרשו הוא גבוה כ"ג אמה למעלה מקרקע העזרה, ואם נא' שהדבר אפשר לעלות מעצמו יותר משרשו, אין הכרח שהי' גבוה כ"ג אמה. אלא מובן מזה דכל דבר אי אפשר לעלות מעצמו יותר משרשו. וכמו"כ יובן בהאכות שעבודתם הי' מצ"ע והגיעו עד שרשן לבד ושרש הנבראים הוא מבחי' הארה מאוא"ס ב"ה, אבל המצווה ועושה ה"ה מכח המצווה שלמעלה משרש הנבראים וא"כ ע"י תו"מ מגיע בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה כו'. וגם כי שורש ענין מ"ת הוא שניתנה התורה שיוכלו להמשיך דברים העומדי' ברומו ש"ע עולמות העליוני' ע"י דברים גשמים דוקא ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכדומה, וידוע שכל ענין קישור רוחניות בגשמיות הוא ע"י כח מפליא לעשות דוקא שמקשר רוחניות בגשמיות כו', וכ"ש זה שע"י עשי' גשמיות יהיו נמשכים האורות עליונים זהו מכח עצמות אוא"ס דוקא שבהמצות, ולכן אמרו רז"ל אבל אנו שמן תורק שמך פי' שמן הוא חכ' והיינו חכ' שבתורה שנתלבשה בדיני ההלכות הגשמיות הערוכות לפנינו בהלכות שבת וכדומה הוא שמן תורק כמו דבר שמריקין מכלי אל כלי שהכוונה הוא שנמשך עצמיות הדבר ולא הריח לבד, וזהו ואמת הוי' בחי' אמיתות עצמותו בחי' עצמות אוא"ס וזהו שם הוי' שנק' אמת וכמו שפרש"י ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי במדת אמיתית שלי, הרי ששם הוי' הוא מדת האמת דשם הוי' הוא שם העצם כמ"ש במ"א (ההפרש בין ש' הוי' לשאר שמות, דכל השמות הם מהרשימה כו', ושם הוי' הוא בחי' הקו שהוא אור עצמי כמו העצם ממש כו', וגילוי הקו הוא בחכ' הוי' קנני ראשית דרכו הוי' בחכ', ולכן חכ' בכלל נק' חיוהי כו', וזהו ואמת הוי' כו') וע"י תורה נמשך ואמת הוי' לעולם דבחי' אמיתית עצמותו יומשך גם בהעולם למטה כו'.

שירותא דעלמא : להעיר מזהר ח"א רמה, ב. ע"ה שער דרושי הצלם ד"ב.
כמ"ש במ"א : ראה אור התורה ע"פ זה.

ב) והענין הוא, דהנה כתיב ושכנתי בתוכם וארו"ל בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד וכתי' (ירמ' ז' ד') היכל הוי' היכל ה' היכל ה' המה, והוא כמארו"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וצ"ל והלא גם בלא"ה כתי' את השמים ואת הארץ אני מלא. אך הענין הוא דמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא היינו בהעלם ולכן הותר במלאכה בששת יומין דחול דהלא אמרו"ל מאן דמחויי במחוג קדם מלכא קטלא חייב ואיך הותר בעשיית מלאכה אלא שזהו מפני שהאוא"ס הוא בהעלם ואינו נראה ונגלה כו', אבל ע"י המצות ממשיכים גילוי אוא"ס ולכן בשבת אסור בעשיית מלאכה משום שע"י מצות שבת מאיר אוא"ס למטה בעולם וה"ה קדם מלכא וזהו ג"כ הטעם מה שצריכ"י לקום לפני כל העוסק במצוה מפני האוא"ס שמאיר בנפשו בשעה זו (ומשארו"ל סוטה דכ"ט א' דגם בעידנא דלא עסיק בה אגוני כו' י"ל דהיינו בחי' מקיף ובשעת העשי' אוא"ס בבחי' יחוד בנפשו בפנימיות כו') כמ"ש בסש"ב פמ"ו, וזהו נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתוני' דירה זו היינו שיהי' גילוי בחי' אלקותו ית' והיינו בתחתונים דוקא דפי' תחתונים * אין ר"ל במקום שהרי הוא ית' אינו בגדר מקום וכמ"ש הנה מקום אתי, רק פי' עליונים ותחתוני' היינו במעלה ומדרגה שעולם הזה השפל הוא היותר תחתון ושפל במדרגה דהיינו שהוא סוף ותכלית כל המדרגות השתלשלו' העולמות שלכך השגת אלקות היא בו בהסתר ובהעלם וצמצום גדול עד שהחשך יכסה ארץ, ונתאוהה הקב"ה להיות בו דוקא בחי' דירה וגילוי אלקותו ית' להאיר את החשך דוקא, והיינו ע"י תומ"צ וכנודע ממארו"ל יפה שעה א' בתשו' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב לפי שע"י תו"מ ממשך גילוי אלקו' יותר מבחי' חיי העוה"ב כו', אמנם זהו ע"י תו"מ בעוה"ז דוקא דהנה המשכת דירה זו וגילוי זה הוא ע"י דאתכפיא סט"א דוקא שהוא היצה"ר וכמובן ממ"ש בזהר פ' תרומה דקכ"ח כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא על כולא כו', ומתחלה צ"ל אתכפיא ואח"כ בחי' אתהפכא תשוכא לנהורא, וענין אתכפיא זו היינו בכל ה' חושים כמו בראי' עוצם עיניו מראות ברע, וכן בשמיעה כו' וכן בדבור ומעשה, וכן במח' ומדות הנפש קדש עצמך במותר לך ועי"ז יבא לבחי' אתהפכא להיות ה' חושים ומחשבה שלו כלי ממש לאוא"ס ב"ה, וזהו מה שהתו"מ נתלבשו בדברים גשמיים ובגוף ונפש חיוני גשמי בכדי לאכפי' לסט"א, דמל"ת הם בחי' אתכפי' והוא מה שכופה א"ע אף שנפשו של אדם מתאוה עליהם כו' וכופה א"ע ואינו עושה, ומ"ע הם ג"כ אתכפיא בעשיית המצוה כדבעי למהוי, וגם בכל מצוה יש בה עבודה וכפי' פרטית, וכמו אתרג הוא ר"ת * אל תביאני רגל גאוה דאתרג הוא דר באילנו

דפי' תחתונים : ראה תגי' סל"ו.

הוא ר"ת : ספר הליקוטים תהלים לו, יב (ע"ם ב"ר ספס"ו ואור"ג ס"א, ה).

— ראה ד"ה וככה תרל"ז סצ"בד.

משנה לשנה ומקבל כל השינוים וזה מורה על הכנעה ושפלות דכל שהוא בבחי' יש א"א לו לסבול שינוים כו', וז"ע מצות אתרוג לפעול בנפש ההכנעה, וכן הוא בשרשו למעלה כמ"ש באדר"ו דרצ"ב סע"א וימלוך תחתיו הדר הדר ודאי כמד"א פרי עץ הדר, הרי דאתרוג הוא בחי' מלך שמיני הדר שהוא שרש התיקון כמ"ש במ"א, וכל ענין התיקון הוא בחי' הביטל הטהתכללות, דזהו ההפרש בין תהו לתיקון, דבתהו ה' בחי' ענפין מתפרדין ולכן בעשו כתי' נפשות ל' רבים, יש לי רב בחי' דיבוי ופירוד מצד הישות, אבל תיקון הוא בחי' התכללות, דביעקב כתי' נפש ל' יחיד, יש לי כל בחי' היחוד וההתכללות מצד הביטל בחי' ש' מ"ה דאיתו אורח אצי' עולם האחדות כו', ולכן העבודה דמצות אתרוג בנפש האדם הוא בחי' הביטל הכנעה ושפלות, ותפילין הם * לשעבד הלב והמוח ליבטל וליכלל בחי' חכמתו. ובינתו שבנה"א בבחי' חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה המלוכשות דרך פרט בפ' קדש והי' כי יביאך דהיינו שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבנפשו בלתי לה' לבדו, וכן ליבטל וליכלל בחי' הדעת שבנפשו הכולל חו"ג שהן יראה ואהבה שבלבו בבחי' דעת העליון הכולל חו"ג המלוכבש בפ' שמע והא"ש, וז"ע שיעבוד הלב והמוח וכמו עד"מ המשועבד לאדון א' אינו יכול לעשות מלאכת אדון אחר, וכמו"כ שישעבד חו"ב רק לאלקות להתבונן בגדולתו ית', והשגת וידיעת התורה, וכמו"כ דאהוי"ר יהי' לה' לבדו כו', ובעטיפת ציצית יכוין כמ"ש בזהר להמשיך עליו מלכותו ית' כו' גם י"ל דציצית הו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא דציצית ל' הסתכלות כו', וכמו"כ בכל מצוה ומצוה יש בה עבודה פרטית לאכפיי' לסט"א עד שבא לבחי' אתהפכא שנעשה כלי לאלקות וז"ש בירמי' היכל ה' המה פי' היכל הו"י היינו כי מ"ע ומצות ל"ת תלויים בשם הו"י, מ"ע בו"ה ומצות ל"ת ב"ה לכן ע"י קיום המ"ע ול"ת נעשית בחי' היכל וכלי לגילוי ש' הו"י ממש, ולכן הוכיחם שם בירמי' סי' ז' ה' אם הטיבו תטיבו את דרכיכם ואת מעלליכם אם עשו תעשו משפט, שז"ע מ"ע כמ"ש הרמב"ם במנין המצות מצוה קע"ו קע"ז, ואח"כ אמר לא תעשקו כו' ז"ע מצות ל"ת, אשר ז"ע ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א כו', וז"ע מארז"ל עתידים צדיקי' שיאמרו לפניהם קדוש והיינו משום שע"י תומ"צ הם ממשיכים על נפשם גילוי או"א"ס ב"ה מה שהוא קדוש ומובדל כו' ולכן נגד ג"פ * קדוש נא' עליהם היכל ה' ג"פ והיינו ג' בחי' לבושי הנפש מח' דבור ומעשה, שבהם תלויים קיום כל המצות, והיינו הדירה בתחתונים שיהי' הנשמות נעש' בעוה"ז בגוף דוקא כלי לבחי' קדוש ומובדל וכמ"ש בקרבך קדוש וזהו ושכנתי בתוכם דוקא שכ"ז נעשה ע"י האתכפיא לאכפייא ליצרו הרע להיות סומ"ר ועשה טוב כו', וזהו תכלית ענין ירידת הגשמה בגוף להמשיך ע"י תומ"צ בחי'

ותפילין הם : ראה תניא רסמ"א.

נגד ג"פ : ראה תו"א בחתלתו (א, ג) ובלקו"ת לג"פ שם.

ש' הוי' וכמ"ש ושמרנו דרך הוי' שהוא הדרך ומבוא שיתגלה שם הוי' בעולם השפל, והגם כי את השמים ואת הארץ אני מלא זהו בהעלם אבל ע"י תורת ה' ומצות ה' ממשיכי' תוס' וריבוי אור מש' הוי' ושימושך למטה כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', וזהו ואמת הוי' לעולם שנעשה לו ית' דירה בתחתונים ע"י תו"מ כו'.

ג) והנה בחי' דרך זה המשיך משה, שמשה עלה למרום ע"י שביל שבענן הנ"ל והוריד עוז זו תורה ולכן דרשו רז"ל עליו ברבות נשא תוך פי"ב דרמ"ט ג' מי עלה שמים וירד (משלי ל' ד') מי עלה שמים זה משה דכתי' ב' ומשה עלה אל האלקי, וירד וירד משה מן ההר אל העם, והענין הוא דהנה ארז"ל במנחות דנ"ג ע"ב יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו, יבא זה זה משה דכתי' כי זה משה האיש, ויקבל זאת זו תורה דכתי' זאת התורה, מזה זה הקב"ה דכתי' זה אלי ואנוהו, לעם זו אלו ישראל דכתי' עם זו קנית, והנה בענין זה אלי ואנוהו ארז"ל ברבות ויקהל פמ"ט שחורה אני ונאווה באמרי זה אלי ואנוהו, ולכאוי צ"ל מה"ע ואנוהו, והיתכן שהנברא יאמר על הבורא ואנוהו כו', ושעיי' יקראו כנסי' ונאווה כו', אלא שזהו ע"ד שאמר הכתוב שאו ידיכם * קדש וברכו את הוי' כו' והענין הוא דכתי' אין קדוש כהוי' ופי' בזהר (תוריע דמ"ד ע"א) דכמה קדישין גינהו כו' ולא קדישין כהוי', והיינו מפני כי פי' ל' ש' הוי' שמהוה את הכל, ואעפ"כ הוא קדוש ומובדל מהם בבחי' סוכ"ע ואינו כדמיון הנשמה כו', ולכן קדוש כזה לא נמצא בכל קדישין דלעילא, מפני שבכל סדר ההשתל' מי שנק' קדוש הוא מובדל כו' אבל לא ימצא בו ענין ההפכי' שהוא תתתפשטו' והאחיזה בדבר שהוא מובדל ממנו, משא"כ למעלה באוא"ס ב"ה הסוכ"ע שהוא קדוש ומובדל ואעפ"כ הוא דוקא המהוה כל העולמות שעיקר החיות וההתהוות הוא מאוא"ס הסוכ"ע כמ"ש בסש"ב ס"פ כג וס"פ מה, וכ"ה בע"ח * שהמקיף מצחצח חצי הכלי מבתוך, וזהו אין קדוש כהוי' ולכן איהו תפיס בכולהו עלמין ע"י שסוכ"ע ועיי' הוא מחי' ומהוה אותם מאין ליש, ועכ"ז לית מאן דתפיס ב' להיותו קדוש ומובדל כו' והנה על בחי' קדוש הוי' הנ"ל כתי' שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' כי המשכת קדוש להיות ה' צבאות צריכה ברכה והמשכה שתמשך בכל דור ודור שלא יסתלק החיות מפני הדור שאינו ראוי לכך וצריך להמשיך מחדש המשכת קדושתו ית', משום דמ"מ ה"ה בחי' סוכ"ע שיש לו שייכות לעלמין ובערך כו' כמ"ש במ"א לכן יכול להיות שיסתלק ח"ו ע"י חטא ועון, ואין זה כמו הנשמה שמתפעלת ממיקרי הגוף י"ל דבנשמה הרי ע"י הקלקול בגוף מסתלק החיות לגמרי ח"ו, משא"כ בהחיות האלקי הרי כשאדם עובר עבירה ר"ל הרי בשעת מעשה החיות האלקי מחי' אותו

שאו ידיכם : ראה לקוית שה"ש כא, ב. שם כד, ג.
וכ"ה בע"ח : שער ב' ענף ג' ובכ"מ.

ג"כ אלא שהוא בהעלם, וענין וברכו את הוי' הוא שבחי' קדוש הוי' יאיר בגילוי, ואין זה סותר למשנת"ל שאינו נתפס ומתלבש כו' דאף שהוא בבחי' גילוי מ"מ אינו בבחי' תפיסא, והראי' שהרי בעת עשיית המצוה מאיר אוא"ס בנפשו שהנפש בבחי' יחוד באוא"ס ואין החומר מונע לזה כמ"ש בסש"ב פמ"ו, הרי אף שהוא בגילוי מכל מקום אינו בבחי' תפיסא כו' וזהו וברכו את הוי' להמשיך גילוי קדושתו ית', וברכה והמשכה זו הוא מבחי' קדש העליון שהוא למעלה מעלה מבחי' קדוש בוא"ו שהו"ע ההמשכה להיות ממכ"ע וסוכ"ע, משא"כ קדש בלא וא"ו אינו בגדר * עלמין כלל, והוא למעלה מעלה מבחי' ממכ"ע ומבחי' סוכ"ע ועל"י גא' אם חטאת כו' ורבו כו' אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח, שאינו תופס מקום, ומשם נמשך שפע ברכה והמשכה להיות המשכת אוא"ס בנבראים גם שלא לפי מעשיהם כו', אך הגורם לזה להיות השפעת שפע ברכה מבחי' קדש העליון להיות קדוש בוא"ו היינו ע"י בחי' שאו ידיכם קדש, והענין הוא כי ידיכם הם ב' ידים והם ב' פסוקי' שבק"ש שמע כו' ובשכמל"ו שהם צריכי' כוונת הלב לעכב, והם יחו"ע ויחו"ת, יח"ע הוא בחי' למס"נ באחד במס"נ ממש בבחי' אתהפכא שתתהפך נפשו להיות בטלה ונכללת באוא"ס ב"ה ומיוחדת במאצילה ב"ה כמו שהיתה קודם שירדה לעוה"ז כי בהתבוננותה באחד בבחי' יח"ע איך שהוא אחד ממש שהוא לבדו הוא ואין עוד אלא לבדו, אי לואת תכלה ותכסוף הנפש לצאת מגרתיקה היא מאסר הגוף כו' ויחו"ת הוא בחי' בע"כ אתה חי דהיינו אחר שכבר נמשך שם כבוד מלכו' להיות מלכות כ"ע להוות מאין ליש דוקא ומוכרח להיות יש גשמי יהי' עכ"פ בבחי' ביטל היש שיהי' היש בטל ונכלל ג"כ באור אין סוף ב"ה בקיום עוצם עיניו מראות ברע ובשמירתן ממחשבות והרהורים אשר לא לה' המה ולא תתורו אחרי לבבכם כו' שזהו בחי' אתכפיא וב' בחי' אלו הם הן ב' ידים כי דרועא ימינא וימינו תחבקני כאדם החובק את חבירו ולא יזוז ממנו אנה ואנה, וכ"ה יח"ע בחי' יחוד ממש במאציל העליון ב"ה כלה שארי * ולבכי כו', ובחי' יחו"ת הוא בחי' דרועא שמאלא בחי' גבורות שמאחר שרואה גשמיות העולם ליש ודבר נפרד צ"ל התגברות מאד הן בסור מרע עוצם עיניו מראות כו' כנ"ל והן בבחי' ועשה טוב יותר מטבעו ורגילותו, וב' בחי' ידים אלו הן בחי' נשיאות והעלאה לקדש העליון להיות בטל ונכלל באוא"ס ב"ה ממש, שאינו בגדר עלמין כלל למעלה מבחי' ממכ"ע ומבחי' סוכ"ע, ועי"ז וברכו את הוי' להיות נמשך שפע ברכה והמשכה להיות גילוי אוא"ס ב"ה מלמעלה למטה וכמ"ש אם ישים * אליו לבו אזי רוחו ונשמתו אליו יאסוף רוחו ונשמתו הן הן חיות אור א"ס ב"ה בחי' קדוש אליו יאסוף להיות גילוי אוא"ס ב"ה

אינו בגדר : זחיג צג, א ונתבאר בלקו"ת ויקרא לג, ב ובכ"מ.

כלה שארי : ראה לקו"ת שה"ש בתחלתו.

אם ישים : ראה הוספות לתו"א ע"פ זה.

גם למטה, ולהיות בקרבך קדוש, ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד, שז"ע דירה בתחתונים שזוהו תכלית ירידת הנשמה בגוף.

ד) וְבָזָה יוֹבֵן עֵינַי זֶה אֵלַי וְאֲנוּהוּ, כי ענין ואנוהו, הוא שמוסיפי' כח בגבורה שלמעלה ע"ד שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' שנת' לעיל ס"ג. וביאור ענין זה אלי הנה ארז"ל ברבות בשלח ס"פ כ"ג זה אלי ואנוהו א' ר' ברכי' בא וראה כמה גדולים יורדי הים משה כמה נתחבט שנא' הראני נא כו' החיות הנושאות כו' כמ"ש מזה ברבות נשא ס"פ י"ד שעז"ב כי לא יראני האדם וחי פי' אפילו החיות הנושאות כו' ועולי הים כל אחד מראה באצבעו ואומר זה אלי ואנוהו א"ל הקב"ה בעוה"ז אמרתם לפני פעם א' זה אלי אבל לע"ל אתם אומרים אותו דבר ב"פ שנא' ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' זה הוי' (ישעי' ס"י כ"ה ט') עכ"ל, ולכאורה צ"ל הרי נאמר כי לא יראני האדם וחי, ואפשר שע"י המס"ב שהי' אצלם בירידתם בים כמבואר בדברי רז"ל שלכן זכה נחשון להקריב ראשון בחנוכת הנשיאי' כמ"ש ויהי המקריב ביום הראשון נחשון בן עמינדב למטה יהודה לפי שנחשון קפץ לתוך גלי הים וירד כמארז"ל ברבות נשא פי"ג דרנ"ב ע"א, ולכן הגיע למדריגת במיתתן רואים כו' שזכו לזה בחייהם ע"י המס"ב הנ"ל, ועד"ו אפשר לפרש המשנה בן מאה כאילו מת ר"ל שיוכל להגיע לבחי' רא' בחייו כמו במיתתן רואין והיינו לפי שהוא בן מאה שבירר כל העשר בחי' שבנפש, וע"ד א"ת מה אלא מאה כו', ועו"ל כי קרי"ס שאני שהוא שינוי סדר ההשתלשלות שעלמא דאתבטי' הגק' ים נהפך ליבשה ועלמא דאתגליא, ולכן מה שבחייהן אינם רואים זהו הכל בעלמא דאתגליא, כי גם החיות הנושאות את הכסא הם מיצירה ובריאה שנק' עלמא דאתגליא, שהם בכלל עולם הזה, ולכן עליהם נאמר כי לא יראני כו', אבל בעלמא דאתכסיא שהוא עולם האצי' שם מאיר גילוי אלקותו ית' על כן על ידי הפך ים ליבשה יוכלו גם בחייהם לומר זה אלי. ונודע כי קרי"ס הי' הכנה למתן תורה, ואם כן יובן דכמו בקרי"ס שהי' רק לפי שעה אמרו כל אחד ואחד זה אלי כו' כמו כן על ידי התורה יכולים לבוא לידי גילוי זה, וכמ"ש בסע"ב פל"ו דלכן נק' התורה עוז שנותנת כח לצדיקים לקבל שכרם בעוה"ז שיהי' גילוי אלקות בלי שום לבוש ומ"מ לא יתבטלו במציאות, ובדוגמא כזו הי' במ"ת כנ"ל, וכמו כן גם עכשיו יש בתורה בחי' זו אלא שהוא בהתלבשות כמשי"ת. וזהו כוונת אמרם ז"ל יבא זה ויקבל זאת כו' יבא זה, זה משה שנק' זה, וכמארז"ל כל הנביאי' כו' משה נתבא בזה, והנה נבואת משה הי' מאצי' דרך מעבר הבריאה כי האצי' לבדו הוא נמנע, ח"ס כי לא יראני האדם וחי כ"כ הרח"ו בשע"ק ח"ג פ"ו, וברע"מ עקב דרע"א ע"ב פי' ענין ב"פ זה היינו הא' ג' הויות שבברכת כהנים יברכך יאר ישא, הב' ג"פ אד', ושם דרע"ב סע"ב פי' ג"פ ש' אד' היינו מ"ש ג"פ היכל הוי', והרמ"ז פי' ג"פ הוי' חב"ד דו"א וג"פ אד' חב"ד שבמל', ולפי"ז י"ל יבא משה שנק' זה ושנבואתו הי' בזה רצונו לומר ג"פ שם אד' שהם אור האצי' שמאיר

בבי"ע בחי' אימא עילאה שמקנא בכורסיא שמשם הי' נבואת משה כנ"ל
 אור האצי' דרך מעבר הבריאה. ונק' היכל הוי' ר"ל הוי' אור האצי' נמשך
 ע"י שם אד' גימ' היכל להאיר בבריאה דכמו שבחי' בינה באצי' נק' היכלא
 עילאה לאור החכ' כידוע בענין * נקודא בהיכלא. כמו כן בחי' אימא דמקנא
 בכורסיא הוא בחי' היכל הוי' כו', וכמו שפירש הרמ"ז פ' וארא דכ"ג ע"א
 שהרי בבריאה יש ב' בחי' כו' עד אך מרעה הו"ס פנימיות הבריאה בבחי'
 היותר עליונה והוא בסוד אור האצי' המאיר בה. וזה"ע משה זכה לבניה היינו
 בחי' אור האצי' שמאיר בבריאה שו"ע אימא עילאה מקנא בכורסיא, וזהו
 שארז"ל ע"פ וראית את אחורי קשר של תפילין הראה לו, אבל לפני אצי'
 ממש לא ע"י מעבר הבריאה לא יראו, ואמנם ענין זה אלי היינו גילוי האצי'
 ממש שלא ע"י מעבר הבריאה, ובקרי"ס הי' זה על ידי שהפך ים ליבשה כנ"ל,
 הי' לפי שעה גילוי בחי' זה אלי ממש, והיינו שנתגלה אור האצי' וכמ"ש
 בסידור בד"ה ששת ימים ב' האופנים ע"ש. ועכשיו זהו ע"י ויקבל זאת היינו
 זאת התורה, שבה מלוכב אצי' העליון כמו ד' פרשיות דתשרי הם מוחין דז"א
 ממש, ולא הקשר של תפילין לבד שראה משה, רק שבאו בהתלבשות גמור
 בהסתגר בד' פרשיות גשמיות, ולכן נק' וזאת ל' נוקבא ולא זה כו' ומ"מ הרי
 מתלבש בה בחי' זה, ולכן ע"י מצות שלמטה ממשיכים המצות עליונים באצי'
 הקב"ה מניח תפילין כו', ולכן ע"י וזאת התורה נבוא לבחי' זה אלי ממש
 עד גם בחי' הגילוי ב"פ זה דלע"ל כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה
 קוינו לו כו' זה הוי' קוינו כו' ב"פ זה. והיינו ע"י בחי' הברור' דאתכפיא
 ואתהפכא מחשוכא לנהורא, כי זה לעומת זה עשה האלקי, וע"י אתכפי'
 ואתהפכא בחי' זה דלעו"ז עי"ז יהי' הגילוי ב"פ זה, דזהו"ע התלבשות תו"מ
 בגשמיות לברר בירורים. וי"ל דזהו כמ"ש אל יתהלל כו' כי אם בזאת יתהלל
 כו' אותי שע"י הברורים מגיעים בבחי' עצמיות אוא"ס והיינו בחי' ב"פ זה
 דהנה הרמ"ז תולדות דקל"ה בפ"י הנה אלקינו זה כו' זה ה' כו' פי' הנה אלקינו
 זה הוא ז"א, זה הוי' היינו עתיק, ור"ל שז"א יתעלה בבחי' עתיק, וזה"ע סיום
 המדרש הנ"ל שבקרי"ס אמרו פ"א זה, היינו גילוי תפארת דז"א וזהו זה אלי
 ואנוהו, ולע"ל יאמרו ב"פ זה היינו ת"ת דעתיק, והיינו ע"י בירור בחי' זה
 דלעו"ז כי גם בלעו"ז יש זה כמ"ש וזה לכם הטמא, וכמו בלעם שהי' נביא
 כמשה שנק' זה, ובהמן כתי' המן הרע הזה, ובעבודה בנפש האדם הוא בחי'
 גאווה כו' שנמשך מתחבולת יצרו הרע, שנק' זה בגמ' סוכה דג"ב ע"ב מנוול
 זה וגאווה הוא אבי אבות הטומאה מקור כל המדות רעות וכמו עמלק שהוא
 ענין חוצפה וגסות נק' ראשית גוים כו', וגאווה נק' זה מפני שהוא גילוי
 במורגש היפך דרך הקדושה והצנע לכת עם ה' אלקיך צניעות הוא שמכסה א"ע
 בלתי התגלות מצד הַענווה ושפלות וזהו זאת צנועים חכ', ר"ל דצניעות הוא
 מצד הביטל דבחי' חכ' וגם הוא כלי לחכ' ולכן חכ' הוא בחי' יו"ד אוצירת

גרמא * ועיז שורה אוא"ס בחכ' כו'. אבל הגאווה הוא ההתגלו' במורגש ואין זה כלי לחכ' לא בשמיי' היא לא תמצא * בגסי הרוח ולא במי שמרחיב לבו כו'. וז"ע זה דלערי', וצריכי' להכניעו והיינו עיי' ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' עיי' האתהפכא והאתכפאי דשני פסוקי' ראשונים דק"ש, ועיי' והיו הדברים האלה שארז"ל בד"ת הכתוב מדבר עיז יכול לכבוש ולכוף ולהפך את היצה"ר, כי בלחות העדות כתיב מזה ומזה הם כתובים היינו זה א' ייב אותיות דג' היות דיברך יאר ישא, וזה ב' היינו ייב אותיות דג' פעמים ש' אד' כמ"ש ברע"מ פ' עקב דרע"א ע"ב הנ"ל, ועיי' התורה מבררים את היצה"ר כמארז"ל הנ"ל אם פגע בך מנוול זה פיי רשי' יצה"ר משכהו לבהמ"י, אם אבן הוא נימוח כו' שגם אם לבו כלב האבן המס ימס, כי התורה נק' עת ותושי', והיינו שנותנת עון לנה"א ומתשת כח הנהיב שיוכל להחברר ולהתעלות כו' ולכן יפה שעה א' בתשו' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב להיות כי בעוה"ז דוקא מבררי' ולעו"ז, ומגלה עמוקות מני חשך כתי' שדוקא מן החושך נמשך יתרון האור, וכמו הראי' משחור שבעין דוקא, ולכן במדבר הגם כי הי' שם נחש שרף ועקרב מ"מ עיי' התורה המסעות באו לבחי' ראי' כמ"ש ובמדבר אשר ראית היינו שבאו לבחי' ראי' עיי' המדבר ובקרי"ס אמרו רק פ"א זה, אבל עיי' הביורוד דתשו' ומע"ט יאמרו לעיל ב"פ זה היינו שיתגלה ג"כ בחי' זה ת"ת דעיי' כו' עיי' תשו' ומעש"ט שבעוה"ז.

ה) ופ"י וענין יבא זה זה משה פיי' יבא זה ז"ע ויבא משה בתוך הענין שפיי' רשי' ענין זה, והיינו שהי' לבוש למשה שיוכל לקבל * בחי' התורה שנק' זאת שבה מלושב בחי' זה ממש כנ"ל, ועשה לו הקב"ה שביל בתוכו היינו בחי' דרך הוי' בכדי שיומשך עיי' בנש"י הכח שימשיכו בחי' דרך הוי' עיי' תומ"צ, והוא בחי' הנה אלקינו זה קוינו לו שיומשך בבחי' קוין היינו ג' קוין דג' דברים שהעולם עומד עליהם שהם תורה ועבודה וגמ"ח, וענין הענין פיי' רשי' ענין זה כמין עשן, פיי' עש"ן * הוא ר"ת עולם שנה נפש, שיש ריבוי מדרגות בעש"נ שכולם הם רק משל זה לזה כמ"ש במ"א ע' כד"ה * וה"ס עשן כולו, ובד"ה וארא (דעש"ן) ובד"ה ויצוום, ונדוע כי שורש המשל * נמשך מבחי' גבה יותר, שהרי מי יכול לומר משל הוא רק מי שהוא בר שכל היותר גדול כו' כמו ויחכם שלמה כו' ולכן וידבר שלשת אלפים

אזעירת גרסא : זהר ח"א כ, א.

לא תמצא : עירובין נה, א.

שיוכל לקבל : ראה זח"א סו, א ובכ"מ. אגה"ק סכ"ט. תר"א סו, א.

ענין . . עש"ן : ראה תר"א מג"א צד, א.

ע' בד"ה : לא נדפסו לע"ע. נ"ה והר סיני נדפס בסה"מ תרכ"ח ע' קמד ואילך. ד"ה

ויצוום (שהוא ד"ה וארא) נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' פה ואילך.]

שורש המשל : ראה תר"א יא, ג. שם צא ג ובכ"מ.

משל, וכמו מתלי משלים דר' מאיר שהי' מנהיר עיני חכמים מקור האור, ועד"ז יובן שהענן הי' מבחי' ומדרגות אלקות מאד געלה, ולכן הי' יכול לשפול ענן זה להיות לבוש למשה, וכ"ז הוא מבחי' זה שגם לבושו הי' זה והיינו מפני שעלה לקבל את לוחות האבן אשר מזה ומזה הם כתובים, הוא בחי' זה כמו שהיא מלובשת בבחי' זאת הם לבושי ההלכות דכשר פסול טמא טהור, שעם זו יבואו ע"י זאת התורה לבחי' זה אלי ממש, ועוד ע"י בירור היצה"ר יהי' גילוי ב"פ זה ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' זה הוי' כו' והיינו שע"י בירור היצה"ר מגלה עמוקות מני חשך שיתגלה גם בחי' זה הוי' שפי' הרמ"ז ת"ת דע"י כנ"ל, ולמדו ענין השביל והדרך מקרי"ס דכמו בקרי"ס הי' גילוי זה אלי כמו"כ ע"י התר' ושמרו דרך הוי' שבאים לבחי' זה אלי ועוד למעלה שע"י זאת בא לבחי' זה הוי' בחי' ת"ת דעתיק יומין כו' כנ"ל.

בס"ד, ש"פ תרומה, רנ"ד

והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה וצ"ל מה היו צריכים את הבריחים אל העמדת הקרשים שהי' ע"י הבריחים דוקא וביותר צ"ל מה"ע הבריח התיכון דלכא"ו הי' מספיק הבריחים שהיו למעלה ולמטה ומה צריכין עוד להבריח התיכון והוא הי' מובדל משארי הבריחים, דהעליונים והתחתונים היו מצד החיצון של הקרשים והבריח התיכון הי' בתוך הקרשים, וצ"ל מהו הכוונה שהי' בתוך עובי הקרשים דוקא, והענין הוא דהנה ידוע דכללות ענין המשכן הוא כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' ופי' תחתונים אין הכוונה במקום כ"א תחתונים במעלה והיינו עוה"ז הגשמי שהוא התחתון היותר שפל במדרי' שהאלקות בו בהעלם והסתר מאד כו', ונתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים למטה בעוה"ז דוקא יהי' גילוי אלקות והיינו בבהמק"ד ששם הי' מאיר אלקות בגילוי כמ"ש אכן יש הוי' במקום הזה ות"א לית דין אתר הדיוט פי' הדיוט היינו העשרה מאמרות שנק' בזהר מילין דהדיוטא דלאו אורחא דמלכא לאישתעי במילי דהדיוטא שהן בחי' הארה בעלמא, אבל בבהמק"ד הי' מאיר גילוי אלקות בחי' ש' הוי' דאני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כו', וזהו"ע הדירה בתחתונים, אמנם כתי' ושכנתי בתוכם בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כו"א מישראל דהמשכת בחי' דירה הנ"ל הוא ע"י עבודה בבחי' אתכפי' ואתהפכא וכמ"ש בזהר דכד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכלהו עלמין דתחלה צ"ל בחי' אתכפיא בכל החושים והמדות ואחי"כ בא לאתהפכא שנעשים אז החושים והמדות בחי' כלי לאלקות עד שיאיר גילוי אור

הוי' למטה וכמ"ש היכל הוי' שנעשים בחי' היכל וכלי לשם הוי' כו', ועי' ענין הקרשים והבריחים שהעליונים והתחתונים היו מחוץ לקרשים והבריח התיכון הי' בתוך הקרשים לרמוז על בחי' אתכפי' ואתהפכא ושעי' דוקא נעשה בבחי' משכן וכלי לאלקות כו'. וצלה"ק תחלה להבין מה שהקרשים היו עומדים דוקא כמ"ש ועשית קרשים למשכן עצי שיטים עומדים שלא היו מושכבים ועי' כ"א היו זקופים ועומדים כמו שפרש"י ז"ל, וצ"ל לאיזה כוונה היו עומדים דוקא. אך הענין הוא דאי' במד"ר אר"ב אתה מוצא כל מה שברא הקב"ה למעלה ברא למטה למעלה שרפים עומדים למטה עצי שיטים עומדים, וכ"ה בזהר ע"פ עצי שיטים עומדים שזהו ענין א' עם מ"ש שרפים עומדים, וענין עמידה דשרפים הוא כמאמר אין עמידה אלא שתיקה והיינו בחי' ביטל וכמ"ש גבי החיות הקדש בעמדם תרפינה כנפיהם, כנפי' הוא עפיתם ועלייתם למעלה כמו כנפי העוף שעולה בהם למעלה וכמו"כ בחייה"ק בחי' רשפי אש התשוקה שלהם ברצוא ושוב כמ"ש והחיות רצוא ושוב שתמיד הם בבחי' רצו"ש שז"ע הכנפים שמתנענעים אנה ואנה כו', אמנם כ"ז הוא תחת הרקיע או הם בבחי' רצו"ש אבל כאשר ויהי קול מעל לרקיע או בעמדם תרפינה כנפיהם שנעשה בהם עמידה וביטל ונעשה רפיון בהכנפים, דרצו"ש הוא ג"כ בחי' יש עדיין כי כל הילוך הוא בחי' התפשטות וה"ז בחי' יש, והעמידה הוא שמחמת הגילוי שמעל לרקיע נעשים בבחי' ביטל במציאות ונעשה רפיון וביטל בהכנפים דהיינו הרצו"ש שלהם וכמו"כ הוא מ"ש שרפים עומדים היינו העמידה בבחי' ביטל במציאות אלא שבשרפים כתי' עומדים ל' הוזהו שעומדים תמיד בביטל הנ"ל משא"כ חיה"ק עבודתם התמידי הוא בבחי' רצו"ש רק כאשר ויהי קול מעל לרקיע או הם בבחי' עמידה בביטל במציאות וז"ש בעמדם לפרקים כו'. והענין הוא דלהיות השרפים הם מלאכים היותר עליונים שהם בעולם הבריאה, ועולם הבריאה הגם שהוא בחי' בריאה יש מאין מ"מ להיותו היש הראשון שנברא מן האין ה"ה קרוב עדיין אל האין דאצי' ומאיר שם בחי' האין דאצי' עד שאינו בבחי' יש ממש, וכמ"ש הרמב"ן ז"ל בפ"י עה"ת בפסוק בראשית ברא אלקים, דברא הוא בריאה יש מאין, היש שנברא מן האין הוא יסוד דק אין בו ממש, ואין בו שום צורה כ"א חומר מוכן לקבל כל צורה והוא הנק' חומר היולי כו' יעו"ש, הרי שהיש הראשון שנברא מן האין אינו בבחי' יש ממש עדיין שהרי אין בו ממש ואין בו שום צורה, כי צורת הדבר הוא הגבלת הדבר שנצטייר באופן כזה והוה בחי' יש כשהוא מוגבל עד שיכולים לומר כי הוא זה דוקא ולא דבר אחר, אבל היש הראשון מאחר שאין אנו יכולים להגביל אותו באיזה גבול אדרבה הוא חומר פשוט מוכן לכל הצורות (בפרט זה שהוא היולי בו כו') הרי הוא בעצמו אינו מוגבל בשום הגבלה עדיין וא"כ אינו מציאות יש ממש והיינו מפני שהוא קרוב אל האין ומאיר בו בחי' האין עדיין, ויובן זה בנפש ג"כ עד"מ אותיות המח' הגם שהם רק לבוש אל הנפש ובחי' אותיות לבד כו', מ"מ מאיר בהם גילוי אור הנפש, דבדיבור אור הנפש מצומצם שאינו מאיר בגילוי וכ"ש באותיות המעשה שאור הנפש מצומצם מאד, אבל

במח' אור הנפש מאיר בגילוי, דלכן המח' היא תמידי כמו שהנפש תמידי, וכמו שהנפש אינו מתגלה כמו"כ המח' אינו מתגלה ונק' גילוי העלם העצמי לגבי עצמו הרי המח' הגם שהוא לברש (והוא מבחי' היצונית השכל כו' כמ"ש במ"א) מ"מ ה"ה גילוי לגבי עצמו ולא לגבי זולתו עדיין, והיינו מפני שהם קרובים אל הנפש אינם בבחי' יש ממש עדיין שמאיר בהם אור הנפש ומתדמין אל הנפש כו' כנ"ל וה"ז כמו עד"מ אותיות החקוקים על אבן טוב שבמקום האותיות יש שחרות בהחיתם מ"מ בהירות האב"ט מאיר שם עד שאין האותיות נראים כ"כ, וכשחותמין על השעוה אז ניכרים האותיות ובהירות האבן אינו נראה אבל על גוף החותם האב"ט מאיר ומבהיק ואינו נראים ונגלים האותיות כו'. ומכ"ז יובן הנמשל בעולם הבריאה להיותו היש הראשון שנברא מהאין וה"ה קרוב אל האין מאיר שם האין ואינו בבחי' יש ממש לכן המלאכים דבריאה הם עומדים תמיד בבחי' ביטל במציאות ממש, אבל בחייה"ק שהם ביצי' כתי' בעמדם לפרקים לבד כשמאיר בהם האור עליון כו'. אמנם עדיין צ"ל דהלא בכללות כתי' כולם עומדים ברום עולם שהם בבחי' עמידה וא"כ מה"ע מ"ש שרק שרפים עומדים ובחייה"ק רק בעמדם לפרקים כו'. אך הענין דיש ב' בחי' עמידה ובוה חלוק עמידת כללות המלאכים לעמידה דשרפים, ולהבין זה צ"ל תחילה מה"ע שרפים עומדים בעבודה בנפש האדם, והענין הוא דהנה אי' בוהר פ' תרומה דקל"ג ע"א ע"פ נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן כסא ומנורה שהן ד' תיקוני שכינתא, ומטה הוא צלוחת דערבית ושלחן כסא ומנורה הוא צלוחת דשחרית, שלחן הוא פסוד"ו וכסא ק"ש ומנורה שמו"ע, וצ"ל ענין ק"ש ושמו"ע שהם בחי' כסא ומנורה.

והענין הוא דהנה כאו"א מישראל יש בו שתי נפשות נה"א ונה"ב, נה"א כלול משכל ומדות, השכל דנה"א הוא להשכיל השכלות אלקית בהשגה והתבוננות גדולת הא"ס ב"ה, והשכלה אחרת אינו שייך בנה"א כלל כ"א ההשכלה באלקות, והמדות דנה"א נק' יצר טוב והו"ע הציור וההתגלות שנעשה מההשכלה וההתבוננות בגדולת או"א"ס שעי"ז בא לאהבה את ה' וליראה ממנו ולפארו כו', אמנם הנה"א מלובש בנה"ב שגם הוא כלול משכל ומדות השכל דנה"ב הוא שמשכיל בכל עניני העולם והגופניים, והמדות דנה"ב נק' יצה"ר שהו"ע הציור והתגלות הרע שנתגלה מההשכלה שלו כו', ורשע מכתיר את הצדיק שמלביש ומסבב אותו מכל צד ופנה עד שאהבה דנה"א מוסתרת ומכוסה בהנה"ב ואינה מתגלה מהעלם אל הגילוי, וע"ז הוא כל סדר התפלה להתגבר על הנה"ב ולהוציא האהבה דנה"א מהעלם אל הגילוי עד שגם היצה"ר יבוא לאהבה את ה', וזה"ע הק"ש שמע ישראל ה' אלקינו כו', פ"י ישראל הוא ישר אל, הנה"א הוא בחי' אל דהלמ"ד הוא המדות דנה"א דבתחלתן בשרשן הם ג' בחי' נה"י וכמו הולד כשהוא בעיבור ה"ה ראשו בין ברכיו וכמו"כ בהנה"א כמו שהוא בעיבור קודם שנמשך בגוף ה"ה תלת כלילן גו תלת ואינו מתגלה כ"א בחי' נה"י, אלא שנה"י כלולין ג"כ מעשר והיינו למ"ד, והאלף הוא בחי' גהירא דחוכמתא והו"ע אאלפך חכ' ואאלפך בינה והיינו המוחין דנה"א שמחי' את

המדות ומגדלים ומרחבים את המדות להיות בבחי' פרוץ כו', ונמצא אל הוא ב' מדרי' דנה"א שכל ומדות. וישר אל הוא כמ"ש האלקים עשה את האדם ישר דנה"א בעצם הוא בבחי' ישר כמו לעשות הישר בעיני ה' אלקיך והוא בחי' היושר דתומ"צ, והמה בקשו חשבונות רבים היינו פיזור ופרוד הנפש ברבות מחשבות הטורדות ומבלבלות ובדיבורים ומעשי' שלא לה' המה שהנפש מפוזר ומפורד בהם ועז"א שמע ישראל, שמע הוא לי' וישמע שאול שהוא בחי' האסיפה וקיבוץ שיקבץ את הנפש מהמחדומ"ע הנ"ל להיות בבחי' ישר כו', וזהו ע"י ההתבוננות שהוי' אלקינו הוא הוי' אחד, פי' הוי' אלקינו הוא בחי' תרין רועין דלא מתפרשין לעלמין ומוזה נמשך החיות בנבראים שמחי' ומהוה אותם תמיד מאין ליש כמ"ש המחדש בטובו בכ"י תמיד שנמשך חידוש השינויות תמיד מאין ליש והיינו מבחי' תרדל"מ, ומ"מ הוי' אחד שאין שום שינוי כלל כמ"ש אני הוי' לא שניתי שלא יש שום שינוי בין קודם הבריאה לאחר הבריאה כו' משום דמה שמחי' ומהוה העולמות נא' ע"ז יהללו שם הוי' כי הוא צה ונבראו בדרך מאיליו וממילא ולא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, וכמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם דמחשבת האדם לא יתהוה מאומה ולמעלה תיכף שעלה במח' מיד נתהוה, וההתהוות מבחי' מח' אינה בבחי' התלבשות כ"א ממילא כו', ומה שהחיות האלקי מורגש בנבראים בבחי' התלבשות בפנימיותם עז"א ברוך שם כבוד מלכותו לע"ו שהוא בחי' שם כבוד מל' לבד הארה מבחי' מל' דהארץ הלזו הגשמי הוא מבחי' מל' דעשי' שמתלבש בהארץ הגשמי וג"ע שבארץ הוא מבחי' מל' דיצי' וג"ע העליון מבחי' מל' דבריאה והכל רק מבחי' המלכיות שבהעולמות כו', וכשיתבונן בכ"ז יבוא לאוהבת את הוי' אלקיך שכל פנימיות חפצו ורצונו יהי' להוי' לבדו, דלא מבעי שלא ירצה בגשמיות וחיצוניות העולם שנתהוה מהארה הנ"ל אלא גם בהארה האלקית שבבחי' התלבשות בעולמות גם בזאת לא יהי' פנימיות חפצו ורצונו כ"א בבחי' ואני הוי' לא שניתי, כלה שארי ולבבי, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי שלא יחפוץ לא בגעה"ע וגעה"ת כ"א להוי' לבדו כו' ובכל לבבך בשני יצריך שגם הנה"ב יבוא לאהבה את הוי', דהנה נת"ל שהנה"ב כלול ג"כ משכל ומדות, ולזאת מצד השכל של הנה"ב יוכל להבין ג"כ שיותר טוב האלקות מחיצוניות וגשמיות העולם שזה מובן לכל וגם הנה"ב יבין זאת וממילא יבוא ג"כ לבחי' אהבה לאלקות כו', דבכח נש"י להגיע לבחי' אוא"ס שלמעלה ממה שמאיר ומתלבש בעולמות וכמ"ש אחר הודו על ארץ ושמים, וירם קרן לעמו, דנש"י ניתן להם בחי' קרן דהיינו בחי' אור עצמי וכמ"ש במ"א בענין קרן זוית שהוא מציאות בחי' אין שאינו בבחי' התחלקות וכמו קרן זוית בגשמיות שכל מה שאפשר לחלוק לכותל מורח עד"מ ה"ה מורח ולכותל דרום ה"ה דרום והקרן עצמו אינו מתחלק כלל להיותו בחי' אין והיינו בחי' אור עצמי ונ"ש אח"כ לבנ"י עם קרובו וקאי על שם הוי' דישראל נק' קרובים לבחי' זו דבשם אלקים כתי' ומי גוי גדול אשר אלקים קרובים איליו ואי' במד"ר הוא קרוב לאלקים אכ"כ אלא אלקים קרובים איליו, וא"כ מ"ש כאן לבנ"י עם קרובו דנש"י הם קרובים היינו לבחי' ש' הוי' והיינו ע"י תומ"צ שיש בהם גילוי אוא"ס כמ"ש

הוא שאין איליו שני ושלישי וכמ"ש ביצחק את בנך את יחידך, ובכ"מ יחיד מורה על הפלאת הדבר שמופלא ומובדל ואין בדומה לו וכמו יחיד בדורו היינו שאין בדומה לו באנשי דורו דאם יש שניים אין כ"א מהם נק' יחיד, משא"כ אחד אינו מורה על הפלאה שהרי גם כשיש שני ושלישי מ"מ כ"א מהם נק' אחד, וממילא מובן דכשם שיחיד אינו שייך כשיש שני ושלישי כ"א כשאין בדומה לו דוקא כמ"כ על ההצטרפות שמתאחדים ריבוי אחדים ביחד אינו שייך ע"ז תי' יחיד וכמשנת"ל דיחיד מורה על הפלאה דוקא (דמשום זה אינו שייך בו שני כו') וכל המאוחד מפרטים אינו מופלא, כ"א יחיד הוא שמייוחד בעצם שאין בו התאחדות פרטים כלל, ואחד להיות שאינו מורה על הפלאה דגם כשיש שני ושלישי כ"א נק' אחד ממילא גם על התאחדותם שמתאחדים יחד שייך אחד, אבל יחיד הוא שמייוחד בעצם בלי התאחדות פרטים כלל, ויובן מזה למעלה ענין יחיד ואחד, דאוא"ס מצד עצמו הוא בבחי' יחיד שהוא יחיד ומיוחד בתכלית ואינו שייך התאחדות פרטים ג"כ להיותו למעלה מגדר עולמות וא"כ אינו שייך שם פרטים מאחדי' ג"כ כ"א נק' יחיד שמייוחד בעצם, ורק בהמשכת האור שמאיר ומתגלה בהו"ק מעלה ומטה וד"ר עד שגם הו"ק בטלים ומתאחדים בהאור המתגלה בהם כמ"ש וצבא השמים לך משתחווי' אז שייך אחד דהיינו התאחדות הפרטים שמתאחדו' ביחודו ית' וזהו כד אמליכתו' למעלה ולמטה וד"ר כו' היינו המשכת האור בהו"ק שהו"ק יתאחדו ביחודו ית' וזהו שבק"ש או' הוי' אחד וא"א הוי' יחיד דיחיד הי' אומרים שא"ס יחיד ומיוחד אבל העולמות הם נפרדי' ח"ו, אבל אחד מורה על התאחדות העולמות כו' כנ"ל, אלא שעל בחי' אחד זה כתי' יש אחד ואין שני לו, שבאחד יש ג"כ שאין שני לו והיינו בחי' הוי' אחד שהעולמות מתאחדים באוא"ס שהם בבחי' יחיד ממש כמ"ש במ"א, ואכמל"ב, ובחי' זו דהיינו המשכת האור בהו"ק שיתאחדו בבחי' אחד נק' ישיבה כביכול וכמאמר קוב"ה לא יתיב על כורסי' דיקרא עד דאתעבידת איהי ברזא דאחד כו' למהוי אחד אחד הרי בחי' אחד הוא בחי' יתיב על כורסי' דיקרא, משום דהמשכת האור להיות בחי' אחד ה"ז השפלה וירידה כביכול משום שאינו בערך העולמות כלל דהרי גם לגבי הששה מדות העליונות בחי' גדולה וגבו' כו' שהן שרש ומקור הו"ק הרי לאו מכל אלין מדות כלל ומכ"ש לגבי הו"ק, וא"כ המשכת האור בהם ה"ז השפלה ולכן נק' ישיבה וזהו היושבי בשמים, וממשיכי' בחי' הישיבה הנ"ל ע"י ק"ש שהוא בחי' השמים כסאי בעבודה ע"ז נמשך מלמעלה מלמע' בחי' כסא היושבי בשמים בחי' הוי' אחד כו'.

ומעתה צ"ל ענין שמו"ע שהוא בחי' מנורה צלוחת דמעומד דק"ש הוא צלוחת דמיושב בחי' כסא ממשבותיכם תביאו לחם תנופה כו', ושמו"ע הוא צלוחת דמעומד, וכללות ההפרש הוא דק"ש הוא בינה ושמו"ע חכ'. והענין דהנה כתי' הוא יושב פתח האהל פ"י והוא בחי' בינה כמ"ש בזהר פ' פקודי דרכ"א ע"ב ובכ"ד ע"פ ועבד הלוי הוא דזה הי' עבודת הלויים לארמא קלא בשיר וניגון שיודעין לכוין בשיר לפי אופן כוונת המחז וכמו שיש תנועות של

שמחה ותנועות של עוצב ומרירות והכל לפי אופן הכוונה וההשגה בהתבוננות כו', וכללות ענין השיר הוא שקול מעורר הכוונה היינו כוונת המוח ושיהי' נוגע אל הלב, שהלב מתפעל מכוונת המוח להיות בבחי' כסא כו' כנ"ל, ולכן הקול יוצא מהקנה שהוא מחבר המוח והלב וכמ"ש בסידור בד"ה הקל קול יעקב שיש גידים דקים המובלעים בקנה שדרך במ נמשך השכל מהמוח אל הלב ולואת הקול הוא מעורר הכוונה וממשיך ההתבוננות בלב שיתפעל באהוי"ר כו' וז"ש ברוך הוא שיתברך ויומשך בחי' הוא בגילוי בלב, והמשכה זו נק' ישיבה כנ"ל דהמשכת אור השכל וההתבוננות במדות הוא בחי' השמים כסאי כו', ועז"א והוא יושב פתח האהל דבבחי' הוא דהיינו בחי' בינה שייך ישיבה, הענין הוא דישיבה הוא באחוריו דוקא והיינו בבחי' אחוריים וחיצוניות השכל שייך ישיבה והיינו בבחי' בינה שהוא השגה והבנה זהו חיצוניות השכל כי פנימיות השכל הוא בחי' חכ' וכמ"ש במד"ר פ' בחקותי פל"ה אין תשכיל אלא רוח"ק, ורוה"ק הוא מבחי' חכ' כמ"ש הפרדס ע' רוח ועמ"ש בס' קה"י בערך רוח"ק אות ג', ומייתי במד"ר ע"ז ממ"ש משכיל לאיתן האזרחי וידוע דאיתן הוא בחי' פנימיות החכ', ונמצא דשכל הוא בחי' חכ', כי שכל הוא שידוע הדבר שלא בתפיסא במורגש עדיין ונמצא בס' השרשים דשכל הוא ב' תיבות הס כל ר"ל אפיסת הממשיי והגשמי, גם יש קל (כי הכף מתחלף בקוף במוצא גיכ"ק) והוא להורות על המהירות והריחוף עדיין שלא בתפיסא והתלבשות כו' וכ"ז הוא מבחי' החכ' שאינו נתפס עדיין בהשגה, ולכן בחכ' מאיר שם עצם האור וכנראה בחוש דכל דבר מושכל כשהוא עדיין בכח החכ' בהברק המבריק וכ"ש למעלה מזה מאיר שם הדקות והרוחני של עצם הדבר מושכל וכשכא בהשגה שזה ע"י שתופס הדבר ע"י הפרטים שבו מתעלם הדקות והרוחני כו' מעצם הדבר כו', ולכן בבחי' בינה שהוא בחי' חיצוניות השכל כשמאיר במדות הוא בבחי' ישיבה, אבל כשמאיר במדות בחי' החכ' אז הוא בעמידה, והענין הוא דההפרש בין ישיבה לעמידה הוא בג' דברים הא' כדאי' בזהר בכל זמנא דאעיל ב"ג לאינון יומין עילאין בין בצלותא בין בשבחה צריך לקיימא על רגלוהי ירכין וגופא כחדא תמן, ירכין וגופא לקיימא בחילא כדכורא דקאים בחילא ולא כנוקבא דאורחאה למיתב, הרי הפרש א' בין עמידה לישיבה דבעמידה הגוף והרגלים הם במדריגה אחת משא"כ בישיבה הרגלים הם במדרי' אחרת מהגוף, כי הגוף הם על הכסא והרגלים אינם על הכסא, עוד הפרש יש דבעמידה הראש מוגבה למעלה, ובישיבה הראש מושפל למטה, וההפרש הג' דבעמידה הרגלים נוגעים בארץ ובישיבה הרגלים מוגבהים מן הארץ, ולהבין כ"ז בעבודה בנפש בההפרש בין ק"ש שנק' צלותא דמושב לשמו"ע שנק' צלותא דמעומד הענין הוא דהנה נת"ל דק"ש הוא בחי' מוחין דאימא ושמו"ע מוחין דאבא, דבק"ש הוא בחי' התבוננות באלקות בהשגה דבינה וזהו שמע ישראל שמע הוא השגה וכמ"ש און מילין תבחן דבר כי שמע עבדך, והיינו השגה והבנה בגדולת ורוממות הא"ס ועי"ז בא להתפעלות הלב שמתפעל באהוי"ר כו', אמנם התפעלות היא התפעלות מורגשת, אבל בשמו"ע הוא בחי' ביטל במציאות וכמ"ש ואחר האש קול דממה דקה, אש הוא רשפי אש התשוקה דק"ש שמתפעל באהבה

בהתלהבות הלב וברעש ועדיין הוא במציאות ישות ולכן הוא בהתלהבות ורעש דוקא דאם הי' מתבטל כל ישותו לא הי' מרעיש וכמו עד"מ עץ הנשרף באש כ"ז שהעץ לא נשרף לגמרי ה"ה בוער בלהב ורעש, אבל כשנשרף כל ישות העץ אז אינו מרעיש כלל, וכמו"כ יובן בבחי' רשפי אש התשוקה שבק"ש שלא נתבטל כל מציאותו לגמרי כ"א עודינו בבחי' יש והאהבה היא בהרגש והתלהבות כו' כנ"ל אבל שמר"ע הוא בחי' קול דממה דקה צלזתא בחשאי דוקא שהוא בחי' ביטל במציאות לגמרי ותמן קאתי מלכא שע"ז דוקא נמשך בחי' גילוי אלקות למטה כמשי"ת והיינו מבחי' ביטל דחכ' שהוא בחי' ראי' שלמעלה משמיעה דבינה, כי אינו דומה שמיעה לראי' וכנראה בחוש עד"מ כשמספרים לאחד ומתארים לו איזה ענין נפלא ביופי וכדומה ה"ה מתפעל מיופי הדבר ומ"מ אינו מתבטל כל עצמותו מזה (בל"א ער פאר לירט זיך ניט אין גאנצן) שהרי הוא מרגיש שמתאוה לדבר ההוא ויכול לדבר בזה איך שטוב בעיניו הדבר ואיך שרוצה בזה, אבל כשרואה דבר נפלא ה"ה מתפעל כ"כ בעצם נפשו עד שמתבטל כל עצמותו (ער פאר לירט זיך אין גאנצן דער באיי) עד שאין בו בהרגש שום רצון ותשוקה כ"א כל עצמותו נמשך ונדבק בהדבר ההוא בלי הרגש, וא"א שידבר כלל בטוב הדבר מפני הביטל במציאות כו', וכמו כשרואה את המלך שמתבטל כל עצמותו ואינו דומה לשמיעה ששומע גדולת ותפארת המלך הגם שעושה בו ג"כ התפעלות ואהבה ורוצה להיות עבד המלך, מ"מ כשרואה את יקר גדולת תפארת המלך התפעלות הנפש הוא באופן אחר לגמרי שנשאר כאבן דומם ממש בלי הרגש כו'. עוד יש הפרש בין התפעלות דשמיעה להתפעלות דראי' דבשמיעה כשמתרחק הדבר היינו במשך זמן נתיישן הדבר אצלו ואין ההתפעלות במקודם עד שנשכח אצלו, אבל בראי' אין הדבר נשכח לעולם גם שמיעה מקבל העלמות והסתירים דכשמקשים לו על טוב ויופי הדבר דמשום פרט זה אינו יפה כ"כ ה"ז עושה אצלו העלם והסתר על הדבר ההוא, אבל ראי' אינו מקבל העלמות והסתירים כלל מאחר שראה בעצמו איך שהדבר טוב כל הקושיות שבעולם לא יגרמו שום העלם והסתר כלל כו', וסיבת כל החילוקים הנ"ל משום שאינו דומה שמיעה לראי' בעצם מצ"ע, דשמיעה הוא רק שמקבל הדבר מזולתו ובעצם הדבר אינו יודע מאומה, אבל ראי' הוא שרואה עצם מהות הדבר עצמו לכן הפעולה בנפש הוא באו"א לגמרי, והנמשל מכ"ז יובן בעבודה ההפרש בין חכ' לבינה דבינה הוא בחי' השגה והבנה והיינו כמו שמיעה מזולתו שאינו יודע עצם הדבר כמו"כ בהשגה הוא רק ידיעת המציאות מאלקות והידיעה הוא מענינים כאלה שאינם בערך האלקות וממילא א"א שידע מהות הדבר כ"א מציאותו בבחי' ציור שכלי, אבל ראי' הוא שרואה מהות אלקות וכמ"ש מבשרי אחזה אלקה אתה הראית לדעת כי הוי' הוא אלקי' בבחי' ראי' ממש כמו בראיית העין שרואה מהות הדבר ממש כמו"כ הוא מה שבעין השכל דבליבא אתחזי כולא הוא ענין ראיית המהות ובעבודה בנפש הוא ההנחה והקליטה בנפש (בל"א דער לייג אין נפש) האמיתיות דאלקות והוא הכרה במהות אלקות לא ע"י הפרטי כ"א מהות האלקות כאלו שלמעלה מבחי' הפרטים כו', ולזאת ההתפעלות דשמיעה להיות שהוא רק מבחי' ידיעת המציאות לבד לזאת הוא

בבחי' התפעלות מורגשת שהוא בבחי' יש עדיין, אבל בראי' דחכ' שהוא ראית מהות האלקות נעשה בחי' ביטל במציאות ממש וזהו בשמו"ע שמתבטל כל עצמותו ממש בבחי' ביטל דחכ' עד שאין מילין בלשונו כלל כ"א אד' שפתי תפתח שפותח פיו מלמעלה, אבל מצ"ע א"י לדבר מפני שהוא בבחי' ביטל במציאות ממש.

ועפ"י יובן ההפרש בין עמידה לישיבה דבעמידה ירכין וגופא כחדא, אבל בישיבה הרגלים הם במדרי' בפ"ע, והיינו דבהתבוננות דהשגה והבנה מתפעל מזה באהוי"ר בלבו כנ"ל אבל ברגלים שהן נה"י אינו מאיר האור כ"כ וכנ"ל דבשמיעה כשמתרחק הדבר מתיישן ונשכח טוב הדבר והתשוקה לזה והיינו בנמשל דבעשי' בפועל אינו מאיר התפעלות האהבה כ"כ להיות עשיית המצוה כדבעי למהוי, אבל בראי' דחכ' שהוא בבחי' ביטל במציאות לגמרי ה"ז נמשך גם בסוף מעשה ג"כ שיהי' בבחי' ביטל בתכלית לאלקות בסו"מ וע"מ, וזהו מה שאנו רואין שיכול להיות שמתפלל בכוונה ומתעורר באהוי"ר בתפלה ומ"מ לאחר התפלה בעשי' בפועל בסו"מ וע"מ אינו נזהר כ"כ ולא בענינים גסים כ"א בענינים דקים שאינו מרגיש כלל שהן נגד רצונו ית' או שאינו מרגיש בעשייתן ואינו יכול להיות שליט ברוחו כו' וא"ז לפ"ע האהוי"ר שהי' לו בעת התפלה, אבל בביטל במציאות הנ"ל היינו שבהמדות מאיר מבחי' ראי' דחכ' שמתבטל כל עצמותו הרי גם כל היום בסו"מ וע"מ הרי עושה כל מצוה בבחי' ביטל לאלקות, וכל דבר שהוא נגד רצונו ית' עומד לו לנגד ממש ומרגיש מיד ואינו בערך כלל שיעשה זאת כו' וזה שהרגלים עם הגוף הם במדרי' א' שהביטל מאיר גם בנה"י וזהו"ע יסוד אבא ארון, דיסוד אימא מאיר עד החזה למטה ואינו מאיר בנה"י, אבל יסוד אבא מאיר בנה"י ג"כ, ויובן בזה ג"כ ההפרש הב' דבישיבה הראש מושפל למטה ובעמידה הראש מוגבה למעלה והיינו מוחין עליונים יותר, דבישיבה דק"ש הוא בחי' מוחין דאימא ובשמו"ע בעמידה הוא בחי' מוחין דאבא שלמעלה ממוחין דאימא ומשום זה עצמו שהמוחין מוגבהים יותר היינו מבחי' עליונה יותר לכן נמשך למטה יותר וכמו ראי' שתופס דבר גשמי דוקא דשמיעה תופס רק דבר רוחני אבל ראי' תופס דבר גשמי, והרי ראי' למעלה משמיעה, אלא היא הנותנת דכל דבר שהוא למעלה יותר הרי הוא נשפל למטה ביותר, וזהו דבעמידה דשמו"ע שהוא בחי' מוחין דאבא ירכין וגופא כחדא שנמשך גם בנה"י. והנה באתעדל"ת אתעדל"ע ע"י עמידה בעבודה נמשך מלמעלה ג"כ בחי' עמידה והוא מ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים והיינו שיהי' הגילוי אור למטה, וזהו ענין עמידה שהרגלים נוגעים בארץ למטה ג"כ דבישיבה הרגלים מוגבהים מן הארץ דנת"ל ענין ישיבה למעלה היינו מ"ש הוי' אחד כד אמליכתי המשכת אלקות בורק שמתאחדים ביחודו ית' כו' מ"מ ה"ז למעלה לבד אבל למטה בעה"ז הגשמי אין היחוד נראה ונגלה ונראה ליש ודבר נפרד וזהו שהרגלים מוגבהים מן הארץ אבל בחי' עמידה הוא מ"ש ועמדו רגליו כו' שהרגלים נוגעים בארץ שנמשך הגילוי למטה ג"כ שיהי' בבחי' אחד למטה ג"כ כמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד.

ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר כו' וזהו בחי' עמידה, והיינו ע"י שהמוחין מוגבהים כביכול והוא דשרש הגילוי נמשך ממקום עליון יותר, דישיבה למעלה שהו"ע היושבי בשמים הוא מבחי' בינה כמ"ש כונן שמים בתבונה, אבל כשמאיר בחי' חכ' נמשך הגילוי בארץ ג"כ כמ"ש הוי' בחכ' יסד ארץ כו', ועיקר גילוי בחי' זו יהי' לע"ל ומעין זה הוא עכשיו בתפלה שהרי ענין התפלה הוא יהי רצון שיומשך רצון חדש לרפאות החולים ולברך השנים כו' שזהו המשכה בעולם הזה הגשמי כו', וכן מאיר גילוי הנ"ל בצדיקים הגדולים בנפשם ובעולם שאין מסתיר להם כלל, דהגבלת העולם הוא בזמן ומקום וזה"ג אינם מוגבלים בזמן ומקום כו' כידוע, וזהו"ע שרפים עומדים בעבודה בנפש שזהו עמידה דתפלה שעו"א בעמדם בתפלה תרפינה כנפיהם האהוי"ר מפני שהוא בבחי' ביטל במציאות דאהוי"ר זהו עבודה דק"ש ואהבת את כו' שמצד ההתבוננות כו' כנ"ל שעדיין הוא מציאות יש בהתפעלות מורגשת כו' ולכן אינו נמשך בנה"י בחי' רגלים שהן במדרי' בפ"ע כו' כנ"ל ולזאת האתעדל"ע שנעשה מזה הוא בחי' היושבי בשמים שאין הגילוי מאיר למטה, אבל בעמדם בתפלה בביטל במציאות ממש מצד הראי' דחכ' תרפינה כנפיהם מתבטל האהוי"ר ג"כ להיותו בבחי' ביטל במציאות ונמשך גם בנה"י בסוף מעשה כו' כנ"ל ותמן קאתי מלכא שממשיך הגילוי אור עד למטה מטה בעוה"ז הגשמי כו' כנ"ל. ובכללות הוא ההפרש בין אתכפי' לאתהפכא דאהוי"ר דק"ש הוא בכלל אתכפי' עדיין להיותו במציאות יש עדיין אלא שהיש בטל כו', ועמידה דשמו"ע הוא בחי' אתהפכא ביטל במציאות כו'. אמנם סדר העבודה הוא תחלה צ"ל פסוד"ן שהו"ע ביטל הרצונות זרים ואח"כ האהוי"ר דק"ש וכי"ז בכלל אתכפי' ביטל היש, ואח"כ שמו"ע ביטל אמיתי כו'. ועפי"ז יובן ב' בחי' עמידה, דאמיתיות ענין העמידה הוא בשמו"ע דוקא הוא ביטל במציאות, אמנם יש עוד בחי' עמידה הוא ביטל הרצונות זרות דבפסוד"ן שנק' ג"כ עמידה, כי כל התפשטות רצון נק' הילוך, וידוע דהיצה"ר נק' הולך כמ"ש ויבא הולך לאיש עשיר כו' וכת' משלחי רגל כו' ואמרז"ל דקאי על יצה"ר כו' כמ"ש במ"א, וא"כ ביטל הרצונות זרות זהו עמידה זה הקדמה והכנה להילוך דקדושה בחי' הלוך ונסוע ברצוא ושוב דק"ש ואח"כ עמידה דשמו"ע שהוא ביטל הרצו"ש ג"כ כו' כנ"ל. וזהו"ע העמידה שבכללות המלאכים ונא' ע"ז כולם עומדי' כו' ומשמיעים כיראה כו' שזהו ג"כ יראה וביטל אמנם הוא יר"ת ביטל היש, אמנם עמידה דשרפים עומדים ובעמדם תרפינה הוא יראה עילאה ביטל אמיתי, והו"ע עמידה דשמו"ע כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן ענין הקרשים שהיו עומדים דוקא והבריחים שהיו להקרשים ובריה התיכון בתוך הקרשים דוקא. והענין דהקרשי' הם בחי' המדות שנק' צומח מפני שצומחים מקטנות לגדלות כו' כמ"ש במ"א, העיקר הוא שיהי' המדות בבחי' עמידה דוקא כלים לגילוי אלקות וז"ש ועשית קרשים למשכן שיהיו בבחי' משכן וכלי שיהי' לו ית' דירה בתחתונים צ"ל עצי שיטים עומדים בעמידה דשמו"ע שהוא בחי' אתהפכא ביטל במציאות

ותמן קאתי מלכא שנמשך האור למטה כו' כנ"ל, וזהו ע"י הבריה התיכון שהוא בתוך הקרשים דהנה בזהר פ' בלק דקפ"ו סע"א דהבריה התיכון הוא עמודא דיעקב רזא דמשה, וברמ"ז שם שזהו בחי' הדעת שנמשך לת"ת ומת"ת ליסוד בלי פירוד כו'. והענין דדעת הוא מחבר חו"ב ומחבר מוחין ומדות והיינו שממשיך גילוי החכ' במדות, וכידוע דדעת אין הכוונה ידיעה לבד שהרי כתי' דע את אלקי אביך כו' ולכאור' הי' לו להודיעו ידיעת אלקות, אלא שהדעת הוא בחי' הכרה באלקות שנעשה ע"י ההתקשרות והעמקה שמעמיק דעתו בחוץ בהענין אלקי באומץ מוחו ולבו עד שבא להכרה באלקות כאילו רואה כו', ונמשך זה בלב שהלב מתפעל ומתבטל מהכרה זאת בבחי' ביטל במציאות, שזהו עיקר ענין הדעת ההתקשרות (בל"א צוא גיטראגן), ואנו רואין בחוש מי שיש לו חוש ההעמקה וההתקשרות הנה כל דבר שיהי' במשך זמן כמו דבר המפחד ר"ל ה"ז אצלו כמו שבא הדבר ומתבטל כל עצמותו מזה כו' וכמו"כ יובן בעבודה שע"י הדעת נרגש (ווערט דער הערט כו', ואין הכוונה על הרגשה והשגה שנת"ל כמובן) אצלו הענין האלקי בהכרה בהדבר עד שמתבטל כל עצמותו מזה בבחי' ביטל במציאות הנ"ל, וזהו"ע הבריה התיכון שהוא בתוך הקרשים פ"י בפנימיות וכמו ונקדשתי בתוך ישראל היינו בפנימיות נש"י כמ"ש במ"א כמו"כ בתוך הקרשים בפנימיות המדות להיות בבחי' ביטל במציאות, והבריהים שלמעלה ולמטה הם בחי' חו"ב שנק' אב ואם מקור המדות ועיקר הולדת המדות הוא מבינה כמ"ש אם הבנים שמחה כו' כידוע ולכן תבונה הוא בן ובת כו', אמנם בריחים אלו הם בחיצוניות הקרשים דהיינו בחי' ביטל היש לבד והיא האהוי"ר דק"ש וגם הביטל דפסוד"ז שמהתבוננות ההילולי ושבחי' כו' כנ"ל והבריה התיכון הוא בחי' דעת שממשיך בהמדות מבחי' חכ' הוא בתוך הקרשים בחי' ביטל אמיתי כו', וצריכים כל הבריהים לעמידת הקרשים כי סדר העבודה צ"ל תחלה דפסוד"ז ואח"כ האהוי"ר דק"ש והוא בחי' אתכפי' ואח"כ עמידה דשמו"ע אתהפכא שזהו עיקר ענין העמידה וזהו והבריה התיכון הוא בחי' הדעת וההתקשרות והוא בתוך הקרשים בפנימיות המדות והוא עיקר עמידת הקרשים בביטול במציאות ועי"ז נעשה בחי' המשכן ושכנתי בתוכם להיות לו ית' דירה בתחתונים שיהי' הגילוי אור למטה בארץ כו'.

בס"ד, רנ"ד

ואתה תצוה את בניי ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר נר תמיד מחוץ לפרוכת יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר כו'. וצ"ל מאחר דאהרן הוא המדליק את הנרות למה כתי' ויקחו אליך שמן זית כו', דלכאור' הי' צ"ל השמן ג"כ לאהרן ולמה השמן הוא למשה דוקא.

אך הענין הוא דהנה ידוע דמשה ואהרן הם שושבינא דמלכא ושושבינא דמטרוניתא. אהרן הוא שודמ"ט, עד"מ שושבין של הכלה שמביא ומעלה את הכלה אל החתן, וידוע דהקב"ה נק' חתן וכנס"י נק' כלה, ואהרן שהי' שודמ"ט היינו שמעלה נש"י, וזהו"ע העלאת הנרות שהי' אהרן כה"ג מעלה את הנרות כמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות כו', והיינו בחי' העלאת נש"י שנקראו נרות גר הוי' נשמת אדם, ושבעה נרות נגד שבעה מדרגות שבעובדי ה' יש עובד מאהבה ויש מיראה ויש בבחי' התעוררות רחמים על גפשו ויש בבחי' ניצוח כו'. וענין העלאה הזאת היינו שהי' ממשיך בהן בחי' אהבה רבה עד שתחפץ ליכלל באור ה' מקור חוצבם, וכמשל הניצוץ הקטן שעולה ונמשך ליכלל ולהבטל באבוקה הגדולה כך כל גפש אלקי' הוא ניצוץ אלקות ואהרן הוא משבעה רועים הממשיך בו התלהבות ורשפי אש שלהבת. כי הניצוץ ירד בהשתלשלות המדרגות בראת יצרת עד שנפחת בי בתוך הגוף ונה"ב המכסה ומסתיר על אור ה', וגובר כח רוח הבהמה להשפיל ולהוריד אור הניצוץ אלקי' למשך אחרי גופו ונחשך אורה וזיווה מאד ע"י התלבשותה בלבושים צואים דנה"ב. אך גר אלקים טרם יכבה ע"י חשכות חומר הגוף מיד נמשך ונתעורר מלמעלה בחי' אה"ר שהוא בחי' ומדרגת אהרן כה"ג (כי אהרן הוא א' הר נ', פי' הר הוא בחי' אהבה שממשיך בחי' זו מבחי' אלף פלא עליון, והגוף פשוטה להשמיע ולהגיע אהבה זו למטה מטה כו') שנק' שושבינא דמטרוניתא לעורר את האהבה בניצוץ זה שיעלה ויצא ממאסר הגוף המחשיך אורו להתקשר ולדבק וליכלל במקור חוצבו באלקים חיים באה"ר ותשוקה נפלאה כהמשכת והעלאת הניצוץ הגשמי אל האבוקה הגדולה, וזהו ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים כו' (ובבקר הי' הטבת הנרות, והוא ע"ד מ"ש בוהר רנא ברמשא שמחה בצפרא רנא הוא בחי' גבורי' שהוא העלאת הניצוץ זה נצרך ברמשא שאז החשך יכסה כו' ע"כ אז צריך לעורר העלאת הניצוץ כנר לאבוקה ובבקר ממשיך בחי' שמחה מרוב כל הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה כו'. וכן למעלה יובן ענין זה דהעלאת הנרות שהמלי' דאצי' יורדת בב"יע לברר הרפ"ח ניצוצי' ואהרן שודמ"ט ממשיך לה ה"ג שתתעורר בהעלאת מ"ן לעלות לאצי'. וזהו דוגמת משל בענין הנשמה דלפי שירדה בהשתלשלו' המדרגות מבחי' טהורה היא טהירו' עילאה לבחי' בראת יצרת נפחת בי כנ"ל ע"כ כדי לעורר את האהבה צ"ל ע"י אהרן כה"ג כו').

ב) אך הנה כדי שיהי' העלאת הנרות ע"י אהרן כתי' תחלה ויקחו אליך שמן זית זך. אליך דוקא שהוא משה שושבינא דמלכא הי' צ"ל אליו הבאת השמן למאור ואז אח"כ יוכל אהרן שודמ"ט להעלות הנרות. והענין כי פי' שושבינא דמלכא שהוא הממשיך גילוי אור אי"ס ב"ה מלמעלה למטה, והמשכה זו הוא להיות התלבשות אור אי"ס ב"ה בחכמת התורה. כי כ"ד ספרין דאורי' נאמר עליהם ותמלא כדה כו' שהם רק כמו כד מים החכ', על כן להיות המשכה זו ממקור החכמה בתורה שלפנינו הוא ירידה

והמשכה, והיינו ע"י משה שנא' בו מן המים משיתיהו דהיינו מעצמות ים החכמה בחי' מים עליונים שמעל לרקיע נו', ועל כן נאמר כי כבד פה וכבד לשון אנכי ופי' כבד פה חשבע"פ וכבד לשון תשב"כ. דהיינו שהי' ירידה וצמצום אצלו להתלבש בבחי' הכד מים החכמה שהוא בחי' תשב"כ ותשבוע"פ, כי הי' מבחי' עצמות חכמה עליונה שהיא נעלמה מעיני כל חי וא"א לבא בגילוי בהשתלשלות כלל רק שאמר לו הקב"ה אנכי אהי' עם פיה. פי' שע"י גילוי אנכי במעמד הר סיני וירד הוי' וכו' אנכי הוי' כו' יכול להיות פה וגילוי גם לבחי' חכ' הנעלמה הנ"ל, משום דלגבי בחי' אנכי סתימו דכל סתימין נגלו כל העלומות, וזהו ודברי אשר שמתני בפ"ך וכו'. ומ"מ ההמשכה היא ע"י משה דוקא שהוא מבחי' חכמה הנעלמה הנ"ל ע"כ נאמר אנכי אהי' עם פ"ך דוקא. וזהו משה ידבר ר"ל שינהיג וימשיך גילוי אור א"ס ב"ה בתורה (וכמ"ש במ"א דמשה הוא מבחי' ח"ס שלמעלה מחכ' דאצי', ושרשו מש' מ"ה דא"ק, ע"כ משה ידבר וימשיך גילוי אור א"ס ב"ה בחכמה דאצי' שהיא כד מים הח"ס הנ"ל ומשם בבי"ע בתורה שלפנינו). ולכן הי' בחי' השמן למאור שייך לבחי' משה דוקא, כי פי' מאור הוא מקור האור. וזהו שארז"ל על העוסק בתורה המאור שבה מחזירו למוטב, המאור דוקא. והרי כתיב ג"כ כי גר מצוה ותו' אור שנקרא התורה רק אור ולא מאור, וכמו אור היום שהוא הארה מהשמש ולא מהותה ועצמותה ממש. אך שניהם אמת, כי בחי' הנגלות לנו כ"ד ספרין דאוריית' שהם רק כד לבד מכללות ים החכמה והרי הכד אינו בערך. ובטל ממש לגבי עצמות הים שיש בו כדים בלי מספר. על כן בחי' זו נק' אור שהוא בחינת גילוי מעצם המאור שאינו בא לידי גילוי עתה, רק לעיל יתגלו טעמי מצות הוא בחי' המאור שבה, ומ"מ גם עכשיו נמשך המאור בה רק שהוא בבחי' העלם, ואעפ"כ כיון שמלוכש בה ממש לכך מחזירו למוטב לכל ניצוץ אלקי. וכדלקמן אי"ה בענין העלאת הנרות שהוא דוקא ע"י המשכת שמן למאור תחלה. ולכן נאמר שמן למאור, שכמה שמות נק' התורה נק' לפעמים לחם ויין וגם שמן, ובחי' הנגלות שבתורה נק' לחם כמו לחם שעליו יחי' האדם ואם אין לחם לא יועיל יין ושמן, רק אחר אכילת לחם שייך יין ושמן. כי יין ושמן הוא בחי' פנימית התורה וכמשארז"ל כנסם יין יצא סוד, שהסוד הוא גילוי אהבה המסתורת. והיינו ע"י יינה של תורה שהוא הפנימי' להבין ולהשכיל בגדולת ה' איך דכולא קמי' כלא חשיב והוא ית' אחד בשמים וארץ וד' רוחות כו', מה שאפשר להשיג. אך השמן הוא למעלה מבחי' יין ולכן השמן צף ע"ג יין, וגם נחלקו חז"ל בפ"ק דשבת בשמן שצף ע"ג יין דלרבנן דריב"ן אין חיבור זה לזה כלל, והיינו משום שהיין הוא בחי' ההעלם שיוכל לבוא לידי גילוי כמו המח' שהיא בחי' העלם אעפ"כ באה לידי גילוי בדבור, ולכן זה נק' בחי' ותורה אור אבל השמן הוא בחי' למאור שלמעלה מבחי' אור וגילוי. וכמו עד"מ באדם הנה יש גילוי השכל ויש ג"כ בחי' הנק' משכיל היינו מקור השכל שמהות ועצמות בחינה זו א"א לבוא לידי גילוי כלל בנפש. וענין בחי' זו

למעלה זהו מארז"ל שתוק כך עלה במח' כו'. וזהו ענין ויקחו אליך שמן זית וך כתית למאור (כי בחי' זו דמאור גק' שמן זית וך, כי ג' שמנים הן היינו כל בחי' חכמה גק' שמן ובינה גק' יין, ונמצא חכ' דאצ"י גק' ג"כ שמן ומ"מ היא רק בחי' אור אבל מאור זהו ח"ס שגק' שמן זית וך) שע"י משה נמשך בחי' המאור שבתורה. והיינו שיהי' בחי' אבוקה ומאור שאז יוכל אהרן להעלות הנרות שהוא בחי' ביטול והתכללות הנר באבוקה שאם אין האבוקה והמאור בקירוב להניצוץ והנר לא יוכלל כלל באור האבוקה ע"כ צ"ל תחלה המשכת המאור שבה ע"י משה דוקא שושבינא דמלכא. והנה מאור זה הוא שרש ומקור גש"י כמ"ש כי אתה אבינו, כמו שמוח הבן נמשך ממוח האב שבמוח מלובש מקור החכ', ולכן יש בכח כל א' למסר"ג באחד למעלה מהטעם ושכל הגלוי, כי הוא נלקח מבחי' שלמעלה מהחכ' הגלוי' הנק' אור כ"א מבחי' חכ' הנעלמה הנק' מאור שהוא בחי' אתה אבינו וכו'. ולכך ע"י המשכת וקירוב מקור זה שהוא בחי' שמן למאור ע"י משה אזי יהי' אח"כ ביכולת אהרן להעלות הנרות שהן גש"י שיהיו בטלים ונכללים במאור זה כנר בפני האבוקה. אבל בלא בחי' המשכת השמן למאור ע"י משה דוקא שהוא הממשיך בחינה זו להיותו שושבינא דמלכא כנ"ל לא הי' באפשר לאהרן להעלות גש"י עם היותו שודמ"ט, מפני שאין ביטול הנר רק בפני האבוקה והמאור דוקא. וזהו ויקחו אליך דוקא שמן זית וך כתית למאור ואח"כ יערוך אהרן את הנרות כו'. ועמ"ש בתו"א סד"ה ואתה תצוה גבי אך הכח הזה שיש לאהרן כו' עד גמירא, ועמ"ש ע"פ וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוום אל בניי ויצוום לשון צוותא וחיבור כו'.

ג) והנה כ"ו הי' נעשה בבהמ"ק דוקא שנא' בו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דהיינו שבו מתחברים ומתייחדי' קודב"ה ושכינתי' בחי' חתן וכלה וע"כ הי' שם דוקא בחי' המשכת שמן למאור ע"י משה שושבינא דמלכא והעלאת הנרות הן גש"י ע"י אהרן שודמ"ט. והענין הוא כמארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק. ויש להבין למה בנין בהמ"ק דוקא נקרא שמחת לבו. ויש להקדים ענין מ"ש צור לבבי וחלקי אליקים לעולם, למה גק' צור לבבי וכן כתיב לבבתיני אחותי כלה. אך הענין הוא עדי"מ שהלב הוא משכן הדם הוא הנפש שהוא בחלל השמאלי שבלב וממנו סובב והולך הדם לכל האיברים ע"י גידים שבהם נמשך הדם וזהו עיקר החיות. אך לא הדם מצד עצמו לבד מחיה את הגוף עם היות ששורה בו בחי' נפש אלא ע"י התלבשות ג"כ מבחי' רוח החיים השורה בחלל הימני שבלב שמתלבש בהדם שבחלל השמאלי ואז הוא מחיה, כי בחי' נפש הוא בחי' מקבל מבחי' הרוח, וכמו הנקבה שמקבלת מהזכר כמ"ש בוהר דמשפטים בהסבא שרוח ונפש הן דכר ונקי'. והענין הוא כי מובחר הדם שנתברר מהמאכלים הוא מתעלה לחלל השמאלי שבלב ואז הלב מבררו שנית ושולח מובחר מה שנתברר היינו אידיים דקים אל המוח ועי"ז נמשך אח"כ בחי' אור וחיות מן המוח אל הלב, והוא המתלבש בחלל

הימני שבלב וכמ"ש לב חכם לימינו היינו מה שהלב מקבל בחי' חכ' מהמוח הוא בחלל הימני והוא בחי' רוח החיים שבחלל הימני שמלא אור ורוח בלבד ואז מתלבש בחי' רוח זה בדם שבחלל השמאלי שבלב בחי' נפש והוא בחי' הדפק שבלב בבחי' רצוא ושוב היינו דפיקו האחד בבחי' הרצוא מהלב אל המוח ואח"כ דפיקו השנית בחי' שוב והמשכה מרוח החיים שנמשך מהמוח בחלל הימני שבלב ומתחברים יחד עם הדם שבחלל השמאלי ונעשה מזה בחי' דפיקו דלבא. וה"ז בחי' התחברות נפש ורוח מקבל ומשפיע כנ"ל ומזה נעשה בחי' המשכת החיות בכל האברים בכל אחד לפי מזוגו כו'. וזהו ולחם לבב אנוש יסעד פי' יסעד לשון הגבהה שמגביה הלב לקשרו ולחברו עם המוח, דהיינו ע"י בירור הנעשה מהמאכלים שע"ז הלב שולח אידיים דקים למוח וחוזר ונמשך רוח חיים מהמוח אל הלב, והרי ע"ז מתקשרים הלב והמוח יחד. והנה כך יובן הנמשל למעלה ענין הקרבנות שנק' לחמי כו', להיות ידוע בשרש ענין הקרבנו' כי שרש נפש הכהמה נמשך מבחי' פני שור שבמרכבה, כמו ג' שותפין באדם שהקב"ה גותן בו נשמה, ונפש העוף נמשך מפני נשר וע"י הקרבן וזריקת הדם על המזבח עולה החיות ונפש הבהמה לשרשו בחי' פני שור וכן העלאת נפש העוף לבחי' פני נשר וע"ז ניתוסף אור וחיות בחיות המרכבה והחיות נושאות את הכסא ואת אדם העליון שעל הכסא לבחי' שלמעלה מבחי' אדם הוא עצמות המאציל ב"ה שנא' בו כי לא אדם הוא וכת"י אשר לא ישב אדם שם ומשם חוזר ונמשך אור חדש להתלבש בבחי' אדם שעל הכסא. וזהו ריח ניחוח להוי' שע"י הריח והעלא' נפש הבהמה והעוף וחיות המרכבה נעשה בחי' ניחוח חות דרגא להיות בחי' ש' הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות. וה"ז ממש כמשל שע"י המאכל נעשה העלא' מהלב למוח והמשכה מהמוח ללב, והוא חיבור רוח ונפש דכר ונוק'. כמ"כ הוא למעלה ע"י הקרבן נעשה ריח והעלא' מ"ן, ואח"כ ניחוח והמשכת מ"ד בחי' חתן חות דרגא. ועיין בזהר שלח דקס"א ע"ב ת"ח כד אנהיר עתיקא סתימאה במוחא ומוחא אנהיר ללבא כו' ודא אקרי כח ה' ע"ש ובמק"מ, ועמ"ש מזה בד"ה ענין נסכים בפ' שלח. והיינו ששרש המשכה זו הוא ממקום גבוה מאד מבחי' כי לא אדם הוא כנ"ל בחי' עתיקא, וע"כ גק' הקב"ה צור לבבי דהיינו שהמשכת האור מא"ס ב"ה הוא ע"י אתעדל"ת בהעלאת הקרבנות כמו שהוא בלב האדם ע"י המאכל כנ"ל. ועפ"ז יובן בטוב טעם מה שבנין בהמ"ק שבו ה' העלאת הקרבנות הוא דוקא בחי' שמחת לבו של הקב"ה. כי ענין שמחת הלב הוא פתיחת הלב, והעצבות הוא מחמת שהלב סגור וקמוט ופתיחת הלב הוא ע"י תוס' חיות חדש מבירור מוכחר הדם שנתברר מהמאכלים הטובים ועולה ונכלל בלב, כי השמחה היא מחמת גילוי הפנימי' כמו ענין צהבו פניו הוא מחמת גילוי פנימית הדם, וכך הוא בשמחת הלב. וע"ז ניתקן הילוך האור החיות הדמים באברים ביתר שאת ויתר עז כידוע שמחת שמחת הלב דוקא נתקן כל הילוך הדמים בתוספת אור וחיות לתקן גם כל ריעותא וקלקול

כו'. ולכן בחינה זו דשמחת הלב למעלה הוא דוקא בבנין בהמ"ק שע"ז
 יהי' העלא' הקרבנות להיות ריח ניחוח כו' שמבירור זה וההמשכה שאח"כ
 יהי' בחי' שמחת לבו כביכול. וע"כ גם ענין העלאת הנרות ושמן למאור
 הוא בבהמ"ק דוקא דלשם נמשך בחי' השמן למאור כו' ע"י שוד"מ בחי'
 ניחוח חות דרגא והיינו מ"ש שמן וקטורת ישמח לב.

ד) והנה עכשיו שאין לנו בהמ"ק תיקנו תפלות במקום קרבנות להעלות
 לנה"ב באש שלמעלה הוא דביקות נה"א ברשפי אש כו' והן הן ד'
 בחי' ומדרגות שבסדר התפלה ע"ד מ"ש והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרים כו'
 לא ברוח ה' ואחרי הרוח רעש כו' לא ברעש ה' כו' ואחרי הרעש אש
 לא באש ה' ואחרי האש קול דממה דקה כו'. דהנה בפסוד"ז שמסדר שבחו
 ש"מ בהתהוות כל הנבראים מלאכים ועולמות עליונים ותחתונים הרי כולם
 נתהוו מבחי' רוח פיו ית' כמ"ש וברוח פיו כל צבאם, כל צבאות ה' עליונים
 ותחתוני' וגם עבודת המלאכים באו"ר הכל מבחי' רוח פיו העליון כמ"ש
 עושה מלאכיו רוחות כו', ורוח זה מפרק הרים כי הוא ע"ד רוממות אל
 בגרונו וע"ז חרב פפיות כו' ופסוד"ז כמו זמור עריצים. אך כל זה לא
 ברוח הוי' אלא בבחי' רוח אלקים בלבד, שהרי כל ההתהוות מאין ליש אינו
 רק מבחי' שם אלקים והוא בחי' ה"א אחרונה דש' הוי' שאינו רק הבל
 רוח חיצוני בלבד כמו אות ה"א במבטא שנק' אתא קלילא דלית בי' מששא
 וזהו כמ"ש וברוח פיו וכמארז"ל בה"א בראם כו'. וזהו לא ברוח דהוי'
 וגם התפעלות הנפש בפסוד"ז והתבוננות זו הוא מדרגה הא' שבבחי' רוח
 שלא ברוח הוי' כו', שלא נמשך בזה בחי' שם הוי' כי אינו רוח דהוי'
 כנ"ל. ואחר הרוח רעש כו' זהו בברכת יוצר שהמלאכים מקדישי' ומשבחי'
 את שם כו' והאופנים ברעש גדול כו'. והנה זה הרעש בא מפני שאו'
 ג"פ קדוש שהוא מובדל ומופלא מכלי השגתם המצומצם בהם מרוח פיו
 מבחי' ה' תתאה הנ"ל ולכך אר' קדוש שאינו בגדר עלמין להיותו למעלה
 מבחי' צמצום ההמשכה האלקי' שנמשך בחוכם ממש, ומחמת שאינו נתפס
 במוח השגתם והשכלתם ע"כ אומרי' איה מקום כבודו כו', והוא סיבת
 ההתפעלות ברעש דוקא. משא"כ מבחי' השגת אור אלקי המלובש בתוכם
 שמשגיגים אורו כמו שמשגיג אדם חיי גפשו כו' לא הי' התפעלותם ברעש
 כו'. וא"כ הי' הרעש נמשך מבחי' ר' דשם הוי' כו' קדוש קדש וי"ו שהוא
 למעלה מבחי' ה' אחרונה המלובשת בתוכם ממש ע"כ רועשים. ועכ"ז
 לא ברעש הוי', שאין כל שם הוי' נמשך בזה רק וי"ו וה' ולא י"ה כו'.
 וגם הוי"ו נמשך בבחי' מקיף עליהם שהרי אר' קדוש כו', וי"ו דקדוש
 הוא בחי' המשכה בבחי' מקיף מקדש העליון דהוי' כו' כמ"ש בדי"ה צאינה
 וראינה. ואחרי הרעש אש שהוא ברכה שני' דק"ש אהבת עולם כו' עד
 הבחור בעמו ישראל באהבה שהוא אהבה ברשפי אש בתשוקה וצמאון
 הגפש כמ"ש צמאה לך נפשי כו', שהוא התפעלות הנשמות והשגות אלקות
 בבחי' בינה שהיא מולדת התפעלו' ברשפי אש כידוע דבינה לבא שהתלהבות

הוא נמשך מבינה דוקא. והיינו משום דאימא מקננא בכורסייא כו', וכמ"ש רשפיה רשפי אש שלהבת יה כו'. ומאהבה כוז באה הנפש לבחי' מס"נ באחד בק"ש ביהו"ע ויחור'ת ולהיות אהבת בכל מאדך כו'. ובאש זה נשרף הנה"ב כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך. ועכ"ז לא באש הוי', שאין היוד' דשם הוי' נמשך שהוא העיקר דש' הוי' כידוע דה"א ביו"ד שהוא בהתכללו' בינה בחכ' שהחכ' אין זבינה יש וכו' וגם שממילא באה הנפש לבחי' ביטול במציאות בק"ש באחד שהוא יו"ד כו'. מ"מ הרי אין כ"ז רק בחי' העלאה מלמטלמ"ע, אבל עדיין לא נמשך שם הוי' מלמעלמ"מ. וזהו לא באש הוי' כו'. אלא אחרי האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא שהוא בחי' המשכ' שם הוי' בשלימות מלמעלה למטה כו'. והיינו ענין המשכ' בחי' קול דתורה דוקא כמ"ש ואשים דברי בפוך כו' ודברת במ כו'. והענין הוא להיות ידוע דאורייתא מח"ע נפקת מבחי' פנימיות חכ' שבה שורה עצמיות אוא"ס ממש בחי' אין האמיתי וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' מאין ממש, וע"כ בקול דתורה מפני שהיא דבר ה' זו הלכה המדברת בפיו ממש, כי מה שבי"ש אוי' וב"ה אוי' איזה מאמר עצמו רק דא"ת שדובר במ ולא הם המדברי' כו' וזוהו נמשך כל שם הוי' גם קוצו של יו"ד מבחי' מקור החכ' שמאין תמצא כו'. וזהו בחי' קול דממה דקה דתמן קאתי מלכא שהוא בחי' עצמו' אוא"ס שמתגלה בחכ' שהוא יו"ד שהוא רק בחי' ביטול ושמוון ממש כדומם כח מ"ה ממש וזוהו דקה כו' וד"ל. וז"ש במשה ששרשו בבחי' מ"ה דפנימי' חכ' כנ"ל ואלקי' יעננו בקול, שהוא בחי' קול דממה דקה כו', וזהו שארד"ל בקולו של משה כו', וזהו כענין יחד רוח ונפש הגו' למעלה גבי שמחת לבו, וכך קול דתורה הוא המשכה מהמות אל הלב כו'. וגם קול דממה דקה זהו בחי' שמו"ע ועמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים (וזהו ג"כ דשמו"ע נק' בעטרה כתרי' שמוה נמשך להיות קול כו').

ה) אך הנה מי הוא הגורם להיות המשכת שם הוי' בבחי' קול דממה דקה כנ"ל שהוא גילוי אוא"ס בחכ' דתורה למטה מטה הנה ע"ז נא' בעטרה שעטרה לו אמו כו'. והוא ע"ד מארז"ל שהמלאך סנד"ל קושר כתרים לקונו מתפללות ישראל כו'. והענין הוא כי הנה עדי"מ העטרה עשויה מאבנים טובות המאירים, שעם היות שהאבן עצמו הוא בחי' דומם פשוט אך הארתו חיוו מצד עוצם הזדככות חומריותו נעשה לעטרת תפארת בבחי' כתר ועטרה ע"ג הראש. וכך יובן בתפלתיהן של ישראל שאעפ"י שאותיות דיבור התפלה עצמן שנק' אבנים הרי הן בחי' דומם מ"מ כאשר מאיר בהם מבחי' טוהגת הלב ברעותא דלבא בנקודת הרצון הפנימי ורעותא דלבא נק' טוב לב כמ"ש במ"א בפ"י תחת אשר לא עבדת בשמחה ובטוב לבב, וא"כ הרי כל אות ואת מאיר הרצון ההוא. וה"ז כמו אבן טוב המאיר, וע"כ מהן דוקא המלאך סנד"ל קושר כתרים לקונו לעשות מהן בחי' עטרה וכתר בראשו של הקב"ה שזהו בחי' אור רצון העליון שנק' כתר כידוע, והיינו שממשיכים לבחי' רצון העליון להיות בבחי' טוב ומלא כו' עם

היותו מצד עצמו למעלה מגדר עלמין. ולכך נק' ישראל עושין רצונו של מקום שממשיכים לרצון כמ"ש יהי רצון מלפניך כו', ואור הרצון הזה אע"פ שנעשה בבחי' עטרה וכתר מקיף ע"ג הראש ומוחין בתפלת ישראל, מ"מ מאחר שנעשה מאותיות התפלה שנק' אבנים טובות כנ"ל אי"כ הרי משם דוקא חחר ונמשך אור רצון העליון ההוא מלמעלה למטה להתלבש בכל עולם ועולם עד שמתלבש ובא למטה ממש כמו להיות רופא חולי עמו ישראל ומברך השנים וכה"ג, דכל הבקשות שבחי' ברכאן דצלותא אשר אתה אנו מבקשים רפאנו וברך עלינו השיבנו סלח לנו וכיוצא הרי אומר ברוך אתה ה' לנוכח שיהי' בחי' המשכה וגילוי רצה"ע מלמעלה למטה בזה, דהיינו שיומשך מאור רצה"ע לבא בבחי' עלמין ולהיות ברוך ונמשך מעולם לעולם עד עה"ז השפל ולהיות בפ"מ כך רופא חולים או מברך השנים. והו ע"י בחי' רצון דכנ"י מלמטה למעלה העולה עם אותיות התפלה ובאמרו ברוך אתה רופא כו' שנעשה מזה בחי' כתר ועטרה למעלה כו' כנ"ל דרוח אייתי רוח כו', וע"י אותו המלאך שקושר הכתר ע"י נמשך למטה לשמוע תפלת כל פה להיות מתקיימות בפר"מ. וזהו בעטרה שעטרה לו אמו ביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק. ועכשיו תפלות במקום קרבנות תקנו להעלות נפש הבהמית והן ד' מדרגות רוח רעש ואש ואחרי האש בחי' קול דממה דקה שהוא גילוי אוא"ס בתו' כנ"ל. והגורם לזה הוא בחי' הכתר והעטרה דסנד"ל עושה מתפלות ישראל כנ"ל. שהרי האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו כו', כ"א צ"ל תפלה ג"כ והוא בחי' עטרה הנ"ל ובזמן בהמק"ד הי' זה עבודתו של אהרן בהקרבת הקרבנות והעלאת הנרות כנ"ל. ועכשיו בעבודה הו"ע תפלה ותורה, תפלה הוא העלאת הקרבנות ותורה הוא בחי' שמן למאור, ועז"א ויקחו אליך דוקא בחי' משה, וכמ"ש והאלקי יעננו בקול בקולו של משה, והעלאת הנרות דאהרן שהניצוץ האלקי נכלל בהמאור דתורה כו'.

בס"ד, ש"פ תשא, דנ"ד

הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ כו' כי נורא הוא כו'. וצ"ל הלא זה הי' אחר מ"ת שכבר היו ניסים הגדולים כמו יצ"מ וקרי"ס ומ"ת והמן, ומהו שאמר אעשה נפלאות אשר לא נבראו, והלא לא מצינו ניסים יותר גדולים מהניסים שהיו כבר כו'. והנה רש"י ז"ל פ"י ע"פ זה הנה אנכי כורת אתך ברית על זאת משמע דקאי על יגמה"ר (וי"ל משום דפסוק זה קאי על פסוק דלעיל מיני' אם נא מצאתי חן כו' ילך נא אד' בקריבנו, ופרש"י מאחר שאתה נושא עון

כו', וא"כ ה"ז בקשה על המשכת יגמה"ר למטה ועוד בקש וסלחת כר ונחלתנו שתחננו לך לנחלה מיוחדת וזהו בקשת ונפלינו אני ועמך שלא תשרה שכינה על אר"ה, וע"ז אמר לו הנה אנכי כורת ברית על המשכת יגמה"ר שיומשכו למטה) וכמארז"ל ברית כרותה ליגמה"ר שאינן חזרות ריקם כו', נגד כל עמך אעשה נפלאות ל' ונפלינו שיהיו גשמי מופרשים ומובדלים כו' וזהו הבקשה הב'. ופי' נפלאות אין הכוונה על נסים ונפלאות כ"א מל' ונפלינו מובדלים, ונמצא שהי' הכריתות ברית על ב' ענינים על המשכת יגמה"ר ושלא תשרה שכינה על אר"ה, וזהו ונפלינו אני ועמך כו', וצ"ל שייכות ב' הענינים זל"ז שעל שניהם הי' הכריתות ברית, וגם צ"ל מהו ענין הכריתות ברית הוזה עם משה, הלא כבר כרת ברית עם אברהם כמ"ש ביום ההוא כרת ה' ברית את אברהם כו', וכת' אשר כרת את אברהם כו', ומהו ענין הכריתות ברית עוד הפעם עם משה כו', ובמד"ד בשה"ש ע"פ אשכול הכופר בענין כריתות ברית דאברהם ר"ל בשם ר' חמא אמר הרהורי דברים הי' שם מי הרהר אברהם הרהר ואמר לפני הקב"ה רבש"ע כרת ברית עם נח שאין אתה מכלה זרעו מן העולם ועמדותי אני וסגלתי מע"ט לפניך ודחת בריתי לבריתו (פי' במת"כ במה שהרג ד' מל' שהיו מבני נוח) שמא יעמוד אדם א' ויסגל מצות ומע"ט יותר ממני וידחה בריתו לבריתי א"ל הקב"ה אל תירא אנכי מגן לך מנח לא העמדותי מגינים וצדיקי' ממך אני מעמיד מגינים וצדיקי' כו', וא"כ צ"ל מהו עוד הכריתות ברית עם משה, אך הענין דכריתות ברית דאברהם הי' על הארץ כמ"ש אשר כרת את אברהם כו' לאמר לך אתן ארץ כנען כו' וכמ"ש ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית כו' לזרעך נתתי את הארץ, שהכריתות ברית הי' על הארץ דוקא, אבל הכריתות ברית דמשה הי' על זמן הגלות וכן תרגם הת"י שקאי על זמן הגלות כו', דהנה בפ' בחקותי גא' תחלה וזכרתי את בריתי יעקב כו' והארץ אזכור שהוא הכריתות ברית שעם האבות על בחי' ארץ, ואח"כ גא' ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם דהיינו בזמן הגלות לא מאסתים בגלות בבל ולא געלתים בגלות מדי כר' להפר בריתי בימי טיטוס כי אני ה' אלקיכם לע"ל וזכרתי ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מאמ"צ (והו' לפי' הבחיי וגם לפי' המד"ר ורש"י שברית ראשונים קאי על השבטים מ"מ הרי גא' אשר הוצאתי אותם מאמ"צ שקאי על הכריתות ברית דמשה) שהוא הכריתות ברית דמשה שאפי' בזמן הגלות יהי' ג"כ לא מאסתים כו'.

ב) ולהבין ההפרש בין כריתות ברית דאברהם לכריתות ברית דמשה צ"ל תחלה ענין הכריתות ברית, דהנה בירמי' ל"ד גא' בכריתות הברית שישלחו עבדים לחירות, העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריה, שענין הכריתות ברית שכורתים דבר אחד שלם לשנים ושני האנשים הכורתים הברית עוברים בין הבתרים, והיינו להורות שכמו הדבר אשר כרתו אתו לשנים הנה השני חצאים כל אחד הוא רק חצי דבר ואין לו שלימות בלתי

המחצה השנית ובתחברותם יחד נעשו דבר אחד שלם. כן עד"ו יהיו הב' האנשים העוברי' בין הבתרים שכל אחד יהי' רק חצי דבר ולא יהי' לו בחי' השלימות בלתי כאשר יתחבר עם השני כו'. וכמו דוד ויהונתן כתי' ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד ויכרות יהונתן ודוד ברית, בש"א סי' י"ח א"ג. ועד"ו הי' הכריתות ברית עם אברהם כמ"ש והנה תנור. עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגורים כו' שלכן נק' ברית בין הסתרים כו'. וצ"ל למעלה מהו ענין הכריתות ברית ולמה צריכים לכריתות ברית הלא די אם הי' מבטיח בדבור הלא כתי' אני הוי' לא שניתי כו'. אך הענין הוא דהנה כתיב כי חלק ה' עמו, שנש"י הם חלק הוי' שכמ"ל שהחלק הוי' הם נש"י אין להם שלימות כ"א כאשר יתחברו עם שם הוי' מקור נש"י, כן כביכול למעלה לא נמצא בחי' השלימות בלא ישראל. זהו מ"ש תמתי וארז"ל תאומתי כביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני. התינו בחי' כלה שנש"י נק' כלה והקב"ה נק' חתן, שהחתן לבד או הכלה לבד הם פלג גוף ובהתחברותם יחד הם אדם אחד כמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שםם אדם שבהתכללותם יחד נק' שםם אדם. אבל זבל"ו הם פלג גוף. ועד"ו יובן למעלה כביכול שלא נמצא בחי' השלימות והוא רק חצי דבר ונש"י משלימין כביכול למעלה כו'. והוא כמו שדרשו רז"ל תמתי ל' תמימות שעושים בחי' השלימות למעלה שלא יהי' חצי דבר כו'. והענין הוא דהנה כתי' לך ה' הגדולה והגבורה כו', שהם מדות עליונות דאצ"י שהם בבחי' ביטול במציאות לך, ואח"כ נא' לך ה' הממלכה. דהנה כתי' כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כל הנק' בשמי הוא בחי' עולם האצ"י ששם הוא בחי' ביטול במציאות. והגם כי יש שם בחי' השתלשל' ע"ס חכ' ומדות מ"מ הם בטלים בתכלית הביטול עד שאיהו וחייהי חד ואיהו וגרמהי חד כו'. דהאור בחי' חייהי הוא בבחי' יחוד עצמי וגם הכלים הם ג"כ חד ממש. וכמו עד"מ בגשמיות יחוד נפש וגוף הגם שהם ב' דברים מ"מ מתייחדים שאין לחלק כלל בין נפש וגוף. הרי גם בגשמיות מצינו יחוד כזה. ויובן דוגמא מזה למעלה שהכלים הם מיוחדים ממש, ועמ"ש במ"א בדי"ה כי נר מצוה. רמ"ג*. ולכן נק' ספירות ל' אבן ספיר בחי' הבהירות שמגלים את האור כמ"ש במ"א. זה מורה על יחודם שאינם מעלימים ומסתירים כ"א אדרבה מגלים אותו כו' ועמ"ש בדי"ה להבין מארז"ל תפילין דמארי עלמא, רנ"ג. ולכבודי בראתיו כו' הם ג' עולמות בי"ע שהם נבראי' נפרדים כמ"ש ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד כו' עד אף עשיתיו שמעלים ומסתיר לגמרי. כי בראתיו יצרתיו הם בחי' עולם הנשמות ועולם המלאכים אבל אף עשיתיו הנה אף הפסיק הענין עד שנעשה ונשתלשל עוה"ז הגשמי שמעלים ומסתיר לגמרי. זהו עבודת האדם (עמ"ש בזח"א דליה ע"א) להמשיך ע"י המצות שיהי' גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה, כי המכוון מבריאות

העולמות אינו שיהי' יש ודבר נפרד וישאר כן כ"א שיהי' גילוי אלקותו ית' למטה כמו למע' ע"ד מ"ש לע"ל ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו וכתיו כי עין בעין יראו שיהי' גילוי אלקות, ועכשיו העבודה הוא להמשיך בחי' זו ע"י המצות כי המצות נק' בשם זריעה כמ"ש זורע צדקות כו', שכמו הגרעין אע"פ שאינו בערך הפרי כשזורעים אותו צומח ממנו הפרי שיש בה טעם שאינו בערך הגרעין כו', כמ"כ יובן בענין המצות דמאי פרי מצות, שע"י המצות הגם שנתלבשו בגשמיות מ"מ ע"י המצות ממשיכים בחי' רמ"ח אברים דמלכא ותרי"ג מצות דאורייתא וו' דרבנן הם תר"ך עמודי אור, כמו שהעמוד מחבר המעלה עם המטה כמ"כ ע"י המצות ממשיכים שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה, שכמו שלמעלה באצ"י הוא בחי' ביטול כנ"ל בפ"י כל כל הנק' בשמי כמ"כ יהי' למטה ג"כ כו'.

ג) וזהו שנש"י נק' בשם כלה, שכמו שע"י יחוד דו"ג נעשה הולדה בדומה לו כו' כמ"כ ע"י בחי' כלה בחי' כנסי' נעשה בחי' גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה, וזהו בדומה לו. ונק' בחי' זו בשם לידה כי הוא בחי' לידת נשמות שהעולם אינו מסתיר להם כלל, והיינו שיהי' גילוי למטה כמו למעלה וזהו בדומה לו, וכמ"ש בזהר כל הנק' בשמי צדיקיא דמתקרין בשמי כו', וגם עי"ז נמשך תוס' אור בשם הוי', כי ע"י יחוד דו"ג נמשך תוס' אור גדול משניהם כמ"ש זכר ונקבה בראם כו' ויברך אותם שהברכה הוא תוס' אור, וז"ע ברכה נשואין כו', וביאור הענין הנה כתיב גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו וארז"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו. פ"י עיר אלקינו, כי הגה שתי אבנים בונות שתי בתים שלשה אבנים בונות ששה בתים, שהאבנים הם אותיות הדבור כנודע, וכללות עולם הדבור נק' עיר אלקינו. וגדול הוי' הוא בעיר אלקינו דוקא הוא בחי' מל' כנסי', משא"כ מלכא בלא מטרונותא כביכול לאו גדול אקרי ולא איהו מהולל ולא מלכא אקרי כמ"ש בזהר ויקרא דף ה' ע"א שאינו ניכר גדולתו ית' מאחר שלמטה הוא העלם והסתר גמור כו'. ויובן זה מתושב"כ ותושבע"פ, שבתושבע"פ דוקא ניכר הגדלות שבתושב"כ מפני שבתושבע"פ מדייקי' מאות אחת שבתושב"כ ומבארים היטב האמור בתושב"כ, וכמו ניסוך המים שמרומז בתורה רק באותיות שביום השני נא' ונסכיהם בתוס' מ"ם וביום הששי נא' ונסכיה בתו' יר"ד וביום השביעי נא' כמשפטם בתוס' מ"ם שזהו אותיות מים. או ל"ט מלאכות דשבת הוא מדברים ונא' הדברים אלה הדברים, דברים תרי הדברים ג' אלה עולה ל"ו, נמצא בין כולם שעולים ל"ט, או סוכה וד"מ שבלולב הם בתושב"כ רק איזה פסוקי' ובתושבע"פ הוא מס' שלימה, וכהנה רבות. שמוזה ניכר גדלות תושב"כ. משא"כ בלא תושבע"פ הנה אינו ניכר כלל גדלות תושב"כ שהרי הוא מלא סיפורי מעשיות כו'. ועד"ז יובן בענין גדול הוי' בעיר אלקינו, שע"י עיר אלקינו דוקא נעשה גדול הוי' שיהי' התפשטות גדולתו ית' ג"כ למטה שגם למטה יהי' גילוי אלקות כמו למעלה באצ"י שמאיר שם הוי'

כו', כן יהי גם למטה, וגם ממשיכים תוס' אור בשם הוי' כנ"ל. ובחי' זו היא דוקא ע"י המל' בחי' עיר אלקינו כנס"י מקור נש"י שממשיכים בחי' גילוי זה ע"י המצות שנק' בשם זריעה כנ"ל.

ז) וזהו ענין הכריתות ברית שהי' עם אברהם שהוא הכריתות ברית על הארץ כמ"ש ביום ההוא כרת כו' לזרעך נתתי את הארץ. והנה זריעת המצות צ"ל בארץ דוקא. שכמו בגשמיות הנה הוריעה היא בארץ דוקא כמ"כ זריעת המצות צ"ל בארץ, שז"ע מה שהקב"ה נתן לאברהם בברית בין הבתרים את הארץ כמ"ש לזרעך נתתי את הארץ שנתן להם בחי' הארץ העליונה שבה מלוכש כח הצומח להצמיח ע"י זריעת המצות להיות ע"י זרע צדקות מצמיח ישועות כו'. ולכן נק' נש"י בשם ארץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ, מפני שיש בהם כח הארץ העליונה ועי"ז הוא הצמיחה דמעהמ"צ כמ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ דוקא. מפני שכל ההעלאות וההמשכות הם ע"י הארץ דוקא כמ"ש זה השער לה' וכן תוצא הארץ נפש חי' כו' כמ"ש במ"א. ובעבודה ארץ הוא בחי' הכנעה ושפלות וכשהוא בבחי' ארץ אז נעשה הצמיחה ע"י מעהמ"צ וכמ"ש ונפשי כעפר לכל תהי' או פתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי, דכאשר הוא בבחי' ארץ שהכל דשין עלי' אז נעשה הפתיחה בתו"מ. ועי"ז מה שניתן להם כח הארץ העליונה היינו שניתן להם בחי' שרש ומקור הנשמות שלמעלה והוא בחי' כנס"י העליונה שנק' חלק הוי' בחי' ה' אחרונה שהוא חלק משם הוי' וניתנה לישראל וכמ"ש גבי אברהם לך לך ומבואר במ"א דהיינו שיגיע לשרש ומקור הנשמה, ועי"ז הוא עשיית המצות כמ"ש קומי לך רעייתי יפתי ולכי לך, רעייתי הוא בחי' תו' רעייתי פרנסתי לכו לחמו בלחמי מזון התורה ויפתי מעהמ"צ יופי הלבושים כו', וקיום התומ"צ הוא ע"י קומי לך בחי' שרש ומקור הנשמה כמ"ש בלק"ת שה"ש בד"ה יונתי, ועמ"ש בד"ה לך לך תר"ל. וי"ל דבברית בין הבתרים תוא שניתנה בנשמה המלוכשת בגוף מבחי' שרש ומקור הנשמה. וזהו"ע הארץ כמארו"ל למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, בחי' רצוא כמ"ש בדרושי' הנ"ל, ועי"ז ממשיכי' בחי' גילוי אור למטה ע"י מעהמ"צ כו'. וז"ע הכריתות ברית דאברהם שנתן להם בחי' כח הארץ העליונה, וממילא עי"ז נעשו ב' חצאי' שכ"א הוא רק חצי דבר, שכביכול שם הוי' הוא רק חצי דבר, כי מלכא בלא מטרוניתא כו' כנ"ל. זהו תמתי תאומתי בחי' כלה היא כנס"י משלימי' כביכול למעלה להיות תמתי לשון שלימות. זהו ג"כ כמו שפ"י הה"מ דמעוריץ ג"ע ע"פ עשה לך שתי חצוצרות חצי צורות שכביכול שם הוי' הוא רק חצי צורה וכנס"י היא בחי' מל' הוא ג"כ רק חצי צורה ובהתחברותם יחד נעשה דבר א' שלם כו'. ובכ"ז יובן ההפרש בין כריתות ברית דאברהם לכריתות ברית דנה, שהכריתות ברית דנה הי' על קיום העולם שלא יהי' מבול לשחת הארץ, וז"ש את קשתי נתתי בענן כו' וראייתה לזכור ברית עולם עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' לא ישבותו, שכ"ז הוא בחי' קיום העולם

שנמשך מבחי' זיווג היצוני דחויב כנודע שהוא לצורך קיום העולמות. אבל הכריתות ברית דאברהם הי' על בחי' פנימיות שהוא בחי' המצות כנ"ל. וזהו דכתי' באברהם ויוציא אותו החוצה שא"ל צא מאצטגנינות שלך והיינו שהוא למעלה מבחי' מערכות המזלות, וזהו מבחי' יחוד היצוני דאו"א, ואברהם ע"י קיום תומ"צ ממשיך מבחי' יחוד פנימי דאו"א שלמעלה מסדר הנהגת העולם כמ"ש בדי' החודש הזה, רנ"ד. וזהו שאמר לו הקב"ה מנח לא העמדתי צדיקי' ומגינים כי הכריתות ברית דנח הי' רק על קיום העולמות בחי' היצוניות, אבל ממך אני מעמיד צדיקים ומגינים שהוא בחי' פנימיות, שצדיקים דומים לבוראם שממשיכים ע"י המצות שיהי' גם למטה גילוי אלקותו ית' כמו למעלה. וי"ל ענין צדיקים ומגינים, מגינים מל' שמש ומגן ה' אלקי'. צדיקי' צדיק מושל ביראת אלקי'. ולפי"ז י"ל דהיינו בחי' צדיקים ובינונים, דבינוני הוא בחי' עובד אלקי' וגם בחי' אשר לא עבדו הכל הוא בבחי' שם אלקי'. וצדיק הוא עבד הוי' כמ"ש בסש"ב פט"ו שמושל על שם אלקי' כמ"ש במ"א בענין כי שרית כו'. וזהו בחי' לידה שהוא בדומה לו, דהיינו כמו שלמעלה באצי' הוא גילוי שם הוי', כן גם למטה יהי' ג"כ גילוי שם הוי'. וזהו דוקא ע"י כריתות ברית דאברהם שנתן לו את הארץ הוא בחי' ארץ העליונה כי כדי שיהי' בחי' גילוי למטה זהו דוקא ע"י בחי' ארץ בחי' כלה. כמו שבגשמיות ההולדה להוליד בדומה לו א"א להיות כ"א ע"י יחוד דר"ג, משא"כ מהשפעת הדכר בלא הנוק' לא יהי' בחי' הולדה, כן עד"ו יובן למעלה שדוקא ע"י בחי' ארץ בחי' נוק' הוא דוקא בחי' הלידה והגילוי דשם הוי' גם למטה כו'.

ה) ומעשה יובן הכריתות ברית שהי' עם משה. דהנה הכריתות ברית שעם האבות הי' על הארץ דוקא כמ"ש לורע"ך נתתי את הארץ וכנ"ל שזהו על בחי' המצות. אבל על זמן הגלות בהיותם בארץ אויביהם שזהו מפני כי פגמו כו' ועוונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם, וכמשארנ"ל ברכות ל"ב ב' מיום כו' נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים כו'. לזה הי' עוד הפעם כריתות ברית עם משה שאפי' בזמן הגלות בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים בגלות בבל ולא געלתים בגלות מדי כו' חכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מאמ"צ שהיא הכריתות ברית דמשה כו'. ולהבין זה צל"ת עוד ענין הכריתות ברית דאברהם, דהנה ארז"ל במד"ך ע"פ ביום ההוא כרת ה' כו' ר' יודן וריב"ז ור' עקיבא ח"א העוה"ז גילה לו אבל העוה"ב לא גילה לו, ואחרנא א' אחד העוה"ז ואחד העוה"ב גילה לו. והנה לכאו' צ"ל למי' עוה"ב לא גילה הא"ך יתכן שלא יגלה לאברהם העוה"ב הלא שאל הקב"ה מאברהם במה אתה רוצה שירדו בניך בגיהנם או במלכות, ומסתמא תודיע לו ענין עוה"ב רק ששאל מאתו באיזה זיכוך ובירור הוא רוצה יותר בגיהנם או במלכות כו'. ויובן זה בהקדם ענין מ"ש בזהר ע"פ ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגויהו, שהם שרש הב' עולמות עוה"ז ועוה"ב. משם הוי' דלתתא הוא שרש ומקור לעוה"ז, כי הוי' הוא לי

התהוות שמחי' ומהה כר' כמיש' במיא' ושי' הוי' דלעילא שורש ומקור עזה"ב. ובה יובן מ"ש ברוך ה' מן העולם ועד העולם: שמשמע שלא יש רק ב' עולמות ובאמת יש כמה בחי' עולמות כר', אך הנה בד"כ נחלקו לבי' בחי' עה"ז ועה"ב, לפי ששרשן הוא מבי' שמות הוי' הג"ל, והפסיק טעמא הוא בחי' הנבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קה"ק כר', שהגם שלמטה מן הפרוכת הוא ג"כ קדש כר', אבל מ"מ הנה למעלה מן הפרוכת הוא קדש קדשים כר', ובד"כ ב' שמות הוי' הם סוכ"ע וממכ"ע, ששם הוי' דלתתא הוא שרש בחי' ממכ"ע בחי' מלי' מכ"ע, אבל שם הוי' דלעילא הוא בחי' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבה, דהיינו בחי' שי' הוי' כמו שהוא כלול בעצמותו ית'. והגם שגם הוא ירד צמצום ה' התפשטות כר', מ"מ הרי זהו קודם שנברא העולם כמו שהוא כלול בעצמותו, והרי הוא שרש לבחי' עלמין סתימין בחי' סוכ"ע כר', והנה אברהם אברהם פסיק טעמא לפי שאברהם דבריאה אינו מסוג אברהם דאצי' כמיש' בת"א בביאור ואלה המשפטים, וע"י העקידה נתעלה אברהם לבחי' אברהם דאצי', מ"מ פסיק טעמא ביגיהה, והיינו מפני כי לאברהם הי' הגילוי רק מבחי' שם הוי' דלתתא מקור ממכ"ע בחי' מלי' מכ"ע (וגם ג"ע בכלל ובה יתורץ הקושי' הג"ל) אבל בחי' שם הוי' דלעילא לא השיג כ"א בדרך ידיעת המציאות. וזהו מ"ש וארא כר' ושמי הוי' לא נודעתי להם שלכאור' הלא כתי' וירא אליו הוי' וכתתי' באברהם ושמרן דרך הוי' כר'. אך הנה כ"ז הוא בחי' שם הוי' דלתתא מקור בחי' ממכ"ע, אבל בחי' שם הוי' דלעילא בחי' סוכ"ע דהיינו בחי' שם הוי' כמו שהוא כלול בעצמותו לא נודעתי להם, ולכן גאי' נודעתי ולא הודעתי כמיש' במיא' וזהו דעת מ"ד שעזה"ז גילה לו היינו בחי' הוי' דלתתא מקור ממכ"ע שורש עה"ה; אבל העזה"ב דהיינו בחי' שם הוי' דלעילא מקור סוכ"ע כנ"ל לא גילה לו. אבל משה משה לא פסיק טעמא כי למשה הי' הגילוי משי' הוי' דלעילא כר', ולמ"ד שהעזה"ב גילה לו ג"כ צ"ל שהפרש בין משה לאברהם שבעזה"ב גופא יש חילוקי מדרגות כמשאר"ל כינור של בהמ"ק הי' של ז' נימין ושל ימהמ"ש של שמונה נימין ושל לע"ל של עשרה נימין. פי' של בהמ"ק הי' של ז' נימין לפי שבבהמ"ק הי' הגילוי מו' מדות, ושל ימהמ"ש הי' של שמונה נימין היינו שיהי' הגילוי מבחי' בינה (פי' כתר וחכמה כמו שמאירים בבחי' בינה). אבל לע"ל היינו של תתה"מ הי' של עשרה נימין כמיש' עלי' עשור ועלי' גבל, והיינו שיהי' הגילוי מבחי' גי' דהיינו כ"ע חורב כר' היינו גם מבחי' כתר עצמו ולא כמו שמאיר בבניה.

ואז' וזו"ל ענין הכריתות ברית שהי' עם משה על זמן הג', הוא שהמשיך מבחי' כתר עצמו שלמעלה מהכר"ב דאברהם. וזהו שהי' הכר"ב דמשה על ב' דברים על המשכת יגמה"ר ועל ונפלינו כר'. דהנה צ"ל ענין בקשת משה ונפלינו אני ועמך שביקש שלא תשרה שכינה על אר"ה. ולכאור' הלא השראת השכינה היא בחי' גבהה מאד שצריך עבודה רבה ויגיעה עצומה בכדי לבוא לבחי' זו ולמה ביקש שלא ישרה שכינתו על

אור"ה, מהיכא תיתי שישרה שכינתו עליהם כו'. אך הענין הוא לפי שראה בחי' יגמה"ר שנושא עון ועבר על פשע שלגבי בחי' זו נא' (איוב ל"ה ו' ז') אם חטאת מה תפעול בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו כו' שאינו נוגע ותופס מקום ענין קיום המצות והעדר עשייתן דבחי' הרצון על המצות הנה רצון אותיות צנור שהוא בחי' צמצום, אבל בחי' עצמותו ית' אינו תופס מקום כלל ולכן הוא נושא עון ועובר על פשע. ולכן הי' ירא משה שמבחי' זו דאם צדקת יכול להיות שישרה שכינתו על אור"ה ג"כ לכן ביקש שלא תשרה שכינה על אור"ה כו'. והוה ונפלינו אני ועמך שאפי' מבחי' פלא דהיינו בחי' אם צדקת יומשך ג"כ להיות אני ועמך דוקא ולא אור"ה, והיינו שמבחי' כתר יומשך בחי' חכ' ובינה דוקא ואורי' מח"ע נפקת, ועפ"י דין התורה לא יומשך כ"א למקום הראוי דהיינו לישראל דוקא כו'. וע"ז הי' הכריתות ברית שאפי' בזמן הגלות שענין הג' נמשך מצד כי עוונותיכם מבדילים ביניכם כנ"ל וקוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא דהיינו כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, ועמ"ש במ"א מענין ההפרש בין אוי להוי, הנה ע"ז הי' הכריתות ברית שע"י התשובה יומשך מבחי' ומדריגת אשר שם אם צדקת כו' כנ"ל להיות נושא עון ועובר על פשע, ושימושך בחי' זו לישראל דוקא כנ"ל שיהי ונפלינו אני ועמך דוקא, והיינו מבחי' פנימיות עצמותו שלמעלה מסדר השתל' דשם נש"י עיקר כמ"ש מזה בד"ה ובחדש השביעי, רנ"ד. ומבחי' זו נמשך להיות נושא עון כו', ומ"מ נמשך לנש"י דוקא כו'. וע"ז אמר לו הנה אנכי כורת ברית, פי אנכי הוא אנכי מי שאנכי כורת עמך ברית שנגד כל עמך דוקא אעשה נפלאות כו' להיות ונפלינו אני ועמך כו'. והיינו שיהי' נמשך סליחות עוונות להיות נושא עון כו', וגם שימושך לישראל דוקא כו' כנ"ל. והוה כענין שמחת פורים שצ"ל עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי שהוא בחי' גבוה מאד דלא ידעי כלל בין ארור המן לברוך מרדכי כו'. ואעפ"כ גם משם יומשך שיהי' ארור המן וברוך מרדכי דוקא כו'. והוה סיום הפסוק כי נורא הוא, כי הנה ארז"ל בא דניאל ולא אמר הנורא אי' נוראותיו כו' אנשי כנה"ג החזירו הדבר ליושנה הן הן נוראותיו כבשה אחת בין ע' זאבים ומתקיימת. והיינו שבחי' זו שבזמן הג' כו' נמשך מבחי' נורא כו' והיינו כבקשת משה שמבחי' ונפלינו יהי' אני ועמך דוקא כו'. ובכ"ז יובן ג"כ מ"ש אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ, פי' כי נפלאות אלו יהי' גם כשלא יהי' בארץ כ"א בזמן הג'. ומ"מ אעשה נפלאות שימושך מבחי' פלא כו' ושיהי' ההמשכה לנש"י דוקא. וגילוי בחי' זו יהי' לע"ל שירשו גם קיני קנזי וקדמוני. והיינו כי ירושת ז' עממי' זהו כענין הבת שנוטלת עישור נכסי', אבל לע"ל יהי' כבן היורש הכל זהו ונפלינו אפי' בבחי' פלא ג"ר, מ"מ לא יהי' רק אני ועמך כו'.

בס"ד, פ' שקלים, פ' תצוה *

כי תשא את ראש בניי וגו' זה יתנו וגו' מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה. ואח"כ כתי' העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, וצ"ל שרש ענין מחצית השקל למה מחצית השקל דוקא וענין מספר השקל שהוא עשרים גרה וצריך ליתן מחציתו דוקא שהוא עשר. ובשיעור זה שוים העשיר והעני שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, ויובן בהקדים ענין מה שמושה נק' רעי' מהימנא פי' שרועה ומפרנס את נש"י בענין האמונה שלהם כמו הרועה המפרנס צאנו כן משה הי' רועה וזן את נש"י לחזק אמונתם בה' כו', וכמ"ש ורצה אמונה וצ"ל מה"ע הפרנסה להאמונה, ובכדי להבין זה, צ"ל תחלה שרש ענין האמונה, הנה ארז"ל במד"ר שישראל הם מאמינים בני מאמינים, מאמינים כמ"ש ויאמן העם, וכתי' ויאמינו בה', בני מאמינים בני אברהם שנק' אמונה כמ"ש והאמין בה', ולכן אמרז"ל במד' שפסוק תשורי מראש אמנה קאי על אברהם שהי' ראש לכל המאמינים, ולהבין ההפרש בין מה שנש"י נק' אמונה לבין מה שנק' אאע"ה בשם אמונה הנה שרש ענין האמונה מה שנש"י מאמינים בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע ועיקר האמונה היא בבחי' סוכ"ע, דהנה אמרז"ל באבות דר"נ פל"א ברא חורשי' בעולם ברא חורשים באדם (פי' שערות) וחשיב שם כל מה שיש באדם שיש דוגמת כל הדברי' בעולם, ונמצא שהעולם הוא בחי' גוף גדול כמו גוף האדם שיש רמ"ח אברים ושס"ה גידים ושערות וצפרנים וכדומה, כמ"כ הוא בעולם שהוא גוף גדול ויש בו כל החלקים האלו, ומאחר שהעולם הוא גוף בהכרח לומר שיש דבר המחי' אותו דאל"כ מאין יחי' והרי אנו רואים חיות העולם וחיות האילנות והצמחים כו', והיינו מבחי' או"א"ס ב"ה הממכ"ע שע"ז אמרז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם, והיינו שמחי' את העולם בבחי' התחלקות החיות, שכמו שהנשמה מחי' את הגוף לכל אבר פרטי כערכו שהרי אינו דומה חיות הראש לחיות הרגל או היד וכדומה, כך אינו דומה חיות השמים עד"מ לחיות הארץ וכדומה. והיינו מה שמתחלק החיות להחיות לכל פרט מפרטי דברים שנבראו בעולם, כו', וזהו בחי' ממכ"ע. אבל בחי' סוכ"ע הוא החיות שמחי' את העולם בבחי' מקיף לבד ולא בבחי' התלבשות, והגם שע"ז נא' את השמים ואת הארץ אני מלא, היינו שאין הפי' שהוא בבחי' מקיף וסובב לבד כ"א ה"ה נמצא בכל החלקים אמנם להיותו למעלה מבחי' חיות המתלבש בבחי' פנימי כ"א בבחי' מקיף לבד לכן נק' סוכ"ע, ועז"ב כי נשגב שמו לבדו פי' שמו ית' המחיה בבחי' מקיף הוא נשגב לבדו בבחי' סוכ"ע כו', וע"ז הוא ענין האמונה שנש"י מאמינים שהוא ית' מחי' את העולם בבחי' ממלא וסובב ולכן אומרים בכ"י הי' אחד. ובשכמל"ז שהו"ע הקבלה והאמונה על ב' בחי' הנ"ל, אחד הוא על בחי'

סוכי'ע ובשכמליו הוא על ממכ'ע (וכבר נת' לעיל שעיקר האמונה הוא על בחי' סוכי'ע, שהרי על ענין ממכ'ע מובן כאילו רואה ומבשרי אחזה אלקה כר' כמשנית מזה במ"א). ועי' הקבלה ממכ'ע הוא בחי' מלכותך מלי' כי'ע שהוא בחי' מלי' שבכל עולם המחי' ומהוה עולם שלמטה הימנה. וסוכי'ע הוא בחי' מדות עליונות כר' והכת שיש לנשי' להיות בבחי' אמונה זו בבחי' ממכ'ע וסוכי'ע להיותם מאמינים בני מאמינים. והענין הוא דהנהגה או רואים בענין מח' דבור, ואם כי שניהם הם אותיות המלבישים איזהו דבר וכמשנית מזה במ"א שענין המח' לגבי עצמו הוא כדבור לגבי זולתו עי' בד"ה רכב אלקי' (כ"ח). ומ"מ הרי אנו רואים הפרש גדול בין מח' לדבור, והוא שהדבור עם היותו לבוש להליבש בו שכל מ"מ כשרוצה אינו מדבר כלל. ונמצא כי ברצונו יכול למנוע מלדבר. וכמ"ש עת לחשות ועת לדבר. משאי"כ המח' היא תמיד יום ולילה לא תשבות המח' מלחשוב, שהרי השכל נובע תמיד ממקורו הוא בחי' האין שלו ותמיד מתלבש בחי' ברוך המבריק שבמקור שכלו בבחי' אותיות המח' עד שיהי' מובן אצלו או שיבין שזה אינו מובן הרי עי"פ א"א לעצור כח מח' לבלי יחשוב כלל. ולכן עיקר הציווי הוא על המח' להיותה תמיד, וגם כי להיותה דקה ורחני יותר מן הדבור לכן היא פועלת פעולתה יותר. והו' שאמרז"ל הרהורי עבירה קשין מן העבירה, והיינו מטעמים הג"ל וכשם שעיי המח' יכול להוריד נפשו כן עיי מח' טובה ונכונה מעלה נפשו כר'. ועד"ו יובן למעלה שבחי' המח' היא תמיד כר'. והנה כתי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם שלמטה באדם הנה המח' לא תפעול מאומה בזולתה, שבוה הוא יתרון הדבור על המח' שבאדם, שעיי הדבור יבין זולתו ויעשה הדבר שמצוה לעשות, משאי"כ המח' אפי' אם יחשוב כל היום כולו לא יבין זולתו ולא יעשה הדבר כלל, אבל למע' נ"א שלא מח' מחשבותיכם שתיקף כשעלה ברצונו להתהוות נתהוה ועיקר ההתהוות הוא מן המח' דוקא וכמ"ש בזהר שבמח' א' נברא כל העולמות, ומה שנפרסו בעי"מ פרטים בדבור זהו מפני שאם הי' מבחי' המח' לבד לא הי' מציאות הנבראים ליש דובר כ"א היו בבחי' הביטול תמיד ועי' עלמא דאתכסי' ועיקר רצונו הי' בכדי שיהי' דירה בתחתונים שא"א בלתי מציאות התחתונים תחלה לזה הי' צריך לפרוט בדבור, אבל באמת עיקר ההתהוות הוא מבחי' המח' וגם מה שנשאר מבחי' המח' הם בעילוי יותר. וכערך עלמא דאתכסי' על עלמא דאתגלי', ועפי"ו יובן מה שנשי' הם מאמינים בבחי' סוכי'ע וממכ'ע, בהיות ידוע כי נשי' עלו במח' ונת' לעיל בענין המח' שנובעת תמיד, ולכן כשעלו במח' הי' בני מאמינים לכן הם מאמינים בחידוש יש מאין תמיד בכל עת ובכל רגע כמ"א ובטובו מחדש בכיית מע"ב, ואם הי' נפסק על רגע א' הי' חזר כל העולם ומלאו לאין ואפס, אשר מפני זה נק' נשי' מאמינים בני מאמינים כר'.

אמנם הנה אמונת נשי' שהוא בבחי' סוכי'ע וממכ'ע הנה כ"ו הוא בבחי' מה ששייך לעולמות כי ענין ממכ'ע שהוא כמארז"ל מה הנשמה ממלא את

כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם נת' לעיל שזהו כענין חיות הנשמה לגוף שהעולם הוא גוף גדול אי"כ זהו ודאי שייך לעולמות, כ"א אפילו בחי' סוכ"ע הוא ג"כ מה ששייך לעולמות, שענין סוכ"ע הוא כמשל השמים שמקיפים את הארץ והארץ היא כגרגיר חרדל נגד השמים, עכ"ז גם השמים הם מוגבלים בבחי' שיעור ומספר ידוע, ועל הארץ אמרז"ל סומכי דארעא שית אלפי פרסא. ומ"מ היא כגרגיר חרדל נגד השמים המקיפה מכל צד כנ"ל, אך מזה עצמו מובן אשר גם השמים המה מוגבלים רק שהוא במספר היותר גדול כו'. ועד"ז יובן בענין סוכ"ע וממכ"ע שגם בחי' סוכ"ע הוא ג"כ מה ששייך לעלמין, דעם היות שזהו מה שהוא בבחי' מקיף ואינו מתלבש בפנימיות מ"מ ה"ה מקיף את העולם שבהכרח לומר ששייך קצת לעולם דאל"כ למה הוא מקיף, ונדע כי המקיף נותן ג"כ חיות כמו האר"פ, וגם מזה מובן שבהכרח לומר שהמקיף שייך להניקף הוא לפי ערך דבר הניקף, הגם שבעצם אין ערוך כו' כמ"ש מזה במ"א, ונמצא כי אמונת נש"י הוא רק בבחי' אוא"ס השייך לצורך התהוות העולמות. אבל באברהם כתי' וארא אל אברהם וגו' באל שדי, פי' שבבחי' אל שדי השיג בבחי' השגה גמורה, וגם בבחי' שם הוי' השיג ג"כ ומ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם זהו בחי' שם הוי' דלעילא, ולכך נא' נודעתי ולא נא' הודעתי כמ"ש מזה במ"א אבל בבחי' שם הוי' דלתתא השיג שהרי כתי' באברהם כמ"פ ש' הוי' כמ"ש וירא אליו הוי', והוי' אמר המכסה כו', וכהנה רבות, ואם נא' ש"מ"ש ושמי הוי' קאי גם על ש' הוי' דלתתא מה נא' על מ"ש שם הוי' כמ"פ אצל אברהם. אך בזה יצטדקו ב' הענינים ש"מ"ש ושמי הוי' זהו ש' הוי' דלעילא ומה שנו' כמ"פ ש' הוי' אצל אברהם זהו ש' הוי' דלתתא. אי"כ מובן שב' הבחי' ש' הוי' דלתתא וש' שדי השיג אברהם. ואי"כ אין שייך ע"ז ענין האמונה שהרי השיג בחי' זו, ונמצא כי מה שאצלינו הוא בבחי' אמונה היינו בחי' סוכ"ע וממכ"ע שהם ב' שמות שם הוי' דלתתא וש' שדי או שם אדני, הי' אצל אברהם בבחי' השגה כנ"ל ואי"כ מ"ש האמין בהוי' היינו בבחי' שם הוי' דלעילא, היינו לפי ששמי הוי' דלעילא לא נודעתי להם מ"מ האמין בהוי' דלעילא ולכן יוחשבה לו לצדקה שמאמין בהוי' דלעילא מה שהי' אצלו למע' מהשגה, ונמצא כי אמונת אברהם הי' בבחי' שלמע' מסוכ"ע היינו בבחי' אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' טובב וממלא מה שאינו שייך כלל לעולמות כו', ועי"פ הקבלה הוא, והנה אמן הוא גימ' הוי' אד', ח"ע בחי' האמונה מה שאנו בניי מאמינים בה' אחד ושמו אחד הוא בחי' טובב וממלא כנ"ל. אבל אמונת אברהם הי' בבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' טובב וממלא, כי גם הבינה נק' אמונה, ובחי' הבינה היא למע' מבחי' המקור לעולמות כי המדות הם שייכים לזולתו וכמ"ש מזה במ"א, כן המדות עליותר הם שייכים לעולמות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכת"י זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, ואם כי המדות זהו ענין בחי' סוכ"ע כמו המדה שמקפת את הדבור כמ"ש במ"א, עכ"ז הרי נת' לעיל לעיל ש"מ"ש שייך לעולמות כמו השמים שמקיפים את הארץ שהם על כל פנים

בבחי' גבול כו' אבל הבינה הנה ע"ז אמרו רז"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם, פי' קדמה שקדמה למעלת העולם כמ"ש מזה במקום אחר, ואלפים שנה אלו ז"ע אאלפך חכ' אאלפך בינה, נמצא כי בחי' הבינה אינה שייכה כלל לעולמות כו' וזוהו הי' אמונת אברהם, ולכן הי' ראש לכל המאמינים להיות כי גבהו דרכיו מדרכינו בענין ההשגה, לכן הגיע בבחי' האמונה שלו עד שהאמין באוא"ס שלמע' מסובב וממלא, שז"ע ש' הוי' דלעילא הוא בחי' התגלות עתיק שבבינה כו' משא"כ אמונת גש"י היא רק בבחי' סובב וממלא כו' בחי' זו"נ.

אמנם ענין האמונה בכלל הוא רק בבחי' מקיף, וכענין מארז"ל גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא, פי' שקורא רחמנא שיצילנו שלא יתפסו אותנו ושיצליח בגניבתו, הגם כי עושה היפך רצונו וגונב, ונמצא בהכרח לומר מה שקורא רחמנא זהו רק בבחי' מקיף הרחוק עד שאינו פועל כלל אצלו, דאם הי' פועל בנפשו לא הי' עושה היפך רצונו ית' לעבור על אמרי פיו ית' במעשה הגניבה שעושה, רק מפני שאינו מאיר בו בפנימיות רק בדרך מקיף מרחוק לכן הגם כי קורא רחמנא כו' מ"מ עושה היפך רצונו כו', ועד"ז יובן בענין האמונה דלהיות כי ענין האמונה היא מרחוק לכן יכול להיות ע"ד גנבא אפום מחתרתא כו', לכן זה הי' עבודת מרע"ה רעי' מהימנא לפרנס האמונה היינו להמשיך דעת בהאמונה, וביאור הענין, הנה נת"ל ששרש ענין האמונה דנש"י שהיא בבחי' סובב וממלא ז"ע ב' פסוקי' דק"ש ה' אחד וכשכמל"ו וכ"ז כשהו בבחי' אמונה ה"ז מרחוק וכשנמשך דעת בהאמונה היינו שיבין ענין אחדות אלקותו ית' שיהי' מושג כאלו רואה, והיינו ע"י שיתכונן שכל דברים הגשמים יש להם שרש ומקור למעלה אשר שופע להם חיות ואומר גדל. וכמארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר גדל. ועכ"ז ה"ז בדרך בריאה יש מאין שאם הי' בדרך השתלשלות לא הי' אפשר להתהוות גשמיות מרוחניות, כי התהוות הגשמיות מן הרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה, והיינו מפני כי המהווה בהכרח שיהי' מסתתר מהדבר המתהווה ואז יכול להיות מציאות היש כו'. והנה אם יתגלה דבר המהווה על הדבר המתהווה בודאי תתבטל לגמרי עד שתהי' אין ואפס כו' במכ"ש ממארז"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם שגם המלאכים שכלים נבדלים כשהגיע אליהם גילוי אלקות יותר מהחוק הקצוב נתבטלו לגמרי כ"ש שארי הנבראים, ונמצא כי ברצות הבורא יכול להיות מהם אין ואפס, וגם כי שית אלפי שני הוי עלמא וחד הרוב, א"כ הם אינם מציאות אמיתי, והראי' לזה מנהרות המכובי' כו' שמאחר שנפסקים אחת לשבע שנים גם בעת שהולכים בטוב פסולים לקידוש מי חטאת. א"כ גם בנבראים מאחר שיפסקו א' לשבוע היינו אלף השביעי דחד הרוב א"כ גם כעת בעת שהם על עמדם הם ג"כ אינם מציאות אמיתי, וגם יובן ד"ז מענין הרכבת היסודות כמ"ש כ"ז בד"ה מי כמוכה באלים, אשר מכ"ז יהי' נמשך בחי' הדעת בהאמונה כו', והממשיך הוא מרע"ה כמשנ"ת מזה במ"א ע' בת"א בד"ה ואלה המשפטים כו' שהוא

הממשיך דעת בנשׂי לפרנס את האמונה, וההמשכה היא בחי' מחצית השקל בשקל הקדש, הענין הוא דהנה יש קדש וקדוש, קדוש ואי' הוא מל' הגמ' שקראו שמו ית' בשם הקב"ה, ששם זה הוא על מה שהוא ית' הוא סובב וממלא כי קדוש הוא בחי' סוכ"ע וברוך הוא בחי' ממכ"ע שבבחי' זו היא אמונת נשׂי כמשנית לעיל. וכדי לחזק האמונה בהכרת שיומשך מבחי' הגבוה יותר עד שתוכל לחזק האמונה וי"ע המשכת בחי' קדש שנודע ממ"ש בזהר שקדש היא מלה בגרמי', פי' בגרמי' שמובדלת היינו שזהו בחי' שלמעלה מבחי' ההשפעה בעלמין בעצם והיינו שזהו למע' מבחי' סוכ"ע, כי בחי' סוכ"ע הוא מה ששייך לעלמין עכ"פ כנ"ל. אבל קדש מלה בגרמי' הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' עלמין שבחי' זו המשיך משה דוקא, והוא לפי שמשה משה לא פסיק טעמא. והיינו כמ"ש במ"א בענין אברהם פסיק טעמא שאברהם דאצי' אינו בערך א' עם אברהם דבי"ע. אבל משה משה לא פסיק טעמא שמשה שלמטה הי' שה ממש עם שרשו כמו שהוא למע', ע' מזה בת"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים בסופו ובד"ה וילך איש מבית לוי ולכן הוא הוא הממשיך בחי' קדש מלה בגרמי' בחי' מ"ה דחכ' בנשׂי לחזק האמונה עד שיומשך בחי' דעת בהאמונה, ואז העבודה היא עבודה שלימה. וכמ"ש דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם פי' שע"י הדעת אשר נמשך בהאמונה עי"ז ועבדהו בלב שלם שה"ע שלימות העבודה כו'.

והנה מתרומת מחצית השקל היו לוקחי' קרבנות כמארז"ל במשנה רפ"ד דשקלים התרומה מה היו עושים בה לוקחים בה תמיד' ומוספים וכל קרבנות הצבור כו'. ונת' במ"א שרש ענין הקרבנות בעבודה שהוא בחי' בירור גה"ב, ועכשיו תפלה במקום קרבנות תיקנו שהתפלה היא ג"כ בירור גה"ב, וז"ש (משלי י"ז ג') מצרף לכסף כור לזהב בוחן לבות ה', ופי' בזהר מצרף לכסף דא אברהם כור לזהב דא יצחק בוחן לבות דא יעקב, וכת' (משלי כ"ז כ"א) מצרף לכסף כור לזהב איש לפי מהללו, פי' שכמו ע"י המצרף והכור מברר' ומנקים הזהב והכסף מן הפסולת המעורב בהם כן איש לפי מהללו הוא בחי' הבירור שלו בתפלה לפי ערך ההילול והשבח בהתכוננותו בה' אחד ושמו אחד הוא בחי' האמונה בסובב וממלא והמשכת הדעת בהם שהו"ע ורעה אמונה להמשיך דעת באמונה שיהי' כאלו רואה כו' ובכדי לבא לזה צריך להקדים תחלה פסוד'ו הוא לומר עריצים ולהכרית כל החוחים המונעים ומעכבים מבית ומבחוץ, והוא ע"י ההתכוננות בביטול ושירת המלאכים והילול כל מה שנברא בשי"ב, ואיך כי הוא צוה ונבראו בדרך וממלא ומאליו וכמשנית ביאור ד"ז במ"א באורך ולכן אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל והיינו מפני כי הוי' אחד שגם עכשיו' לאחר שנבה"ע הוא אחד ומיוחד שלא יש שום מציאות אמיתי זולתו ית' וכל מה שנברא הם הוי' ונפסדים ולכן אינם מציאות אמיתי וכד דייקת בהו שפיר תמצא שגם הם כחות אלקות המוסתר ונעלם כמ"ש בד"ה מי כמוכה הנ"ל ונתהו

מכה שמו ית' שרע שאנו אומרים אחיכ בשכמליו. ולפי ערך האריכות בהלול הלה העמקת הדעת בהתבוננות במוח בינתו ותבונתו לפי ערך זה ממש הוא בחי' העבודה שבלב זו תפלה, וזהו שאומרים סלח לנו כי חטאנו בשרע שלכארי הי' מהראוי להתחיל הקדמת התפלה בזה שהרי אין לך מדרי' היותר נמוכה מהחוטא שהוא לי' חסרון מלי' והייתי אני ובני שלמה חטאי' שחסר הכל הי' מהראוי להתחיל בזה איך שחסר לו ומבקש שיומשך וימולא החסרון. ומהרע שמתחילים בהודאה תחלה בקומו משנתו מודה אני וגם בהתחלת התפלה הודו לה'. ואחיכ פסוקי דזמרה, ואחיכ ברכות קיש וקיש ואחיכ בתפלה אומר סלח לנו כי חטאנו שאחר אריכות התפלה כיכ או אומר שחטא. שלכארי אינו מובן כו', אך באמת כן הוא שקדם התפלה דרך איש ישר בעיניו שמאחר שלא חטא מאומה, וגם עשה מצוה נדמה לו שהוא קרוב לאלקות וכיש שלא חטא מאומה אמנם לאחר שמתבונן במוח בינתו הדק היטב ענין ביטול המלאכים. היה מבין שענין ביטולו אינו מגיע אפי' לשליש ולרביעי. ואחיכ בקיש בהתבוננות הי' אחד ושמו אחד יחורע ויחריה, בבחי' דעת הכרה, היה מוצא איע איך שהוא מרוחק מה' א' בתכלית הריחוק, וכל מה שעשה בקיום מצותיו ית' היה לגרמי' בלתי קבועימש ועומיץ כדבעי למהוי שרע מארזיל למה קדמה שמע להתאיש כדי שיקבלו עליהם עומיץ תחלה ואחיכ יקבלו עליהם עומיץ כמשנית ביאור דבר מן דיה והתהלכתי עד שובה ישראל, כיט, ואו אומר בתפלה סלח לנו כי חטאנו פי' שחסר לו הרבה וידוע ומכיר בעצמו החסרון והפחיתות שלו ומבקש סליחתו שיומשך מאואיס בעהר'ץ מקור כל הרצונות שיתמלא הפגמים והחסרונות בהרצון על שלא קיים רצונו ית' כדבעי למהוי כו' וזהו שרש ענין העבודה ועפיז יובן גיכ ענין ג' דברים שהי' בתרומת המשכן זהב וכסף ונחשת שהם כנגד ג' בחי' מצרף לכסף כור לזהב בחן לבות כניל בשם הזהר. ובעברי בנפשיא הם בחי' תורה ועבודה וגמי' שעליהם העולם עומד, כסף הוא בחי' אדלכה הוא בחי' גמי'. חשב וטא בחי' העבודה, כי כשם שמהוזהב מנצץ ניצוצים כן הירע ההעלאות שבתפלה שהיא כנגד עמדת העבודה הוא בחי' העלאות הניצוצים מלמטה למעלה כו' כמיש מזה במיא ונחשת הוא בעבודה בחי' תורה כי נחשת הוא רית נובלר חכי שלמעלה תורה, ואם כי היא נובלות חכי, מימ היה מחכי שלמעלה שלא ידע אנוש ערכה ואלקי' הבין דרכה כו' כמיש באגה'ק בדיה דוד זמירות קרית להו, וייל שנק' נחשת עיש כי בחכי אתברירו שמבררת בחי' חכי שבלערזי שנק' נחשת שלכן נקי המברר עיש התלבשותו במתברר כמישג במיא מענין שהמברר בהכרח שיתלבש במקום המתברר ולכן הגם כי התורה בעצם היא למעלה מזמן ומקום שלכן כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה הגם כי בעת לא יש בהמיק כו' כמיש מזה בלקרית בדיה בשעה שהקדימו, מימ בהכרח שתתלבש במקום המתברר וכמיש לעיל ויו נצחם על בגדיו וכל מלבושי אגאלתי כמיש מזה בדיה ולאחותי הבתולה, ועיש זה נקי התורה נחשת, וגם התורה היא בחי' קנה האמצעי שבכף מאזנים שהקנה הוא המברר

המשקל, שהרי לפי ערך המשא של המשקל שנותנים בכף האחת כן לפע"ז מגביה הדבר הניתן בכף השני, והמברר הדבר שהוא אמיתות זהו הקנה שבאמצע כו' כן בג' דברים אלו לפי ערך המשכ' החדד בגמ"ח כו' לפע"ז מתעלים הניצוצות בעמוד העבודה, שלפ"ע ההמשכה במעהמ"צ מבחי' קדש העליון שלכן מברכים על כל מצוה אק"ב, שקדשנו בקדש העליון ע"י שציונו מצותיו ית' לפע"ז ממש מתעלים הניצוצות בעמוד העבודה, והמברר הוא בחי' התור' שהיא הקנה האמצעי כו'.

ומעתה יובן ענין מחצית השקל שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעט מעשר, שהגם שהכוונה היא גם על מארז"ל אין עני אלא בדעת ואין עשי' אלא בדעת מ"מ העשיר לא ירבה על עשר והדל לא ימעט מעשר, ולכא"ר אינו מובן מפני מה ולמה ישתוו העני והעשיר, ויובן בהקדים מ"ש עבדו את הוי' בשמחה, ולכא"ר צ"ל הלא כתי' שמחו צדיקים בהוי' שאינו אלא צדיקים לבד ומהו שאומר עבדו את הוי' בשמחה שמשמע שהציווי הוא לכל ישראל, אך הענין הוא דבאמת יש ב' בחי' שמחה הא' הוא שמחת שמתבונן שע"י שעושה המצוה הוא מקיים רצון העליון ב"ה אשר מזה צריך לשמח מאד, שהרי אנו רואים שאינו דומה אצל העושה לשהמצוה הוא אדם קטן, או שכאשר המצוה אותו הוא אדם גדול כמו המלך הגדול כשמצוה לא' לעשות איהו דבר שאז עושה זה בשמחה נפלאה ובתענוג עצום שהוא מפני ההתבוננות שבבעשייתו מקיים ומשלים רצון אדם הגדול וכ"ש שכאשר יתבונן כשעושה איזה מצוה ה"ה מקיים רצון העליון ב"ה שצריך לשמח מזה מאד שהרי הוא מקיים רצון ממה"מ הקב"ה, והגם כי אינו שייך לומר ע"ז שהוא משלימו שהרי אנת הוא שלימותא דכולא, מ"מ ה"ה מקיים רצונו ית' ע' מזה בד"ה ועבדתם את ה' אלקיכם, ולבחי' שמחה ש"מ זו יכול כא"ר להגיע כשיתבונן בזה הדק היטב היטב בכל מצוה ומצוה שעושה שבוה הוא מקיים רצונו ית' ויהי' שמח באמת משמחה של מצוה שעושה כו', אמנם יש עוד בחי' שמחה מעבודה והוא כמארז"ל אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס אלא היו כעבדים המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס והיינו שלא יחפוץ בגילוי אלקותו ית' ג"כ כ"א בבחי' אלקותו לבד שזהו מדריגת בני צלי' שמועטים המה, וע"ז נא' שמחו צדיקים בה', אך כשעובד עבודתו בשמחה הפשוטה שכ"א יכול להגיע לשמחה זו או נותנים לו גם בחי' שמחה זו השני' בדרך מתנה וע"ד מ"ש עבודת מתנה אתן את כהונתכם וכמ"ש במ"א מענין ב' פירוש' בואהבת את ה' ל' ציווי והבי' ל' הבטחה, והיינו שהציווי הוא על ההתבוננות בשמע ל' הבנה, וממילא יבוא לידי אהבה ולכן יתכן ל' ציווי ואז ואהבת ל' הבטחה סופך לבוא לידי אהבה הוא כענין שסופו לבוא לידי שמחה הוא בחי' שמחו צדיקים בה' ועמך כולם צדיקים כתי' ע"י העבודה בתומ"צ וע' בזה שזהו ע"י מצות מילה, ובמ"א בזה פ"י שזהו ע"י נטירת ברית. ועפ"ז יובן ענין מחצית השקל,

היינו כי עשרים גרה השקל זהו"ע ע"ס דארי וע"ס דארי"ת, ובעבודה א"א להגיע כ"א המחצה זהו מחצית השקל ובבחי' זו שוין העני והעשיר שגם העני יכול להגיע בעבודתו בעשר בחי' הנפש שלו ליתן תרומה ל' ארמותא ואפרשותא כמ"ש מזה במ"א מחצית השקל היינו עשרה גרה, רק שבענין העשר אלו יש חילוקי מדרגות ע"ס דאצי' וע"ס דברי' ויצ' ועשי', ולכן העשיר בדעת יכול להגיע בעשר כחות נפשו לבחי' ע"ס דאצי' והעני בדעת יוכל להגיע ג"כ לעשר אמנם הם בחי' ע"ס דעשי' שהרי נשמת כ"א הוא ממל' דמל' דעשי' שבו מלובש מל' דיצי' ומל' דברי' ומל' דאצי' כמ"ש בסש"ב פי"ח, ולכן יכול להגיע לעשר, אך מ"מ גם העשיר בדעת לא ירבה על עשר, והיינו על מספר עשר, אבל העשר גופא הם ממדרי' הגבוה יותר, ומ"מ גם העני בדעת אם שהוא א"י להגיע בעבודת נפשו כ"א רק לע"ס דעשי' מ"מ לא ימעיט ממספר עשר כו' וזהו כי תשא את ראש בניי פי' תשא ל' הגבחה והרמת ראש, וא' הקב"ה למשה כשחשא היינו כשתגביה את נש"י זהו סדר ההגבחה שכאז"א יתן מחצית השקל כופר נפשו פי' כופר שמתחלף נפשו על הכופר' הוא הפדיון וה"ה מחליפה על מחצית השקל שהוא מצוה מרצון העליון ועי"ז מגביה נפשו בתכלית העילוי עד בחי' רצונו ית', ובבחי' זו שווים העני והעשיר בדעת שגם העני בדעת יכול ג"כ להגיע לבחי' זו כנ"ל לכן העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט כו', ומחצה השני' הוא כענין שמחו צדיקים בה' יבוא בבחי' מתנה ע"ד עבודת מתנה כו', אך המתנה אינם נותנים כ"א לראוי שזכה שיתן לו לכן צ"ל המחצה בדרך עבודה והב' כשיזוכה יתן לו בעכו' בדרך מתנה כו'.

●

ש"פ פקודי, רנ"ד

וישם את הכיור בין אוהל מועד ובין המזבח ויתן שמה מים לרחצה ורחצו ממנו משה אהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם בבואם אל אה"מ ובקרבתם אל המזבח ירחצו. שזה הי' ביום שמיני למלואים שהושזו משה אהרן ובניו והרחיצה הי' מן הכיור. ולהבין שורש ענין הרחיצה במי הכיור בבואם אל אה"מ ובקרבתם אל המזבח צ"ל ענין הכיור, שהכיור הי' מנחושת וכמ"ש ויעש את הכיור ואת כנו נחשת במראות הצובאות אשר צבאו פתח אה"מ (ויקהל ל"ח ח') ומ"מ פי' רש"י והוא ממד'ת בנות ישראל הי' בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשות אף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן והי' משה מואס בהן מפני שעשו' ליצה"ר א"ל הקב"ה קבל כי אלן חביבין עלי מן הכל שע"י העמידו הנשים צבאות הרבה במצרים וכו' וזהו

שנא' במראות הצובאות ונעשה הכיור מהם לשום שלום כו' להשקות כו' ותדע לך שהן מראות ממש שהרי נא' ונחשת התנופה שבעים ככר ויעש בה וגו' וכיור וכנו לא החכרו שם שלא הי' נחושת של כיור מנחשת התנופה. וא"כ צ"ל מדוע נא' נחושת סתם. הנה ל' מראות הוא ל' רבים, והיינו שיש שני בחי' מראות שהם אסה"מ ואסשא"מ. פי' אסה"מ היינו זכוכית בהירה אשר ע"י יכולים לראות מרחוק בבחי' אור ישר. והענין הוא דהנה ארו"ל צדיקי' יושבי' ונהנין מזיו השכינה, שענין הזיו הוא בחי' הארה מא"ס ב"ה ומתענגי' הנשמות בג"ע שמשיגי' איהו הארה מהזיו, והזיו הוא הארה מא"ס בלי גבול (והיינו הארת הקו שהאור מעין המאור כמ"ש במ"א). ולכן אף שבכלל יש רק ב' בחי' גע"ע בבריאה וגע"ת ביצי', אבל בפרטיות יש השגות בלי גבול וכמארו"ל צדיקי' אין להם מנוחה כלל שנא' ילכו מחיל אל חיל אשר נשמתם מתעלה בעילוי אחר עילוי, כי אין מספר להשגות אור זיו אשר הוא הארה מא"ס ב"ה. וכ"ז שהנשמה צריכה להתעלות מג"ע לבחי' שלמעלה הימנו צ"ל מקודם טבילה בנהר דינור בכדי לבטל ולשכח כל השגות הקודמות, וכענין ר"ז צם מאה תעניתא כי היכי דלשכח תלמוד בבלי כו'. וכמ"כ בג"ע כי השגה הקודמות נגד השגה שלמעלה ממנה אין ערוך כלל והיא בטילה לגמרי נגדה אחרי שהשגות הנ"ל הוא להיות משיג השגה הארה מאוא"ס ב"ה (הבלתי בע"ג כנ"ל ובבחי' בלי גבול הגם דשייך בו מעלה ומטה כמ"ש במ"א, מ"מ ענין הערך אינו שייך רק בבחי' גבול לא בבע"ג כו' כמ"ש במ"א). א"כ כל השגה יתירה שמשיג מהאור הנה השגה שלמטה בטלה נגדה. ולבעבור זה כל צדיק נכזה מחופתו של חברו, היינו מבחי' השגה החופף על חברו מאחר שאין השגתן אחד ויש לכל אחד השגה אחרת אשר נהנה מזיו השכינה המאיר עליו. וזהו וקדושים בכ"י יהלוך סלה קדושים היינו בחי' הנשמות שיושבי' בג"ע שנק' קדושים, הנה הם יהלוך סלה כ"מ שנא' סלה הוא בלי גבול אשר מתחדשי' השגתם מאוא"ס ב"ה אשר הוא בלי גבול. ולכן ארו"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם בכדי שיבוא להשגה שבג"ע להיות כי כלא חשיב כל היסורי גיהנם, שגם יסורי איוב ע' שנה אינם כדאי נגד שעה א' מגיהנם. מ"מ כדאי כל יסורי גיהנם נגד התענוג שבג"ע התחתון וכ"ש לגבי ג"ע העליון. וכן מג"ע התחתון לגע"ע כדאי הכל בכדי לבוא לזה. להיות כי התענוגי' שנמשכי' מאוא"ס מקור כל התענוגי' הם בלי גבול. וכמו שרואים בחוש שאף מה שנפל בשבה"כ תענוגי' גשמי' שהם מוגבלי' הוא ג"כ אין שיעור כי יש כמה מיני תענוגים לאין מספר. א"כ עאכ"כ השורש ומקור לזה תענוגי' רחני' אף מגעה"ת הוא בלי גבול מא"ס. וגבול לגבי בע"ג הוא אין ערוך כלל. ובכלל ענין ההשגה שנהנין מזיו השכינה הוא השגת מהות ועצמיות התפשטו' החיות אלקות בבחי' גילוי (וכמ"ש במ"א דהוה הפרש בין עולמות לג"ע דבעולמות ההארה האלקית הוא בבחי' העלם והסתר הבורא מהנברא ומה שידוע ומושג בעולם הוא רק ידיעת המציאות ולא מהות כלל, ובג"ע מושג מהות ההארה, ואף שג"כ רק הארה

מִיָּמָה השגת המהות אינו בערך ידיעת המציאות כלל, וכמִישׁ במִיא בענין אינו דומה שמיעה לראי' כו'. ובמאמִר מע' זיין אות ייח' דזיו הוא בחי' יסוד (שכינה הוא בחי' אואִים שבמל') ואיכ' הארה דגִיע הוא למעלה מהארה שבועלמת שהיא מבחי' מל' ובגִיע מאיר בחי' יסוד כו').

אמנם איך תוכל הנשמה שהיא נברא יש ודבר בפִיע להשיג מהות ועצמיות אלקות שאינו בבחי' השגה וגבול. והגם שהנשמה היא חלק אלקה ממעל הוא עדיִם כענין טפת הזרע שנמשכה ממנו האב שלא יתכן לומר שגם עודינה במוחו היתה גשמית שאיכ' הי' נחסר מהמחו כו' אלא שבאמת התחלת המשכתן מן המוח הוא כח רוחני לבד אלא שאחִיכ בהשתלשל' ירידתה דרך חוט השדרה נשתנית ונעשית גשמית. כן הנשמה עיקר שרשה הוא מבחי' אלקות ממש כמִישׁ בניים אתם לה' אלקיכם רק שנשתלשלה בירידתה להיות בחי' נברא יש ודבר. והו שִאִיא גשמה שנתת בי טהורה היא אלא שירדה בחי' אתה בראת כו' בחי' בִיע עד שנפתח בי כמִישׁ ויפח באפיו, ואיכ' איך תוכל הנשמה להשיג מהות ועצמיות אלקות. הענין הוא דהנה כתי' ויבא משה בתוך הענן ויהי שם וגו' לחם לא אכל וגו' והי' גופו הגשמי ניזון. ממחן רוחני לבד כמִישׁ לחם אבירים אבל איש זה משה כמו המלאכים ממש. ואיך יוכל להיות זה שגשמי יקבל מזון חיות מרוחני שהם מובדלי' זמין בתכלית. אך זִיע הענן שהי' משרעִיה מתכסה בו, דהיינו שהענן הי' שרשו ממדרגות אלקות מאד נעלה אך שנשתלשל ונתגשם להיות לבוש למשה שעִי יוכל להשיג אלקות כמשל אדם הרואה ומסתכל באור צח דרך אספקלריא. כמִישׁ תורה ומצות מעשיות ששרשם מרצהִיע וחכמתו ית' שהם מיוחדי' בו ית' חכים כו' שהם למעלה מזיו השכינה שהוא רק התפשטות החיות ונשתלשלו ונתפשטו ונתלבשו בעיני עזהִיו הגשמי כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף הגשמי וצדקה בגשמיות, וכשהאדם עוסק בתורה ובמצות הם גם נעשִי לבושים לנשמתו שתתלבש בהם בגִיע שעִי תוכל הנשמה שהיא נברא להשיג זיו השכינה מהות ועצמיות אלקות. ויובן זה עדיִם דבר חכמה ושכל גדול אין יכולים להסביר לפני קטן בחכמה כיא עִי לבוש ומשל, שכאשר מלבישי השכל במשל או מבין הדבר (המשל אינו בערך הנמשל ולכן לשכל אי יכול להיות כמה משלים אם נעלים או נמוכים, ורק המשל הוא לפִיע המקבל, דלבעל שכל נעלה די במשל דק ולבעל שכל קטן צריכים משל נמוך. נמצא המשל הוא לפִיע המקבל שנעשה לו לבוש שעִי ישיג את השכל כו'), כמִישׁ נקראי' מעהמִיצ בשם לבושי' שהם משל ומליצה להשיג עִי בחי' אִים, ולכן גאי רחבה מצותך מאד שהם כלים ולבושי' רחבים שבהם ועִי תשיג הנשמה בגִיע בחי' אִים שהוא בבחי' מאד בלי גבול. ולכן נקי התורה בשם משל כמִישׁ כי כאשר יאמר משל הקדמוני, פי' שהיא משל שעִי המשל הזה יושג אואִים בחי' קדמונו של עולם, והיינו כי כדי שיהי' התגלות עצם רצון אואִים זה אייא שיוכל לבוא לידי גילוי שום נברא רק עִי התלבשות רצונו ית' בעשִי גשמי' הם מעהמִיצ. שלכן

נקי המצות לבושי התורה משל כר' (ודיש את קשתי נתתי בענן ואי במדרש דבר המוקש לי, התינו בחי הארת הקו, ונתתי בענן שעיי הלוכשי דתומיץ משיג האור המוקש לי, וזהו דמצות הם תר"ך עמודי אור שמחברים את האור כמו שהוא למעלה שיאיר בנפש ג"כ, ובתורה כתי' עוטה אור כשלמה ומבואר בסידור ד"ה ועשו להם ציצית והיינו שהתורה מחבר אוא"ס עם עולמות, וגם בתורה יש ב' מדרי' אור ושלמה ועיי שלמה דתורה בא לבחי' אור דתורה כמ"ש במ"א ע"פ זה), ח"ע האספקלרי' שעיי יכולים לראות מרחוק דרך אר"י שאין לך ריחוק היותר גדול מן הנברא לגבי השגת א"ס ב"ה ועיי אסה"מ דמעשה המצות יכולים לראות מרחוק ג"כ וזהו ההפרש בין מרע"ה לכל הנביאי' שארז"ל כל הנביאי' נתנבאו בכה משה נתנבא בזה, פי' זה הוא ל' גילוי כמו כי הוא זה, והוא בחי' אסה"מ אשר עיי רואים אף מה שרחוק מהאדם דרך אור ישר, וכמו עיי מעשה המצות שנעשוי' לבושי' להנשמה בג"ע, שעיי לבוש זה דמעה"מ צ יכולה הנשמה ליהנות מזיו השכינה וליהנות מאורו ית', כמו באסה"מ אור ישר אשר נמשך ונתגלה מאוא"ס ב"ה ממעלה למטה בג"ע, ומרע"ה ג"כ לא הי' רואה בלתי אספקלריא וכמ"ש ומראה ולא בחידות, והיינו בחי' אסה"מ שנק' מראה אשר בלא אספקלריא לא הי' יכול להשיג השגת אוא"ס, אבל כל הנביאי' נתנבאו בכה הוא בחי' אספקלריא דלא נראה וכמ"ש וביד הנביאים אדמה, הנה ל' דמות אינו עצם הדבר כיא בחי' דמות מהדבר, הוא עדי"מ הראי' בוכוכי' הנק' שפיגל שהוא מה שמשמיי' מסך וכיסוי על הוכוכית, אבל המסך אינו דבר עב רק דבר קלוש שהוא הציפוי מכסף הידוע, ואז כשרואי' דרך אספקלריא זו נמשך ממנה אור וחדר לראות דמות ותבנית דבר המחוקקי' כנגדה, אבל אין יכולים לראות דרך הוכוכי' באר"י, וא"א לראות דרך בה מותת ועצמיות הדבר כמו עיי אספה"מ כיא רק דמות הדבר נראה עיי בחי' אספשא"מ שהוא בחי' אר"ח, ואמנם הנה יש מעלה באספשא"מ שבה היא גבה מבחי' אסה"מ שיכולים לראות עיי את עצמו וגם לראות מאחוריו, מה שעיי אספה"מ אין יכולים לראות זה כלל, ועדי"ו תירצו בגמ' ביבמות ספ"ד דישעיי שאמר ואראה את ה' היינו באספשא"מ שבה יוכל לראות דמות כ' הוי', משאי"כ באה"מ נא' למשה כי לא יראני כר', ולהבין ענין אספשא"מ בעבודה יובן בהקדם ענין ירידת הנשמה בגוף, דלכא"ו צ"ל הלא הנשמה היא חלק אלקה ממעל ועמדה באהוי"ר לפניו ית' כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, ולמה היתה כזאת מלפניו ית' שתרד פלאי' ותתלבש בגוף ונהי"ב המעלימי' ומסתירי' על אור ה' וקדושתה, ואפי' לאחר כל היגיעות לבוא לבחי' אהוי"ר הנה האהוי"ר אינם בערך כלל נגד האהוי"ר שהיתה לה מקדם והלואי תהי' השבתה למעליותה, ולמה עשה כזאת, אעכצ"ל שהירידה הוא צורך עלי, וצ"ל מה עלייתה הנה שורש ענין ירידתה הוא בכדי לברר את הנהי"ב, שהנהי"ב שרשה מאד נעלה מבחי' התוה שקדם לתיקון, רק שנפלה בשעה"כ ולזאת ירדה הנשמה חלק אלקה ממעל להפך ולברר את הנהי"ב עיי בחי' אהכפיא ואתהפכא עד שבא לבחי' בכל מאדך הוא בחי'

בלי גבול והגם שזהו בלי גבול האדם כמ"ש בכל מאדך, מ"מ מחסד ה' נמשך מלמעלמ"ט מבחי' מאד העליון ג"כ שלא כסדר השתלשלו' כ"א נמשך מאור עליון שלמעלה מהשתלשלות * וזהו הנק' אספשא"מ, שכמו בגשמי' אסשא"מ הוא נעשה ע"י מסך שמסתיר כנ"ל כן בעבודה הגה זה בא ע"י המסך דנה"ב שמסתיר ומעלים ולהיותה מסך מסתיר אין יכולים לראות דרך בה באוי' כמו ע"י אספה"מ. אך מפני שאין המסך מסך עב שהוא מסתיר לגמרי שהרי יכולים לאכפיי' בבחי' אתכפוי' ואתהפכא אזי נעשה מזה בחי' אריח (בחי' בכל מאדך וכמ"ש במ"א בענין ג' איריים שהאיר התחתון ע"י הכאת השמש בהארץ בדרך אריח ה"ה חם יותר מאויר האמצעי וכמו אויר העליון כו'. וכמו מים כסותמין אותן ה"ה מתגברים בתגבורת גדולה ושוברים את הסתימה ומוליכין הכל במרוצה גדולה, וכמו"כ ע"י הסתר הנה"ב דוקא בא הנה"א לבחי' בכל מאדך מה שלא הי' לה קודם שהי' בחי' אהבה מוגבלת בחי' בכל לבבך ובכל נפשך כמ"ש במ"א וכאן באה לבחי' בכל מאדך וזה ע"י בירור הנה"ב דוקא) וכמו בנכוכי' שע"י המסך דק שמסתיר שלא יראו דרך בה אוי' נעשה בחי' אריח שלא הי' מקודם שהסתיר ויכול לראות עייז אור חדש, היינו שיכול לראות גם מאחריו עד"מ. והגם שהראי' היא ע"ד אסשא"מ דמות לבד מ"מ ע"י בחי' זו יכולים להגיע לראות מה שע"י אספה"מ אין יכולים לראות. וכענין שנא' כי לא יראני, ומ"מ ע"י אסשא"מ אמר ישעי' ואראה כו'. וכמו"כ יובן שאחר שנתהפכה נה"ב אז ע"י בחי' בכל מאדך ניתוסף אור המאיר ג"כ יותר מקודם שהיתה הנשמה בגוף. והיז' ירידה צורך עלי' כו', שע"י דאתכפוי' סט"א יסתלק יקרא דקובה ומאיר שלא ע"פ סדר השתלשלות זהו הנק' אספקלריא דלא נהרא *. ועפ"ז יובן ענין הכיור שנעשה ממראות הצובאות, שמשא לא רצה לקבלם שהם עשוי' ליצה"ר וכענין הנה"ב שמסתיר ומעלים כו' עד כו' א"ל הקב"ה אלו חביבי' עלי מן הכל. שהיז' הוא בירור היצה"ר ונה"ב שכל ענין הבריאה וירידת הנשמה בגוף הוא בשביל זה, ולכן נעשה עייז בחי' אור חזר דאספשא"מ, וכמאז"ל במד"ר נשא תוך פ"ט דר"ל (שהוא דכ"ג) ע"פ ולקח תכהן מים קדושים אין מים קדושים אלא שנתקדשו בכלי ואלו הן מי כיור ולמה הי' המים מן הכיור לפי שהכיור לא נעשה אלא מן מראות הנשים אותן נשים שאמרו האלקי' מעיד עלינו שיצאנו טהורות ממצרים, כשבא משה לעשות כיור א"ל אלקי' באותן המראות עשה אותו שלא נעשו לשם זנות, והיינו תהיינה בנותיהם נבדקות אם הם טהורו' כאמותיהם. ונמצא כי המראות הללו הם בירור היצה"ר שהרי לא נעשו לשם זנות כ"א

- (* (היינו * גילוי אוא"ס שלמעלה גם משרש ומקור לנאצלים והו"ע קדושתו שלמעלה מקדושתכם דתומ"צ כו' כמ"ש במ"א.
 (* (כאן נדבר ענין כי תצא למלחמה על אויביך שמבואר לקמן).

שקשטו בפני בעליהן בכדי להוציא צבאות ה' עם רב שהעמידו צבאות במצרים. וענין הקישוט הוא בחי' העלאת מ"ן ע"ד אשה מזרעת תחלה יולדת זכר פי' שהאתעדל"ע שבא ע"י אתעדל"ת היא יותר ממקום גבוה ונעלה מכמו האתעדל"ע שנמשך שלא ע"י אתעדל"ת. שלכן כשהתעוררות נש"י נמשך מבחי' אתעדל"ע הבאה מלמעלה בעצמו שהגם שהתעוררות זו היא ממקום ומדריגה גבוה שהרי סיבת המשכה זו הוא מצד בחי' כי חפץ חסד הוא וכמו שהי' בבריאת העולם, מ"מ אינו נמשך ומאיר בהם כ"א בבחי' חיצוניות, וע"כ גם כשנמשך מזה אפי' בחי' הולדה והתפעלות בנש"י הוא רק בבחי' יולדת נקבה בחי' קטנות האהבה. משא"כ בחי' האתעדל"ע הבא מלמעלמ"ט בנש"י ע"י קדימת בחי' העלאת מ"ן בבחי' ביטול ואתעדל"ת מלמטלמ"ע והו"ע אשה היא בחי' כנס"י מזרעת תחלה אזי האתעדל"ע פועל להיות יולדת זכר שהוא בחי' אה"ר דבכל מאדך כו' לפי שאתעדל"ת זו נמשך מבחי' פנימיות נמשך להם ג"כ בבחי' פנימי וגילוי לפעול ולהוליד בחי' אה"ר דבכל מאדך ובחי' פנימיות הלב כו'. וענין מה שנק' בשם מראות הצובאות יש לבאר עפ"מ"ש בת"א פ' בא בד"ה בעצם כו' יצאו כל צבאות ה' כו', ההפך שבין צבאות הוי' לבחי' ה' צבאות, שצבאות הוי' הם בחי' הניצוצי' שנתעלו מנפילתן ודבוק' וסמוכי' לשם הוי' שאין להם שם בפ"ע. וזהו ענין יצאו כל צבאות הוי', הם בחי' העלאות הניצוצין שביררו במצרים ר"ב ניצוצין מרפ"ח ניצוצי' שנפלו בשבה"כ, וכמ"ש וגם ערב רב. וזהו שא' הקב"ה למשה אלו חביבין עלי מן הכל שהעמידו צבאות רבים במצרים ע"י בירור הנה"ב ויצה"ר וכנ"ל. וכדי שיוכל לברר את הנה"ב עז"נ כי תצא למלחמה על אויבך, פי' כי תצא למלחמה זו לנצח כח המתאוה שבנפשו לקררה בתענוגי עה"ז הגשמי ולא תהפכא לאהבת ה' תהי' בבחי' על אויבך דהיינו בבחי' שרשם למעלה, כי אין רע יורד מלמעלה ושרשם הוא טוב שהוא מבחי' מרכבה עליונה שבקדושה, אלא שלאחר ירידת והשתלשלות המדרגות נעשו שמרי האופנים ומשם נמשכו ע"י השתלשלות בחי' ומדרגות שמהם נמשכו כל תענוגי עה"ז והכח המתאוה כנ"ל, וכשנתעלה ונכלל בשרשו מתהפך מרע לטוב. ובעבודה הוא בחי' שתים שלפניה בהתבוננות שרש ומקור נה"ב איך שהאופנים וחיוה"ק הם ברעש גדול כו' ועי"ז תתעלה הנה"ב. ונק' בשם מראות הצובאות * שבחי' המראות דכנס"י שיהיו נש"י בבחי' הראיני את מראיך גם בהיותם בחגוי הסלע בסתר המדרגה בזה"ג נמשך מבחי' התבוננות בענין ה' צבאות, איך כי כל צבאי צבאות

(*) (נ"ל שזה עוד טעם (נוסף אדלעיל) למה נק' בשם צבאות ויתכן גם בענין אספה"מ (שנכלל בכלל מראות הצובאות כנ"ל) והיינו דאיך יהיו נש"י בבחי' הראיני מראיך בלבושים דתומ"צ בזה"ג שיש מונעים ומעכבים זהו ע"י התבוננות איך שכל צבאי צבאות הם רק מאות א' לבד, וא"כ איך יהי' העולם מניעה לקיום התומ"צ כו', כן נ"ל הכוונה בדא"פ. וזהו כענין כי נשגב שמו לבדו ורק הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו ע"י תומ"צ כו').

העליוני' נמשכים רק מבחי' אות אחד לבד בהבראם בה' בראם. והו' פי' צבאות אות הוא בצבא שלו. ועש'ו נקראו המראות היינו בחי' ההתפעלות דאספה"מ ושאי"מ בשם מראות הצובאות להיותם נמשכי' מבחי' ההתבוננות מבחי' צבאות מה שאות הוא בצבא שלו כו'.

והנה ע"י בחי' מראות אלו בעבודה בש"י ממשכי' מלמעלה ג"כ בחי' מראות אלקי' כמ"ש ואראה מראות אלקי' ל' רבים, ב' בחי' מראה אספה"מ ואספשא"מ. והנה כתי' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל. ולכא"ו צ"ל מפני מה דוקא כשהשקפה הוא מן השמים או נמשך להיות וברך את עמך ישראל דוקא. והנה כתי' רם על כל גוים ה' שאריה מקבלים חיות מבחי' רוממות כו' וע"ד שממית בידיהם תתפש כו', והו' כד סליק קובי"ה לעילא כו', והנהגת העולמות נמשך מבחי' שינה. אמנם ע"ז נא' עורה למה תישן ה', והיינו שיהי' גילוי אוא"ס בבחי' חכמה וחסד. ויאר פניו בבחי' פנימיות רצונו, והיינו ע"י המשכת התומ"צ. והו' הבט משמים וראה השקיפה ממעון קדשך מן השמים, פי' שמים שם מים והא בחי' תורה שנמשלה למים ואזי וברך את עמך ישראל. כי ע"י בחי' זו נהי' אנחנו עם בני' נתראים לפניו לדבר חשוב שכל עיקר ההשגה הגילוי הוא ע"י התורה, והתורה היא אצלינו בהתגלות. והו' נפתחו השמים ואראה מראות אלקי' בחי' אספה"מ שע"י בחי' שמים הנה מתראה לפניו כבי' כאילו ע"ד"מ רואה במראה המאירה שהיא מכלי זכוכית שע"י המראה נראה הדבר שדואי' בה לדבר גדול יותר ומשובח יותר ממה שרואים אותה בלא מראה. כן ע"י הבטה והשקפה בבחי' התורה שם נראי' לפניו ית' ישראל שהם מקיימי' התומ"צ בבחי' שבה וגדולה. והו' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ שממשיכי' בחי' אחד אפי' בארץ בחי' טורי דפרודא שנפלה בשבה"כ, וה"ע בירור הנה"ב שזהו בחי' אספשא"מ. ונמצא כי גם למעלה כבי' שייך ב' בחי' מראות אלו אספה"מ ואספשא"מ. והיינו ע"ד שיש ב' בחי' השגחה, הא' בחי' השגחה דיחור"ע שלמעלה היש ולמטה א"ק, הב' הוא בחי' יחור"ע שלמטה היש ונבראו מאין שד"ע כי אל דיעות ב' דיעות דיחור"ע ויחור"ע. ולכן ע"י בחי' אספה"מ הוא בחי' קיום המצות ע"ז ממשכי' שיהי' נמשך מלמעלה ג"כ בחי' אספה"מ בחי' יחור"ע (והר"ע המשכת אוא"ס בע"ס דאצי' כו' כנ"ל) וע"י אספשא"מ מלמטלמ"ע שהוא בחי' בירור הנה"ב שבא בבחי' ארית דבחי' בכל מאדך ממשכי' מלמעלה ג"כ בחי' אספשא"מ שהוא בחי' יחור"ע. והיינו שגם בבחי' יחור"ע הי' נמשך גילוי אלקות ע"ד יחור"ע (והיינו להיות גילוי אוא"ס בבי"ע ג"כ) וכמארז"ל במד"ר סוף שה"ש בומן שישראל עושי' רצונו של הקב"ה מביט עליהם בשתי עיניו שפי' בלק"ת בביאור כי תשמע בקול בפי' ראה בהג"ה שז"ע יחוד ב' השגחות דיחור"ע ויחור"ע שגם ביחור"ע הי' ע"ד יחור"ע ושזה נמשך מבחי' היותר גבוה גם מבחי' יחור"ע יעו"ש. ועד"ו יובן בענין ב' בחי' מראות בעבודה שבנפש האדם שע"ז ממשכי' מלמעלה להיות מביט עלינו בשתי עיניו הוא בחי' יחוד יחור"ע

ויחית שגם ביחירת יהי נמשך גילוי אלקותו ית' כמו ביחורע, שזהו מבחי הגבה משניהם כו'. ועפ"ז יובן ענין וישם את הכיור בין אה"מ ובין המזבח שהוא מחוץ לפרוכת, והיינו כי המראת האלו הנה הם באים מבחי הבירור שמחוץ דוקא שהוא בירור הנה"ב ומעהמ"צ מתלבשו ג"כ בדברים גשמי, היותם נחשת היינו כמ"ש ומצחך כנחשה, פי' ע"ד מאמר יהודא בן תימא הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבוך כארי לעשות רצון אביך שבשמים והיינו להתגבר ולהתחזק בעבודת ה' בקיום התומ"צ ובירור נה"ב ולעמוד נגד כל מונע מבית ומבחוץ, ולא יבוש מפני המלעיג"י שע"ז צ"ל מצחך כנחשה, והכח ע"ז הוא בחי התורה שנק' עוז ותושי' כו', ומרומז ג"כ בתיבת נחשת שהוא ר"ת נובלות חכ' שלמעלה תורה שהיא הנותנת כח למעלה בקיום התומ"צ ובירור נה"ב, כי אלמלא עוזרו לא הי' יכול לו כ"א ע"י סיוע מלמעלה שהוא בחי התורה כו'. ויתן שמה מים כו' ורחצו כו' הוא בחי' הרחיצה שאח"כ מן הכיור, והיינו כי הלבושי' דתומ"צ ובירור נה"ב שהם בחי' העלאת מ"ן צריכי' רחיצה במי המ"ד דחכ', והוא ע"י משה דכתי' בו כי מן המים משיתיהו בחי' ים החכ' שכל התורה הוא בחי' כד מים זה, ולכן משה דוקא הוא הנותן שמה מים מי החכ' שיומשך המשכת מ"ד לרחוץ הלבושי' דתומ"צ ובירור נה"ב הצריכי' כיבוש ע"י המשכת מ"ד (וכמ"ש במ"א ענין בירור שני דמ"ד שמברר את המ"ן, ועפ"ז י"ל מה שהרחיצה הי' בבואם אל אה"מ ע"פ מ"ש במ"א בהביאור דראו קראו ה' בשם, דחצר אה"מ ואה"מ וקדה"ק הם תלת עלמין שבוהר שלח דקנ"ט ע"א וברמ"ז שם דהיינו עולם הא"ס ועולם האצ"י ועולמות בי"ע יערש, וחצר אה"מ הוא בי"ע אה"מ אצ"י וקדק"ד עולם הא"ס, והוא דבבואם אל אה"מ היינו התיכללות בעולם האצ"י צריכים עוד בירור ע"י המ"ד דמי החכ' כו', ומ"ש בקרבתם אל המזבח י"ל משום דכל בירור הוא ע"י החכ' דבחי' דוקא אתברירו כו'. גם י"ל כמ"ש בלקו"ת בהביאור דאדם כי יקריב דתחלה הוא עסק התורה חזו אדם כי יקריב ואח"כ מן הבהמה כו' תקריבו והוא בירור הנה"ב כו'). וע"ז נא' שנייך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה, ורחלים הוא בחי' צמר הם הלבושי' שנעשים ממעשה המצות שנמשכי' מבחי' לבושי' כתלג חיור וכת"י הנותן שלג כצמר וכת"י ושער רישי' כעמר גקי. שעלו מן הרחצה ר"ת משה שהרחיצה נמשך ע"י משה, שהוא הנותן מי החכ' בכיור כו'. ורחצו כו' את ידיהם ואת רגליהם היינו כי הידים הם חו"ג, ומהצפרנים יכול להיות יניקה מחסד לישמעאל, ומגבורה כו' ולכן הם צריכים רחיצה ע"י מי החכ' להיות בבחי' ביטול ומותר בעולם וע"ד ונחטו מ"ה דמשה שזהו מבחי' חכ' כח מ"ה, ואו ממילא אינו שייך תאוה דישמעאל שצריך לכולא כמ"ש יוד בכל, ולא כעס ורציחה דקו השמאל, והוא שורש ענין רחיצת ידים, וכמ"כ יובן ענין רחיצת הרגלים מבחי' האבק מ' דק"נ שלא יומשך אחרי' ושלא להיות בבחי' ואץ ברגלים כו' כ"א שיטהרו ע"י הרחיצה ממי החכ' שנתן משה בכיור כו'. שזהו בחי' רחצו הזכר כו' שפי' התי' שזהו ע"י התורה, והיינו להיותה כד מים החכ' הנ"ל ותורה צוה לנו משה כו' להיות

כי מן המים משיתיהו כנ"ל. וענין הטהרה ע"י התורה הוא כענין שהאור דוחה ממילא את החשך וא"י כלל אן ואיך נדחה החושך, כך כדי לדחות כל ההרהורים רעים הוא ע"י אור התורה, וכמ"ש ותו"א להאיר אור הנפש דנש"י שהוא בחי' נר ה', ולהאיר אורה הוא ע"י התורה שנק' תורה אור כו'.

בס"ד, ש"פ ויקרא, פ"ז רנ"ד.

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרך בדרך כו'. ואי' במדרש תנחומא הובא בבחיי ס"פ תצא הה"ד זכרניכם משלי אפר לגבי חמר גביכם אמר הקב"ה לישראל שתי זכירות כתבתי לכם בתורה זכר את אשר עשה לך עמלק, תמחה את זכר עמלק הוי זחירים בהם, ואם עשיתם כך הרי אתם בניו של אברהם שנמשל לאפר כמ"ש ואנכי עפר ואפר, ובא"ל התקינו עצמיכם לשיעבוד מצרים בחומר ובלבנים. ולכאוי צ"ל והלא מלחמת עמלק הי' לאחר יצי"מ, וגם כאשר שאול חמל על מיטב הצאן והניח את אגג חי מ"מ לא מצינו שנשתעבדו עוד הפעם במצרים וא"כ מהו התקינו עצמיכם לשיעבוד מצרים. וגם מהו ה' התקינו עצמיכם גם צ"ל מה שמשמע מהענין דהעיקר הוא זכירת עמלק וצ"ל מהו ענין הזכירה. ולהבין כ"ז צ"ל תחלה ענין קלי' עמלק דהנה כתי' ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, וצ"ל למה נק' ראשית גוים. וגם מפני מה אחריתו עדי אובד שחלוק מכל האומות דלאחר גמר הברורים יתהפכו אל הקדושה כמ"ש או אהפוך אל העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, ועמלק אחריתו עדי אובד לגמרי. אך הענין הוא משום דקלי' עמלק חלוק בעצם מכל האומות, דכל האוי' אפי' הוי' אומי' הכנעני החתי והאמורי כו' הם מנגדים למדות בלבד, דו' אוי' הם ז"מ רעות לעומת ז"מ דקדושה. והנה עיקר סיבת המדות רעות הוא כמארו"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות והיינו דהרוח שטות מכסה על האמת ונדמה לו שאף אם יעשה מעשה העבירה ר"ל מ"מ איננו נפרד מאלקות אבל אם הי' יודע שנעשה נפרד בזה לא הי' עושה את העבירה בשו"א וכמ"ש בסש"ב שנדמה לו שעודינו ביהדותו אבל אם הי' יודע שבוה נפרד מאחדותו ית' לא הי' עושה בשו"א והראי' שהרי כשכופיין על כפירה ר"ל הרי גם הקשב"ק מוסר נפשו ממש על קדה"ש, משום דבענין זה א"א להרוח שטות לכסות ויודע הוא שנפרד עי"ז מאחדותו ית' זה אינו רוצה בשו"א כלל ועומד במס"ג בפו"מ, וא"כ אם הי' יודע דבכל מעשה עבירה ר"ל ה"ה נפרד מאחדותו ית' הרי הי' במס"ג עי"ז ומכ"ש שישלוט על רוח תאוותו שקל יותר ממס"ג בפו"מ, אלא שהרוח שטות מכסה על האמת שנדמה לו שאיננו נפרד בזה מאחדותו ית' ומשום זה אינו שולט ברוח תאוותו ועושה מעשה הרע ר"ל. אבל קליפת

עמלק הוא שיודע את רבונו ומכוין למרוד - שיודע שהאלקות מחי' ומהווה העולמות מאין ליש וכל חיותם וקיומם הוא מהכח האלקי דוקא, ויודע גדולת ורוממות הא"ס, ומ"מ ה"ה מורד בו ר"ל, זהו ומכוין למרוד שכל כוונתו למרוד בדבר הידוע והיינו מצד הישות והגסות בכח החוצפה שבו וכמאמר חוצפה אפי' כלפי שמיא מהני וכן דרך ההצוף דאף שיודע גודל מעלות האיש הנעלה ויודע פחיתות ערכו ושפלותו שאינו בערך האיש הנעלה כלל (וגם תלוי בו כו') ומ"מ אינו נופל מפניו ואדרבה מעיז כנגדו כו', וכמו"כ הוא קלי' עמלק שיודע גדולת ורוממות הא"ס ואיך שהוא מחי' ומהווה עולמות כו' ומ"מ ה"ה מורד בו, ולכן אחריתו עדי אובד לגמרי ואינו מתהפך לקדושה כלל. ואינו דומה לשארי אומות דכתי' בהם אז אהפוך אל העמים שפה ברורה כו' משום דכל או"ה שהם ז"מ רעות עיקר סיבתן הוא מפני שהרוח שטות מכסה על האמת, וענין הרוח שטות הוא תוקף התאוה מהכח המתאוה עד שאובד את עצמו מרוב תאוותו (בל"א ער פארלירט זיך) ושוכח על אלקות שיתבונן שזה נגד רצונו ית' ונעשה עי"ז נפרד מאחדותו ית' כו', שמצד תוקף התאוה שוכח עי"ז, והסיבה לזה הוא העדר העבודה והיגיעה בתפלה וממילא נחשך אור הנפש, והחומר מתעבה ומתגשם עד כשבא לדבר תאוה ה"ה בתוקף גדול עד שאובד א"ע ר"ל כו' כנ"ל וכמ"ש מזה בד"ה זכור, רמ"ז, אמנם כשיזכור את ה' איך שהדבר הזה הוא נגד רצונו ונפרד בזה מאחדותו ית' ומכ"ש כשיתבונן בגדולת ורוממות הא"ס ממה שנתרחק בעשייתו הרע ח"ו (בל"א וואס ער ווערט אָן ע"י מעשה הרע ח"ו) ואיך רע ומר עזבו את ה' שנדחה ונתרחק מאור פניו ית' ברע גמור דגקה"ט כו' הרי ישלוט על רוח תאוותו ולא יעשה את הרע בעיני ה', וגם יתמרמר מאד על כל דרכי תהלוכותיו אשר לא לה' המה כו', ואז מתבררים המדות ומתהפכים לקדושה, והענין הוא דהנה במעשה העבירה דז"מ רעית יש ב' ענינים, הא' הוא כח המתאוה שמתאוה להדבר תאוה והנה הכח המתאוה בעצם איננו רע, והיינו שאינו רק להתאוות דבר שהוא רע כ"א רק להתאוות איזה דבר מה שיהי' אלא שהוא כח חזק להתאוות בתוקף התאוה וכמו רצון הבהמה שהרצון הוא בתוקף, דבאדם הגם שרוצה איזה דבר מ"מ ע"פ הגבלת השכל באיזה אופן ירצה ואינו שוכח הדברים הסותרים אל הרצון הזה, ורצון דכח המתאוה הוא רצון חזק עד שאובד א"ע בהרצון וישכח על דברים אחרים כו', אבל מ"מ עצם כח הרצון אינו רק לדבר רע דוקא, כ"א יכול בכח המתאוה הזה לרצות באלקות כו', והב' הוא התואר וציור הרע במה שנתלבש הכח המתאוה ופעולת מעשה הרע והדיבור שמדבר בזה והמח' שמהרהר בזה, זהו רע גמור, ועפי"ז יובן איך שהז"מ רעות יכולים להתברר ולהתהפך אל הקדושה, דהיינו כשיזכור את ה' ורע ומר עזבו את ה' כו' כנ"ל הנה ציור הרע הנ"ל דהיינו האותיות דמחדו"מ באמת אי"א להם להתברר ולהתעלות כ"א צריך לדחותם לגמרי, והיינו ע"י עקירת הרצון בחרטה על העבר שעוקר רצונו ממעשים הרעים עי"ז מעביר את הרע (עמ"ש בד"ה שיר המעלות ממעמקים בס' רמ"א) וע"י הדמעות שבוכה במר נפשו על המו"ד שלא לה' המה, ה"ה רוחץ ומנקה בזה את הנפש מהלבושי' הצואים כמ"ש במ"א בענין

חומת בת ציון הורידו כנחל דמעה. אמנם עצם כח המתאווה מתהפך אל הקדושה. והיינו שבזה התוקף שהתאווה להתאווה זרה ה"ה מתאווה ורוצה באלקות כ"י. ובה יובן מ"ש במשנה ע"פ ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר יהי' לו אהבה לאלקות, ולכא"י יפלא איך הוא שהיצה"ר יהי' לו אהבה לאלקות. אך הענין הוא דהיצה"ר הוא כח המסית להתאווה תאוה והיינו שמעורר את הכח המתאווה כ"י, ואם כי הסתה שלו הוא שמסית לעשות הרע אמנם הרי מבואר בהר שזהו כמשל הזונה עם בן המלך כ"י שגם כונתו הוא שלא ישמע איליו, ואם ח"ו פועל פעולתו שעושה את הרע ח"ו יהי' לו עונש ע"ז שעל ידו נכשל בן המלך. וזהו מה שאמר"ל דכשהיצה"ר מתגבר ביותר יזכיר לו יום המיתה ופי' יזכיר לו כ"י שגם לו יהי' לא טוב מזה שיענש ע"ז כ"י. וכשמתגבר על היצה"ר ואינו עושה מעשה הרע. וז"ל עצם כח המסית יוכל להתהפך אל הקדושה היינו שיעורר את הכח המתאווה להתאווה אלקות כ"י. וחז"ע מ"ש או אהפך אל העמים שפה ברורה כ"י שמתהפכים לאלקות כ"י כנ"ל.

אך קליפות עמלק אינו מצד הרוח שטות שמכסה כ"י שהרי הוא יודע את רבתו ואינו שוכח על אלקות כנ"ל, וגם מכיין למרוד בו שכל כונתו הוא רק למרוד, שאינו מכיין להנאתו וכמאר"ל בילקוט ע"פ אשר קרך וכן פרשי' ד"ל משל לאמבטי שהי' רותחת בא בן בליעל אחד וקפץ לתוכה אע"פ שנכחה הקרה אותה בפני אחרים כ"י, הרי שאינו מכיין להנאתו כי"א כל כונתו הוא רק למרוד נגדו ית' בעזות וחוצפה כ"י כנ"ל, ואי"כ הרי כונתו זו אי"א להתברר ולהתעלות, שהרי כונתו זו היא כמו התואר וצ"ור הרע בהדי"ם דשא"י אריה שגם הם אי"א להתברר כי"א צריך לדחותם כנ"ל, כמ"כ בעמלק כללות קליפתו הוא הצ"ור הרע ממש והוא הכונה הנ"ל ואי"א להיות מזה שום בירוד כי"א שבירתו זהו תקנתו וכמו כלי חרס שאין לו שום הכשר כי"א בשבירה דוקא כמ"כ קלי' עמלק איבודו זהו תיקונו, ואי"א להיות מאתו שום עלי' בקדושה כי כל מציאותו הוא רע גמור וצריך איבוד ושבירה לגמרי וזהו ואחריתו עדי אובד לגמרי, ושרש הסיבה לזה הוא משום שראשית גוים עמלק, והוא דעמלק הוא קלי' נגד הדעת דהיינו שהוא התיפך מדעת דקדושה דענין הדעת בקדושה הוא שמתבר מחזין ומדות, שע"י ההתבוננות במחזין בגדלות ורוממות הא"ס יתפעל בלבו באהו"י"ר, שהז"ע וידעת היום והשבות אל, לבבך שהמדות מתפעלי' מגדולת הא"ס שמשיג במחזו, ומתפעלות המדות בא ממילא קיום המצות בס"מ וע"פ כידוע דאהבה הוא מקור רמ"ח מ"ע ויראה מקור שס"ה לית כמ"ש בס"ב, ועמלק הוא מנגד לזה דעמלק הוא מל' ומלק את ראשו ממול ערפו שמפריד את המדות מהמחזין שא"י שבמחזו משיג גדולת הא"ס, מ"מ לא יתפעלו המדות כלל מזה, וזהו שידוע את רבונו היינו גדולת הא"ס ומכ"י למרוד שמקורו לבלי להתפעל מזה (כמשי"ת) וה"ה ראשית גוים הם ה"מ שע"י ממילא בא לכל המדות הרעות דלתאוה יבקש נפרד דמאחר שהוא נפרד כנ"ל ממילא לתאוה יבקש כ"י דכשאין פחד אלקי' נגד עיניו ה"ה בא

ממילא לכל המדות רעות כו' ולכן מצד תוקף קלי' עמלק שכל מציאותו הוא רע גמור אחריתו עדי אובד לגמרי. וחשי' במדרש שתי זכירות כתבתי לכם זכור את אשר עשה לך עמלק, תמחה את זכר עמלק הוי הזירים בהם, פי' שזוכר עוצם קלי' עמלק ורע בעיניו הישות דעמלק וזינו החוצפה והעזות שלו שמורד בדבר הידוע כגיל, ולא לבד שהוא מרוחק מזה, כ"א עוד זאת שרע לו ומיצר בנפשו על זה שנמצא מציאות אופן רע כזה בעולם שכל כוונתו למרוד נגדו ית' ובוה נדחה קלי' עמלק מחלקו בעולם ג"כ, וזהו"ע הזכירה שרע בעיניו ומיצר בנפשו על מציאות קלי' עמלק בעולם, והעיקר הוא הזכירה ועיי' נדחה קלי' עמלק, ואם עשיתם כך הרי אתם בניו של אברהם שנמשל לאפר.

וצלה"ק תחלה משארז"ל קיים אאע"ה כל התורה כולה עד שלא ניתנה וכמ"כ יצחק ויעקב קיימו כל התורה, אלא שהי' חלוקים בעבודתם דעיקר עבודת אברהם הי' הכנסת אורחים, ויצחק הי' עבודתו בחפירת בארות, ויעקב הי' עבודתו בהמקלות, ולכאוי' צ"ל מהו ההתחדשות ממ"ת שניתנה לישראל ברעש גדול בקולות וברקים אחר שהאבות קיימו את התורה קודם שניתנה, וא"כ מהו החידוש ממ"ת. אך הנה ילה"ק תחלה להבין מפני מה הי' האבות חלוקים בעבודתם שכ"א הי' עבודתו באר"א כגיל והלא עכשיו כל ישראל שוים בקיום המצות כמ"כ מצות תפילין הרי כל ישראל שוין בזה כמ"כ בכל המצות מזה בפסח ושופר וסוכה וד"מ שבלולב כולם שוים, והאבות לא הי' שוין בעבודתם ואם נאמר שזהו מצד חילוק מדרגתם, הרי גם ב"ש ובי"ה ידוע שהם בחי' חריג וכמ"כ נמצא בכללות ישראל התחלקות מדרי' שיש ז' מדרי' בנשיי נגד ז' מדות עליונות שכנגד זה הי' ז' גרות במגורה כידוע ומבואר במ"א, ומ"מ כולם שוין בקיום המצות, ולמה הי' האבות חלוקים בעבודתם. אך הענין הוא דהנה צ"ל דבאמת איך קיימו האבות את המצות כמו מצות תפילין שהוא מה שכותבין הד"ם בדיו על הקלף שמבואר בהם ענין יצי"מ, והלא אז לא הי' עדיין שיעבוד מצרים, ואיך שייך שקיימו מצות תפילין שבהם סיפור השיעבוד והגאולה, וכמ"כ מזה בפסח הוא ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ כי גורשו ממצרים כו', וכמ"כ סוכות ע"ש כי בסוכת הושבתי כו', ואיך שייך זה קודם ליצי"מ. אלא בהכרח לומר דקיום התו"מ של האבות הי' עיקרם בבחי' רעיד וההכנה בנפשם, דהיינו להמצוה פרטית ההיא וכמו מצות תפילין שהוא המשכת המחזין הי' עבודתם בבחי' רעיד להגיע לבחי' ומדרי' זו ועשו הכנה בנפשם עי' והעובדא שעשו לזה הוא שע"פ כוונתם רומז למצוה ההיא, וא"כ מובן דהכנת נפשם א"א שתהי' בכולם בשווה, כ"א בכ"א לפי מדרגתו ושרשו למעלה שלוח הגיע בעבודתו ולפי אופן זה הי' עבודתו, ואברהם שהי' מרכבה למדת החסד וכמ"ש בפרדס בשם ס' הבהיר אמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי כו', וא"כ הי' הרעיד וההכנה בנפשו להגיע למדת החסד, ויצחק הי' עבודתו ברעיד ובהכנת נפשו להגיע למדת הפחד, ויעקב הי' עבודתו ברעיד ובהכנת נפשו להגיע למדת הת"ת, שהן ג' מדרי' חלוקת וממילא יש חילוקי' באופן

ההכנה והרעוד כו', והגם שכל אחת מהמדות כלולה מע"ם מ"מ מובן דאין דומין זל"ז וכמו גבו' שבחסד אינו דומה לחסד שבגבו' וכמו"כ חסד שבת"ת לת"ת שבחסד כו', דבכל אחת ההתגברות¹ היא כמו אותה הספי', ונמצא כשקיים אאע"ה כל התורה ה"ז לפי מדת החסד, וכמו מצות תפילין שהן בחי' דעת הנחלק לחו"ג ובאברהם ה"ז זה כמו שכלול במדת החסד וביצחק במדת הפחד וביעקב במדת הת"ת כו', ומפני שהעיקר ה"י אצלם הרעוד והכנת נפשם כנ"ל לכן היו חלוקים בעבודתם כו', אמנם במצות שניתנו לנו במ"ת עיקרם הוא מבחי' רצה"ע שכך עלה ברצונו שהד"פ קדש וה"י כי יביאך שמע והא"ש כשכתובים בדיו על הקלף ומונחים בבתים כדין התורה וכשאישי ישראל מניח תפילין אלו ממשיך בזה המשכת המוחין העליונים כמ"ש במ"א, וניתן לנו כח זה במ"ת מבחי' רצונו ית' והעיקר הוא העשי' וכמו"כ בהכוונה העיקר לכוין בעשיית המצוה מצד כח המצוה הוא בחי' א"ס בעל הרצון שציוונו לעשות המצות וכמ"ש מזה באורך בדרושי קיץ תרכ"ט, אלא שצריך לכוין גם הכוונה פרטית בכל מצוה, אבל העיקר הוא הכוונה מצד המצוה כו', ומאחר דעיקר המצות הוא מצד בחי' רצונו ית' לכן כולם שוים בהם, וגם ב"ש ובי"ה שהיו חלוקים במדרגתן בבחי' חו"ג מ"מ קיימו המצות בשווה מאחר דעיקר עשיית המצוה אינו מצד כח עצמו כ"א מצד כח הנותן כו' (ומצד הכוונה פרטית י"ל דבאמת היו חלוקים לפי אופן מדרגתם לפי שרשן ומקורן אבל אין זה עיקר המצוה כ"א העשי' ומצד כח המצוה כו' ובוזה כולם שוים כו'). והיוצא מזה דההפרש בין תו"מ דהאבות לתו"מ שלנו, דהאבות לא ניתנה להם תו"מ כ"א הם בעצמם בעבודתם הגיעו למדרי' המצות, ובמ"ת הוא שניתנו התו"מ, ומשום זה היו האבות חלוקים בעבודתם ועכשיו כולנו שוים בקיום המצות כו'.

והנה נודע דהנברא מצד עצמו הגם שעובד במס"ג עצום ובהכנה רבה מ"מ א"א להגיע כ"א עד שרשו ומקורה, וראי' ממארז"ל ש"מ מעין עין עיטם גבוה מקרקע העזרה כ"ג אמה דהמקוה של כה"ג ה"י ע"ג הפתח וכל הפתחים שהיו שם היו כ' אמה ושיעור מקוה הוא ג' אמה, וא"כ ה"י עין עיטם גבוה כ"ג א' כו', ואם נא' שהדבר יוכל לעלות למעלה משרשו ומקור חוצבו, א"כ אפשר שה"י המעין רק עשר אמות ומ"מ עלו המים כג"א, אלא מוכרח לומר שא"א שיעלו המים יותר משרשם ומקור חוצבם מהמעין ומפני זה מכריח שמעין עין עיטם ה"י גבוה כו' כג"א. והנמשל מזה יובן דכן הוא בחיק הבראים שהנברא בעבודתו מכח עצמו א"א לעלות יותר משרשו ומקורו, וכמו"כ יובן בהאבות שעבודתם ה"י מצד עצמם כנ"ל הגיעו רק עד שרשם ומקורם, והגם דהאבות היו נשמות דאצ"י מ"מ הרי מבואר באגה"ק סי' ק' ד"ה איהו וחיהי

בגוכי"ק בטוה"ג: צ"ל הכוונה דמעצמם א"א להמים לעלות יותר משרשם, אבל להגבי' אותם יכולים גם למעלה כו' כנראה בחוש שמגביהים ע"י הכלי הנקי פאמפע, וכ"ה בנמשל ג"כ.

חד דגם נשמות דאצ"י הם מופרדים מהקו הגם שהם אלקות מעין אלקות דכלים מ"מ הרי כבר נולדו ונתגלו בעולם האצ"י ויצאו ונפרדו מהכלים (כן נ"ל הכוונה שם) וה"ה מרוחקים מהקו אבל בתומ"צ שניתנו לנו הרי המצות הם בחי' אדם העליון ובתורה כתי' וזאת התורה אדם, וידוע דאדה"ע הוא בחי' ע"ס דאצ"י, והמצות רמ"ח פקודין הם רמ"ח איברין דמלכא ושס"ה ל"ת שס"ה גידים, והגם דע"י עשיית המצות נעשה רק עשיית הכלים כמ"ש בתו"א בהביאור דוקבל היהודים ובכ"ד מ"מ הרי אמרו"ל ע"פ ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאילו עשאוני משום שע"י עשיית * נמשך גם האור וכמ"ש בתו"א שם, וכמ"ש במ"א דלכן נק' המצות רמ"ח אברין ולא סתם כלים, משום דהאיברים הם ממשיכי' חיות, דהכלי אף שהיא כלי לאור מ"מ אינה ממשכת את האור אבל האבר ממשיך את החיות וכנראה בחוש דכשיש איזה קלקול ח"ו באיזה אבר צריכים רק לתקן האבר והחיות נמשך ממילא וכמו"כ במעשה"צ שע"י נעשים הכלים וממילא נמשך האור, ובחי' התורה מבואר במ"א שהוא בחי' הדם הוא הנפש שבגידים הוולכים בכל האיברים כמ"ש בלקו"ת בד"ה בשעה שהקדימו ובהביאור, ובמ"א מבואר שהתורה הוא בחי' האור והחיות (י"ל הכוונה כמ"ש במ"א בענין תלמוד גדול בד"ה ושגנתם, רל"ו, ועמ"ש בד"ה זכור * את יוה"ש בס' ת"ר בענין בשר גידין ועצמות, דעצמות הוא בחי' עצמות החיות גרמלי בנים על מיא בחי' החכ', וגידין הם בחי' התכללות חורב, וי"ל דזהו הכוונה כאן בב' האופנים כו') וא"כ הרי התומ"צ שניתנו במ"ת הם בחי' ע"ס שדבוקים בהקו ולמעלה מהתומ"צ דהאבות, וזהו דאי' במדרש ע"פ לריח שמניך טובים שמן תורק כו' כל המצות אשעשו האבות ריחות היו; פי' ריח הוא רק הארה ולא עצם הדבר וכמו ער"מ כלי מלא משקה שמוציא ריח הרי אנו רואין שכמה שמריח אינו נחסר מעצם הדבר ומזה מובן שהריח רק הארה ולא עצם וכמו"כ המצות דהאבות שהגיעו רק עד שרשם הגם שהוא בחי' אצ"י אבל מרוחקים מהקו כנ"ל ה"ז רק הארה, פי' שאינו אור עצמי אבל חתו"מ שלנו הם בחי' ע"ס שדבוקים בהקו א"כ ה"ה בחי' אור עצמי כו', וזהו ההתחדשות דמ"ת שלמעלה מהתו"מ שקיימו האבות כו'.

וא"כ לפי הנ"ל צ"ל מ"ש ואם עשיתם כך הרי אתם מבניו של אברהם כו' מהו השבח בה מאחר דבתו"מ שניתנו לנו במ"ת זכינו למדרי' געלה יותר כו'. אך הענין הוא דהנה מובן ממשנת"ל דההפרש בין התו"מ של האבות לתו"מ שלנו הוא דבאבות הי' עבודתם מלמטלמ"ע ותו"מ שלנו הם מלמעלמ"ט, דלהאבות לא ניתנו המצות כ"א הם בעבודתם הגיעו למדרי' זו ולנו ניתנו המצות מלמעלמ"ט ולכן נק' מתן תורה שהוא בבחי' מתנה כו'. והנה נודע ההפרש בין מלמטלמ"ע למלמעלמ"ט, דמלמטלמ"ע צריך עבודה ויגיעה רבה

וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו' דחשיב כמה דברים עד שיוכל לעלות, אבל מלמעלמ"ט אין מניעות ועיכובים כלל, וכידוע המשל לזה משני בנ"א אחד עומד בהר וא' בבקעה דאופן התחברותם הוא על ב' אופנים או שהעליה יורד למטה או שהתחתון יעלה למעלה והנה שהעליון יורד למטה אין שום מניעה כלל, אבל בכדי שהתחתון יעלה למעלה צריך כמה תנאים לזה שהיה בעל כח בעצם ושהיו הלבושים כדבעי שלא יסתבך בהם כו' וכן מי יעלה בהר ה' הוא בחי' ג"ע ואמר ע"ז נקי כפים ובר לבב כו' שצריך לזה כמה תנאים שצריך להיות בעל כח בכח התורה והמצות בוע"ט וצריך להיות נקי מכל לכלוך בסו"מ ובלבושים צואים דמחור"מ כו' ואז יכול לעלות, אבל מלמעלמ"ט אין שום מניעה ועיכוב כלל, ואמנם גם זאת מובן דכשעולה מלמעלמ"ע בעבודה ויגיעה הנ"ל היה נעשה כלי לאור העליון, אבל מלמעלמ"ט אע"פ שאין מניעה בהמשכת האור אבל אין המטה כלי לזה וכמו במ"ת שהי' גילוי אלקות למטה מ"מ לא הי' המטה כלי לזה, וכמו"כ יובן ההפרש בין עבודת האבות לעכשיו, דהאבות שהי' עבודתם ביגיעה היו כלים להתאור, והגם שהגיעו בעבודתם רק עד שרשם ומקורם מ"מ היו כלי' להתאור, אבל בתו"מ דעכשיו הנה כשעושה המצוה בכוונה הראוי' אפי' הכוונה פשוטה שכ' בשו"ע לשעבד הלב המוח ה"ז עבודה ויגיעה ונעשה ע"ז כלי להתאור, אבל אם רק יודע שצריך להניח תפילין ולהתפלל בהם והתפלה היא כמ"ש ויפתוהו בפיהם כו' והנחת התפילין הוא בקרירות דרך מצות אנשים מלומדה, הגם שהאור נמשך שהיה עושה את המצוה וכך עלה ברצונו ית' שע"י עשיית המצוה יומשך האור מ"מ אינו כלי להתאור כו'. וזהו שא' אם עשיתם היינו זכירות עמלק, ובעמלק כתי' אשר קרד בדרך שפעל הקרירות שאומר. מי אומר שהוא כן (ווער זאגט אז איז אזוי) או מה בכך אינו נפלא כ"כ זהו ומכוין למרוד בדבר הידוע ומשג בשכל גדולת הפלאות רוממותו ית' ה"ה מעיז לקרר ולצנן עד שאינו מתפעל במדות וממילא עשיית המצות בקרירות, אבל כשזוכר את עמלק ורע בעיניו הקלי' דעמלק ומתפעל מבחי' גדולת ורוממות הא"ס בבחי' מדות שבלב ממילא קיום המצות הם בבחי' תיות ובהרגש אלקי בנפשו כו' ואזי הרי אתם מבניו של אברהם שיש או ב' המעלות שממשיכים בחי' מדרי' עליונה יותר וגם נעשה כלי להתאור וכמו אברהם שהי' כלי להתאור דאברהם אבר מ"ה בחי' אבר וכלי כו' זה ע"י הביטל בחי' אפר היפוך הישות דעמלק כו' כמו"כ במעשה המצות נעשה ג"כ בחי' כלי לאלקות, ומה שאצל האבות הי' במס"ג עצומה די שמקיים עכשיו המצות בכוונה הראוי'.

בט"ד

ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה כו' וצ"ל מה"ע
 ובבואה לפני המלך כו', וגם צ"ל מ"ש סתם אמר עם הספר ולא אמר
 מי הוא האומר, ומהר"ע הספר. ובכללוח הענין צ"ל אחר שכבר הרגו בשונאיהם
 ע"ה אלף ושמונה מאות איש ואת המן ועשרה בניו תלו על העץ מהו עוד
 ובבאה כו' אמר כו' ישוב מחשבתו הרעה ותלו אותו ואת בניו על העץ שזה כבר
 נעשה קודם כו'. ולהבין כ"ז צ"ל תחלה ענין אחשורוש ודרז"ל אחש ורוש פי'
 אחש הוא ל' שתיקה כמו למען ציון לא אחשה ובדברי רז"ל עתים חשות ועתים
 ממללות ולהבין ענין השתיקה צ"ל מ"ש ומתוכה כעין החשמל שע"ז ארז"ל
 עתים חשות כו', דהנה ידוע דחשמל הוא בחי' לבוש שמקיף לור"ג בחיצוניותם
 בכדי שלא ינקו מהם החיצונים וטס"א כו' ושרשו הוא מבחי' חיצוניות בינה
 כמ"ש ב"ע"ח ובפע"ח, ומבשרי אחזה אלוקה דהנה בהמדות אין בהם התגלות
 כל השכל, דאם ה"י השכל מאיר בהם בגילוי היו מתבטלים מציאות המדות
 וכנראה בחוש דכשהוא טרוד באיזה ענין שכלי בהתבוננות והשגת אלקות וכמ"כ
 גם בלימוד איזה הלכה בתורה בהסברות והפלפול בזה, הנה הגם שבודאי יש
 שם מציאות המדות מ"מ הרי אינו מרגיש שום מדה כלל דבעת שהוא עסוק
 בהשכל של הדבר הלכה אינו יכול להתחילט ולומר כשר או פסול כו' והעיקר הוא
 שאין נפשו נוטה להמדה של השכל הפרטי הגם שבכל סברה יש מדה פרטית
 אם להיתר או כו' אמנם בעת ההיא מאיר בו אור השכל בהשגות הסברה ההיא
 אינו נוטה עדיין להמדה פרטיות, ויותר מובן זה בהתבוננות והשגת אלקות כמו
 ע"ד"מ כשמתבונן ומעמיק דעתו בהשגת גדולות ורוממות הא"ס שמוזה יולד אח"כ
 האהבה בלב, הנה בעת שהוא עסוק בהתבוננות אין בו נטי' עדיין אל מדת
 האהבה, והיינו מפני שענין המדות הם למטה הרבה ממדרי' המוחין וכידוע
 דיתרון האדם על הבהמה הוא בהשכל דוקא מה שהאדם הוא בעל שכל כו'
 ולכן בעת שהשכל מאיר אצלו בגילוי ה"ה במדרי' עליונה ממדרי' המדות ולזאת
 אינו שייך אז לאיזה מדה כו', וכמ"כ יובן דכאשר המדות כבר באו בהתגלות
 בלב כשיאיר בהם אור השכל בגילוי יתבטלו המדות (ויהי' כמו בעת עסקו
 בהשגת השכל כו' כנ"ל), אלא דבכדי שיתהוו המדות בלב מתעלם אור השכל
 ולא נשאר כ"א הבכך מכללות ההשגה כמו שהדבר הזה הוא נפלא וטוב ולזה צריך
 להמשך בכל לבו כו', ומזה יתהווה המדה וההתפעלות בלב וכל ההשגה שהי'
 במחזו בעצם הענין אינו מאיר שם כלל, ומ"מ אעפ"כ מקיף עליהם הארה מועטת
 מבחי' חיצוניות בינה, והיינו מההתבוננות וההשגה שמשגי בעצם הענין הנפלא
 והטוב מאיר הארה מועטת בבחי' מקיף על המדות (שאינו נשכח ממנו ההשגה
 לגמרי אף גם בעת התפעלות המדות בהתגלות בלב, ומאיר בחי' חיצוניות
 ההשגה בבחי' מקיף על המדות כו') בכדי שלא יהי' ניצקת החיצונים, שמהמדות
 יכול להיות אחיזה לטס"א כו' וכמארז"ל לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כו',
 וכן שמו"כ ה"י בהמדות, לפיכך צ"ל המשכת בחי' מקיף הנ"ל בכדי שלא יהי'

להם יניקה מהמדות כו'. והענין יובן עפ"מ"ש במ"א ע"פ לא יחפץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו פי' כסיל הוא בחי' יניקת החיצונים שיניקתם מהמדות דקדושה דאת זה לעו"ז עשה אלקים דכשם שבקדושה יש בחי' אהבה ויראה כו' כמור"כ בלעו"ז אהבה זרה ויראה זרה וכעס כו' (זה הוא בחי' המדות דקדושה שהם בחי' גילוי וכידוע ד"ה אר"א הם הנסתרות להוי' אלקינו, אבל ו"ה הם גגלות לנו ולבנינו כו' וז"ע מי ברא אלה, מי הוא בחי' בינה כמ"ש בזהר והוא מוסתר עדיין, ואלה הוא בחי' ו"ק (ופ"ו בגימ' אלה) והם בגילוי וזהו בחי' זה, וכמור"כ יש בלעו"ז וזה לכם הטמא כו' ולכן נק' עולם העשי' הגשמי בשם העולם הזה מפני שמעורב בו ב' בחי' זה יצ"ט שהוא בחי' זה דקדושה, ויצה"ר זה דלעו"ז, וזהו היום לעשותם דוקא להמשיך בחי' זה אלי ואנוהו כמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה ראו כי ה' נתן לכם ספ"א, וי"ל דזה אלי הוא שבחי' בינה שנק' עלדאת"כ יהי' בבחי' זה בגילוי, דבקר"ס כאר"א מראה באצבע זה אלי כו' וקר"ס הו"ע הפך ים ליבשה כמ"ש במ"א, והיינו שבחי' ביום ההוא בינה יהי' בבחי' אלקינו זה בגילוי ועי"ז נדחה בחי' זה דלעו"ז כו') (והגם שיש בלעו"ז שכל ג"כ וכמו חכמים המה להרע ויש חכמות חיצוניות כו', היינו מבחי' אחוריים והיצוניות דחור"ב מבחי' חיצוניות דז"ת שבהם כו' כמ"ש במ"א ובמב"ש שער הקלי' ח"ב פ"א כ' וז"ל ואל תתמה איך מחור"ב היו קליפות כי זהו מבחי' שמתלבשת בזו"נ להיות להם מוחין ובאותו בחי' נחשבת כזו"נ ממש כו' עכ"ל הרי דמעצם בחי' חור"ב (גם מהז"ת שבהם) אין להם שום יניקה כלל כו'), ולכן נק' המדות שבע כפולות שיש בהם דגש ורפא תבנית רך ותבנית קשה כי מהמדות נמשך בחי' הדין, וגם נק' כפולות כענין תמורות, תמורת חיים מות תמורת שלום כו', וזהו"ע ז' פרות הטובות ואח"כ ז' פרות הרעות כו' והיינו ז' מדות דלעו"ז שיונקים מז' מדות דקדושה כו', אך יניקה זו הוא דוקא מהמדות כשיצאו כבר מבחי' בינה להיות בחי' בפ"ע אבל בהיותם בבחי' הבינה אין מהם יניקה לחיצונים כי בינה נק' עלמא דחירו, חירות ממה"מ כו', ולכן לא יחפץ כסיל בתבונה היינו כשהזו"נ כלולים ומכוסים בבינה דזהו"ע תבונה בן ובת בחי' זו"נ כו' לא יחפץ כסיל בזה להיות שאין לו יניקה מזה, כ"א בהתגלות לבו שהוא התגלות המדות או יש לו יניקה, והטעם הוא כי יניקת החיצונים אינו נמשך כ"א מבחי' היש, משא"כ מבחי' אין אין להם יניקה, והנה המדות בהתגלות הם בבחי' יש וכמ"ש בזח"א דקכ"ג א' בענין מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, דבשבע כתי' שנים ל' רבים לפי שהם בחי' ענפין מתפרדין משא"כ עשרים בחי' חור"ב כתי' שנה ל' יחיד, דלהיות בחור"ב הוא בבחי' הביטול והיחוד וההתכללות לכן נא' ל' יחיד, אבל המדות הם בבחי' יש ופירוד כו', ולכן התפעלות המדות הם ג"כ במורגש שמרגיש את ההתפעלות בחי' יש מי שאוהב כו' (וצ"ל שגם היראה היא במורגש וי"ל כמו מי שהוא בעצם חומרי גם הביטל שלו הוא חומרי כו', וכמור"כ דלהיות המדות בעצם הם בבחי' מורגש ממילא גם היראה היא במורגש ואין זה ביטל כדבעי למהוי כו') ולהיות שהמדות הן בבחי' יש לכן אפשר להיות מהם יניקת החיצונים, אבל בבחי' המוחין שהם

בחי' ביטל. אין משם יניקת החיצונים להיותם בבחי' אין, ולכן ע"י המשכת המקיף מבחי' הבינה שמקיף למדות, אין יניקה לחיצונים מבחי' המדות ג"כ כו'.

וביאור הענין מה שבינה נק' עלמא דחירו שאין לחיצונים יניקה שם וגם שומר בחי' זו"ג שלא יהי' יניקה מהם ע"י שחוספת ומלבישם כו'. הענין הוא דהנה יש בבחי' בינה שני הפכים א' בחי' עלי' הסתלקות למעלה והב' בחי' ירידה והמשכה למטה מטה כו', והוא מ"ש בקן ציפור שלח תשלח את האם שהיא בחי' עלי' והסתלקות למעלה וכתוב והאם רובצת על האפרוחים כו' שהוא בחי' ירידה והמשכה למטה וידוע דבחי' אם הוא בחי' בינה שנק' אם הבנים כו', וזהו שבשם ס"ג דאימא בניקוד דשם הוי' שבו נקוד בש' אלקי' שהן ב' הפכים הוי' הוא בחי' חסדים ואלקים הוא בחי' גבורות מפני שבחי' העלי' והסתלקות שיש באימא הוא בחי' אלקים מבחי' הגבו', ובחי' הירידה וההמשכה שיש באימא הוא מבחי' החסדים דש' הוי' וע"כ ש' הוי' שבאימא נקוד הוא בניקוד אלקים כו'. ולהבין ביאור הדברים הללו מה בחי' עלי' והסתלקות שבבינה ומהו בחי' הירידה וההמשכה שעז"נ שלח תשלח את האם והאם רובצת כו'. הנה יש להקדים תחילה ענין א' הידוע דכל המקיפי' הם בבינה כו', אך הענין הוא דשניהם בינה שמשם נמשך סליחת עוונות וכמו"כ סכך הסוכה הוא בחי' מקיפי' דבינה והר"ע ענני הכבוד שהקיפו את בני' במדבר כו' כמ"ש במ"א) ולכא' אנו מוצאים שכל האו"פ בבינה הם, שהרי השכלת והבנת השכל נק' בינה והוא אשר נתפס בהשגה בבחי' או"פ ולמה אמר שכל המקיפים בבינה כו', אך הענין הוא דשניהם אמת דהנה אנו רואים בחושי הטבע של השכל שיש בכוחו לסבול דבר שהוא שונאו בתכלית ולהיות מעיין בו כאילו הדבר נאהב אצלו (והיינו בבחי' מוחין דגדלות כמ"ש במ"א, וענין מוחין דגדלות היינו בחי' עצם המוחין כמו שהם למעלה מהמדות כו' ובסמוך ית' דגם כמו שבאה השנאה בלב לדבר ההוא מ"מ השכל מעיין ומתבונן באותו הדבר, וי"ל דזהו מה שהשכל מקיף את המדות כו') כמו שאנו רואין שיוכל האדם לעיין בכל השגת שכלו בדבר השנאוי לציירו בדמיון מחשבתו תמיד ואע"פ שישנא אותו הדבר בתכלית השנאה יוכל לעיין ולהתבונן עליו הרבה והרי בהתבוננות זאת מקיף הוא לאותו הדבר כידוע שכל שכל המשיג וחושב באיזה דבר המושג אותו הדבר נתפס בשכל המשיגו ונעשה מוקף מכל צד מן השכל המשיגו והשכל מקיפו מכל צד כו' (כמ"ש מזה בלק"ת בפ' שלח ד"ה טובה הארץ פ"ב) וא"כ גם כשמשיג וחושב בהדבר השנאוי הרי אותו הדבר השנאוי מוקף בשכל והשכל וההתבוננות מקיפו מכל צד כו', ויש להפליא לכא' אחר שהדבר שנאוי בלבו ששם משכן המדות, והמדות נמשכין מן השכל כידוע וא"כ ראוי שגם השכל לא יסבול אותו דבר השנאוי בלב כו', אלא מוכרח לומר שיש ב' מדרי' בשכל, א' אשר בא אורו בהשפעה למדות שבלב (בבחי' או"פ והוא בחי' אור מצומצם לפ"ע המדות והיינו הבכך מהשכל שממהות שכל נעשה מהות מדה בחי' המוחין שבמדות להיות בחי' אהבה ושנאה בהגבלה דוקא כו' כמשי"ת) והב' אשר מופלא ומובדל על המדות בבחי' מקיף שאינו יכול להתיישב בהם בבחי' או"פ אלא בבחי' מקיף (עליהם) בלבד, והוא הכח

שיש בשכל לחשוב ולהתבונן בדבר השנאי בלבו כו' (אפשר י"ל עפ"ש במ"א בענין תהו ותיקון דספ"י דתהו היו בבחי' עיגולים וזהו כלים קטנים והיינו שמקבלים את האור בדרך כללית ולא בדרך פרט ומשום זה אינו יכול לסבול היפוכו, וכמו עדי"מ התינוק שאינו יכול לסבול דבר נגד רצונו הוא מלא גברי ע"י בכעס וקצף כו' אבל הגדול יכול לסבול גם נגד רצונו ולא יתקעס על המיצר לו, והסיבה לזה הוא מפני שהקטן כלי שכלו קטנים וכל ענין וענין לא יהי' במוחו כ"א בדרך כלל לבד, והדבר הטוב לו יודע טיב הדבר רק בדרך כלל שהדבר טוב לו אבל אינו יודע איך ומה הוא טיב הדבר לידע את הפרטים אם טוב הוא מתחילתו ועד סופו וכדומה, וכמו"כ הדבר שנגד רצונו מקבל ג"כ רק בדרך כלל שאינו נפרט לפרטים כ"א רק יודע בד"כ שהדבר לא טוב, וממילא הם מנגדי' מאד זל"ז ואינו יכול לסבול כו', אבל בגדול שכלי שכלו רחבים ומקבל כל דבר בד"פ שיוודע חלקי הסותר ואיך ומה טיב הדבר ההוא, וכמו"כ בדבר המנגדו נפרט בד"פ, ואי"כ אף שרוצה בהדבר הטוב מי"מ לא יתפעל מהמנגד כי לא נפלא אצלו הדבר כי כבר מצא בשכלו חלקי הסותר להטוב ההוא אלא שחלקי הטוב מתגברי' אצלו וכן הוא האמת כו' וכמו"כ בהמנגד ימצא איזה טוב כו' (צ"ע איך הוא בהנמשל, וי"ל שימצא בזה איזה תועלת דכשיש מנגד מתגבר הטוב ביחוד שמתגלים כוחות פנימיים יותר, וכענין יתרון האור מן החשך ויתרון החכ' מן הסכלות דוקא כו' כמ"ש במ"א, וגם יש בהם גיצוצות הקדושה ומתבררים כמ"ש ואכלת כו' וזהו ג"כ ענין יתרון האור כו' כמ"ש במ"א) ומשום זה יכול לִסבול היפוכו אף שהוא נגד רצונו ודעתו כו', וכמו"כ הוא באיזה שכל' וסברה עדי"מ כאשר שכלו מחייב להיתר עדי"מ לאחר שהשכיל בהענין בהרחבה בכל הסברות בזה עד שחייבה חכמתו כך, מי"מ לא יתפעל כ"כ מהמנגד אף שברור אצלו שהוא כך דוקא ולא באופן אחר, מי"מ מפני שהתיישב אצלו הענין בריבוי הפרטים שבו זה גורם שיוכל לסבול את המנגד אף שמחויק בסברא הפכית כו', היוצא מזה שההשגה בבחי' הרחבה דוקא הוא הסיבה שיוכל לסבול את המנגד, ומזה השכל עצמו שמהבין ממנו בא למדה פרטית כמו להיתר דוקא ולא לאיסור, הנה מעצם השכל כמו שהוא למעלה עדיין ממדה פרטית יכול לסבול גם ההיפך מה שבהמדה מצד עצמה א"א להיות כן כ"א מהשכל כו' ואם הי' השכל בקטנות וצמצום לא הי' יכול לסבול את המנגד, כ"א מפני הרחוב והגדלות דוקא כו', וצ"ע אם כ"ז שייך לענין המתבאר כאן, ואפשר השייך לכאן הוא דהנה כשהשכל אצלו בהגדלה והרחבה יוכל להראות להמנגד טעותו, הוא ע"י שתופס ומקיף (ער נעמט ארום) את הסברות ההפכים ומעיק בהם ומראה לו איך שטועה בדמיונו עד שמוחה לו ומעמידו על האמת, וזה דוקא כשאצלו הענין בגדלות והרחבה בישוב כל פרט ופרט ולא בד"כ בלבד כו', ועי"ל דהנה עצם ההשכלה והשגה הוא למעלה ממדות ולכן בעת שהוא טרוד בהשגת שכל הדבר אינו שייך אז לאיזה * פרטית כנ"ל, ולזאת גם

כשבא לאיזה מדה והו מבחי' תחתונה שבשכל הנק' בכך כניל' שיהי' דוקא כך ולא כך, מ"מ מעצם השכל מפני שהוא מופלא עדיין מהמדה פרטיות יוכל לעיין גם בהמדה הפכית וסובלה שאינו מתפעל מזה כ"ו ומהפכא כ"ו כניל', וזהו דוקא מהרחבת והגדלת השכל, משא"כ כשהוא בדרך כלל עדיין אף שכל אור כללי הוא למעלה מאור פרטי כ"ו כידוע, מ"מ אינו יכול לסבול המנגד היינו דמשם געשה דחיות המנגד כענין אור אבא מסמא עיני החיצונים וגם מ"ש ומעיין מבית ה' יוצא והשקה את גחל השיטים אין זה בדרך בירור כ"ו, משא"כ כשהשכל בהרחבה יכול לסבול עד שמהפך כ"ו כניל' ועמ"ש כעין זה בד"ה ויתן לך האלקים, רנ"ד (והגם דכל הבירורים הם מוח' דבחי' דוקא אתברירא מפני שהוא בחי' ביטל כ"ו כמ"ש במ"א, י"ל דהיינו כשהחכמה מאיר במדרי' שלמטה ממנה וכענין יעקב המברר הוא בחי' יו"ד עקב כ"ו), ונמצא דמהשכל נמשך ב' מדרי' א' בחי' אור מצומצם להוליד המדה פרטית דוקא, והב' שנמשך אור מקיף מעצם השכל שיסבול גם היפך המדה שבלב כ"ו) וכך יוכן למעלה בבחי' בינה דאצי' שנק' אם הבנים שהן בחי' המדות דר"א כידוע שבחי' אר"פ המתיישב במדות הוא אשר נשפע בהם בבחי' המשכה והתפשטות והן בחי' המוחין שבמדות עליונות שהמדות מקבלים מהם ונמשכין למטה בגילוי להיות בבחי' מדות ממש באהבה ושנאה כמו לאהוב את כנ"י כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה', ולשנוא את ההיפוך כמ"ש ואהב את יעקב ואת ע' שנאתי כ"ו, ואע"ג דאמר ואת ע' שנאתי הגה בבחי' השכל ההתבוננות יכול להתפס ולהיות מוקף שם מכל הצד כמשל הנ"ל שיוכל האדם * בדבר השנאוי לו שאע"פ שמצד השכל שמלושב במדת השנאה אינו יכול לסובלו, אבל בבחי' מחשבה שבבינה שמקיף על המדות יכול להתפס כי מטעם הנ"ל שהוא מובדל ומופלא על המדות מזה הטעם עצמו הוא שיכול להקיף הדבר השנאוי במדות שבלב והכל ענין א' הוא דלפי ערך רוממות המקיף כך ערך ירידתו למטה לסבול גם מה שמנגד בתכלית למדות כ"ו, כענין שממית בידים תתפש כ"ו (עמ"ש לקמן דזהו בבחי' עלי' מצד עצם הרוממות אינם תופסים מקום מה שהם למטה כ"ו וכמ"כ בבחי' ירידה יכול לסבול ההיפוך ומתבררים ומתהפכים ע"ז כ"ו), וכידוע בסי' דעומק רום ועומק תחת שניהם מכה אחד נמשכו דלפי ערך עומק רום כך ערך עומק תחת דכל שנבה יותר יותר יוכל להשפיל א"ע כ"ו, וזהו שגא' במכות בכורות במצרים ועברתי באמצ' אני ולא מלאך כ"ו שהוא מפני שמיט' שע"ט דמצרים הוא היותר תחתון מכל, ע"כ א"א לבא שם כ"א היותר עליון כי לפ"ע עומק רום כ"ו, אך מה שאמר זה לענין מכת בכורות דוקא וכמ"ש ועברתי באמצ' הכיתי כל בכור כ"ו, הענין הוא דדוקא משום הכאה לכלות הבכורות הוצרך לומר אני ולא מלאך כ"ו, כי הגה מ"ש בע"ח דבכל ו' ימי החול יורדים האורות דר"א ללקט את הנצוצות כ"ו ענין לקיטת נצוצות אלו אינו ענין ניצוח גמור לאהפכא חשוכא לנהורא מרע לטוב אלא רק ללקט ניצוצי הקדושה מחלק הטוב שנפל ברע כ"ו, והטעם

הוא לפי שהרע עצמו לא יוכל להתברר ע"י המדות בלבד אחר שיש לו מדי רעות שרש אחיזה במדות דקדושה כענין הידוע במאמר אברהם יצא ממנו ישמעאל מותר החסד כו' כנ"ל אלא הבירור להפוך ולכלות הרע לגמרי מכל וכל צריך להיות מלמעלה מהמדות שאין לחיצונים שום שרש שם כלל וכלל והוא בחי' המקיף שעל המדות הנ"ל והוא אשר יכול לירד כ"כ למטה עד בחי' מתרי המדות שיש יניקה למדות דקלי' שם ולבררם ולהפך אותם מן הקצה לקצה וכמ"ש לעתיד ואת רוח הטומאה אעביר כו' וזהו ע"י בחי' אור אימא (עוה"ב הוא בחי' בינה כו') מבחי' המקיף דוקא. והמשל בזה ידוע ע"ד אם הבנים למטה שלא ירחץ צואת הבן רק האם דוקא כמאמר תבא האם ותקנה את צואת בנה כו' וכמ"ש במ"א שוהו מ"ש אם רחץ ה' את צאת בת ציון א"ת אם אלא אם * וזהו הכח שיש לבינה הוא רק מצד הכח העצם שיש לה למעלה בהיותה בחי' מקיף על המדות לסבול גם דבר השנאוי ע"כ גם למטה אע"פ שנא' את ע' שבאתי יוכל לסבול אותו כמו בזה"ג ולבררו ע"י לעתיד שנא' ואת רה"ט אעביר כו' משא"כ למדות עצמן שאין ביכולתם זה מטעם הנ"ל שיש לחיצונים אחיזה בהם כו' וזהו שא' ועברתי באמ"צ כו' והכיתי כל בכור כו' דבכדי להכות כל בכור להעביר רה"ט ממש אין זה אלא ע"י אני בעצמי ולא ע"י מלאך וידוע דאני הוא בחי' מקיף כמ"ש אני ראשון ואני אחרון (ראשון אחרון בשוה וראשון ביותר ואחרון ביותר כו' דכל הגבוה כו' כנ"ל).

ובכל הנ"ל יובן מ"ש שלח תשלח את האם וכת' והאם רובצת על האפרוחים כו' שאינם ב' עיניים הפכיים אלא הכל ענין א' והא בהא תליא. דהנה ידוע דבינה הוא בחי' שם ס"ג, ויש בשם זה ב' מדרי' הא' בעליתו למעלה והב' בירידתו למטה, וזהו דב"פ ס"ג בגימ' סוס והסוס הוא מוליך את הרוכב עליו ולפעמים מעליהו למעלה ולפעמים מורידו למטה כו' וכמו"כ יובן בשם ס"ג דבינה שיש בו ב' מדרי'. דהנה ידוע דלעתיד אחר גמר הבירורי' יתעלה שם ב"ן ויהי' בבחי' ס"ג וזהו עטרת בעלה כו', והוא בחי' ס"ג דבינה שהוא בחי' עלי' והסתלקות דהיינו בבחי' הרוממות וההתנשאות בבחי' העצמות למעלה מעלה עד שאין כל ההשתל' שנמשכו מן המדות דז"א בבי"ע תופסים מקום כלל וכלל וכענין שממית בידים תתפש כו' וכמא' שגוים מרקדי' בהיכלו והוא שותק הן הן גבורותיו כו' שהוא משום העדר תפיסת מקום כו' כמ"ש במ"א והוא בחי' פנימית בינה הנק' עולם החירות יובלא עילאה שאין לחיצונים שרש ואחיזה שם כלל מפני עוצם הרוממות וכמ"ש ואתה מרום ה' כי הנה אויביך יאבדו כו' וזהו וקראתם דרוור לעבדים שיצאו חפשים מעבדות לחיצונים דהיינו שלא יהיו נק' עבדים כידוע שיר"ד כתרין דנוגה נק' עבדים וכמ"ש כי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אלא יהיו נק' בני חורין כו' מפני שאז כתי' לא ירעו ולא ישחיתו כו' שיבטלו המזיקי' שנאחזים ממותרי הפסולת

של הדינין הקשין שנמשכים מהמדות דקדושה כו' וכענין וארי' כבקר, וגר זאב עם כבש כו', כדוגמא שהי' בתיבת נח שהי' בכל החיות המזיקין בחי' ביטל וארי' כבקר היו שווים כו' לפי שתיבת נח הי' מבחי' בינה שנק' עולם החירות, ונח וג' בניו הוא בחי' יסוד אבא כו' וכמ"ש במ"א (וכללות * הכוונה הוא דהבינה הוא בחי' עלמא דחירות ואין בה שום אחיזה לחיצוני, ומשום זה אינם תופסים מקום לגבי מדרי' זו כו', ולכן שממית בידים תתפש וגוים מרקדין כו' משום שאינם תופסים מקום כו', אמנם כמו שהזכר בבחי' רוממות עצמותו היינו בבחי' העצמות שם אינו שייך מציאות החיצונים כלל מאחר שהוא בחי' החירות ממהי"ט שאין להם שום אחיזה שם, ממילא אינו שייך מציאותם כלל (וי"ל דהו"ע דכשגידל המלך את המן וכן אסתר הגביה אותו מה שהזמינה אותו אל הסעודה זה הי' סיבת מפתו וכמ"ש בתו"א ד"ה ובבאה המשל ע"ז דצואה כשהיא בבה"כ לא איכפת להאדם כלל שהאדם מובדל בערך ויושב בהיכלו ואינו נותן דעתו ע"ז כו' אבל כשמכניסין אותה לבית דוחין אותה לחוץ כו' משום דשם אין שום מקום לזה כלל וכלל כו', וכאשר נמשך מבחי' רוממות העצמית בבחי' מקיף על המדות ה"ה יכול לסובלם (מפני שאין להם אחיזה בו) (וא"כ ענין שממית בידים כו' הוא שכשהוא בבחי' רוממות יכולים להיות למטה שאינם תופ"מ, וכשנמשך למטה יכול לסבול כו') וה"ה מבררם ומהפכם ע"ז כו' כמשי"ת). והוה לעתיד מצד הבריורים דרפ"ח שנפלו לשם בין ועולין לשרשן הקדום בחי' שם ס"ג כנ"ל, וזה יש בכל שבת קצת מעין זה בעליית העולמות כו', וזהו בחי' ס"ג הא' שעולה מלמטה למעלה מעלה בעילוי אחר עילוי ברום המעלות והו"ע ההתנשאות הרוממות בכלל, וזהו מ"ש שלח תשלח את האם ושיש בבחי' אם דהיינו בינה בחי' הסתלקות ועליו' שהוא בחי' ההתנשאות והרוממות ונק' עולם החירות כנ"ל, ובחי' שם ס"ג השני הוא בבחי' בינה עצמה שנמשך מזה הכח עצמו להיות יורד ונמשך למטה מטה מאד וכמבואר למעלה בענין בחי' מקיף של המדות שהוא בעצמו הכח להיות נשפל כ"כ לסבול גם הדבר השנאוי כו' ע"ד שנא' ועברתי באמ"צ והכיתי כל בכור כו' אני ולא מלאך כו', משום דלפ"ע עומק רום ערך עומק תחת כנ"ל וכמא' תבוא האם ותקנח צואת בנה כו' שדוקא עי"ז מתהפך הרע מכל וכל ולכך יבטלו המזיקין וכנ"ל בתיבת נח, וזהו מ"ש והאם רובצת על האפרוחים כו' דהיינו שיורדת ונמשכת עד למטה מטה מאד עד"מ הגדפין דאם הרובצת על האפרוחים שמגינה עליהם עד גם מתחתיהם כו' והיינו ענין ופרוס עלינו סוכת שלומך כו' משום דמבחי' מקיף דאימא נעשה בחי' לבוש (למעלה לבחי' זו"ג לשומרם מיניקת החיצונים והו"ע לבוש החשמל שמקיף לזו"ג מצדדיהם וגם מתחת לרגליהם כמ"ש בע"ה שער החשמל ובפעי"ח בכוונת ברכת מלביש ערומים וכוונת נעילת מנעלים, וכמו"כ הוא נעשה בחי' לבוש לכנ"י למטה) לשומר כנ"י מכל קטרוגי החיצונים גם בזה"ג שכנ"י בתחתית המדרי' כמ"ש יונתי בחוגי הסלע בסתר המדרי' כו' בע"ש כמא' גלו לאדום

שכינה עמהם כו' אבל משום דקוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא שהוא בחי' הרוממות וההתנשאות כנ"ל שהוא בחי' פנימיות בינה שזוהו המא' דגוים מרקדין בהיכלו והוא שותק הן הן גבורותיו בבחי' הסתלקות בעילוי אחר עילוי כו' כנ"ל ע"כ היא הנותנת דוקא שיוכל לירד ג"כ מטה מטה גם להגין עליהם מכל צד מחיצונים וכמ"ש במד"ר פ' בא ע"פ ויאמר ה' אל משה ואל אהרן באמ"צ מה הקב"ה עושה במצרים בשבי' אר"י נפחא משל למטרונא שהיתה מקטרגת לפני המלך ונתנה בפילקי (בית הסוהר) והלך לו והי' המלך עמה בפילקי, אמרו לו מה איכפת לך, אמר להם כל הימים שאני עמה אינה נוטלת שם רע, כך גשתעבדו במצרים ונגלה הקב"ה כמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך כו', וכן בבבל שנא' למענכם שולחתי בבלה כו' א"ל להקב"ה כ"כ למה א"ל כל הימים שאני עמהם אינם נוטלים שם רע במצרים הייתי עמהם ונמצאת שלמה שנא' גן נעול אחותי כלה, והיינו שע"י השראת קדושתו ית' עליהם הי' להם לשומר ולהגן שלא יבוא לידי עבירה, וזהו הנה לא יגום ולא ישן שומר ישראל, והגם כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים עכ"ז הרי מקרא מלא כתי' גבי אבימלך ואחשוך גם אנכי אותך מחטוא כו', וכ"ש בנשיי ששומרם שלא יבוא לידי חטא כו', ומ"ש חוץ מיר"ש היינו שאינו בידי שמים כ"א למעלה מבחי' שמים, דשמים הוא בחי' ז"א, וזה נמשך מבחי' בינה לשומר ולהגן וע"ד מ"ש בלקו"ת פ' במדבר בהביאור דבשעה שהקדימו בענין מי יתן והי' לבבם זה ליראה, דבחי' מי דוקא יתן שיהי' היראה, דמי הוא בחי' א"ס הסוכ"ע שסתום ונעלם והוא בחי' שער הנגין דבינה והוא יתן כו' (ושם בלקו"ת מבו' דמבחי' מי יומשך בחי' יראה פנימית ועז"א מי יתן והי' כו' קוב"ה מצלי אבל זה נמשך תמיד לשומר שלא יפלו בחטא ח"ו שלא יהי' אחיזה כו') והיינו דמבחי' בינה נמשך המקיף לשומר כנסיי כו', ואדרבה בזה"ג הוא עיקר הזמן שמברר רפ"ח שבנוגה לאהפכא חשוכא לנהורא מרע לטוב ממש עד שלעתיד כתי' לא ירעו ולא ישחיתו כו', והוא מובן יותר ע"פ הנ"ל בענין הכייתי כל בכור דבכדי לכלות לגמרי צ"ל ממקום גבוה מן המדות והוא מבחי' ס"ג דבינה שהוא בבחי' עלי' והסתלקות מן המדות והיינו ענין קוב"ה שהוא ז"א אסתלק כו', והוא עצמו הכח בירידתם כ"כ למטה אף במקום המנגד ומכלה ומהפך אותו כו' כי הא בהא תליא דוקא, וזהו שרש ענין הנ"ל במ"ש שלח תשלח כו' והאם רובצת כו' שהוא בחי' השם דהוי' נקוד בניקוד אלקים כו', וזהו שרש ענין החשמל למעלה שהוא בחי' אור אימא שמקיף לזו"ג דשרשו בבחי' פנימיות ועצמות דאימא כמו שהוא בבחי' העלי' הרוממות שזהו"ע שלח תשלח את האם שלמעלה מבחי' גילוי ונק' מי שהוא בחי' סתום ונעלם כנ"ל ונמשך משם בבחי' אר"מ לז"ג לשומרם מיניקת החיצונים דדוקא אור עליון יותר יכול להשפיל א"ע למטה יותר כו' המקיף הזה מברר כו' דזו"ג עצמן א"א להם לירד כ"כ ולברר כי מתייראים מהיניקה מפני שיש להם אחיזה בהמדות דקדושה, אבל אור אימא אין לחיצונים אחיזה בזה ח"ו כנ"ל ומשפיל א"ע להקיף לזו"ג גם במקום החיצונים כי אינו מתיירא וגם יכול לסובלן כו' כנ"ל (משא"כ במדות אינו יכול לסבול את המנגה, ולזאת כשמתקרב אליו יוכל לינק ח"ו כו') ועי"ז מבררם ומהפכם עד שיבטלו כל

המוזיקין ולא ירעו ולא ישחיתו כו', וזה בבחי' זר"ג למעלה ובכנס"י למטה כנ"ל, וכמ"כ יובן בעבודה, דמדות הקדושה דנה"א יש בהם לעו"ז מדת דנה"ב והיינו מבחי' המדות כשהם בהתגלות בבחי' הישות וכמו מאהבה שהוא פתיחת הלב יוכל לבוא אחר שמסתלק ממנו אור האהבה לאחור והתפלה לידי ליצנית ההללו ופרי"ע שו"ע מה שבארות דאברהם סתמום פלשתים כמ"ש מזה באורך בתו"ח ד"ה ואלה תולדות יצחק וכמ"ש בלקו"ת בהביאור הא' דוידעת, וכמ"כ ממת היראה דקדושה יוכל לבוא לידי כעס ורציחה כו' וגם לפעמים מהכעס על ההיפך יכולים ג"כ לינק עי"ז מהקדושה, וצריך האדם לידע דרכו שלא יתקעס על ההיפך כ"א יהי' צר לו בנפשו ממה שנמצא מציאות ההיפך ועי"ז מברדו ומהפכו כו' כמ"ש במ"א, וכמ"כ הוא בכל המדות שבהתגלות הלב שיכול להיות יניקה מהם כו', ובחי' החשמל הוא בחי' אור מקיף שנמשך על המדות מעצם ההתבוננות הקודמת שהוא הידיעה ההשגה בהעצם אלקי שלמעלה מהמדות ומה שנמשך משם בפנימית המדו' הוא בחי' אור מצומצם לבד כו' כנ"ל נמשך משם בחי' מקיף לבד על המדות כענין רשימה חכרון בלבד מהידיעה הקודמת הנ"ל, וזה עושה בחי' ביטל בהמדות דגם בהתגלותן לא יהיו בבחי' ישות במורגש כ"כ ולא יהי' בהם אחיזה למדות דלעו"ז אדרבה יברר ויהפך את המדות דלעו"ז כו' (ומ"ש בע"ח ובפעי"ח הנ"ל דהחשמל הוא מבחי' אור החיצוני דאימא, י"ל להיותו רק רושם מאור הבינה שהוא הידיעה ההשגה באלקות שהשיג בההתבוננות כו' כנ"ל נק' זה בחי' חיצוניות דבינה אבל שרשו הוא מבחי' אור פנימי דבינה, ועמ"ש בהגהת יפה שעה בע"ח שער החשמל פ"ג אות ד', ומסיים ח"ל ונמצא כי עיקר החשמל דאימא הוא חשמל דמחזין דגדלות כו' עכ"ל).

אמנם להבין מה שהחשמל הוא לבוש חיצוני לבד אל זר"ג ושרשו הוא הגבה נעלה מאד מהם מבחי' פנימיות בינה כו' כנ"ל, יובן זה כמו המשל שהוא לבוש אל הנמשל דהנה צירופי אותיות המשל הם גשמיים נגד הנמשל ולבוש לבד אל הנמשל, אך מ"מ שרש המשל הוא גבה מאד נעלה למעלה מהנמשל והראי' שאין כל אדם יכול לומר משלים אלא משלי שלמה להיות ויחכם מכל אדם לכן וידבר שלמה שלשת אלפים משל כו', ובגמ' אמרו על ר' מאיר תלחא שמעתא ותלחא מתלי אמרו משמת ר"מ בטלו מושלי משלים כו' להיות ר' מאיר ה' שרשו גבה למעלה מבחי' מקור החכ' וכמא' לא ר"מ שמו אלא ר' גהוראי ולמה נק' ר' מאיר מפני שמנהיר עיני חכמים בהלכה מנהיר מקור האור כו' ולכן ה' יכול לומר משלים, והיינו כי מי ששכלו שכל גבה דוקא יכול לצמצם שכלו במשל שיהי' מכון נגד הנמשל ממש, משא"כ מי שאין לו שכל גבה כ"כ די לו במה שיבין את השכל כמו שהוא אבל לא

בגווי"ק בשוה"ג: בכלל ענין שסובל את המגד הוא ג"כ מה שנמשך

במקומו כו'.

יוכל להסביר פנים במשל ואם יאמר משל לא יהי' מכוון כו', וכמו"כ הוא באותיות המלבישים את השכל או מדות. הגם שהם רק לבוש לבד אל האור. מ"מ שרשם למעלה מהמתלבש בהם וכידוע דשרש האותיות הם מבחי' קדמות השכל ומעצם הנפש שהנפש מלאה אותיות, ולכן אנו רואין שיש אדם דאף שמבין את השכל לעצמו מ"מ לא יכול להסבירו לזולתו, ויש אדם שיכול להסביר את השכל לכל ולהבינו בכמה אותיות עד שיובן גם לבעל שכל קטן כו' וכמו"כ הוא במדות להלביש המדה באותיות לא כל אדם שוין בזה דיש שאין לו אותיות להלביש ולא ידע איך ומה כו' והיינו להיות האותיות הגם שהן לבתשים חיצונים אל השכל והמדה מ"מ שרשן למעלה מהם כו', ועד"ז הוא בבחי' החשמל שהוא לבוש לזו"נ כהתלבשות השכל במשל והיינו לפי שנמשך מהבינה שהוא למעלה מעלה מהמדות כו', רק אח"כ נעשה לבוש לזו"נ כנ"ל והוא למטה מהם כמו שהמשל והאותיות הם חיצוניות לגבי השכל ולבוש לבד (וצ"ע לחבר המבואר לעיל שהוא בחי' מקיף מאור הבינה וההשגה כו' להמבואר כאן שהוא כמו המשל כו', ועמ"ש בד"ה לא יצא האיש בסיף, רל"ב, בענין התריס שהוא המגן להגן שלא יהרג מהחיצים שזורק עליו המגד, דבעבודה הוא מה שבשעת התפלה דשעת צלותא שעת קרבה צריך ללבוש טלית ותפילין שהם נעשים למגן ומחסה מהמגד שעומד בנגדו להפילו בתאות והרהורים רעים, ודוקא בעת ק"ש ותפלה שאז מתגבר יותר כמ"ש בס"ב פכ"ח כדרך הנלחמים וע"ז, ולכן לובשין אז טלית ותפילין כידוע דע"י מעהמ"צ עי"ז נעשה לבושים לנפש, וכן נעשים לבושים להגין מפני החיצים ואבני בליסטראות מהמגד כו', וי"ל דזהו ענין החשמל הנ"ל, ועמ"ש בענין הלבושים דמעמה"צ בתו"א פ' חיי ד"ה להבין מארז"ל יפה שעה א' ובהגהות לשם ובפ' מקץ ד"ה ת"ר נ"ח בש"א כו' ועמ"ש בפ' חיי בל' אדמו"ר נ"ע והשתא א"ש הא דשכר המצות הוא לבוש לנשמה מאחר שנמשך מאימא כו', ועמ"ש במ"א בד"ה תעשית בגדי קדש * בס' שמות ח"ג פ"ד, ובמשנה פ"ד דאבות תשובה ומע"ט כתרסיס בפני הפורעניות שהמצות הם כתרסיס ומגן שלא יגעו בו הקלי' כו', ועמ"ש באגה"ק סי' ג' ד"ה וילבש צדקה כשריון, ועמ"ש מענין המצות שיש בהם סגולה פרטיות שנמשך אור מקיף על גפשו שנצרך בצרור החיים ומעלה ומקשר גם הנה"ב כו' בתו"א פ' מקץ ד"ה מי כה' אלקינו המגביהי כו' בד"ה וענין נר מצוה, ועמ"ש בפ' בראשית ד"ה השמים כסאי שע"י הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה כו', וכמו"כ בתורה נמשך בחי' או"מ וכמ"ש בס"ב ספ"ה והתורה היא מזון וגם לבוש לנפש המשכלת שמתלבש בה בעיונה ולימודה וכ"ש כשמוציא בפיו בדיבור שהבל הדיבור נעשה בחי' אור מקיף כו', ונק' התורה משל הקדמוני כו' כמ"ש במ"א וד"ל). והנה מכל הנ"ל מוכן שיש בבחי' חשמל הזה ב' בחי' א' מצד שרשו שהוא גבוה מאד נעלה למעלה שהוא מבחי' פנימיות הבינה כו' כנ"ל, והב' מצד התפשטותו בבחי' חיצוניות בבחי' צירופי אותיות שהאותיות

הם מדרי' אחרונה שבכל הי"ס, ומה שמלביש החשמל לזו"ג היינו כמו האותיות שמלבישים להמדות כו' כנ"ל. וזהו משארז"ל בפי' חשמל חש מל פי' חש הוא ל' שתיקה היינו מצד בחי' א' שבו שהוא בחי' בינה וכמו שהוא בבחי' רוממות והתנשאות העצמות שזהו בחי' ס"ג הא' בבחי' עליי' למעלה שהוא סתום ונעלם בבחי' הביטל למעלה מבחי' גילוי ונק' מי כנ"ל בענין מי יתן כו', וכמו"כ כמשנת"ל בענין המשל דשרשו מבחי' קדמות השכל למעלה מבחי' השכל הגלוי שהוא הנמשל כו' כנ"ל, וזהו חש בחי' הבינה שנק' שתיקה וכמ"ש בוח"ג ד' למ"ד ע"ב דקול דממה דוקא הוא בחי' מזבח הפנימי והיינו בחי' בינה כמ"ש במק"מ שם, ועיקר ענין השתיקה הוא בכתר כמ"ש הפרדס בעה"כ ערך תיקו דכתר מקום השתיקה וכמו"כ י"ל מה שבינה נק' שתיקה היינו מצד בחי' הכתר והי"ע בחי' התגלות עתיק שבבינה כו' והוא מופלא ומובדל למעלה מבחי' גילוי כו' כנ"ל. ומל הוא ל' דיבור והתגלות וזהו מצד בחי' ה' שבו כשנעשה לבוש לזו"ג כמו האותיות שמלבישים הנמשל ועי"ז יוכל להיות השפעה (ובעבודה י"ל דזהו"ע מה שע"י המצוה נעשים מוחין ולבו זכים כו' וגם ע"י לבושים דמעהמ"צ יוכל להשיג האור כו' כנ"ל ועמ"ש בד"ה חייב אינש לבסומי בפורי'א דרוש השני בתו"א בדרושי פורים בענין התורה שנק' משל הקדמוני כו', ולפי משנת"ל שהוא בחי' או"מ דאימא כמו הרושם כו' י"ל דהרי מ"מ מאיר בבחי' מקיף על המדות רושם מבחי' עצם השכל שלמעלה מבחי' אור המצומצם שמתלבש בהמדה כו' כנ"ל וזהו שמחש נעשה מל כו') זהו פי' מל גילוי כו' (ועי"ל פי' מל ל' כריתה והוא לפי משנת"ל דהאור מקיף דאימא שמקיף לזו"ג משם הוא דוקא עיקר הבירור עד שמעביר רוח הטומאה לגמרי שיהי' לעתיד וכנ"ל בענין ועברתי באמ"צ והכיתי כל בכור, אני ולא מלאך כו', וכמו"כ במעהמ"צ נת"ל שיש בהם סגולה פרטית לקשר גם הנה"ב באלקות, וזהו שמבחי' חש נעשה מל בחי' מילה וכריתה להכרית החיצונים כו').

אך צ"ל דהנה בע"ח שער מ"ט שהוא שער ק"ב פ"ב כ' וז"ל ועי"ז החשמל סובבו הנוגה הקליפה הרביעית קול דממה דקה בחשאי וז"ס חש מחשמל ובתוכו מל שהוא עצמיות של החשמל עכ"ל מבואר דמל גבוה מחש, דחש הוא בחי' נוגה, וכ"כ שם פ"ג כי חש דתחש הוא חש קול דממה דקה נוגה, וכן משמע בזהר ויקהל דר"ג ע"ב חש אתעכב מלגלאה כו' (יעו"ש בזהר ובמק"מ, ושם הכוונה דהעכבה היא בבחי' מל' או בבחי' הדעת שאינו נמשך האור מפני יראת החיצונים, ומל הוא בהסיר הקלי' או מאיר האור כו', מ"מ מובן מזה דמל הוא בחי' עליונה יותר מבחי' חש, דחש הוא העדר ההמשכה והגילוי ומל הוא בחי' המשכת האור כו' וע"ש במק"מ בפי' חש ואיתגלייא מל דאחר הפרד הקליפה מהקדושה מיד מתגלים השני חסדים והשני שלישים שהם גי' מל כו', ועמ"ש במאו"א בערך חשמל נראה שמפרש בזמן שהערלה קיימא ע"ג ברית או נק' חש, דחש הוא ל' מהירות שממהרת לינק מהקדושה ומשום זה האי מקדשא אתעכב מלגלאה כו' ונמצא חש הוא ק"ג, וכנראה שלוקח מהזהר הנ"ל) וע' בע"ח שמ"ח פ"ב מרגלים חרש לאמר בחשאי כו' הרי חש שייך בקליפות.

אך באמת י"ל דלקי"מ דהא כמ"כ בענין קול דממה דקה ברוב המקומות מבואר דהוה בחי' גבוה מאד שהוא בחי' שמר"ע צלוחא בזשאי בחי' ביטל במציאות כו' דאין מילין בלשוני כלל כ"א אד" שפתי תפתח וקולה לא ישמע כו' כמ"ש במ"א ובפרסד בער"כ ערך תיקו כ' ולעולם שתיקה מצד הכתר כו' כנ"ל ובקיי"ס נ"א' ואתם תחרישון כו' (ראיתי בשם א' מהגדולים מי שיש לו צרה גדולה ר"ל צריך לבטוח בה' הוינו שלא יתפלל ע"ז ולא יעשה שום דבר כמו הילוך למקה וכדומה כ"א לבטוח בה' כו', וי"ל דז"ע שתיקה שהוא ביטל גדול (א' שטארקער אוועקלייג כו') במאור"א ע"ב אות י"ז בטחון באבא ובאימא כו'), ואעפ"כ לפעמים א"י בזהר ובעז"ח דקול דממה דקה היא קי"ג. הענין י"ל שיש ב' מדרי' בשתיקה, השתיקה העליונה הוא כמ"ש במ"א בענין ישפה דבנימין יש פה ושחק והיינו מחמת הביטל כו' וכענין חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו כו' וגם יש חכמה גדולה שאינו יסול לגלות בדיבור, וזיינו מצד עוצם עומק החכמה בעוצם אורה א"א שיתגלה בדיבור כו' כמ"ש במ"א, והוא בחי' השתיקה שלמעלה מהדיבור (וכמ"ש במ"א בענין יוצר אור ובורא חשך, דלכא"ר א"מ הלא הבריאה למעלה מיצי' ולמה בבריאה אמר חשך וביצי' אור, והענין דזה גופא מפני שבריאה מאיל שם גילוי אור וכמ"ש במ"א דיש דבריאה אינו בחי' יש ממש עדין ומאיר שם האין עדיין כמ"ש מזה בדי' הבריה התיכות, רנ"ד, לכן גק' בשם חשך שהוא חשך לגבי למטה שא"א שיאיר למטה לעוצם הגילוי דשם, ויצי' להיות דשם האדך מצומצם יותר ה"ה בגדר אור להאיר כו', וגמצא החשך למעלה מהאור וכמ"כ יובן בענין השתיקה שלמעלה מהדיבור, וידוע דבינה הוא בריאה דאצי' וה"ז בחי' חשך ושתיקה כו') וכ"ש מדרי' שלמעלה מבחי' חרב שהוא בחי' שתיקה וכנ"ל בשם הפרד"ס דעיקר מקום השתיקה הוא בכתר, ושם כתר הוא מל' כתר לי זעיר, וסייג לחכ' שתיקה פ"י סייג לי גדר ומקיף להיות שהוא רק בחי' מקור שממנו נמצא מציאות החכ' בדרך מציאה כמ"ש והחכ' מאין תמצא וכמו המוצא מציאה שאינו יודע מאין בא לו הדבר כו' והיינו דהמשכת החכ' מן הכתר אינו בסדר ההדרגה חתו שנמצא מהאין הר"ע מזלות דאריך אבא יונק ממזלא דמזלות הן שערות השערות הגם שיונקים חיות מהמח מ"מ הוא המשכה מצומצמת מאד דגם כשנח את השערות אינו מרגיש כאב והיינו המשכה בדרך דילוג, כי עצם בחי' הכתר הוא למעלה מגדר החכ' ולית מחשבה עילאה דבחי' חכ' תפיסא ב"י כלל כו', חתו בחי' שתיקה כו', ויובן מעלת בחי' השתיקה ממשארד"ל במד"ר פ' בראשית רפ"ה ור"פ כ"ח ע"פ יקח המים למקום אחד משל למלך שבנה פלטרין והשיב בתוכה אלמים היו משכימים ושואלים בשלומו של מלך ברמיזה ובאצבע ובמנולין אילו היו פקחין עאכרי"כ אתמהא, והשיב בתוכה דיורי פקחין עמדו והחזיקו בפלטין כו' אמר המלך תחזיר הפלטין לכמו שהייתה כך מתחלת ברייתו של עולם לא ה"י קלוטו של הקבי"ה עולה אלא מן המים הה"ד מקלות מים רבים אדירים משברי ים כו' אמר הקבי"ה אם אלו שאין להם לא פה ולא אמירה לא דיבור הן מקלטין אותי, אם אבא אדם עאכרי"כ, עמד דור המבול ומרדו בו כו' אמר הקבי"ה יפנו אלו ויבואו אותן שישבו בו מקודם הה"ד ויהי הגשם על

הארץ ארבעים יום עכ"ל והיינו לטהר את הארץ כי אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי והם מרדו ולזאת אמר הקב"ה שיבאו המים שישבו מקודם ויטהרו את הארץ כו'. והמובן מהמד"ר הנ"ל דדיורים אלמים הם המים ובכלל זה הנבראים שבים ודיורים פקחין הן הארץ ונבראים שבה כו', וידוע דים וארץ הם בחי' עיגולים ויושר ים הוא בחי' עיגולים ולכן אין בו התחלקות כו', וארץ הוא בחי' יושר ומחולק לחלקים והם האקלים שבארץ ובהצמיחה שבחלק זה יצמח פירות ובוה תבואה דוקא כו' וכללות הארץ הוא בציור אדם כידוע, והוא בחי' היושר כו', וביאור הענין הוא דב' מדרי' אלו הם ב' מיני השתל' המבוארים בע"ח הא' הוא בחי' עיגולים שהעיגול העליון מקיף מכל צד להעיגול שבתוכה דהיינו שהעיגול שבתוכו הוא נכלל ובטל איליו עד"מ הרב שתופס ומשיג את כל השגת התלמיד המקבל ממנו מכל צד וסנה שמפני קוטן שכל והשגת התלמיד בעיני הרב נתפס ומוקף בשכל הרב המשפיע ונכלל בו כי בכלל מאתים מנה ונמצא שהשגת התלמיד אינה בבחי' יש ודבר נפרד לעצמה רק שהיא כלולה ובטלה בהשגת הרב ואופן הב' הוא שהעלול יוצא לידי גילוי בפ"ע שזהו אינו כמו התכללות העלול בתוך העילה (הנ"ל) וכמו אותיות השכל הכלולים בשכל עד"מ אלא נהפוך הוא שהעילה מתלבשת בהעלם בתוך העלול כמו כח המשכיל בשכל או שכל במדות שהשכל או המדות הן הם היש ומורגשים וכח המשכיל או השכל שופע בהם בהעלם בבחי' אין כו', וזהו ההפרש בין עיגולים ליושר, דבחי' עיגולים להיות שכל א' מוקף מבחי' הגבוה ממנו המקיפו בחי' כאשר יהי' האופן בתוך האופן כמ"ש בע"ח דבעיגולים כל הגבוה מחבירו מקיף את חבירו כו' ע"כ הוא בבחי' ביטל לגמרי לגבי העילה הגבוה ממנו ומקיפו וכנ"ל בהשגת התלמיד כמו שהיא מוקף בהשגת * ה"ה כלולה ובטילה שם ומחמת הביטל ה"ה אינו בבחי' השפעה וגילוי שהוא התפשטות כו' (וכמ"כ הוא בתלמיד היושב לפני רבו שהתלמיד בטל לגמרי לפני הרב עד שאינו בבחי' יש בפ"ע ואינו שייך או שיהי' משפיע דאידי דטרוד למיבלע בבחי' ביטל לא פליט כו') ולכן הי' משה ככד פה לפי שמשה הי' מבחי' עיגולים כמ"ש בו כי מן המים משיתיהו שהי' משמיטה הראשונה שהי' בבחי' העיגולים כמ"ש בתוי"א ד"ה מי שם פה לאדם ובהביאור דואלה המשפטים יעו"ש, לכן הי' ככד פה שלא יוכל להביא אור שכלו בגילוי בבחי' הדיבור לזולתו שזהו ענין ישות העיגולים הוא בחי' ביטל כנ"ל והוא כענין חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו היינו העילה המקיפו מחמת הביטל כו', וגם כי כלי הדיבור קטון מהכיל רוב אור השכל שבבחי' העיגולים כו' וזהו שאמר במדרש והושיב בתוכה דיורים אלמים והיינו בחי' המים שהם בחי' עיגולים שמה שהי' משם הי' ככד פה והוא בחי' אלם שאינו נמשך בגילוי כנ"ל ונמצא מובן מהמדרש הנ"ל דהמים נק' אלמים היינו בחי' העיגולים ולכן נבראים שבים הם בבחי' ביטל בהים ואינן יכולים להפרד מהים כו' כמ"ש במ"א באריכות וכיז נק' אלמים מצד עוצם הביטל ורוב האור

כו', אבל ארץ הוא בחי' היושר שאינו ע"ד התכללות העלול בתוך העילה, אלא
נהפוך הוא שנעשה יש ונפרד בפ"ע רק שהעילה מתלבש בו בהעלם כו' כנ"ל,
ולכן בבחי' זו שייך דיבור והשפעה היפך בחי' אלמים, להיות כי אין שם בחי'
הביטל כ"כ שהרי נתגלה ויצא ממקורו בבחי' יש ודבר בפ"ע כו', וגם האור
מצומצם שאפשר להתגלות בדיבור כו'. ומובן מכ"ז מעלת בחי' השתיקה שהוא
למעלה מבחי' הדיבור כו' *.

בס"ד, חג הפסח, רנ"ד

כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים המשפטים אשר צוה ה'
אלקיננו אתכם ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה'
ממצרים כו' ויצונו לעשות את כל החוקים כו'. וארז"ל בירושלמי פב"ת
דפסחים ה"ד תני' ר"ח כנגד ד' בנים דיברה תורה בן חכם כו' בן חכם מה הוא
אומר מה העדות והחוקים כו' אף אתה אמור לו בחזק יד. והגם דפסוק זה נאמר
בפ' בא בתשובה לבן טפש (תם) י"ל משום שכאן נאמר ג"כ ויוציאנו ה'
ממצרים ביד חזקה וכו'. וצ"ל למה נק' בן חכם אם אינו יודע ענין העדות
כו' וגם ענין יצי"מ, ואיך נק' בן חכם. וגם צ"ל מהו ההפרש בין שאלת
בן רשע שאומר מה העבודה הזאת לכם בפ' בא (י"ב פ' כו) לשאלת בן חכם
מה העדות והחוקים כו' אשר צוה כו' אתכם בפ' ואתחנן (וא"ו פ' כ'). והגם
שמבואר התירוץ ע"ז ששם בפ' בא אמר לכם הוציא א"ע מן הכלל וכאן
נאמר אשר צוה ה' אלקינו אתכם, הרי אמר ה' אלקינו וכלל עצמו בכלל ישראל
ומקבל אלקותו עלי' כו'. אעפ"כ הדבר צריך ביאור מה שאומר אתכם, דהול"ל
מה העדות כו' אשר צוה ה' אלקינו ותו לא, ומהו ענין אמרו אתכם. וגם צ"ל
כללות ענין השאלה דבן חכם דאי"א דשאלתו הוא על כללות העבודה דתומ"צ
למה הם כו' דהלא הוא בעצמו אומר אשר צוה ה' אלקינו, הרי הוא ידע
שנצטוונו בתומ"צ מהקב"ה אשר גם הוא מקבל אלקותו עליו, וא"כ אין מקום
לשאלה הנ"ל, אלא צ"ל ששואל על איזה פרט בענין המצות, וצ"ל איזה
פרט הוא שואל כו'. וגם צ"ל מה שאמר בירושלמי בהתשובה אליו אף אתה
אמור לו בחזק יד, ולמה תפס זאת דבחזק יד שנא' בפסוק את"כ, דבתחלה
אמר עבדים היינו כו'. ועוד צ"ל מהו"ע הג' דברים דחשיב כאן עדות חוקים
ומשפטים, ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה, דהנה כתי' בשמחה ובטוב לבב מרוב
כל, דהעבודה דתומ"צ הוא טוב יותר מרוב כל, וידוע דכל הוא העמוד

המחבר געה"ע עם געה"ת וכמ"ש כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא. שמים וארץ הם געה"ע וגעה"ת, ועליית הגשמה מהשגה דגעה"ת להשגה עליונה יותר בגעה"ע הוא דרך העמוד, וידוע דבג"ע יש כמה מדרגות כמ"ש ולכו מחיל אל חיל כו' וקדושים בכ"י יהללון סלה. קדושים הם הגשמות והם בבחי' הילול ועליות עד אין קץ דכ"מ שנא' נצח סלה ועד אין לו הפסק כו'. והו' רוב כל היינו הריבוי מדריגות דג"ע, ומ"מ עבודה דתומ"צ הם יותר מבחי' רוב כל דג"ע ובמשנה דאבות אמרו יפה שעה א' בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, ופי' כל חיי עוה"ב הוא ג"כ כנ"ל דהכל הוא האור והחיות דג"ע כו'. אמנם כאן אמר מכל חיי עוה"ב, וידוע דעוה"ב הוא עולם התחי' כמאמרז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כו' דקאי על עולם התחי' כמ"ש במ"א. וגם האור והחיות דעוה"ב הוא בחי' כל, דביו"ד נברא העוה"ב בחי' חכ' וכל בגימט' חמשים והיינו בחי' שער הנו"ן דבינה המחבר חריב כידוע, ולכאו' יפלא איך שייך לומר שהמצות הם יותר טוב מהגלויים דג"ע וגם מעוה"ב, דעוה"ב הוא עוד למעלה מעלה מבחי' ג"ע כמשי"ת. הלא המצות נתלכשו בדברים גשמיים ציצית בצמר הגשמי תפילין בקלף הגשמי כו' כולם בדצ"ח גשמי' (וגם מצות שבמדבר ומצות דחובת הלכות הם ג"כ בבחי' הגשמי שבאדם כמשי"ת). וג"ע ועוה"ב הם במדרי' הרוחניות העליונות וכל ענינם הוא בחי' עליות הגשמות כמ"ש מי יעלה בהר ה' כו' דקאי על ג"ע (וגם עוה"ב שיהי' האור למטה כמו למעלה מ"מ יהי' בבחי' עלי' דוקא. וכמ"ש במ"א ההפרש בין מ"ת לעוה"ב דבמ"ת הי' בבחי' ירידה מלמעלמ"ט וירד ה' על ה"ס כו' ולעתיד יהי' בבחי' העלאה מלמעלמ"ע, שגם המטה יודכך כו'). וידוע דכל ענין עלי' הוא בחי' ביטול והתכללות, שהרי בהכרח מתבטל ממהותו הראשון, שאם הי' במהותו הראשון לא הי' אפשר להתעלות במדריגה העליונה. וכמו בעליות בעולמות בי"ע כשמתעלה מעשי' ליצי' ומיצי' לבריאה הרי היש דהעולם התחתון א"א לקבל האור דעולם העליון וכמו שמלמעלמ"ט הרי מהאור דבריאה נתהווה מציאות הבריאה ובכדי שיהי' מציאות עולם היצי' הי' צ"ל פרטא בין בריאה ליצי' כמ"ש בע"ח שער דרושי אבי"ע, ושם פ"ב (בדפוס שקלאון). וממילא מובן דיש דעולם היצי' א"א שיקבל אור הבריאה ויתאחד אתו. ולזאת בעליית היצי' בבריאה היינו שמתבטל מציאות הישות דיצי' ונעשה כמהות הבריאה כו'. ומכ"ש בעליות הבריאה לאצי' דבריאה אינו בערך האצי'. וצ"ל ביטול כל מהות הבריאה בבחי' ביטול במציאות ולא בבחי' ביטול היש בלבד ואז אפשר להתאחד בהאור העליון דאצי' (דזה ההפרש בין עלי' להמשכה דבהמשכת האור יש אופן המשכה דגם שנמשך אור העליון למטה מ"מ אין המטה דעולם התחתון לפי אופן האור העליון, והיינו מפני שאינו מתאחד אתו ממש, וכמו במ"ת שירד אור העליון למטה כו'. אבל בעליות שעולה התחתון ומתכלל בהעליון מתבטל התחתון ממהותו לגמרי ונעשה כמהות העליון ממש ומתאחד אתו כו'). ובאמת הביטול דעוה"ב הוא יותר מהביטול דעולמות עליונים ותחתונים, וכמו מלאכים דעשי' שבטלים ג"כ להאור ה'

שהם בבחי' אין נגדו ית' וכמ"ש וצבא השמים לך משתחיים ואומרים שירה בתמידות. וכ"ש ביטול דשרפים ותיהיק שביצי' ובריאה שאומרים קדוש וברוך בביטול גדול בתמידות. דכ"ז הוא בכלל בחי' עוה"ז דבה' נברא העוה"ז כ"י ואין לזה דמיון לבחי' מדריגה העליונה דעוה"ב דביו"ד נברא העוה"ב בחי' חכ' ובינה בחי' המחי' שנק' נסתרות שלמעלה מבחי' עלמא דאתגליא בחי' עוה"ז כ"י (ושרש שרשו דעוה"ב הוא בחי' חו"ב דמל' דא"ס כ"י כמשי"ת) שבחי' הביטול והעלי' דנשמות בעוה"ב הוא במדריגה גבוה מאד געלה מהביטול דעולמות וגם מהביטול דגעה"ע כ"י. ומ"מ כל העילוי הזה דעוה"ב הרי געשה ע"י התומ"צ שמקיימין עכשיו. שגם זה פלא איך תומ"צ גשמיים יגרום כל האור הנעלה דעוה"ב ועוד גזרו אומר דתשובה ומעשי"ט בעוה"ז בגשמיות בבחי' יש דוקא (שהביטול הוא רק ביטול היש לבד כ"י) הוא יפה יותר מהביטול במציאות בהאור העליון שהי' לעוה"ב כ"י.

אך הענין הוא דהנה כל עיקר עוה"ב הוא בחי' עולם התענוג. והוא שנשמות בגופים טהורים וזכים יתענגו מעצמות התענוג הפשוט דעצמות אוא"ס ב"ה שנק' שעשועי המלך בעצמו ונק' עדן סתימאה שהעצמות הוא סתום ונעלם מכל סדר השתל' כ"י, וגם תענוג הנשמות בג"ע הוא רק קצה האחרון ורק זכרון בעלמא מבחי' עונג זה. והיינו מה שמבחי' זיווא עילאה דפנימי' עת"י הולך ומשתלשל בריבוי צמצום עד בחי' בינה דמל' דאצי' שזהו רק הארה מצומצמת מעדן העליון שנמשך לג"ע ע"י הנהר שיוצא מעדן להשקות את הגן כ"י. שיש בחי' עדן ונהר וגן, והאור נמשך בסדר והדרגה ממדריגה למדריגה בבחי' צמצום כ"י. אבל לעתיד לא יהי' המשכות בבחי' סדר והדרגה כ"י, אלא יהי' האור למטה כמו למעלה כמ"ש הנה אלקינו זה לנוכח, היינו מפני שיתגלה בחי' עצמות התענוג דאוא"ס ב"ה ונשמות יתכללו בבחי' עונג העצמי הזה. ודוגמא לדבר זה הוא מה שארז"ל דגם עכשיו מיכאל כה"ר עומד ומקריב נשמות דיצי' ובריאה ע"ג המזבח דאצי'. דענין הקרבה זו הוא כמו הקרבנות למטה שמקריבין בהמה גשמיות ע"ג המזבח, ונכללת באש שלמעלה עד שנכללת בבחי' אדם העליון דאצי' שוה"רע ריח ניחות להוי' כ"י כמ"ש במ"א. כמ"כ נשמות הללו נקרבין באש שלמעלה במזבח העליון דאצי', והם נכללין ומתבטלין ממש בעצמות אוא"ס ב"ה שבע"ס דאצי', שהר"ע לאשתאבא בגופא דמלכא ממש (וכמו ברשב"י דבחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא כ"י, דגם כמו שהי' למטה הי' בבחי' התקשרות והתאחדות ממש בבחי' האצי', וכמו בתלתא סבי שנסתלקו בהאר"ז, וכבן עזאי שהציץ ומת כ"י). ובדוגמא דדוגמא כעין ביטול זו בגופא דמלכא דאצי' ממש כך יהיה לעוה"ב בביטול, והתכללות הנשמות בהיותם בכלים שלהם (ולא כביטול הנ"ל שהוא בבחי' הנשמה לבד, וגם ברשב"י בחד קטירא כ"י הי"ז ג"כ רק מצד נשמתו לבד, אבל בעוה"ב יהי' כן גם בבחי' הכלים וגופים ג"כ) שיתענגו בעצמות התענוג שבעצמות אוא"ס ב"ה שעז"א העוה"ב אין בו אכילה ושתי' כ"י כ"א צדיקים יושבים

ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו השכינה. דלפי' הרמב"ן ז"ל הוא לאחר התחי' שיחיו נשמות הצדיקים שכבר נפטרו ויתלבשו בגופים טהורים שיבנו מן העצם כמו העצמות דיחזקאל כ"ר (ועיקר הבנין יהי' מעצם לח כ"ר כידוע) ויושבים ונהנים כ"ר שבחי' חיי החיים דעצמות אוא"ס יחי' גופם בתמידות כמו עכשיו הגוף חי מהנפש ע"י אמצעות אכילה ושתי', כך יחי' לעוה"ב מהתענוג הפשוט העצמי (ולא ע"י ממוצע כ"ר כמ"ש במ"א). (ומה שארוז"ל עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים והוא סעודת לויתן ושור הבר כ"ר, הרי יהי' אכילה ושתי' וכאן אמר עוה"ב אין בו אכילה ושתי' כ"ר, הענין דיש ב' מדריגות לעוה"ב, היינו ב' מיני תענוג, א' בחי' עונג הפשוט כמו שבא במורגש וכמ"ש בדוד שהי' מכרכר בכל עוז לפני ה', דאעפ"י שהי' בחי' עונג פשוט מ"מ בא במורגש ונאחו באיהו דבר כמו בריקוד כ"ר, ובדוגמא כ"ר יובן לעתיד שהתענוג בא במורגש ויש לו אחיזה בבחי' לויתן ושור הבר שמבואר ענינם במ"א. וזוהו יתענוג הצדיקים בבחי' התענוג הפשוט, וזהו"ע הסעודה כ"ר. והב' בחי' העונג הפשוט העצמי שאינו בא במורגש כלל. וכמו באדם למטה בשמחה ותענוג גדול ביותר נעשה כאבן דומם שאין בכחו לרקד כ"ר. וזהו שיתענוג לעתיד בבחי' עצמות התענוג הפשוט עצמו כמו שהוא כ"ר כמ"ש במ"א). וזוהו עצמו מה שהתענוג דלעתיד יהי' בגופים יובן גדל מעלת האור והתענוג שיאיר לעתיד, והיינו מבחי' סוכ"ע שלמעלה מסדר השתל' והיינו בחי' ערך סתימאה דעתיק בחי' תחוננה שבמאציל, ולכן ה"ה מחי' את הגוף ג"כ. וכידוע הכלל דכל הגבוה גבוה יותר ה"ה יורד למטה ביותר. ולזאת בג"ע שהוא בחי' אור מצומצם ה"ה לנשמות לבד. אבל עוה"ב שיאיר בחי' עצמות התענוג יתאחד עם הגוף ג"כ כמו עם הנפש, וגם הגוף יחי' ממנו כ"ר. ומה שלכא"י אינו מובן דלפי"ז דג"ע הוא בחי' אור מצומצם שנמשך בסדר והדרגה ועוה"ב הוא בחי' עצמות שכלי סדר והדרגה עד שהאור יהי' למטה כמו למעלה, וא"כ איך נתל' דהאור דג"ע הוא קצה האחרון מעוה"ב והלא אינו בערך כלל, וזה יתבאר לקמן בעוה"ב.

אמנם עכ"ז הרי ארוז"ל בירד נברא העוה"ב, דגם בחי' עוה"ב הוא רק מבחי' אותיות וגילולים דא"ס ב"ה ולא שהוא בבחי' עצמות ממש, כ"א רק בחי' אור חיו לבד. וראי' לזה ממה שארוז"ל ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שגא' ילכו מחיל אל חיל כ"ר, הרי גם בעוה"ב יהי' עליות מדריגות שיתעלו ממדריגה למדריגה, דגם בעוה"ב יהי' מדריגות רבות זו למעלה מזו, דאעפ"י שיהי' האור למטה כמו למעלה וצדיקים יושבין ונהנין כ"ר כב"ל מ"מ אין א' דומה לחבירו וכל צדיק וצדיק נטה בחופתו של חבירו כ"ר, וכמ"כ יש בהם מדריגות רבות שעולין בבחי' הביטול והתכללות, וכדוגמא שיש עליות הנשמות עכשיו מגעה"ת לגעה"ע, דהיינו

בגוויק"ק בשוה"ג: ממכ"ע וסוכ"ע אור וכלי גבול בלי גבול. יושר סודי
והדרגה משא"כ בעיגולים, מ"מ יש חילוקי מדרי' גם בעיגולי'.

שיצאים ומתבטלי מצמצום השגות המועטות שהי' להם בגעה"ת ומתכללים בבחי' ביטול בהשגה העליונה דגעה"ע. ועד"ו הם עולים מגעה"ע ומתפשטים מהשגה הגדולה דבינה דמל' דאצי' דאימא מקננא בכורסייא כו' לעלות ולבוא למדרי' עליונה יותר בחי' מוחי' ומדות דאצי' שאין ערוך הבריאה לגבי אצי'. וכמו"כ באצי' ג"כ יש עליות מדריגות עד גם שעולים בבחי' מקוה"ח ומקור התענוגים בחי' פנימי ע"י וא"א כו'. (י"ל כמו בעליות דשבת שעולים בבחי' עתיק מעין לעתיד כו'). ועד"ו הוא בעליות דעוה"ב שיעלו ג"כ ממדריגה למדריגה כנ"ל בבחי' עצמות התענוג שיתעלו לשם לעתיד כנ"ל. יהי' בזה ג"כ עליות ממדריגה למדריגה כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כו'. ומאחר שיהי' עליות מדריגות מובן שאינו בחי' עצמות ממש. דבעצמות אינו שייך התחלקות מדריגות ואינו שייך עלי' ממדריגה למדריגה כ"א בבחי' אור וזיו מן העצמות כו'. והגם שהעליות דלעתיד יהי' עד אין קץ ממש וכמ"ש ולתבונתו אין מספר, וידוע דתבונה הוא בחי' האור שיאיר לעוה"ב כמ"ש במ"א. ואין מספר כלל לריבוי המדריגות והעליות כו', ובבחי' בלי גבול ממש ולא בסדר והדרגה כסדר השתל' דעכשיו ע"י צמצום האור כנ"ל, מ"מ כ"ז הוא רק בבחי' האור והזיו לבד מן העצמות ולא בבחי' העצמות ממש כו'.

וביאור הענין דלכא' אינו מובן מאחר שבעוה"ב יהי' עליות עד אין קץ (ולא כמו עכשיו שבג"ע יש ג"כ הרבה עליות מדריגות וכמבואר במ"א. וכמו האבות ומשרע"ה שהם בג"ע יותר מג' אלפים שנה ומתעלים בכ"י ג"פ כו', מובן מזה שיש בג"ע ג"כ הרבה מדריגות מאד שמתעלים ממדריגה למדריגה כו', דמ"מ אין זה בבחי' בל"ג ממש כו', וגם יש הגבלה כלליות דשית אלפי שנין כו') בבחי' בל"ג ממש. והיינו משום דלעתיד שיהי' לא בסדר והדרגה כמו בג"ע דלעתיד יהי' האור למטה כמו למעלה כו', דהא בהא תליא דכאשר האור נמשך בסדר והדרגה ה"ה בבחי' גבול וכמו בהשתל' עילה ועלול שהעילה הוא מוגבל בכדי שיהי' מציאות העלול, וכמו בחו"ב שיש להם גבול בכדי שיהי' מציאת החסד, דאם יהי' התפשטות המוחי' בלי גבול לא יהי' מציאות המדות, כ"א צ"ל גבול להתפשטותו כו' כמ"ש מזה במ"א והעלול ודאי מוגבל לפי אופן העילה כו'. וכ"ז בהמשכה בבחי' סדר והדרגה שמתצמצם האור ממדריגה למדריגה, אבל לעתיד שלא יהי' בסדר והדרגה ואינו שייך שם צמצום ממדריגה למדריגה לכן יהי' לעתיד הכל בבחי' בל"ג ממש. ואיך יהי' שם בחי' התחלקות מדריגות ויהי' עליות ממדריגה למדריגה כו'.

אך הענין יובן בהקדים להבין תחלה פי' אור א"ס הגז' בזהר ובהאריז"ל כמ"ש בע"ח כשעלה כו' הי' אור א"ס ממלא כל החלל (ובל' המדרש גק' שמו כמאמר עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כו') וכמו"כ נזכר תמיד ל' אור א"ס בע"ח (וגם ע"ס דאצי' גק' שמות והם שמות דע"ב ס"ג כו') דאין הכוונה על בחי' העצמיות ממש דהרי העצמות הוא בחי' מאור ולא אור, אלא

דקאי על בחי' האור חיו ממנו. וגם אין הכוונה אור של הא"ס, דלפי"ז יהי' כינוי הא"ס על העצמות, דגם זה לא יתכן. הא' דעל העצמות למה נא' א"ס ולא אין לו תחלה, דבאמת כמו שאין לו סוף כך אין לו תחלה, וזה מעלה יתירה מה שאין לו תחלה ממה שאין לו סוף. וכמ"ש בסי' פלח הרמון מהרמ"ע ז"ל דכל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון, כי רבים מהנמצאים יהי' נצחיים ברצון הבורא ואין שום אחד מהם קדמון שכולם מחודשים מאין ליש. ואפי' פרצוף א"ק שהוא פרצוף היחוד עליון נק' ג"כ אדם דבריאה שנברא ומחודש והם נצחיים בבחי' א"ס בכח רצון הבורא כו'. וכידוע דגם בנבראים מחודשים שלמטה נמצא בהם כח הנצחיות, דאף שהם היום ונפסדים מ"מ הם קיימים במין שלא נתבטל מין אחד שיתבטל כל מציאותו, וכמ"ש איש לא נעדר שלא נעדר מציאותו, ומצד ענין ההפסידות שבו הרי הי' צריך שיעדר לגמרי, ואין הדבר כן שהרי הם קיימים במין כו'. ומכ"ש צבא מעלה וכמו הגלגלים ושמים וארץ כו' דאי' בירושלמי ע"פ אלה תולדות השמים הארץ ביום הבראם שהם חזקים כיום הבראם, ואינו נראה בהם הפסידות כלל מה שאין זה מטבע ההוה ונפסד כו' כמ"ש במ"א. וכ"ש במדריגות הרוחניות ובעולמות העליונים עד עולמות הא"ס, שאף שהם עולמות מחודשים מ"מ הם בבחי' א"ס כו'. הרי שאפשר להיות שאין לו סוף ויש לו תחלה. אבל כל קדמון שלא נתחדש ממילא אין לו סוף כלל. וא"כ על העצמות שהוא קדמון לכל הקדומים ומציאותו מעצמותו כו', הי' צריך לומר אין לו תחלה ולא אין לו סוף לבד כו'. הרי דאין לו סוף שייך לומר על דבר המתפשט, אבל בחי' העצמות אינו בבחי' התפשטות כלל ומה שמתפשט ממנו הוא רק אור חיו בלבד. וכמו השמש שמאיר לארץ ולדרים עליה, דאין עצם השמש מתפשט בחלל העולם כ"א אור השמש, דכל עצם בלתי מתפשט בעצמו, וכמ"כ יובן למעלה דעל העצמיות מאחר שאינו בבחי' התפשטות אינו נופל לומר א"ס כ"א על האור המתפשט ממנו שייך לומר א"ס. וכמשל זיר השמש דעל הזיו שייך לומר דאין קץ וסוף להתפשטות האור עד למרחוק מאד כו', או כמו התפשטות חיות הנפש אלו הי' התפשטות שלה להחיות גופים בלי גבול (ועמ"ש במ"א דהנפש מוגדר בההשפעה כו') שייך לומר שאין להתפשטות קץ וגבול כו'. אבל להעצם שאינו בגדר חיות להחיות לא שייך לומר אין לו גבול כו'. וא"כ מובן למשכיל פי' אור א"ס הוא שהאור הוא הנק' א"ס, והיינו בחי' מל' דא"ס שעז"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כו' והוא הנק' מאציל העליון שמאציל הע"ס דעקודים ונקודים כו'. וכל פרטי הנאצלים הכל הוא רק מן בחי' אור חיו עצמותו ית' הנ"ל, ואור זה הוא הנק' א"ס, ופירושו שאין קץ וגבול להתפשטות אור עצמותו ית' להאציל נאצלים בלי מספר ממש*. והגם שיש שם בחי' ספי' שהרי זהו בחי' מל' דא"ס, ובעז"ח

(*) (כמ"ש לתבונתו אין מספר פי' אף שבהמשכת אורות דאצי' בכלים ואותיות להוות הבע"ג הרי יש מספר לבעלי גבול, וגם זמן קיומם קצוב שית

אי כאלו גאי מלי דמלי כרי, מימ הם בלי מספר ממש כרי וכמאמר אנת הוא חד ולא בחושבן, והיינו שהנא למעלה מבחי מספר וגבול, והוה ולא בחושבן שאינו בחושבן י"ס. דמיש אנת הוא חד אין הכוונה שאין לו שום בחי ספי כלל אלא שהן בבחי ספי עד אין קץ ועד אין תכלית, דמפני שהוא חד היה בא בריבוי עד אין קץ וכמיש בווהר כהאי בוצינא דאתפשט לכל סטר ועיבר וכד תסתכל לא תמצא אלא חד בוצינא כרי, דזה שיהי התפשטות עד אין קץ הוא דוקא מבחי אור פשוט בעצם, דאם אינו פשוט בעצם איך יהי התפשטותו עד בלי גבול כי א"א להיות ההתפשטות כיא לפי העצם ואם יהי בעצם בבחי גבול ומספר בהכרח שיהי ההתפשטות ג"כ בבחי מספר כיא אור פשוט בעצם שאינו בבחי גבול ומספר כלל בעצם ונקי חד ממש, הנה התפשטותו הוא בבחי לא בחושבן היינו עד אין מספר ועד אין קץ ממש כרי ובכל מקום התפשטותו הוא בבחי אור פשוט שזהו בחי חד כרי, וזהו שנקי איס שא"ס להתפשטותו בבחי בלי גבול, וכל הבחי שבו הם בבחי איס שאינם בבחי גבול כיא בלי גבול, שזהו ולא בחושבן להיותם בבחי חד בעצם כרי.

אמנם ציל דהלא אצי הוא ג"כ התפשטות האור מבחי איס המאציל ביה, וכידוע דאצי הוא בבחי גילוי ההעלם כרי כמיש במ"א, וא"כ הי ציל באצי ג"כ בבחי בלי גבול, והרי באצי הם בחי ע"ס עשר ולא תשע עשר ולא י"א והם בחי חכ' וחסד בבחי התחלקות כרי הי בבחי גבול ומדה כרי, אך הענין דזהו בבחי האורות מצד התלבשותם בהכלים אבל האורות בעצם הם בלי גבול, וכמו עדי"מ כח הראי בעין שאעפ"י שלפי אופן צמצום התפשטות כח הראי כבר בעין לא יראה יותר מכפי אופן כלי מזג העין הגשמי המגביל כח הראות, אבל כח הראי עצמה יראה בבחי בלי גבול להתפשטות שלה כרי, וכמו"כ יובן בע"ס דאצי דהתגבלה הוא מצד הכלים אבל האורות הם בבחי בלי גבול כרי, ובאמת גם כמו שהאורות הם בהכלים הם ג"כ אורות פשוטים והתחלקות הוא רק מצד הכלי ולא מצד האור כי האור הוא בבחי איס, דכשם שהמאציל הוא איס כמו"כ האורות הנאצלים ממנו הם ג"כ איס וגם כשמתלבש בכלי אין גון הכלי פועל שינוי בהאור כמיש בסרדיס ממשל המים כשנותנים בכלי

אלפי שני כרי, מימ בחי הנפש שבכל עולם הוא אאיס שהאציל ראשית הקי"ו כרי, וציל דהיינו ע"פ מ"ש במ"א בדיה והר סיני דתקס"ב בענין עולם שנה נפש, דעולם ושנה הוא התפשטות החיות האלקי במקום חמן, שהמקום מעלה ומטה כרי בכל עולם לפי ערכו נקי עולם, הזמן שלו (היינו זמן הקצוב מאורות דאצי בכלים שהאלף שנה דבי"ע הם כיום אתמול באצי כרי כמיש במ"א) נקי שנה, וכ"ז בבחי התפשטות החיות, ובחי נפש הוא בחי מלי דאצי עצמה שהיא למעלה מבחי התפשטות החיות כרי והוא בחי מקיפים דמלי דאצי שלמעלה מבחי התפשטותה בעולמות כרי יעד"ש).

לבן נראים לבנים ובכלים ירוקים נראין ירוקה כ"י זכ"ו אינו נקנה בעצם המים שישתנה גוונם בעצמם. כמ"כ בהאורות אינם משתנים בעצם להיותם בבחי' איס' כמו שהמאציל עליון הוא איס'. אלא שיש הפרש בין המאציל עליון לאורות הנאצלים דאורות הנאצלים הרי הם בערך שיתלבשו בכלים ובעשר דוקא. ואם כי לא נשתנו ע"י הכלים והם אורות פשוטים מ"מ הרי הם מאירים בהכלים, ובהכרח לומר שיש להם איזה שייכות אל הכלים (ומבאר במ"א דלא יפלא הדבר שהי' האורות פשוטים בבחי' בלי מ"מ ומ"מ יהי' להם שייכות אל הכלים כמו בדוגמא ח"ס שאינו חכ' הגלוי ומ"מ יש לזה שייכות לחכ' הגלוי' שהוא מקורו כ"י כמ"ש מזה ב"ד"ה להבין מאדיל תפילין דמארי' עלמא רנ"ג. כמ"כ הגם שהאור הוא בלי מ"מ הכלי הוא בבחי' חכ' או חסד מ"מ יש להכלי' * שייכות אל כלי החכ' או כלי החסד כ"י). אבל בחי' אור איס' המאציל אינו בערך התלבשות בכלים ואינו בא בבחי' התחלקות עשר ולא תשע כ"י. וכמאמר אנת הוא חד ולא בחושבן דבעת"י אתמר כמ"ש במ"א שהוא בבחי' חד או בבחי' התפשטות עד אין שיעור הוא בהא תליא כ"י כנ"ל. משא"כ באצ"י היה בא בבחי' עשר דהיינו לפי שאצ"י הוא בחי' ירידת האור להיות בערך מדרי' שלמטה ממנו. וכמובן מענין האצ"י שמצינו בתורה גבי שבעים איש הזקנים דכתי' בהם ואצלתי מן הרוח אשר עליך ונתתי עליהם. דמשה לפי מדריגתו לא הי' אפשר להשפיל א"ע בבחי' בשר, ולזאת א"ל אספה לי כ"י ואצלתי כ"י, והם היו יכולים להשפיל א"ע בבשר הגם שהי' מבחי' רוחו של משה כ"י. הרי דענין האצ"י הוא בחי' ירידת האור ממקורו כ"י. וכמ"כ יובן למעלה באורות דאצ"י שונאצלו מאיס' המאציל ולא נשתנו ממהותן והם בבחי' איס' גם בהתפשטותן באצ"י כ"י כנ"ל. מ"מ הי' ירידת האור מבחי' המאציל עליון. כי המאציל אינו בערך הכלים כלל ואורות הנאצלים הם בערך התלבשות בכלים כ"י (וגם בבחי' שרש הנאצלים הר"ל האורות הם למעלה עדין מבחי' כלים דאצ"י ולכן שם הוא בחי' מאה כמ"ש במ"א על מאה"ו ויהיו חיי שרה מאה שנה כ"י, והיינו בבחי' הריבוי שלא כערך הכלים באצ"י כ"י וכ"ש בבחי' עתיק בחי' תחתונה שבמאציל כ"י) ויש פרסא בין כתר לחור"ב, אלא שאינה פרסא המעלמת ההגארה דבוקה בעצם האור ולא נשתנה ממהותה כ"י כנ"ל. מ"מ אינו דומה להמאציל עליון שאינו בערך כלים וספי' שהוא בחי' חד ולא בחושבן שאינו בבחי' מספר וגבול כ"א בלי גבול כ"י.

והנה מכל הגיל יובן עוד ענין אחר, והוא ענין ממכ"ע וסוכ"ע. דהנה ידוע דממכ"ע הוא מה שובא בבחי' התחלקות בהגבלה כל עולם לפי ערכו, הנה עיקרו הוא בבחי' הכלים דאצ"י וגם האורות שבהם כמו שבוקעים את הקו ונעשים נשמה לבי"ע כידוע דלמ"ד כלים דמל' דאצ"י נעשים

נרין לבי"ע נפש בעשי' רוח ביצי' ונשמה בבריאה* וגם אור הקו בקע
עמם את הפרסא כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד. ואז כמו שבוקעים
את הפרסא ומתלבשים בעולמות בי"ע הוא בבחי' ממכ"ע וגם הכלים
כמו שהן באצי' ה"ה בבחי' גבול ומדה שיש בהם התחלקות חכ' וחסד כו',
וממילא יובן דגם בחי' האורות הגם שהם מצד עצמם אינם בבחי' התחלקות
והם בבחי' א"ס שהם אורות פשוטים מ"מ ה"ה מתלבשים בהכלים הגם שאין
הכלים פועלים בהם שום שינוי כנ"ל, מ"מ ה"ה באים בהתלבשות בבחי' גבול.
וגם נת"ל דאף שהם אורות פשוטים מ"מ יש להם שייכות אל הכלים כו'. וי"ל
דאינו דומה התלבשות אורות הנאצלים בכלים דאצי' להתלבשות דכלים
דבי"ע (היינו התלבשות אור האצי' הנ"ל בבי"ע. וכי"ש בחי' נ"ר דבי"ע שהם
ג"כ נבראים כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד) דכלים דאצי' ה"ה ג"כ
אצי' אלא שאין הדביקות שלהן במקורן ניכר ולכן הם בבחי' התחלקות
וגבול, אבל מ"מ אינן מהות נבדל ח"ו כמ"ש במ"א. אבל בעולמות בי"ע
הרי האור מתלבש בלבוש נבדל ונפרד מן העצם והם כלים דבי"ע שהם
נבראים מובדלים כו'. וכמ"ש במ"א המשל בזה כמו אותיות החקוקים בהחותם
שאין הציור דבר נפרד מגוף החותם. אבל כשחותמים בו על השעיה הרי באו
האותיות שבחותם בדבר נבדל כו'. כמו"כ בע"ס דאצי' הן בחי' האורות
והן בחי' הכלים הכל הוא בבחי' צורה עצמית ולא דבר נפרד כלל. וגם
בחי' חיצוני' הכלים דז"א ומל' דאצי' הכל הוא בבחי' צורה עצמית. משא"כ
כשאתון אתגליפו היינו חיצוני' הכלים דאצי' כמו שנעשו נרין לבי"ע
זהו כמו שהאותיות נחקקין בדבר נבדל. וכמו עד"מ אדם שחושב לעשות
איהו דבר גם שהמח' ירדה בבחי' עשי' (היינו בחי' האחרונה שבהמשיע
כו') מ"מ עדיין קשורה ומתיחדת בעצמותה. משא"כ כשאותיות מח' הללו
עצמן נחקקין בדבר נבדל כמו בלוח וכה"ג. וכמו"כ כח העשי' כשהוא בו
עדיין או כשכבר עשה את הדבר ונתלבש כח העשי' בהדבר ההוא (כידוע
שכח העשי' מתלבש בהנעשה כמ"ש במ"א). ומכ"ז דוגמא להבין שאינו
דומה ההתלבשות בכלים דאצי' להתלבשות בכלים דבי"ע כו'. הפרש
ההתלבשות י"ל ע"פ מ"ש במ"א שיש חילוקי אופני התלבשות. כי יש
התלבשות שהמלוכש מושל ושולט על המלביש, וכמו חיות הנפש שמלוכש
באיברי הגוף הרי הנפש מושל ושולט על האברים. שהעין תראה והמוח
ישכיל השכלות. והגם כי כח הראי' הוא הרואה וכמו"כ כח השכל הוא
משכיל ההשכלה מ"מ הוא ע"י חומר אברי הגוף כו', ואין שום בחירה באברי
הגוף כ"א בהנפש וכמו כח הראי' שבעין שבאם ברצונו לראות ה"ה רואה
ע"י חומר העין ובא"ל הרי סוגר עיניו ואינו רואה, ותלוי ברצון הנפש

(*) (י"ל דכולם הם בחי' נשמה דבי"ע אלא שבעשי' נמשך בחי' נפש
דכלים דמל' דאצי' וביצי' רוח כו' עמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי וד"ה
להבין מ"ש בפע"ח בקו"א).

דוקא. וכמריכ כל פעולה הוא ע"פ רצון הנפש דוקא פועל ע"י האברים הגשמיים כו'. הרי שהגם שהנפש מלוכש בהאברים מ"מ ה"ה מושל ושולט עליהם. ובדוגמא כזאת הוא בהתלבשות אורות הנאצלים בכלים דאצ"י שהמלוכש מושל ושולט על המלביש. היינו דהכלים לא יעלימו ולא יסתירו על האורות כ"א אדדבה ע"י יומשך האור למטה מהם ג"כ, וכמאמר אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון ע"ס לאנהגא בהון עלמין כו', שע"י הכלים יומשך האור באצ"י וגם בבי"ע, וכענין גר"נ דבי"ע שנמשך מהאצ"י כו' כנ"ל. והוה שהמלוכש מושל על המלביש. ויש עוד אופן התלבשות היפך מזה שהמלוכש מושל על המלוכש, וכמו ענין הגלגולים ר"ל שנפש האדם מגולגל בדצ"ח שבהדצ"ח אינו ניתוסף מאומה ע"י גלגול נפש האדם בתוכו והנפש אין לו שום שליטה וממשלה על הדצ"ח ואין יכול לצאת משם ברצונו עד הזמן שהוקצב כו'. ונמצא הוא בגלות בהמלוכש שמושל עליו כו'. אבל בהתלבשות הנפש בגוף הרי הנפש המלוכש מושל ושולט על הגוף המלביש כנ"ל. ובאמת גם המשל מחיות הנפש בגוף אינו משל אמיתי עדיין להתלבשות דאצ"י, דבחיות הנפש בגוף אם כי העיקר תלוי בבחירתו ורצונו זהו רק מה שיכול לפשוט א"ע מהתלבשות, וכמו שעוצם עיניו ואינו רואה כו', אבל כשעיניו פתוחות וכח הראי' מלוכש בהעין ה"ה רואה בהכרח וגם דברים שאינו רוצה לראות כו'. וא"א לו שגם כשיהי' עיניו פתוחות יהי' ממשלת הנפש לבלי לראות כו'. א"כ הרי אין זה שליטה וממשלה ממש. וענין ההתלבשות בכלים דאצ"י הוא שגם בעת ההתלבשות מ"מ המלוכש מושל ושולט על המלביש. (ויש לצייר אופן התלבשות כזאת בהתלבשות אור קדושת האלקית דתומ"צ בנפש החיונית שבאדם ובאברי גופו תהי' הממשלה גם בעת ההתלבשות כו' וכענין שאמרו המאור שבה מחזירו למוטב, וכענין אם פגע בך כו' משכהו לביהמ"ד. שאור התו' המתלבש בו פועל בו שמהפך כל מהותו כו' וכמו שמצינו בצדיקים גדולים שלא טעמו טעם המאכל בעת אכילתם מפני הרצון הנה"א שאינו רוצה לטעום טעם גשמי, וכמו"כ הי' צדיקים גדולים שלא ראו ולא שמעו מה שלא רצו לראות ולשמוע מצד הנה"א כו' זהו שליטה וממשלה גם בעת ההתלבשות באברי הגוף, וכדוגמת התלבשות אורות הנאצלים בכלים דאצ"י כו'). ועפ"ז יובן ההפרש בין התלבשות דאצ"י להתלבשות דבי"ע, דבאצ"י אין הכלים מעלימים על האור כ"א האור מאיר ע"י הכלים להיות כי האור מאיר שם בגילוי. היינו בדרך גילוי ההעלם הידוע בענין האצ"י. והוה שעדיין הוא בחי' התפשטות האור הא"ס כו' כנ"ל, וגם הכלי הוא באופן אחר שאינה בחי' יש ח"ו שה"ה ג"כ אצ"י כנ"ל. אבל בבי"ע הכלים מעלימים על האור כי הכלי הוא בחי' יש נברא, והאור הוא שע"י בקיעת הפרסא נמשך בבי"ע. ולכן ה"ה מעלימים עד שבריבוי ההשתל' יכול להיות התלבשות שהמלוכש בגלות בהמלביש וכענין גדול השכינה בהע"ש כו'.

והנה מכל הג"ל הוא שגם באצ"י שייך ענין ממכ"ע. אמנם עיקר בחי' סוכ"ע הוא בבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י שאינו שייך שם ענין ההתלבשות.

וכמו בחי' כתר שהוא ל' כתר ומקיף כפ' שם אינו שייך בחי' כלים עדין כמ"ש
 במ"א ואינו שייך ענין ההתלבשות ולכן הוא בבחי' טובב ומקיף כמו העיגול
 שאינו נתפס להיותו בבחי' בל"ג שא"ס להתפשטותו כו' כנ"ל. והנה ברש
 שרשן הראשון ב' מדריגות הנ"ל בחי' ממכ"ע וסוכ"ע הוא בחי' הקו הנמשך
 מתאוא"ס ובחי' תאוא"ס שלמעלה מהקה. כי הקו הוא בחי' ממכ"ע דכשם שהאור
 הנמשך בבי"ע נת"ל שהוא בחי' ממכ"ע שהאור מתלבש בכלים כמריכ' הוא בג'
 עולמות בי"ע כללים דא"ק הוא אדם דבריאה דכללות ועקודים נקודים (או
 עתיק ואריך) בחי' אדם דיצי' דכללות ואצי' אדם דעשי' דכללות, והקו
 מאוא"ס נמשך ונתלבש בהם, זהו בחי' ממכ"ע בחי' יושר ולכן בהקו יש בו
 מעלה ומטה כמ"ש בע"ה. ושרש העיגולים הוא בבחי' טובב הכללי שהוא
 בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום שסובב ומקיף כללות ההשתל' שמבחי'
 הקו מרכ"ד עד סוכ"ד בהשוואה כו'. והנה מבואר בע"ה שער העיגולים ויושר
 ענף ב' וג' ושער השתל' הי"ס בדרך עיגולים ענף או"ב דגם בעיגולים
 יש ע"ס אלא שהם בבחי' גלגל ולכאורה א"מ איך שייך ע"ס בעיגולי', וגם
 מתר"ע שהן בבחי' גלגל. וי"ל שמוכן עדי"מ בנפש האדם בכח הרצון (שזוהו
 ענין העיגולים באדם כמ"ש במ"א) הנה כשעולה ברצונו איוה דבר שרוצה
 בו וכמו בנין בית עדי"מ הרי כל הפרטים שבבית אבניו ועציו ואפרו ואופן
 ציור הבית הכל כאשר לכל עלה בבחי' הרצון הזה, אלא שהוא בלי סדר
 והדרגה דאינו שייך שם קדימה ואיחור פרט א' על זולתו כמו כשבא אח"כ
 בשכל ומדות שבא בבחי' והתלבשות בכל פרט ופרט בקדימה ואיחור לפי אופן
 הבנין. משא"כ בהרצון אינו שייך קדימה ואיחור להיות שאינו בא בהתלבשות
 בהפרטים כ"א כל הפרטים כלולים שם בהשוואה, ועמ"ש מענין זה באריכות
 בדי"ה אמנות עתיק, רנ"ב. והדוגמא מזה הוא בבחי' עיגולים למעלה, וכמו
 בחי' עיגולי הכתר שהוא בחי' הרצון להאציל הרי עלו שם כל הפרטים
 שבאצי' וכולם נכללים בבחי' רצון זה, אלא שאינו בסדר והדרגה כמו שנתגלו
 אח"כ, ונתגלו בעולם האצי' כי שם במקורם הם בפשיטותם שהוא באופן אחר
 לגמרי מכמו שנתגלה אח"כ. וכמו עדי"מ אש היסודי ידוע שאינו חם ואינו
 אור כמו שהוא אח"כ, כי כל כח כמו שהוא בפשיטותו הוא באופן אחר מכפי
 התגלותו שאינו מצוייד באיזה ציור פרטי שנצטייר אח"כ בהתגלות. וכמריכ'
 יובן למעלה מהספירות כמו שהם בכתר. הם בבחי' פשיטות עדין ואין בהם
 ציור פרטי כמו בספי' דאצי' וכדאי' בע"ה (שער דרושי אבי"ע (ד' שקלאו)
 פ"ד המתחיל הנה יש מאציל ונאצל) שהכתר נק' תהו שמתהה בג"א שאין
 יכולים לקרותו בשם יעו"ש. כי כל שם מצייר את הדבר ההוא, ובכתר אינו
 שייך שם שום ציור ח"ו. וכמו כחות הגפוש הכלולים בעצם הגפוש שהם בחי' כחות
 פשוטים, והראי' ממה שכולם עומדים. שם יחד אף שהם כחות הפכיים זמ"ו,
 וכמו חכ' קר ולח ובינה חם ויבש כו' כמ"ש במ"א. ובד"כ שכל הוא בחי'
 מים ומדות הם בחי' אש. וכמו שהם באברי הגוף והרי כל כח הוא באבר
 מיוחד אבל כמו שהם כלולים בנפש אם נא' שהן בצירום כמו בהתגלותם
 איך יהי' שמה כחות הפכיים זמ"ו. אלא בהכרח לומר דשם הם באופן אחר

לגמרי ואינם הפכים זמ"ז כלל. הרי שיש שם כחות ואינם הפכים זמ"ז כ"ל להיות כח החכ' כח פשוט בלתי ציור דקר ולח המגביל אותו. וכמ"כ כח הבינה בלתי ציור המגביל כ"ל. ובדוגמא כזאת יובן למעלה בבחי' הכתר דכלולים שם כל הפרטים דעולם האצ"י אבל הם שמה בבחי' הפשיטות. וכמ"כ יובן למעלה יותר בבחי' א"ק שכולל כללות אבי"ע בהשוואה אחת כ"ל עד בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום שנק' טובב הכללי שסובב ומקיף כללות ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד. הנה אף שיש שם ג"כ ספי' כג"ל, אבל הם בבחי' א"ס ממש, ועמ"ש מזה באורך בדיה ה"י אמונת עתיך תג"ל. ועפ"י יובן מ"ש בע"ח שגם בעיגולים יש ע"ס אלא שהם בבחי' עיגול, דכל המדריגות שביושר יש בבחי' עיגולים ג"כ אלא דביושר הם בבחי' מעלה ומטה ומדריגות מחולקות זמ"ז, וכמשנת'ל בענין ע"ס דאצ"י דהאורות יש להם שייכות אל הכלים, הכלים הם בבחי' התחלקות חכ' וחסד כ"ל. משא"כ בעיגולים שאין שם מעלה ומטה ולא בבחי' התחלקות ניכרת כי הספי' דשם הם באופן אחר מכם שזן בבחי' יושר, והיינו בחי' ע"ס דאצ"י. והונו מה שנק' ארא"ס דהאור אין סוף להתפשטותו דכל המדריגות שבו הם בבחי' א"ס. והיינו דהגם שיש שם ג"כ כל המדריגות שביושר אבל הם באופן אחר שהם בבחי' אורות פשוטים ובבחי' א"ס ממש כ"ל.

ועפ"י כל הג"ל יובן ההפרש בין העולמות וג"ע ועוה"ב. דהעולמות הם בחי' ממכ"ע והיינו בחי' האור כמו שבא בהתלבשות בעולמות בי"ע דזהו בחי' ממכ"ע ממש שבא בבחי' גבול ומדה כ"ל כג"ל. וג"ע ועוה"ב מבאר בכ"מ ההפרש דג"ע הוא בחי' ממכ"ע דהאור הוא בסדר ההדרגה ולכן מאיר רק לנשמות ולא לגופים, ועוה"ב הוא בחי' סוכ"ע בחי' עיגולים ולכן נמשך למטה כמו למעלה למעלה מבחי' סדר והדרגה כ"ל. ויובן דג"ע הוא בחי' אור האצ"י, והגם שהוא בחי' גילוי ההעלם מהמאציל עליון והוא כמו המאציל מ"מ ה"ה ג"כ בבחי' התלבשות בכלים שהכלים הם בבחי' התחלקות חכ' וחסד כ"ל. והאורות הם לפ"ע הכלים ומתלבשים בהכלים, אלא שאינו דומה התלבשות דאצ"י להתלבשות דבי"ע כ"ל כג"ל. והונו הגילוי דג"ע שהוא בחי' ממכ"ע, והיינו בחי' האצ"י (וכמ"ש במ"א בענין את קשתי נתתי בענן דבר המוקש לי, והיינו בחי' הקו שנאמר באצ"י השרה מזה מאיר בג"ע כ"ל) ועוה"ב הוא בחי' עיגולים והיינו בחי' התענוג העצמי דעצמות המאציל עליון שלמעלה מעלה מבחי' התלבשות דממכ"ע ושרש עוה"ב הוא בבחי' עיגול וסובב הכללי דמל' דא"ס שלפני הצמצום, וע"א להתחיל אוהבי יש הוא בחי' חר"ב דמל' דא"ס, שהוא בחי' עצמות התענוג הפשוט שבלתי מורכב ונאחו בשום דבר כג"ל בענין עוה"ב אין בו אכילה ושתי' כ"ל משום דבארא"ס שלפני הצמצום הרי כל המציאות שנמצא לאור הצמצום אינו שייך שם כלל. (ולמעלה מעלה מבחי' א"ק דגם שם הם בהשוואה א' אבל מ"מ הרי יש שם בחי' אותיות וכלים (היינו שרש נשמות דגופים כמ"ש בע"ח) ובארא"ס שלפני הצמצום אינו שייך כלל מציאות הכלים היינו גם איזה מציאות כלי שנאמר כ"ל) וא"כ הרי אינו נאחו בשום דבר ויומשך

בחי' העצמות כמו שהוא כו' כנ"ל. אבל מ"מ יהי' עליות לע"ל וכמאמר צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל. משום דגם בעיגולים יש מדריגות וכנ"ל בשם הע"ה, אלא שהם בבחי' א"ס בחי' בל"ג ואינו שייך בהם סדר והדרגה, ונמשך למטה כמו למעלה. אבל מ"מ יש שם מדרי' ספי' להיות שהוא בחי' אור לבד ולא בחי' עצמות ממש. ובבחי' האור שייך ספי' אלא שהם פשוטים בבחי' א"ס להתפשטותו כו'. ולכן שייך עליות והילוך ממדריגה למדריגה וכל צדיק וצדיק יש לו מדור ומדריגה מיוחדת (י"ל לפי מדרי' ועבודתו בעוה"ז כו') והיינו מפני שיש שם ג"כ מדריגות אלא שכל המדרי' דשם הם בבחי' א"ס ממש כו' כנ"ל. ובג"ע הגילוי דממכ"ע, והיינו בחי' אצי' ששייך שם התלבשות בבחי' סדר והדרגה כו' כנ"ל. ומ"מ הגילוי דג"ע הוא בחי' קצה האחרון דעוה"ב להיות אצי' הוא בחי' גילוי ההעלם מהמאציל ובכלל א"ס להתפשטותו הוא בחי' אצי' ג"כ כנ"ל. דלכן האורות דאצי' הם ג"כ פשוטים עדין מצ"ע, אלא שיש להם שייכות לכלים להיותם בחי' אצי' דהיינו שירדו ונשפלו ממדריגתם העצמי כענין ויאצל מן הרוח דמשה כו' כנ"ל. ולכן ג"ע הוא בחי' קצה האחרון דעוה"ב, דהיינו בחי' אור האצי' שמתלבש בבחי' הכלים דאצי' ומאיר בג"ע כו'. ועוה"ב הוא בחי' עצמות התענוג הפשוט דעצמות המאציל העליון ב"ה כו'.

שש"פ

הי"ם ראה ויבנוס כו' מה לך הים כי תנוס כו' מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלקה יעקב ההופכי הצור אגם מים כו'. וצ"ל מה ראה הים שמפני זה נס, והטעם מפורש מלפני אדון חולי ארץ כו'. וצ"ל מהו ענין גילוי זה שגרם ניסה בהים, וגם מה שאמר בהשבחים ההופכי הצור כו' מהו ענין שבחים אלו דוקא. ובמדרש תלים איתא ארונו של יוסף ראה. וצ"ל מה שייך ארונו של יוסף לקרי"ס. ולהבין כ"ז צריך להקדים תחלה להבין מארז"ל יפה שעה א' בתשו' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. דלכאורה אינו מובן מאחר שעוה"ב הוא בחי' עצמות התענוג הפשוט שנק' עדן סתימאה שסתום מכללות סדר ההשתל' והוא בחי' מל' דא"ס כו' כנ"ל ואיך נאמר דתשו' ומעש"ט בעוה"ז יפה יותר. אך הענין הוא דהנה בעוה"ב יהי' ג"כ עליות אלא שיהי' בבחי' עליות עד אין קץ ובבחי' בל"ג ממש להיות שיהי' בבחי' עיגולים שזהו בחי' המאציל עליון בחי' אור א"ס שאין סוף להתפשטותו, וכל המדריגות שבו הכל הם בבחי' א"ס ממש כו' כנ"ל. אמנם מ"מ הוא בחי' אור חיו לבד מן העצמות וכנ"ל דהעצמות אינו בבחי'

אור כ"א מאור וגם אינו שייך לומר ע"ז א"ס ומה שנק' אוא"ס הוא בחי' האור והזיו, וגם בהאור עצמו הוא מה שיש לו איזה שייכות להעולמות. דהנה נת"ל מ"ש בע"ח דגם בעיגולים יש ע"ס זהו מפני שהעיגול הוא טוב ומקיף לע"ס וממילא ה"ה כלולים בו ג"כ. וכמו עד"מ באדם כשעולה במחשבתו ורצונו לבנות בית עד"מ הרי כלולים שם כל מה שבבית אבניו ועציו ואפרו וצירו כו' אלא שהם בלי סדר והדרגה, היינו שלא יש קדימה ואיחור כו' כנ"ל. וכמו"כ יובן בדוגמא זאת למעלה כמו עיגולי כתר דאצי' שזהו כתר פרטי לעולם האצי', והוא מה שברצונו להאציל האצי' הרי עלה שם כל הפרטים דעולם האצי' וכלולים שם. וכשם שבאצי' יש ע"ס כמו"כ גם בעיגולי כתר יש ג"כ ע"ס אלא דשם הן בפשיטותן כו' כנ"ל. וכמו"כ עיגולי א"ק שהוא בחי' מח' הכללית על כל העולמות ופרצופים בחי' עקודים נקודים וברודים עד תחתית העשי' כו' הרי כל העולמו' עלו במח' זו עם כל פרטיהם כמ"ש צופה ומביט עד סוף כל הדורות דוקא שכל הדורות מן אדה"ר עד דור היותר אחרון וכאוי"א עם כל יצר מחשבות לבו ודבוריו ומעשיו ותהלוכותיו מזמן היותו הכל כאשר לכל עלה במחזה"ק דא"ק. וגם דורות ל' דרי דרי, פי' שורות, והיינו בחי' ע"ס של כל העולמות כמ"ש במ"א הכל עלה במח' זו, אלא שעלו בסקירה אחת. ומובן דריבוי פרטים והפכים זמ"ז ועולים כולם בהשוואה אחת בסקירה אחת דזהו בבחי' א"ס כו', אבל מ"מ הרי יש שמה כל מה שנתגלה אח"כ בעולמות כו'. וכמו"כ גם בחי' טובב הכללי שטובב ומקיף כל ההשתל' שמצד הקו מרכ"ד עד סוכ"ד. והוא מבחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום מה שעלה ברצונו הפשוט שיהיו עולמות נאצלים ונבראים ונוצרים ונעשים ושיער בעצמו בכח כל העולמות איך שיהיו בפועל כו'. וזהו"ע גליף גליפו בטה"ע, שהו"ע חקיקת האותיות דעולמות ופרצופים שנתהוו לאחר הצמצום נחקקו בבחי' אורו ורצונו הפשוט שנק' טה"ע בכלל בבחי' השערה בכח כו' אלא דהשערה הזאת הרי יש בה' כח העצמות, הגם שהוא ההשערה בהמקבלים שהרי זהו מה ששיער בכח מה שיהי' בפועל כו', מ"מ הרי יש בו כח העצמות ממש. (כי האור הוא לפי אופן המאור וכמ"ש במ"א בענין אור ומאור שהוא גילוי העצם כמו העצם כו') ולזאת הוא בבחי' בלי גבול ממש ואינו בערך הגבלה דעולמות, דמציאות הגבול לא יש שם כלל וכלל כו'. ובכדי שיהי' בפועל מה ששיעור בעצמו בכח כו' הוצרך להיות הצמצום באוא"ס שסילק אור הפשוט על הצד ונמשך הקו. הגם שהוא מהאוא"ס שלפני הצמצום, אמנם הרי נמשך לאחר הצמצום בבחי' קו מצומצם (וכענין לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כו' כמ"ש במ"א) והאוא"ס מה שעלה ברצונו הפשוט והיינו מה ששיער בכח כו' הוא בבחי' מקיף וטובב כללי על כל סדר השתל' דקו מרכ"ד עד סוכ"ד כו'. ומכ"ז מובן דהגם שמובדל בערך מההגבלה דסדר ההשתל' שלאחר הצמצום היינו אף גם בחי' גבול היותר עליון וכמו בחי' א"ק (דשם אינו שייך בחי' גבול ח"ו. ומובן מהנ"ל שכל הדורות הם שם בסקירה אחת כו', והכלים דשם הם רק שרש נשמות דגופות כמ"ש בע"ח שער דרושי

אבי"ע (ד' שקלאח) פ"ד אלא שלגבי אר"ם שלפני הצמצום נקי גם זה גבול) שאינו שייך כ"ז בבחי' הסובב הכללי שהוא בחי' אר"ם שלפני הצמצום כ"י כנ"ל. מ"מ הרי עכ"פ שיעור בעצמו כל מה שיתהווה לאחר הצמצום ובא אח"כ בבחי' מקיף עכ"פ שמקיף את הקו מראשו עד סופו כ"י. וה"ז ירידת האור העצמי מכמו שהוא בעצמותו קודם שעלה ברצונו להאציל ולברוא כ"י וקודם ששיער בעצמו בכח כ"י. וכמו עדי"מ באדם למטה דמה שמצמצם שכלו בשביל המקבל ומשער בעצמו איך ומה ישפיע אל המקבל כ"י ה"ז ירידה וצמצום מכמו שמשכיל ההשכלה לעצמו שאינו בערך המקבל כלל כ"י. ומכ"ש לגבי עצמות הכח קודם שמגלה אור ההשכלה כ"י. וכמ"כ יובן למעלה כביכול דמה שעלה ברצונו הפשוט להאציל כ"י ה"ז ירידה כביכול לגבי בחי' עצם האור כמו שהוא לעצמו טרם שעלה ברצונו כ"י (ועמ"ש בדי"ה מן המיצר, רמ"ח, בענין י"ה שבעצמות יע"ש). ונמצא מובן מכל הנ"ל דכל בחי' העיגולים יש להם איזה שייכות לעולמות עכ"פ.

ו"ל בדרך אפשר דלגבי עצמות הגה כל בחי' עיגולים אף גם בחי' סובב הכללי שהוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום הוא ג"כ רק בחי' ממכ"ע. הגם דלגבי עולמות ה"ז בחי' טובב להיות שהוא למעלה מבחי' התלבשות בהם מ"מ לגבי עצמות גם בחי' סובב הכללי בעצמותו גופא כביכול הוא בחי' ממכ"ע. ו"ל שיובן ע"ד בבחי' מל' דאצ"י, דהנה ידוע דיש במל' ב' מדריגות א' השפעה בדרך ריחוק, הב' השפעה בדרך קירוב, שעדי"ג ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך לעולם ועד, ארוממך אלקי המלך הוא בחי' מל' כמו שהוא בבחי' רוממות התנשאות, וכידוע דמדת המל' חלוק מכל המדות, דכל המדות משפיעים בדרך קירוב, וכמו החסד למטה שגורם השפעה ה"ז מחמת קירוב האהב אל הנאהב, ואופן ההשפעה הוא בדרך קירוב כ"י ולמעלה החסד עצמו מחי', כמ"ש מכלכל חיים בחסד, ומדת הגברי הגם שמשפיע גבורות מ"מ ה"ז בקירוב, ולמעלה אתה גבור כ"י מחי' מתים שנמשך בקירוב, ועדי"ו כל המדות דאצ"י. אבל מדת המל' הוא בחי' רוממות התנשאות דוקא, וע"י שמרומם עי"ו הוא מלך. ולכן אר"ל אין רוכבין על סוסו ואין רואין אותו כשהוא ערום כ"י שיהא אימתו עליך, שעיקר ענין המלוכה הוא היראה האימה וכמ"ש ובעבור תהי' יראתו על פניכם, ובכדי שתהי' היראה צ"ל מובדל ומרומם, ומטעם זה אינו שייך מלוכה על בנים מפני שהוא עמהם בקירוב כ"י כ"א על עבדים דוקא, וכל מה שהוא מרומם יותר יותר תפול האימה כ"י. וכמ"כ יובן למעלה שמדת המל' הוא בחי' רוממות התנשאות וכמ"ש המלך המרומם לבדו ואינו כמו כל המדות שהם בבחי' השתל' מל' שלשלת פ"י שהם בבחי' ערע שיש קירוב הערך מהעילה אל העלול, כי כל ערע יש בו ע"ס, הנגיד שבעלול מלבישים את הוד"ת מהעילה שלו, והיינו כ"ז בעולם האצ"י שהוא ל' אצלו וסמוך שמאיר בבחי' קירוב, אבל בחי' המל' שעיקר המכוון הוא להיות מלך על עם דוקא בבחי' עולמות נפרדים, ולכן בכדי שיוכל להיות מל' כ"ע שיתהוו ג' עולמות ביי"ע נפרדים

בע"ג צ"ל דוקא בחי' רוממות והתנשאות. דבסדר והדרגה דבחי' השתל' עו"ע
 א"א להיות מציאות הגבול כ"א ע"י הרוממות דוקא. וזהו בחי' האי דמל'
 שהוא בחי' השפעה בריחוק דוקא. אמנם יש במל' גם בחי' השפעה בקירוב
 והוא בחי' דבר ה' המח' ומהוה, כמ"ש בדבר הוי' שמים נעשו וכת'
 לעולם ה' דברך נצב בשמים, שהדיבור עומד תמיד בהנברא, וזהו בחי'
 השפעה בקירוב להוות ולהחיות כל נברא בפרט כל חד לפום שעורא דילי'
 כו'. ובחי' זו במל' זהו כמו שמדת מל' בוקעת את הפרסא שבין אצי' לבריאה
 ונעשית בחי' עת"י לבריאה ומתלבשת בבחי' ג"ר דו"ק דא"א דבריאה כמ"ש
 בע"ח שער סדר אבי"ע פ"א, וא"א דבריאה הוא שרש ע"ס דבריאה או נק'
 בחי' השפעה בקירוב מפני שמתלבשת בעולם הבריאה, אך בחי' המל' כמו
 שהיא באצי' שלמעלה עדיין מבחי' התלבשות בבריאה, ה"ז בבחי' ריחוק
 מעולם הבריאה ובבחי' רוממות והתנשאות כו'. וזהו ארוממך אלקי המלך מצד
 בחי' רוממות שבמל' כמו שהוא למעלה באצי', ואברכה שמך זהו כמו שהוא
 בבחי' המשכה והתלבשות בעולם הבריאה להיות עתיק לבריאה שמתלבשת
 בבחי' אריך דבריאה ובע"ס כו'. והנה אחר כ"ז מ"מ הרי גם בחי' עליונה
 שבמל' שהוא בבחי' רוממות והתנשאות שלגבי עולמות בי"ע הוא בבחי'
 מקיף וסובב (וי"ל שהוא כדוגמת בחי' טובב הכללי שה"ז למעלה ממה שנעשה
 בבחי' עתיק לבריאה כו', ועמ"ש בביאור דמי מנה בלקו"ת בענין חול ועפר,
 וי"ל דבחי' עפר המבואר שם הוא בחי' אנת הוא חד כו') הרי באצי' גופא
 הוא בחי' ממכ"ע, וכידוע דז"א ומל' הוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע, וכמ"ש וכבוד
 ה' מלא את המשכן כו' דכללות ענין מדת המל' באצי' גופא הוא בחי' הגילוי, וכמו
 בחי' מל' של כל ספי' שהוא ההתגלות של הספי' וכמו מל' שבחסד הוא התגלות
 מדת החסד כו' וכן מל' שבחכ' הוא בחי' הגילוי והשפעה שבחכ' כו' וכמ"ש
 בזהר בענין בחי' זרי"ג כשהם בבחי' עיבור בבינה שזהו הקו הג' שבאות ה"א
 שהוא כדמות וא"ו והקוץ שבסוף הוא בחי' המל', ואמר ע"ז דאשיט פסיעה
 לבר, והיינו מה שהוא בחי' התגלות חוץ לעצם, וזהו דאשיט פסיעה לבר
 מעצמותו, וכמו"כ המל' שבכל ספי' הוא ההתגלות של הספי' ההיא, וכמו"כ
 כללות בחי' פרצוף המל' הוא בחי' ההתגלות לבד, ולכן בנין פרצוף המל'
 הוא מהספי' שלמעלה ממנה, ממל' שבחכ' נעשה חכ' שבמל' וממל' שבחסד
 נעשה חסד שבמל' כו', להיות בחי' המל' רק בחי' ההתגלות דשייך להעולם
 שלמטה ממנה (ומ"מ בחי' מל' הוא ספי' בפ"ע כי אין עצם מציאותה מהספי'
 שלמעלה ממנה כ"א התגלותה בלבד כמ"ש הסרד"ס וכמ"ש מזה באורך בדי'
 כל הנהגה מסועדת חתן, רנ"ב) ולכן נק' כללות המל' בשם שכינה גם בחי'
 המל' כמו שהוא באצי', עמ"ש בס' אשל אברהם על מאמר הקדמת הזהר ר"ח
 פתח כשזשנה כו' אף הכי כנסי' כו', הרי דבחי' המל' בכלל הוא בחי'
 ממכ"ע שהוא בחי' הגילוי השייך לעולם שלמטה ממנו כו', והדוגמא מזה
 יובן למעלה בבחי' מל' דא"ס שיש שם ג"כ ב' מיני השפעות הג"ל השפעה
 בקירוב והשפעה בריחוק, וענין השפעה בקרוב הוא כמ"ש בע"ח שער שבירת
 הכלים פ"ה שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק, דכשם שמל' דאצי'

נעשה כתר ועתיק לבריאה אחר שבוקעת הפרסא שבין אצ"י לבריאה כו' כנ"ל, כמו"כ יש ג' עולמות בי"ע כללים וא"ק הוא בחי' אדם דבריאה דכללות. ומל' דא"ס בוקע את הצמצום ומאיר לאחר הצמצום. בבחי' קו כידוע ומבואר במ"א. וראשית המשכת הקו הוא בחי' עתיק דא"ק, כי א"ק הוא בסוד אריך לגבי כללות ארבע עולמות אבי"ע כמ"ש במ"ח מסכת כללות העולמות פ"ב. וראשית המשכת הקו הוא בחי' עתיק דא"ק שהוא לעילא מגולגלתא דילי' ונמשך הקו ונתלבש בפרצוף א"ק כו'. ובחי' זו מאחר שהוא לאחר הצמצום י"ל דבד"כ הוא בחי' השפעה בקירוב כו', ובחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום ה"ה מרומם ונשגב לגמרי מגדר עולמות. וכמ"ש המלך המרומם לבדו מאז בחי' מל' דא"ס אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו' הוא מרומם ונשגב גם מבחי' מאז ומקדם הוא בחי' א"ק פרצוף היותר עליון שאחר הצמצום ה"ה מרומם ונשגב מזה לגמרי וכנ"ל שהוא מובדל בערך מכל בחי' גבול ומציאות אפי' מציאות היותר עליון כו'. ומבחי' זו הוא בחי' השפעה בריחוק הערך והוא בחי' סובב הכללי הנ"ל שסובב ומקיף כללות ההשתל' מראשית כל דרגין עד סוף כל דרגין בהשוואה כו'. והנה כשם שנת"ל בבחי' מל' דאצ"י דכללות בחי' המל' אפי' כמו שהוא באצ"י הוא בחי' ממכ"ע שהוא הגילוי השייך לעולמות שלמטה כו', כמ"כ י"ל בבחי' מל' דא"ס גם כמו שהוא לפני הצמצום הוא בחי' הגילוי באוא"ס גופא לפי אופן העולמות שאחר הצמצום. וכנ"ל שהוא מה שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' ושיער בעצמו בכח כל מה שיהי' בפועל אח"כ לאחר הצמצום. וא"כ י"ל דכללות בחי' זו לגבי העצמות הוא בחי' ממכ"ע ור"ל שהוא בבחי' מדידה וגבול לפי אופן העולמות. הגם שלגבי העולמות הוא בחי' בל"ג ממש כנ"ל מי"מ לגבי העצמות ה"ז כביכול בחי' מדה וגבול שמדד והגביל בעצמותו גופא כביכול שהעולמות יהיו באופן כך וכך דוקא כו'.

וע"ם הג"ל יובן ענין אחד מה שארז"ל ע"פ היום לעשותם ולא למחר לעשותם. דעולם המעשה הוא דוקא עוה"ז הגשמי שבו ניתנה הבחירה לבחור בטוב. ולא עוד אפי' אם עבר עבירה יכול הוא לשוב בתשובה ולחזור לעבודת ה'. משא"כ בעוה"ב אינו שייך ענין הבחירה ואינו מועיל תשובה שם כ"א בא על שכרו לפי עבודתו ומעשיו בעוה"ז כן בא על שכרו לעוה"ב כו'. והטעם בזה משום דעוה"ב הוא בחי' ממכ"ע בחי' גילוי אור והכל במדה וגבול בסדר והדרגה ואין לך דבר שאין לו מקום מוגבל ואין להרע שייכות עם הטוב כלל ולכן מקום שנמשך רע לא נמשך טוב כלל. משא"כ בעוה"ז נמשך בחי' סוכ"ע אלא שהוא בהעלם כמ"ש במ"א. ונמשך הטוב גם במקום שיש רע, ולכן אעפ"י שעשה עבירה יכול לעשות מצוה ויכול הוא לשנות את טעמו מרע לטוב. משא"כ בעוה"ב הנה כשהוא ברע ר"ל ה"ה רחוק לגמרי מהטוב ואינו שייך שיתהפך מרע לטוב כו'. ושרש הענין בזה הוא דממכ"ע הוא בסדר והדרגה במדידה והגבלה כך וכך דוקא וממילא כל אחד על מקומו יבא וא"א שישתנה כו'. משא"כ בחי' סוכ"ע הוא למעלה מבחי'

מדה וגבול כנ"ל באורך, לכן נמשך הטוב גם במקום * ואפשר שיתהפך מרע לטוב כו', כמ"ש כ"ז בלקו"ת פ' פנחס ד"ה צו את בני דרוה"ר יעו"ש. ולכאורה אינו מובן שהרי ידוע ומבואר בכ"מ דבעוה"ב יהי' גילוי בחי' סוכ"ע דוקא כמ"ש בכ"ד וכנ"ל באורך, וא"כ הדרא קושי' לדוכתי' למה אינו מועיל תשובה בעוה"ב. וע"פ הנ"ל י"ל דהרי בעוה"ב יאיר ויתגלה בחי' סובב הכללי ונת"ל דגם בחי' סובב הכללי הוא בבחי' מדידה והגבלה לפי אופן העולמות, ומאחר שהוא ג"כ בחי' מדה וגבול לכן א"א שיתהפך ממדריגה למדריגה. ועיקר ענין מה שבעוה"ז שייך מעשה המצות ומועיל תשובה הוא משום שבמצות שלמטה נמשך בחי' העצמות ממש שלמעלה גם מבחי' סובב הכללי ומשום זה גורו אומר דיפה שעה א' בתשו' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב משום שהגילוי היותר עליון דעוה"ב הוא בחי' סובב הכללי והוא בחי' מל' דא"ס שלפני הצמצום כו', וכ"ז רק בחי' אור וזיו מן העצמות כנ"ל. אבל בתו' ומצות למטה בעוה"ז נמשך בהם בחי' העצמות ממש שלמעלה מכל בחי' אור וגילוי כו'. וראי' לזה ממארו"ל ע"פ עם המלך במלאכתו ישבו במי נמלך בגשמותיהם של צדיקים, היינו שנמלך עם גשמות הצדיקים כמו שירדו למטה בגופים דזהו נק' צדיקים, כי צדיקים שייך לומר במקום התורה ומצות ונמלך עמהם על בריאות העולם. וענין המלכה ידוע שזהו עדי"מ שממליך עם אהב כנפשו על איזה דבר אם ירצה בזה א"ל. ובהכרח לומר שאותו שממליך אתו הוא חזק ומקושר אצלו בפנימיות נפשו למעלה מעלה מהרצון בהדבר ההוא, ולכן מבטל את הרצון אליו וכפי שיגזר אומר כן יהי' כו'. וכמו"כ יובן בדוגמא למעלה שנמלך על הרצון לבריאת העולמות, והיינו בחי' רצון פשוט הנ"ל אם ירצה בזה ונחלט הרצון ע"י נשיי כו'. וענין הממלכה וההחלטה הוא שעלה לפניו ההעלאת מ"ן דמעשה הצדיקים שיהי' גשמות בגופים ויקיימו תומ"צ משום זה נחלט אצלו ית' הרצון הפשוט הנ"ל לרצות בבריאות העולמות כו'. וא"כ מאחר דתומ"צ החליטו בחי' הרצון הפשוט הרי בהכרח דתומ"צ הם בבחי' העצמות למעלה מבחי' הרצון הפשוט כו', ח"ש בי מלכים ימלוכו שהתו' אומרת כן בי מלכים כו' להיותה למעלה מבחי' מל' דא"ס ששייך לעולמות כנ"ל, וכמ"ש במ"א דעיקר התהוות העולמות הוא מבחי' הרצון דאנא אמלוך כו'. ולכן ברי"ה שאז זמן בנין המל' בשרשה הראשון בבחי' התעוררות הרצון למלוכה בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו' כמ"ש במ"א ה"ז ע"י היו"ד פסוקי מלכיות שאומרים בתורה וכמארו"ל אמרו לפני מל' כדי שתמליכוני עליכם, שע"י שאומרים יו"ד פסוקי מל' בתורה שלמטה עי"ז נעשה בנין המל' בשרשה הראשון, הרי מובן מזה דתומ"צ הם בשרשם למעלה מבחי' מל' דא"ס. והענין הוא דהנה ידוע המאמר בת"ז רמ"ח פקודי' רמ"ח אברי' דמלכא, וידוע דמלכא הנא' בוחר הוא בחי' ז"א. וכשם שבאצ"י בחי' ז"א הוא למעלה מבחי' העולמות בי"ע, דבחי' מל' הוא ששייך לעולמות בי"ע ונק' שכינה כנ"ל, אבל בחי'

ד"א הגם שמו"א נמשך במל' אבל בעצם הוא קדוש ומובדל מעולמות ביי"ע ונק' סוף עולם הא"ס כמ"ש במ"א. ונק' בזהר מלכא קדישא. וכמ"כ חו"ב דאצי' הרי בינה נק' שכינתא עילאה וחכ' נק' קדש עילאה כידוע ומבואר במ"א. וכמ"כ למעלה מעלה עד שרשן הראשון בבחי' או"א"ס שלפני הצמצום הנה בחי' מל' דא"ס הוא בחי' האור וגילוי בעצמותו השייך להעולמות כנ"ל. ובחי' מלכא הוא בחי' עצמות המאור שממנו נמשך כל גילוי אור, אבל הוא בעצם הוא למעלה מעלה מכל בחי' אור וגילוי כו'. ועז"א רמ"ח פקודי' רמ"ח אברי' דמלכא, פי' פקודי' הן המצות כמו שהן בעשי' דהוה פקודי' ל' ציווי, וענין הציווי שייך רק על דבר נפרד והיינו בחי' עשי' שהוא יש ודבר נפרד. (עמ"ש בדי"ה והי' אמונת עתיך הנ"ל בענין הבחירה כו') לכן המצות שנתלבשו בעשי' נק' בשם פקודי' ורמ"ח פקודי' אלו בעשי' גשמיות הן רמ"ח אברי' דמלכא ממש דבחי' עצמות המאור שנמשך ומתלבש בהמצות גשמיים, והם למעלה ג"כ מבחי' מצות העליונות. וכמו הקב"ה מניח תפילין שהוא ג"כ המשכת אור וגילוי העצמות, ולכאורה אין ערוך כלל תפילין שלמטה שכתבין ד' פרשיות בדיו גשמי על קלף גשמי לגבי התפילין דמארי מלכא בבחי' הדקות והרוחניות הם המשכת תוס' אורות למעלה כו'. מ"מ התפילין הגשמי' שלמטה גבהה מעלתן על התפילין דמארי עלמא למעלה. דשם הוא בחי' גילוי אור לבד ואין זה בחי' העצמות, אבל בתפילין הגשמיים שלמטה נמשך בהנתן בחי' עצמות ממש שלמעלה מכל גילוי אור כו' (והטעם שבמעשה הגשמי דוקא יומשך בחי' העצמות ממש ומהו הכוונה בזה ית' לקמן בעז"ה). וזהו שאמרד"ל אל תהיו כעבדים המשמשי' את הרב ע"מ לקבל פרס אלא הו' כעבדי' המשמשי' את הרב שלא ע"מ לקבל פרס או ע"מ שלא לקבל פרס. ולכאורה אינו מובן למה לא ירצה בהקבלת פרס דעוה"ב הלא אין זה קבלת פרס גשמי ח"ו. אלא הוא תענוג העצמי הפשוט מה שהוא חי בחיים הנצחים דאור א"ס חיי החיים כנ"ל דהוה קבלת שכר דהעבודה במעשה"צ למטה, ומי שאין לו חלק לעוה"ב ה"ז עונש גדול מאד וכמו ואלו שאין להם חלק לעוה"ב כו', ואיך אומר אל תהי' כעבדים המשמשי' את הרב ע"מ לקבל פרס כו'. אך הכוונה הוא שלא יעשה עיקר מהעוה"ב ר"ל שעיקר העשי' יהי' בכוונת העוה"ב. וע"פ פשוט הוא שכל מה שעושה את המצוה הוא בכדי שיזכה עי"ז לעוה"ב. ובפנימיות הכוונה דעיקר כוונתו בהמצוה הוא כוונת המצוה היינו הכוונה וההשגה פרטית שבהמצוה שמשיג היטיב את האור האלקי הפרטי שבמצוה הזאת ונרגש האור בנפשו היטיב בבחי' טוב טעם ומתענג מאוד על האלקות בהתפעלות נפשו ונדבק באלקות שמרגיש בנפשו לבלי יפרד כלל וחי בזה ממש. ובדרך הילוכו מדרגא לדרגא כו' מתעלה בבחי' מדרי' עליונה יותר ה"ה משיג השגה והרגשה עליונה יותר בהאור האלקי דמצוה זו עצמו, וכן הולך מדרגא לדרגא עד שבג"ע משיג יותר את האור האלקי בבחי' פנימיות יותר, וכן הוא כל העליות דג"ע מה שמשיג השגה עליונה ופנימיות יותר בהאור זה עצמו של המצות. עד שבעוה"ב בא לבחי' גילוי אור היותר עליון שבמצוה הזאת שנרגש אצלו כו' וזהו כל עיקר עבודתו בעסק התורה ומצות כו'. והנה הגם כי בודאי היא עבודה גדולה

בהשגה ודביקות אלקות כו' מ"מ אין זה עבודה תמה כלל, וכ"ז הוא בכלל עובד את עצמו כי אין מכוון לבו ונפשו לה' לבדו כ"א רק לגרמי' להחיות נפשו לבד כו', כ"א עיקר עבודה תמה היא כשעושה המצוה משום המצווה שנצטווה בעשיית מצוה ואינו הולך אחר הטעם והכוונה פרטיות שבהמצוה ולא איכפת לו אם יודע את הטעם והכוונה בזה או שאינו יודע את הטעם הכל שווה אצלו ועושה את המצוה כדבעי למהוי, רק משום שנצטווה בעשיית המצוה היינו בכח המצווה ובוהו יחי' נפשו, כמ"ש אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם שהחיות הוא בעשיית המצוה עצמה ובבחי' הדביקות לדבקה בו בחי' איליו ולא למדותיו כו'. וגם מה שרוצה בהמשכת האלקות הוא רק לעשות נח"ר ליוצרו שכך עלה ברצונו שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', ועבודה כזו היא עבודה תמה ושלימה, ואם כי בודאי צריך גם להתבונן ולהשיג כוונה הפרטית של המצוה אבל העיקר הוא עשיית המצוה כנ"ל, וגם הכוונה והדביקות הוא ג"כ לעשות נח"ר ליוצרו (שזהו ג"כ בכלל שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו') ולא להנאת עצמו כו' וזאת היא העבודה השלימה כו'. והענין הוא כי לא הי' הכוונה בירידת הנשמה בגוף בשביל להשיג השגת אלקות בלבד כי ע"ז לא הי' צריך לירד הנשמה למטה, שהרי בעולמות העליונים שם ההשגה באלקות באופן אחר, וכמו בעולם הבריאה דאימא עילאה מקננא בכורסייא, הרי מלאכים ונשמות דבריאה משיגים באלקות באופן אחר לגרמי מ כמו שמשגת הנשמה למטה, וכ"ש נשמות דאצי' שמשיגים בבחי' פנימי' ועצמיות אוא"ס כו'. וכאשר מלאכים ביקשו אשר תנה הודך על השמים לא בקשו תורה בגשמי' כ"א ברוחני', והם היו משיגים כל הכוונות ורזין דאורייתא והיו עי"ז בבחי' דביקות נפלא באוא"ס. ואם הי' עיקר הכוונה להשיג סודות התומצ' כנ"ל היו צריכים ליתן תו' למלאכים ונשמות למעלה, והלא לא כן הוא כ"א ירדה הנשמה ונתלבשה בגוף חומרי, וכמו שהוא למטה דוקא ניתנה התורה דלכה"פ הי' צריך להעלותן למעלה על הרקיע ולהפשיטן מחומריותן וליתן להם תורה שם. אלא מובן מכ"ז דלא הכוונה וההשגה הוא העיקר כ"א העיקר הוא העשי' בפועל בגשמיות דוקא. ולכן ניתנה התורה למטה לנשמות בגופים גשמיים דוקא כו'. וזהו שאנו רואי' דבר פלא במ"ת שהרי היו שם נשמות היותר גבוהים משה ואהרן ועי' זקנים וכללות דור המדבר הי' דור דיעה, ומ"מ נאמר להם דברים פשוטים לגמרי כמו לא תרצח לא תנאף לא תגנוב שאינו בערך לנשמות גבוהים כאלו, וגם מא' אנכי הוי' אלקיך ה"ז מצות אמונה ולא השגה כו' ולכאורה כשנאספו נשמות גבוהים כאלו וירד ה' על הר' סיני היו צריכי' לגלות להם סודות ורזין דאורייתא כו'. אך הענין הוא דאם הי' הכוונה בידיעת והשגת רזי תורה באמת הי' כן שהי' מגלה להם הרזין כו', אבל באמת לא זאת היא הכוונה כ"א עשיית המצוה בפועל ולכן נאמר להם דברים פשוטים להורות ע"ז שהעיקר הוא העשי' דוקא, והיינו מפני שבעשיי' המצוה יש בה בחי' עצמותו ומהותו שלמעלה מכל הכוונות והגילויים כו', ולכן אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס שזהו"ע הכוונה וסודות התורה שזה יתגלה לעתיד בעוה"ב אלא

הו כעבדים המשמשין את הרב שלא ע"מ לקבל פרס והיינו שהעיקר יהי מעשה המצוה עצמה כי כל הגילויים דעוה"ב הכל הוא רק בחי' אור חזיו הא"ס. אבל בעשיית המצוה יש בה בחי' העצמות ממש כו' כנ"ל. וזהו שארז"ל יפה שעה א' בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דחיי עוה"ב הוא בחי' אור לבד, אבל בתשו' ומעש"ט הוא בחי' עצמות המאור שלמעלה מכל גילוי אור כו'. ועפי"ז יובן ג"כ מה שכל הגילויים דעוה"ב הם ע"י מעשה המצות דעכשיו, דהרי מהמאור נמשך כל גילוי אור ולזאת מעשה המצות שבהם בחי' עצמות המאור יהי' עי"ז כל הגילוי אורות דעוה"ב. וכמו"כ עכשיו ע"י עשיית המצוה כדבעי למהוי מצד שנצטוה בהמצוה כו' כנ"ל עי"ז זוכה להשיג הכוונות ורזין דאורייתא להשיג אור א"ס ב"ה כו'. והיינו שהאדם אין צריך לעשות עיקר מהכוונה כ"א העשי' הוא העיקר שהרי נצטוה לעשותה ולא יהי' נוגע לו כלל אם יודע הטעם והכוונה אם לא כ"א לעשותה כדבעי כו'. ועי"ז יזכה ממילא להכוונה והשגת אלקות כו'. וזהו שיפה שעה א' בתשובה ומעש"ט בעוה"ז בעשי' בפועל מכל חיי העוה"ב שהם הגילויים דלעתיד וע"י מעשה המצות דעכשיו יזכה להגילויים דלעתיד כו'.

בס"ד, ש"פ אחר, רנ"ד

ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך. וצ"ל והלא אלקי' הוא מדה"ד ומה"ע אלקי' ברוב חסדך. אך הענין דפסוק זה התקינו לאמרו במנחה דשבת, וידוע דתפלת מנחה יצחק תיקן כמ"ש ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואין שיחה אלא תפלה, ויצחק הי' מרכבה למדת הגבורה ופחד יצחק הי' לי, ולכן כל מנחה הוא בחי' דין, חמנה לעת ינטו צללי ערב כמ"ש במ"א. אמנם מנחה דשבת היא עת רצון כמ"ש בזהר באד"ר קכ"ט א', וע"כ אומרים פסוק ואני תפלתי כו' קודם תפלת מנחה דשבת דוקא. והענין הוא משום שאז מאיר בחי' עתיקא כמו שאומרים בבני היכלא דכסיפין כו' והא אומין עתיק יומין למצחא דילי' כמ"ש בסידור הארז"ל. והנה תוכן הענין בדרך כלל דבתפלת שהרית מאירים בחי' מחזין דגדלות ואי' בכתהארז"ל דעד חצות מאירים המוחין ואחר חצות המוחין מסתלקין, ובתפלת מנחה מאיר בחי' מצחא לבד. וההפרש בין מנחה דחול למנחה דשבת, שבמנחה דחול הוא בחי' מצחא דז"א ומצחא דז"א מתערי' כ"ד בתי דיני' כו', ובמנחה דשבת הוא בחי' מצחא דעתיקא והוא בחי' רעדכ"ר. וביאור הענין הוא דהנה ידוע שיש תלת חללי דגלגלתא והם ענין תלת

מוחין מוח החכ' ומוח הבינה ומוח הדעת. והנה מוחין חו"ב הוא להדי פנים ומוח הדעת הוא לצד העורף. והמצח הוא כעין כלי אל השראת הרצון, ולכן באברי הגוף המצח הוא מקום החזק יותר, שבו שורה הרצון שהוא כח החזק יותר בכוחות הנפש והוא מכוון כנגד מוח הדעת. וצריך להבין השייכות דמצח לדעת, כי מאחר שהם מכוונים זה נגד זה משמע שיש איזה שייכות ביניהם*, אך צריך להבין תחלה מהו ענין המוחין. ויובן ממילי דעלמא שאנו רואים כשאדם עושה איזה ענין מו"מ וכדומה אזי תחלה מתחכם בזה ומתבונן איך שטוב וכשר הדבר לפניו ותחלה נופל לו במחשבתו בבחי' הברקה בעלמא. ואח"כ מתבונן בזה באורך ורוחב כמבואר בכמה מקומות ע"ש, וזה נק' מוח חכמה ומוח בינה. והדעת הוא המקשר את הדבר בפנימיות כי הגם שהשכיל הדבר בשכלו ובינתו אינו מוכרח עדיין שיוחלט כך רק עיקר קיומו והחלטו הוא ע"י הדעת שהוא ענין ההתקשרות כמו והאדם ידע כו', וע"י ההתקשרות שתיגע דעתו בחווק בהענין ה"ה מרגיש טוב טעם בהדבר ועי"ז דוקא הונח ונקלט אצלו הענין בהרגש פנימי ומתפעל ע"ז, ונדבק בהדבר מצד הטוב טעם שמרגיש בו כו'. וגם מה שנמשך ממוח ללב שיתפעל הלב ג"כ מזה ג"כ הוא ע"י הדעת (וכח הלידה בגשמיות ג"כ הוא ע"י הדעת וכידוע דחוט השדרה נמשך ממוח הדעת הטיפפה נמשכת בחוט השדרה ודוקא ע"י מוח הדעת) וכידוע דהדעת הוא מפתחא דכליל שית. וכמו"כ יובן בעבודה האלקית שמוח ח"ב הוא ההשכלה וההתבוננות בגדולת הבורא כמו כשמתבונן בענין בריאה יש מאין בהשגה והבנה בריבוי הפרטים שבהתבוננות זו. דהנה ידוע שגם החוקרים מודים דהתהוות הגשמיות מהרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה, והיינו שהתהוותו הוא דבר מלא דבר, ולכן נק' בשם בריאה שמורה על דבר חדש כמו ואם בריאה יברא ה' ופרש"י אם נברא פה לארץ טוב וא"ל יברא ה'. דשם בריאה מורה שלא הי' מעולם כמו שהוא עתה. והיינו דמציאות הגשמי לא הי' כמו שהוא בהאין שהוא המקור המהוה אותו כו', ולא כמו ער"ע שהעלול הי' כלול בעילתו, וכמו שכל ומדות שהמדות הי' תחלה בשכל ג"כ והר"ע ההטי' שכלית כמ"ש במ"א. ואי"כ מה שנולדו מדות שבלב א"ז דבר חדש בעצם כ"א שנמשך מהעלם אל הגילוי כו'. אבל בריאה יש מאין לא הי' מציאות היש בהאין, ומה שנתהווה היש הוא מציאות חדש לגמרי. ולא דוקא עזה"ז הגשמי נק' יש כ"א גם העולמות העליונים הרוחניים לגבינו נק' יש לגבי או"א"ס. וכידוע דג' עולמות בי"ע נק' עזה"ז, דגם עולם הבריאה שהוא למעלה מעלה מהעולם שלנו, דהעולם הגשמי הוא מחיצוניות דחיצוניות דמל' דעשי', ומובן דעולם הבריאה הוא עולם רוחני לגמרי לגבינו מ"מ* גם בחי' יש ונק' בריאה חדשה

(*) (וגם להבין ענין דעת דקליפה שהוא קליפת עמלק שהם יודעים את רבונם ומכוונים למרוד כו'. ומאחר שיש דעת דקליפה יש ג"כ בחי' מצח דקליפה שמכוון נגד הדעת והוא בחי' מצח אשה זונה כו').

לגבי בחי' מלי' דאצ"י שהוא אלקות ממש כר'. וכמ"כ הוא בגי' עולמות בי"ע הכללים שגם א"ק גק' אדם דבריאה, דראשית התהוות העולמות מאוא"ס הוא בדרך בריאה יש מאין, וא"כ אין ערוך היש לגבי האין כלל, שהגשמי לגבי הרוחני אינו בערך כלל, וא"כ מובן דאופן התהוות היש מהאין הוא בדרך דילוג כר' שאין האין מתלבש בהיש בדרך תפיסא. והראי' שאם הי' האין נתפס בהיש לא הי' מתהווה מאיתו מציאות יש שאינו בערכו כלל, דבכ"מ שהמקור נתפס ונתלבש א"א שיהי' התהוותות שלא בערכו, וכמו שא"א שיומשך מן השכל בכח הדיבור בלי אמצעות המדחת וכמו כשמשפיע ומגלה דברי חכמה צ"ל ע"י אמצעות המדות, שאם אין לו אהבה להדבר או שאינו רוצה בה לא יהי' לו אותיות במה לגלות את השכל. והוא מפני שבשפעה שמגלה את השכל הרי שכלו נתפס בזה ולזה צ"ל כסדר המדריגות בתחלה מן השכל למדות ואח"כ בדיבור (ובמ"א בד"ה יין ושכר אל תשת * מבואר דזה נק' מעביר, ויתייחס ההשפעה אל השכל רק שמוכרת להיות ע"י מעבר המדות כו'). ובאמת גם הדיבור, (ואפי' כח המעשה) הוא רוחני, ולכן אפשר שיותפס בו שכל אלא שצ"ל בסדר והדרגה כנ"ל, אבל הגשמי לגבי הרוחני אינו בערך כלל, ואם הי' האין נתפס בהיש לא הי' אפשר להיות מאתו מציאות יש, שאינו בערכו כלל, ומאחר שאנו רואין שנתהווה היש מוכרח לומר שאינו נתפס בו, דזהו ההפרש בין השתל' עו"ע לבריאה יש מאין, דבהשתל' עו"ע העילה נתפס בהעלול, וכמו ז"ת שבשכל מתלבש בג"ך דמדות, ולכן הם בערך זל"ו, דשניהם הם בחי' יש מוגבל תק' יש רוחני, אבל בריאה יש מאין דהתהוות היש הוא באופן שהאין אינו נתפס בו לכן הוא בחי' יש שאינו בערך האין כו', ולכן דהתהוות עד אין סוף בלי קץ ושיעור כלל, ובעת שמהווה נברא זה מהווה עוד נברא, וכן עד אין קץ כולם בהשזואה כר', משא"כ בעו"ע דבעת שמשפיע שכל א' א"א שישכיל בעת ההיא שכל אחר וכן משכל א' לא יהי' ב' מדות הפכים, וגם במדה אחת יש קץ וגבול עד כמה יתפשט המדה מצד השכל והסברה שחייב את המדה ההיא, ונמצא השכל מוגדר בההשפעה ויש לה קץ וגבול, אבל בבריאה יש מאין הוא בבחי' בלי גבול, והיינו מפני שאין האין נתפס בהיש, והגם שמהווה את היש ה"ה כמו שהוא בעצם בבחי' בלי גבול ממש ועצם הנבראים יש בהם כח בלי גבולי שהרי לא נעדר מין אחד מהן לגמרי, וצבא מעלה חזקים כיום הבראם אף שהם בעלי גבול שיש להם גבול ומדה וגם מורכבים כמבואר במ"א באריכות, והיינו מפני שהתהוותם מהאין שהוא בחי' בלי גבול, לכן יש בהתהוותות גי"כ כח נצחי אם שהם בעלי גבול בבחי' יש כו', גם מובן מזה איך שהמתהווה אינו פועל שום שינוי בהמהווה, שאע"פ שמהווה את היש מ"מ הי"ה בבחי' בלי גבול ממש מפני שאינו נתפס בו, הרי אינו עושה בו שום שינוי ח"ו, וגם מובן מהנ"ל שכל מציאות היש וקיומו הוא האין המהווה אותו ואם יסתלק לרגע ח"ו יהי' אין ואפס, דמאחר שהוא דבר חדש שלא הי' קודם

בהאין כ"א נתחדש מהאין איכ כל קיומו הוא מהאין ואינו מציאות בפ"ע (ונק' יש מפני שנראה לעינינו מציאות ישותו ואינו נראה האין המהה אותו כר כנ"ל) ולא כמו ער"ע שהעלול יכול להיות בפ"ע בלא העילה, כמו שאפשר להיות המדה אף לאחר שכבר נשכח ממנו השכל לגמרי ואינו מאיר בהמדה מ"מ המדה ישנה, והיינו מפני שהוא יש מיש ואינו דבר חדש כלל שכבר הי' בהעילה רק שנתגלה מהעלם אל הגילוי, לכן אפשר להיות בלא העילה. אך התהוות היש מהאין שהוא דבר חדש לגמרי בהכרח שיהי' האין תמיד בהיש כר'. המשל בזה הוא כמו זריקת אבן כשזורקין אותו מלמעלמ"ט שזהו כטבעו הרי כשיצא מהזורק ילך מעצמו למטה אבל כשזורקין מלמטלמ"ע שזהו דבר חדש היפך טבעו לכן כיו שכן הזורק נושאו למעלה הי' עולה וכשמסתלק כח הזורק הי' יורד למטה כטבעו. כמ"כ יובן אחר שהיש נתחדש מהאין מוכרח שהאין יקיים תמיד מציאותו אם ח"ו יסתלק ממנו יחזור למהותו הראשון להיות אין ואפס כר'. ומ"מ אינו נתפס בו דאליכ הי' ג"כ רוחני כמהו כר' כנ"ל וכמשנ"ה במ"א באריכות פרטי הדברים בזה. ונמצא מכל הנ"ל מבואר כמה דברים שאין ערוך היש לגבי האין כלל האין האין נתפס בו ולכן ההתהוות בלי גבול ולכן אני הוי' לא שניתי שאין היש פועל בו שינוי כלל, ומ"מ האין תמיד בהיש, וכל מציאות היש הוא האין ובלעדו אין שום מציאות כלל כר'. ויש בזה דיבוי פרטים ואריכות להבין הדברים על בוריים בכל פרטיהם שיתיישב היטב בהשגה והבנה כר'. אך יכול להיות גם שהשכיל בשכלו היטב כל הנ"ל איך שאין העולם עושה א"ע וכל העולמות כולם עליונים ותחתונים חיים מאלקות ומאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים והוה כל מציאותם וקיומם, אבל אין הדבר נוגע אליו ואינו נתפס ונדבק במחוז היטב (הנק' איין קלעפ אין מחו היטב כר') רק העיקר הוא ע"י מחו הדעת שהוא המקשר את הדבר בפנימי' מחו שיהי' הדבר נתפס ונדבק במחו. וכענין טעמו וראו כי טוב הי' וטועמיה חיים וכו', ששומע הדבר במחו ומרגיש זה כמו שמרגיש חיי נפשו (בל"א איין דער העד אין מחו טוף) וכל זה הוא ע"י הדעת כי הדעת הוא לשון התקשרות ולשון הרגשה (כמו וידעו כי עירומים הם כר'). והיינו ע"י שתוקע דעתו בחזק בהענין הזה בהפלאות הדבר איך שכל מציאות העולמות שנראים ליש שאין זה מציאות אמיתי כלל כ"א מאמתת המצאו נמצאו כל הנמצאים והוה מציאותם האמיתי, ובהפלאות ורוממות האלקות דגם כשמהוה עולמות ונבראים בע"ג הוא פשוט בתכלית בבחי' בלי גבול בלי שום שינוי כלל כר', הנה כשמעמיק דעתו בכ"ז הרי נרגש אצלו הענין האלקי בטוב טעם בבחי' הרגש חיות פנימי שנקלט אצלו הענין ונדבק בו בהתפעלות בחיות פנימי כר' וגם ההמשכה ממחו ללב שיתפעל הלב בבחי' אהבה ותשוקה לאלקות התבוננות ג"כ הוא ע"י הדעת (ותמ"ש בלק"א פי"ג ע"ש), ועמ"ש מזה בלק"ת בהביאר דוידעת היום, והגם הדרצון והתשוקה הוא מכו הרצון שבנפש, וכמ"כ ידוע דכל הרגש הנפש הוא מכו הרצון, וכמו בגידי ההרגשה שבגוף מתפשט בהם הרצון כידוע ומבואר במ"א מ"מ עיקר גילוי הרצון הוא ע"י הדעת. וכנראה בחוש

דגם כשיודע מדבר הטוב וערב אם הוא מובדל מזה (בל"א אפגיטראגין) לא יתאוה לזה כלל, ועיקר הרצון והתאוה הוא ע"י ההתקשרות דווקא (צוא גיטראגין קייט) והיינו שהדעת ממשיך גילוי הרצון שירגיש וירצה בהדבר כו'. וזהו שמע ישראל כו' ואהבת, שמע הוא השמיעה במוח חו"ב ע"י התבוננות בגדולת הבורא איך שהו' אלקינו הו' אחד. ואח"כ ואהבת בכל לבבך כו' והוא ההמשכה ממוח ללב ע"י מוח הדעת כנ"ל. ועתה יש להבין ענין מצחא שהוא מכוון נגד מוח הדעת, ויובן ג"כ למעלה ענין מצחא וההפרש שבין מצחא דז"א למצחא דע"י. והענין הוא כי תנה ידוע דאית רצון ואית רצון, אית רצון שלמטה מן השכל ואית רצון שלמעלה מן השכל, רצון שלמטה מן השכל הוא הרצון שנולד באדם מצד השכל והטעם, כמשל ממילי דעלמא שאחר שמשיג בשכלו איך שטוב ויפה לו איזה ענין ומראה לו טעם עפ"י שכל וסברא לכן נולד אצלו רצון שירצה וישתוקק לאותו הדבר שהשכיל בשכלו כי טוב הוא לו מאד. והגם שרצון זה הוא ג"כ מכח הרצון שבנפש שלמעלה מהשכל, מ"מ הוא שנתעלם תחלה בשכל וע"י השכל והדעת כנ"ל נתגלה מהעלם אל הגילוי כו' ואית רצון שלמעלה מהשכל. והוא מה שאנו רואים שיכול להיות באדם איזה רצון אשר הוא היפך השכל, שגם אם יבואו כמה בני אדם ויאמרו לו איך אתה עושה זאת הלא השכל מחייב היפוכו לגמרי לא ישמע להם כלל מפני טעם הכמוס שיש לו בזה והר"ע עונג הנפש שלמעלה משכל הגלוי שא"א להביאו בשכל*. והנה נגד ב' בחי' רצון אלו יש ב' בחי' מצחא. והענין הוא כי הרצון שלמטה מן הטעם ושכל שהוא הנקרא רצון הנולד מצד השכל והטעם כנ"ל הנה הרצון שנולד תיכף אחר השכל והטעם הרי הרצון הוא עדיין בבחי' פנימי מפני שיש בו הארת המוחי עדיין ע"י הדעת המחברם והרצון הוא בתשוקה שרוצה ומשתוקק בפנימי לבו ומוחו, שאחר שהשיג בשכלו טוב איכות הענין ההוא אוי צמאה נפשו ורצונו לגמור הענין ההוא בכי טוב. אך אחר זמן שנסתלקו המוחי והמדות והוא עוסק באותו הענין מדבר ועושה בזה הדבר אח"כ אינו בפנימי מוחו כ"א שנשאר ההסכם חזק אצלו לעשות הדבר מפני שכבר הוסכם אצלו בפנימי מוחו שהחלט אצלו טוב הדבר ונתפעל בלבו ברצון ותשוקה פנימית, ע"כ הוא עושה אח"כ את הענין גם בלא התפעלות מחמת ההסכם הנשאר אצלו והוא הנק' חיצוניות הרצון. אבל יש בזה תוקף גדול עכ"פ שלא ינטה ימין ושמאל ממה שהוסכם כבר בפנימי כו' כנ"ל וכמו"כ יובן ברצון שלמעלה מן הטעם הגלוי שיש בזה טעם כמוס לרצון, שיש בזה ג"כ פנימי והוא הרצון שנולד תיכף קרוב להטעם הכמוס כנ"ל ברצון הגלוי, ואחר שנסתלק הטעם נשאר בחי' הסכם בחי' חיצוני הרצון לבד שהוא חיצוני רצון שלמעלה מן הטעם כו'. וכמו"כ יובן בעבודת ה' ענין ב' בחי' אלו. רצון שלמטה מן השכל הוא בחי' מדות הנולדים מן השכל והתבוננות

(* (או מפני עקשנותו בדבר ההוא כמ"ש בסידור בדרוש דאגת הוא חד ולא בחושבן כו' ע"ש).

שמתבונן בגדולת הבורא ית' כמשנת"ל*, שמחמת זה תכלה נפשו אליו כמ"ש צמאה לך נפשי כו'. ורצון שלמעלה מן השכל הוא בחי' אהבה רבה והוא האהבה הבאה מלמעלה להאדם אשר ממילא ומאליו תתלהט ותתלהב נפשו בלא הקדמת והתבוננו' כ"א מצד עונג הנפש שיש לו בעצם נפשו המשכה ודביקות לאלקות. ונק' בחי' אה"ר והוא בחי' בכל מאדך בלי גבול. ולא כמו רצון הנ"ל שנולד מהשכל, א"כ ה"ה מוגבל לפי מה שהבין בשכלו טוב הדבר, אבל אהבה ורצון זה שהוא מצד עצם הנפש שלמעלה מהשכל א"כ ה"ה בלתי מוגבל, לכן נק' אה"ר (ורצון שלמטה מן השכל נקרא אהבת עולם) ולמעלה נק' טורי חשוכא. כי יש ב' בחי' טורי נהורא וטורי חשוכא. טורי נהורא הם המדות שנולדים מן החכמה שנק' אור, וטורי חשוכא הם המדות שבהעלם הרצון (והוא בחי' מדות שבכ"ע למעלה מן החכמה). ויובן זה ג"כ ממ"ש בסידור בהערה לתיקון חצות ע"ש. ויובן ג"כ ענין ב' בחי' מצחא, כי הנה זמן ההתפעלות הוא בעת התפלה וכדומה שאז הוא שעת הכושר להתבונן במוח חו"ב בגדולת הבורא בפסוד"ו ובשתיים לפניה כו' ומוח הדעת הוא המקשר בפנימי' כנ"ל. אך אחר התפלה מסתלקים המחזין כי א"א שהי' כל היום בהתפעלות כי אחר התפלה צריך לעסוק כל אחד בעסקיו המוכרחי' שמותר עפ"י תורה כמ"ש ששת ימים תעשה מעשיך כו'. ואפ"י יושבי אוהלים שתורתם אומנתם עכ"ז אינו בהתפעלות בשעת לימוד ועסק התורה כמו בתפלה, רק שנשאר ההסכם על כל היום, היינו מאחר שהוחלט אצלו בשעת התפלה ע"י התבוננות בגדולת הבורא איך שהי' הוא העיקר ומקורא דכולא ונתפעל מזה בפנימי' מוחו ולבו וכל הפצו ורצונו יהי' רק לאלקות ולא לחיצוניות העולם, ע"כ כל היום גם אחר כלות ההתפעלות נשאר אצלו הסכם חזק להיות סומ"ר וע"ט, היינו שלא יומשך אחר חיצוניות העולם כ"א לאלקות כו'. וגם שהוא בלא התפעלות עכ"ז ההסכם חזק הוא אצלו. וכמו למשל בעסק המו"מ כנ"ל שמפני שהתבונן תחלה באיכות טוב הענין מו"מ שטוב הדבר לו ונתפעל בלב ע"כ עוסק בוזה אח"כ כמו שהוחלט אצלו כבר גם ששכח על הטעם כו' כנ"ל. והנה ענין הסכם זה שהוא חיצוני' הרצון נק' בחי' מצחא שהוא שורה בהמצח וע"כ המצח הוא מכוון נגד מוח הדעת כי היינו הך, רק שהדעת הוא בבחי' פנימי' והמצח הוא בבחי' פנימי' מפני שיש בו הארת המחזי' עדיין כנ"ל, והמצח שהוא ההסכם והיינו חיצוניות הרצון תלוי בהדעת שהוא הפנימיות, כי כפי מה שנחלט אצלו הענין ומתפעל בוזה בבחי' פנימיות כן נשאר אח"כ הרושם בבחי' חיצוניות שהוא ההסכם כו'. והוה בחי' מצחא בבחי' רצון שלמטה מן השכל, וכמו"כ יובן בבחי' רצון שלמעלה מן השכל שהוא בחי' אה"ר שלמעלה מן השכל שנק' אה"ר שיש בוזה ג"כ בחי' מצחא, והוא ההסכם הנשאר אחר כלות ההתפעלות, רק שהוא בחי' מצחא דבחי' גבוה ממצחא הנ"ל, דגם החיצוניות שלו הוא

(*) (איך דכולא קמי' כלא חשיב).

למעלה מהגבלת השכל. והנה עפ"ז יובן. למעלה ג"כ ענין מצחא דז"א ומצחא דעתיק דידוע דז"א הוא בחי' מדות חו"ג ושרש המדות הוא מבחי' מוחי' חו"ב ודעת, וכאשר המוחי' מאירי' בפנימי' זהו בחי' ז"א, אמנם בחי' מצחא הוא בחי' חיצוני' אשר שם אינו מאיר הארת המחין והו הנק' בחי' מצחא דז"א כנ"ל, הוא בחי' מצחא דרצון התחתון כנ"ל שהוא עדימ באדם התחתון שהמצח מסתיר על המחין שבראש ומעלים אותן כו', ובחי' מצחא דעתיק הוא בחי' רצון העליון שלמעלה מן הטעם. והענין הוא כמו שארז"ל גבי ר"ע שסרקו בשרו במסרקות ברזל ששאל מרע"ה זו תורה זו שכרה ואמר לו הקב"ה שתוק כך עלה במחשבה לפני כו'. פי' שתוק שאין טעם לרצון זה, ובאמת ודאי יש טעם כי מפני מה ירצה בלא טעם שיסרקו בשרו של ר"ע שהוא מקור התרשבע"פ (כמארז"ל כולוהו סתימאה אליבא דר"ע) אלא שהטעם הוא טעם הנעלם וכמוס. והו שאמר לו שתוק שא"א להתגלות בטעם גלוי. ולמעלה הוא הנקרא טעם כמוס לרצון בבחי' ח"ס שיש שם ג"כ בחי' מוחי' אך שהם בחי' מוחי' געלמים למעלה מעלה מן מוחי' הגלויי' בבחי' השתלשלו', ויש שם ג"כ בחי' הרצון פנימי' אשר בו הארת המוחי' עדיק, וע"י בחי' דעת הנעלם שהוא המקשר בפנימיות כנ"ל ובחי' מצחא הוא בבחי' חיצוניות רצון העליון כמשל בחי' ההסכם הג"ל והוא הנקרא מצחא דעתיק.

ולתה יש להבין מה שמבואר לעיל שמצחא דז"א מתערי' כ"ד בתי דיני' כו' ובמצחא דעתיק הוא רעדכ"ר. והענין הוא כי הנה אנו אומרים אבינו אב הרהמן וידוע דחכמה נק' אבינו והו אבינו בחי' חכ' אב הרהמן שאבא הוא מקור החסדים כידוע. והענין יובן עדימ באדם למטה שאנו רואים שכאשר הוא מתבונן באיזה ענין לעשות כך וכך יכול לסבול בזה גם היפוכו, כי מרחב השכל יכול לסבול גם דבר המנגדו. והטעם לזה הוא בחכמה יכול למצוא טעם להיפוכו ג"כ, כמו שיכול למצוא זכות להצדיק את החייב כי מאחר שמחייב עפ"י שכל וטעם יכול למצוא הטיה בשכלו להכתו (וכענין שאו' על טמא טהור ומראה לו פנים). אך אחר שנשתלק השכל והטעם ונשאר אצלו ההסכם לבד לעשות כך דוקא ולא היפוכו אז לא יכול לסבול דבר המנגד לרצונו מאחר שכבר נשתלק השכל והטעם ולא נשאר אצלו כ"א ההסכם בעצם הענין לעשות כך ושכח על השכל והטעם אזי יכעס ויקצוף מאד כשיעשו דבר שכנגד הסכמת רצונו שהוסכם אצלו ואינו מועיל שום טעם ואמתלא להמתיק הדבר בשכל אולי מטעם זה ראוי לעשות בהיפך מהסכמתו אחר שאינו יודע הטעם להסכמתו כו'. וה"ז עדימ התינוק שמלא דינין וקפידות וכעס על עשות נגד רצונו, כי לא ימצא טעם ושכל לסבול דבר שכנגד רצונו מפני צמצום המוחי' שלו כידוע. משא"כ הגדול שדעתו רחבה יסבול הרבה דברים שכנגד רצונו כי ימצא מקום לסבול גם מה שכנגד רצונו. וע"כ החכמה מקור החסדי' כנ"ל בפי' אבינו אב הרהמן כו' דאור אבא כולו חסדי' מפני רחב החכמה יוכל למצוא זכות למנגדו

ג"כ כי רוחב השכל יסבול הכל וצמצום השכל לא יסבול אפילו כל שהוא נו' וכמ"ש במ"א. וכך יובן בענין ההסכם הג"ל אחר שהמוחי' מצומצמי' בו מאד לא יוכל לסבול אפי' כ"ש נגד ההסכם. וכמו"כ יובן למעלה שכאשר החכ' מאיר במדות אזי נמתקי' כל הדינים כענין מ"ש לא אוסיף עוד לקלל את האדם כי יצר לב האדם רע כו', ומתחלה הי' זה הטעם עצמו לחוב כמ"ש אמחה כו' ואח"כ נהפך זה הטעם עצמו לזכות מפני הארת החכמה שממתיק הדין הקשה. וז"ש אבינו אב הרחמן כו'. אבל כאשר נסתלק אור החכמה ולא נשאר רק בחי' ההסכם שכן יהי' אזי נתעוררו כל הדינים כי לא יוכל לסבול דבר שכנגד הסכמת רצונו. וכענין מ"ש הנה אנכי שולח מלאך כו' אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם. שהמלאך הוא שליח לבד ומוכרח לעשות כמו שנצטוה בלתי נטי' כלל. כמו עד"מ השליח ששולח המלך לעשות איזה פקודה וציווי המלך ואינו אומר לו הטעם מזה אזי חזקה שהשליח עושה שליחותו בלתי נטי' כלל גם שיחייב השכל להיפוכו. כי הוא צריך לעשות כמו שנצטוה ולא יועיל * בשליחותו. אבל כשאומרים לו טעם ושכל בדבר השליחות יכול לשנות מעט בדבר השליחות אם יחייב השכל כך. וכמו"כ יובן במלאכים עליונים שהם שלוחי השפע לא ישנו את תפקידם. וכמו"כ יובן למעלה בענין מצחא דז"א שהוא בחי' הסכם לבד היינו חיצוניות הרצון לבד ואין שם הארת חכמה ע"כ מתערים ממנו כ"ד בתי דינים כו'. וע"כ כל מנחה הוא בחי' דין כי בשחר בגש"ר שאז הוא זמן ק"ש הוא בחי' המשכות מוחי' במדות. אבל אחר חצות מסתלקי' המוחין כו' ע"כ במנחה הוא בחי' דין כו' כנ"ל.

וכמו"כ יובן למטה בעבודה הי' באדם, שאחר התפלה הגם שנשאר אצלו הסכם להיות סר"מ ועש"ט מחמת הרשימו ניכר שנשאר מהתפלה עכ"ז הוא עלול יותר ליפול בתאוות עוה"ז. משא"כ בשעת התפלה שאז הוא הארת המוחין, והרעת הוא המקשר בפנימי' כנ"ל שהרעת הוא דעת אלקי'. אבל אחר התפלה שלא נשאר רק בחי' ההסכם לבד יכול ליפול בתאוות וכדומה. כמו"כ יובן למעלה שבחי' דעת גם שבהסתעפות מתערי' מיני' כ"ד בתי דינים (הוא סוד עה"ד טו"ר), אבל בחי' דעת עצמו הוא בחי' דעת דקדושה כידוע. וזהו ענין ממה שממצחא דייקא דמחפני' על מוחא מתערי' כ"ד בתי דיני' כנ"ל. אך במצחא דעתיקא שם בי' גלי' רצון. והענין יובן עפמ"ש אך אפים וגדל חסד שמפני שהוא בחי' א"א ע"כ הוא גדל חסד כמשל המלך שעושה סעודה לשריו ועבדיו שמפני גדול שפע רב ורוז עושר המלכות ע"כ תגדל הסעודה מאד עד שהפירורים הפקר שלו נחשבים אצל אחר ליש ודבר גדול. כמו"כ עד"מ ודוגמא יובן למעלה במל' דלעילא שמפני שהוא א"א ע"כ וגדל חסד. כי החכ' נק' דין, הגם שהחכ' הוא מקור החסדי' כמ"ש אבינו כו', אבל מ"מ נמשכת אח"כ באו"כ דמדות דאצי' וע"כ נק' ז"א מפני צמצום האורות בכלים, והחכ' עצמה ג"כ נמשכת מבחי' אין כמ"ש והחכ' מאין

תמצא כמשל המשכות ויניקות שערות הראש מהמחוי בבחי' יניקה מצומצמת, וע"כ מתערי' דיני' מבחי' מצחא דז"א. אבל עתיק ואריך הם בחי' אחרונה דא"ס ע"כ וגדל חסד דייקא וע"כ במצחא דע"י (שהוא בחי' פנים דא"א שכולל מצחא והרין תפוחין כו') שם גילוי רצון כו', הגם שהוא בחי' חיצוני לבד, אבל בחי' חיצוני שבבחי' ומדרגה עליונה גבוה יותר מבחי' פנימי שבבחי' תחתונה, וע"כ שם הוא בחי' רעוא דכ"ר כמ"ש בזהר מצחא דעתיקא דבי' גלי רצון כו' (ועוד מפני כלל אחר הידוע שבבחי' חיצוני' דוקא מתגלה בחי' היותר עליונה כמ"ש במ"א באריכות). ובעבודה הוא שבחי' אהבה רבה הנ"ל בחי' בכל מאדך בלי גבול שלמעלה מבחי' אה"ע שהוא האהבה הנולדה משכל והתבוננות כ"א האהבה היא למעלה מן השכל והטעם לגמרי כנ"ל (ואפ"ל ענין טעם הכמוס ג"כ בכאן הוא ענין התענוג שיש לנשמה באלקות מצד עצמו כניצוץ אל השלהבת. כי בטעם יש ב' פי' הא' הוא לשון טעם ושכל כמו בדרז"ל מ"ט דר' פלוני, והב' הוא ענין טעם ותענוג כמ"ש טוב טעם ודעת כו', והוה ענין טעם הכמוס שהוא תענוג הנשמה בעצם מאלקות כמ"ש כי הוא חייך ממש כו') ולאהבה כזו אין לה הפסק כלל והוא כיתד בל תמוט עולם ועד והוא מפני שע"י הרצון הזה נעשה בעצם מובדל ממצאוות הרע לגמרי, ולכן גם מחיצוניות אין שום יניקה כלל כו'*. ובהו יובן מ"ש קודם תפלת מנחה דשבת ואני תפילי לך ה' עת רצון, שהגם שבכל מנחה הוא בחי' דין כמשנ"ת לעיל באריכות, אבל במנחה דשבת הוא עת רצון מפני שבשבת במנחה הוא בחי' התגלות מצחא דעתיקא כמו שאומרים בבני היכלא דכסיפין כו' הוא אומין עתיק יומין למצחא כו'. והענין הוא שבחי' מצחא דעתיקא מאיר בבחי' מצחא דז"א, וע"כ כל דיני' משתכחי' כו' (וכמשל המלך באור פני מלך בעת שמחתו או גמתקי' כל הדיני' ומטיב לכל כו'. וכמ"כ יובן למעלה שמפני הארת מצחא דעתיקא במצחא דז"א גמתקי' כל הדיני') וכענין שכתוב בזה"ק וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כולוהו ערקין ואתעברו מנייהו כו' ואנפאה נהירין כו'.

* ועפ"י הנ"ל יובן מ"ש כי אל דיעות הוי', דידוע שהוא בחי' ב' דיעות דעת עליון וד"ת. דעת תחתון היינו הדיעה שמלמטה למעלה שהעולם נברא יש מאין שאין אנו משיגים רק גוף העולמות שהוא בחי' יש גמור ואלקות אין אנו משיגים, וע"כ אנו אומרים שהעולם נברא יש מאין כי בחי' אין הוא בחי' העלם שאין אנו משיגים את כח האלקי עצמו רק שאנו מתבונני' איך שהעולם הוא נברא מאלקות. וד"ע הוא איך דכולא קמי' כל"ח והוא בחי' מיש לאין שהאמת הוא שאלקות הוא היש האמיתי מקורא דכולא וכל העולמות כולם עליונים ותחתונים כאין וכאפס נחשבו. והנה מההתבוננו' אשר מאין ליש יכול להסתעפות מזה יש גמור אבל בחי' ד"ע איך שהוא קמי' ממש דכולא קמי' כל"ח לא יסתעף מזה בחי' יש כלל אף מבחי' ההסכסם שהוא בחי' מצחא כנ"ל. והוה ענין ב' הבחי' הנ"ל כו'.

בס"ד, ש"פ קדושים, הנ"ד

דבר אל כל עדת בני כו' קדושים תהיו כי קדוש אני, וצ"ל הטעם שאמר קדושים תהי' מפני כי קדוש אני מהו דמיון הערך בין קדוש אני למה שאמר קדושים תהיו. אך הנה יובן זה בהקדם ביאור ענין קדושים תהיו הנה במד"ר ע"פ קדושים תהיו א"ר אבין משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות מה עשה המלך נטל עטרה אחת ונתן בראשו ושנים בראש בניו כו' כך העליונים מכתירין להקב"ה בכ"י ג' עטרות מה הקב"ה עושה נוטל א' ונותן בראשו ושנים נותן בראש ישראל כו' כי כתי' כי קדוש אני שנטל לעצמו פ"א קדוש ושנים נתן בראש בניו שנא' קדושים תהיו וכתי' והתקדשתם והייתם קדושים הרי ב"פ קדוש שנתן לבניו ומ"ש העליונים מכתירים כו' היינו השרפים שאומרים ג"פ קדוש, ולכאו' והלא ארז"ל שאין המלאכים אומרים שירה עד שיאמרו ישראל תחלה שנא' ברן יחד כוכבי בקר והדר ויריעו בני האלקים הרי דקדושה של המלאכים תלוי בשירה של נשמות וא"כ מהו העליונים דוקא. וי"ל משום דשירה של נשמות אינו קדוש כ"א שמע ישראל כו' שהו"ע ק"ש וכאן או' מה שמכתירין בג' קדושות ולכן אומר העליונים כו'. ועדיין צ"ל דהלא מצינו בישראל ג"כ שאומרים קדושה קודם המלאכים והוא קדושה דיוצר ואי' בפ"י הרמ"ק ז"ל על הזוהר על מאה"פ ז' תרומה דקל"ב ע"ב קדושה דא כו' דקדושה דיוצר אינו סיפור דברים לבד כ"א זהו שמקדשין ישראל להקב"ה אנכי הסיפור דקדושה שהמלאכים אומרים וגם יש הג' קדושות בעבודה כמשי"ת וא"כ מהו אומרו העליונים כו'. אך הענין הוא דהנה ארז"ל מט"ט (ופעם אמרו סנד"ל) קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל דבכדי שיהי' כתר ועטרה מהתפלה דנש"י זהו ע"י מלאכים שהם מזככים את האותי' וכמ"ש בזהר דגפיף לון ומנשק לון כו' משום דדבור שלהם הוא כמח' שלנו ואפשר עוד בדקות יותר ולזאת הם מזככים את האותי' עד שנעשה כתר לקונו כו' וא"כ לבד זאת שהמלאכים אומרים קדוש הרי גם הקדושה של נש"י הוא ע"י מלאכים ולכן או' העליונים מכתירין כו'. ולהבין מהו"ע הג' קדושות בעבודה, הנה ארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התו' ועל העבודה ועל גמיח, וצ"ל מהו ענין ג' דברים אלו, וילהק"ת להבין ענין ירידת הנשמה בגוף שהרי היא ירידה גדולה כי הלא הנשמה כמו שהיתה למע' קודם התלבשותה בגוף ונה"ב הנה כתי' חי הוי' אשר עמדתי לפניו שהי' למע' בבחי' עמידה וביטול לאלקות שז"ע עמידה שהכוונה ביטול וכמו עמידה דמלאכים כמ"ש שרפים עומדים כו' ומכ"ש בנשמות שהביטול עוד יותר ממלאכים דשרש הנשמות מפנימי' הכלים שמיחד ממש עם האור כמ"ש במ"א וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא פי' טהורה שאין בה שום עכרורית היינו ישות וחומריות כ"א בטלה לגמרי ודבוקה באלקות וירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה"ב המעלים ומסתיר כו' אין זה כ"א שזהו צורך עלי' וצ"ל מהו העלי'. אך הנה כללות ענין עלי' זו הוא ע"ד שארז"ל במקום שבעי"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם כי הנשמה קודם התלבשותה בגוף הי' בבחי'

צדיקים כי ענין הצדיקים הוא שלא חטא מעולם וכמו"כ הנשמה קודם התלבשותה בגוף היתה בלא חטא ועון וזהו טהורה היא, אך אחר ירידתה בגוף היא נעשה במדרי' בע"ת ולא ע"י חטא ועון ח"ו כי התשובה אינו מעבירות דוקא אלא כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים כו', וההשבה היא בחילא יתיר כמשי"ת וזהו ענין העלי' שאחר הירידה. ולהבין ביאור ענין ירידת הנשמה בגוף וענין עלייתה הנה אי' בזהר שהמלאכים נק' בשם נוני ימא והיינו כמו שהדגים שבים הם מובלעים בים ודגים הפורשים מן הים מיד מתים ורק חיותם הוא כשמובלעים בהמים והמים נכנסים בתוך תוכם כו' כמו"כ מלאכים הם מובלעים בהאלקות המח' ומהווה אותם שדבוקים בהאור האלקי ואינם נפרדים ממנו והרגש חיותם הוא הרגש האור האלקי שנרגש בתוך תוכן ופנימיותן כו', וכמו"כ יש נשמות שנק' נוני ימא וכמו מרע"ה דכתי' ב"י כי מן המים משתיהו דשרשו מן המים ומשם משתיהו למטה והי' גם למטה בבחי' דגים שבים וכמ"ש ונחנו מה בחי' ביטול כמצואות וכן נשמת רב המנונא סבא שנק' כן מל' נוני ימא וכן רשב"י דבחד קטירא אתקטרנא שגם כמו שהי' למטה הי' בטול ודבוק באלקות וכן כל הנשמות קודם התלבשותם בגוף הם בבחי' נוני ימא והיינו שהם בבחי' הדביקות והביטול באלקות שזהו מ"ש חי הוי' אשר עמדתי לפניו וכת' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' אלקיך כו' וכמו"כ המלאכים נק' ג"כ עומדים כמ"ש שרפים עומדים שהנשמות קודם התלבשותן בגוף והמלאכים הם במדרי' אחת שעומדים בבחי' ביטול וזהו בחי' ים, ובחי' יבשה הוא בחי' ארץ נפרדים, שהגם שהם מקבלים חיות מהארץ מ"מ הי' נפרדים מן הארץ וכמו ששט באויר או בספינה בים ובעת ההיא מקבל חיות מן הארץ. והנמשל מזה דנבראים אינם מרגישים את האור האלקי המח' ומהווה אותם והם נפרדים ממקורם כו' ומובן דים הוא למע' יותר מבחי' ארץ דנבראים שבים הם בבחי' הביטול והדביקות ונבראים שבארץ הם נפרדים כו' וזהו ענין הירידה דנשמה שהיתה תחלה בבחי' נוני ימא וירדה מבחי' ים לבחי' ארץ ומ"מ יש יתרון מע' מבחי' ארץ על בחי' ים. דהנה כתי' לרוקע הארץ על המים פי' כי הנה מתחלת הבריאה הי' המים מקיפים את הארץ והארץ הי' מוקף מהמים ועל המים הי' בחי' הרוח כמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים והיינו כי יש ד' יסודות ארמ"ע וכל היסוד שהוא גשמי יותר הוא למטה ביותר והיסוד הרוחני ממנו שוכן עליו ולכן יסוד העפר שהוא גשמי יותר מכל הד' יסודות לכן הי' למטה יותר מכל הד' יסודות ויסוד המים שהם רוחנים יותר מיסוד העפר הי' מקיף את העפר והרוח שהוא רוחני יותר מיסוד המים הוא שוכן על יסוד המים וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים וזהו מצד טבע הבריאה ואח"כ גזר שיקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה דוקא שהמים לא יחופו על העפר כ"א המים יסתלקו למקום אחד ותראה היבשה וזהו לרוקע הארץ על המים שיהי' הארץ על המים דוקא וזהו כי לעולם חסדו שהוא מחסד הוי' שעלינו כי עיקר המכוון הוא בשביל בריאת האדם וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי ובריאת האדם שהוא

מנבראים שבארץ א"א כ"א בארץ דוקא ולא בים כו' ולכן כתי' יורדי הים שעכשי לאחר הגזירה כשצריכין להלוך על הים נק' ירידה כי העפר הוא למע' מבחי' הים ונמצא מזה שהגביה את הארץ למע' מהמים ככדי שיהי' בריאת האדם בארץ מובן שיש יתרון מעלה בארץ על בחי' ים.

ב) ולהבין מהו היתרון שבארץ הנה מי הים הם מלוחים בטבע שא"א לשתות אותם מחמת שהם מלוחים והנה המים אלו שבים גופא כאשר בוקעים את עפר הארץ ויוצאין אזי הם נעשים מים חיים שאו הם מתוקים ועריבים לשתות כו' וכך הנה הנשמה כמו שהיתה למע' היתה בבחי' ים כנ"ל שהמים הם מלוחים ובירידתם לגוף שנמשל לארץ אזי כשבוקעים את הסתר הגוף נעשים עי"ז בשם מים חיים כו'. אמנם לכאור' הנה מים מלוחים הם חסרון כו' ואיך שייך לומר כן על הנשמה כמו שהיא למע', אך באמת הנה מים מלוחים הם ג"כ מדרי' גבוה אך אינם כמו מים חיים כו', כי הנה כתי' ולא תשבית מלח ברית אלקיך על כל קרבנך תקריב מלח ובאהרן כתי' ברית מלח עולם שענין המלח הוא שנותן טעם בדבר הנמלח בו וכמו כאשר מולחים בשר הנה לבד ראשית זאת פעולתו שמוציא את הדם שהוא בחי' פסולת הרי הוא נותן טעם בהבשר שבלא מלח א"א לאכול וכמ"ש היאכל תפל מבלי מלח שהמלח משלים הדבר ומקיימו כשמולחים לקיום וכן דבר חריף כצנזן וכדומה המלח ממתיק אותו. והענין הוא דרש המלח הוא מבחי' גבו' דאבא כי המלח הוא מהמים שע"י שהשמש שורף ומייבש נעשה מלח ומים הוא בחי' חכ' כי טבע החכ' הוא קר ולח כטבע המים כמ"ש במ"א, והמים הם בחי' חסדים דאבא והמלח הוא בחי' גבו' דאבא וידוע דבחי' אתברירו לכן פעולת המלח שמפליט את הפסולת, וכמו"כ המלח מטעים וממתיק כל דבר משום דטעמים הוא בחי' כמ"ש במ"א ולכן מטעים וממתיק כו', וז"ש מלח ברית אלקיך שממתיק הגבו' דשם אלקים. והענין הוא דאי' בכהאריז"ל מלח כחשבון ג' שמות הוי' ולכן נא' באהרן ברית מלח עולם כי הכהנים מברכים את העם כג' שמות הוי' דיברכך יאר ישא וא"כ פ"י ברית מלח שהמלח הוא ברית המקשר ומחבר בחי' שם הוי' בשם אלקים וזהו ברית אלקיך ז"ע מה שמי הים הם מלוחים כי הנה בשם אלקים יש ק"ך צירופים שיש בו ה' אותי' וכל אות יש בו כ"ד צירופים כמ"ש בס"י והנה משני אותי' אחרונים שהם אותי' ים נעשה מ"ח צירופים והם מ"ח צירופים אחרונים שמהם יכול להיות יניקה לחיצונים וכמו מצרים מצר ים וזהו פעולת המלח שהוא בחי' טעם והיינו מבחי' חכ' שבחכ' אתברירו שלא יהי' יניקה לחיצונים גם מצירופים אחרונים דשם אלקים ולכן מי הים מלוחים כו' כדי שלא יהי' יניקה לחיצונים מבחי' ים אותי' אחרונים דשם אלקים, ונמצא מובן דמה שהם מלוחים זהו מעלה בהם. אמנם כאשר מי הים בוקעים את עפר הארץ אזי הם נעשים מים חיים שבחי' מים חיים הם גבוהים יותר מבחי' מי הים וכמשארז"ל שהמעין מטהר אפי' טומאות חמורות זבין וזבות (ע' בב"י ביו"ד רס"י ר"א ועמ"ש הב"ח שם) ומצורעי', וכן לקידוש מי חטאת אינו כ"א מ"ח דוקא ובמשנה ספ"א

דמקואות שבהן טבילה לזבין והזוי למצורעין ולקדש מי חטאת אבל מי הים יש ידיעה שמי הים אינם אלא כמקוה ולר' יוסי שמטהרין בזוחלין אבל עכ"ז אינם כמו מים חיים לענין דברים הנ"ל וכמו"כ יובן בהנשמה דכמו שהיתה למע' היתה בבחי' ים שמי הים הם מלוחים בחי' טעם דהיינו שהיתה בבחי' טעם והשגה באלקות ונרגש האלקות בנפשה ועי"ז היא בבחי' דביקות תמיד כו' כנ"ל אבל אחר ירידתה בגוף יכולה לכא לבחי' מים חיים שגבוהים יותר מבחי' מי הים.

ג) ולהבין זה בעבודה הנה יש ב' מיני אהבות והם אהבה דבכל נפשך ואהבה דבכל מאדך, והנה אה' שבכל נפשך היא אהבה שעפ"י טעם ושכל וכמשל הנפש שמחי' את הגוף הנה אם האדם אינו בשלימות בריאותו ירצה מאד שיתפשט הנפש שנית להחיות את הגוף מפני שיודע שטוב לו יותר כו', וכמו"כ יובן בעבודה כשמתבונן שהקב"ה מחי' את כל העולם וכמ"ש ואתה מחי' את כולם ועי"י העמקת הדעת מרגיש טוב הדבר היינו טוב טעם באלקות והוא ענין קרבת אלקים לי טוב כמ"ש מזה בד"ה ואני תפילתי רנ"ד, לכן הוא אוהב אותו וכמ"ש לאה' את הוי"ו אלקיך כי הוא חייך כו', אכן אה' בכל מאדך היא אה' שלמע' מן הטעם ודעת שהיא בלי גבול ואה' זו היא באה לא ע"י התבוננות כ"א מההסתר וההעלם דוקא וכידוע הכלל דגילוי כחות נעלמים שבנפש הוא ע"י המנגד דוקא וכמו שאנו רואין בשכל שע"י איזה קושי דוקא עי"ז מתגלה כח הנעלם מהמשכיל שבא לאמיתיות עומק השכל דוקא וזהו דאי' בזהר עי"פ עין לא ראתה אלקי' זולתך יעשה למחכה לו למאן דדייק במילין דחוכמתא דדוקא כשמדייק בכל דבר לא כמו שתפס הענין בסקירה ראשונה כ"א מתעכב בזה דוהו ל' מחכה מל' ואל"י חכה את איוב בדברים ול' המתנה ועיכוב בכמה קושיות והעלמות עי"ז מוציא כח הנעלם שבכח שכלו שבא לעומק הכוונה הנעלמת שבהשכלה זו כו', וכמו"כ בכדי לגלות עומק עצם הנפש הוא ע"י הסתר והעלם הגוף דוקא וכמו עד"מ מים כסותמין אותן ה"ה מתגברים ושוברין הסתימה והולכין במרוצה בהתגברות יתירה כך הנה"א מצ"ע כתי' ב"י רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה כמו הלהב שעולה למע' כמו"כ יש בנה"א רצון ותשוקה ליכלל באלקות כמ"ש רוח האדם העולה היא למע' וכשהיתה למע' היתה בבחי' דביקות תמיד באלקות כמשנת"ל וירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב שמעלים ומסתיר וסותמין כל דרכי הילוכה בקדש שאינה משגת ההשגות שהשיגה למע' ומכ"ש שאינה מרגשת האור האלקי בנפשה וגם סותמין דרך הילוכה בתומ"צ שהנשמה בהיותה למטה רוצה בזה והגוף והנה"ב אינם מניחים אותה כ"א מראים כל התאוות ותענוגי העוה"ז ומתאוים לזה כו' ואף גם אם עושה מצוה ה"ז בקרירות דרך מצות אנשים מלומדה וכשהנה"א מתבונן בזה (בל"א ער חאפט זערך) מתמרמר בנפשו מאד וצר לו מאד מזה ומתגבר בכחות העצמי' שלו וכוּקע ושובר חושך הגוף ונה"ב ויוצא מגדר הגבלות הכלי למע' מטו"ד לגמרי, וכמו מי שמציל את עצמו מן המיתה ר"ל שזהו ע"י כחות עצמיים של הנפש למעלה מטו"ד, וכמו"כ בנה"א מן המיצר דגוף ונה"ב ה"ה מתגבר בכח

העצמיית שלו ושובר סתימת הגוף ונה"ב להשליך חיינו מנגד ונמשך לאלקות למעלה מטו"ד לגמרי מה שלא נמצא אה' כו (פ"י אה' הוא רצון ורצון ל' מרוצה והמשכה) בהנשמה קודם התלבשותה בגוף שהיתה בבחי' נוני ימא מה שמי הים מלוחים שהוא בחי' הטעם וההשגה באלקות כנ"ל שאין זה בבחי' העצמי דלית מח' תב"כ וגם לפי מה שהוא משיג ומרגיש הטוב טעם באלקות אבל ע"י הגוף ונה"ב בא לעבודה בבחי' עצם הנפש שלמע' מטו"ד ולא בבחי' הרגש כלל והגם דגם בעבודת הנשמה שז"ע עבודת הצדיקים מצינו ג"כ ענין אה' בתענוגים שהעבודה היא ג"כ במס"נ כמ"ש במ"א הרי זהו ג"כ מצד ההרגש שמרגיש טוב טעם באלקות דקרבת אלקים לי טוב עד שבא לעונג כזה באלקות עד שנעשה כלות הנפש וכמו מיתת נשיקין כו' כמ"ש במ"א אבל האה' והמרוצה דנשמה שמצד הגוף שז"ע בחי' התשובה הוא בלי הרגש כלל דלא משום שהרגיש אור האלקי משו"ז הוא הרצון וגם עכשיו אינו מרגיש אור אלקי בנפשו כ"א המיצר והסתימה של הגוף והנה"ב זהו שגרמו לו המרוצה וכמו המציל א"ע מן המיתה ר"ל ה"ה בורח למקום החיים הרי עיקר הסיבה הוא ההצלה כו' וכמו שאינו דומה מה שרץ להשיג דבר טוב וערב להריצה שרץ מדבר המזיק שריצה זו בכחות עצמי הרבה יותר ובלי הרגש כו', וכמו"כ בעבודת הבע"ת הוא רק מצד שהרגיש בנפשו איך שרע ומר מאד עזבו את הוי' והריחוק מאתו כו' ולזאת ה"ה בורח מן הרע ונמשך אל אלקות למע' מבחי' הרגש ולמע' מטו"ד לגמרי כו' והיינו המשכת עצם אל עצם כו' ונמשלה אה' זו לבחי' מים חיים היינו שכמו שהמים הנובעים מן המעיין הם נובעים תמיד כך הנה אה' זו יכולה להיות בתמידות וזהו מ"ש זכור אב נמשך אחריו כמים שאה' זו היא כמים שנמשכין תמיד מן המעיין כי יש אה' שהיא ברשפי אש והוא בחי' אה' דבכל נפשך אך הנה אה' זו היא מחמת הטעם כנ"ל ולכן בהחלף ההתבוננות הנה חולף ועובר גם האה' הנולדה מההתבוננות אבל בחי' אה' זו שבכל מאדך יכולה להיות בתמידות בבחי' באר הנובעת תמיד מפני שהיא למע' מן הטעם כו'. ושרש הפרש בעבודת הנשמה לעבודתה מצד הגוף הוא הפרש בין בחי' או"י לאו"י דאו"י הוא בדרך כלל ע' התיישבות האור והיינו מה שהאור נרגש בהכלי וזהו"ע עבודת הנשמה מצ"ע שהוא בבחי' טעמים והרגש כו' כנ"ל אבל או"י הוא מה שיוצא מגדר התיישבות הכלי בבחי' בלי"ג וחוזר לקדמותו כו' וזה נעשה ע"י המנגד דוקא דהיינו ע"י ההסתר וההעלם דוקא וכמ"ש יונתי כשהוא בחוגי הסלע בסתר המדריגה אז דוקא הראני את מראיך כמ"ש במ"א באריכות, וזהו לרוקע הארץ על המים שבחי' זו באה דוקא ע"י בחי' ארץ הוא בחי' הגוף דוקא כדמיון המים כאשר בוקעים עפר הארץ נעשו מים חיים כן הוא כאשר פועל בעבודתו להיות יוצא מהגוף במס"נ באה' דבכל מאדך הוא יותר נעלה מכמו שהיתה קודם התלבשותה בגוף שהיתה בבחי' אה' דבכל נפשך כו' דשם לא יש מנגדים לה ומשגת ומרגשת אלקות וכל עבודתה היא בבחי' בכל נפשך וע"י ירידתה למטה באה לבחי' אה"ר דבכל מאדך וזהו העלי' כו'. ועפ"י הנ"ל יובן מה שהביהמ"ק נק' בשם באר כמ"ש הרמב"ן שע' הבארות שחפר יצחק זהו ענין

המקדשים בית ראשון ובית שני ע"ש דבאר הוא בחי' מים חיים שנובע מתתא לעילא, והנה בביהמ"ק הי' מקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח והי' מעלים אותה ונכללת באש שלמע' ורזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס וזהו בחי' או"ח מלמטלמ"ע שנעשה ע"י הבריורים דבהמה הגשמי והיינו בחי' באר מים חיים הנ"ל ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנום ובתפלה הוא בחי' העלאת הנפש באה' דבכל מאדך ע"י הקרבה דנה"ב שזהו כל עיקר ענין התפלה בחי' אדם כי יקריב כו' מן הבהמה תקריבו כו' כמ"ש בכ"ד, ועי"ז באה הנה"א לבחי' אה"ר דבכל מאדך כו' ולכן או' אחר שמו"ע אליך ה' נפשי אשא שהוא בחי' מס"נ אה' דבכל מאדך וזהו"ע עמוד העבודה שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע דוגמת עבודת הקרבנות שהי' מלמטלמ"ע וזהו בחי' רצוא והוא בחי' קדוש הא' שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ועי"ז ממשיכים בחי' קדוש הא'.

ז) והנה אחר הרצוא הוא ע' השוב וכמ"ש והחיות רצוא ושוב, והשוב הוא בחי' עמוד הגמ"ח שהוא בד"כ כל המצות שנק' בדרך כלל בש' מצות הצדקה וחסד כו' כי הנה אנו מברכין אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות ממשיכים מבחי' אשר תענוג עליון, דהנה כתי' תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל פי' כי ענין עבודת המצות הוא יותר טוב מרב כל, כי פי' כל הוא עמוד המחבר געה"ת וגעה"ע ופי' רב כל היינו יש כמה בחי' געה"ת וגעה"ע כמ"ש במ"א ועשי' המצות בגשמי' הוא יותר טוב מכל בחי' הג"ע כי אף שהג"ע הוא תענוג נפלא מאד וכמשארז"ל מוטב לדידייני וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנום בכדי לבוא לבחי' ג"ע אך עכ"ז הנה המצות בגשמי' הוא יותר טוב מכל תענוג שנב"ע, וזהו כמשארז"ל יפה שעה אחת בתשו' ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כי בעוה"ב בג"ע התשלום שכר הוא רק הארה מבחי' המצוה כנודע ולא המצוה עצמה אכן למטה בעשיית המצוה הנה הוא עושה כל המצוה כו', וזהו לרוקע הארץ דוקא שבחי' זו היא ג"כ בארץ דוקא כי המלאכים בקשו שינתן להם התו' והיינו שביקשו שיותן להם פנימי' התו' היינו כי ל"ב חוטי הציצית רומזים לל"ב נתיבות החכ' ורצו ששיגו ל"ב נתיבות חכ' כו' וכדומה ולא ניתן להם כ"א נתנה למטה בארץ דוקא והיינו מפני שמה שהוא גבוה מאד הנה הוא נשפל למטה מאד וכמו משל האותי' כאשר הם חקוקים על האבן טוב הנה מחמת בהירות האב"ט אינם ניכרים כלל כ"א כאשר חותמין אותם על השעוה אז הם ניכרים דוקא, או כמו משל ראי' ושמיעה שכח הראי' הוא רוחני יותר מכמו השמיעה וכמשארז"ל אינו דומה שמיעה לראי' שכח הראי' נעלה יותר ואעפ"כ הנה כח הראי' תופס דבר גשמי דוקא ולא רוחני כמו כח השמיעה שאינו תופס כ"א דבר רוחני שהוא הקול כו' והיינו מפני שכל שהוא רוחני יותר הוא משפיל למטה ביותר, כך הנה המצות מחמת שהם גבוהים בשרשן מאד א"א להם להיות נגלים למע' למלאכים כ"א למטה דוקא בארץ לנשמות כו', וזהו לרוקע הארץ על המים כל"ח, שהוא בחי' המשכת החסדים שבד"כ נק' התו' בשם חסד וכמ"ש פיה פתחה בחכ' ותורת חסד על לשונה כו' וזהו בחי' קדוש הב' שנמשך ע"י המצות.

(ה) וזהו מה שתרגם על הפסוק קק"ק קדיש בשמי מרומא עילאה בית שכינתי' והיינו קדוש הא' שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ועי"ז נמשך המשכה למע', וזהו בשמי מרומא עילאה בית שכינתי' וקדוש הב' הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וזהו מה שתרגם קדיש על ארעא עובד גבורתי' שהוא בחי' המשכה למטה בארץ, קדיש לעלם ולעלמי עלמאי זהו בחי' קדוש הג' שהוא בחי' קדוש דתו' והיינו שכדי שיכול להיות ההעלאה מלמטלמ"ע וההמשכה מלמעלמ"ט צ"ל כח ע"ז מלמע' הן אמת שע"י שבוקעים את עפר הארץ דהיינו הגוף נעשה בחי' מים חיים אך הכח ע"ז שיוכל לבקוע את עפר הארץ הוא הגוף צ"ל כח ע"ז מלמע'. וכמו"כ בענין ההמשכה ע"י המצות צ"ל כח ע"ז מלמע' וזהו מעלת ומדרי' התו' כי התו' יש בה בחי' העלאה ובחי' המשכה, כי הנה בתו' יש דבור התו' ובחי' עיון התו' דבור התו' הוא בחי' המשכה ועיון התו' הוא בחי' העלאה כי העיון הוא שמקשר שכלו ומחשבתו בתו' ובדרך כלל הוא בחי' תושב"כ ותושבע"פ תושב"כ בחי' דבור וכמ"ש וידבר לאמר כו' ותושבע"פ העיקר הוא בבחי' עיון כו' וזהו הנותן כח לבא לבחי' העלאה הוא בחי' עיון התו' והנותן כח לבא לבחי' המשכה דמצות זהו בחי' דבור התו' כו', וזהו קדיש לעלם ולעלמי עלמאי שכח זה ניתן לעלם ולעלמי עלמאי פ"י שניתן כח זה לדורות ע"י תו' כדי שיוכל להיות בחי' העלאה והמשכה כו' וכמ"ש במ"א בפ"י לאמר שבעהד"ב שלכאו' הוא מיותר שהרי כל ישראל שמעו עשה"ד אלא שזהו הכח לדורות, ע' בהגה' לד"ה בחדש השלישי שבתו"א פ' יתרו, וזהו קדושים תהיו כי קדוש אני פ"י כי קדוש אני הוא בחי' הנותן כח בכם שתוכלו להיות קדושים והוא בחי' עמוד התו' הנותן כח שיוכל להיות ב"פ קדוש ע"י העלאה והמשכה כנ"ל וי"ל דאורייתא וקוב"ה כולא חד ולכן ע' התו' הוא בחי' קדוש אני וכמארז"ל אותי אתם לוקחים כו' שלמע' מבי' הבחי' דרו"ש ולכן כולל שניהם ונמשך משם הכח על ההעלאה וההמשכה כו' כנ"ל וזהו פ"י א' בפ"י כי קדוש אני וא"כ לא קשה מידי מהו דמיון הערך קדושים תהיו לבחי' כי קדוש אני כי בחי' קדוש אני הוא הנותן כח שתוכלו להיות בחי' קדושים כו', ואפ"ל שג"פ קדוש זהו ע' ג' פרשיות של ק"ש פ' ראשונה הוא בחי' העלאה ש' מ"ב וכמ"ש בזהר ששם מ"ב עולה ואינו יורד ופ' שני' הוא בחי' המשכה ש' ע"ב ופ' ציצית הוא כנגד עמוד התו' הנותן כח שכת"י בה אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ פ"י אני הוא שנתתי בכם כח שתוכלו לצאת ממ"ט שערי טומאה שהייתם באמ"צ כו' וכת"י ויוציאנו הוי' ממצרים לא ע"י מלאך כו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו כו' כמו"כ ניתן אח"כ כח זה במ"ת שע"י התו' יוכל לבא לבחי' אה"ר דבכל מאדך ולהשוב דמעמה"צ כו', ואמנם ע"פ המדרש הנ"ל במשל למלך כו' נטל עטרה א' ונתנה בראשו ושנים בראש בניו (א"כ גם בחי' העטרה שנותן בראשו הוא מהעבודה שלמטה) י"ל דמהמדרש משמע דהקדוש הא' שנוטל ונותן בראשו אינו נמשך למטה או י"ל הכוונה דלפי המדרש גם בחי' כי קדוש אני הוא מהעבודה דלמטה דנש"י (משא"כ לפי הנ"ל שהוא עמוד התורה אין זה מעבודה דלמטה) וכן נראה עיקר צ"ל מ"ש כי קדוש אני קאי על עמוד העבודה שהוא בחי' העלאה בכל מאדך ואינו נמשך מהעלאה זו למטה כלל כ"א ע"י העלאה זו נמשך למע' וזהו

נטל עטרה א' דהיינו בחי' קדוש א' לעצמו ושנים בראש בניו שהם ב' בחי' קדוש דהיינו בחי' קדוש דתו' וקדוש דגמ"ח הם בחי' המצות כנ"ל, ולפי"ו פ"י קדושים תהיו כי קדוש אני שמפני שאתם צריכים להמשיך אותו ית' שאני קדוש לכן תהיו אתם קדושים שתהיו כלי להמשכה זוי והכה שיש בנש"י שיכולים לקבל ב' בחי' קדוש אלו זהו מפני שהם בניי וזהו מ"ש כאן דבר אל כל עדת בניי פ"י כי האבות נק' ישראל כמשנת"ל ממארז"ל במד"ר שאברהם נק' ישראל ממ"ש ומושב בניי אשר ישבו במצרים ארבע מאות ושלושים שנה והתחלת החשבון הוא מאברהם מברית בין הבתרים שנגזר ג' מצרים על זרע אברהם א"כ נק' אברהם ישראל, וכמו"כ יצחק כו' דכתו' ואלה שמות בניי הבאים מצרימה יעקב ובניו א"כ יעקב בכלל בניי יעו"ש ופי' ישראל הוא ל' שררה מל' כי שרית עם אלקים שהוא בחי' שם הוי' המושל על שם אלקים כי האבות היו מרכבה לבחי' חג"ת שלמע' מבחי' שם אלקים כו' ונשמות ישראל הם בניי לכן הם הזוכים לקבל ב' בחי' קדוש אלו. וע"פ הקבלה הנה ג' פעמים קדוש אלו הם כתר דאריך וכתר דז"א וכתר דמל', והנה פ"י עטרה א' שנטל לעצמו הוא בחי' כתר דאריך שנמשך ע"י בחי' בכל מאדך שהיא מגעת בעצמות אוא"ס כי מאד היא בלי גבול ולכן מגיע לבחי' אוא"ס שלמע' מבחי' גבול, ושנים שנתן בראש בניו הם בחי' כתר דז"א וכתר דנוקבא וישראל מפני שהם בניי בחי' אבות הם המרכבה לבחי' חג"ת לכן הם הזוכים לקבל בחי' כתר דז"א וכתר דמל' כו'.

בס"ד, ש"פ אומר, רנ"ד

כל שמעשיו מרובין מחכ' חכמתו מתקיימת. ולכא"י צ"ל למה תלה ענין בחי' קיום החכ' במעשה. הלא מצינו בדרז"ל היפך זה, שאמרו (קדושין ד"מ סע"א) נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה. איכ המעשה תלוי בלימוד, ואיך אמר כאן שע"י שמעשיו מרובים עי"ז תתקיים חכמתו כו'. אמנם גם לפי מה שתלמוד מביא לידי מעשה מובן ג"כ שמעשה גדול בעצם וגדול תלמוד הוא מפני שמביא לידי מעשה. ולכא"י ג"ו אינו מובן הלא במעלה בחי' החכמה גדולה הרבה מבחי' המעשה שהחכ' היא ראשית כל העיס וגם בנפש החכ' היא ראשית הכחות, משא"כ המעשה היא כח היותר אחרון. ולמה יהי' מעלת החכ' רק במה שמביא לידי מעשה, שהיא בעצם כח היותר אחרון בכחות הנפש. אך הענין הוא דהנה בשל"ה פרשה ראה דשע"ה פ"י שני המאורות הגדולי' הם תלמוד גדול ומעשה גדול, וכ"ה בס' ע"מ

(*) (וע' בדרוש בהרת ספ"ג בס' רליה דקפ"ז).

מאח"ד ת"ד פ"ו דע"א סע"א. והנה במד"ר וירא פ' נ"ג דניט ע"ד ע"פ ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקי' ר' לוי א' שהוסיפה על המאורות, נא' כאן עשה ונא' להלן ויעש אלקי' את שני המאוה"ג וגו'. ולכאז' יפלא למה לא דימו ענין לשון עשייה זו שאמרה שרה לפסוק אחר הנא' במע"ב כמו ויעש אלקי' את הרקיע וכדומה רבות. אך הענין הוא כי פני צחוק עשה לי אלקי' מבואר בת"א פ' ויצא דהוא בחי' צחוק ותענוג עליון שיתגלה לע"ל, וכמארז"ל במד"ר ר"פ אחרי שמח. אינו אומר אלא ישמח ה' במעשיו עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהן ש"צ, שלע"ל דוקא יהי' גילוי השמחה מבחי' הביוררים דעכשיו בבחי' אתכפיא ואתהפכא. וכנודע שענין הצחוק התענוג הוא מדבר חדש, וכמו מצפור המדברת, אבל מדבור האדם לא יהי' מזה שחוק ותענוג כלל. ועד"ו יובן שדוקא מבחי' אתכפי' ואתהפכא שבעוה"ז דוקא שהגוף ונהי"ב מסתירים מזה יהי' הצחוק התענוג דלע"ל כו'. וזהו צחוק עשה לי אלקי' שבחי' הצחוק התענוג זה נעשה מבחי' ש' אלקי' דוקא דהיינו ע"י מיעוט האור עד שנעשה בחי' העלם והסתר וכד' אתהפכא חשוכא לנהורא ע"י דאתכפיא סט"א ע"ז נעשה יתרון האור כמש"ש בפ' ויצא בד"ה ושבתי בשלום ובהביאור ד"ה והי' הוי' לי לאלקים. וזהו שארז"ל גדולים מע"צ ממעשה שמים וארץ, שבריאית שמים וארץ הוא בחי' יש מאין, אמנם ע"י מע"צ נמשך בחי' ביטול היש לאין, וע' בגמ' כתובות ד"ה שמע"צ הוא בנין בהמ"ק, והיינו כמארז"ל ע"פ ושכנתי בתוכם בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א כו' ע"י בחי' ביטול היש לאין. וביאור הענין דהנה איתא במד"ת סי' ח' ע"פ ה' אדונינו מה אדיר שמך כו' שבשלשה מקומות היו המלאכים מדיינים כנגד הקב"ה באדם ובמשכן ובתורה ע"ש באריכות. והיינו כי בשעת בריאת האדם קטרגו מאה"ש לפני הקב"ה ואמרו מה אנוש כו' כמ"ש ברבות בראשית פ"ח, ואח"כ בשעת מ"ת הודו כמארז"ל שבת דפיט ע"א, ובשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו מאה"ש וקשרו להם ב' כתרים, ואח"כ בשעת חטא העגל שמחו שנמצא כדבריהם שבעוד מם יום אחר מ"ת שהיו פב"פ כו' הפך לבם כ"כ. אך בשעת מעשה המשכן ערבה שמחתם לפי שמלאכת המשכן מכפר על מעשה העגל שלכן הי' זהב במשכן לכפר על זהב העגל.

(ב) ולהבין ענין קטרוג. הוזה. של המלאכים שאמרו מה אנוש כו' שאמרו המלאכים שהמה במדרגה יותר עליונה מן האדם. והתשובה היתה שהאדם הוא יותר געלה כמ"ש במד"ת שם. ולביאור זה צריך להבין ענין מלאכים ונשמות. כי הנה מצינו שהמלאכים אומרים שירה ולא מצינו כן בנשמות. ובאמת גם הנשמות אומרים שירה תמיד שהרי יש להם עליות וירידות תמיד מחיל אל חיל וכמ"ש והי' מדי חדש כו', ואח"כ חוזרים לג"ע התחתון וחוזרים ומתעלים לג"ע העליון כו', וכל הילוך ועלייה היינו ע"י שיר דוקא כענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר כמבואר בלק"א הגדול. אלא שלא מצינו מפורש כן במקרא. והטעם

מפני ששירת המלאכים נשמעת באזני הנביא וכמ"ש ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' בבחי' קול ממש וכמ"ש ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כו' ומשמיעים ביראה יחד בקול כו' והאופנים ברעש גדול כו' והיינו לפי שיש להם גופים כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט דלא קאי על הנשמות שלהם שהנשמות הם בעלי שכל והשגות וכמו נשמת האדם שהיא המשכלת ומשגת ולא שייך לקרוא אותם בשם רוחות ואש לוהט. אלא דקאי על הגופים שלהם וכמ"ש הרמב"ן שיש להם גוף מיסוד הרוח הפשוט ומיסוד האש הפשוט, שמחנה מיכאל גיורתיהם מרוחניות יסוד הרוח ומחנה גבריאל גיורתיהם הוא מרוחניות יסוד האש. ולכן המלאכים תופסים מקום שיש מלאך גדול מהלך ת"ק שנה ויש מלאך בשליש עולם כו' והיינו הגוף שלהם גדול כ"כ להיות שהגוף הוא מב' יסודות הדקים והרחנניים לכן אין הגבלתם כמו ההגבלה דלמטה כו'. אמנם הוא בבחי' מקום, ולכן השירה שלהם מתלבשת בבחי' קול עד שנשמעת לאזני הנביא. משא"כ שירת הנשמות אינן נשמעות לפי שאינן בבחי' התלבשות הגוף כלל, ולכן אין השירה מתלבשת בבחי' קול רק הוא למעלה בבחי' שכל והשגה, ולכן לא דברו הנביאים ממנה. וכיוצא בזה מצינו לענין ראייה, שהמלאכים נראים ונגלים לעיני בשר זכי הראות כמו באברהם וירא והנה שלשה כו' לפי שיש להם גוף ויכולים להתלבש עד שיתגלו ויתראו משא"כ הנשמות. ושרש ההפרש בין נשמות למלאכים הוא מצד שרשן ומקורן, דשרש המלאכי הוא משם אלקים ושרש הנשמות משם הוי' (עמ"ש באגה"ת פ"ד) דלכן מלאכים נק' אלקי' כמ"ש כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים וכתי' הודו לאלקי האלקים ויבואו בני האלקים כו', ובנשמות כתיב כי חלק הוי' עמו כו'. וידוע דאלקים הוא מקור הכלים והוי' מקור האורות כמ"ש במ"א. ולזאת מלאכים מפני ששרשן ומקורן הוא מבחי' הכלים ה"ה מתלבשים בגוף וחומר, משא"כ נשמות דשרשן מבחי' האור ה"ה מופשטים מבחי' גוף וחומר כו'. ולפי מ"ש בכ"מ דגם הנשמות שרשן מהכלים י"ל ג"כ שרחוק ערך המלאכים מהנשמות, דמלאכים שרשן מחיצוניות הכלים ונשמות מפנימיות הכלים. דהנה בכלים יש ב' מדריגות, דכשם שיש כלים פשוטים וכלים מקבלים, דכלים פשוטים אינם לקבל לעצמן כלום כ"א ממוצעים שע"י באה פעולת היד לדבר הזולת, כמו הסכין שהוא רק לחתוך בו שע"י פועל היד ענין החיתוך, ונמצא שהכלי הוא רק לצורך הזולת. ויש כלים מקבלים שמקבלים בעצמן הדבר הניתן בהם כו'. כמו"כ בכלים המקבלים גופא יש ג"כ ב' מדריגות והיינו פנימיות הכלי מחיצוניות הכלי, ופנימיות הכלי הוא העצמית של הכלי מה שהיא כלי לקבלה. וכמו הכוס לקבל את המשקה הרי מה שמקבל בתוכו זהו עצמותו ואין הפסק בין עצם המשקה לדופן הכלי. וחיצוניות הכלים הוא מה שהאדם אוחז בה ושותה עי"ז, ה"ז אינו שייך לעצמות ומהות הכלי כ"א לפעולה שחוץ לעצמותה כו'. וכמו שהוא בגשמיות כמו"כ יובן הוא ג"כ באברי הגוף שהם כלים לאור וחיות הנפש שיש בהם ג"כ פנימיות הכלים וחיצוניות הכלים. עדי"מ המוח שהוא

כלי לכח השכל שבנפש הנה פנימיות המוח הוא בחי' היותר עליונה שבו הוא כלי לקבלה שמקבל בתוכו כל עצמיות כח השכל שבנפש שאינו בבחי' השפעה כלל אף גם לא להשכיל השכלות, כי מה שמשכיל השכלות ע"י חומר המוח זה חיצוניותו ואינו מתגלה שם עצמות כח השכל כ"א בפנימיותו שהוא למעלה עדיין מגילויי שכל שם הוא כל עצמות בחי' כח השכל כו'. וראי' לזה הוא ממה שאנו רואין שיש הפרש בין השפעת השכל מרוב לתלמיד להשפעה פנימיות להוליד בדומה. דבהשפעת השכל הרי אין המשפיע נותן לו כל העצמיות שלו ולכן דוקא כשהמקבל הוא בר שכל בעצמו יבין השכל שמשפיע לו אבל אם אינו בר שכל לא יבין את השכל ואין המשפיע יכול לעשות בזה מאומה כמאמר א קאפ קען מען ניט אַרױף שטעלין. והיינו מפני שאינו נותן לו כל העצמות שלו כ"א הארה מצומצמת בלבד ממה שנגלה ע"י חיצוניות כלי מוחו כו'. משא"כ בהשפעת הטפה להוליד בדומה הרי בהשפעה זו האב נותן להבן כל העצמיות שלו שה"ה מוליד בדומה לו ממש בדמותו ובצלמו כו'. והיינו משום דהמשכת הטפה הוא מבחי' העליונה שבמוח דהיינו מהלחלוחית הרוחנית שבו (שנק' רוחניות לגבי חומר חיצוניות המוח כו') דלכן אינו נחסר מהמוח כו' כמ"ש במ"א. ובפנימיותו ה"ה מקבל כל עצמות כח השכל וזה ניתן להבן בהשפעה פנימיות כו'. ונמצא מובן מכ"ז דפנימיות הכלי הוא מה שלמעלה מבחי' גילויי כ"א מיוחד עם האור עד שכל עצמות האור נמצא שם. משא"כ חיצוניות הכלי הוא בחי' הגילויי שחוץ לעצמו שמאיר שם רק הארת האור ולא עצמותו כו'. ובדוגמא כזאת יובן ג"כ למעלה בכלים העליונים שיש בהם פנימיות וחיצוניות, וכמו בבחי' חכ' הנה חיצוניות החכ' הוא מה שאוא"ס ב"ה פועל בה וע"י פעולתו בנבראים וכמ"ש כולם בחכ' עשית שזהו בחי' חיצוניות כלי החכ' שע"י נמשך הכח והחיות האלקי להחיות העולמות, אבל פנימיות החכ' הוא מה שהיא כלי לקבלה והיינו מה שאוא"ס שורה בחכ', דפנימיות כלי החכ' הוא בחי' מ"ה וביטול דחכ' שמשגיג ומרגיש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו ית' שמבלעדו אין שום מציאות כלל כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה דזו היא מדרגת החכ' כו'. נמצא דפנימיות כלי החכ' הוא מה שמיוחד ממש עם האור שאינו מציאות בפ"ע כלל ונרגש שם בחי' עצמות האוא"ס בחי' אחד האמת שהוא לבדו הוא שזהו"ע השראת אוא"ס שבחכ' כו'. וע"פ הנ"ל יובן ההפרש בין מלאכים לנשמות, דמלאכים שרשן מהאור וחיות דחיצוניות הכלים שהוא רק בחי' הגילויי לבד ולכן ה"ה באים בבחי' התלבשות. משא"כ הנשמות שהם מפנימיות הכלים שמיוחדים ממש עם עצמות האור כנ"ל ה"ה מופשטים מכל בחי' חומר וגוף כו'. ומטעם זה שירת המלאכים נשמעת לאזני הנביא מפני ההתלבשות בגוף וקול, משא"כ שירת הנשמות שמופשטים מחומר כ"א בבחי' שכל והשגה (בדוגמא כנ"ל בבחי' פנימיות החכ') לזאת אינו נשמעת להנביא כו'. והוה ענין שאומרים בש"ע וקדושים בכל יום יהללוך סלה, שמתחלה אומרים סדר קדושה של המלאכים איך שאומרים קדוש וברוך וימלוך, ואח"כ אומרים עוד וקדושים בכל יום כו' על הנשמות, ואומרים כסדר ממטה

הגוף עם הנפש החיונית שבתוכו יחד ע"י מאמר ה' שאמר תוצא הארץ כו' ישרצו המים כו', והוא צוה ונבראו כמו שהן עתה וכמארז"ל בקומתן נבראו. משא"כ בבריאת האדם שנעשה גופו תחלה בפ"ע עפר בלי שום נפש חיונית בתוכו, וכמ"ש וייצר ה' אלקי' את האדם עפר מן האדמה וכמארז"ל שעה ראשונה צבר עפרו כו' ומתחלה הי' גולם כמ"ש גלמי ראו עיניך, עד שאח"כ ויפח באפיו נשמת חיים. הרי שלא יצא גופו מן הארץ ע"ד שהוא עתה בהיות בו נפש החיונית והמדברת אלא שלקח עפר ועשה ממנו גוף ואח"כ נפח נשמה באפו כו'. וזהו בחי' שפלות לגבי האדם שהרי הגוף שלו נמוך במדרגה יותר מגופות הבע"ח שנתהווה בבחי' דומם עד שאח"כ ויפח באפיו כו', עם היותו מובחר בנבראים וז"ש אחר וקדם כו'. אך להבין זה על מה ולמה נהייתה כן, הענין הוא כי הגה ד' בחי' דצח"ם הם כנגד ד' אותיות דשם הוי', הדומם הוא כמו עפר ואבנים ומתכות שאין לו גידול והוא נגד ה' אחרונה דש' הוי' וכמו אותיות שהן דוממין כו' והצומח הם אילנות ועשבים נגד וא"ו דשם הוי' שהמדות צומחין מקטנות לגדלות כו'. ובע"ח יש להם כ"ז ונוסף ע"ז נפש החי' הרוחני' נגד אות ה' ראשונה דשם הוי', דבינה הוא בחי' חי כמ"ש בחוה אם כל חי, וגם החכ' נק' חי כמ"ש והחכ' תחי', והיינו בחי' חיצונית החכ' מה שהיא ראשית הגילוי כו', כי בחכ' יש ב' מדרי' כמ"ש לקמן, ובמדבר נוסף עוד על כולם נפש השכלית נפש המדברת כו', והוא בחי' י"ד וקושי' כו', והנה דרך כלל הבע"ח הם כלולים מב' דברים הגוף שבו הוא בחי' צומח שהרי בולד קטן ונעשה גדול, והנפש שבו הוא נפש החי' למינה. ומה ששניהם יצאו ביחד מן הארץ, דהיינו הגוף עם נפש החי' שבו ע"י מאמר ה' כו' היינו משום שבחי' צומח חי עם היותם ב' מדרגות זו למעלה מזו אבל הם סמוכים זה לזה, ולכן יכולים להתחבר יחד דהיינו שיהי' התהוותם בבת אחת, כיון שבחי' צומח הוא סמוך לבחי' חי ואין ביניהם הפסק עוד מדרגה אחרת לכן נתהוו הבע"ח גופם ונפשם החיונית בבת אחת כנ"ל. משא"כ המדבר רחוק בדילוג הערך מהצומח ולכן לא הי' יכול לצאת עם הגוף כאחד. וכמו בצומח חי גופם ונפשם בערך זל"ז ולכן יצאו כאחד ממאמר א', כמ"כ מלאכים גופם ונפשם בערך זל"ז, ולכן כשהמלאך אומר שירה שהוא מצד הנפש געשה הביטל בגופם ג"כ כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים בגופם מצד השירה שהנפש אומר, וכמו בהגלגלים שמסבבים ממזרח למערב ידוע שזהו השתחוותם וביטולם, דסיכב עצמן הוא ממערב למזרח ומה שמסבבים למערב הוא מפני ששכינה במערב, וזהו השתחוותם כלפי שכינה, והיינו מפני השירה שאומרים ועי"ז הוא סיבובם דהיינו השתחוותם. והו' שאמר יהושע שמש בגבעון דום, ולכא"ו הול"ל עמד, אלא פי' דום מלומר שירה ועי"ז ממילא עמד גלגל החמה שהוא גוף השמש כו'. ונמצא במלאכים גופם ונפשם בערך זל"ז. משא"כ באדם גופו ונפשו רחוקים זמ"ז, דהנפש הוא בחי' היותר עליונה מדבר דוקא והגוף הוא דומם בחי' היותר תחתונה כו'.

ה) ואמנם מה שגופו הי' דומם דוקא הוא כי היות ידוע דהאדם הוא תכלית הבריאה, והיינו להיות הוא מעלה הניצוצות שנפלו בדצ"ח ע"י שנשפלים לצרכיו לחם לאכול ובגד ללבוש והוא יש בו דעת לעבוד את ה' כו'. ועד"מ כשצריכים להגביה איזה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנק' ליווער צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגביה הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל לא הי' מגביה התחתונים. כמו"כ נשמת האדם נתלבשה בגוף שמבחי' דומם היותר תחתון מכולם ויעלה אותו וממילא יתעלה גם הצומח שהוא למעלה מדומם כו'. וע"ש זה נק' מדבר מלשון ידבר עמים כלומר שהוא המנהיג את כולם בהיותו מעלה אותם ע"י עבודתו כו'. והנה נשמת האדם דוקא יען היותו בחי' מדבר הגבוה שבכולם יתלבש בדומם דוקא ולא בצומח. כי צומח רחוק מבחי' מדבר רק לבחי' החי הוא סמוך כנ"ל שהם בחי' ו' ובחי' ה' עילאה דשם הוי' הסמוכה לוי"ו. אבל בחי' מדבר הוא יו"ד וקש"י שלמעלה מעלה מן הוי"ו אלא בבחי' ה' תתאה שהוא מקור בחי' דומם הוא מתלבש, כי נעוץ תחלתו בסופן דוקא. והיינו כי מחכ' ולמטה הוא בחי' השתלשלו' עו"ע, בינה מקבלת מחכ' ומדות מבינה עד בחי' ה' אחרונה בחי' דבר ה' ולא עד בכלל. כי אין ערוך בחי' האותיות שיקבלו בדרך עו"ע מבחי' שלמעלה הימנם בדרך השתלשלות עו"ע. וכמשל האותיות שאינם בערך המדות והשכל, ואין התהוותם מהשכל כ"א הם רק כלים בלבד לאור השכל שמתלבש בתוכם אבל אין עצם מציאותם מן השכל, וראי' לזה שהרי בשכל יש שכל המטה לחסד ויש שכל המטה לגבו' שהם רחוקים זמ"ז, והי' צ"ל אותיות מיוחדים להשכל של חסד ואותיות מיוחדים להשכל של גבו', וכמו במדות הרי אי"א שמשכל המטה כלפי חסד יוליד מדת הדין וכן להיפך, והיינו מפני שהמדות התהוותם מהשכל ולפ"ע השכל כן הוא המדה. ואם נא' באותיות ג"כ שהתהוותן מהשכל הי' צ"ל ג"כ אותיות מיוחדים לכל שכל כו', אלא שאין עצם התהוותם מהשכל כלל. ועוד ראי' שהרי באותיות עצמן יש ג"כ חג"ת כמ"ש בזהר ח"א דט"ז ע"ב ובמק"מ שם, וא"כ בודאי הי' צ"ל ששכל של חסד יתלבש באותיות של חסד דוקא, ושכל של גבו' באותיות של גבו' כו', ואנו רואין שאינו כן, והיינו משום דחוי"ג דאותיות אינו מסוג חוי"ג דשכל כי הם ב' מדרי' מובדלים זמ"ז, ואם כי האותיות נעשים כלים להשכל מ"מ בעצם הם מדרי' בפ"ע והתהוותם אינו מהשכל כ"א משרש ומקור השכל, וכמ"ש בזהר אבא יסד ברתא, דהיינו כמו שהחכמה נמשכת מאין ליש שלא בדרך השתלשלו' כך גם המ' שהיא בחי' ארץ בחי' אותיות יש בזה בחי' זו מה שנמשכת ג"כ מבחי' אין כו' (ומש"ל דגם חכ' נק' חיה כמ"ש והחכ' תחי', היינו כי בחכ' יש ב' מדרגות בחי' אבא עילאה יו"ד וקש"י וידוע דאור אבא למטה מהשתל' והיינו שהוא למעלה מבחי' ראשית הגילוי כו') אבל בחי' ב' הוא נק' ישראל סבא ומרומז באות ה' כמ"ש במש"ח מס' אור"א, ובחי' זו דישראל סבא הוא בחי' חיה שעז"נ והחכ' תחי', ואפשר הכוונה הוא על בחי' הבן

בכח' כו'), ו"ע שבחי' ארץ קדמה במחשבה וע' בע"ח שער א"א פ"ב דשרש המל' הוא מרדל"א שלמעלה מט"ס דא"א, ונודע דבחי' רדל"א הוא למעלה מבחי' שכל הנעלם מכל רעיון שהוא באבא או במריס שנק' חכים ולא בכח' ידיעא, ולכן כמו החכ' מאין תמצא כן יש בחי' זו במ' בחי' ארץ (והיינו עצם האותיות דמל' שהן בבחי' יש מאין כו'), מ"מ בסדרי השתלשלות שמים קדמו וארץ בחי' דומם מדריגה היותר תחתונה (כי ידוע ההפרש בין עו"ע ליש מאין דעו"ע הוא בחי' גילוי משא"כ יש מאין הוא העלם כמ"ש במ"א, ואם כי כח הנעלם שבו הוא למעלה מעלה מהגילוי דעו"ע, מ"מ זה גילוי וזה העלם, ולכן בהשתל' מצד מעלת הגילוי שמים קדמו לארץ, וארץ דומם הוא בחי' היותר אחרונה שהוא בחי' יש והעלם כו') ולכן האדם שהוא היותר מעלה שבנבראים בחי' יו"ד וקושי' גופו דוקא מבחי' הדומם בכדי שיוכל להעלות כל מה שנפל בשבה"כ ע"י בחי' אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא (וזהו בחי' האין שמתלבש בהיש לבררו ולהפכו, ועיי' יומשך תוס' אורות משרש ומקור של היש כו').

ואו) ובכ"ז יובן מעלת המעשה שע"ז אמרו כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו', והנה כתי' אשר ברא אלקי' לעשות וארו"ל לתקן, כי תכלית הירידה בהשתלשלו' העולמות הוא רק כמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, דהיינו להיות ביטול היש, וזהו עיקר ענין עולם התיקון יחוד והתכללות אורות וכלים שהם דרך כלל בחי' אין ויש, כי האורות הם בחי' הארת והמשכת א"ס ב"ה והם בבחי' ביטול (וגם אורות דכלים דבי"ע הם בחי' הארת אוא"ס כי הנשמה דבי"ע הוא מבחי' כלים דאצי' וגם הארת הקו בקע עמהם את הפרסא ומאיר בהם בבי"ע כמו באצי' כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד), והכלים הם בחי' יש חו"ב חו"ג (ונודע כי גם באצי' ששם איהו וחייהי חד ואיהו וגרמהי חד היינו שבבחי' כלים דאצי' מתייחד בחי' איהו להיות חד בהון, אבל מ"מ אינו דומה לבחי' היחוד דאיהו וחייהי, שלכן נא' ב' פעמים חד, שאיהו וחייהי הם חד באופן היותר נעלה, רק שגם בבחי' גרמהי הם בחי' הכלים ג"כ מתייחד בבחי' חד לברוא בהן וע"י בחי' בי"ע, כמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחייהי, ולפ"ז יובן מש"נ כאן שהכלים דבי"ע הם בחי' יש חו"ב חו"ג), והנה בעולם התהו לא יכלו הכלים להכיל את האורות דהיינו שלא הי'

בגוכי"ק בשוה"ג: גר' הכוונה על האין הבא אחר היש לתקן היש עמ"ש בד"ה בחודש השביעי, והוא האור שמתלבש בכלי (ובאדם נשמה שמתלבשת בגוף ונה"ב) ובתחלה הי' הצמצום ונעשו הכלים כמ"ש בע"ח ואח"כ נמשך הקו כו', ושרש הכלי קדום כו' (והכלי יש מאין לגבי מקורה כמ"ש בהגהת פתח אלי' שבתו"א) והקו הוא ג"כ מאוא"ס שלפני הצמצום ומ"ש בד"ה דייצר בס' מלוך * דהדומם יש בו מבחי' מדבר, י"ל משום דשרשו ג"כ

היש נכלל ובטל אל האין. ועיקר ענין עולם התיקון הוא להיות התכללות האורות עם הכלים וכן להיות התכללות חו"ג שמאלא וימינא שהוא בחי' ביטול היש לאין. וכ"ז מפני שכך עלה ברצונו להיות נח"ר בביטול היש ואתכפיא דסט"א. וזהו צחוק עשה לי אלקים שמדת אלקים הצמצום להיות יש מאין הוא בשביל בחי' צחוק שיהי' לע"ל כל השומע יצחק לי לע"ל בביטול היש, והיינו ע"י עסק תורתינו ועבודתינו בקיום המצות כל ימינו שעיקר כוונת המצות בסוד מרע ועשה טוב להיות בחי' בטל רצונך מפני רצונו. ועי"ז נעשה ביטול היש בכ"י מעט מעט ועי"י נמשך תוס' אורות. וגם כי ע"י המצות שהם רצון העליון ממשיכים בחי' גילוי א"ס ב"ה דהיינו המשכת בעל הרצון. והכח הזה במצות הוא לפי שנשפלו במעשה וסוף מעשה במח' תחלה, ובלימוד התורה עקימת שפתים הוי מעשה. וזהו צחוק עשה לי אלקי' שם אלקים דוקא הגורם להיות בחי' יש הוא העושה צחוק ותענוג למעלה ע"י הביטול שהיש בטל אח"כ (ומתאחד בהאין המתלבש בתוכו כו'). וזהו ליתן זה יצרת לשחק בו, פי' ליתן ל' התחברות שהוא ההתחברות יש לאין שהגשמיות בטל לרוחניות, יצרת לשחק בו שמוה נעשה שחוק וחדוה למעלה. והנה שחוק בגימ' ב"פ אור, או גימ' אוא"ס. וזהו ענין שרה שהוסיפה על המאורות, כי שחוק וצחוק הם ענין א', ועי' צחוק זה הנעשה ממדת ההסתר דשם אלקים, שי"ל שזהו ענין א' עם בחי' מיעוט הירח. הנה ע"י הברורים דבי"ע והעיקר בעשייה ע"י תומ"צ עי"ז נמשך השחוק והתענוג עליון שע"י בחי' אתכפי' בעוה"ז הנמשל ללילה בחי' חשך העלם עי"ז נמשך מבחי' ישת חשך סתרו שזה"ע תוס' אור גם בבחי' מאור הגדול ע"ד מ"ש לכו ונלכה באור הוי' היינו האור הנמשך מע"ק בשם הוי' מקור האורות כו', ולכן דימו במד"ר עשייה זו דצחוק עשה לעשייה הנאמר במאורות דוקא להיות כי שרה היא בחי' מ' ח"ת ע' בת"א פ' לך ד"ה שרי אשתך, והמאורות הם ש' הוי' וש' אלקים כמ"ש בוח"א פ' בראשית דף ק' ע"א. ומה שבתחילה גם ש' אלקים בשם המאוה"ג ואח"כ המאור הקטן פי' בזה שמתחילה הוי' ש' אלקים מחובר ומיוחד עם ש' הוי', ועי"כ נק' גם שם אלקי' המאוה"ג. ואח"כ ירד ש' אלקים להיות ראש לשועלים בבי"ע או נק' המאור הקטן. ומ"מ ע"י ירידה זו הוסיפה על המאורות שנמשך תוס' אור ג"כ בבחי' מאור הגדול שהוא בחי' הצחוק והשחוק דלע"ל שנעשה ע"י ביטול היש לאין. והנה עשרה מאמרות נק' בשם מילין הדיוטא כמ"ש מזה בלק"ת פ' אחרי בדי"ה כי ביום הזה יכפר הא', ועי"ז כיוונו חד"ל במה שאמרו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, פי' שהוא ההעלא' מדברים גשמיים שבעוה"ז שנבראו בע"מ שהם נק' מילין הדיוטא כו' אל תהי קלה, כי ע"י ביטול היש עי"ז נעשה הברכה ההמשכה, ולכן נק' ברכת הדיוט

מלפני הצמצום בחי' שתיקה ביטל אבל הוא בעלם בו ממקורו הנעלם ועי' האור בא לגילוי ונמשך שרשו הנעלם כו' וזהו"ע אהבה דבכל מארך שע"י. הגוף דוקא ועי"ז נמשך תוס' אורות בהנשמה כו'.

וזהו יסוד כל המצות כו'. זהו כל שמעשיו מרובים מחכ' שהעיקר הוא בחי' המעשה ושע"י העלאת הביורורים מבחי' המעשה מתקיים חכמתו שנמשך תוס' אור בבחי' חכ'. והגם כי תלמוד מביא לידי מעשה זהו כדי שיוכל לידע איך לעשות המצוה. וגם לפי מ"ש לעיל שהמצות הם רצון העליון מ"מ תלמוד מביא לידי מעשה שזהו כענין החכ' תחי' בעליה הוא בחי' הרצון שהוא בעל החכ' והיינו ג"כ כדי שידע איך לעשות המצוה שהוא בחי' רצון העליון אבל מ"מ לא המדרש עיקר אלא המעשה שע"ז נמשך תוס' אור גם בבחי' החכמה שהיא ראשית ע"ד הוסיפה על המאורות, ועי"ז תתקיים חכמתו כו' בבחי' קיום חזק כו'.

בס"ד, ל"ג בעומר, רנ"ד

להבין ענין הילולא דרשב"י. דהנה לכארי הוא פלא גדול למה נק' בשם הילולא, והלא נודע שנקבע תענית על מיתת הצדיקים וכמו בז' באדר ביום שמת משה כו' ולא די שנקבע* תענית ביום זה דל"ג בעומר אלא שנק' בשם הילולא כשמחת חתן וכלה בחופתם. ועוד למה לא נק' הילולא ביום מיתת שארי צדיקים גדולים כמוהו בתנאים ואמוראים ונביאים כו', וגם לא על משה ואהרן והאבות כ"א על הרשב"י דוקא וגם צ"ל עצם ענין שנק' הילולא דוקא ולא בשם יו"ט שיהי' נחשב יום זה ליום טוב כו', ומהו שנק' בשם הילולא דוקא כו'. גם צריכין להבין משארז"ל האי עלמא דאזלינן מיני' כבי הילולא דמיא. הרי כללות עוה"ז נק' בשם הילולא, ומה"ע ההילולא דעוה"ז, וגם מ"ש דאזלינן מיני' דוקא. ולהבין כ"ז הנה צריך להקדים תחלה ההפרש בין מלאכים לנשמות, דמלאכים נק' בשם עומדים כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו וכתי' ויעמידם לעד לעולם. ונשמות נק' בשם מהלכים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה כו' (ומ"ש גבי מלאכים ובשתיים יעופף שזהו ג"כ הילוך, היינו מה שנעשה בהם ע"י עבודת הנשמות כו' כמ"ש במ"א). וטעם הדבר הוא דהנה במלאכים חומר הכלי שלהם הוא במדה וגבול כמו קרטולי החיות ורגלי החיות כו' שיש גבול קצוב לכא"א, הגם שהוא גבול גדול מ"מ ה"ה בחי' גבול. וכמו הגלגלים הגשמיים שלפנינו הרי אנו רואין שיש מדה ושיעור בחומר שלהם. וכמ"ש ברמב"ם, וכמו"כ גבה מעל גבוה כו' כשרשם במלאכים העליונים שיש גבול לחומר שלהם כו'. וכמו שהוא בחומר כמו"כ צורת ונפש המלאכים הוא ג"כ במדה וגבול. כי ידוע דחומר וצורה שלהם הם בערך זל"ז כמו הגלגלים

כשנפש אומר שירה גם חומר משתחוה והו"ע הסיבוב שמסבב ממורח למערב כו' כמ"ש במ"א. והיינו מפני שהחומר והנפש הם בערך. כמ"כ במלאכים ג"כ החומר והנפש הם בערך זל"ז, ומאחר שיש מדה וגבול בחומרם בהכרח לומר שכמ"כ בנפשם יש שיעור ומדה והיינו שיש שיעור להשגתם מה שמשיגים באלקות ומתפעלי' מזה באהבה או ביראה, כמו מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה, דזהו"ע השירה שלהם דכל בעלי השיר יוצאין בשיר כו' שהו"ע ההתפעלות העלי' שלהם ע"י ההשגה שמשיגים באלקות (וע"פ פשוט השירה שלהם הוא בקול כמ"ש במ"א בד"ה כל שמעשיו, רנ"ד, אך א"מ איך שייך בהם קול גשמי, וגם מבואר במ"א דהדבור של המלאכים הוא כערך מח' שלנו א"כ י"ל דהקול שלהם הוא כענין בחי' קלא דלא אשתמעא שהו"ע קול דמחשבה כמ"ש במ"א, והיינו שכללות הקול שלהם הוא בחי' קלא דלא אשתמעא, ושירת הנשמות צ"ל שהוא למעלה גם מבחי' קלא דלא אשתמעא ג"כ כו'. ולפי"ז עיקר ענין שירת המלאכים הוא ג"כ ההשגה כו' (בחי' מח' כו') אלא שנתפס בקול הנ"ל, וצ"ע עדיין אם כן הוא שהרי המלאכים הם מבחי' הדיבור ובודאי שאין הקול גשמי אבל הוא כמו בכלל בחי' קלא דאשתמעא כו') הנה כ"ז הוא בבחי' גבול ומדה שיש גבול להשגתן ובאיוה אופן תהי' ההתפעלות לא יוסיף ולא יגרע כו', והיינו מפני שהכח האלקי שמאיר בהתהוות מציאות אור נפשם בא בצמצום ומדה ושיעור באופן שלא יהי' בו תוס' וגרעון, כי יש כח אלקי המשוער במלאך זה בהשגה זו ויש כח אלקי המשוער במלאך אחר בהשגה אחרת כו'. וגם באופן קבלת השגתם הנה היא מצומצמת מאד, וכל השגתם התפעלותם הוא רק לכח האלקי המשוער ומצומצם כאו"א לפי בריאותו שמכירים לבוראם כו', ולכן נק' עומדים לפי שעומדים תמיד במדרי' אחת אחר שכל התפעלותם הוא בהאור האלקי המתווה אותם לבד, ולזאת כמו שקיבלו בראשית התהוותם כן יהי' תמיד כל ימי קיומו בלי שום שינוי כו' ושרש הענין הוא לפי שנמשך שרש חיות ושפע המלאכי' ועולמות דבי"ע ממל' דאצ"י ע"פ מאמר קו המדה דוקא שמודד אופן המשכת האורות כו'. וכידוע דקו המדה הוא מקור האצ"י שמודד מדידת האו"כ דאצ"י שהאור הנמשך מעצמות המאציל להאציל עולם האצ"י בא במדה ושיעור דוקא עשר ולא תשע עשר ולא י"א ובכלים כך וכך דוקא כו' ועד פה תבוא ספי' החסד במדה וגבול ואח"כ יהי' ספי' הגבו' כו' כמ"ש במ"א בד"ה ועשו לי מקדש, רנ"ד * וכמו שהוא בעולם האצ"י כמ"כ

בגוכי"ק וצוה"ג: בד"ה להבין ענין הברכות ס"ד בהג"ה בשם הסי' דמלאכי' הם מהנשמה דבי"ע דהיינו כלים דאצ"י ומפני שיש בהם הארת האור זהו"ע הקול והנפש, וז"ע שגופם מכלים דבי"ע ונפשם מנשמה דבי"ע, ולפי"ז צ"ע איך הם בערך זל"ז.

הוא בהאר ושפע שנמשך ממל' דאצי' במלאכים ועולמות בי"ע ג"כ ע"פ מאמר קו המדה בשיעור מוגבל דוקא. ושרש כולם הוא בחי' הקר"ח שנמשך לאחר הצמצום שנק' קו המדה, דבכדי שמאוא"ס הבלתי בע"ג יהי' בחי' הגבול בחי' ע"ס וגם יהי' בשיעור מוגבל כאו"א כנ"ל זהו ע"י הקו שמווד מדידת האורות וכלים כמו עד כאן יהי' המשכת ספי' החכ' ואח"כ יתעלם ויופסק אורה כו'. ויומשך ספי' החסד כו'. וגם באיזה אופן יהי' המשכת ספי' החכ' ובאיזה אופן יהי' ספי' הבינה או החסד כו', שזהו"ע מעלה ומטה, שכ"ז נעשה ע"י הקו כמ"ש בע"ח. ושרש מדידת הקו הוא ע"פ ההשערה שהי' בעצמות או"א"ס שלפני הצמצום ששיעור בעצמו בכח איך שיהי' מציאות העולמות בפועל לאחר הצמצום שזהו"ע גליף גליפו בטה"ע כו' כמ"ש במ"א. שזה השיעור בעצמו הוא בבחי' מדה וגבול בעצמותו כביכול כו'. ועמ"ש מזה בד"ה כי ישאלך בנך, רנ"ד. אבל הנשמות נק' מהלכים שהולכים בעילוי אחר עילוי בעליות אין קץ כו'. וכמו בגשמיות המהלך יכול להלוך מנמוך לגובה על גבה עד אין קץ ושיעור בגובה למעלה. כמ"כ הנשמות יוכלו להתעלות ע"י העלאת מ"ן שלהם בעילוי עד אין קץ. וכמו מיכאל שעומד ומקריב נשמותיהן של צדיקי' ע"ג המזבח שהוא ההעלאה שנכללים בבחי' עצמות המאציל להיות לו לריח ניחוח כו', שזהו עלי' בבחי' או"א"ס בלי גבול כו'. וזהו"ע מהלכים בבחי' הילוך בלי שיעור כו'. אמנם לכאו' יש סתירה לזה שהרי גם הנשמות נק' עומדים כמ"ש אלי' חי ה' אשר עמדתי לפניו, הרי שגם הנשמה הוא בבחי' עמידה. וגם בעצם מציאות מהות הנשמה בודאי הוא ג"כ בבחי' מדה וגבול הגם שהיא חלק אלוקה כו', מ"מ ה"ה חלק נבדל בבחי' גבול מאין לי"ש, שגם הנשמות הן בבחי' בריאה יש מאין כמא' אתה בראת כו', ובראה ג"כ ע"פ מאמר קו המדה דמל' דאצי' בבי"ע כו' כנ"ל וגם אי' בזהר ח"א דק"ג ע"ב ע"פ נודע בשערים בעלה שנודע לכל חד לפום שיעורא דיילי שזהו שיעור מוגבל בכל נשמה אלקית לפי מדתה נודע ונגלה בה האור האלקי כו'. והיינו להיות שרשם מבחי' בינה שנק' אם הבנים כו', ויש גו"ן שע"ב שכל שער הוא המשכת ההשגה והידיעה באלקות להנשמות שנמשכין מהשער ההוא כו', וזש"ש בזהר עוד דשערים ל' שער דאינון פתחין לנשמתא ובי' אתיידע קובה כו'. והיינו בחי' נש"ב שע"י שערים אלו הנשמה יודעת ומשגת באלקות כפי שנמשך דרך השער ההוא כו'. וא"כ ה"ז ג"כ בבחי' גבול ומדה ולמה נק' בשם מהלכים. אך הענין הוא דמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו קאי על הנשמה כמו שהיא למעלה קודם התלבשותה בגוף כמ"ש בזח"א דרל"ג ע"ב דכל נשמתא קיימא בדיקנהא קמי' מלכא קדישא כו', ובל' המדרש הגמ' דכל הנשמות חקוקות בכסה"כ או באוצר הנשמות, ואו נק' עומדים. ומ"ש ונחתי לך מהלכים כו' שהנשמות נק' מהלכים זהו בירידת הנשמה בגוף דוקא ועבדה עבודת ה' בחורה ומצות או זכתה להיות בחי' מהלך בעילוי אחר עילוי באמת למעלה ממקור חוצבה בשרשה כו' כמו המהלך שיכול לעלות על הר גבוה מאד, כמו"כ כל נשמה גם קטנה ושפלה במדרי' מאד יכולה לעלות למעלה מאד, שהרי יכולה לבוא לקדה"ש במס"ג בפו"מ

שנכללת במהותו ועצמותו בחי' אחדות פשוטה ממש וכן בדביקות באהבה לדבקה בו ממש, וכמו הבעי"ת שהי' בשאול תחתית בעומק רע יכול לעלות בתשובה אמיתית מעומקא דליבא עד שיבוא לדבקה בו ממש למעלה מצ"ג כו' כמ"ש במ"א. וכן להיפך יש ירידה ונפילה בנשמות שנופלים מגבה לנמוך ח"ו. וכמו המהלך שיכול לעלות למעלה וכן לירד למטה כו', כמ"כ בנשמות כתי' מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו', ואם אינו נקי כפים ובר לבב שלא יוכל לעלות בהכרח ה"ה נופל למטה, וכמשל העולה בהר גבה שאם לא יוכל לעלות בגובהו ממילא יפול וירד למטה כי לא יוכל לעמוד כלל כו'. כמ"כ בנשמות שהם מהלכים תמיד ואינם בבחי' עמידה כ"א תמיד בהילוך וכשעוסק בתומצ"ה ה"ה עולה למעלה וא"ל ה"ה נופל למטה כו' (וי"ל דוהו ג"כ ענין משארז"ל כל מי שלא נבנה בהמק"ד בימיו כאילו נחרב כו', כי בהעדר העלי' בעסק התומ"מ אף שאינו עושה שום עבירה ח"ו מ"מ ה"ה נופל כו') וכי' בהגשמה בבואה לגוף דוקא או היא בבחי' מהלך עד שיכולה לעלות בעא"ע למעלה משרשה ומקורה כו'. דכמו שהיא למעלה נקי ג"כ בשם עומדים בבחי' מדה וגבול כפי מקור התהוותה כנ"ל, ורק בבואה בגוף או נעשה בבחי' מהלך למעלה משרשה בבחי' בלי גבול כו'. ויש להבין הטעם איך יתכן שע"י לברשים של הגוף הגשמי תזכה יותר מכמו שהיתה בראשית התהוותה מבחי' אצ"י כו'. אך הענין הוא דהנה בהכרח לומר דמה שיש בכח עלי' זו של הנשמה לעלות עד אין שיעור וקץ כלל כו' הוא מצד שמאיר בה הארת אוא"ס שלמעלה מבחי' אור נאצל בלבד כו'. כי הנה נת"ל דאצ"י הע"ס הם ע"פ מאמר קו המדה בבחי' מדה וגבול בכל ספי' כו'. וא"כ מה שיהי' עלי' עד אין קץ ושיעור בבחי' בלי גבול בהכרח שזהו מבחי' אוא"ס שלמעלה מקו המדה כו', וזה לא יש עדין בנשמה האלקית בעודינה למעלה בבחי' אצ"י כשנאצלה בשיעור ומדה באר"כ כו'. וגם כשבאה ממל' דאצ"י לבריאה כו' הכל היא בבחי' מדה וגבול כו'. אך בבואה בעה"ז בגוף דוקא יתלבש בה הארת אוא"ס ב"ה שתוכל לעלות עד אין שיעור כו'. והטעם יוכן עד"מ בזה העולם הגשמי שאנו רואין בזיווג דו"ג שקודם זיווגם הם בבחי' גבול ושיעור ליכולת שפעם כשאר הגבראים, אך כאשר יזדווגו ויולידו הנה שפעם בלתי מוגבלת כלל שהרי יוכל להסתעף מהם דורי דורות עד אין שיעור. ומוכרח לומר שיש בהולדה זו הארת אור א"ס קצת בהלבשה והעלם שהרי לא יתיחס כלל כזאת השפע בלתי מוגבלת לגברא מוגבל אלא צ"ל שיש בזיווג זה דדכר וגוק' כח אלקי

בגוכי"ק בשוה"ג בשה"ש בשער הגלגולים הקדמה ט' כי לפעמים יתגלגל האיש בגוף נקי ואז לא תוליד (וי"ל ע"פ משי"כ מפני שאינם הפכים אינו מאיר בחי' אוא"ס הבע"ג כמשי"ת ולזאת לא תוליד אף שלא יש שום חסרון כו') וצריך זכות גדול שתתעבר בה נשמת נקבה כו' יעו"ש, גם י"ל לפי משי"כ דהעדר האחדות הוא סיבה כו'.

מבלתי בע"ג בעולם בהלבשה כו', כמו שיש כמה שביווגם אינם מולידים גם במי שכח המוליד ישנו בשלימותו כו', זהו רק מפני שאינו מאיר שם הכח ואור האלקי הבלתי בע"ג כו', דהולדה היא מהאור האלקי הבבע"ג דוקא כו'. ובדוגמא כזאת יובן בהגשמה שבבדאה לגוף דוקא שהוא ג"כ כענין יחד ד"ג וכמארז"ל אשתו כגופו דמי' וכמ"ש בזהר דגר"ג הוא דו"ג וכשבא הנפש בגוף דוקא יבוא בגשמה בחי' אור האלקי שבבחי' א"ס שעייז תוליד ותעשה פירי דהיינו מעשה המצות כמארז"ל לא הנחווה לעשות פירי מאי פירי מצוה דבמעשי' הטובים בעוה"ז בתומצ"ג גשמיים ותשובה ותפלה שבלב ומוח הגשמים ה"ה עושה יחודים עליונים בע"ס דאצי' שיומשך בהם תוס' אורות עליונים מה שלא האיר באצי' בראשית אצי' הספי' ע"פ מאמר קו המדה שהוא בבחי' מדה וגבול כו', ועכשיו מאיר בהם בחי' אור א"ס שלמעלה מקו המדה והיינו למעלה מהקו"ח כו' וכן תעלה הנשמה במעשי' הטובים בעוה"ז בבחי' עצמות אור"ס בעא"ע בבחי' בלי גבול כו'. וכ"ז הוא מצד הארת אור א"ס הבלי גבול שמאיר בה ביחודה בהגוף שעייז תעשה פירי ותעלה בבחי' בלי גבול כו'.

אמנם עדיין צ"ל למה נמשך הארת אור א"ס ב"ה בהגשמה בהתלבשותה בגוף ולא בהגשמה כמו שהיא למעלה כו'. והגם שאנו רואין גם בגשמיות כן הוא דביחוד דו"ג דוקא נמשך ההשפעה בלי גבול ובהכרח לומר שוהו מצד הכח האלקי לא מצד הנבראים עצמן כו' כנ"ל, ומוכן דכמו"כ בהגשמה הוא ג"כ כנ"ל שמתלבש בה הארת אור א"ס הבבע"ג כו'. אך צ"ל טעם הדבר למה דוקא בהתלבשותה בגוף ולא כמו שהיא למעלה כו'. אך הענין יובן בהקדם להבין שחיבור הנפש עם הגוף הוא באמת חיבור ב' הפכים בתכלית כו', שהגשמה שרשה גבוה מאד שישראל עלו במח' ושרשה למעלה ממלאכים ששרשם מדבור וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. אבל הנשמות שרשן ממח' שמח' הוא מדרי' גבוה מדבור, שהדבור הוא רק לזולתו דלעצמו א"צ דבור רק לגלות לזולתו. וגם מה שמתלבש בדבור הוא בחי' אחרונה, וכמו עד"מ רב שמשפיע שכל לתלמידו הנה מה שנשפע בדבור אינו בערך כלל לגבי עצם השכל כמו שהוא בשכל הרב, והמח' מלביש כל השכל בשלימות. וגם אנו רואים מי שהוא בעל שכל גדול מאד בשעה שנובע אצלו ההשכלה מהעלם אל הגילוי בשפע רב כמעין הנובע או א"י לדבר כלל בההשכלה מפני שנובע תמיד השכלות חדשות בזה מכה המשכיל, וצריך להתגבר ולצמצם א"ע בצמצום עצום למצוא צנור קטן איך לגלות ההשכלה (וכידוע מ"ש על האריו"ל שהי' צריך לצמצם א"ע ולמצוא צנור קטן לגלות להם ההשכלה כמ"ש בעה"מ בהקדמה ג' ספ"ב), ובודאי במח' יוכל לחשוב אז שוהו ראשית גילוי החכ' מהעלם אל הגילוי, וכ"ז שלא בא לידי מח' א"י גילוי כלל. וכן מ"ש די לחכימא ברמיזא ונת' במ"א שוהו עצם נקודת ההשכלה שא"א לגלות כלל בדיבור ובמח' ודאי מתלבש גם עצם נקודת ההשכלה כמו שהוא בשכל הרב וכן עצם נקודת ההשכלה שאינו

בא לידי גילוי ברמיזא ה"ה מתלבש במח'. הרי שהמח' למעלה שלא בערך נגד דבור. וכן מח' שמלביש מדות אנו רואין שהמדות מתלבישי' במח' יותר מבדבור, דכשבאדם מאיר גילוי המדה בהתפעלו' א"י לדבר כלל, וכמו שאנו רואי' דמי שהוא בכעס וקצף גדול א"י לדבר מפני ריבוי הכעס, והיינו שהמדה מאיר בגילוי רב ובהתפעלות עצומה עד כשנח מכעסו מעט היינו שהמדה אינה בתקפה וגבורתה כ"כ אז יכול לדבר. אבל בהמח' מתלבשת המדה בשלימותה שגם בעת כעסו דהיינו בשעת התפעלו' המדה שהמדה מאירה בתקפה וגבורתה ה"ה חושב אז באותו דבר (ע' בד"ה ויחי יעקב, מ"ג). מכ"ז מובן מעלת המח' לגבי הדבור, שהמח' הוא מדרי' גבוה ונעלה ממדרי' הדבור כנ"ל שמתאחד עם כחות הנפש הנעלי' ביחוד גמור שלא בערך הדבור כלל. ולפ"ז יובן ההפרש בין מלאכים לגשמות, דמלאכי' שרשם מדבור וכמ"ש בדבר ה' כו' והנשמות עלו במח' שהוא למעלה מהדבור, גם אומרם ז"ל עלו במח' היינו מדרי' היותר גבוה במח', דכמה מחשבת' למחשבתא אינון וכמ"ש בזהר שיש כמה מדרי' במח' (וע' בק"י ער' מח' מח' הוא בחי' כתר) ושרש הנשמות הוא מבחי' מחה"ק בחי' א"ק, וזהו שנק' בחי' נשמה שהוא בחי' א"ק אדם דבריאה דכלליות. וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא שרשה מבחי' טה"ע (היינו למעלה מבחי' נשמה הנ"ל, ע' בתו"א והוספות ד"ה להבין ענין הנהי"א). וכל נשמה היא נשמה דאצי' והראי' ממארו"ל שיוכל כל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה האבות אברהם ויצחק ויעקב, וגם למעלת משה* והיינו מצד שרש נפשו שיש בה כל המדרי'. ובאמת גם הנשמה כמו שמלובשת בגוף בבחי' מקיף מאיר בה גם המקיפי' דנשמה היינו ח"י (ע' בוח"ב בסבא דמשפטים דצ"ד ע"ב וע' במק"מ שם, וע' בסה"מ סי' מ"ח ד"ה והנה האדם, וע"ש בסי' י"ז).

והנה מכל הנ"ל מובן דשרש הנשמה גבוה מאד וירדה למטה ונתלבשה בגוף גשמי שהוא ממשכא דחויא שהוא ק"נ והיא היפך ממש מהנשמה ואינה בערכה כלל. ואעפ"כ הנשמה מתחברת עם הגוף ביחוד גמור, ששניהם יחד נק' אדם, והנשמה מתפעלת ממקרי הגוף שאם נעשה כאב באיזה אבר היינו בגשמיות האבר כמו כשחותך היד הרי מיד הנפש מרגשת, שהגוף בלא הנפש אינו בגדר הרגשה. ומשארז"ל בגמ' (ברכות ד"ח ע"ב) ע"פ (איוב י"ד) אך בשרו עליו יכאב (וע"ש במצ"ד וצ"ע) קשה רמה למת כמחט בבשר החי, היינו שמרגישים הכאב מהרימה, צ"ל דהיינו מחמת הקיסטא דחיותא שנשאר גם לאחר כו' וכמבו' במ"א לכן מרגיש כו' אבל הגוף עצמו ה"ה דומם ואינו שייך שירגיש כו'. הרי שהנפש מתחבר עם הגוף ואפי' עצם הנשמה ה"ה בבחי' מקיף על הגוף (ע' בסה"מ סי' מ"ח הנ"ל) ושייך לאדם זה שהוא שרש נשמתו (ובהסתלק הנפש המלובש כו' מסתלק

(*) (ועוד למעלה יותר שיוכל להגיע למדרי' משיח ג"כ).

שרש הנפש ג"כ כו'). א"כ הרי כל הנשמה מתחברת עם הגוף, והם שני הפכי לגמרי, ולא כמו למעלה המלאכים הגם שיש להם ג"כ גופים והו"ע חומר וצורה מ"מ הרי החומר בערך הצורה, והוא כענין מהתעבות האור נעשה הכלי, והראי' מהגלגלים וצבא השמים שחומרם בערך צורתם, וכמו השמש שיש בו חומר וצורה, היינו נפש וגוף, ואנו רואין שמיד שהנפש אומר שירה מיד פועל ההשתחוא' בחומר גוף השמש שזהו הילוכו תמיד ממזרח למערב שהו"ע ההשתחוא' שמשתחוה להשכינה דשכינה במערב (וההשתחוא' נעשה ממילא בחומר הגוף) הרי שהחומר הוא בערך הצורה, וכמו"כ יובן במלאכים שהגם שיש להם גופי' מ"מ הוא בערך נפשם, וכמ"ש הרמב"ן ע"פ עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש כו' שגוף המלאכי' הוא מב' יסודות אש ורוח שהם ב' יסודות הדקי' והרוחנים, והם בערך נפשם דהצורה של המלאכים, הוא מבחי' אש ורוח, שרפי' בהם התגברות יסוד האש יותר והאופנים יסוד הרוח וכמ"ש כי רוח החי' באופנים. וכן אפי' למעלה יותר בע"ס דאצי' שהם אורות וכלים, הרי הכלים בערך האור עד שיכולים לקבל האור, והראי' דאורות דאצי' אינן יכולים להתלבש בכלים דברי' וכן אורות דברי' אינם יכולים להתלבש בכלים דאצי' לפי שאין הכלי בערך האור, וא"כ הכלים דע"ס דאצי' שיכולים לקבל האור הוא מפני שהם בערך האור דאל"כ לא היו יכולים לקבל האור, וזהו"ע השבירה שהי' בע"ס דעולם התהו מפני שהכלים לא היו בערך האור, ולא יכלו לקבל האור ונשברו הכלים, א"כ צ"ל דהכלים דע"ס דאצי' שהם ג"כ כמו גוף ונפש הם בערך זה לזה, אבל האדם הרי נשמתו הוא בחי' מדבר, וידוע דמדבר הוא בחי' כתר, וכנ"ל דישאל, עלו במח' בחי' מחה"ק דא"ק, והגוף מד' יסודות שמתוספי' בו ב' יסודות הגסים מים ועפר, שהגוף הוא גשמי ממש ממשכא דחויא שהוא ק"נ כנ"ל. הרי שהם ב' הפכי' לגמרי מן הקצה אל הקצה שאין הגוף בערך הנשמה כלל כנ"ל, ואפי' משה שנודרך גופו מאד עד שיוכל לקבל התורה מידו של הקב"ה לידו ממש, מ"מ אינה בערך נשמת משה דכתי' בי' מן המים משיתיהו מבחי' מים דחכ'. וכידוע דמשה משה לא פסיק טעמא ביניהו שהי' למטה כמו למעלה, וגופו הגם שנודרך היינו שנודרך בערך גופי שאר בני"א, אבל מ"מ אינה בערך הנשמה שלו, וי"ש וימת שם משה שצריך למיתה כו' כדי לצאת מהגוף שלו, הרי שהגוף והנפש הם ב' הפכי' לגמרי כו' כנ"ל, והנה הטעם מפני מה דוקא נשמת האדם ששרשה מבחי' מדבר שלמעלה הרבה משרש נפש המלאכי' נתלבשה דוקא בגוף גס ועב הרבה יותר מגוף המלאכים הוא מפני שבכח הנשמה לברר ולהפך גם גוף גס ועב כזה, משא"כ המלאכים ניתן להם גוף רוחני יותר מנשמות, מפני שאינם יכולים לברר יותר, ואם הי' להם גוף גשמי לא הי' בכחם להפכו, וכידוע מהנפילים שנפלו למטה ולא עמדו נגד הגוף, והיינו מפני שאין אור נפשם גבוה כ"כ שיוכלו להפך גוף גס כ"כ, ולכן ניתן להם גוף רוחני בערך אורם שיוכלו להפך חומר גופם לצורת נפשם (וכמו השרפי' שנק' כן ע"ש שנשרפו בהביטול וגופם נשרף לגמרי

וכל מציאותם הוא רק הרצון לאלקות. וזהו שנתהפך חומר גופם לצורת נפשם, ע' בדיה שתי ידות הנ"ל). אבל נשמות מפני ששרשם גבוה מאד כנ"ל לכן יכולים לברר ולהפך גוף גס וגשמי כזה ג"כ שזה צריך ג"כ להתברר. ועיקר הבריר דגוף ונה"ב הוא ע"י האדם דוקא. מפני שנשמתו גבוה מאד כנ"ל, לכן נתלבש נשמה גבוה דוקא בגוף עב וגשמי. אך זה צ"ל איך אפשר להיות התחברות שני הפכים כאלו שהם הפכים לגמרי מן הקצה אל הקצה כו' כנ"ל, שהנשמה בתכלית הרוחניות למעלה ראש כנ"ל והגוף בתכלית הגסות מדרי' היותר תחתונה כו'. אך הענין הוא דכדי שיוכלו להתחבר שני הפכים הנ"ל הוא מפני שמאיר מדרי' גבוה יותר משניהם עי"ז הם מתחברים וכמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זא"ז, הגם דמים ואש הם ב' הפכים מ"מ אינם מכבים זא"ז, והיינו מפני שמאיר עליהם מדרי' עליונה משניהם לכן הם מתחברי' זה עם זה. וכמו ב' שרים שהם שונאי' זל"ו בתכלית השנאה מ"מ כשבאים לפני המלך מדברים זה עם זה כשני אוהבי' שלא שונאי' מעולם והיינו מפני אימת המלך דשוה על שניהם. כמו"כ יובן במיכאל וגבריאל שאינם מכבים זא"ז מפני שמאיר עליהם מדרי' עליונה יותר לכן הם מתחברים. ועפ"ז יובן כאן הטעם בהתחברות ב' הפכי' דנשמה וגוף זהו מפני שמאיר עליהם אור עליון שלמעלה משניהם ועי"ז מתחברים כו'. והענין דהנה ירדע דיש שני מדרי' ממכ"ע וסוכ"ע, ממכ"ע הוא האור שמתלבש בפנימיות העולם לחיותו בפנימיותו, ועי"ז ארז"ל מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם. כמו הנשמה שמחי' את הגוף הרי מתחלק החיות באברי' פרטי' לפעול פעולתו, כח הראי' בעין וכח השמיעה באזן, ולא ישנו את תפקידם שכח הראי' שבעין לעולם לא יומשך באזן וכן להיפך, אלא כ"א פועל פעולתו הפרטיות. וכמו"כ בכללות סדר השתל' שהוא בחי' התחלקות כמו מחנה מיכאל באהבה מחנה גבריאל ביראה, שזהו התחלקות שכ"א עומד תמיד במדריגתו בלי שינוי, וזהו מ"ש ואחר הרוח רעש לא ברעש הוי', ואחר הרעש אש לא באש הוי', ואחר האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא דג' מדרגות דרוח רעש ואש הם ג' עולמות בי"ע, ואינו מאיר שם ש' הוי' שהכלים דבי"ע איי לקבל גילוי ש' הוי'. ואחר האש קול דממה דקה שהוא בחי' מל' דאצי' תמן קאתי מלכא ששם מאיר ש' הוי', שהכלים בערך האור שיוכלו לקבל גילוי ש' הוי'. וזהו בחי' ממכ"ע שהאור מתלבש בפנימיות הכלי והוא לפ"ע הכלי, ולכן כשהושיט הקב"ה אצבעו הקטנה בניהם ושרפם כשהי' הגילוי מעט יותר מהחוק הקצוב נתבטלו לגמרי, שהאור צ"ל בערך הכלי דוקא. אבל בחי' סוכ"ע הוא שאינו מתלבש בפנימיות כלל, וזהו שנק' סוכ"ע שאין הפי' שסובב ומקיף את העולם, דבאמת הוא נמצא בכ"מ ממש למטה כמו למעלה שזה דלית אתר פנוי מיני' ואת השמים ואת הארץ אני מלא אני בחי' א"ס עצומ"ה. אלא שאינו מתלבש בפנימיות, ר"ל שאינו נתפס בגדר מקום, ונק' טובב שכמו העיגול שאין בו מעלה ומטה, כמו"כ בבחי' א"ס הסוכ"ע אינו שייך מעלה ומטה, דכמו שאינו

מושג לתחנתונים כך אינו מושג לעליונים בשוה, השוה ומשוה קטן וגדול וכחשיכה כאורה, דכל נהוראין מתחשכאין קמי, כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא קדם עה"ע, ולגבי מדרי' זו גשמיות ורוחניות שוין לפניו. כי אינו שייך ערך כלל לגבי בחי' סוכ"ע וכמו שהגשמיות אינו בערך כמו"כ הרוחניות ג"כ אינו בערך, וכמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, שו"א הם גשמיות ורוחניות, מפני שמגביהי לשבת שקדוש ומובדל מגדר השתל' כו'. לזאת שו"א הם בהשוואה אצלו ית'. ומשם נמשך הכח לחבר את הנפש עם הגוף, הגם שהם שני הפכים מ"מ ה"ה מתאחדים ומתחברים יחד מפני אוא"ס הסוכ"ע, דלגבי בחי' זו אינם הפכים כלל. וזהו"ע מפליא לעשות שמקשר רוחניות בגשמיות, דבכדי לקשר רוחניות בגשמיות הוא בכח מפליא לעשות דוקא בחי' פלא עליון כו'. וזהו ג"כ משארז"ל איש ואשה זכו שכינה בניהם כו', דאיש ואשה הם ג"כ ב' הפכים כידוע דאיש הוא בחי' חסדים דוקא כמ"ש כי זכר חסדו, ואשה היא בחי' גבורות כו' כמ"ש במ"א, ובכדי שיתחברו זהו ע"י ששכינה שורה בניהם ע"י הארת בחי' אוא"ס הסוכ"ע מתחברים יחד, ועי"ז הוא ההולדה בבחי' בל"ג כנ"ל מפני כח הא"ס שמאיר ביחודם כו'. וכמו"כ יובן בהתאחדות הנשמה בגוף שהם ב' הפכים התאחדותם הוא ע"י בחי' אור א"ס הסוכ"ע דוקא, ובכח זה תעשה פירות במעשי' הטובים בעוה"ז בתומ"צ להמשיך תוס' אורות בע"ס דאצי' ולהתעלות בעא"ע בעצמותו כו'. כנ"ל, וכ"ז דוקא בהיותה מלובשת בגוף, דהנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה מופשטת מגדר חומר, וגם מלאכים שיש להם גופים הרי הגוף בערך נפשם ואינם הפכים כמ"ש בתו"א ד"ה למה נשתנה יצירת האדם כו', ולזאת אינו נמשך שם בחי' סוכ"ע כ"א לפי סדר השתל' כו'. ולכן נשמות ומלאכים כמו שהם למעלה הם בחי' עומדים שכל עבודתם ועלייתם הוא רק כפי מקור חוצבם בשיעור מוגבל ע"פ מא' קו המדה כו'. ורק בהנשמה בבוהא בגוף הגשמי שזוהו חיבור ב' הפכים ממש, וזה א"א להיות ע"פ סדר השתל' כי ע"פ סדר השתל' ה"ה הפכים זמ"ז, כ"א בכח מפליא לעשות דוקא הוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע שמאיר בהם שע"ז תתאחד הנשמה עם הגוף, ובכח זה נעשה בבחי' מהלך בבחי' הילוך בעצמותו שלמעלה ממקור חוצבה כו'.

אמנם כל הילוך ועליית הנשמה בעוה"ז כנ"ל ה"ז ע"י העבודה בקיום התומ"צ דוקא, כי בלתי העבודה דתו"מ גם כמו שהנשמה מתלבשת בגוף לא היתה בבחי' מהלך כלל, כ"א ע"י העבודה דתו"מ דוקא, וכמ"ש והלך לפניך צדקין, וכת"י בהתהלךך תנחה אותך כו', פי' שהתורה והמצות הם הם המוליכים את הנשמה בעא"ע עד רום המעלות כו', מפני שהארת אוא"ס הסוכ"ע הנ"ל מאיר בהנשמה ע"י התומ"צ דוקא, וטעם הדבר הוא להיות ידוע כי התומ"צ הם פנימיות העולמות, דכל הכוונה בהתהוות העולמות הי' שבביל התו' וכמא' בראשית * ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק'

ראשית דזה הי' * כל הבריאה שנשיי יקיימו תו"מ, הנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו מוטב וא"ל יחזור את העולם כו', אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, מה שאנכי עשיתי ארץ הוא בשביל האדם והאדם בראתי בגימ' תרי"ג שיקיימו תרי"ג מצות שזהו עיקר הכוונה כו'. וא"כ כללות השתל' העולמות מרוכ"ד עד סוכ"ד הכל הוא רק מבחי' חיצונית או"ס. ועיקר הכוונה פנימית הוא תו"מ דשרשם מפנימיות ועצמות או"ס כו'. וביאור הענין הוא דהנה ההפרש בין חיצונית לפנימיות הוא בב' דברים, הא' שהחיצונית נראה ונגלה לעין כל והפנימיות נסתר ונעלם, הב' שהחיצונית הוא בבחי' מדה וגבול והפנימיות הוא בלי גבול. והא בהא תליא, דחיצונית מפני שהוא נראה ונגלה ממילא הוא במדה וגבול, דהיינו באיזה אופן שנתגלה בה, והפנימיות שהוא סתום ונעלם שאינו בבחי' גילוי הי"ה בחי' בלי גבול מאחר שלא נתגלה כו'. וכמו"כ יובן ההפרש בין עולמות לתומ"צ, דעולמות הוא בחי' חיצונית מה שנתגלה מאו"ס ב"ה באיזה אופן יהיו מציאות העולמות, וע"פ מאמר קו המדה כו' כנ"ל. ותומ"צ שהם פנימיות הכוונה שרשם בבחי' פנימיות ועצמות או"ס שלמעלה מקו המדה והוא או"ס הבלתי בע"ג שלמעלה מבחי' גילוי בעולמות. ולזאת הארת או"ס הבלתי בע"ג בהנשמה שע"ז יהי' הילוכה בעא"ע בפנימיות ועצמות או"ס כו' הוא ע"י תומ"צ דוקא שהם בחי' פנימיות העולמות. ולכן נק' המצות בשם עמודים, דתרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הם תר"ך עמודי אור. דכשם שהעמוד שבכית מחבר את גובה הגג עם תחתית הרצפה וע"ז הוא קיום כל הבנין, כמו"כ הילוך ועליית הנשמה וקיום כל העולמו' (שנמשך בהם תוס' וריבוי אורות ע"י עבודת הנשמה כו' כנ"ל) הוא ע"י תומ"צ דוקא, שהם מחברים וממשיכים את האו"ס הבכע"ג עד למטה בהנשמה המלוכשת בגוף שתהי' בבחי' מהלך כו'. (וכמו"כ בהאדם עיקר ההילוך הוא בהנשמה שהוא הפנימיות שבו, שההארת או"ס מאיר בהנשמה ע"י תו"מ ובה עיקר העלי'. והגוף והנה"ב מתעלים ג"כ, אמנם זהו ע"י הנשמה שהנשמה ממשכת האור גם על הגוף והנה"ב שיתאחדו ויתכללו בהנשמה וע"ז מתעלים ג"כ. אך עיקר ההילוך הוא בהנשמה שהוא בחי' פנימיות שבאדם, וע"י הפנימיות מתעלה החיצונית כו').

ובזה יובן ענין עליית הנשמה. בג"ע מדי שבת וחודש כו' דאי' בס' הבהיר שהעלי' הוא ע"י העמוד דוקא. והענין הוא דהנה ההפרש בין היכל הג"ע להעמוד שבאמצע היכל הוא ג"כ ע"ד ההפרש בין פנימיות לחיצונית וכמו עד"מ היכל הגשמי בחיצונית שבו הי"ה נגלה לכל רואה ונגלה בו ישיבת האדם, ובפנימיות שבו יש בו דרך סתום ונעלם שעל ידי דרך ההוא מגיעים לעולם פנימי יותר כו'. וכמו"כ הוא בהשגות הנשמות

בג"ע בבחי' היכל הג"ע בימות החול הוא בבחי' חיצוניות בלבד מה שהוא בבחי' מדה וגבול לפי ערך הנשמה כו'. אבל בשבת ויו"ט מתעלים בבחי' פנימיות מה שסתום ונעלם ואינו בבחי' מדה וגבול. וזהו עיקר עליית הנשמה מה שעולה דרך העמוד שבו הארת אור געה"ע שהוא בחי' פנימיות כו'. והנה כמשנת"ל בענין הילוך הנשמה שנעשה למטה בעוה"ז שזהו ע"י תומ"צ דוקא מפני שהם בחי' פנימיות שע"י דוקא מאיר בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו'. כמו"כ בתומ"צ גופא יש ג"כ פנימיות וחיצוניות, דבמצות יש מעשה המצוה היא חיצוניות המצוה, וכוננת המצוה ורעו"ד הוא בחי' פנימיות המצוה שה"ה מיחד יחודים עליונים בכוונה זו וממשיך אוא"ס במעשה זו. משא"כ המעשה עצמה בלבד בלתי כוונה שאינה אלא בחי' חיצוניות בלתי גילוי אור א"ס כו'. ולכך מי שמקיים המצות במעשה בלבד בלא כוונה משכנו בגן עדן התחתון ולא יעלה דרך העמוד הנ"ל שהוא הפנימיות כו', ומי שמקיים המצות בכוונה הפנימיות יעלה דרך העמוד מחיל אל חיל כו' בלתי שיעור וגבול כו'. וכמו"כ בתורה יש ג"כ סתום וגליא שהם פנימיות וחיצוניות דהיינו הנגלות לנו במעשה בלבד הסודות וסתרי טעמים שלהם. כמו מצות תפילין להניח במעשה בלבד אינו אלא חיצוניות וכשמכוון הכוונה במוחין עליונים שיש בפ' תפילין מה שהקב"ה מניח תפילין כמ"ש במ"א הוא בחי' הפנימיות ובחי' סתום דאורייתא, דעו"ג ארוכה מארץ מדה דקאי על פנימיות התורה דוקא כו' כמ"ש במ"א. ולזאת עיקר ההילוך והעלי' הוא בפנימיות התורה והמצות כשם שבכללות העלי' והילוך הנשמה ע"י התורה ומצות מפני שהם בבחי' פנימיות אוא"ס וע"י נמשך כח האוא"ס הבלתי בע"ג בהנשמה להיות בבחי' מהלך עד אין קץ כו', כמו"כ בתומ"צ גופא עיקר המשכת האור הוא בבחי' פנימיות התומ"צ שארוכה מארץ מדה כו', ועי"ז דוקא מתעלה חיצוניות תומ"צ לעלות בעא"ע בעצמות אוא"ס כו'.

ועפ"ז יובן ענין הילולא דרשב"י, דהנה בד"כ תלמידי ר"ע היו מקור התורה כידוע. אמנם כולם היו בבחי' גליא דתורה ורשב"י גילה הסתום והפנימיות שבתורה, והר"ע ההילוך והעלי' בבחי' הפנימיות כנ"ל במשל העמוד שע"ז דוקא נק' מהלך עד אין שיעור וקץ כו'. והוא מפני שהוליד יחודים עליונים בסודותיו שגילה כשהי' בגופו דוקא והמשיך בעולם למטה המשכת אור עליון דבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס גם להדורות שאחריו שיהי' העלי' עי"ז בבחי' עצמות אוא"ס בכאור"א בעבודתו בבחי' פנימיות חיצוניות התומ"צ להיות בחי' מהלך כו'. והיינו מפני שכל עיקר עסקו ועבודתו הי' בבחי' הפנימיות דוקא שעולה בעא"ע למעלה עד אין שיעור כו' וכמשל העמוד שעולה עד גובה הגג ונמשך ומחבר עם תחתית הרצפה כו'. ובזה חלוק הרשב"י ע"ה מכל הצדיקים, שעיקר עבודתם הי' בבחי' חיצוניות התורה שהוא בבחי' מדה וגבול. אבל הרשב"י הי' עיקר עבודתו בפנימיות התורה שגילה רזין דאורייתא כו', שהוא בחי' בלי גבול כו'. וזהו שנק' יום הילולא דוקא כשמחת חו"כ שזהו"ע ההילוך דנשמה בתולדות מעשי

הטובים שעושה פירי בעוה"ז הן בבחי' העלאה למעלה בעא"ע עד אין קץ. והן בבחי' המשכה בתוס' אורות ביחודים העליונים וכו'. ומה שנק' יום ההסתלקות דוקא יום הילולא מפני שיום ההסתלקות נגלה כל כולות עבודתו כל ימיו בבחי' העלאה והמשכה כו' כנ"ל, וביום זה נתעלה בבחי' היותר עליונה, ולכן גילה אז לתלמידיו סודות ורוזין עליונים כמבואר באד"ז שלמד עם התלמידים בעת ההיא כו' ולכן נק' יום הזה יום הילולא. וגם מפני שעיקר העלי' הוא בהסתלקות הנשמה מהגוף, שמה שעבדה בעוה"ז בהיותה בגוף בעבודה בתומ"צ מתעלה הנשמה לשם לאחזר הסתלקותה כו'. וזהו שא"ל שמואל לר"י שינא חטוף ואכול חטוף ושתה האי עלמא דאזלינן מיני' כבי הילולא דמי'. פי' עלמא דאזלינן מיני' שבה געשה ההילוך, וכנ"ל באורך דהנשמה כמו שהיא למעלה היא בבחי' עומדים, ורק כמו שנמשכה ונתלבשה בגוף אז היא בבחי' מהלך מפני הארת אר"ם הבלתי בע"ג שמאיר בהנשמה בהיותה בגוף דוקא כנ"ל הטעם. ועפי"ז פי' דאזלינן מיני' הוא מחמתו ומסיבתו דמיני' דייקא היינו בעוה"ז נעשה ההילוך כו'. וזהו דכבי הילולא דמי' כשמחת חו"כ ביחודם שכינה בניהם להליד תולדות בבחי' בלי גבול כו'. כמ"ש זכר ונקבה בראם כו' ויברך אותם כו'. וגם פי' דאזלינן מיני' דעיקר העלי' הוא בזמן ההסתלקות שאז עיקר עליית הנשמה מעבודתה בעוה"ז כו'. (ופי' כבי הילולא דמי' דהתולדות הם אח"כ כו'. ועמ"ש בת"ז תיקון ו' בענין אדהכי אלי' נחית כו' ובכ"מ שם). וז"ש חטוף ואכול חטוף ושתי דאי' במפרשי' דקאי על שמחה של מצוה, וידוע דשמחה של מצוה הוא בחי' פנימיות המצוה כמ"ש במ"א והיינו כנ"ל דעיקר ההילוך והעלי' הוא בבחי' הפנימיות דוקא כו'. וזהו ג"כ מה שיום הסתלקות הרשב"י נק' יום הילולא שהי' המקור שגילה בחי' פנימיות התורה שעייז נעשה הנשמה בבחי' מהלך בעבודתה בתומ"צ להלך ולעלות בעא"ע בפנימיות ועצמות אר"ם לאשתאבא בגופא דמלכא כו'.

בט"ד, פ' בהר, רנ"ד

פתח ר' יצחק ואמר דומה דחי לצבי או לעופר האילים הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים זכאין אינון ישראל זוכו למשכונא דא למהוי גביהו הדה"ד ונתתי משכני בתוכם משכונא דא שכינתא עילאה דילי גביכו.

והנה ענין שנותנין משכון הוא דבר יקר מאד בכדי שאפי' אם יתרחק מאד מ"מ הוא זוכר על המשכון ובודאי יבא אחריו כו' כך הקב"ה בעא

לדידא בהו בישראל מה עבד נטל כסופא דילי' ונחית לזו לישראל אל' הוא משכונא דילי גבייכו בגין דלא יתפרש מנכון לעלמין בשעתא דסליק רעותא דמלכא על מטרונותא ועל בנהא הוה סליק אגרינ' ונחית דרגין' וסליק כותלינ' כו'. והוה הנה זה עומד אחר כתלינו בבתי כנסיות ובתי מדרשות בשלש תפלות שהוא עת רצון דאתא לאסתכלי' ולאשגחא עלייהו, ובד"כ הוא בשבת ויו"ט. והנה להבין ענין זה הנה כתי' אנכי שלומי אמוני ישראל, ועל דרך הפשוט הוא מאמר סרה בת אשר שהיא השלימה לישראל דקא חשיב שם עי"ן נפש דיעקב ולא מצינו רק ס"ט עם יוסף ובניו והיא השלימה כו'. וע"ד הקבלה היא קאי על מל' דאצ"י שהיא משלמת לישראל, כי ישראל הוא ז"א דאצ"י. והנה ז"א הוא רק בעל ט"ס והמל' משלמת למגין' עשר כי מלכות עשיראה דכולא. וכיאר ענין המצו' הענין הוא כי הנה כדי שיהי' התחברות או"א"ס הבלתי בע"ג בתכלית עם הנבראים בע"ג כמו שרפים וחיות ואופנים ואפי' גשמות שהם בע"ג הוא רק ע"י ע"ס דאצ"י, כי אצ"י הוא הפרשת הארה כמו ויאצל מן הרוח אשר עליו. כי משה אמר מאין לי בשר שלא הי' יכול להשפיל א"ע במדרי' בשר, ואפי' לאחר שנתברר שנעשה מזה אהבה ברשפי אש ג"ז היא שפלות לגבי משה כי משה הוא בחי' מה בעצם ע"כ לא הי' יכול להמשיך רק המן כי המן הוא מוונא דחכמתא. וא"כ כדי ליתן בשר לעם התוצר' להאציל הפרשת הארה על שבעים הזקנים, והם הי' יכולים להמשיך בחי' בשר. וכמו"כ כדי שיתהוו נבראים יש מאין מאוא"ס הוא ע"י אצ"י הפרשת הארה מאוא"ס שנאצלו ממנו ע"ס כמו חסד כו', ואח"כ יכול להיות שיתהווה חכ' דברי', הגם שאין ערך חכ' דבריאה לחכ' דאצ"י, כי חכ' דאצ"י הוא אבת חכים ולא בחכ' ידיעא מ"מ כיון שנק' בשם חכ' יכול להיות מקור ושרש לחכ' דבריאה ע"ד דוגמא אין לך עשב מלמטה שאין לו מול מלמע' המכה בו. שא"א לומר שמתיקות הגשמי שיש בפרי הוא ממש אותו מתיקות שיש במול אלא ע"כ שם הוא באופן אחר, מ"מ הוא מקור ושרש למתיקות גשמי. כמו"כ למעל' חכ' דאצ"י הוא שרש לחכ' דברי' וכמ"ש תהר יוצא מעדן להשקות את הגן, הרי שנמשך ע"י הנהר מעדן שהוא חכ' דאצ"י לגן שהוא בבריאה, וכן בחסד כיון שנקרא בשם חסד נמשך מזה שיהי' מכלכל חיים בחסד.

והנה באצ"י גופא יש שני בחי' ז"א דאצ"י ומל' דאצ"י, ובדרך פרט יש ד' בחי' חו"ב בחי' י"ה וז"א ומל' בחי' וי"ה. והנה בחי' מל' הנה אף שנתהווה בחי' אצ"י מ"מ לא הי' יכול להתהוות מהם עולמות נפרדים לפי שהם בתכלית הביטול לפי שבאצ"י איהו וחיותו יחד בהון והמה קשורין במאצילן כשלהבת הקשורה בגחלת. וכמו שמצינו אידי דטריד למבלע לא פליט, וכמ"ש במשה כי כבד פה וכבד לשון אנכי לפי שמשה הי' בחי' מ"ה בעצם וכמ"ש תחנו מ"ה ע"כ לא הי' יכול להשפיל א"ע גם בתורה שבכתב ושבע"פ. הגם שתורה היא מאד געלה מ"מ כיון שמשה הי' בתכלית הביטול ע"כ לא הי' יכול להשפיל א"ע בבחי' השפעה לזולתו. וכך מע"ס דאצ"י

לא הי' יכול להתהוות עולמות בי"ע לפי שהם בתכלית הביטול. ע"כ הוצרך שיהי' בחי' מל' כי מל' הוא בחי' יש והתגלות המדות, כמו מל' שבחכ' הנה מה שניכר ונראה החכ' זהו הנק' בחי' מל' וכן חסד כו'. כמו למשל אהבה הנה האהבה אינה נראה וניכר לזולתו, אבל במה שנותן דבר לחבירו בזה הוא ניכר ונראה האהבה, וזהו מל' שבחסד. וזהו כמ"ש ואהרן אחיך יהי' נביאך מלשון גיב שפתים, שהוא בחי' דיבור. אבל משה לא הי' יכול להשפיל א"ע בבחי' דבור. הגם שאהרן הי' ג"כ בחי' מ"ה אך לא הי' בערך משה שהי' בבחי' מ"ה בעצם וכתי' והאיש משה עניו מאד מה שלא נאמר כן באהרן, וענה גדולה מכולן כו'. ולכן ע"י מל' דוקא שהוא בחי' גילוי ע"כ יכול להיות התהוות עולמות נפרדים. והדוגמא לה מתושב"כ ותושב"ע"פ, הגם שכל מה שיש בתושב"ע"פ הכל נכלל בהעלם בתושב"כ, מ"מ לא היו יודעים מתושב"כ כולם כמו למשל מצות שבת שכתובה בתושב"כ בקיצור ואין אנו יודעים איזה מלאכה מותר לעשות ואיזה אסור ובתושב"ע"פ נת' הכל באריכות כל דין ודין, וזהו לפי שתושב"ע"פ מל' קרינן לה שהיא בחי' גילוי. והנה באמת שרש המל' הוא גבוה מאד נעלה לפי שזהו תכלית המכוון שיהי' דוקא עולמות בע"ג, וזהו א"א כ"א דוקא ע"י המל' ע"כ שרשו גבה מאד וכמ"ש במדרש ע"פ אלה הדברים אשר דיבר משה וכי מגין למשה בחי' הדיבור הרי אומר כי לא איש דברים אנכי אלא ע"י מ"ת. והענין הוא כי במ"ת הי' התגלות אלקות מבחי' אנכי מי שאנכי ע"כ זכה לבחי' הדיבור, כי שרש הדיבור הוא דוקא מבחי' גבוה מאד. וזהו מ"ש מי שם פה לאדם הלא אנכי הוי', אדם היינו ז"א דאצי' ופה הוא בחי' מל' דהיינו ההתגלות של מדות דאצי' הוא מבחי' אנכי כו'. וזהו אנכי שלומי אמוני ישראל שהוא בחי' מל' שרשו הוא מבחי' אנכי. וזהו ששכינתא הוא דבר יקר מאד לפי ששרש המל' הוא גבוה מאד. וזהו ונתתי משכני בתוכם שמשכונא דילי בגויכי דוקא לפי שישאל מקבלים עליהם עומ"ש, וגם ע"י תומ"צ ממשיכים בחי' מל' לפי שרמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים דמלכא, דהיינו ששרש רמ"ח מצות הוא בט"ס דז"א לפי שטפ"ט הוא פ"א וג"פ פ"א כנגד כלים פנימים ואמצעים ותיצונים הוא רמ"ג וה"ח המגדילים הוא רמ"ח. וע"י מעהמ"צ ממשיכים בחי' אוא"ס המלוּבש בז"א בבחי' מל'. וזהו שנק' בשם פיקודין כמו למשל פקודת המלך שמצוה לעשות כך וכך, שיש בזה חכ' עמוקה למה מצוה כך, ובמה שמקיימין את מצות המלך במעשה בזה נשלם רצונו וחכמתו של המלך. וכך ע"י מעהמ"צ ממשיכים ט"ס דז"א בבחי' מל'. וזהו הוי' אחד א"ח ד' ט"ס דז"א שנמשכים במל', וזהו"ע ונתתי משכני בתוכם. והנה להבין ענין גלות השכינה הנה ידוע ששם ב"ן נפל בשבירה, דהיינו שבחי' מל' שהוא בחי' יש והתנשאות דקדושה נפל למטה בבחי' יש דקליפה, וכמו שא' פרעה לי יאורי ואני עשיתיני שהוא בבחי' התנשאות. הגם דקרו לי אלקא דאלקי' כו' ובטלים אל הקדושה. אך הוא רק מעט מזעיר ומחשבין עצמן ג"כ ליש הדבר, וזהו סוד גלות השכינה דהיינו שכתר מל' שהוא בחי' התנשאות ויש דקדושה נפל למטה בע"ש ומחשיבין א"ע ליש ודבר כו'. בשעתא דסליק

רעותא דמלכא על מטרונותא ובנהא סליק אגרין, דהנה שרש יניקת החיצונים הוא דוקא ממקום גבוה וכמ"ש רם על כל גוים הוי' שמקבלים מבחי' רם רוממות הוי' וכמ"ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, לפי שלגבי עצמותו הכל שוים וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו'. וזהו רצון אתיות צנור דהיינו שיהי' לו הרצון בתומ"צ הוא ע"י צמצום עצום. וזהו כד סליק רעותא דמלכא צריך לסלק אגרין היינו מקיפים עליונים שהוא בחי' בעל הרצון מקור כל הרצונות, ומשם דוקא יומשך הרצון בתומ"צ לפי שאין הדינין נמתקין אלא בשרשן, וכמ"ש בפורים חייב אינש לבסומי עד דלא ידעי כו', דהיינו שאפי' במקום שארור המן וברוך מרדכי שוין שם לפי ששם כחשיכה כאורה מ"מ משם גופא יומשך שיהי' ארור המן וברוך מרדכי, לפי שאין הדינין נמתקים אלא בשרשם דוקא, חזו סליק אגרין. ואח"כ נחית דרגין שיומשך בהתגלות ובירידת המדרי' למטה דוקא. ואח"כ סליק כותלין כו', דהנה החילוק שבין ברי' ליצי' ועשי' היינו שבבריאה רובו טוב ומיעוטו רע וגם הרע מובדל מן הטוב וביצי' חציו טוב וחציו רע ובעשי' רובו רע ומיעוטו טוב, הרע מעורב בטוב. וזהו סליק כותלין דהיינו בברי' ששם הרע מובדל מן הטוב ע"י כותל המפסיק בין טוב לרע. כי בעשי' מפני ששם מעורב טורר ע"כ הרע מחשיך על הטוב ואינו יכול להסתכל שם, דהיינו שאינו יכול לקבל זה הגילוי אלא סליק כותלין בברי' ששם מובדל הטוב מן הרע ושם הוא הגילוי רעותא דמלכא. וזהו כמו שמצינו החילוק שבין שבת וי"ט ליומין דחול, שבשבת וי"ט הגילוי בברי' וביומין דחול הגילוי בעשי' ורק ע"י דרך מעבר בלבד הוא ע"י יצירה וברי'. לפי שבשבת וי"ט שהגילוי מבחי' מחין דאבא ומחין דאימא אינו יכול להתקבל הגילוי למטה בעשי' אלא הגילוי הוא בבריאה, ויצי' ועשי' עולים ונכללים בברי', וזהו סליק כותלין לאסתכלא ולאשגחא עליהו. וזהו דומה דודי לצבי או לעופר האילים, שעיקר הגילוי הוא בברי' כמו בשבת וי"ט, רק צריך שיומשך זה גם למטה בעשי', הנה זה דומה לצבי שהצבי קל ברגלים ורץ מהר, כך מה שנמשך למטה הוא בוריוות שהוא בוריוות שהוא רק דרך מעבר בלבד כו'.

בס"ד, פ' בחוקותי, רנ"ד

וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור כו', וצ"ל מ"ש אצל יעקב וזכרתי שמשמע שתמיד הוא זוכר ברית יעקב ואינו שייך ע"ז שכחה כלל, משא"כ אצל אברהם כתיב אזכור שמשמע להבא שיכול להיות בחי' שכחה רק שיוכור על ברית אברהם כו'. הנה ארז"ל

כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה שנא' ולא יקרא עוד שמך אברם והי'
 שמך אברהם, אלא מעתה הקורא לישראל יעקב ה"נ, ומשני שאני התם דחור
 ואהרתי קרא וקרא אותו יעקב, וי"ל זה גופא למה חזר ואהרתי קרא שבאברהם
 דקדק שיקרא דוקא בשם הנשתנה אברהם כו' ולא אברם בשם הקודם. משא"כ
 ביעקב שאע"פ ששינה את שמו מ"מ לא עקר שמו הראשון לגמרי שם יעקב
 כו'. והענין הוא דהנה כתיב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ
 לא שמתני, וארז"ל שהוא קאי על התורה שנא' בה והגית בה יומם ולילה.
 והיינו שאם לא יקבלו ישראל את התורה לא הי' בורא שמו"א כו'. והנה כיון
 שנא' בתורה והגית בה יומם ולילה דוקא עכצ"ל שיש בה בחי' יום ולילה
 היינו שהוא בחי' תושב"כ ותושבע"פ, תושב"כ נק' יום ותושבע"פ נק' לילה
 וכמ"ש יום ליום יביע אומר ולילה ולילה ללילה יחווה דעת שהוא בחי' תושב"כ
 ותושבע"פ, וזהו משארז"ל ע"פ ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה.
 ומנא ידע משה אימתי יום ואימתי לילה, ומשני בשעה שהי' עוסק בתושב"כ
 הי' ידע שהוא יום ובשעה שהי' עוסק בתושבע"פ הי' יודע שהוא לילה.
 והנה באמת יש כמה בחי' שנק' יום ולילה כמ"ש וידעת היום והשבות אל
 לבבך כי הוי' הוא האלקים, פי' וידעת היום כמו שהיום הוא עם הלילה ושניהם
 אחד, וכמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, כך הוי' הוא האלקים כו' שנק'
 ג"כ יום ולילה (וע' בלק"ת בפ' ואתחנן בד"ה וידעת היום, דרוש השני) ששם
 הוי' הוא בחי' יום שהוא התגלות אוא"ס וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים
 ששם הוי' הוא בחי' שמש שהוא בחי' יום, ושם אלקי' הוא בחי' לילה כו'
 שהוא צמצום והסתר כו', ובזה יובן הקושיא למה לא נעקר שם יעקב לגמרי
 כמו שם אברם כו', דהנה איתא בזהר ששם יעקב וישראל הוא כנגד שם הוי'
 ואלקים שהוא בחי' יום ולילה, ולכך כמו שא"א להיות יום בלא לילה כך
 צ"ל ב' השמות של הוי' ואלקים כמריכ יעקב וישראל שהוא כנגד ב' השמות
 אלו צ"ל ג"כ ב' השמות דוקא כו' שהוא ג"כ יום ולילה ישראל הוא בחי'
 יום ויעקב הוא בחי' לילה, וזהו ג"כ מ"ש ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו
 עד עלות השחר, ואח"כ אחר עלות השחר ויאמר לו לא יעקב יקרא עוד
 שמך כ"א ישראל, נמצא בלילה נק' בשם יעקב, ואח"כ ביום נק' ישראל כו'
 כי שרית עם אלקים שהוא בחי' שם הוי' והיינו כי מתחלה הי' מרכבה לבחי'
 שם אלקים וע"כ הי' שמו יעקב ואח"כ נעשה מרכבה לבחי' שם הוי'
 שהוא בחי' יום נק' ישראל כו', ומ"מ צ"ל ב' השמות יעקב וישראל כמו
 שצ"ל ב' השמות הוי' ואלקים כו', והנה תורה ותפלה נק' ג"כ יום ולילה
 שתפלה הוא בחי' ומדרגת לילה ותורה הוא בחי' יום וכמ"ש בזהר ע"פ
 עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה, שמחה בצפרא ורננא ברמשא, רינה
 שהוא בחי' תפלה הוא ברמשא שהוא בחי' לילה ות"מ שהוא בחי' שמחה
 וכמ"ש תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה כו' שהוא בחי' שמחה ש"מ
 הוא בצפרא כו' שהוא בחי' יום כו'.

והנה להבין למה נק' בשם יום ולילה דוקא, צ"ל מתחלה ענין הוי' ואלקי' שנק' בשם יום ולילה למה נק' שם אלקים שהוא בחי' מל' לילה דוקא, הענין הוא דהנה כתיב בראשית ברא אלקים שהבריאה נתהווה מבחי' שם אלקים שהוא בחי' צמצום וכמ"ש מל' מכ"ע שכל התהוות העולמות נמשך רק מבחי' מל' בלבד שהוא רק בחי' זיו והארה בעלמא מעצמותו וכמ"ש מלך שמו נק' עליהם שהוא רק בחי' זיו והארה בעלמא כו' לפי שאם הי' גילוי עצמותו לא הי' יכול להיות עולמות בע"ג יש ודבר בפ"ע אלא הי' הכל בטל אצלו כביטול זיו השמש בשמש כו', וכדי שיהי' עולמות בע"ג בחי' עם מל' עוממות שהם יש ודבר נפרד זהו דוקא ע"י בחי' מל' שהוא רק הארה בעלמא, וזהו מלכותך מל' כ"ע שכדי שיהי' בחי' עולמים בחי' העלם והסתר זהו דוקא ע"י מל' כי מל' הוא בחי' רוממות והתנשאות וכמו שאנו רואים למטה במלכותא דארעא שעיקר בחי' מלוכה זהו מה שמרום ומתנשא מעם ומובדל מעם, וכל מה שמרום יותר תפול אימתו יותר, אבל אם הי' בקירוב עם העם אין זה נק' מלוכה כו' שבזה חלוק מדת המלוכה משאר המדות ובשאר המדות הם בקירוב, משא"כ מלוכה הוא דוקא בריחוק ומה שמרחיק א"ע ומתנשא מהם זהו עיקר בחי' מלוכה, וכך למעלה במלכותא דרקיע שבחי' מל' זהו מה שמובדל ומרום כו' וכמ"ש המלך המרום לבדו המתנשא, כו', שבזה שהוא מובדל ומרום מהם ואינו מאיר בקירוב אלא בבחי' ריחוק והתנשאות ואינו מאיר בעולמות אלא רק זיו והארה בעלמא מבחי' מל', זהו עיקר חיותם וקיומם, ואם לאו לא הי' באפשרי להיות עולמות לפי שהיו בטלים במציאות ממש כו', וכדי שיהיו עולמות בע"ג בבחי' זמן ומקום זהו ע"י מל' כו', וזהו מ"ש מלכותך מל' כ"ע וממשלתך בכל דור ודור, עולמים הוא בחי' מקום ודור ודור הוא בחי' זמן ותהוותם דוקא ע"י בחי' מל' כי התהוות הזמן הוא במל' מלך ומלך וימלוך שהוא בבחי' שם אלקים משא"כ שם הוי' שהוא בחי' ז"א שם הוא עדין למעלה מן הזמן גשמי, כי הוי' הוא בחי' הי' הוה ויהי' כא' ממש כו', וזהו שהמל' נק' לילה שהוא בחי' חשך כי חשך הוא העדר האור והגילוי, כי כדי שיהי' מקור לעולמות הוצרך להיות צמצום האור העצמי ולא יהי' מאיר בקירוב כ"א בריחוק וע"כ נק' המל' לילה, הנה להבין פי' כל הוי' הוא האלקי, הענין הוא שאעפ"י שהלילה הוא בחי' חשך העדר האור מ"מ מאיר אור גם בלילה שהוא בחי' אור הלבנה שנק' מאור הקטן, והלבנה מקבל אורה מן השמש כו', א"כ גם האור שמאיר בלילה זהו ג"כ ע"י השמש, וכך למעלה אע"פ שכל העולמות נתהוו מבחי' מל' מ"מ שרשן ומקורן הוא מבחי' שם הוי' כו', וזהו כי הוי' הוא האלקים שהוא כולא חד כו', וזהו מ"ש כברייתו של עולם ברישא חשוכא הדר נהורא כו', והיינו שמתחלה צ"ל בחי' חשוכא דוקא שהוא בחי' העלם העדר האור לגמרי כו'.

ומעתה י"ל מ"ש אם לא בריתי יומם ולילה, כי ברית הוא בחי' התקשרות והתחברות והיינו שצ"ל בחי' התקשרות והתחברות יום ולילה כו', וצ"ל מהו ההתקשרות והתחברות של יום ולילה, הענין הוא דהנה כתיב ויבדל אלקי' בין האור ובין החשך כו'. והנה כיון שכתביב ויבדל בין האור ובין החשך משמע שקודם הבדלה הי' ביחד רק שאח"כ הובדלו, וכמשארז"ל עד שלא גבה"ע הי' אור וחשך משתמשינ בערבובי', ולכאורה אינו מובן זה איך יכול להיות אור וחשך יהיו משתמשינ בערבובי'א שממ"נ אם הוא אור ממילא אינו חשך שהרי מעט האור דוחה הרבה מן החשך ואם הוא חושך ממילא אינו אור, אך הענין הוא דהיינו שמתחלה היו כלולים החשך באור, וכמו שמצינו דוגמא לזה באדם וחוה שמתחלה דו פרצופי' נבראו וכמ"ש אחר וקדם צרתני נמצא שהי' חוה כלול מתחלה בהעלם, וזהו שחווה הוא בגימ' המילוי של שם הוי' במילוי אלפי"ן שהוא בחי' שם מ"ה בגימ' אדם, והנה המילוי הוא בחי' העלם, והיינו שחווה הי' כלול מתחלה בהעלם באדם, וזהו ולילה ללילה יחווה דעת שחווה הוא בחי' לילה והי' כלולה באדם, שזהו כמל' התכללות החשך באור כו' ואח"כ נסדרו ויבן ה' אלקים את הצלע כו' ויביאה אל האדם כו', והיינו כדי שעי"ז נעשה יחוד פכ"פ שמתחלה היו רק בחי' אב"א כו', והנה כמור"כ יובן גם כן שמתחלה הי' החשך כלול בהעלם באור, ואח"כ ויבדל כדי שעי"ז יהי' יתרון האור וכמ"ש כיתרון האור, מן החשך דוקא, ולהבין פי' וביאור שהי' החשך כלול בהעלם בהאור כו', הענין הוא דהנה חשך הוא בחי' מל', והנה מל' הוא בחי' דבור שהוא בחי' אותיות, והנה אותיות הוא בחי' אחרונה שהוא בחי' דומם וכידוע שיש דצח"מ, והנה דומם הוא בחי' אותיות וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו', וצומח הוא בחי' מדות שיש בהם קטנות וגדלות, וחי הוא בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי' כו', נמצא שאותיות הוא בחי' אחרונה, והנה מ"מ אנו רואים שאותיות הם לבוש עצמי' לנפש שהרי א"א לחשוב שכל בלתי אותיות המח' ומיד שגולד השכל גולדו האותיות עמו כו', וזהו כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' שתיכף ומיד שגולד השכל גולדו עמו האותיות, וכך למעלה כתיב ה' מלך גיאות לבש שהיא בחי' לבוש עצמי' כו' אך מ"מ הם לבוש לשכל שהשכל הוא למעלה מבחי' אותיות, והנה בזה גופא יש שני בחי', דהנה אנו רואים למשל כשאדם משכיל שכל ובא על עומק השכל יכול הוא לפשוט את האותיות ולהליבשם באותיות אחרים וא"צ לאותיות אלו דוקא וכמו למשל תוס' ורא"ש ור"ן שאומרים השכלה אחת, וכל א' מלביש השכלה זו באותיות אחרים, והיינו לפי שהם באו על עומק השכל ע"כ יכול לפשוט את אותיות אלו ולהליבשם באותיות אחרים כו'. אך כשלא הגיע על עומק השכל אף שמבין את השכל וסברא היא מ"מ אינו יכול להליבש את השכל וסברא היא באותיות אחרים, וכמו למשל תלמיד שמקבל שכל וסברא מן הרב ולא הגיע עדין על עומק הסברא אף שהוא מבין את הסברא היא אם ילביש אותו אחר את השכל הנ"ל באותיות אחרים לא יבין את השכלה היא רק ע"י אותיות אלו שהסביד

אותו הרב יכול להבין ולהשכיל את השכל כמו שהוא כו', ובוזה יובן ענין
 אור וחשך משתמשינן בערבוביא, דהנה אותיות הוא בחי' חושך לפי שהם
 לבוש לשכל שהם מעלימים ומסתירים על גילוי השכל, אך כשמבין את השכל
 ע"י האותיות כמו התלמיד שמבין את השכל ע"י האותיות נמצא שאותיות
 אלו הם שייכים לשכל והם מתחברים עמו, והו אור, וחשך משתמשינן בערבוביא
 שאור הוא בחי' שכל וחשך הוא בחי' האותיות ומשתמשינן שניהם כא' שהשכל
 נתגלה ע"י האותיות אלו דוקא והאותיות הם שייכי' לשכל כו', אך אח"כ
 כשיבא על עומק השכל ומשיג אותו בטוב או א"צ לאותיות אלו דוקא ויכול
 להלביש את השכל באותיות אחרים, זהו ההבדלה שנעשה בין האור ובין החשך
 כיון שאינו צריך לאותיות אלו דוקא, וכך למעלה הנה המל' שהיא בחי' דבור
 אותיות בעשרה מאמרות נבה"ע בדבר ה' שמים נעשו ה' כלול מתחלה בחי'
 דהיינו שהי' מאיר בחי' גילוי חכ' במל' כמו אותיות שע"י אותיות כאלו נתגלה
 השכל והתלמיד מבין את השכל מאותיות אלו, והו אור וחשך משתמשינן
 בערבוביא, וכדי שיהיו עולמות בי"ע בראת יצרת כו' עלמין סתימין ועלמין
 דאתגליין זהו דוקא ע"י ויבדל בין האור ובין החשך שלא יהי' מאיר בגילוי
 בחי' השכל באותיות רק הארה מצומצמת וכמו למשל מי שחוזר הלכות בע"פ
 ואינו משים עיניו בזה ואינו חוזר רק באותיות לבד שאינו מאיר השכל באותיות
 אלו או כמו למשל תלמיד קטן אע"פ שרואה את האותיות מ"מ אינו מבין את
 השכלה כו', והו ויבדל בין האור ובין החשך שנעשה הבדלה עד שלא יהי'
 מאיר באותיות שהיא בחי' מל' גילוי בחי' חכ' כו', והו ג"כ ענין מ"ש יהי'
 רקיע ויהי מבדיל בין מים למים שמתחלה עד שלא נבה"ע ה' מים במים,
 והיינו כי מים הוא בחי' חכ' שהוא בחי' השפעה שירד מגבוה לנמוך,
 והנה יש שני בחי' חכ' ח"ע וח"ת שהוא מקור לעולמות, והנה מקודם
 הי' מים במים, והיינו שהי' מעורב וממילא לא היו מ"ע בתכלית העילוי,
 ומ"ת לא היו בתכלית ההגשמה רק ע"י הבדלה שנעשה ביניהם ע"י מ"ע
 נתעלו למעלה יותר ממ"ת ומ"ת ירדו למטה יותר כו', עד שנעשו מקור
 לעולמות גשמי', וכך מתחלה הי' אור וחשך משתמשינן בערבוביא שהי'
 מאיר גילוי בחי' חכ' במל' וכדי שיהי' מקור לעולמות הוצרך להיות הבדלה
 ביניהם שלא יהי' מאיר בחי' חכ' במל' רק שיהי' חשך לבד, והו ענין
 הפרסא המפסיק בין אצי' לבריאה שהוא בחי' אותיות המסתירים כו', וד"כ
 הוא בחי' אורות וכלים שמתחלה היו מאירים ומתלבשים האורות בכלים, אך
 כדי שיהיו עולמות בי"ע זהו ע"י כלים עצמן כי מל' כלים דו"א נעשה מקור
 לג' עולמות בי"ע כו'.

אך הנה ע"י ההבדלה נעשה אח"כ בחי' גילוי אור יותר וכמ"ש באדם
 וזהו שע"י הנסירה ונעשה פרצוף בפ"ע ע"י נעשה יחוד פב"פ
 וע"י נעשה תוס' ברכה וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם כו', שע"י
 שזכר ונקבה בראם כא"א פרצוף בפ"ע ע"י ויברך אותם כו', וכך ע"י

הבדלה שהבדיל בין האור והחשך ע"ז נעשה גילוי אור יותר כי יתרון האור מתוך החשך דוקא דהיינו מה שמבררין את החשך ומהפכין את החשך לאור ע"ז נעשה גילוי אור יותר, וזהו מ"ש בזהר כל מאן דלא מהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא לית לי' חולקא לעלמא דאתי כו', והנה עיקר בירור והתהפכות החשך הוא ע"י התפלה כו', כי תפלה הוא בחי' חשך דהיינו מה שמתבונן איך שכל העולמות נמשכים רק מבחי' מל' זיו והארה בעלמא שהוא בחי' חשך, ע"ז רוצה לצאת מן החשך ונתהווה לו רצון ותשוקה לעצמות אוא"ס כו', וזהו מ"ש בזהר רננא ברמשא, כי הנה רינה הוא בחי' שיר וניגון, והנה בניגון יש שני בחי' ניגון של שמחה וניגון של מרירות, והנה הניגון של שמחה שאין אדם מגן אלא מתוך שמחה, ואיך הניגון הוא במרירות אך הענין הוא שהוא בחי' ניגון מה שיוצא מתמרירות. ועצבות ולכך הניגון הוא במרירות דהיינו שנזכר על המרירות שיצא מהם כו', וזהו ענין תפלה כי תפלה הוא בחי' התבוננות איך שכל העולמות הוא בחי' זיו והארה שהוא בחי' חשך ולילה ונעשה לו אתבה ותשוקה לעצמותו ומהותו כו' ע"כ נק' בחי' רינה. וזהו מ"ש וצדקתך ירננו שהוא קאי על המלאכים שיש להם ג"כ רינה, שע"י שמתבוננים שכל חיותם וקיומם הוא מבחי' וצדקתך שהוא בחי' מל' צדק מל' קדישא שהוא בחי' חשך ע"כ נעשה להם רינה רוי"ש ותשוקה אל עצמותו ומהותו כו', וזהו מ"ש תנותן ומירות בלילה, נפשי איתידך בלילה שע"י לילה דוקא שהוא בחי' חשך נעשה בחי' תשוקה בכלות הנפש ממש אל עצמותו ומהותו ממש, וכמ"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים כו', שדוקא בארץ ציה נעשה התשוקה ביתר שאת ויתר עז, וע"ז הי' מבקש דוד כן בקדש חזיתך כו', והנה כמ"כ למעלה בחי' מל' נק' תפלה וכמ"ש ואני תפלה כו' למען יזמרך כבוד ולא ידום, נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה לפי שהוא בחי' חשך והעלם ונעשה מקור לבי"ע ע"כ תשוקתה לצאת מן החשך וההעלם וליכלל באצי', והנה ע"ז נעשה ברית יום ולילה שהוא התחברות יום ולילה ממש דהיינו שיהי' גילוי בחי' שם הוי' שהוא בחי' יום למטה ממש, וזהו ענין התורה כי תורה הוא בחי' יום וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום והיינו שבתורה הוא גילוי בחי' שם הוי' ממש, וזהו ויהי ערב ויהי בקר יום אחד שע"י ערב ובקר ביחד דוקא נעשה אח"כ גילוי בחי' אחד וכמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד ופרכינן אטו האידנא לאו אחד הוא אלא האידנא לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב בהוי' ונקרא בשם אד', משא"כ לע"ל יהי' נכתב כמו שנקרא דהיינו שיהי' גילוי בחי' שם הוי' למטה ממש, וזהו ג"כ ענין יתרון האור מן החשך דוקא. שע"י ערב נעשה גילוי בחי' אחד התחברות יום ולילה ממש, והיינו שיהי' מאיר גם בלילה כמו ביום ממש ולא כמו עתה שבלילה אינו מאיר כ"א הארה מועטת שהלבנה מקבל מאור השמש אלא שיהי' מאיר השמש עצמו בלילה וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה כו', וזהו מ"ש אם לא בריתי יומם ולילה בתוס' מ"ם, והיינו שזהו כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו שהוא יום דאזיל

עם כולתו יומין שהוא בחי' חסדו העצמי' כו', אך זהו ע"י ובלילה שירה עמי
 שע"י לילה דוקא נמשך בחי' חסדו העצמי, וע"כ נק' תפלת הערב דהיינו שע"י
 הערב דוקא נעשה תערובות שהוא בחי' התחברות יום ולילה, וכמו ממולח
 טהור קדש שהוא בחי' תערובות, וזהו ע"י בחי' מלח וכמ"ש ברית מלח עולם
 הוא שע"י מלח נעשה בחי' ברית התחברות כו', והיינו כמו שהמלח מוצץ
 את הדם, ואח"כ נותן טעם בבשר, כך ע"י התפלה הוא בחי' התהפכות
 הדם כי הדם הוא הנפש בבחי' אתכפי' סט"א ולצאת מן החשך ואח"כ נותן
 טעם שהוא המשכת מדת יום שהוא בחי' תורה כו', וע"כ צריך לחבר מדת
 יום בלילה ומדת לילה ביום, וכמ"ש גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור,
 וכן בשחרית יוצר אור ובורא חשך, אך הנה זה הכח שיכול להפוך את החשך
 זהו ג"כ ע"י התורה, כי הנה מבואר שבתורה יש ג"כ בחי' לילה שהוא בחי'
 תושבע"פ, והיינו שהוא רק הכח לברר כי יש שני בחי' במל' שנק' לילה,
 מה שמל' נעשה מקור לעולמות והב' מ"ש בת"ז מלכות פה תושבע"פ קרינו
 לה, והוא רק בחי' כח המברר לברר כי תושבע"פ נק' אילנא דטו"ר שהוא נותן
 כח לברר את עה"ד טו"ר כו', וזהו מ"ש ולילה ללילה יחזה דעת שע"י לילה
 שהוא בחי' תושבע"פ ע"י מבררים את בחי' לילה בחי' חשך והסתר שנעשה
 לאחר הפרסא, וא"ל שזהו כמו שהלבנה מאיר בלילה ואעפ"כ מקבלת אורה מן
 השמש נמצא שאפי' אור הלבנה הוא ג"כ מן השמש כו', וכך אפי' תפלה שהוא
 בחי' לילה שהוא מהפך את החשך זהו ג"כ ע"י התורה כו', אך עכ"פ מובן
 מזה שהוא הכל אחד והלילה צריך ליום והיום צריך ללילה, וזהו ויהי ערב
 ויהי בקר יום אחד שע"י שני הבחי' נעשה גילוי בחי' אחד כו'.

והנה בזה יובן מ"ש ימים יצרו ולו אחד בהם, והנה ימים הוא בחי' לבושים
 וכמ"ש בזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים כאינון יומין עילאין שהימים
 נעשי' לבושי' לנפש, וזהו ימי שנותינו בהם שבועים שנה שניתן לכל א' ימים
 ושנים כפי מספר הלבושין שצריך לתקן נפשו אך זהו דוקא ע"י תו"מ מה שעושה
 ומקיים המצות בימים ע"י נעשה בחי' לבושים לכך צריך לקיים בכל יום דוקא
 מצוה אחת וכאשר חסר מצוה אחת חסרה לבושה חדא ואינו נתקן במה שיקיים
 שני מצות ביום השני כו', וזהו ולו בו"ו ולא באל"ף שע"י מ"ע ומל"ת
 נעשים לבושי' לנשמה בכדי שתוכל ליתנות מזיו השכינה ויוכל לקבל גילוי
 בחי' אחד זהו דוקא ע"י הלבושי' של מ"ע ומל"ת שמקיים בכל יום כו',
 וצ"ל למה צריך הנפש ללבושים כו', אך הענין הוא, דהנה כתי' דע מאין
 באת ולאן אתה הולך כו', והנה מ"ש מאין באת היינו שרש הנשמה הוא
 מבחי' אין שלמעלה מהחכ' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, כי חכ' היא ראשית
 ההשתל' שהוא בחי' יש, משא"כ למעלה מן החכ' הוא בחי' אין שאינו מושג
 כלל שהיא למעלה מן ההשתלשלו', וזהו דע מאין באת שרש הנשמה הוא
 מבחי' אין שאינו מושג דהיינו למעלה מן החכ' כי יש שני בחי' בנשמה,
 א' הנשמה שמתלבשת בגוף שמשכנה במוח שהוא בחי' חכ' המשכלת ומתבוננת
 באלקות כו', והב' הוא בחי' מול של הנשמה שאינה מתלבשת כלל בגוף אלא

שהיא נשארה למעלה וכמשארז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, והנה מול של הנשמה הוא בחי' אין ששרשה למעלה מן הזכ' וכמ"ש ונזלים מן לבנון ששרשה הוא מבחי' לובן העליון שהוא בחי' כתר כו', וזהו שארז"ל אין מול לישראל היינו שאין הוא מול לישראל, והיינו שיש שני בחי' ביטול בנשמה, א' מצד ההבנה והשגה שע"פ חכ' וטו"ד, והב' ביטול עצמי שלמעלה מן הטעם כו', והיינו לפי שזה הביטול נמשך מבחי' אין מול של הנשמה, ולכך נק' מול לפי שהוא המקור להיות יוול ממנו ההשפעה ורוח חיים להחיות רוח שפלים גם שפע אלקי' והרהורי תשובה שבאים לאדם הוא מכח בחי' המול כי אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי שרואה ושומע הכרוזין שלמעלה ב"ק יוצאת ומכרות ועי"ז משפעת למטה להיות התעוררות בלב כו', כי התארה שירדה ונתפשטה למטה אינו דבר נפרד לגמרי ממקורה ושרשה שלמעלה, וזהו מאין באת ולאן אתה הולך שהוא בחי' זמן ומקום, וכמו אנה פניך מועדות.

וזהנה מעתה י"ל למה ירדה הנשמה בגוף ממקום גבה כ"כ להתלבש בגוף ומקום, שבודאי היא ירידה גדולה מאד מאיגרא רמה כו' וא"כ בודאי שהוא ירידה צורך עלי' וי"ל מהו העלי' כו', והענין הוא דהנה אין אותיות אני, והנה אני הוא בחי' מל' וכמ"ש ואני תפלה ואני בתוך הגולה שהוא קאי על גלות השכינה כידוע, ואני הוא אותיות אין היינו שהמל' מקור ושרש לעולמות שרשה מבחי' אין כי נתב"ס דוקא וע"כ נק' הבריאה יש מאין לפי ששרש התהוות הוא מבחי' אין שמלוכש במל', וזהו מ"ש אני ראשון ואני אחרון כו', אני ראשון הוא בחי' כתר עליון, ואני אחרון הוא בחי' מל' והיינו שאני ראשון שהוא בחי' אין מלוכש בבחי' אני אחרון, והנה אנכי פי' ג"כ כמו אני, ומ"מ יש הפרש ביניהם שאני מורה על הכנעה ושפלות, משא"כ בחי' אנכי הוא בחי' התנשאות וכמו שא' שמואל הנביא אנכי הרואה לפי שלהודיע א"ע שהוא נביא אמר בלשון אנכי או אנכי עשו בכורך, לפי שהוא בכור א' אנכי בבחי' יש לפי שאני הוא בחי' אין כו', והנה אין הוא הארה בעלמא מעצמותו שע"י צמצום, וזהו אני הוי' הוא שמי שהוא רק בחי' שם הארה בעלמא, אך אנכי הוא בחי' עצמותו ומהותו ממש, וזהו משארז"ל אנכי נוטריקון אנה נפשי כתבית יהבית, ופרש"י אנה נפשי אני בעצמי כו', והיינו שמהותו ועצמותו ממש נתלבש בבחי' כתבית אורייתא, וזהו מ"ש ולאן אתה הולך כי אן הוא ר"ת אנה נפשי, והיינו שע"י תו"מ דוקא נעשה לבושי' לנשמה בכדי שתוכל ליכלל בעצמות אוא"ס ממש לאשתאבא בגופא דמלכא ממש, וזהו ענין הירידה שצורך עלי' כו', שמתחלה שרשו מבחי' אין, והנה אין הוא בחי' כח"ב א' הוא בחי' כתר ויוד הוא בחי' חכ' ונ' הוא בחי' נש"ב, והנה חכ' שמקבל מכתר אינו מקבל כ"א ע"י צמצום כו' וכמ"ש בזהר אבא יונק ממולא שהוא המשכה בדרך שיערה מצומצמת לבר, וכמ"כ בינה מחכ' ג"כ אינה מקבלת כ"א ע"י צמצום, וכמ"ש בזהר אית שביל חד דקיק דבי' עייל אבא לאימא כו', וזהו ענין היר"ד שבאין שהוא בחי' צמצום כו', וע"כ נק' אין לפי שכשנמשך המשכה בסדר המדרגות אינו נמשך כ"א רק הארה

בעלמא שהוא בחי' אין כו', וזהו ששרש הנשמה הוא מבחי' אין שנמשכה ע"י צמצום ולכך נק' מזלא כר, אך עי"ז שירדה הנשמה למטה ונתלבשה בגוף בזמן ומקום ומקיים תו"מ גשמיים עי"ז נמשך גילוי בחי' הכתר שלא ע"י צמצום כלל, וזהו ולאן אתה הולך, כי אן הוא א' ג' שנמשך גילוי בחי' כ"ע בבחי' ג' שהוא בחי' ג' אלפים יובלות, כי אנא נפשי כתבית יהבית שעצמותו ומהותו נמשך בתורה, וע"כ ע"י התורה נמשך גילוי בחי' כתר בנש"ב שלא ע"י צמצום כלל, וע"כ ניתנה התורה בשבועות שהוא בחי' שער הנו"ן דבינה, כי מקודם הי' מ"ט ימי הספירה ואח"כ בשבועות הוא התגלות שער הנו"ן דבינה ואו נתגלה בחי' אנכי עצמותו ומהותו בתורה, וזהו מ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלקיך שכדי שתוכל הנשמה לאשתאבא בגופא דמלכא וליכלל בעצמות אוא"ס זהו ע"י הצרור ואין צרור פחות משלשה שהוא תורה ועבודה וגמ"ח כצרור אבן במרגמה שע"ז נתעלה ונגבה האבן למעלה מאד, וכך ע"י לבושים של תמ"צ דוקא עי"ז נתעלה ונגבה הנפש למעלה, וזהו ימים יצרו ולו אחד בהם שכדי שיתעלה בבחי' אחד עצמות אוא"ס זהו דוקא ע"י ימים שהוא בחי' לבושים של תו"מ לפי שבהם גילוי בחי' אנכי, אך המצות צריך לקיים בימים דוקא, כי הנה יום הוא בחי' ערב ובוקר שהוא ג"כ בחי' הוי' ואלקי' וע"כ כשמקיים המצוה בימים דוקא עי"ז ממשיכים בחי' אחד, אך מקודם צ"ל בחי' לילה ערב לפי שהוא בחי' תפלה לאהפכא חסוכא לנהורא מקודם וכמ"ש ויהי ערב כו' שע"י ערב ובקר ביחד עי"ז ממשיכים בחי' אחד, וזהו ג"כ ענין יעקב וישראל, יעקב הוא בחי' לילה שהוא בחי' תפלה וכמ"ש יעקב עבדי איזו עבודה שבלב זו תפלה, וישראל הוא בחי' תורה כי שרית כו'.

ובזה יובן מ"ש וזכרתי את בריתי יעקב כו' שהוא ל' הנה, דהנה החילוק שבין אברהם ליעקב הוא כי אברהם הוא בחי' אהבה וכמ"ש הלוך ונסוע הנגבה אברהם אוהבי כו' שהי' עבודתו בבחי' אהבה לאלקות, והנה כתיב כמים הפנים אה"פ כן לב האדם אל האדם, והיינו שכמו האהבה שמלמטה למעלה כמ"כ נמשך אהבה מלמעלמ"ט שהוא בחי' באתעדל"ת אתעדל"ע, וע"כ נתנסה אברהם אבינו בעשר נסיונות כדי להפך כל עשר כחות הנפש, ועי"ז זכה לשם התואר שיהי' נק' אברהם אוהבי כו' ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ אהבה בחי' חסד כו', אך הנה לא כל אדם זוכה לזה שיהי' לו אהבה מלמטה למעלה, וממילא אינו נמשך המשכה מלמעלמ"ט ג"כ, העצה לזה הוא בחי' רחמים שיעורר רחמים רבים על נפשו שהוא מדת יעקב וזהו מ"ש יעקב אשר פדה את אברהם כו', כי הנה ארז"ל ברית כרותה לייג מדה"ר שאינן חוזרות ריקם לפי שרחמים הוא נמשך מבחי' ת"ת, והנה ת"ת זהו מ"ש ומשבחים ומפארים כו' והיינו כשיתבונן בתפלה ביקר גדולת המלך ואיך שהוא רחוק מאד לפי ששרש כל העולמות הוא רק מבחי' זיו והארה כו' והרחמנות גדול מאד על נפשו וממילא עי"ז נמשך הרחמנות

מלמעלה כי כל מה שהוא למטה יותר נופל על נפשו רחמנות, וכמו למשל על עני נופל עליו רחמנות יותר מעל עשיר והרחמנות נמשך מלמעלה מצד עצמו, רק שהוא צריך לעורר את הרחמנות שיבין שיש רחמנות עליו, אבל אם אינו מבין כלל שיש רחמנות עליו אינו נמשך רחמנות עליו כי מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו, משא"כ באהבה דאברהם שהוא עפ"י אתעדל"ת נמצא אם אין לו אהבה כ"כ לאלקות מלמטה למעלה ממילא אינו נמשך עליו מלמעלמ"ט, וזהו מ"ש וזכרתי את בריתי יעקב, יעקב הוא בחי' תפלה שהוא התעוררות רחמים תמיד הוא זוכר לפי שרחמים נמשך מלמעלה מצד עצמו שלא עפ"י אתעדל"ת כלל, משא"כ באברהם שהוא בחי' אהבה כתיב אזכור, והיינו כשיש אתעדל"ת נמשך אתעדל"ע כו', ועיקר הפי' מ"ש אזכור קאי על לע"ל שלע"ל יזכו כל ישראל שיהי' להם אהבה דאברהם בבחי' שם התואר כנ"ל.

בס"ד, רנ"ד

וביום הביכורים בהקריבכם מגחה חדשה לה' כו', וצ"ל למה נק' חג השבועות בשם יום הביכורים דלכאורה משמע מזה שביום זה הוא ביכור הפירות כמו והימים ימי ביכורי ענבים כו' והלא הפירות התבכרו כבר אלא שביום זה מביאין את הביכורים לביהמ"ק הני' צריכים לקוראו יום הבאת ביכורים, ורש"י פי' שחז"ש נק' יום הביכורים יום ביכורי קציר חטים ע"ש הקרבת שתי הלחם מקציר החדש כו' ושתי הלחם מתיר את החדש במקדש כדאי' במשנה וג"ו אינו מובן דמה שייך זה לתביכור שה"ז רק ההקרבה והותר החדש עי"ז אבל הביכור כבר הי' מקודם, וברע"מ פי' פנחס דרנ"ג ע"א פי' ענין הביכורים קאי על גשמי דישאל אינון קדמונים וביכורים לקוב"ה מכל אומין דעלמא כו' דביכורים הוא לי' קדימה וראשית והיינו גשמי שהם ראשית לע"ש ופי' הרמ"ז שהם קדמונים במחשבתו ית' שנשמותיהם קדמו לעולם דאי"א לומר שקדמו בהתגלות למטה שהרי כתי' ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך על ישראל * שהרי הוא יצא ראשון כו', אלא פי' קדמו במחשבה שקדמו לעולם כו', וזהו וביום הביכורים דבחג השבועות מאיר בגשמי בכאו"א מבחי' שרש ומקור הגשמה כו', והקשה שם הרמ"ז דהרי הבכורות והביכורים הם ראשים להנמשכים אח"כ ויש להם שייכות זל"ז שהרי הפירות שמתבשלים אח"כ הם מאותן הפירות שנתבכרו

קודם אלא הביכורים הם מעולים יותר, משא"כ נש"י וע"ש איזה שייכות יש להם זל"ז כו', ות"י ע"ז שקודם דוד הפלגה היו כל בני עולם כלולים בקדושה ובבחי' זו היו אז ישראל בגשמותיהם המעולין כביכורים לגבי שארי הפירות.

ולהבין זה גם להבין מהו"ע המנחה חדשה שמקריבין בחה"ש צ"ל תחלה עצם הענין מה שישראל נק' ביכורים ע"ש הקדם והראשית כמ"ש בזהר דישראל אינון קדמונים, וכ"ה במד"ר בראשית פ"א האבות וישראל עלו במח' כמ"ש כביכורה בתאנה כו', וצ"ל מהו בחי' זו למעלה דע"ש זה נק' האבות וישראל בשם ביכורים, אך הענין הוא דהנה ידוע שהעולמות נחלקים ד"כ לג' בחי' וכמ"ש בזהר פ' שלח דקנ"ט ע"א תלת עלמין אית לי' לקוב"ה עלמא קדמא עילאה טמירא דלא אתיידע כו', עלמא תנינא דאיהו קשיר בהווא דלעילא כו', עלמא תליתאה עלמא תתאה דאשתכח בי' פרודא כו', ופי' הרמ"ז דהיינו עולמות הא"ס שלפני האצ"י ועולם האצ"י ועולמות בי"ע ועל ג' עולמות בי"ע אמר דאשתכח בי' פרודא כמ"ש ומשם יפרד שהם בבחי' גבול בגדר מקום זמן כי גם במלאכים יש היכר זמן וכדאי' במדרש ע"פ ויהי שם עם ה' ארבעים יום כו', מנין ידע יום ולילה דהלא נהורא עמי' שריא אלא כשהמלאכים אמרו קדוש ידע שהוא יום וכשאמרו ברוך ידע שהוא לילה, הרי שגבי מלאכים יש ג"כ היכר זמן שביום אומרים קדוש ובלילה אומרים ברוך כו', ולכן גם בבחי' מל' דאצ"י מקור דבי"ע יש ג"כ בחי' זמן וזהו"ע מלך מלך ימלוך עבר הזה ועתיד והיינו מפני שהוא בבחי' הפירוד והי"ה בבחי' יש מוגבל בזמן ומקום כו', והמדריגה הב' הוא בחי' עולם האצ"י שהוא למע' מבחי' זמן כ"א הי' הוה ויהי' כאחז, וכמו"כ הוא למע' מבחי' מקום דזמן ומקום שניהם מחודשים ונבראים ובעולם אצ"י אינו שייך כ"ז כו' אבל מ"מ יש שם התחלקות מדריגות בחי' ע"ס חו"ב וחו"ג כו', שזהו ג"כ הגבלת אורות בכלים ע"פ מאמר קו המדה איך וכמה יהי' המשכת כל ספי' מהע"ס, ולזאת הגם שאינו שייך שם מציאות הזמן מ"מ קדימה ואיחור שייך שם דתחלה נאצלה ספי' החכ', ואם הי' התפשטות החכ' בבחי' בלי גבול כמו שהנא מצד בחי' גילוי אוא"ס המאציל לא הי' אפשר להיות ספי' החסד כו' ולזאת בהכרח שיופסק אצ"י ספי' החכ' ויתעלם כו', ויומשך אח"כ ספי' החסד, וכמו"כ צריך להיות בחסד הפסק העולם בכדי שיאצל ספי' הגבו' כו' וכמו"כ בכל הספי' כו', וגמצא יש בהם בחי' קדימה ואיחור שתחלה נאצלה ספי' החכ' ואח"כ כשנפסקה אצ"י והמשכת החכ' נאצלה ספי' החסד, והיינו ע"י בחי' רצוא ושוב התפשטות וצמצום שנק' מטי ולא מטי כו' כמ"ש במ"א, והוא ע"פ מאמר קו המדה שמודרד עד כמה יהי' המשכת החכ' ואח"כ יהי' ספי' החסד כו', ושרש הענין י"ל דקדימה ואיחור שייך רק בע"ס שהן בחי' אורות בכלים במדה וגבול כנ"ל (כמ"ש בע"ח דלכן נק' ספי' הנאצלים בשם מדה וספירה להיותם במדה וקצבה ובמספר

כו') ואז שייך בהם קדימה להיותם באים בסדר והדרגה שמתגלים זמ"ז
 דוקא והיינו בע"ס דאצי', אבל למע' מאצי' אינו שייך סדר והדרגה וכולם
 בבחי' א"ס ואינו שייך ענין קדימה ואיתור כו', ויובן זה עדי"מ בכחות הנפש
 שכל כח מקבל אור מהכח שלמע' ממנו שע"י כח העליון דוקא מתגלה
 הכח התחתון, דראשית הגילוי הוא כח חכ' דהיינו נקודת ההשכלה שמשכיל
 כו', ומהחכ' בא אל הבינה, וא"א שיהי' כח הבינה בלי כח החכ' תחלה
 כי כל כח הבינה הוא השגה והבנה ואם לא יהי' מקודם נקודת החכ'
 מה ישיג ויבין בכח הבינה וכמו שא"א להיות נהר בלא מעין בתחלה וידוע
 דמעין הוא בחי' החכ' שהוא נביעה דקה ואח"כ הנהר באורך ורוחב הוא
 בחי' השגה דבינה הרי כל ההשגה הוא בנקודת החכ' ובלעדה לא יהי'
 ההשגה כלל כו', והנה בכדי שיהי' השגה דבינה בהכרח שיתעלם ויפסק כח
 החכ' כי לבד זאת שעצם גילוי החכ' הוא למע' מגילוי נקודת ההשכלה שהו"ע
 ברק המבריק שמושג בכח הבינה, כידוע דעצמיות החכ' היא בחי' רא"י כמאמר
 איהוה חכם הרואה כו' שהו"ע הרא"י וההתאמתות שנתאמת אצלו הדבר בבחי'
 החכ' שבנפש דבעין השכל דבלבא אתחזי כולא כו' והוא בחי' חכ' שבחכ'
 כו' כמ"ש במ"א ולמטה מזה הוא בחי' מדות שבחכ' וג"כ למעלה עדין מגילוי
 נקודת ההשכלה והוא כענין שמצינו בגמ' (ביצה ד"ו ע"א) גבי אפרוח שנולד
 ביו"ט רב אסר ושאלו לו ר"כ ור"א ומה בין זו לעגל שנולד מן הטריפה
 שתק רב ואע"פ שלא הדר ב"י (ע"י תוס' ב"ב דס"ב ע"א ד"ה ומודה דהדר ב"י,
 מיהו משמעות המפרשים כאן הרבה מהפוסקים דלא הדר ב"י ע"י רא"ש
 ורמב"ם ה' יו"ט פ"ב ה"א והגמ"י שם) אלא שכך הונח אצלו בכח המדות
 שבחכ' שהדין הוא כך ולא הי' לו סברא בהשגה והבנה לחלק מעגל שנולד
 מן הטריפה והיינו מפני שלא בא הדבר בנקודת ההשכלה הנקי ברק המבריק
 שיומשך בהשגה דבינה כ"א בבחי' המדות שבחכ' הוחלט אצלו שהדין כך
 דוקא כו', ומה שנשפע מהחכ' לבינה הוא מבחי' יסוד שבחכ' שהוא גמר
 וסיום ההשפעה שנמשך לכח שלמטה ממנו כו', הנה לבד זאת שאם הי'
 גילוי החכ' בבחי' בלי גבול לא הי' לו שייכות וערך אל הבינה, גם נקודת
 ההשכלה גופא, אם הי' נביעתה בריבוי שנובע תמיד השכלות חדשות לא
 יבוא לידי השגה דבינה כמו שאנו רואין בחוש דכשנובע השכל באיזה ענין
 נביעה תמידית בהשכלות חדשות בזה הענין עצמו ה"ה כמבולבל בהענין
 ולא יותפס ויושג אצלו הענין כ"א כשמצמצם א"ע להעציר נביעת השכל
 אז ישיג ויבין מה שהשכיל וידוע כל הפרטים שבו ונתפס אצלו כו' ונמצא
 כי א"א להיות כח הבינה בלי כח החכ' תחלה ובהכרח שיופסק כח החכ'
 בשביל התגלות כח הבינה כו', ואח"כ חו"ב הם א"א להוליד המדות שבלב
 וכמ"ש ע"פ * שכלו יהולל איש שע"פ החכ' כפי מה שחייבה חכמתו ובינתו

כן יהי' מדותיו כו' וכמו מדת האהבה שהוא מה שרוצה וכוסף בדבר הטוב וערב, הרי קודם שהשכיל בשכלו והשיג בכח בינתו שהדבר ההוא טוב הוא לא יהי' לו אהי' ורצון לזה כו' הרי שהמדות הם מחוייב דוקא וכמו בעבודה באהוי"ר באלקות ה"ה בא אחר ההתבוננות דוקא כשמתבונן בהעמקת הדעת בגדולת ורוממות הא"ס איך שהוא ממכ"ע וסכ"ע כו', עי"ז יתפעל באהוי"ר כו' אבל בלי התבוננות ובלי העמקת הדעת לא יולד בלבו אהוי"ר כו', ובכדי שיהי' המדות שבלב בהכרח שיתעלם ויופסק אור השכל כי כל זמן שהשכל מאיר בגילוי לא יהי' מציאות המדות וכנראה בחוש דכ"ז שהוא טרוד בהעיון שכלי בהתבוננות לא יתפעל באהוי"ר, וכמו בהשגה והבנה בסברות לחסד ולדין כמו בפלפול שיש סברות נוטות לחסד וסברות נוטות לדין והכרע שכלו שמטה כלפי חסד עד"מ בסברות המסייעות לזה הנה כ"ז שטרוד בהעיון בהשכל כנ"ל לא יבוא לידי מדה בהתגלות כ"א לאחר שנפסק ונתעלם השכל דוקא אז יהי' התגלות המדה כפי הכרע שכלו בתחלה כו', וטעם הדבר הוא כי השכל הוא עדיין כח פנימי ועצמי והמדות הם הגילוי לדבר הזולת כו', וכמו"כ בהתפעלות אהוי"ר הוא דוקא לאחר שמתעלם ההתבוננות ונשאר רק הבכ"ן כו' כמ"ש במ"א, ובשעת ההתבוננות לא יהי' גילוי אהוי"ר, מפני שההתבוננות הוא דביקות בהעצם כו' וההתפעלות המדות הוא בהתפעלות לדבר שחוץ לעצם כו' כמ"ש במ"א, ונמצא שהתגלות הכחות הם זמ"ז כח תחתון מכח עליון ואחר שמתעלם הכח העליון כו', הנה כל הכחות ישנם בהנפש גם קודם שמתגלים וכידוע דהכחות חו"ב ומדות הנגלים ומורגשים לנו אין זה תחלת הווייתם כי כבר נמצאים הכחות קודם שנתגלו וכמו כח החכ' יש בנפש בהעלם שנק' כח המשכיל ומשם נתגלה גילוי כח החכ' הנ"ל וכשם שיש שם כח החכ' כמרו"כ יש שם כח הבינה ג"כ, דהנה מה שנת"ל דבינה מקבל מחכ' ומבלעדי החכ' אינו שייך כח הבינה, אין הכוונה שכל מציאות מהות הבינה הוא מהחכ' שאין האמת כן שכן הבינה הוא כח מיוחד מכח החכ' ויש לו שרש ומקור בפ"ע, וראי' שהרי מצינו בטבע בנ"א שיש מי שהוא בעל השגה ואינו בעל הבנה כלל, והוא שלעולם לא יחדש שום השכלה חדשה כלל כ"א כל שכל ששומע ה"ה משיג אותו בטוב מאד, ואינו צריכים לגלות לו רק נקודה אחת דהיינו כללית השכל לבד ובעצמו יבין וישיג כל הפרטים שבנקודה ההיא באורך ורוחב ויברר וילבן הדבר לאשורה בכח הבינה שבנפשו כו', הרי שהגם שבלא חכ' א"א שיהי' התגלות כח הבינה כי מה ישיג ויבין מאחר שאין לו נקודת השכלה מה להשיג כו', מ"מ אי"ז שעצם מציאות הבינה הוא מחכ' שהרי גם כח החכ' של הזולת יספיק לכח הבינה שלו כו' כנ"ל, אלא שבלא חכ' א"א להיות התגלות כח

בגוכי"ק בשוה"ג: אפשר י"ל דיסוד שבכל ספי' הוא הגילוי לספי' שלמטה ממנה הכל בהע"ס עצמן (ומחסד לנצח כו'), ומל' הוא הגילוי להעולם ההוא היינו ההיכלות כו' או לעולם שלמטה ממנו.

הבינה כלל כי מה ישיג כו', ולכן הגם שגמצא הכח אצלו ה"ה בהעלם וכמו שלא נמצא כלל מאחר שאינו מתגלה והתגלות הבינה הוא ע"י החכ' דוקא, אבל בעצם יש לבינה כח מיוחד והוא כח הבינה שבהעלם הנפש, וכמו"כ המדות יש להם מקור בנפש וכמו כח החד הפשוט שבהעלם הנפש כו' וכמו שיש מדות טבעיים גם בלי שכל וכמו מדת הבהמה וחסר דעת כו', וכמו"כ המדות ישנם תמיד בלב והשכל רק מגלה את המדה שיתגלה מהעלם אל הגילוי כמ"ש במ"א באריכות, הרי שכל העשר כחות ישנם בנפש בהעלם גם קודם שנתגלו כו', אמנם זאת מובן שהכחות הנעלמים שבנפש אינם תלויים זה בזה, ואינו שייך לומר שכל הנעלם דבינה נמשך ומקבל מכת הנעלם דחכ' ובלעדי זאת כאלו אינו כו' (ולציר זה י"ל בדוגמא מכחות הראי' ושמיעה דידוע שהם חו"ב כמאמר איהו חכם הרואה וכת' וירא ראשית לו וחכמים נק' עיני העדה כו' (כמ"ש בע"ח שער אח"פ פ"א ושער הנקודים פ"א) וכת' אחזן מילין תבחן שהשמיעה הוא בחי' בינה, והכחות ראי' ושמיעה הרי אינם תלויים זב"ז שאפשר להיות שמיעה גם בלא ראי' כו' ובדוגמא כזאת י"ל בכח חו"ב שבנפש וכמו בכ"י ב"ק יוצאת מהר חורב ומכרות כו' שהנפש רואה ושומעת בכח חו"ב שבה את הכרוזים העליונים (כו') וי"ל דכח החכ' הנעלמה הוא הרגש הנפש (דער דער הער פון נפש) שמרגיש עצם אלקות ושומעו אין מציאות דבר כלל, וכח הבינה הנעלמה הוא הרגש הנפש שהאלקות הוא בכל דבר, שזוהרע ב' יחודים דק"ש בה' אחד מלמעלמ"ע ומלמעלמ"ט מלמעלמ"ע שו' ריקיעים וארץ וד' רוחות העולם בטלים לא"ס אלופו של עולם דכולא קמי' כלא חשיבי כו' ועמ"ש בס"ש פ"ק כ' וכ"א, והיחוד הב' מלמעלמ"ט כמארז"ל כד אמליכת' למעלה ולמטה ולד' רוחות תו לא צריכת שכל דבר הוא אלקות כו' כמ"ש במ"א, ובכחות דחו"ב הגלויים הוא שבחכ' עדין דקות הכלל וכמו שהפרטים נכללים בהכלל, ובינה הוא להביא את הכלל בריבוי פרטים, ואז כח החכ' הוא בקירוב וכח הבינה הוא בכחי' ריחוק שהפרטים הם מורגשים, ומתרחק מעצם דקות הכלל כו', אבל בכח חו"ב הנעלמים שבנפש שהו"ע ב' בחי' הרגש הנ"ל שבנפש, שניהם הם בבחי' קירוב, ויכול להיות כח הבינה הנעלמה גם בלא כח החכ' הנעלמה כו' וכמו שהוא בחו"ב הנעלמים שאין הבינה נמשך מבחי' חכ' וכמו"כ הוא במדות הנעלמים דאינו שייך לומר שהמדות הנעלמים מקבלים מחו"ב הנעלמים שבנפש כו' אלא כולם נמשכים ומקבלים ממקור אחד הוא הנפש עצמו כו', ולכן אנו רואין בהתגלות הכחות עצמיים יתגלו כולם בבת אחת וכמו בעת השמחה שמאיר בחי' היחידה בגילוי יתגלו היו"ד כחות הנעלמים ביחד בגילוי כמו שנראה בחוש שכל כחות נפשו מוגבהים בבת א' שאור השכל והמדות יאירו ביותר עד שגם כח הדיבור יאיר יותר מההעלם שבנפש, והכל בא פתאום בהשוואה אחת לכולם יחד כו', ואינו שייך קדימה ואיחור בכחות העצמיים הנעלמים, דבכחות הגלויים מפני שנמשכים בסדר והדרגה דהיינו שמשתלשלים זמ"ז בינה מהחכ' ומדות מחו"ב ומתו"ד

מהמדות או מהשכל (ובדבור ע"י מעביר המדות כו') בהכרח שיהי' קדימה לא' על זולתו וכשיופסק הכח העליון יהי' אח"כ הכח התחתון כו' כנ"ל, והאור שבכח התחתון מצומצם יותר מהאור דכח העליון וכמו אור המדות לגבי המוחין דבמוחין מאיר גילוי אור יותר מבמדות ולכן כ"ז גילוי המוחין א"א להיות התגלות המדות כ"א לאחר שמתעלמים המוחין כו' כנ"ל, אבל בהכחות כמו שהם נעלמים הרי אין השתלשלותן זה מזה שאין המדות מקבלים מהמוחין כ"א כולם מקבלים מהנפש ולכן תוקף אורם בשוה שכמו תוקף אור הנפש בבחי' חו"ב שבו כמו"כ תוקף אורו בבחי' המדות שהם תקיפים כמו המוחין (ומ"מ י"ל דגם בכחות העצמיים בחי' חו"ב שבו הו"ע הדביקות והמדות הם בבחי' התפעלות אלא שהתפעלות זאת אינה כמו התפעלות לדבר שחוץ לעצם כו' כמ"ש במ"א, וזה שהם מחולקים המוחין מהמדות זהו מצד עצם טבע מהותם מצד הנפש כו' ומ"מ נמשכים כאחד מפני שאין השתלשלותם זמ"ז כו') וכ"ז הוא מפני שהכחות כולם נמשכים מהנפש עצמו כו', ולכן אין בהם קדימה ואיחור ג"כ, וכמו שנת"ל במדות ומוחין דבכחות הגלויים יש קדימה למוחין על המדות אבל בכחות הנעלמים אינו שייך קדימה זל"ז כמו"כ הוא במדות עצמן דחסד וגבו' (שאינן משתלשלים זמ"ז כו') ג"כ במדות הגלויים יש להם קדימה מאחד על השני וא"א שיהיו שניהם יחד, דבשעה שהוא במדת החסד א"א שיהי' מדת הגבו' וכשהוא במדת הגבו' לא יהי' בעת ההיא במדת החסד כו', וכמו"כ באהוי"ר בעבודה שידוע דאהבה הוא מקור רמ"ח מ"ע והיראה מקור שס"ה ל"ת כמ"ש בס"ב ח"א פ"ד, הרי אנו רואין בחוש שא"א שיהי' בהתעוררות אהוי"ר כאחד בהתגלות לבו כי יש התבוננות מיוחדת למדת האהבה וכשמתבונן בדברים המעוררים את האהבה יוליד מדת האהבה בלבו להיות לו רצון ותשוקה לידבק באלקות והיינו ע"י קיום הרמ"ח מ"ע שע"י נדבק בו ית' כו', ויש התבוננות מיוחדת למדת היראה שע"י ההתבוננות יולד מדת היראה בלבו שירא למרוד או שמתבושש מגדולתו כו' כמ"ש בס"ב שם והו"ע הנהירות בהשס"ה ל"ת כו', ובשעה שהוא במדת האהבה בדביקות איננו במדת היראה בעת ההיא (רק שיש התכללות אהבה ביראה ויראה באהבה, דבעת האהבה והקירוב ירא שלא יתרחק ח"ו, וכן בהיראה ופחד מצד הגדולה והרוממות שעושה בו הביטול ופחד כו' יש בזה ג"כ בהעלם האהבה ותשוקה שיתקרב כו' כמ"ש במ"א מ"מ זהו רק בהעלם אבל בגילוי בזה העיקר מדת האהבה ובוה מדת היראה כו') ובודאי בעת שעבודת האדם הוא בבחי' אהבה ודאי אז קיום המ"ע אצלו בחיות פנימי יותר הגם שהוא סו"מ בתכלית מ"מ החיות פנימי יותר בוע"ט, ובעבודתו במדת היראה או הסו"מ בחיות יותר כו', אמנם זאת מוכן דבעת שעובד במוחו ולבו בהתבוננות, והתעוררות אהבה א"א להיות אז התעוררות מדת היראה כ"א לאחר האהבה יכול להיות מדת היראה כו', וכ"ז בכחות הגלויים, אבל בכחות הנעלמים באים שניהם כאחד וכמו בהתפעלות והתקשרות עצם נפש האלקית בתפלה שמתפעל בעצם נפשו למעלה

מההתבוננות כו', הרי התפעלות הזאת כוללת בתוכה ב' רצונות הפכים שהוא החדה העונג באלקות והצער מריחוקו וכמאמר חדה תקוע בלבאי מסט' דא ובכ"י מסט' דא שבאין כאחד בהתפעלות עצם נפשו וכמו שאנו רואין שמהתפעלות העצמיות בתפלה יהי' האדם מחמת זה כל היום מואס ברע בתכלית ובותר בטוב בתכלית בבחי' חיות פנימי ועצמי בשניהם בשוה כו'.

ונמצא מובן מכל הנ"ל בכחות הנפש דקדימה ואיחור והתפשטות והסתלקות הא בהא תלי' ושניהם שייכים בכחות הגלויים דוקא שהשתלשלותם הוא זמ"ז ומבלעדי כח העליון לא יהי' התגלות כת התחתון וכאלו אינו במציאות וא"כ צריך שיקדים תחלה הכח העליון שהוא המסבב כו' וא"א שיהיו שניהם כאחד כ"א כשיופסק הכח העליון או ימצא הכח התחתון כו', אבל בכחות הנעלמים אין בהם קדימה ואיחור ולא ההפסק וההעלם כי כולם באים כאחד וכל אחד בכל תוקף כחו מצד הנפש כו', ומכל הנ"ל יובן בדוגמא כזאת למעלה בע"ס דאצי' שהחכ' היא בחי' ראשית הגילוי ונק' אין עדיין לגבי בחי' בינה להיות שהחכ' הוא בחי' גקודה אחת עדיין ובינה הוא בחי' יש ומקבל תמיד מבחי' אין דחכ' שזוה"ע יחד חו"ב תמיד וכמ"ש ונהר יוצא מעדן שהנהר דבינה יוצא תמיד מעדן הוא בחי' חכ' כמ"ש בוהר והיינו לאחר שמתעלם עצמיות האור דחכ' או מקבל בחי' בינה ממנה דהיינו מבחי' יסוד דאבא לבד כידוע ומבואר במ"א (ועמ"ש במק"מ בפ"י מאה"ז ח"א ד"ג ע"ב ודט"ו ע"א בראשית ברא אלקים בראשית ע"י חכ' ברא אריך אלקים בינה כו' יע"ש, עו"ש בראשית דא חכמה דעלמא קיימא עלי' פי' שהוא בחי' בינה דקיימא על חכ' כו', וצ"ע ממ"ש באד"ז דאו"א כחדא שריין וכחדא נפקין כו', ועמ"ש ע"ז בע"ח שער הכללים פ"ב ושער או"א פ"ו וי"ל דזהו בעצם מציאותן אבל לעולם מקבל הבינה מבחי' חכ' דוקא כו', ובפ"י ספד"צ מהאריז"ל כ' דמ"ש באד"ז כחדא נפקין הוא כמש"ש לעיל מיני' (בדר"ץ ע"א) האי חכ' כללא דכולא כד נפקת חכ' ואתנהיר מעתיקא לא אתנהיר אלא בדו"ב ר"ל דכד נפקיד חכ' הוות בינה כלולה בגווי' והאי חכ' אתפשט ואשתכח מיני' בינה דכד אתפשט אשתכח ואתגלי' מה דהוה סתים כו', ובפרד"ס שער מהות והנהגה פ"ז כ' שאצילות הבינה לא הי' אלא התפשטות בעלמא ומתחלה נאצלו חו"ב כאחת מכתר (ור"ל שהי' הבינה כלולה בחכ') ומה שהחכ' האצילה הבינה זהו רק שנתפשטה החכ' ונתגלה בחי' בינה, ח"ש והאי חכ' אתפשטא ואפיק מיני' בינה כו', ונמצא דפי' כחדא נפקין היינו שנאצלו בבת אחת ולא כמו זו"ב שז"א יצא בעיבור א' ומל' ע"י עיבור ב' כמש"ש ואו"א יצאו מעיבור א' אבל הבינה כלולה בחכ' והיינו בסוד הבן בחכ' ונתפשטה ונתגלה אח"כ מהחכ' (כו') וחרי"ב הם בחי' או"א ומולידים בחי' זו"ב דו"א ומל' נק' בן ובת כו' כידוע (דכך גזרה חכמתו ית' שהתגלות זו"ב יהי' ע"י חו"ב דוקא ויהיו המדות כפי אופן המוחין והוא בשביל התיקון שיהי' התכללות הספי' זע"ז וזהו דוקא ע"י שם מ"ה דחכ'

דכש"א נולד מהחכ' אז דוקא יהי' התכללות דחו"ג כו' כמ"ש בלקו"ת בהביאור
דהחלצו ובהביאור דוהניף (ושם מבואר. ב' מיני התכללות האי מבחי' מ"ה דחכ',
הב' מבחי' מ"ה דא"ק כו') ובאריכות בתו"ח בדי"ה בראשית דה"ב) והיינו
כנ"ל בכחות הנפש דע"י ההתבוננות במותו שהדבר טוב ע"ז דוקא מתעורר
התפעלות המדות כו', כמ"כ הוא למעלה שלידת ז"א הוא ע"י או"א וכמ"ש
בוהר פ' בראשית בפ"י בראשית ברא אלקים את השמים כו' שבכח בחי' ראשית
שהוא בחי' חכ' ברא אלקים בינה את השמים כו', ועמ"ש בוהר בראשית
דל"א ע"ב, וכל האורות שנמשכים לז"א ומל' הכל הוא ע"י או"א כו', ובכדי
שיהי' לידת זו"ג מאו"א בהכרח צ"ל צמצום והפסק בבחי' או"א שלא יתגלה
עצם אורן כ"א השייכים לזו"ג בלבד כו', ונמצא דבע"ס דאצי' שייך בהם
קדימה ואיחור שחכ' קודם לבינה ואו"א לזו"ג מפני שהם משתלשלים זמ"ז
דוקא בהכרח שיקדים א' לזולתו ושיהי' בבחי' הסתלקות והתפשטות כו',
זהו בחי' הזמן דאצי', הגם שאין שם בחי' זמן ממש ח"ו כמו בעולמות
בי"ע שהוא בחי' זמן מוגבל כנ"ל שאינו שייך זה באצי' להיות דאצי' הוא
בחי' אלקות ממש וקשור ומיוחד באו"א"ס המאציל כידוע דאצי' הוא בחי'
גילוי ההעלם מהמאציל שהמאציל עליון הוא בחי' העלם העצמי ואצי' הוא
בחי' גילוי אור ממנו וכמו זיו השמש מהשמש כו' כמ"ש במ"א. ובגילוי
מההעלם הרי הגילוי הוא מעין ההעלם (דזהו ההפרש בין גילוי והעלם ליש
מאין כו' כמ"ש במ"א) וכמו זיו השמש שהוא מעין השמש כו' כמ"כ
גילוי האצי' הוא מעין המאציל עליון ולא נשתנה עצם מהותו כו', ולכן כשם
שבמאציל עליון אינו שייך זמן ומקום ח"ו כמ"כ באצי' ג"כ אינו שייך זמן
ומקום ח"ו כ"א בחי' זמן רוחני שהוא קדימה ואיחור שע"י ההסתלקות
וההתפשטות, וכמ"כ יש ג"כ בחי' מקום רוחני די"ל דהיינו בחי' מעלה ומטה מה
שחכ' הוא למעלה מבחי' בינה דבחכ' מאיר גילוי אור"ס יותר כידוע
דבחכ' מאיר אור"ס בקירוב מקום ובבינה בריחוק מקום ומבואר במ"א
דאין הכוונה על מקום מוגבל ח"ו אלא שבחכ' מאיר בחי' הקו מאור"ס
בגילוי יותר ונק' מעלה שהוא עליון במדרגה ובבינה אינו מאיר גילוי
הקו כ"כ ונק' מטה במדרגה וכו"א דרך חלון כו' כמ"ש במ"א. וכ"ז הוא
להיות שהוא בחי' התפשטות הארה מהמאציל בחי' גילוי מהעלם הגם שהגילוי
מעין ההעלם מ"מ מאחר שהוא בחי' גילוי הארה לבד מהמאציל לכן שייך
בו התחלקות ע"ס בבחי' אורות בכלים בבחי' מדה וגבול בבחי' קדימה
ואיחור שהי"ע בחי' זמן ומקום רוחני כו', וזהו שא' בוהר פ' שלח הנ"ל עלמא
תנינא דאיהו קשיר בההוא דלעילא והיינו עולם האצי' שנק' אצי' ל' אצלו
וסמוך שדבוק במקורו עד שהוא מעין המאור כו' כנ"ל לכן אינו שייך בחי'
זמן ומקום גשמיים בבחי' גבול ממש כמו בעולמות בי"ע, אבל מ"מ להיותו
רק בחי' גילוי אור מהמאציל שייך בו זמן ומקום רוחני כו', אבל עלמא
קדמאה איהו עלמא עילאה טמירא דלא אתיידע כלל שאינו בבחי' גילוי
והוא בחי' העלם עצמות המאציל עליון שם אינו שייך כלל בחי' גבול

ומדה אף בבחי' זמן ומקום רוחני כמו בעולם האצי' כו' הגם ששם יש ג"כ בחי' ספירות אבל הם בחי' אורות פשוטים בבחי' בלי גבול ממש ואינם משתלשלים זמ"ז כמו בכחות הנפש הכלולים בהנפש דאינו שייך לומר שכח הבינה נמשך מכח החכ' וכח החסד שהוא מדת הטוב שבנפש נמשך מכח החכ' והבינה שבנפש כ"א כולם הם מצד הנפש עצמו ולכן גם בהתגלות באים כולם כאחד, ויש גם במדות תוקף האור כמו בכח השכל כו', כמו"כ יובן בהספיי' שבעצמות המאציל שאין המשכתן והשתלשלותן זה מזה כ"א מצד עצמות אוא"ס שהוא פשוט בתכלית הפשיטות וכמו"כ הספיי' הם פשוטים בתכלית בבחי' בלי גבול ולמע' מהתלבשות בכלים ואינו שייך שם קדימה ואיחוד כלל כו', אמנם לכאורה לפי הגי' הרי הספיי' שם בבחי' עצמות המאציל הם בתכלית ההתחלקות מאחר שאינם נמשכים זה מזה ואינם מקבלים זמ"ז הלא אין להם שום שייכות זל"ז וא"כ ה"ז תכלית ההתחלקות כו'. אך הענין הוא דבאמת אין להם שייכות זל"ז כנ"ל אבל מ"מ אין שם שום התחלקות כלל, דהנה נת"ל דהספיי' שם הם בבחי' בל"ג ובבחי' א"ס וא"כ בהכרח לומר שאינם בבחי' התחלקות ניכרת כאו"א לעצמו ואינם בבחי' הרגש כלל כי כל התחלקות ה"ה מצד הציור וההגבלה שבכאו"א דכאשר זה מצויר ומוגבל באופן * וזה מצויר ומוגבל באופן כזה או ה"ה נבדלים זמ"ז, וכמו"כ ענין ההרגש הרי נרגש כל דבר ע"י ישותו והגבלתו דהיינו ציורו, דכמו שדבר הגשמי נרגש ע"י הישות הגשמי שלו כמו"כ דבר הרוחני נרגש ע"י שנמצא מציאותו באיזה ציור מוגבל ע"י זה הוא מורגש בעצמו ונרגש לזולתו כו', ומובן דכ"ז שייך לומר בדבר הנגלה באיזה מציאות דבר מה בבחי' מדידה והגבלה כו' עד שגם בבחי' ע"ס דאצי' אחר שהם בחי' גילוי אור מבחי' א"ס המאציל ונתלבשו בכלים ע"פ מאמר קו המדה בבחי' מדידה והגבלה כנ"ל ממילא ה"ה בבחי' התחלקות ובבחי' הרגש כו' (ומובן דענין ההרגש אינו ח"ו הרגש בבחי' יש ח"ו דעולם האצי' הוא ג"כ בחי' עולם האחדות כנ"ל שדבוק במקורו כו' אלא דמאחר שהוא בחי' מציאות דבר מה ה"ז בחי' הרגש שמורגש לאיזה מציאות כו') אבל בבחי' אוא"ס המאציל שהוא פשוט בתה"פ וגם הספיי' שבו הם בבחי' פשיטות בבחי' בלי גבול, א"כ הרי אין שום ציור לכל ספיי' איך ומה הוא בבחי' מציאות דבר מה וא"כ אינו שייך שם התחלקות כלל ולא בחי' הרגש שאינו מורגש לעצמו כלל לאיזה מציאות כו', ולפ"ז י"ל פי מ"ש בזהר לא אתידע דהיינו שלא אתידע כלל בבחי' הרגש לעצמו ג"כ כו', ולצייר זה איך יהי' שניהם כא' שיש שם ספיי' ואינם בבחי' מציאות עד שלא אתידע כלל יובן זה מכחות הנפש

בגו"כ"ק בשוה"ג: אין ואפס.

באופן: כ"ה בגו"כ"ק, ואוצ"ל: באופן כזה.

כמו שהם בעצם הנפש דבדאי יש שם כל הכחות דאליכ מאין נתגלו כל הכחות בגילוי וכמשנתל דאין עצם מציאותם זמ"ז רק השתלשלותן והתגלותן בלבד כו' אלא בודאי שיש כחות גם בעצם הנפש, אבל גי'ז מובן שאינם שם בבחי' כחות במציאות ממש עד שכולם שוכנים כא' בהנפש ואינם הפכים ומנגדים זל"ז והרי בגילוי הכחות יש בהם ענינים הפכים זמ"ז וכמו מוחין הם בחי' יסוד המים בכלל ומדות הם בחי' יסוד האש כו' ובהיותן בגילוי באברים וכלים הרי כאו"א בכלי מיוחד, אבל איך ישכנו בהנפש שאין שם כלים מיוחדים לכאו"א, אלא בהכרח לומר דשם הם אינם בבחי' מציאות ממש שיהיו הפכים זמ"ז כו', וכמו"כ יובן בע"ס שבמאציל שאינן בבחי' ספי' ממש במציאות דבר מה ואוא"ס ב"ה הוא בחי' אחדות פשוטה בתכלית הפשיטות גם בבחי' הספירות שבו כו', גם יובן זה ע"פ מה שהמשיל הפרד"ס ענין ע"ס הגנוזות במאצילן כמו צור החלמיש שבדאי יש בו חמימות מיסוד האש שה"ה מוציא ניצוצות מ"מ הרי אין בו מציאות האש כלל וגם אם יחנן אותו במים לא יכבו האש שבו מפני שאינו במציאות כלל בהצור כ"א בכח בהעלם, וגם לא יכלה כחו כלל לא כמו שלהבת הגלוי שנכלה ויש לו הגבלה וציור איך שנתגלה ונכלה אח"כ כו', אבל בכח האש שבצור אין בו שום תואר וציור ושום הגבלה כלל איך ומה ואינו נכלה לעולם כו' הרי אנו מוצאים גם בגשמיות שיש בו מיסוד האש בכח והעלם ואינו ניכר מציאותו כלל להיות איזה מציאות דבר מה ויובן מזה הדוגמא בע"ס הגנוזות שאע"ג שיש שם בחי' ספי' מ"מ אינם בבחי' מציאות ניכרת ואינם בבחי' הרגש כלל כ"א בבחי' אחדות פשוטה כו'.

והנה עולמות הא"ס שלמעלה מאצ"י נק' בשם ביכורים לגבי עולם האצ"י והיינו להיות שהוא בחי' העלם העצמי שלמעלה מבחי' גילוי ה"ה בחי' קדם וראשית לעולם האצ"י שהוא בחי' גילוי מההעלם כו' כנ"ל, וגם ביכורים ל' גדולה כמו בכרי מדין (ישעי' סמך ו') שנק' כן ע"ש התרברבות גופם בגדול כמ"ש בס' שרש ישע, דהנה עולם האצ"י שהוא בחי' גילוי אור הרי נת"ל שהוא בבחי' מדה וגבול ע"פ מאמר קו המדה שיש גבול ומדה לכל ספי' כו' כנ"ל, וגם ראשית והתחלת האצ"י הוא בחי' חכ' שקדם לכל הספי' וממנו וע"י גמשכים כולם כנ"ל, וחכ' הוא בחי' יו"ד שהוא בחי' צמצום כי בכדי שיהי' הגילוי מאוא"ס המאציל שיומשך ספי' החכ' ה"ה ע"י הצמצום שאין ערוך לגבי עצמות המאציל כו' וכמו"כ כללות ענין ד' אותיות הוי' הם מורים על הצמצומי' באופן הגילוי בפרצופי אצ"י שמתצמצם ממדרגה למדרגה כו' כמ"ש במ"א, אבל עולמות הא"ס שלמעלה מאצ"י הם בבחי' גדולה להיות דהספי' דשם הם בבחי' בלי גבול שכולם הם בבחי' א"ס ואינם בבחי' צמצום כלל ולמעלה משם הוי' שנת' שהד' אותיות מורים על הצמצום ויו"ד הוא ראשית השם כו', אבל הע"ס הגנוזות במאצילן הם למע' משם הוי' וכמ"ש בלקו"ת סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוה"ר בענין

ושמתוך בנקרת הצור (בשביל גילוי יגמה"ר שבכתר) דבשם הוי' כתי' כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא והיינו בחי' גילוי האש כו', אבל מה שהקב"ה נק' בשם צור כמו צור חיינו והיינו שהוא שרש ומקור לכל שרשי ההויה, ושרש ההויה בו בהעלם בכח ולא בפועל כו' והיינו כנ"ל בענין ע"ס הגנוזות שהן למעלה משם הוי' שהוא לי' התהוות כו' והן בחי' א"ס ולכן נק' בחי' זו בשם ביכורים לי' גדולה כו', גם ענין הגדולה הוא שהוא למעלה מאתעדלית ששם אינו תופס מקום מעשה התחתונים כמ"ש אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם חטאת מה תפעל בו כו' ונק' ארך אפים וארו"ל ע"ז (עירובין דכ"ב א') ארך אף מיבעי לי' אלא ארך אפים לצדיקים ארך אפים לרשעים משום דשם כחשיכה כאורה שוין וכמ"ש שממית בידיהם תתפש והיא בהיכלי מלך, פי' שממית קאי על ק"ג שנק' שממית כי בקדושה כל הע"ס נק' בשם הוי' וכן המל' נק' שם וזלעריז בסט"א נק' שממית ע"ד שם אלא שמוסיף אותיות ע"ד כל המוסיף גורע כו' ועז"א שממית כו' והיא בהיכלי מלך הוא בחי' המקיף שמבחי' המקיף שלמע' מע"ס דאצ"י יכולים הם ג"כ לקבל דשם הכל שוין וכמ"ש במד"ר בראשית ס"פ ב' מתחלת ברייתו ש"ע צפה הקב"ה במעשיהם של צדיקים ובמעשיהם של רשעים, והארץ היתה תהו אלו מעשיהם של רשעים ויאמר אלקים יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים ועדיין אינו יודע באיזה מהם תפץ כו' דשניהם שוים שם, ולכן בריאת העולם הי' בב' דוקא ולא באל"ף ואי' הטעם ע"ז בזהר ר"פ ויגש דר"ה ע"ב משום דאיהו סימן ברכה כו' וא' אע"ג דאיהו את דרזא עילאה מ"מ בגין דלא למיהב דוכתא לסט"א דאקרי ארור לא אתברי בי' עלמא כו', והיינו כי בי"ת הוא בחי' חכ' בחכ' יבנה בית, וגם היא שני' לכתר הגק' אל"ף כמ"ש בזהר בראשית דל"א ע"ב בראשית ב' ראשית בחי' חכ' דאיהו תנינא לחושבנא ואקרי ראשית דהאי כתר א עילאה טמירא איהו קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תנינא איהו ראשית בגין דא ב' ראשית כו' שהחכ' נק' תנינא לגבי הכתר, וראשית להע"ס כו', והחכ' הוא בחי' דין וצמצום שלא יומשך רק במקום הביטול וזהו חכמה כח מ"ה להיות בחי' ביטול דוקא וזה מבחי' החכ' דוקא שהוא בחי' המדה והגבלה שיומשך במקום הראוי דוקא, משא"כ אל"ף שהוא ארך אפים הרי שם כחשיכה כאורה מפני שהוא למעלה מבחי' מדידה והגבלה כו', ויכול גם ארור כנען לקבל משם, וי"ש אמר אויב ארדוף כו' ה' אלפי"ן שזהו שמגביהים א"ע לקבל מבחי' אל"ף כו', וברוב גאונך תהרוס קמיך כו' היינו מבחי' כי גאה גאה דמתגאה על גוותניא כו' דבפנימיות העיקר נש"י כמשי"ת בעו"ה, ולכן יש להם עושר וכבוד שלא ע"פ חשבון כלל וכמ"ש (בקהלת ט' יו"ד) כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכ' כו' ועמ"ש ע"ז בזהר ח"א דקצ"ו ע"ב וכת' זכרנו את הדגה כו' חנם בלא מצות כו', כי יניקתם מבחי' שלמע' מבחי' חשבון, כי הנה אי' במארי' אות ח' סע"י

ע"ה חשבון נקי החכ' ע"ש המחשבה, היינו כי חכ' הוא בחי' קו המדה שמשם
 נמשך המדה והקצבה על כל השפעת רוחניים וגשמיים ונק' מתקלא ששוקל
 איך ומה יומשך כו', וענין המשקל הוא באופן התכללות חו"ג כו' כמו הרוכל
 (אפיטייקער) ששוקל הסממנים זה במשקל זה וזה במשקל זה כמו"כ החכ' שוקלת
 כמה יומשך בחי' חסד וכמה בחי' הגבו' כו' ומהו נמשך ג"כ המשקל למטה
 לכל א' שמונותיו קצובין לו מר"ה עד יוהכ"פ וכן כל השפעת בני חיי
 ומוזני במדה וגבול כמה שנים יחי' שבעים שנה או שמונים כו' ומי יתעשר
 וכמה שיעור עושר כו', עד"מ החיים נמשך מבחי' חו"ב כמ"ש והחכ' תחי'
 ובינה היא בחי' אם כל חי כמ"ש במ"א ונמשך ע"י חו"ג להיות השפעת חיים
 וחסד במדה וגבול כו' הגם שארו"ל בחו"מ לאו בוכותא תלי' אלא במזלא
 תלי', מבואר בבה"ז פ' וירא ד"ה ויעש ה' לשרה הכוונה שאין ביד ב"ד שלמעלה
 בעצמן לפסוק כ"א צריכים להעלות זאת למעלה למזלות עליונים דונוצר
 ונק' שרש בחי' חו"ב ומשם נמשך ההשפעה ע"י כו' כמ"ש בבה"ז שם, ולכן נמשך
 מ"ן דב"ד עליון ונמשך אח"כ ההשפעה ע"י כו' כמ"ש בבה"ז שם, ולכן נמשך
 בבחי' מדה וגבול ומקור בחי' זו מקו המדה דלהיות שחכ' עצמה היא בבחי' מדה
 וגבול ע"פ מאמר קו המדה עד כמה יומשך ובאיזה אופן כו', ולכן נמשך
 משם ג"כ המדידה באופן המשכת חו"ג בכל ההשפעות כו' שהכל הוא ע"פ
 קו המדה שמתחיל מבחי' חכ' כו'. והנה חשבון הנ"ל נמשך לפי אופן אתעדל"ת
 שכפי העלאת מ"ן מלמטה כן נמשך מלמעלה וכמ"ש במד"ר פ' ראה מיום
 שאמר הקב"ה ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה כו' מפי עליון לא תצא
 הרעות והטוב אלא כו', וענין ההעלאת מ"ן מבואר בתו"א ד"ה ארדה נא
 דרה"ב שזהו ע"י המלאכים ששרשם מהכלים שהן מעלים מ"ן להכלים דאצי',
 וע"י הכלים מתעלה להאוא"ס שמלוכש בהכלים כו', והיינו מפני שהאורות
 והכלים הם בבחי' מדה וגבול לפי אופן העולמות וע"י הוא התהוות הנבראים
 לכן מגיע שם האתעדל"ת שיומשך כפי אופן ההעלאה כו', וכ"ז שייך בע"ס
 דאצי' שראשיתם הוא חכ' שנמשכים ע"פ מאמר קו המדה כנ"ל, אבל באוא"ס
 שלמע' מאצי' שנת"ל דשם הוא למע' מקו המדה כ"א בבחי' בלי גבול כו'
 אינו נוגע שם מעשה תחתונים ונמשך שלא ע"פ חשבון כלל כ"א בבחי' בלי
 גבול זהו כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכ' כו', שאינו נמשך מבחי' חכ'
 וחשבון וכמ"ש אך אפים וגדל חסד שהוא ההשפעה שלא ע"פ חשבון וגבול כו'
 (אלא שתכלית בהשפעה זו כדי להוציא ולברר מהם הניצוצות ע"י הצדיקים,
 ולכן ע"ז נא' נחלה מבוהלת כו' ואחריתה לא תבורך כו' כי משלם לשונאיו
 להאבידם כמ"ש במד"ר באסתר ע"פ אחר הדברים האלה גדל המלך אתשורוש
 את המן, משל לא' שהיו לו חמורה וחזירה כו' יעו"ש), ומכל הנ"ל יובן
 ענין ביכורים ל' גדולה שהוא למעלה מהעלאת מ"ן דאתעדל"ת והיינו מפני
 שהוא למעלה מבחי' גבול ומדה כי אין סוף להתפשטותו כו' כנ"ל ומשום זה
 נק' עולמות הא"ס בשם ביכורים כו'.

וע"פ כל הגיל יובן בדיכ מה שנשיי גק' ביכורים ע"פ המדרש הגיל
 והאבות וישראל עלו במח' כמ"ש כביכורה בתאנה כו', ופי' עלו
 במח' היינו בחי' כח המחשבה והם האותיות שבנפש שהנפש מליאה 'אותיות
 (ובמ"א מבואר דמה שהנפש מליאה אותיות היינו בחי' כחות הנפש כו')
 וענין אותיות אלו מבואר באריכות בלקיט' בהביאור דאם בחוקתי דהיינו
 בחי' אותי' החקיקה כידוע שיש ב' מיני אותי', אותיות החקיקה ואותיות
 הכתיבה, ואותיות הכתיבה הוא שהם דבר נוסף על העצם כי הדיו הוא דבר
 בפ"ע ורק מלביש את הקלף הלבן להיות נראים אותיות בהקלף, ואותיות
 החקיקה שנחקקים וגורצים על האבן טוב אין האותיות דבר נוסף עליו כ"א
 חקוקים בגופו של הא"ס הם מעצמיותו ומהותו כו', וכמו"כ הוא בנפש ההפרש
 בין אותיות המתגלים כמו אותיות המלבישים את השכל (וכמו"כ י"ל השכל
 לגבי כח השכל כמו שהוא בנפש כו') שהם דבר נוסף על העצם שאינם מתאחדים
 עם הנפש כו', אבל מה שהנפש בעצמה מליאה אותיות שהן במהות הנפש
 ועצמותה ואין כאן דבר זר ומהות אחר כו', ועוד יש הפרש בין אותי'
 הגלויים הנק' אותיות הכתיבה לאותיות החקוקים בנפש דאותיות הגלויים
 הם בבחי' מדה וגבול וכמו אותיות המלבישים את השכל שנמדדו וגבולו
 שבאופן כזה באותיות אלו יתגלה השכל, ורש"י האותיות הם מהאותיות שבעצם
 הנפש אבל שם אינם במדה וגבול, וכמו עד"מ סופר שכותב אותי' שמחדד
 ומגביל כל אות איך שיהי', ומה שכותב ומגלה האותיות זהו מפני שיש
 בו האותיות בעצם נפשו, אבל שם הם בלי מדה וגבול שהרי יכול לכתוב
 האותיות באופן אחר רק שמצמצם א"ע ומגביל אותם באופן זה כו', כמו"כ
 באותיות שבנפש שאינם מוגבלים והי' יכול לגלות האותיות באופן אחר
 לגמרי, משא"כ האותיות שנתגלו ה"ה כבר נמדדו במדה וגבול כו', ובאמת
 הא' בהא תליא דאותי' הגלויים לפי שאינם בחי' עצמיים כ"א דבר זר לכן
 ה"ה במדה וגבול, והאותי' עצמיים להיות שהם מגופו ועצמה של הנפש לזאת
 כמו שהנפש הוא בלי גבול כמו"כ האותיות שבו הם ג"כ בלי גבול כו', והנמשל
 מכ"ז יובן למעלה ההפרש בין ע"ס דאצי' ובין ע"ס הגנוזות במאצילן שהוא
 בחי' כתר בכלל, דהע"ס דאצי' זהו כענין אותי' הכתיבה דהגם שאינו שייך
 לומר שם דבר נוסף ח"ו מ"מ הרי נתלבשו בבחי' כלים והם בבחי' מדה וגבול
 כו' כג"ל, משא"כ בחי' הכתר שיש שם ג"כ ע"ס והו"ע גליף גליפו בטה"ע
 בחי' אותיות החקיקה שנחקקו בהעצם והם בבחי' א"ס גמש כג"ל, ועז"א
 האבות וישראל עלו במח' היינו בחי' אותיות החקיקה ששרשם מבחי' הכתר
 וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' וידוע הפי' בעבר הנהר הוא שלמעלה
 מעולם האצי' בחי' טורי חשיכא מדות שבכתר, וכמו"כ כללות גש"י שרשן
 מבחי' הכתר וכמו"ש נשמה שנתת בי טהורה היא בחי' טה"ע והיינו דשרש גש"י
 הוא מבחי' אוא"ס הבע"ג שלמעלה מבחי' זמן ומקום לכן ישראל אינהו
 דקדשינהו לזמנים שממשיכים מלמעלה מהזמן בזמן, וזהו בדיכ מה שנשיי גק'
 ביכורים, להיות שנת"ל דביכורים הם בחי' עולמות הא"ס שהם בבחי' קדם

וראשית, וגם נתיל דשם כחשיכא כאורה שוין, ומימ בהפנימיות העיקר הם נש"י כמ"ש וברוב גאונך תהרוס קמיך כו' כנ"ל, ולואת נש"י דשרשם מבחי' הכתר ומבחי' פנימיות ועצמיות כו' כמשי"ת לכן גק' בשם ביכורים כו'.

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו' וארז"ל ביום חתונתו זה מי"ת דהקב"ה גק' חתן וכנסי' גק' כלה ומי"ת הוא יחוד חור"כ שזהו למעלה יחוד קוב"ה ושכינתו, ולמטה יחוד הקב"ה ונש"י ולכאורה צ"ל מהו ההתחדשות בהיחוד עליון דמי"ת והלא כבר הי' לעולמים בחי' יחוד קוב"ה ושכינתו' בברה"ע כי ידוע דעיקר התהוות העולמות הוא משם הוי' דהוי' ל' מהווה ההתהוות בפועל הוא ע"י שם אלקים, והי' בברה"ע יחוד הוי' ואלקים שזהו"ע יחוד קוב"ה ושכינתו' כידוע, וא"כ מהו ההתחדשות בהיחוד עליון דמי"ת, וצלה"ק תחלה מה שנת"ל דנש"י גק' ביכורים להיות שרשם מבחי' אוא"ס המאציל שלמעלה מאצ"י.

אמנם עדין אינו מוכן דהרי לפי מ"ש הרמ"ז ז"ל דענין ביכורים הוא דוקא במקום שנש"י וע"ש שוין בלי שום הבדל ומ"מ נש"י מצד מעלת נשמותיהם קדמו במחשבתו ית', ולפי משנת"ל דזהו מצד ששרש נש"י הוא מבחי' אוא"ס שלמעלה מאצ"י דהיינו בחי' עולמות הא"ס, הלא ידוע דעולם התהו ג"כ בכלל עולמות הא"ס ועתיק ואריך הוא התחלת התיקון כמ"ש בע"ה, וא"כ לבר זאת דשם בעולמות הא"ס קדם התהו אל התיקון ה"ה מובדלים זמ"ז דתהו הוא בחי' אורות הבלתי מתישבים בכלים ותיקון הוא בחי' אורות המתישבים דוקא (וגם מקיפים דתיקון יש בהם אחיזה קצת בהכלי כמ"ש במ"א) וא"כ ה"ה מובדלים זמ"ז וממילא אינו שייך שמשום זה יקראו ישראל בשם ביכורים. אך הענין הוא דהעיקר מה שארז"ל ישראל עלו במח' היינו במח"ה"ק דא"ק, והענין הוא דהנה לא מחשבותי מחשבותיכם דאינו דומה מח' למעלה למח' למטה, דלמטה ממחשבת האדם לא יתהווה מזה מאומה גם כמה שיחשוב לא יהי' מזה שום דבר כ"א מהדיבור יוכל לבוא לידי עשי' באשר דבר מלך שלטון שהמלך גוזר ואמר ועי"ז נעשה הדבר, ועיקר העשי' הוא מכח המעשה רק שמהדיבור יוכל לבוא ג"כ לידי עשי', אבל מהמח' לא יהי' שום מעשה, משא"כ למע' תיכף שעלה במחשבתו ורצונו שיהי' עולמות תומי' נתהוו במחשבתו ית' וכמאמר בע"מ גבה"ע והלא במאמר אחד יכול להבראות וידוע הפי' דיכול להבראות היינו שנברא במאמר אחד דמח' וכמא' ברוך שאמר הוי' העולם שהו"ע אמירה בלב בחי' מח' כמ"ש במ"א, ובמאמר א' דמח"ה"ק נבראו כל העולמות, אלא ששם הי' בבחי' ביטול ולכן הי' כל העולמות שם בהשוואה א' כמ"ש מזה בדיה הוי' אמנות עתיד, רנ"ב, זהו שאמר הוי' העולם רית שוה

שהיו במח' בהשוואה ולזאת נפרטו אח"כ בע"מ שנתגלה כל עולם בדרך פרט כמו שהוא עתה ועל מחה"ק הנ"ל נאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת שכל הדורות (לי דרי דרי בחי' העולמות והספי' כמ"ש במ"א) מרכ"ד עד סוכ"ד היו כלולים שם וגם כל היצור לא נכחד ממך שכל הנבראים שבעולם התחתון הוה אפי' בהמות וחיות כו' וכן עד רכ"ד כל העולמות שלמטה מא"ק היו כלולים במחה"ק דא"ק קודם שנבראו ונתגלו כו'. ועז"א ישראל עלו במח' שהם בבחי' הפנימיות דמחה"ק הנ"ל כי במחה"ק כלולים שם שניהם בחי' התהו והתיקון בהשוואה ואין הפרש שם בין מקיף לפנימי אלא שישראל קדמו במחשבתו ית' היינו שהם מושרשים בפנימיות א"ק וכמ"ש בלק"ת מהאריו"ל פ' וישלח ד"ה סוד ואלה המלכים כו'. דבהניצוץ שיצא מא"ק שם תהו קדם לתיקון אבל בא"ק התיקון קדום אל התהו וכמשל השפופרת נכנס ראשון יוצא אחרון דבגילוי יצא תיקון אחרון ה"ה נכנס ראשון במחה"ק דא"ק בבחי' פנימיות ועצמיות דא"ק, וכידוע דכל דבר הרי מה שהוא עיקר המכון בא בהתגלות לבסוף וכמו קליפה קדמה לפני והעיקר הוא הפרי וכמו בהשפעת השכל בתחלה מקדים כמה הצעות וכמה משלים והשכל בא לבסוף, וזהו בהתגלות אבל אצל המשפיע הרי קדם השכל אל המשל כו' כמ"ש במ"א באריכות, וכמו"כ יובן דתיקון שנתגלה אחרי התהו שרשו בא"ק קדום אל התהו כו'. וז"ש הלא אח עשיו ליעקב ואוהב את יעקב כו', וידוע דיעקב ועשיו הן תהו ותיקון, ופי' אח עשיו ליעקב היינו שהם בבחי' אחות וחיבור בלי שום הבדל כלל, ומובן דאין זה בסדר השתל' דשם תהו ותיקון מובדלים זמ"ז, אלא היינו בבחי' א"ק דשם שניהם שוים בלי שום הבדל דכל העולמות הם שם בהשוואה כו' כנ"ל, ומ"מ ואוהב את יעקב אהבתי אתכם דוקא והיינו מצד הפנימיות ועצמיות דא"ק דשם העיקר נש"י, וז"ש הוא עבר לפניהם ולא נא' ויעקב עבר כו', ומבואר במ"א הכוונה הוא קאי על בחי' עצמות אוא"ס ושם יעקב דוקא שהוא עולם התיקון הוא העיקר כו', וזהו מה שנש"י נק' ביכורים זהו מצד שרשם בא"ק ששם ישראל וע"ש הם בהשוואה ומ"מ ישראל מצד מעלת גשמתם שהם בחי' התיקון קדמו במחשבתו שהם בבחי' הפנימי' דא"ק כו'.

ולהבין שרש הדברים הנ"ל דתהו ותיקון הם בבחי' אחות וחיבור בלי שום הבדל ומ"מ ואוהב את יעקב דוקא צ"ל מ"ש והוא עבר לפניהם מהו בחי' הוא דשם מושרשים נש"י וקדמו אל התהו כו', וילה"ק תחלה מאמר הידוע בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד (כן הובא הל' בפרד"ס ובש"ל"ה ועמ"ש בש"ל"ה ד"ד ע"א וכ"ה הל' בכה"מ בלקו"ת ובשא"ד, וע' בתו"א פ' וירא ד"ה פתח אלי', ובד"ה רפאיני תקס"ח ובד"ה ועברתי באמ"צ, רל"ב) ואי' בעה"ק חלק היחוד פ"ב דכמו"כ עד שלא נאצל אצ"י העליון כו', והנה מ"ש עד שלא נבה"ע ועד שלא נאצל אצ"י העליון הכוונה על בחי' הבריאה ואצ"י דכללות כידוע דפרצוף א"ק נק' בריאה וכללות, ואצ"י דכללות הוא בחי' ראשית גילוי הקו שלמעלה מבחי' א"ק כמ"ש במ"א, והענין דהנה בריאה שהוא מורה על התהוות חדשה שייך על מציאות הכלים שהם בריאה יש מאין, ולכן בחי'

א"ק אחר שנק' בשם פרצוף ובשם אדם הרי יש בו ע"ס והגם דהכלים דשם הם רק שרש נשמות גופות כמ"ש בע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ד, מ"מ הרי לגבי אוא"ס נק' בשם כלים, ולכן שייך ע"ז שם בריאה, אמנם על בחי' אור אינו שייך ענין הבריאה יש מאין כ"א אצי' שהו"ע גילוי ההעלם כו' וכמ"ש במ"א, ולזאת בחי' גילוי הקו נק' אצי' ועו"א עד שלא נבה"ע ועד שלא נאצל אצי' העליון היינו גם בכללות, ולפי"ז י"ל דבמה שאמר עד שלא נברא העולם נכלל ממילא ג"כ עד שלא נאצל אצי' כו', דהנה ענין בריאת העולם היינו מציאות הכלים הי' ע"י הצמצום וכידוע דהצמצום הוא בחי' שרש הדין שממנו מקור מציאות ישות העולם (ועמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר ענף ב' בהג"ה המתחלת ונלע"ד כו', ובסוף ענף ג' כתב וז"ל כי צמצום בראשונה את האור ונתהווה הכלים כו' עכ"ל) ומהקו נמשך כל בחי' תאורות כו', וידוע דהצמצום קדם להקו כמ"ש בע"ח שם, וכמארז"ל ברישא חשוכא בחי' הצמצום והדר נהורא בחי' גילוי הקו כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ כשאמר בפרד"א עד שלא נבה"ע ממילא הוא עד שלא נאצל אצי' העליון כו' (ולפמ"ש בלקו"ת פ' מסעי בהביאור דמוציאיהם למסעיהם דראשית גילוי הקו הוא בחי' מל' דאצי' דכללות, וכ"ה מ"ש בע"ח שער שבירת הכלים פ"ה שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק ועמ"ש ע"ז בזהר הרקיע בפ"י מאמר הזהר בראשית דט"ו ע"א שכמו שמל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה כמו"כ מל' דאצי' דכללות נעשה עתיק לאדם דבריאה דכללות כו' והיינו ראשית גילוי הקו שאחר הצמצום, וא"כ בחי' אצי' דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, וה"ז בכלל בחי' שמו (וי"ל דהרי מצינו דאצי' נק' שמי כמ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי כו' ומבואר במ"א דשמי הוא עולם האצי' כו') ואפשר דזהו בחי' ההשערה בכח כו' שיתבאר לקמן, ועמ"ש בהביאור הב' דשחורה אני ונאווה פ"ב) והיוצא מכ"ז דמה שאמר בפרד"א עד שלא נבה"ע היינו לפני הצמצום והי' הוא ושמו בלבד כו', ולכא"ו צ"ל קודם שנבה"ע מי קראו בשם ששייך לומר שם בחי' שמו, אך הענין דהנה כתיב ויקרא הוי' הוי' שיש ב' שמות הוי' הא' שם הוי' שבסדר השתל' שנק' הוי' ל' מהוה והגם שהתהוות הוא בדרך ממילא ומאליו מ"מ ה"ה מקור ההתהוות וכמ"ש במ"א, הב' הוא בחי' שם הוי' שלמעלה מסדר השתל' והוא בחי' שם הוי' כמו שהוא כלול בעצמותו כו' (דגם לאחר שנבה"ע הוא ושמו לבד וד"ל) והוא הכח ויכולת שיש בא"ס להוות עולמות ונבראים, והגם שנק' ג"כ הוי' ל' מהוה, מ"מ אינו שייך שם כלל לומר שהוא מקור להתהוות, שאינו בערך כלל וכלל להיות מקור למקור לעולמות ונבראי' כמו שנבראו (כ"א לאחר הצמצום נבראו העולמות כו' וכמ"ש במ"א, ועמ"ש בד"ה וירד הוי' על הי"ס, מ"ג) והוא רק הכח והיכולת כו' כנ"ל ונק' בחי' שמו הגדול, והענין דהנה בבחי' השם יש ב' מדרי', השם כמו שהוא לגבי עצמו וכמו שהוא לגבי זולתו, והענין דהנה כללות ענין השם הוא רק הארה בעלמא, ומ"מ יש בזה חילוק דלגבי זולתו הרי השם אינו נוגע כלל והוא הארה חיצונית לגמרי, והגם שע"י שקוראו בשמו הרי עצמותו נפנה אליו, הרי גם הפני' שפונה אליו הן בעצם הפני' שפונה אליו והן במה שממלא מבוקשו הוא ג"כ רק הארה מועטת ואינו בחי'

הארת עצמותו כמו שהוא לגבי עצמו, וכידוע שכל השפעה שנשפעת מהמשפיע אל המקבל הוא רק חלק עשירי, והחלק העשירי הוא רק במספר ולא שהחלק העשירי הוא דומה להט' חלקי שנשארו בהמשפיע והוא רק הארה מועטת, משא"כ השם לגבי עצמו הגם שהוא רק הארה, מ"מ ה"ה התגלות החיות שלו שמחי' אותו, וכידוע בענין אדה"ר שקרא שמות לכל הבהמות, ואי' בס' שידע סוד מרכבה העליונה, ולזאת אמר לזה נאה לקרות שור מפני שאותיות שור מחיים אותו ולזה נאה לקרות חמור כו', הרי אותיות השם מחיים אותו, וכמו"כ יובן במין האדם בפרט שהאותיות של השם שקוראי' אותו הוא הוא החיות שלה, וכמו ראובן ע"ש כי ראה ה' בחי' חכ', ושמעון ע"ש כי שמע ה' בחי' בינה כו', נמצא שיש בשם ב' בחי' השם כמו שהוא לגבי עצמו וכמו שהוא לגבי זולתו, וכמו"כ יובן למעלה ג"כ שיש ב' בחי' אלו בשם כמו שהוא לזולתו וכמו שהוא לגבי עצמו כו', והגם שלמעלה אינו שייך לומר ח"ו שהשם מחי' ח"ו ואדרבה דכל ענין השם הוא רק התגלות מאתו ית' וכידוע ומבואר במ"א באורך, מ"מ יש לחלק בבחי' השם הנמשך מעצמותו מה שהוא בחי' אור השייך לעולמות, וכמו שהוא לעצמותו שאינו שייך לעולמות כלל, והו"ע עצם השם והתפשטות השם, והתפשטות השם הוא מה ששייך לעולמות וזהו בחי' שם הוי' דלתתא שמהוה עולמות כו' ועצם השם הוא בחי' האור שאינו שייך להעולמות והיינו בחי' שם הוי' דלעילא בחי' שמו הגדול ועו"א עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד כו', וזהו בד"כ, ובד"פ י"ל שגם בבחי' שמו הגדול הכלול בעצמותו יש ב' בחי' שם הנ"ל וכמשי"ת.

וביאור ענין ב' בחי' השם הנ"ל, צ"ל תחלה ההפרש בין קדש לקדוש בוא"ו, וענין ג"פ קדוש, והענין הוא דהנה קדש הוא בחי' ומדרי' שקדוש ומובדל לגמרי וכדאי' בזה קדש מלה בגרמי' שאינו שייך לעולמות כלל שהוא למעלה מבחי' המשכה והתגלות, ובחי' קדוש הוא ההמשכה והתגלות שנמשך בעולמות להחיותם, וזהו"ע הוא הא"ו שהוא המשכה בצמצום עד שיכול להיות מקור לעולמות, ובד"כ ההמשכה דוא"ו הוא המשכה ע"ד המשכת השערות והענין הוא כמו עד"מ השערות הגם שיש בהם חיות וכידוע שהשערות הם תלולים ובתוך החלל נמשך החיות, מ"מ הרי החיות הוא חיות מצומצם מאד ולכן כשגוזזי' השערות אינו מרגיש כאב כלל, והוא מפני שהחיות הנמשך בהשערות הוא לאחר שבוקע את הגולגולת שחופה לגמרי על המוח ואחר שבוקע את הגולגולת נמשך ומתלבש בהשערה הוא חיות מועט ומצומצם מאד, תהו"ע קדוש וא"ו הוא הארה מועטת שנמשך מבחי' קדש ונמשך בדרך המשכה בהוא"ו להיות מקור להתהוות העולמות, ותהו"ע ציור הוא"ו שבראשו יו"ד, התיידי מורה על הצמצום שלא יומשך רק נקודה חדא, והוא"ו הוא ההמשכה בדרך קו"ח וכמשל השערות הנ"ל, וענין ג"פ קדוש הוא נגד ג' עולמות בי"ע, דכדי שיהי' התהוות ג' עולמות בי"ע מבחי' אצ"י זהו ע"י ג' מיני צמצומי', ועולם האצ"י עצמו נק' קדש לגבי עולמות בי"ע וכידוע דבאצ"י איהו וחיותו חה איהו וגרמוהי חד והוא גילוי העולם מאלקות שדבוק במקורו כו' כנ"ל, משא"כ בי"ע

הם גבראי' נפרדים וכדי שיהי' התהוות בי"ע מאצי' זהו ע"י ג"פ קדוש שזהו
 ענין ג' מיני צמצומי', וכמו"כ יובן באצי' גופא יש ג"כ ג' בחי' קדוש ובחי'
 קדש, דהנה באצי' יש ג"כ בי"ע דאו"א נק' בריאה דאצי' וחגי' נק' יצי'
 שבאצי' ונה"י עשי' שבאצי', והו"ע ג"פ קדוש, ובחי' קדש הוא בחי' עת"י
 שהוא קדש ומובדל גם מעולם האצי' וכמ"ש המתנשא מימות עולם כו', וכמו"כ
 יובן ג' בחי' קדוש בבחי' ג' עולמות בי"ע דכללות דא"ק נק' אדם דבריאה
 דכללות, ועת"י וא"א יצי' דכללות, ואצי' בחי' אדם דעשי' דכללות, וכדי שיומשך
 מא"ס להיות ג' בחי' אדם אלו זהו ע"י ג' צמצומים שהם ג"פ קדוש, דהנה
 או"א"ס עצומ"ה הוא פשוט בתכלית הפשיטות ואינו בערך מקור לעולמות שיתהוו
 ממנו, לא מיבעי עולם האצי' שא"א שיתהווה מאו"א"ס עצומ"ה דעולם האצי'
 הוא בבחי' התלבשות אורות בכלים ממש בבחי' מדה והגבלה דזמן ומקום רוחני
 כו' כנ"ל דא"א שיהי' זאת באו"א"ס עצומ"ה כו' אלא גם בחי' פרצוף א"ק ג"כ
 אינו בערך האו"א"ס וכנ"ל דגם בא"ק שייך בחי' כלים והקו מאו"א"ס מאיר בהם
 כו', ולזאת בכדי שיהי' התהוות העולמות מאו"א"ס אפי' עולם היותר עליון הי'
 צ"ל צמצום תחלה שצמצם או"א"ס א"ע וסילק אורו הגדול על הצד שהו"ע הפסק
 והעלם האור הראשון ואח"כ נמשך הקו שבקע את הצמצום ומאיר לאחור הצמצום
 שעו"נ אז יבקע כשחר אורך דקאי על הקו כמ"ש במ"א שבקע את הצמצום כו',
 וה"ז הארה מצומצמת ע"ד המשכת השערות שנת"ל שבוקעים את עצם הגולגולת
 כו', כמו"כ בחי' הקו הגם שנמשך מהאו"א"ס שלפני הצמצום מ"מ ה"ה נמשך
 ע"י בקיעת הצמצום ה"ו הארה מצומצמת שנעשה מקור לעולמות, וזהו"ע קדוש
 וא"ו הארה מבחי' קדש עליון, דאו"א"ס שלפני הצמצום הוא בחי' קדש שמובדל
 לגמרי ואינו בערך מקור לעולמות, רק בחי' הקו שהוא אור מצומצם שנמשך
 מאו"א"ס דרך בקיעת הצמצום ה"ה בחי' מקור לעולמות כו', וענין ג"פ קדוש
 היינו נגד ג' עולמות בי"ע הכללים האי' בחי' צמצום הראשון להיות התהוות
 פרצוף א"ק, ואח"כ בכדי שיתהווה בחי' עתיק ואריך מבחי' א"ק צ"ל עוד
 צמצום כי א"ק הוא בחי' אור כללי, וכולל כללות העולמות כנ"ל ועתיק ואריך
 הוא בחי' כתר הפרטי דאצי', ושיתהווה מאו"א"ס המאציל בחי' עולם האצי'
 צריך להיות צמצום ג' כו', וזהו ב' מדרי' דקדש וקדוש, קדוש בוא"ו הוא בחי'
 כללות המשכת הקו שאחור הצמצום שהוא ההארה שמאיר ומתגלה בהעולמות
 וזהו בחי' שם הוי' דלתתא ל' מזהו כו' וכמ"ש במ"א דכללות המשכת הקו נכלל
 ב' אותיות הוי' היודי' הוא ראשית גילוי הקו וה"א ראשונה הוא בחי' א"ק וא"ו
 הוא בחי' עתיק ואריך אדם דיצירה דכללות, וה"א אחרונה הוא בחי' אצי'
 (ועמ"ש מזה בדי"ה כל הנהגה, רנ"ב) וקדש הוא בחי' או"א"ס שלפני הצמצום
 שאינו בערך התגלות בעולם והוא בחי' שם הוי' דלעילא שנק' שמו הגדול שהוא
 השם כמו שהוא לעצמו עדיין למע' מבחי' גילוי להיות מקור לעולמות כו',
 הנה כמו שנת"ל ב' מדריגות דקדש וקדוש דאו"א"ס שלפני הצמצום הוא בחי'
 קדש מפני שאינו בבחי' התגלות בעולמות והקו שלאחור הצמצום הוא בחי' קדוש
 כו', כמו"כ י"ל בבחי' שמו הגדול ג"כ ב' מדריגות הנ"ל, והענין דהנה אי'
 בע"ה תחלת הכל הי' או"א"ס ממלא כל המציאות כו' וכשעלה ברוצונו הפשוט

לברוא את העולם כו' צמצם עצמו כו', הרי בחי' הרצון הזה הוא רצון השייך
 למעשה שהרי התעוררות רצון זה הי' סיבה אל הצמצום וכשנתעורר כביכול
 ברצון זה הרי גכללו שמה כל העולמות כמו שהם לאחר הצמצום וכמובן בע"ח
 שם דכשנתעורר כבי' שיהיו עולמות כמו שהם עתה בבחי' ראש וסוף כו' וזה
 א"א להיות בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום לזאת צמצם א"ע כו', הרי בבחי' רצון
 זה עלו כל העולמות כמו שהם לאחר הצמצום ורק לא נתהוו בפועל כמו שהם
 לאחר הצמצום מפני שלא הי' הצמצום עדיין כו', וזהו"ע ההשערה בכח בעצמותו
 על כל העולמות כמו שהן בפועל ולאחר הצמצום נתהוו בפועל כפי ההשערה
 בכח כו' ונמצא בעצמותו גופא כבי' בחי' רצון זה הוא אור וגילוי בעצמותו
 השייך לעולמות הגם שאינו בערך מקור לעולמות כ"א ציל צמצום תחלה
 וההארה מצומצמת שאחר הצמצום הוא המקור לעולמות גם לעולם היותר עליון
 כו' כנ"ל, מ"מ בעצמותו גופא כבי' הרי כבר הי' הרצון איך ומה שיהיו העולמות
 וא"כ הי' שייך אל העולמות כו', והי' בחי' אחרונה שכאוא"ס, ובהכרח שקדם
 לזה בחי' רצון כללי דמשום זה נתעורר כבי' בבחי' רצון הנ"ל, וכמו עדי"מ
 באדם למטה דתחלה נתעורר ברצון כללי באיזה ענין ושם לא יש עדיין גם
 הפרטים מהענין, הגם שבהכרח לומר דמאחר שנתעורר בכללות הענין כלולים
 שם בהעלם הפרטים ג"כ, מ"מ אינם ניכרים שם כלל שאינו יודע עדיין גם
 בעצמו איך ומה הוא רוצה כו', וכמו עדי"מ כשנתעורר אדם ברצון על בנין
 בית עדי"מ הרי בתחלת ההתעוררות הוא שנתעורר בכללות הענין הזה ואינו
 יודע עדיין איך ומה הוא רוצה היינו באיכות וכמות הבית והרצון הזה אינו שייך
 עדיין לפועל, ואלו יצוייר שיבוא מרצון הזה לידי פועל יהי' בלי שום סדר
 והדרגה כלל ולא יהי' בפועל כפי אמיתית פנימיות רצונו כו', כ"א לאחר
 הרצון הכללי עולה ברצונו עוד איך רצונו בהבית בהאיכות וכמות הבית,
 ומהרצון הזה יבוא אח"כ לפועל כפי ההשערה בהרצון הזה, וא"א להיות התחלת
 הדבר מההשערה הנ"ל ולא גמר הדבר מהרצון הכללי כ"א תחלה נתעורר ברצון
 כללי ומהרצון הזה בא לידי רצון פרטי איך ומה והכל בכח עדיין כו', ובדוגמא
 כזאת יובן בעצמותו כבי' דתחלה נתעורר בבחי' רצון כללי ולא יש שם בחי'
 פרטים כלל, ובחי' זו אינו שייך כלל לעולמות אחר שלא הי' עדיין ההשערה
 על העולמות כ"א הוא רק בחי' התעוררות רצון וגילוי לעצמו עדיין ואח"כ
 נתעורר כבי' בבחי' רצון פשוט לברוא כו', והוא ההשערה הנ"ל, והרצון הזה
 יש לו שייכות להעולמות מפני שכבר שיער בעצמו בכח כו', ולכן כשנתעורר
 כבי' ברצון זה הי' שייך ענין הצמצום, משא"כ לפני רצון זה אינו שייך ענין
 הצמצום כלל כו' וב' בחי' אלו י"ל שנק' טה"ע וטה"ת והכל בבחי' אוא"ס
 שלפני הצמצום, טה"ת הוא בחי' הרצה"פ הנ"ל מה ששיער בעצמו בכח כל
 מה שעתידי להיות בפועל היינו כלליות השתל' המשכות הקו"ח וכללות העולמות
 מרכ"ד ועד סוכ"ד שיהי' לאחר הצמצום, והתפשטות אוא"ס שלמטה עד אין
 תכלית והעלי' למעלה עד אין קץ כו', דהיינו בחי' הצמצום והקו כו' הכל
 אשר לכל הי' כלול בהרצון הפשוט הנ"ל (ע' בשה"ת ד"ה אחרי) והוא הנק'
 טה"ת, ובחי' טה"ע הוא כביכול ההתעוררות בעצמותו בהעלם העצמי מה שאינו

שייך לעולמות כלל כו' כנ"ל, ונק' ג"כ בחי' מקיף הכללי ובחי' מקיף למקיף הכללי דטה"ת נק' בשם מקיף הכללי והיינו הידיעה כללית בכל המדרי' והעליות והירידות שלמעלה עד אין קץ כו' כנ"ל, ובחי' טה"ע הוא בחי' מקיף למקיף הכללי, וט"ש באורך נראה אור, פי' באורך העצמי שהוא בחי' אור עצמותו שאינו שייך לומר עליו שהוא בחי' מקיף הכללי ג"כ כנ"ל וממנו נראה אור דטה"ת שהוא בחי' מקיף הכללי, דבבחי' אוא"ס עצומ"ה בחי' טה"ע אינו שייך לומר ידיעה כללית ג"כ, אך ממנו נראה אור דטה"ת שהוא בחי' מקיף הכללי כנ"ל, ונק' בחי' זו מקיף למקיף הכללי היינו כביכול ירידת והשפלת עצמו לידע מה שברצונו ובהידיעה הכללית מראש לסוף כו' וד"ל. והנה בד"ס י"ל בבחי' שמו הגדול ג' מדרי' זו למעלה מזו, והענין דהנה בכל מדה מתחלת הווייתה שהיא מוכנת להתגלות טרם שנתגלה ממש יש ג' מדרי' והוא עצם היולי דהמדה היא שאינו בבחי' גילוי כלל, ואח"כ הגילוי כללי ואח"כ כמו שבאה בפרט איך להתגלות, וכמו עד"מ במדת החסד הרי יש בחי' כח ההיולי שנק' חפץ חסד והיינו עצם מדת הטוב שנטוע ומושרש בעצם נפשו אשר כל מיני טוב נמשך משם, אך עצם הכח היולי הנ"ל אינו בערך ההטבה כמו שבאה אח"כ ולא זו לבד שאינו שייך שם הטבה פרטיות, אלא שלא יש שם שום התעוררות הטבה כלל שהרי הכח היולי דמדת החסד הוא דבוק בעצם הנפש והוא כהעצם ממש שאינו נבדל ממנו כלל, וכמו שעצם הנפש אינו שייך בו מהות ההטבה והפרטים, שבאים אח"כ כמו"כ הכח העצם שדבוק בהעצם אינו מהסוג הגילויים שבאים ממנו, ולכן אנו רואין שיוכל להיות שלא יבא שום גילוי לעולם מהכח ההיולי שבעצם הנפש, דהרי הנפש שלם ויש בו כל הכחות כמו כח השכל ההיולי וכח החסד ההיולי וכן כח הגבו' כו' ומ"מ יוכל להיות שלא יבא שום גילוי לעולם מאיזה כח מהכוחות שבו וכמו איש הטוב בעצם שכל גילוייו הכל במדת החסד לבד אף שבודאי יש בו גם כח הגבו' ומ"מ אינו מתגלה לעולם, או כמו בשוטה שלא יתגלה בו כח החכ' הכלולה בהעלם בעצם נפשו ואם הי' הכח ההיולי אינה כח גילוי בהכרח שיבוא בגילוי לפועל כידוע וכמ"ש במ"א דכל כח שהוא בבחי' המשכה אף בבחי' המשכה געלמת בהכרח שיתגלה, ומאחר שאין הגילוי הכרחי מובן דעצם הכח אינו שייך לגילוי כלל כו', וכל הגילויים נמצאים ממדת הטוב הוא מקור לגילויים אלא שכל הגילויים נמצאים ממנו כו' כמ"ש במ"א ואח"כ כאשר נתעורר באיזה הטבה פרטיית היינו להטיב עם זולתו ה"ז גילוי ממדת הטוב העצמי, אך לא נדע עדיין איך ומה תהי' ההטבה הזאת וכיצד יביאה לידי פועל, ומ"מ מאחר שכבר נתעורר באיזה הטבה הרי יש שם גילוי הטוב ויבוא לידי פועל והגם שאינו ניכר שם פרטי ההטבה כלל ואינה מצומצמת כלל לפ"ע המקבל וכשישפיע לו מצד עצם ההטבה כמו שהוא אצלו יוכל להיות שיבוא דבבר שאינו טוב כלל לפ"ע מצב שפלות המקבל וכמ"ש במ"א ויהי' בריבוי שאינו לפי ערכו כלל והוא מפני שבהתעוררות הזאת אין בה כלל מפרטי ההטבה כמו שתבוא לידי פועל כ"א הטבה כללית, ומ"מ ה"ז גילוי אור הטבה בעצמו ועתיד לבוא לידי גילוי, והוא

שאתר שנתעורר בההטבה הכללית יבוא אח"כ לשער בעצמותו באיזה אופן תהי' ההטבה בפרט, והיינו שמשער מהות המקבל ואת הטוב לפניו ובאיזה אופן ישפיע לו הכל בד"פ ישנו בהשערה הנ"ל וכבר מוכנת להתגלות ותבוא לידי פועל בסדר נכון כפי ההשערה בעצמותו כו', והנמשל מזה יובן למעלה בבחי' עצמיות אוא"ס שלפני הצמצום שיש ג' מדריגות מתחילת הרצון עד ההשערה בכח הנ"ל, הא' בחי' חפץ חסד העצמי ההיולי כמ"ש כי חפץ חסד הוא בחי' חסד העצמי שלמעלה מגדר גילוי לגמרי כו' דהנה אי' בע"ח בתחלת שער הכללים כשעלה ברצונו ית' שמו לברוא העולם כדי להטיב לברואיו כו' הרי דסיבת הרצון לבריאת העולמות הוא מצד שנתעורר כבי' ברצון להיטיב כו' *.

(*) (בע"ח בשער עיגולים ויושר ענף א' בהחקירה הראשונה בסיבת בריאת העולמות כ' שהוא להוציא שלימותו ית' כו' יעו"ש, וכ"ה בשער ההקדמות הקדמה ג', והסיבה בהבריאה בכדי להטיב לברואיו כ' זה בענין התהוות עולם העקודים וכן בשער הקדמות כ' זה (כד' ירושלים דל"ג ע"א) ג"כ לענין עולם העקודים. ואפשר י"ל ע"פ מ"ש באוצ"ח בדרוש ענו"ב (ד"ה ע"ב) בטעם קריאת שם עקודים ע"ש אברהם (שהוא בעל העקידה) וכ' שם ז"ל שאז בעקודים התחיל להתגלות בחי' כלי כדי שיוכלו העולמות לקבל הארת הא"ס ולידע שהוא רחום וחונן וזה עלה ברצון העליון מצד רחמיו שלו ומאחר שעולם העקודי' התחיל להתגלות שהוא בעל הרחמים ולכן נק' ע"ש אברהם שגימ' רחם כו' יעו"ש, ולפי"ז י"ל דמעולם העקודים התחיל להתגלות מדת רחמיו וטובו וקודם לזה לא הי' ניכר מדת טובו ית' מריבוי אור (י"ל כי הטוב צ"ל מה שאצל המקבל טוב כו' כנ"ל וזה במציאות הכלים דוקא כו') וכמ"ש בענין בן ג' שנים דוקא הכיר אברהם את בוראו כו', אמנם גם בסיבת הבריאה בתחלה הי' מצד מדת הטוב כו' די"ל דבע"ח מדבר בהכח שעומד בהתגלות, ולזאת כשמדבר בהתהוות עולם העקודים שיש שם מציאות כלי והרי ישנו בהתגלות מדת הטוב כנ"ל אומר בכדי להטיב כו' משא"כ קודם הבריאה (היינו בסיבת הרצון הפשוט כו') שאינו שייך שם התגלות מדת הטוב אחר שאינו בערך המקבלים כלל כו' כנ"ל אומר שם בכדי להוציא שלימותו ית' כו' דשייך לומר דכח זה נתגלה שם בעצמותו כו' אמנם באמת גם מדת ההטבה היתה כלולה שם וגם זה הי' סיבת הבריאה כו' כן י"ל, ועמ"ש במ"ח בעולם קטן פ"א ח"ל ורצה להראות שלימותו ולהנאות בנ"א מטובו כו' עכ"ל (ונ"ל דמ"ש בקעה מלאה מים היינו מה שהי' אוא"ס ממלא מקום החלל, ומ"ש ויקוו המים אל מקום * ותראה היבשה הוא מה צמצם א"ע וסילק אורו כו' ובהגה"ה שם בע"ח דהנקודה האמצעית היא שרש הדין ונתגלה כו' וכמ"ש במבו"ש ש"א פ"א, וכ"ה במ"ח לקמן) ובפנים במס' צמצם א"ס פ"א מ"א כ' ג"כ להראות שלימותו ולהטיב בו כו', ובס'.

ובחי' רצון להיטיב זה הוא התעוררות כללי עדיין וקדם לזה בחי' חפץ חסד העצמי ההיולי כמ"ש כי חפץ חסד הוא שנתעורר כביכול בעצמותו בהרצון להטיב דוהו פנימיות ועצמות אוא"ס טרם שנתעורר כביכול בעצמותו בהרצון להטיב דוהו שכבר בא בגילוי הטבה כללית אלא שאינו ניכר שם עדיין איך ומה יהי' אופן ההטבה וממילא הי' רחוק מאד גם ממקור למקור להשתל' שלאחר הצמצום כו' אחר שהאור בעצם אינו בערך המקבלים וגם לא הי' שם עדיין אף ההשערה בכח א"כ אינו בערך המקבלים כלל וכלל, מ"מ בעצמותו הי' גילוי כלל ואין שם לגבי כח ההיולי העצמי שכלול בעצמותו שאינו בגדר גילוי כלל ואין שם התעוררות הטבה כלל, והוא בחי' כח העצמי שמיחד עם העצם ממש וכמו שהעצם אינו שייך לשום גילוי כלל כמו* הכח העצמי אינו בגדר גילוי כלל, ואף שכל הגילויים באים ממנו מ"מ הוא בעצמו אינו בגדר גילוי כו' וכמ"ש במ"א, והרצון להטיב הוא רצון בדרך כלל ובא בבחי' רצון לשער בעצמותו בכח איך ומה יהי' אופן ההשתל' כו' וכמו"כ יובן ברצון על מלוכה (שזהו סיבת הבריאה כו') שיש כח ההתנשאו' העצמי שכלול בעצמות אוא"ס מה שאינו שייך לגילוי המלוכה כלל כו' ומה שעלה ברצונו כביכול אנא אמלוך הי' התעוררות כללי כו', ומדריגה הג' הוא מה שאין מלך בלא עם והוא מה ששיער בעצמו אופן ההשתל' דוהו ההתנשאות על עם כו' (ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ דנ"א) והיינו ההשערה בכח באופן הנהגת המלוכה כו', ועמ"ש במק"מ בפ"י מאה"ז בריש הורמנותא דמלכא דוהו מה ששיעור המל' בכח, וגליף גליפו הוא מה ששיער בבחי' המל' בכח מקום לעמידת העולמות כו', ויובן זה ג"כ ע"פ מ"ש במ"א בג' מדרי' ברצון הא' רצון המוחלט בעצמותו ואף שהוא בחי' רצון מ"מ אינו שייך לגילוי כלל והיינו שאין שם שום התעוררות כלל עד שיוכל להיות שלא יבא לידי פועל לעולם כי החלט זה אינו שנחלט אצלו כך לאחר

מעין החכמה כי ג"כ כשעלה ברצוה"פ להטיב כו', ובס' שבר יוסף כי לברוא העולמות שיכירו גדולתו להטיב לברואיו כו' וכ"כ בעמה"מ בתחלת שער שעה"מ בעצמותו, ואפשר דענין להוציא לאור שלימות פעולתו כו' שכי' בע"ח נבלל בכלל ענין הרצון על מלוכה כו' (ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ, ג"א) וע' במק"מ בפ"י מאה"ז בריש הורמנותא ח"א דט"ז א' כי דשיעור בחי' המל' בכח שבתוכה יהי' מקום לעולמות נקי הורמנותא דמלכא, ובפ"י הקצר כי כשעלה ברצונו להמציא העולמות כדי שיתנהגו בממשלתו ומלכותו כו' יעו"ש, ובאמת בכאן אין נפ"מ בהחילוקי שמות והעיקר שקודם שבא ההשערה בפרט קדם לזה להתעוררות כללי שזאת הסיבה להשערה פרטית כו' דה"ל).

בנוכח"ק בשוה"ג: י"ל כדוגמת א"ק, עקודים, או ע"ס הגנחות במאצילן, ואצ"י.

ההתעוררות בהענין כ"א כשמוחלט כך בעצם נפשו מחמת חוש הנפש מצ"ע מונח אצלו החלטה כזאת בהעלם נפשו כו', ומה שנתעורר ברצון כללי להפרט ההוא אף שמציאותו הוא מהרצון המוחלט מ"מ הוא כעין הוי' חדשה לגמרי כו', וזהו מדרי' הב' מה שנתעורר ברצון להפרט ההוא כמו הבנין או למר"מ והיינו הרצון בד"כ עדיין ואינו ניכרים שם הפרטים מ"מ עתיד לבוא לידי פועל אחרי שכבר נתעורר ברצון גלוי בעצמו, ומ"מ עצם הרצון ההוא אין לו שייכות לפועל ממש ונק' רצון הכללי, והוא הסיבה להתעוררות הרצון אח"כ לשער פרטי הדברים בכח באופן שיבוא אח"כ בפועל, ולמעלה נק' זה הרצון הפשוט כו' או רצון הקדום * וזהו"ע ג' מדרי' יחיד אחד וקדמון באוא"ס שלפני הצמצום, בחי' יחיד זהו בחי' הפיץ חסד העצמי ההיולי שהוא בחי' הטוב בעצם הנק' רצון המוחלט שאינו בגדר גילוי כלל, וממילא אין שם פרטים כלל אף לא בדרך התאחדות כו' ונק' יחיד שמייוחד בעצם כו' ואחד הוא בחי' התאחדות כמה פרטים (כמ"ש במ"א ההפרש בין יחיד לאחד) והיינו בחי' הרצון הכללי שה"ז בחי' גילוי אור אלא שאינו שייך לעולמות כלל שלא יש בחי' ההשערה עדיין כו' כנ"ל ואין הפרטים ניכרים שם כו' כנ"ל ה"ז בחי' אחד התאחדות כו', וקדמון הוא בחי' ההשערה בכח הנ"ל ששיעור בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל וכבר הוכן הכל בכח איך ומה יהי' מציאות העולמות בבחי' אורות וכלים כמה יהי' המשכת כל ספי' ועולם כו', אלא שלא נתגלה עדיין מפני שחסר עדיין איזה דבר והיינו הצמצום וע"י הצמצום נתגלה בפועל מה שהי' כלול בכח כו'.

וזוהו עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו הגדול לבד, שמו הוא בחי' גילוי אור ושמו הגדול הוא בחי' גילוי אור באוא"ס שלפני הצמצום בב' מדרי' שנת"ל דהיינו בחי' רצון הפשוט הנ"ל שהוא הגילוי בעצמותו שיש

(* והנה עוי"ל שיש גם מדרי' ד' בבחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום והוא בחי' תוה"ק שבעצמותו שעלי' נא' ואהי' אצלו שעשועים שעשועי המלך בעצמותו (לפמ"ש בס' שבר יוסף ובעה"מ נר' שזהו לאחר שעלה ברצה"פ אך מענין במי נמלך מובן שזהו קודם ההשערה בכח כו', וי"ל דזהו בחי' פנימיות וחיצוניות שבתורה וכמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו כו' גבורי כח הגדול, יעו"ש) והוא בחי' התורה הקדומה שהיא הממוצע בין עצמות האוא"ס בחי' הרצון המוחלט שיבא לבחי' רצון להתהוות, וכמא' בי מלכים ימלוכו והיינו שבכדי שמבחי' ההתנשאות העצמי שכלול בעצמות שאינו שייך לגילוי כלל יבוא לבחי' רצון גלוי בעצמותו על מלוכה (וצ"ל גם לבחי' הרצון דאנא אמלך הנ"ל וענין ההמלכה דבמי נמלך כו' ר"ל שהתו' היא הסיבה כו') הוא ע"י התורה שהיא הממוצע כו', והנה כ"ז הוא בחי' שמו הגדול שיש בזה ב' מדרי' מה שיש לו איזה שייכות לעולמות, ומה שהוא לעצמו לבד ואינו שייך לעולם כלל כו' כנ"ל.

לו שייכות אל העולמות והו"ע ההשערה הנ"ל ולמעלה מזה הוא בחי' הרצון הכללי שהוא ג"כ בחי' גילוי אור אלא שאין לזה שייכות לעולמות כו' כנ"ל, ובחי' הוא היינו בחי' העלם שלמעלה מגילוי וי"ל על ב' אופנים הא' דהיינו בחי' חפץ חסד הוא שהוא עצם הכח כמו שהוא למעלה מבחי' גילוי והו"ע רצון המוחלט בעצמותו כו' כנ"ל והב' י"ל בחי' מהותו ועצמותו בחי' העלם העצמי שלמעלה מכללות בחי' שמו גם בחי' רצון המוחלט כו', וזהו והוא עבר לפנייהם דנש"י שרשם מבחי' הוא, וי"ל זה ג"כ כב' אופנים הנ"ל הא' דשרשם בבחי' חפץ חסד הוא בחי' רצון המוחלט כו', והב' י"ל דנש"י מושרשים בבחי' פנימיות ועצמיות בחי' העלם העצמי ממש כו'. ועו"א והוא עבר לפנייהם דבבחי' ההעלם שלמעלה מבחי' גילוי אף בבחי' גילוי אור כללי כו' שם שרש ומקור נש"י וראי' לזה ממשארז"ל במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים, וידוע בענין המלכה שממליך אחד עם רעיהו כנפשו על דבר שעלה ברצונו אם ירצה בזה א"ל, וכפי שיגזור אומר כן יקום א"כ הרי זה שממליך אתו ה"ה למעלה מהרצון עד שכל החלט הרצון תלוי בו כו', וכמו"כ יובן במה שאמרו במי נמלך בנשמותיהם כו' שנמלך כבי' על הרצון לברה"ע בנש"י ומאחר שכל החלט הרצון נעשה ע"י נש"י א"כ בהכרח לומר דנש"י הם למעלה מבחי' הרצון כו' והיינו דשרשם מבחי' הוא כו' כנ"ל. והו"מ"ש הלא אח עשו ליעקב ואוהב את יעקב, דמה שעשו ויעקב תהו * הם אחים בבחי' אחות וחיבור צ"ל דהיינו בשרשם דוקא כנ"ל ושרשם הראשון הוא בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום בבחי' השערה הנ"ל שהוא ההשערה כפי שיהיו העולמות לאחר הצמצום הרי גם התהו הי' כלול שם ושם הם בבחי' אחים דבבחי' אוא"ס שלפני הצמצום גם בבחי' השערה הנ"ל אינו שייך לחלק מדרי' ח"ו אלא כולם בהשוואה לגמרי כמ"ש במ"א. וי"ל למעלה יותר גם בבחי' רצון הכללי דהפרטים ישנם שם ג"כ אלא הם בבחי' האחדות כו' כנ"ל, ונש"י מצד מעלת נשמותיהם שהם בחי' התיקון שהוא עיקר הכוונה דין אהני' לי כו' קדמו במחשבתו ית' בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס בחי' העלם עצמותו שלמעלה מבחי' גילוי אור כו', וזהו ואוהב את יעקב בבחי' אהבה פנימיות ועצמיות כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' כו' וכתיו יבחר לנו את נחלתנו אתה בחרתנו כו' הבוחר בעמו ישראל דענין הבחירה הוא בבחי' עצמיות אוא"ס שלמעלה משרש תהו ותיקון שבוחר בנש"י דוקא כו', ומשום זה נש"י נק' ביכורים משום דבמקום שיש להם התדמות עד שנק' אחים הנה נש"י קדמו שם בבחי' הפנימיות והעצמיות כו'.

בגוכי"ק בשוה"ג: בני בכורי ישראל, כוחי וראשית אוני, י"ל רצון המוחלט, רצון הכללי, נכנס ראשון, ביכורים למעלה מבכור י"ל אף מבחי' בכור דקדושה והיינו שמושרשים במהו"ע כו'.

וזהו דחג השבועות נק' יום הביכורים משום דבחה"ש מאיר בכא"א מישראל בחי' שרש ומקור הנשמה שנק' ביכורים בבחי' הנשמה המלובשת בגוף כו'. וענין הארת שרש ומקור הנשמה בהנשמה המלובשת בגוף זהו משארז"ל משיביעין אותו תהי צדיק כו' דידוע הקושי' הלא חטא ועון הוא מצד הגוף דבהנשמה אינו שייך חטא ח"ו כ"א מצד הגוף וא"כ מה משיביעין הנשמה על הגוף. אך הענין הוא דשבועה זו הוא מה שנותנים כח בהנשמה המלובשת בגוף מבחי' שרש ומקור הנשמה שעי"ז תוכל להתגבר על הגוף והנה"ב. דהנה היצה"ר אקדים טעניתא דלפתח חטאת רובץ שיטנו בהגוף משעה שנולד משא"כ היצ"ט בא לי"ג שנה וא"כ איך בכח הנה"א להתגבר על הנה"ב, אך זהו ע"י השרש ומקור הנשמה שנותן כח ועוז בהנשמה המלובשת בגוף לעמוד נגד כל מונע ומעכב שמעכב אותו מדרך התורה ומצות ויתגבר עליו לאכפ"י סט"א ולא הפכא חשוכא לנהורא כו', וזהו"ע השבועה כמו עד"מ אדם שנשבע על איזה דבר היינו שמקשר א"ע בכוחות עצמיים ועי"ז ממילא יהי' הדבר הזה כמו שנשבע כי כל מניעה ועיכוב שזהו"ע העולם והסתר יוכל להיות רק על כוחות הגילויים אבל על כוחות עצמיים אינו שייך שום העלם והסתר כלל כו' כמ"ש במ"א ולזאת ע"י שמקשר א"ע בכוחות עצמיים ה"ה עומד נגד כל מונע ומעכב כו' וכמו"כ יובן ענין משיביעין אותו היינו שנמשך מבחי' שרש ומקור הנשמה בהנשמה המלובשת בגוף ומהו אצלו הכח וחזק להתגבר על הגוף והנה"ב לאכפ"י ולא הפכא כו', והמשכה כללית על זה הוא בחג השבועות דאו מאיר בחי' שרש הנשמה בהנשמה שבגוף ומטעם זה נק' שבועות בשם יום הביכורים כו'.

אמנם בכדי שיומשך בחי' שרש הנשמה ויתלבש בהנשמה שבגוף דהלא מבואר בכ"מ דמה שנמשך מהנשמה בגוף הוא רק הארה בעלמא מפני שהגוף קטון מהכיל בחי' עצם הנשמה, והארה זו ג"כ אינה יכולה לקבל בחי' עצם הנשמה, וכשיאיר בחי' עצם הנשמה בהארת הנשמה המלובשת בגוף הי' צ"ל ההארה מתבטלת ונכללת במקורה שהו"ע הפשטת הכוחות, ואיך מקבלת הנשמה בחה"ש את בחי' שרש ומקור הנשמה כו'. אך הענין דזהו ע"י התורה דשרש ומקור התורה היא ג"כ מבחי' מהות ועצמות הא"ס ולזאת התורה נותנת כח ועוז שיומשך בחי' שרש הנשמה והנשמה המלובשת בגוף תקבל גילוי שרש הנשמה כו'. והענין הוא דהנה כתי' מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואי' בזהו ויחי דרכ"ג ע"ב שאני עמלא דאורייתא דלעילא מן שמשא הוא. וצ"ל מהו"ע שהתורה היא לעילא משמשא. אך הענין הוא דהנה כתי' אין כל חדש תחת השמש ולכא"ו אינו מובן הלא כתי' שמש ומגן הוי' ואלקים הרי שם הוי' נק' שמש, והוי' הוא ל' מהוה והיו"ד מורה על תמידית ההתהוות כמו ככה יעשה איוב, והוא מה שמחי' ומהוה תמיד מאין ליש כמ"ש המחודש בטובו בכ"י תמיד מע"ב כו' וא"כ מאחר דמחדש תמיד כו' איך נא' אין כל חדש תחת השמש. אך הענין דהאמת כן הוא שמחדש תמיד מע"ב ומהוה אותם מאין שבכל יום וכמו"כ בכל שעה ובכל רגע נמשך צירוף חדש מחחי' ומהוה את העולם ואם הי'

מסתלק ח"ו הי' געשה אין ואפס כמו קודם שנברא כו', מ"מ הי"ז רק לחדש הישינות שהעולם ומלואו הוא במציאות כמו שנברא וכמו שהוא בזה האופן מחי ומהווה אותו תמיד וכן כללות סדר השתל' כמו שהוסד בתחלה כן הוא עתה ואי בזה התחדשות כו', וזהו אכלו ריעים כו' כמו עד"מ אכילה שהאדם אוכל ועי"ז הוא חי ומבלעדי המאכל לא הי' חי, מ"מ אין החיות שנמשך מהמאכל מחדש בו שום דבר כ"א כמו שהי' קודם, כמו"כ יובן בהחיות האלקי הגם שמהווה את העולם בכל רגע מ"מ מאחר שמהווה אותו להיות כמו שהי' קודם אין הד התחדשות כו' ומצד החיות ג"כ אין שום התחדשות, להיות ידוע דכללות המשכת האור והחיות האלקי שנמשך בעולמות הוא בבחי' השתל' עו"ע שאין העלול דבר חדש בעצם כי הי' כלול תחלה בהעילה ורק שנתגלה מההעלם אל הגילוי כו', ויובן זה בג' עולמות ביי"ע דהגם שאינו דומה האור שמאיר ביצ' להאור שמאיר בבריאה מ"מ יש להם ערך זל"ז משום דאור היצ' הי' כלול תחלה בבריאה ונתגלה מההעלם אל הגילוי וכמו עד"מ מח' ודיבור דאין הדיבור דבר חדש שכבר הי' כלול במח' אלא שהי' בהעלם ובדיבור נתגלה וזהו כל מה שיש ביבשה יש בים דבעלדאת"כ כלול הכל מה שבעלדאת"ג ומה שנתגלה בעלדאת"ג אין זה דבר חדש כו', וידוע דברי' ויצ' הם עלדאת"כ ועלדאת"ג כמ"ש במ"א וכמ"ש יוצר אור ובורא חושך כו' ואין הגילוי דיצ' דבר חדש, וכמו"כ אור העשי' אינו דבר חדש לגבי יצ' וכמו כח המעשה שיש לו ערך לכח הדבור ומח' כו' הגם שבמ"א מבואר דעשי' הוא התחדשות היינו גוף העשי' שזהו פעולת כח המעשה, אבל כח המעשה הרוחני אינו דבר חדש והוא בדרך השתל' דמחוד" כו', וכמו"כ יובן ג"כ ג' עולמות ביי"ע לגבי עולם האצ' וענין האור שמאיר בעולמות ביי"ע ג"כ אין זה התחדשות וכמו למ"ד כלים חיצונים דזו"ג שנעשים גר"ן לבי"ע הרי היו תחלה באצ', וכמשנת"ל שבאצ' יש ג"כ מדידה והגבלה באיכות וכמות הספי' כו', וכן אצ' לגבי למעלה מאצ' בחי' אוא"ס המאציל הוא בחי' גילוי ההעלם דגם שם יש ספי' והן ע"ס הגנוזות כו' כנ"ל עד גם בחי' א"ק נק' מאמרי אחד שממנו נפרטו הע"ס כנ"ל והי"ז ג"כ בדרך כלל ופרט ואין בהפרט התחדשות נגד הכלל כו', וכמו"כ יובן בכללות ענין המשכת הקו שמאיר אחר הצמצום מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום שאין התחדשות בהמשכה זו והוא ג"כ רק מההעלם אל הגילוי שהרי נת"ל דגם בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום הי' ההשערה תחלה על כללות סדר ההשתל' שאחר הצמצום והוא מה ששיער בעצמו בכח כל מה שעתיד * בפועל ואחר הצמצום נמשך הקו"ח ונעשה הכל בפועל הרי אין זה דבר חדש מאחר שכבר הי' כ"ז בהשערה בכח בהעלם כו', וזהו אין כל חדש תחת השמש והיינו בחי' שמש הוי' דסדר השתל' עד גם כללות בחי' המשכת הקו שנק' ש' הוי' כנ"ל כמו שנמשך מבחי' שמו הגדול אין זה דבר חדש כו', אמנם יש בחי' המשכת אור חדש והוא כמו בשבת שאומרי' שירו לה' שיר חדש כו' דאז מאיר גילוי אור חדש והוי"ע גילוי נשמות יתירות שנמשכים בשבת וכמא' נשמת כ"ח נשמתא דפרחא מחי

העולמים כו' והיינו גילוי אור חדש שאינו מההעלם אל הגילוי לבד כ"א אר"ח לגמרי ונק' בשם נשמות חדשות דנשמה הוא בחי' אור בלא כלי כידוע ההפרש בין מלאכים לנשמות דמלאכים הם בבחי' גוף ונפש כמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו' ונשמות הם בלא גופים כמ"ש במ"א, ולמעלה היינו בחי' אור שאינו בגדר כלי כלל ובשרש הראשון היינו מדרי' שלמעלה מבחי' גילוי לגמרי ואינו שייך לומר דהגילוי דסדר השתל' הי' שם בדרך התכללות מאחר שאינו בערך כלל והוא בעצם למעלה מבחי' גילוי כו' כנ"ל, וגילוי נשמות חדשות היינו מה שנמשך האור מעצמות אוא"ס שלמעלה מגדר גילוי הי"ז אור חדש לגמרי כו'. וכמו"כ יובן בתורה שהוא גיב גילוי בחי' אר"ח ולכן הכל מודים דמ"ת הי' בשבת ובכ"י יהי' בעיניך כחדשים להיות שהתורה הוא בחי' גילוי אר"ח והו' התחדשות היח"ע דמ"ת שאמר ביום תתוננו זו מ"ת, דכל הגילויים דברה"ע הכל הוא מה ששייך לעולמות הי"ז רק מהעלם לגילוי ואינו אור חדש, אבל במ"ת נמשך אר"ח דשרשה מבחי' אוא"ס עצמו"ה שלמעלה מבחי' גילוי כו' והו' דלעילא משמשא מפני שהוא אור חדש כו', ולכן התורה גם כמו שנמשכה למטה הי"ה למעלה מזמן ומקום וכמארז"ל כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה גם שלא במקום המקדש ושלא בזמנו מ"מ הי"ה כאילו הקריב עולה ממש הרי דהתורה הוא למעלה מזמן ומקום א"כ אינו מוגבלת ע"פ הגבלת העולם, והיינו להיות דכל סדר השתל' העולמות הוא מבחי' האור שיש לו שייכות לעולם ונמשך ע"י הצמצום והקו שהו"ע הסתלקות והתפשטות ומוזה נעשה המדידה והגבלה בכללות סדר השתל' הנ"ל, אבל שרש התורה מבחי' עצמות אוא"ס שאינו בגדר העולמות כלל ולזאת המשכחה בעולמות אינו בבחי' מדה וגבול עד שגם למטה היא למעלה מבחי' זמן ומקום כו', והו' שהתורה נק' בשם רפואה כמ"ש רפאות תהי' לשריך כו' ורפואה הוא גילוי אר"ח לגבי מזון דבחולה ר"ל שאין המזון מועיל לו גרפא ע"י רפואה כו' והיינו דמזון הוא ההמשכה דסדר השתל' הזן את העולם כולו כו' בחי' אכלו ריעים כו' והרפואה הוא גילוי שלמעלה מסדר השתל' בחי' אור חדש והוא הגילוי דתורה ולכן במ"ת נתרפאו כולם כו'. והו' שע"י התורה נמשך בחי' שרש הנשמה בנשמה שבגוף להיות שהתורה גמשכה מבחי' מהות ועצמות אוא"ס וגם למטה לא נשתנה עצם מציאותה כו' כנ"ל ולזאת ע"י התורה יכול להיות המשכחה שרש ומקור הנשמה ושיתלבש בנשמה שבגוף כו' הגם דהנשמה שרשה גיב מבחי' עצמות אוא"ס כו' כנ"ל י"ל דנש"י נק' בנים והבן הגם שהוא מעצמות מוח האב מ"מ הי"ה מהות בפ"ע, וכמו"כ נש"י הגם דשרשם מבחי' עצומ"ה מ"מ כמו שנתגלו ונמשכו הי"ה בבחי' דבר בפ"ע, אבל התורה אורייתא וקובי"ה כולא חד שגם כמו שנתגלה ונמשכה הי"ה כולא חד ממש כו' ולכן ע"י התורה נמשך בחי' שרש הנשמה שיתלבש בגוף, וזהו"ע המנחה חדשה דחה"ש הוא בחי' התורה שהוא בחי' אור חדש לגמרי לכן נק' מנחה חדשה וזהו"ע בכורי קציר חייטים כ"ב אתון דאורייתא כמ"ש במ"א והוא בחי' אר"ח חהו בבחי' המשכה מלמעלמ"ט, ויש גיב בחי' הקרבת מנחה חדשה מלמטלמ"ע והו"ע עבודת בחי' שרש ומקור הנשמה (וזהו הקדמת נעשה לנשמע כו') וזהו על כדויד פרחא

נשמתן והיינו מצד גילוי עצם הנשמה, וגם הכוחות הגלויים נתכללו בהעצם וזהו מלמטלמ"ע והחזירים בטל תחי שהוא טל תורה כמ"ש במ"א שע"ז נמשך בחי' שרש הגשמה שיתלבש בנשמה שבגוף כו'. וזהו וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה דחה"ש נק' יום הביכורים ע"ש המשכת שרש ומקור הנשמה כמו שהיא מעצומה כו' שע"ש זה נק' נש"י ביכורים כו' ובעבודה הו"ע משביעין אותו כו' שהוא החזוק לעמוד נגד כל מונע כו', ובכדי שיהי' המשכת שרש הנשמה שיתלבש בהנשמה שבגוף זהו ע"י מ"ת שבשבועות שנמשכה מבחי' עצמות או"א"ס בחי' אור חדש וזהו"ע מנחה חדשה כו'.

בס"ד, ש"פ נשא, רנ"ד

כה תברכו את בניי אמור להם יברכך ה' כו'. וצ"ל מהו"ע ברכת כהנים הלא מצינו בחזרה כמה ברכות שברכו צדיקים ונביאים ומהו ההפרש בין ברכה זו דבר"כ לשארי הברכות שנצטוו עלי' הכהנים דוקא שהם יברכו את העם, גם צ"ל מה שארז"ל מגילה ד"ז ע"ב מה ראו לומר ברכת כהנים אחר הודאה משום שנא' וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים כו', מעשות כתי' (דהיינו לאחר עבודת הקרבנות ברך את העם) ולימרה אחר עבודה (ר"ל אחר רצה ולמה אחר הודאה) משום דעבודה והודאה חדא מילתא ניגהו. וצ"ל מה שייכות עבודה והודאה זל"ז שאומר שהם חדא מילתא. וגם בעצם הענין צ"ל למה קבעו ברכת כהנים אחר הודאה דוקא. ולהבין כ"ז צ"ל תחלה ההפרש בין תפלה לברכה בכלל. דהנה ברכה הוא מלמעלמ"ט ותפלה מלמטלמ"ע. ותפלה הוא שהמתפלל הוא למטה ומתפלל ומתחנן שימלא בקשתו, ולכן כל התפלה הוא ל' בקשה, והמבקש דבר ה"ה למטה מהדבר שמבקש כו', וכידוע דכללות ענין התפלה הוא מלמטלמ"ע דוקא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ולכן מתחיל בדברים פחותים שלא עשני עבד שלא עשני אשה ועד ב"ש הוא תיקון עולם העשי' וב"ש ופסוד"ז הוא בעולם היצי' וההתבוננות הוא מחיצוניות העולמות, ובברכת ק"ש שיר ושבח המלאכים, ובק"ש שיר ושבח הנשמות כו' וה"ה עולה מדרגא לדרגא מלמטלמ"ע כו'. וברכה הוא מלמעלמ"ט שהמברך הוא למעלה וממשיך ומשפיע שפע הברכה וזהו שברכה הוא ל' ציווי וכמו יברכך הוי' שמצוים על ש' הוי' להיות שהכהנים הם למעלה משם הוי' ולזאת ה"ה מצוים על ש' הוי', וכמו שמצינו גבי משה דכתי' משה ידבר והאלקים יענו בקול שהאלקי' הי' בבחי' מתורגמן למשה שרז"ל למדו מזה (ברכות דמ"ה ע"א) שאין המתרגם רשאי להגבי' קולו יותר מהקורא (ע"ש בתדא"ג מהמהרש"א ז"ל) ולכאוי' איך הוא דאלקי' יהי' בבחי' מתורגמן. אך הענין הוא להיות כי משה הי' בחי' מ"ה כמ"ש ונחנו מה, וידוע דמ"ה הוא

בחי' הוי' כמ"ש במ"א, ולכן ש' אלקים גק' מתורגמן לגבי ש' הוי' כו', וכמו"כ
 הוא מה שהכהנים אומרים יברכך הוי', שהכהנים הם למעלה מש' הוי' דשרשם
 בבחי' חכ' וגם למעלה מזה כמשי"ת, לכן ה"ה מצוים על הוי' שיומשך הברכה
 כו'. ולפ"ז הרי יש יתרון מעלה בברכה שהוא מלמעלמ"ט לגבי תפלה
 שמלמטלמ"ע. אמנם יש יתרון מעלה גם בתפלה לגבי ברכה, והוא שע"י תפלה
 ממשיכים ית"ר להיות נמשך רצון חרש שיתרפא החולה ושיתברך השנה כו'
 וכדומה, משא"כ הברכה הוא רק שיומשך מה שכבר יש בשרש ומקור והיינו
 שיומשך מהעלם אל הגילוי לבד שמה שנמצא בעלם במקור הדבר יומשך
 להתגלות בגילוי הדבר ההוא כו', וכמו דנשי' למעלה הם במעלה עליונה ולמטה
 הם בשפלות וכמ"ש במד"ר דלמעלה מי שמלמד זכות על ישראל מתעלה.
 והמלמד חוב יורד, ולמטה הוא להיפך היו צרי' לראש כו', והברכה הוא להמשיך
 שכמו שהוא בשרש ומקור כן יומשך למטה, והיינו רק כמו בהשרש כו', והגם
 שכבר נמשך בהשרש מ"מ צריכים ברכה ע"ז מפני שברביבוי השתל' יוכל
 ההשפעה להתעכב משום איוה דין ומשפט, וגם שיומשך איליו אבל תהי' ההמשכה
 במדרי' הרוחניות ולא בגשמיות כו' כמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה והנה פרח מטה
 אהרן, ע"ז הוא הברכה שלא תתעכב ויומשך עד למטה מטה כו'. וביאור הענין
 יובן ממה שנת' במ"א ע"פ איש אשר כברכתו ברך אותם היינו דדוקא כברכתו בירך
 היינו מה שנמצא כבר במקורו בירך אותם שיומשך ויתגלה למטה, שוה"ע כברכתו
 היינו הברכה המיוחדת איליו מצד שרשו ומקורו, דייב שבטיים הם בחי' י"ב בקר
 דבריאה ושרשם מייב גבולי אלכסונים דז"א דאצ"י, וע"י הברכה המשיך משרשם
 שבאצ"י לבי"ע, אבל רק משרשם לבד ולא למעלה משרשם (שע"ז אינו שייך לומר
 ברכתו המיוחדת לו דוקא כו') דאין זה בכח הברכה כו', וכמו"כ יובן זה ממה
 שאמר יעקב ליוסף גבי מנשה ואפרים, שא"ל ידעתי בני ידעתי גם הוא יהי'
 לעם וגם הוא יגדל, ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, ולמה לא בירך את מנשה
 שיגדל עוד גם מאפרים אלא שהברכה אינה כ"א שיומשך ויתגלה למטה מה
 שכבר יש בשרשו ומקורו שיומשך ויתגלה למטה כו' והיינו כי ברכה הוא מל'
 המברך את הגפן, שפי' ל' המברך דהיינו שמשכיב האילן בארץ על ארכו
 ומחזיר העפר עליו ויצמיחו בו אילנות רבות כמ"ש הרמב"ם ז"ל בפ"י המשנה
 שביעית פ"ב מ"ו הרי הגם שניתוסף ומתרחב ע"ז מ"מ איז דבר חדש בעצם
 שהאילן כבר נמצא רק שמתרחב כו', וכמו"כ בענין הרכבה דהיינו שקוצץ ענף
 אחד מאילן הגפן ומרכיבו במין אחר, וע"י הרכבה זו צומח פירות הגפן גם
 באילן זה הגם כי בעצם אינו מין גפן כ"א ע"י ההרכבה נעשה גפן והרי הרכבה
 זו שע"י הענף הוא כמו הברכה שמתברך האילן זה שאינו גפן שיוצמח עליו
 פרי הגפן ועכ"ז ענף הגפן הוא מעץ הגפן דוקא הרי יש מקור ושרש לברכה זו
 כו', וכמו"כ יובן זה ג"כ מתיבת ברכה שהוא ג"כ מל' בריכה שהבריכה הוא
 קיבוץ המים למקום אחד שבאים מחמת הגשמים או ממעיין ונקווים למקום
 א' שסתום מכל צדדים שאינו יוצא משם זהו הנק' בריכה הרי יש מקור ושרש
 לקיבוץ מים אלו שמקורם הם הגשמי' או המעיין כו' אלא שבמקורם הם בעלם
 נביעה דקה ורק טיפין לבד ובהבריכה מתרבים ומתרחבים כו', ומזה יובן שרש

ענין הברכה שלי ברכה אינו נופל כלל על המשכת דבר חדש לגמרי כ"א מה שנמצא בשרש שיומשך ויתגלה למטה כו', והגם כי למטה זה התחדשות אך למעלה בשרש הדבר ההוא נמצא בחי' זו רק שהיא בהעלם שאינו מאיר בגילוי הדבר כו', והברכה הוא שיומשך מהעלם אל הגילוי כו', ולמעלה זהו מ"ש ברוך הוי' כו' מן העולם ועד העולם שיה' אל הגילוי כו', הא' מן העולם ועד העולם, מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא שהגם כי יש עולמות רבות כמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו כו' עכ"ז בכלל נחשבים רק שני בחי' עדאת"כ ועדאת"ג וכמו שיש ריבוי מדריגות ג"ע כמשארז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז כו' שנא' ילכו מחיל אל חיל ואעפ"כ נא' רק שני בחי' בג"ע געה"ת וגעה"ע, כמור"כ הגם כי יש ריבוי רבבות עולמות וכמ"ש בזהו בענין תליסר אלפין עלמין דיתבין בגולגלתא, עכ"ז בד"כ לא נחלק רק ב' בחי' עדאת"כ ועדאת"ג, ופי' ברוך כו' מן העולם היינו שיומשך מעדאת"כ בעדאת"ג, וזהו שרש ענין הברכה, ואם כי זהו דבר גדול שהרי לע"ל ומלאה הארץ דיעה כמים לים מכסים שהגילוי דלע"ל יהי' כמו שעכשיו הוא בעדאת"כ יהי' כן הגילוי בעדאת"ג כו', שא"כ הרי זהו מדריגה גבוה שיתגלה לע"ל וא"כ הברכה הוא בחי' גבוה מאד נעלה עכ"ז הרי זהו מה שנמצא כבר למעלה בשרש ומקור רק שנמצא בעדאת"כ וע"י הברכה נמשך מעדאת"כ בעדאת"ג הרי אינו דבר חדש לגמרי עכ"פ הגם שלמטה הוא דבר חדש כו', ועוי"ל פי' מן העולם ועד העולם מעולם שלמעלה הימנו לעולם שלמטה הימנו א"כ ודאי אינו דבר חדש שהרי בעולם העליון הוא נמצא ונגלה וע"י הברכה מתגלה גם בעולם שלמטה הרי אינו דבר חדש כו', אבל ענין התפלה הוא יה"ר להמשיך רצון חדש לגמרי, וא"כ נמשך ע"י התפלה דבר חדש לגמרי מה שלא נמצא תחלה גם בשרשו ומקורו ג"כ כי בשרשו נגזר תחילה להיפך וע"י התפלה עושין רצון חדש לגמרי ע"ד עושי רצונו שעושין רצון חדש מה שלא הי' מתחלה כלל נמצא כי ע"י התפלה ממשיכים דבר חדש מה שלא הי' אפי' במקור כלל משא"כ ברכה כנ"ל.

וביאור ענין מעלת התפלה יובן ממארז"ל בברכות אימתי הוי עת רצון בשעה שהצבור מתפללים שנא' בעת רצון עניתך הן אל כביר כו' פדה בשלום נפשי, ובירושלמי אמרו ע"פ זה האנשים שברחו עם אבשלום אמרו נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו שאם נפלה ביד דוד בודאי ירחם עלינו ואם יפול דוד בידינו לא נרחם עליו, וזהו פדה בשלום נפשי ע"י תפלה ועי"ז געשה שהרבים שברחו עם אבשלום נתהפכו להיות עם דוד וזהו כי ברבים היו עמדי, ע' בפי' היפ"מ על הירושלמי שמפרש כי ברבים היו עמדי שהרבים היו עמדי כו', ולכאן מאמר ירושלמי זה יפלא האיך בטחו אנשי אבשלום כ"כ בדוד שבדאי ירחם דוד עליהם, הלא דוד נק' איש הדמים, משא"כ שלמה הי' איש מנוחה ודוד לפני מותו ציוה לשלמה בנו ועשית כחכמתך ולא תרד את שיבתו כו' הרי לא מחל על מה שעשו לו, וגם ארז"ל ע"פ ארמוני עם יפ"ע יושב ודן בסנהדרין שעכ"פ הוא עפ"י דין ומשפט ואיך יותר להם דוד על כל מה שעשו שמרדו בו, ולמה בטחו כ"כ שאם יפלו ביד דוד בודאי ירחם

עליהם כו'. אך הענין הוא דהנה אמרו"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהם של ישראל, וצ"ל איך נעשה כתר לקונו מתפש"י למטה אך הענין הוא דבהיות ידוע שהכתר עושים מאבנים טובות שהם דוממין שהרי הם ממין האבן פשוט רק שהם מאירים כי במין הדומם נמצא דיבוי מדריגות וכולם הם דוממין כו', ע' מ"ש במ"א בד"ה שאו את ראש, והוא דרוש מי יתנך כאח לי בענין ההפרש בין מה רבו למה גדלו כו', והנה אותיות התפלה הם ג"כ דוממין כי נודע מ"מ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי מתים שלשה אבנים בונות ששה בתים כו', והיינו שכמו הבית עושין מאבנים כן התיבות מתיבות התפלה והתו' שעושין מאבנים הם אותיות כו', ובהיות כן נקראו אותיות התפלה והתורה בשם אבנים, והנה כאשר מתפלל באהוי"ר אזי האותיות הם אבנים טובות כי ההפרש בין אבנים טובות לשאר אבנים פשוטים, שאבנים פשוטים אינם מאירים משא"כ אבנים טובות מאירים כנ"ל, כמו"כ יובן ההפרש בין אותיות התפלה כשמתפלל בלא דו"ר הגם כי גם אותיות ההם נק' אבנים אבל מ"מ הרי הם בלתי מאירים כלל, והרי הם כמשל אבנים פשוטים, משא"כ כשמתפלל בדו"ר הרי מאיר בהתיבות גילוי הארת נפשו הפנימיות, הנה עי"ז נעשה האבן הוא האות מאותיות התפלה ספיר ובהיר שיוכלו לעשות מהם כתרים לקונו כמו בגשמיות מאבנים טובות עושים הכתר והעטרה בראש המלך כו', ועיקר הענין בזה י"ל להיות התפלה נגד תמידים תקנו והו"ע הקרבת נה"ב כמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה כו', שזהו נה"ב שבאדם, דכמו שקרבן הגשמי נשרף ונכלל באש של מעלה, כמו"כ בתפלה הוא התגברות האור דקדושה שיתגברו על המדות הטבעיים דהיינו התגברות הנה"א על הנה"ב עד שהנה"ב יבוא ג"כ לאהוי"ר כו' כמ"ש במ"א, ולזאת אותיות התפלה כשמתפלל באהוי"ר כנ"ל ה"ה אותיות מאירים, וגם האותיות בעצם הם מהנה"ט וכשיוצאים מעומקא דלבא בכוונה כנ"ל ה"ה אבנים טובים ומאירים ונעשים כתר לקונו דכמו בקרבנות רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס בבחי' כי לא אדם שלמעלה מסדר השתל' דאו"ח חוזר לקדמותו כמ"ש במ"א, כמו"כ אותיות התפלה עולים לבחי' או"ס שלמעלה מסדר השתל' כו', ומפני שהאותיות היוצאים מהאדם הם גשמי' ואפי' כשמתפלל בכוונה בדו"ר שכלי' וטבעי' עכ"ז הלא האדם הוא גשמי ואיך יכול להיות מאותיות אלו כתרים לקונו כו' לזה אמרו מט"ט קושר כתרים שע"י מט"ט דוקא נעשו כתרים אלו כו', והיינו כמ"ש בזהר בענין שהמלאכים המעלים את התפלות נא' הלי' בזהר דגפיף להון ומנשק להון פי' שמזככים את האותיות להעלותם מגשמיות בכדי שיוכל להיות מהם כתרים לקונו כו', ע' בתו"א בר"ה מזוזה מימין ובהגהות על מאמר זה ובהביאור שם ובמ"א ע"פ ונתתי לכם מהלכים בין העומדים וע' במ"א בד"ה אם בחוקתי בענין האותיות כו', ופי' וענין כתרים לקונו, כי ענין הכתר הוא בחי' רצון דכתר הוא לי' כותרת ומקיף והו"ע הרצון הוא בחי' או"מ, כי מהחכ' ולמטה הוא כחות פנימים המתלבשים בכלים ואברים אבל הרצון הוא או"מ שאינו מתלבש בכלי הגוף כמ"ש במ"א באריכות, והענין למעלה הוא דמחכ' ולמטה הוא בחי' סדר השתל', אבל כתר הוא בחי' רצון שלמעלה מסדר השתל' העולמות, וע"י התפלה נעשה כתר לקונו שהו"ע המשכת

רצון חדש ויומשך מלמעלה מסדר השתל' בבחי' סדר ההשתל' ויתהפך עיי' הגזירה שהי' תחלה בסדר השתל' שנגזר ח"ו שיהי' יסורים ר"ל ועיי' התפלה נהפך הגז"ד והוא שיתרפא החולה עיי' המשכת הרצון חדש מלמעלה מסדר השתל' בסדר השתל', וזוהו יובן מ"ש בשבת במנחה ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקי' ברב חסדך, שלכאז' צ"ל מאחור שנא' אלקים שהוא בחי' מדה"ד איך הוא ברוב חסדך שבחי' הדין והגבו' הם לנגד בחי' החסד כו', אך הענין הוא דהנה איתא בזהר אית חסד ואית חסד, אית חסד דאקרי חסד עולם שהוא בחי' חסד דו"א, ושם גבו' מנגד לחסד, ואית חסד דאקרי רב חסד שהוא בחי' דיגמה"ר, ולכן מצד בחי' רב חסד שביגמה"ר הנה אפי' בחי' אלקים שהוא מדה"ד יתהפך ג"כ להיות ברוב חסדך פי' מפני שמאיר בחי' רב חסד מתהפך הדין שבבחי' ש' אלקים להיות ג"כ ברוב חסדיך כו' וזהו ואני תפלתי לך עת רצון שעיי' התפלה נמשך בחי' רצון או אלקי' ברוב חסדך שדוקא בעת שמאיר בחי' עת רצון או נעשה גם אלקי' בחי' רב חסד עיי' בחי' רב חסדך, וזהו שאמרז"ל אימתי עת רצון בשעה שהצבור מהפלים והיינו שעיי' התפלה נמשך בחי' רצון חדש, ומי"מ דוקא בתפלה בציבור או בשעה שהציבור מתפלים, והטעם דוקא הוא כי הנה נת"ל שהתפלה כנגד תמידין תקנו, והתמידין היו באים משל ציבור, ולכן צ"ל תפלה ג"כ בציבור כו', ועי' הנ"ל יובן מה שהאנשים שהיו עם אבשלום אמרו נפלה נא ביד דוד שבודאי ירחם עלינו. והענין הוא שהם הרגישו בנפשם שנהפך לבם אל דוד (וי"ל מ"מ לא ידעו עם * יעדמו בנסיון כו') וידעו מזה שתפלת דוד פעל שהמשיך בחי' רצון חדש מלמעלה מסדר השתל' שעיי' נהפך לבם, דתפלת דוד גם ביחיד הוא כמו תפלת רבים, כי דוד הי' מלך ישראל ה"ה כולל כללות נש"י ובמצות התלויים במלך הי' מוציא כללות ישראל י"ה, ולזאת להיות גשמה כללית הרי תפלתו כמו תפלת רבים, ופעל בתפלתו שהמשיך בחי' רצון חדש, ולכן היו בטוחים שבודאי ירחם עליהם כי בעת רצון הרי גם בחי' אלקים נהפך לחסד כו' כנ"ל, ונמצא מובן מכל הנ"ל מעלת התפלה שהוא המשכת או"ח בסדר השתל' מבחי' או"ס שלמעלה מסדר השתל'. וזהו ההפרש בין תפלה לברכה, דברכה הוא להמשיך מה שכבר נמצא בשרש ומקור ותפלה הוא שנמשך דבר חדש מה שלא הי' בשרש ומקור כלל. וגם ברכה הוא מלמעלמ"ט ותפלה מלמטלמ"ע. וי"ל דהא בהא תליא דברכה להיות שהוא מלמעלמ"ט בבחי' או"י אינו נמשך רק מה שנמצא בהמקור בבחי' סדר השתל', ותפלה להיותה מלמטלמ"ע מגיע בבחי' או"ס שלמעלה מסדר השתל' כו'.

ומעתה צ"ל ענין ברכת כהנים דבברכה זו יש התחדשות לגבי כללות ענין הברכה, והיינו שהוא כמו ענין התפלה ומשום זה קבעו בר"כ אחר הודאה. ותחלה צ"ל ענין ההודאה מהו. והענין הוא דהנה אי' בזהר בסבא

דמשפטים ד' ק' ע"א) מאן דלא כרע במודים אינו קם לתחיה"מ, וא"כ מובן
 מזה דיש שייכות למודים עם תחיה"מ. דהנה אמרז"ל עוה"ב אין בו אכילה
 ושתי' בו' אלא צדיקים יושבים ונהנים מזויו השכינה, ואינו מדבר בג"ע כי
 מה תידוש הוא שאין שם אכוש' שהרי שם גשמות בלא גופים, אלא קאי על
 עולם התחי' שיהיו גשמות בגופים ומ"מ לא יהי' אכוש' שהגוף יהי' ניוון ג"כ
 מזויו השכינה בו', משום דלעתיד יאיר בחי' אוא"ס הסוכ"ע בחי' כתר ויאיר
 למטה כמו למעלה עד שהגוף יהי' ג"כ חי מאוא"ס הסוכ"ע, דמהכח' ולמטה
 הוא בחי' השתל', וע"פ סדר השתל' א"א שיהי' האור בשווה ובמדרי' העליונה
 מאיר אלקות יותר מבמדרי' שלמטה ממנה, וכן מתצמצם האור ממדרי' למדרי'
 בו', אבל בבחי' סוכ"ע לא יש בחי' מעלה ומטה, וכמ"ש בע"ח דבתחלה הי' אוא"ס
 ממלא מקום החלל והיינו בחי' עיגול שהי' כל מקום החלל בהשוואה ולא הי'
 בחי' מעלה ומטה כמ"ש בע"ח וכשעלה ברצונו הפשוט לברוא בו' צמצם א"ע
 בו' ונמשך הקו בחוך החלל או יש בחי' מעלה ומטה, ונמצא דבסדר השתל'
 ששרשו מהקו"ח יש חילוקי מדרי' מעומ"ט, אבל בחי' סוכ"ע דשרשו מבחי'
 העיגול שלמעלה מהקו אין שם מעומ"ט, וזהו דעוה"ב אין בו אכוש', כי הנה
 כתי' אכלו ריעים, וידוע דריעים הם בחי' תו"ב, ובחכ' שייך בחי' אכילה, והיינו
 בחי' התלבשות האורות בכלים בחי' אר"פ שהאור נתפס בהכלי, וכמו עד"מ
 אכילה למטה שהלחם נכנס בפנימיות האדם ונעשה דם ומחי' אותו כמ"ש כי
 הדם הוא הנפש, כמ"כ ע"י האכילה למעלה הוא מה שהאור נתפס ונתלבש
 בפנימיות בהכלי, וממילא א"א להיות בכל מקום בשווה כי במדרי' העליונה
 נתפס גילוי אור יותר מבמדרי' התחתונה שנתפס אור שלמטה ממנו ומוזה
 גשתלשל בריבוי ההשתל' אכילה הגשמי שלמטה בו' כמ"ש במ"א, אבל לעתיד
 שיאיר בחי' אוא"ס הסוכ"ע לא יהי' בחי' אכילה, שלא יהי' בבחי' תפיסא
 והתלבשות כידוע דבסוכ"ע אינו שייך בחי' תפיסא וגם שיאיר בחי' אוא"ס הסוכ"ע
 בגילוי מ"מ לא יהי' בבחי' תפיסא, ולכן יהי' למטה כמו למעלה בשווה וגם
 יהי' מאוא"ס ב"ה, אמנם בחי' זו יתגלה לע"ל, אבל עכשיו אינו מאיר בגילוי,
 והגם שעכשיו ג"כ אוא"ס נמצא למטה כמו למעלה מ"מ אינו מאיר בגילוי כ"א
 לאחר שיזדכך העולם יאיר בגילוי בעולם, אבל עכשיו הוא בעולם, ולואת עכשיו
 אינו רק בחי' הודאה, שהודאה הוא על דבר הנעלם שאינו נגלה מ"מ מודה
 שהוא כן, וזהו ההפרש בין ברכה להודאה דברכה הוא בדבר הנגלה והיינו בבחי'
 סדר השתל' שהוא אור מצומצם אבל הוא בבחי' גילוי שייך בזה ברכה, וזהו"ע
 הקב"ה קדוש בוא"ו הוא בחי' ז"א (דשייך לעולם בו' כמ"ש במ"א) וגם וא"ו
 הוא בחי' המשכת הקו ובוה שייך בחי' ברוך, אבל באוא"ס הסוכ"ע שלמעלה
 מסדר השתל' שייך רק בחי' הודאה, ובעבודה ענין ברכה והודאה זהו"ע בחי'
 דעת ואמונה, וכמ"ש בלקו"ת ד"ה וידעת דהשגה שייך רק בבחי' האור האלקי
 שמתלבש בעולמות להוותם ולהחיותם דמבשרי אתוה אלוהה דכמו באדם ה"ה

בגוכי"ק בשוה"ג: לענין אכילה עמ"ש במ"א בדי"ה הוא עומד עליהם.

יודע שיש חיות המחיי אותו ושהעיקר הוא החיות שהרי בצאת הנפש מהגוף נשאר כאבן דומם הרי דמה שהוא חי ה"ה מהנפש ולזאת ה"ה אוהב את חיות נפשו שהאהבה אינו לבשר הגוף כ"א לחיות הנפש ורוצה בהתפשטות החיות. כמו"כ בעולם שהוא כגוף גדול יש בו חיות אלקי המחיי אותו והעיקר הוא האלקות וכמו שהאדם אוהב חיי נפשו, כמו"כ אוהב אלקות, שאינו רוצה בחיצוניות העולם מצד גשמיותו כ"א האלקות המחיי את העולם והיינו שלא יתענג בתענוגי חיצוניות העולם כ"א מה שבהכרח וג"ו לש"ש בכדי שיוכל ללמוד ולהתפלל כו' ורוצה בהתפשטות החיות האלקי ע"י חו"מ כו', וכ"ו בבחי' ממכ"ע, אבל בבחי' סוכ"ע והוא איך שאני הוי' לא שניתי שאין העולמות תופסים מקום כלל ובטלים ממש כביטל זיו השמש בשמש ולזאת אתה הוא עד שלא גבה"ע ואתה הוא משנבה"ע והוא לבדו הוא לאחר שנבה"ע כמו קודם זאת אינו מושג בהשגת בני"א שהאוא"ס בורא עולמות ומ"מ ה"ה בטלים במציאות ממש כזיו השמש בשמש רק שהנברא מרגיש א"ע והעולם למציאות דבר מה והיינו רק לגבי המקבלים אבל באמת לגבי' אינו מציאות כלל ואני הוי' לא שניתי כו', זאת אינו מושג, ואינו שייך רק בחי' אמונה שמאמין באמונה שלימה דאני ה' לא שניתי וכולא קמי' כלא חשיב, אבל רק בבחי' אמונה (ומ"מ שייך בזה ג"כ דעת והר"ע הכרה והרגשה שלמטה מהשגה כו' כמ"ש במ"א) וזהו"ע הודאה ועז"א מאן דלא כרע במודים אינו קם לתחה"מ, כי ע"י ההודאה דעכשיו בעבודה יהי' הגילוי דלעתיד כי הקיבול שכר הוא מעין המעשה שעושה ובמארו"ל שכר מצוה מצוה מוכרח שהעבודה השייכה לתחה"מ היא הודאה, כי בתחה"מ יהי' בחי' אוא"ס הסוכ"ע כנ"ל, ובחי' זו יאיר בגילוי לעתיד כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר שיהי' בגילוי עד שיהי' נראה לעין כל איך שאפס מבלעדו מה שעכשיו ההודאה בבחי' זו יאיר לעתיד בגילוי והיינו ע"י ההודאה דעכשיו כו', ונמצא ההפרש בין ברכה להודאה דברכה הוא בבחי' סדר השתל' והברכה היא שיהי' בבחי' התרחבות כו', והודאה באוא"ס שלמע' מסדר השתל', וגם יובן מהנ"ל דע"י הודאה נמשך בחי' או"ה, והיינו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שיתגלה לע"ל שהוא בחי' אור חדש לגמרי למעלה מהשתל' דקו"ח כו'. ומובן מכל הנ"ל דהודאה ותפלה הם ענין אחד, דכמו שתפלה מגיע בבחי' אוא"ס שלמע' מסדר השתל' ונמשך בחי' או"ה, כמו"כ הודאה הוא ג"כ באוא"ס שלמע' מסדר השתל' ועי"ז יאיר הגילוי דלעתיד, וזהו שארו"ל דעבודה והודאה חדא מילתא נינהו, דעבודת הקרבנות ועכשיו הר"ע התפלה עם הודאה הם ענין א' כנ"ל, וברכת כהנים קבעו אחר הודאה להיות דבבר"כ נמשך גילוי בחי' אוא"ס שלמע' מהשתל' מה שעכשיו בבחי' הודאה, הנה ע"י ברכת כהנים נמשך בגילוי, דהנה כתי' נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם, פי' ולא ינחם הוא בחי' כי לא אדם הוא להנחם והר"ע מה שאני ה' לא שניתי ועז"א נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן שהכהן ממשיך גילוי בחי' אני ה' לא שניתי דלהיות שהכהנים שרשם מבחי' רב חסד דעתיק כידוע ההפרש בין חסד דאברהם לחסד דאהרן ולכן נק' כהן גדול שממשיך בחי' הגדולה, וכמ"ש במ"א ההפרש בין גדולה לחסד, דחסד הוא השפעה שמצד השפלות וכמו אברהם שא' ואנכי עפר ואפר

ומשום זה השפיע הכל לזולתו דאברהם אבר מ"ה בחי' חסד דו"א דשם הביטל שמבחי' חכ' כו', אבל גדולה הוא רב חסד דע"י והוא השפעה שמבחי' עצמות או"א"ס שהחסד הוא מצד שאינו תופס מקום כו' כמ"ש במ"א, וזהו"ע כה"ג שנמשך מבחי' הגדולה וממשיך גילוי בחי' הגדולה למטה, והיינו שממשיך בחי' או"א"ס שלמעלה מסדר השתל' בסדר השתל', וזהו נשבע ה' ולא ינחם אתה כהו לעולם על דברתי מלכי צדק, דהנה כתי' אתה ה' לבדך וידוע דקאי על עצמות או"א"ס שהוא לבדו הוא, ואח"כ אתה עשית את השמים כו' כתי' חסד ה' שחסרו ה' דברים ומבואר במ"א דהיינו בחי' רצון שכל ומדות מחו"ד, ורק בחי' עש"י דהיינו בחי' חיצוניות דמל' דא"ס מאיר לאחר הצמצום בההשתל' דקו"ח, ועז"א אתה כהן כו' שהכהן ממשיך בחי' אתה ה' לבדך באתה עשית את השמים כו', שממשיך בחי' או"א"ס הסוכ"ע למטה וזהו על דברתי מלכי צדק היינו כמ"ש ומלכי צדק מלך שלם שיהי' שלימות המל' כמ"ש ארוממך אלקי המלך שבבחי' מל' יאיר גילוי בחי' רוממות או"א"ס הסוכ"ע, וזהו"ע ברכת כהנים שהוא כמו תפלה שהכהן ממשיך גילוי או"א"ס הסוכ"ע, בעבודה הוא שיאיר בחי' ד"ע בד"ת כו', ועז"א נצטוו הכהנים דוקא להיות שרשם מבחי' רב חסד לכן ממשיכים בכרכתם בחי' או"א"ס הסוכ"ע שיאיר בגילוי כו'.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה כו' זה מעשה כו' עד יריכה עד פרוחה מקשה היא כמראה כו' כן עשה כו'. הנה ידוע מה שיש לדקדק בזה, דהרי הציווי העיקרי בכאן אינו אלא שבהעלותו את הנרות אל מול פני המנורה יאירו כו' ומה שייכות ענין לכאן מה שמפרש עוד הוולך ואומר זה מעשה המנורה כו' שזה הענין הוא רק באיכות מעשה המנורה שאינה אלא מקשה כו', וכבר נאמר פ' שלימה באיכות מעשה המנורה בפ' תרומה ובפ' ויקהל ולמה כתבה כאן, דלכאורה אין מעשה המנורה ענין סמיכות וחיבור כלל להציווי שאמר בענין העלאת הנרות כו'. אך הענין יובן בהקדים תחלה לבאר מאמר מדברי רז"ל במדרש והביאו הרמב"ן בריש פ' זו ח"ל למה נסמכה פ' זו לפ' חנוכת הנשיאים לפי שכאשר ראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שאין לו ולשבטו חלק בהם א"ל הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מטיב את הנרות בבקר ובערב ע"כ. וידוע מה שקשה ע"ז האמר הרבה דלמה חלשה דעתו בזה, וכי מעט קרבנות הי' מקריב אהרן שיחלש דעתו בעבור חנוכת הנשיאים, הלא כל הקרבנות הקריב, וגם הקרבנות שהביאו הנשיאים הקריבם אהרן ובניו, וכן גם הכלי שרת שנדבו שרתו בהם אהרן ובניו, וביחוד קרבן הקטרת ע"ג מזבח הפנימי שמשובח מכולם וכמ"ש ישימו קטורה באפך כו', וכמבואר עוד פרטיו של הקושיות בזה ברמב"ן בר"פ זו ע"ש. גם צ"ל מדוע לא חלשה דעתו של

משה, ולמשה לכא' אין מה להשיב כלל הלא לא העלה והטיב את הנרות, כן לא הקריב לא קרבנות ולא קטורת וזולת ז' ימי המלואים. אך הענין הוא דהנה גודע כי אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא אבל משה הי' שושבינא דמלכא. ולכן בענין הקרבנות והקטורת וכן בהעלאת הנרות שזהו הכל ענין העלאת נש"י שי"ך לאהרן כה"ג שהוא השושבין של הכלה היא כנס"י להעלותה מלמטלמ"ע בעילוי אחר עילוי. אבל ענין שושבינא דמלכא הוא שירד ה' על ה"ס ליתן התורה כן שישרה שכינתו בבהמ"ק זהו שהוריד משה, ולכן מאחר שירד ה' על ה"ס ונתן לנו את התורה כן השרה שכינתו בבהמ"ק לכן לא חלשה דעתו של משה ממה שחינכו הנשיאים את המזבח. רק אהרן שעבודתו הי' בחי' שושבינא דמטרוניתא לכן חלשה דעתו מזה. אך בכדי להבין מאמר זה יש להקדים תחלה שרש ענין חנוכת הנשיאים מהו, וקצתו מבואר במ"א בדרך כללות ענין החנוכה של המזבח, דהיינו ע"ד מ"ש חנוך לנער עפ"י דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, פי' עד"מ כשמחנכין לתינוק לבא בראשונה לבית הספר הנה ידוע שצריך אביו לילך עמו בפעם הראשון ואח"כ יוכל לילך מהתעוררות עצמותו, אבל בפעם הא' א"א כ"א בהיות אביו מוליכו לשם ומרצהו לכך. וכן עד"ז כל חינוך צ"ל מן הגדול ממנו לחנכו בפעם הא'. והכוונה הוא בזה כדי שיהי' מגיע מחמת זה החינוך תועלת לתינוק על להבא בכל ימי חייו שיוכל לילך מעצמו כו', והיינו חנוך לנער כו' ואח"כ גם כי יזקין לא יסור ממנה, והנמשל מובן מזה בענין חנוכת המזבח ג"כ ממש ע"ד הוה. דהנה בחי' מל' דאצי' הוא בחי' מזבח עילאה בבהמ"ק שלמעלה כמ"ש בזהר ע"פ אש תמיד תוקד על המזבח כו' והוא מזבח החיצון למטה בבהמ"ק שלמטה, ומבואר בזהר שם דהיינו שהעלא' מ"ן מבחי' מל' דאצי' תמיד עולה למעלה, ולהיות מזה בחי' אריה דאכיל קרבניו וזהו אש תמיד תוקד כו'. אך כדי שיוכל להיות העלאת מ"ן במל' בתמידות במזבח החיצון שהוא אש שע"ג המזבח כו' הוצרך להיות בפעם הראשון בחי' חינוך למזבח זה, והחינוך בא ממקום ומדרגה היותר גבוה כמשל החינוך לתינוק כנ"ל. והיינו ענין ריבוי הקרבנות בחנוכת המזבח כו' כמבואר במ"א באריכות, והנה בחינוך המזבח החיצון הקריבו י"ב הנשיאים את קרבנם כאו"א כפי הראוי לו בשרש שבטו למעלה. כי ידוע די"ב שבטים שרשם למעלה הן י"ב גבולי אלכסון דו"א דאצי', ונק' בסיי שש כפולות וכו'. וזהו ששם עלו שבטים שבטי י"ה כו'. ולפי שהחינוך הי' בבחי' מל' דאצי' ע"כ הקריבו י"ב הנשיאים דוקא. ולהיות כי החינוך צ"ל ממקום ומדרגה היותר גבוה כנ"ל ע"כ הי' חינוכם בא משרש שרשם האמיתי שמשם נחצבו ונולדו והוא בחי' אור אימא שנקראת אם הבנים, והבנים המה י"ב שבטים ובכפולות הן רק ששה קצוות דו"א כו', שזהו בחי' לאה שילדה ששה בנים כו' וד"ל. והוה שאמרו ז"ל שחלשה דעתו של אהרן כאשר ראה חנוכת הנשיאים, ולא מצד הקרבת קרבנות כי הרבה קרבנות גדולים במעלה הקריב אהרן כנ"ל, אלא מטעם חנוכת המזבח החיצון דוקא להיות כי חנוכה זו הוא בבחי' מל' דאצי' שהוא בחי' מזבח החיצון דוקא כנ"ל. ובנין ותיקון

הנוק' צריך להיות ע"י אהרן דוקא ולא ע"י הנשיאים להיותו מבחי' אור אבא כידוע דאהרן ומשה הם שניהם בבחי' אור אבא, שאהרן מבחי' נצח כו'. וידוע דאבא יסד ברתא דוקא, וכמשל החינוך דאב לבתו להוליכה לחופה וכאמרו את בתי נתתי כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והשיבו הקב"ה חייך שלך גדול משלהם, פ"י כי אור אבא גדול בכפליים מאור אימא כידוע, ע"כ אמר שלך גדול משלהם. וביאור הדברים יובן ע"פ הקדמה בתחלה להבין ההפרש בין אור אבא לאור אימא, דהנה כתיב ליהודים היתה אורה ושמחה, ויש להבין מהו ההפרש בין אור לשמחה. אך הענין הוא דהשמחה היא בחי' התגלות להיותה בא מבחי' בינה שהוא גילוי ההשגה וע"כ היא מולדת התפעלות השמחה שהוא ג"כ בגילוי וגם היא באה בבחי' מורגש. אבל האורה הוא בחי' הארת החכמה שנק' אור כמ"ש בזהר בפ"י יהי אור כו', ופ"י אורה בה' הוא התפעלות שגולדה מצד בחי' החכמה שהוא בחי' ביטול בחשאי כו' כמ"ש במ"א. וזהו ענין הפרש עבודת הכהנים ועבודת הלויים, שהלויים עבודתם ה' בשירה וזמרה שהוא לארמא קלא, והיינו כי עבודת הלויים הוא כמ"ש ועבד הלוי הוא בחי' בינה מקור ההשגה, שמזה בא לידי התגלות השמחה בשירה וזמרה כו', אבל הכהנים עבודתם בחשאי להיותם מקו הימין שראשיתם בחי' החכמה כו', ושורש ההפרש שיש בין אור אבא לאור אימא מפני שחכ' נק' אין והבינה נק' יש כו' כידוע וד"ל. וזהו שאמר חייך שלך גדול משלהם, כי בחי' אור שמאיר מאור אבא דוקא הוא ענין הדלקת גרות המנורה במה שציהוהו אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות כי פ"י ז' הנרות הן ז' המדות שבמל' דאצי' חו"ג כו'. ואל מול פני המנורה כו', היינו להעלותם לנגד בחי' הפנים דאור אבא שהוא בחי' האמצעי, והיינו לנגד מדרגת אהרן מפני ששם שרשו למעלה. וזהו כל עיקר ענין מצות הדלקת המנורה באור ושמן וגם להטיב הנרות כו' כדי שעי"ז יהי' בחי' תיקון הנוק' שנק' מנורה כידוע ע"י בחי' הארת אור אבא דוקא. והוא ענין ההדלקה שאמר בדרך העלאה וביטול כמ"ש בהעלותך את הנרות וכמ"ש בע"ח באריכות, והוא היפך בחי' השמחה כנ"ל, וע"כ אמר חייך שלך גדול משלהם, כי מדריגת הנשיאים מבחי' אימא שהוא בחי' השמחה ואין לה ערך עם בחי' האור שמאיר בהדלקת המנורה כו' שהוא בא ומאיר מבחי' אור אבא כנ"ל וד"ל. ועם כ"ז יובן מ"ש וזה מעשה המנורה כו' סמוך למצות הדלקת המנורה, ולכאורה אין להם קשר וחיבור זע"ז כנ"ל. אך הענין הוא דהנה במצות המנורה יש ב' מצות א' הדלקת המנורה באור ושמן והב' מצות מעשה גופה של מנורה כו', והנה מצות הדלקת המנורה הוא בחי' הארת אור אבא כנ"ל. אך בחי' בנין המל' בגופה מבחי' ראשה עד בחי' רגלה הוא בחי' בנין הנוק' באורות וכלים מבחי' הראש עד בחי' הרגל הנק' בגמ' רגלי השכינה והיינו מה שאמר סמוך למצות ההדלקה וההעלאה וזה מעשה המנורה, פ"י אחר שאהרן נצטוה להעלות הנרות דמל' בהארת אור אבא אזי דוקא נבנית בנין המל'. והכל ע"י אור אבא משום דאבא דוקא יסד ברתא וכנ"ל. וזהו ענין שאמר לו חייך שלך גדול כו', ולכך מפרש והולך

דרך כלל מעשה המנורה מראשה לרגלה. והיינו עד יריכה עד פרחה כו'. ואע"פ שכבר נאמר פ' שלמה במעשה המנורה, אבל לא נאמר בענין שרש בנינה איך שהוא ע"י בחי' אור אבא דוקא כו' וד"ל. והיינו מ"ש מקשה היא עד יריכה כו' כאשר הראה ה' את משה כו'. פי' כאשר הראה ה' למשה בחי' שרש המל' למעלה כך עשה את המנורה למטה בבחי' עשי' שהוא תיקון האורות בכלים מכלים שונים עד יריכה עד פרחה כו'. כי עיקר בנינה מהגבורות המתחלקי', אבל הגבורות הם באים מבחי' אור אבא ע"י אהרן שהוא המדליק הנרות כו' וכמ"ש בע"ח וד"ל.

בט"ד, פ' עקב, רנ"ד

והס"ר ה' ממך כל חולי. וארו"ל במד"ר מצורע ס"פ ט"ז א"ר אחא מאדם הוא שלא יבוא חליים ופי' המ"כ ממנו הוא תלוי שלא יבואו חליים עליו כו'. וצ"ל והלא אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריון עליו מלמעלה ואיך שייך לומר שהדבר תלוי באדם כו'. ולפי פשוטו נ"ל ע"ד מ"ש הרמב"ם פ"ד מהל' דעות בענין שמירת הבריאות להיות נזהר מתאוות באו"ש ושא"ד ומסיים שם שכל המנהג א"ע בדברים כאלו אני ערב לו שלא יבוא לידי חולי כל ימיו, וזהו שתלוי בהאדם שישמור א"ע. הגם שאין אדם נוקף אצבעו אא"כ מכריון כו' האמת כך הוא. מ"מ הוא בעל בחירה וכשישמור א"ע מלמטה שומרים אותו מלמעלה ועיי"ש מ"ש ממך הוא. כי הנה יש הרבה דיעות בגמ' ובמד' מהו כל חולי שאמרו שם חולי זו עוה"ר יצה"ר זו צינה ועו"א ממך הוא שבו תלוי הדבר להתגבר על יצה"ר המסית ומדיח מדרך הטוב והישר לאמר מה בכך זה לא העולם נהגים כך כו' ובלא זה לא יחשב בגדר אנושי ויהי' ללעג בעיני אנשים ונזפת תטופנה שפתי זרה כו'. ואף שמסיתו בדברים המותרים מ"מ כשעושה אותם להנאת עצמו ה"ז רע אלא שיוכלו להעלותם לקדושה אבל מ"מ קודם שהעולם לקדושה ה"ז רע וכמ"ש בס"ש"ב, וגם שמן ההיתר יסיתנו אלא האיסור וכמארו"ל נדר' יג ע"ב כך דרכו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך כו', וצריך האדם לעמוד על נפשו ולהתגבר שלא ילכד ברשתו. וזהו ממך הוא שבו הדבר תלוי. וגם לפימ"ש זו עוה"ר י"ל שד"ז תלוי ג"כ בו שלא יתקשט ושלא יעשה דבר שיפליאו אותו ע"ז ובוזה יהי' נשמר מעוה"ר. ולפימ"ש זו צינה עפ"י פשוטו הוא כמארו"ל הכל בידי שמים חוץ בצנינים ופחים. ועפ"י חסידות ית' לקמן אי"ה. ולהבין כ"ז צ"ל כללות ענין החולאת, דהנה במארי"א אות ה סעי' לה כתב חולה בגמט' מ"ט שמשם נמשך החולה בחסרון שער הגו"ן והשכינה נק' חולת אהבה

כו' עכ"ל. דהנה כתי' סמכוני באשישות כי חולת אהבה אני, שפסוק זה אומרת
 כנסיי בהיות שישראל מונין ללבנה שלית לה מגרמי' כלום שזהו מ"ש
 דהמע"ה כי עני ואביון אני, והיינו גם בהיות מלך עכ"ז להיות שהי' מרכבה
 למדת המל', לכן אמר כי עני ואביון כי מצד עצמו לית לו מגרמי' כלום. וכן
 כללות כנסי' מצ"ע ל"ל מגרמיהו כלום, כי כנסי' בחי' מל' כידוע, ומטעם
 זה ישראל מונין ללבנה כמ"ש מזה במ"א להגהת ד"ה בחדוש השלישי, ולכן
 נכספה וגם כלתה נפשה לעלות אל דודה להתכלל באוא"ס ב"ה שלמעלה
 מבחי' טובב וממלא וכמ"ש ואל אישך תשוקתך. אשה הוא בחי' אש ה'
 בחי' מל' תשוקתה לבחי' אש יו"ד בחי' טובב כ"ע, וכ"ש אוא"ס שלמעלה
 שעיר"ג כי נשגב שמו לבדו שגם בחי' סוכ"ע הוא גי"כ רק בחי' שם, היינו
 הארה שאינו נוגע להעצם, ולזאת צמאה נפשה בבחי' כליון לכלל באוא"ס
 שלמעלה. ואהב' כזו הוא בנפשו בבחי' חולי מפני התוחלת ממושכה אשר
 תמיד נכספה וכלתה ולא תגיע לזה כל ימי חי' כ"א לע"ל ארז"ל עתידי
 צדיקים שיקראו ע"ש של הקב"ה, פירשי' שיהי' שמם ה' שם העצם, והיינו
 שיתעלו לדבקה בו ית', אבל עכשיו א"א להגיע לזה. ולכן נק' הת"ת בשם
 קצירי ומריע כי שם ת"ח הוא ע"ש שמקבלים מחכ' וארז"ל איזהו חכם
 הרואה את הנולד פ"י הנולד מאין ליש תמיד ורואה שכל ההשתל' הוא
 רק בבחי' יש שהוא היפך האין, ואי לזאת תכלה נפשו בבחי' חולת אהב'
 וזהו בכללות נש"י. וכמו"כ למעלה בבחי' מל' י"ל דמל' רגלי' יורדת
 בבי"ע וכת' אלקים אל דמי לך כו' למען יזמרך כבוד כו' נהו"ת קארי תדיר
 לנהו"ע ולא שכיך, ומדה זו חולת אהב'. וז"ש במאו"א שהשכינה נק' חולת
 אהב'. ולהבין ענין מ"ש שחולה בגמט' מ"ט שחטר שעה"ג צלה"ת מ"ש
 רעיתי פרנסתי כו' וארז"ל ישראל מפרנסין לאשב"ש. וצ"ל מהו"ע הפרנסה
 והענין הוא דפרנסה כולל ב' דברים מוזן ולבוש שצריכים בהכרח לאדם
 שהפרש ביניהם הוא שהלחם נמשך בפנימי', והיינו מפני שמחבר הנפש
 והגוף וגם מתוסף תיות וכמארז"ל חמרא וריחני פקחין כו', משא"כ הלבוש
 הוא בבחי' מקיף כו'. ובעבודה ב' דברים אלו הם בחי' תומ"צ, תורה הוא
 בחי' פנימי' וכמ"ש ותורתך בתוך מעי וכמבו' בסש"ב כו' וגם שהוא רצונו
 ית' שרצון הוא בחי' טובב ומקיף, מ"מ הרי באמת ע"י התורה נתפס בחי'
 אוא"ס שלמח"ת בו כלל כ"א כאשר תפיסא בתורה שכך עלה ברצונו שאם
 יטעון דאובן כך וכו', וכשאדם לומד ומשיג ז"ה תופס כו'. נמצא שהתורה
 הוא בבחי' פנימי' ומה נמשך המוזן לנשמות בג"ע שהצדיקים יושבים
 ונהנין מזיו תורתן ועבודתן שעסקו בעה"ז, ומצות הם בחי' מקיפים שמהם
 געשים לבושים להנשמות בג"ע העליון והתחתון, דבכדי שהנשמות יוכלו
 לקבל הגילוי אור שבג"ע הוא ע"י הלבושים של מעשה המצ'. דהנה כתיב
 ויבוא משה בתוך העגן, דענן זה הוא לבוש למשה בכדי שיוכל לקבל
 את האור וגם גופו הגשמי הי' גיזון מרוחניות שנזדכך מאד. וכ"ז הוא ע"י
 הענן שהוא בחי' הלבוש, וכמו המסתכל בשמש שמצד תוקף הבהירות
 א"א להסתכל כ"א ע"י זכוכית, וכמו"כ בענין משל ונמשל כשהשכל עמוי

ביותר וא"א לקבלו כמו שהוא כ"א כשמלבישים במשל שע"ז מבינים את
 הנמשל. וכמו"כ הנשמה שתוכל לקבל האור דג"ע ששם מאיר אור גדול
 שלמעלה מהגילוי אור שבעולמות וכמו שא"י במד"ר שבעה דברים קדמו
 לעולם ג"ע כו', ופ"י קדמו ידוע שאין זה בזמן לפי שקודם שנבה"ע לא הי'
 מציאות הזמן כ"א פ"י קדמו היינו במעלה ומדר', והיינו שאופן גילוי האור
 הוא באופן היותר געלה. והענין הוא דעולם הוא ל' העלם שהאור אלקי
 אינו מאיר בהם בגילוי, והגם שמשיגים ומרגישים שיש חיות אלקי בעולם.
 מ"מ הוא רק בבחי' ידיעת המציאות ולא המהות. ומבשרי אחזה מחיות הנפש
 בגוף וכמארז"ל מה הנשמה כו' כך הקב"ה מחי' את העולם. והנה חיות
 הנפש שבגוף אינו רק בבחי' ידיעת המציאות ולא שידוע מהות הנשמה.
 וכמו"כ חיות אלקי שבעולם אינו נראה ומושג. וכמו עז"מ חיות הגלגלים שמובן
 שיש נפש שמניע את הגלגל אבל אינו מושג כלל מהו חיות הרוחני שמחי'
 את הגלגל ולא יתכן לומר ג"כ שהוא כדורי בתמונת עיגול הגלגל, כי החיות
 רוחני אינו בגדר מקום. וזהו לעולם שהחי' העלם והסתר ולא בבחי'
 השגה וגילוי כו'. משא"כ בג"ע הוא בחי' השגת המהות וכמארז"ל צדיקים
 יושבים ונהנין ל' תענוג וכמו תענוג שבשכל שהוא דוקא כשמבין השכל
 בטוב שאז מתמלא תענוג כו', וזהו"ע מה שג"ע קדם לעולם כו'. ועי"ל בענין
 מה שקדם לעולם והוא מה שחיות העולם נמשך רק מבחי' מדות וכמ"ש
 עולם חסד יבנה ששת ימים עשה. משא"כ הג"ע נמשך מבחי' חו"ב בחי'
 ג"ר וכמ"ש ביו"ד נברא עה"ב. ור"ש צדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה
 שהוא ל' אור וגילוי פנימי, וכמ"ש יאר ה' פניו ות"א יגהר ה' שכינתו
 כו', וכי קרן עור פני משה ת"א ארי סגי זיו יקרי אנפיהי. וכמו הארת פנים
 שבאדם משכל חדש וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו שהו"ע גילוי אור פנימי.
 ולכן נק' חדש אייר זיו ע"ש שבו מאיר השמש בתוקף ולכן כל הצמחים
 יוצאים אז וכמ"ש וממגד תבואות שמש. והגם דל' זיו משמע רק הארה משום
 שכל גילוי אור הוא רק הארה לבד וכידוע דגם כללות גילוי הקו הוא ג"כ
 רק הארה ומ"מ הוא מעין המאור ממש, כו'. וזהו זיו השכינה בחי' גילוי
 הקו שמאיר בחו"ב וה"ו למעל' מהארה שבעולמות. ויובן יותר ממש בע"ח
 שבחי' התלבשות שהתחתון מלביש את העליון הוא רק בוזת ולא בג"ר.
 וכמו בנפש ששכל מלוכב במדות שרק בוזת שבשכל נהווה שכל שבמדות
 כו', וכמו בלבושי גשמי' שהם רק על הגוף משא"כ על הפנים אין לבוש
 כלל. וכמו"כ בק"ש מההתבוננות דשמ"ע נמשך בחי' ואהב' שכל התבוננות
 באה לידי גילוי באה' שנוולד מזה כ"א קצת כו'. וכמו"כ יובן ההפרש
 בין הגילוי אור שבג"ע להעולמות. ולכן ארז"ל מוטב דלדייני וליתי לעלמא
 דאתי. אך בכדי שתוכל הנשמה לקבל גילוי אור הזה שבג"ע זהו דוקא
 ע"י מעהמיצ ולימוד התורה. והו"ע הפרנסה שהוא בחי' מזון ולבוש כו'.
 אך עדיין צ"ל מ"ש מפרנסין לאבשב"ש והלא לכאורה הוא רק פרנסת הנפש.
 אך הענין דכמו שהתורה מזון לנפשו כמו"כ הוא בבחי' מזון למעלה וכמ"ש
 לכו לחמו בלחמי, דכמו שהלחם מחבר הנפש והגוף כמ"כ למעלה בבחי'

מראה אדם שעלה"כ שהוא בחי' או"כ שעז"ג בת"ו דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון ע"ס, משא"כ עצמות או"כ הוא למעלה מגדר ספי' וכמא' חד ולא בחושבן כו' כי לא אדם הוא, וע"ז נא' אכלו רעים לעילא בחי' חו"ב שתו ושכרו דודים לתתא בחי' זו"ג, וכמו שפעולת השתי' שיתפשט הדם באברים כו', כמו"כ למעלה ההתפשטות במדות חסד דרועא ימינא כו' זתי"ע השתי', וזה נעשה ע"י התורה, ולכן ארו"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, והיינו המשכת אור"ס בחכ', והגם שארו"ל שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה בעצמו שהוא בחי' אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת וע"ד משארז"ל שהתינוק כשהוא במעי אמו מלמדין אותו כה"ת כו', שהוא מה שמאיר נפשו באור התורה בכדי שיוכל ללמוד התו' אח"כ, ומה שמשכחין אותו אח"כ זהו בכדי שיהי' עבודה, וכמו"כ הו"ע ג"ש הראשונות שהקב"ה עוסק הוא בחי' אתדל"ע לעורר האתדל"ת, ואמנם עדין צ"ל והלא גם בג"ש הראשונות לומדים תורה למטה, דבכללות העולם לא ימצא זמן פנוי בלא תורה, דהרי יש שאינם פנוים ביום ולומדים בלילה דהגם שאנו פועלי דיממא מ"מ יש דעה שלא נברא לילה אלא לגירסא ובכללות יש לומדי התורה תמיד, אך הענין הוא דלמעל' הוא למעל' מזמן ומקום וכמו"כ התורה היא ג"כ בבחי' למעלה מהזמן, ולכן כל העוסק בתו' עולה כאילו כו', אף שעכשיו אין בהמ"ק, ומובן מזה איך ששייך ב' הבחי' בזמן א' היינו ג"ש הראשונות שעוסק בעצמו ובחי' כל הקורא כו', ועו"ל שתי"ע ב' מד' שבתו', דהנה כתי' יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי כו', שידוע ההפרש בזה מטר הוא בבחי' מלמטלמע"ל וכמ"ש ואד יעלה כו', ששורש בחי' זו הוא מבחי' אור ז' הימים וכמו שפירשי' בפסחים דס"ח ע"א ע"פ שבעתים כאור זה"י זפ"ז מ"ט וז"פ מ"ט שמי"ג, והו"ע בחי' מטר שבתו', ובחי' טל הו"ע ג"כ בחי' טל תו' שלמע' מאתדל"ת, ובוה יובן משארז"ל כל אורה שנא' באלי' בירידת גשמים הכי מדבר, והיינו אור זה"י שיש בתו', משא"כ בחי' טל שיורד מלמע' ולכן טל לא מיעצר ולכן יורד בלילה דוקא זמן השינה לעורר הישנים לשרשו מבחי' ג"ר דעת"י, ובתורה זהו בחי' סתים וגלוי', היוצא מזה שע"י התו' שלמטה ממשיכין למעל' ג"כ שיעטוק בתו', וכמו"כ במעשהמ"צ שלמטה ממשיכים למעלה ג"כ וכמארז"ל הקב"ה מניח תפילין כו', וכדאי' במד"ר ע"פ מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה מצוה לישראל לעשות, דהפי' הוא שע"י שישראל עושין למטה עי"ז גורמים למע' ג"כ, דתפילין הוא בחי' חו"ב רציצית בחי' ל"ב ג"ח, ולפי מה שנת"ל דמצות הם בחי' לבושין כמו"כ למע' כתי' וילבש צדקה כשריון הוד הדר לבשת, והיינו שכמו שהנשמה צריכה ללבוש לקבל הגילוי אור שבג"ע כמו"כ מלמלמ"ט בכדי שיהי' גילוי אור"ס הוא ג"כ ע"י לבושים, וזהו מה שישראל מפרנסין לאבשבי"ש בבחי' מזון ולבוש, דהיינו תומ"צ, והנה נש"ב נבראו בעולם, פי' נבראו הו"ע גילוי וכמו שא"י בגמ' חיישינן שמא הבריא שהפי' הוא ניקב ויצא לחוק, וגילוי נש"ב זהו ע"י התו' וכמארז"ל לא ניתנה ד"ת חתוכין למשה כ"א מט"פ טמא ומט"פ טהור, וע"י מט"פ בתו' ממשיכים מ"ט שערי דבינה.

ואז ממילא נמשך גם שער הנו"ן ובענין מ"ש תספרו חמשים יום שהגם שאין סופרים רק מ"ט ושה"נ נמשך אח"כ ממילא ואפ"ל שהמ"ט שערים ושער הנו"ן והו"ע ב' בחי' שבתו' שנת"ל. דהמ"ט שערים שבתו' זהו בחי' מה שבאתדל"ת אתדל"ע. ושער הנו"ן הוא הבחי' טל תורה. זהו ג"כ הבחי' שארז"ל התקן עצמך ללמוד תורה. ובחי' הב' הוא מה שהתו' נק' בשם מתנה שעש"ז גא' מתן תור' גותן התור' כו'. ומעתה יובן ענין החולי שהוא בגמט' מ"ט שחסר שער הנו"ן, והיינו לפי שלא נמשך המ"ט פ' כדבעי שעיי"ז חסר שעה"נ. וי"ל בעבודה ענין זה הוא שידוע ששעה"נ מחבר חו"ב שהוא בחי' אין ויש, וגם הוא בחי' רא"י ושמיעה, חכ' הוא בחי' רא"י וכמא' איהו תכס הרואה כו' וירא ראשית כו', ובינה הוא בחי' שמיעה וכמ"ש און מל"ך תבחן ולכן מחכ' נמשך הביטול במציאות וזהו בחי' אין, משא"כ מבינה רק בחי' ביטול היש. וכמו ער"מ הרואה את המל' מתבטל לגמרי משא"כ בשמיעה כשמספרין לו הוא רק בבחי' ביטול היש. וזהו ג"כ ההפרש בין הביטול דתו' לתפלה, דבתפלה העיקר רק ההתבוננות ולכן הוא רק בבחי' ביטול היש משא"כ בתו' הוא בחי' דבר הוי' ממש וכמו העומד לפני המלך ורואה הדיבור שיוצא מפניו. וכמו"כ הוא הביטול דתו' ראיית המהות שמבחי' חכ'. וזהו שארז"ל מה להלן באימה ויראה, דאנכי ולא יהי' לך מפי"הג שמענה, אך כאן באימה ובראה, דזאת התו' שאנו לומדים הוא דבר הוי' ממש שיצאו מפי התנאים והאמורים כו'. ועיקר לימוד התו' הוא שיהי' בלא הרגש עצמו וכמ"ש תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא. וכאשר לימוד התו' אינו עדי"ן י"ל שזה"ר"ע שחסר שער הנו"ן כנ"ל. ולכן הוא בחי' חולה בדקות ובנסות יותר מה שאמרו חולה הוא יצה"ר, והיינו מה שנמשך אחר עצת היצר בדברים המותרים שלא יש לו גם ביטול היש. וי"ל דג"ו הוא מצד חסרון התו' לפי שהתו' נק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב, וכמארז"ל בראתי יצה"ר בראתי התו' תבלין ואם פגע בכ' כו' משכיהו לביהמ"ד אם אבן הוא נמוח, ולכן נק' התו' מים וכמו שמים כשנוטפין על האבן מנקבין וכמו"כ ע"י התו' נעשה והסירותי את לב האבן, ועוד יש רעה חולי מה שהחולי הוא צינה בחי' קרירות קלי' עמלק אשר קרך והוא מה שאמר בלבו מי שיאמר שהוא כך, וזה גורם חלישות גדול בקיום התומ"צ. ויכול להיות הקרירות ביותר ולומר מקרה הוא ח"ו ולא בהשגחה פרטיות, שעיי"ז יוכל להכשל בתאות איסור ח"ו, שזה חולה שיש בו סכנה. ובעבודה זהו"ע מה שארז"ל חמרא אפי' בתקופת תמוז שהו"ע יחו"ע דכולא קמי' כל"ח אני ראשון ואני אחרון אני הוי' לא שניתי, ומ"מ קריא ל' ואינו מתפעל. והוא רק מקלי' עמלק שמקרר, ואם הי' עסק התו' כדבעי שו"ע יששכר חמור גרם ויט שכמו לסבול עול התו' או לא הי' חמור דלעז"ו היינו הקרירות כו', ואדרבה בתו' נאמר הלא כה דברי כאש שפועל התשוקה והרגש אלקות כו', משא"כ מי שנתקרר מצד העסק דתאוות גופני' וכ"ש בלימוד חכ' ה"צוני' כו', העצה לזה שיקדים בחי' תשובה ואח"כ יעסוק בתומ"צ. והכוונה בתשובה לפעול בנפשו הווה כללית לצאת ממעמדו

ומצבו הקודם מכל הדברים שהי' מוגבל בהם עד עתה אף שאינן דברים האסורים אלא שאינן לש"ש והן מונעין ומעכבין אותו מהרגש אלקי בתומ"צ וצריך להתגבר ולצאת מהגבלות אלו. וע"ד מ"ש כי ברח העם ביצ"מ ואח"כ הי' ספה"ע והמסעות. וכמו"כ הוא בלימוד התו' צ"ל מקודם תשובה ואח"כ יאיר בקרבו אור התומ"צ לוכך נפשו. דהנה נת"ל שהמצות הם בחי' לבושים ומגינים מן הצנה וכמו"כ התו' היא ג"כ מצוה והיא ג"כ בבחי' אי"פ כנ"ל וענין כל חולי זו עוה"ר י"ל דעון היא עדאת"ג שכל החוליים שייכים בעדאת"ג וכמו שמצינו במסעות שאחר קרי"ס כתי' ויצאו אל מדבר שור הוא ל' הבטה דעדאת"ג, שבתחילה ע"י קי"ס נתעלו בבחי' עדאתב"ס וכמ"ש במ"א ואח"כ ויסע משה בע"כ אל מדבר שור עדאת"ג כי לא לתהו בראה כ"א לשבת והו"ע מדבר שור עדאת"ג ואח"כ ויבואו מרתה שהו"ע עה"ד טו"ר יניקת החיצונים שבק' מים המרים וכמ"ש בזהר שיש מים מתוקים מבחי' החסד ומים מרירין מבחי' הגבו' ולכן נא' שלא יכלו לשתות מבחי' מל' דגוגה. וזהו שמחלה זו מרה העצה לזה ויורוהו הוי' עץ שהוא בחי' עה"ח בחי' התו' שהוא ע"ח למחזיקים ועי"ז וימתקו המים והיינו שגם בעדאת"ג לא יהי' החלאים וגם מנוגה כנ"ל. וזהו הסיר הוי' ממך ממך הוא שלא יבואו חליים עליך. וי"ל שמ"ש והסיר הוי' הוא מפני ששעה"נ הוא נמשך מעצמו ע"י שגשגם בהמ"ט שערים כנ"ל ולכן נא' והסיר שקאי על שעה"נ שע"י המט"פ דתו' נמשך בחי' שעה"נ כנ"ל.

בס"ד, רנ"ד, בדאמאנאווקע

דודי לי ואני לו. הנה אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול וס"ת ד' יודין שהם מ' יום מר"ח אלול עד יוהכ"פ. והנה מקודם לפ' זה כתיב דודי לי ואני לו וקאי על מ"ת שאז הי' תחלה דודי לי אתעדל"ע לבד כי אין זה בערך שבנ"א יום מיצ"מ עד מ"ת זכו למדרי' גדולה כ"כ פכ"פ דבר הוי' עמכם אין זאת רק בחי' אתעדל"ע לבד, וזהו דודי לי ומוזה נעשה ואני לו הביטול מלמטה למע'. אבל אני לדודי ודודי לי הוא להיפך שמתחיל הביטול מלמטה למעלה אני לדודי ואח"כ מזה נעשה המשכה מלמעלה למטה דודי לי. ובכלל הם ב' חדשים דניסן ותשרי כי חודש ניסן נק' בחי' חודש תאביב אביב לי א"ב שהם כסדר המדרי' מלמעלמ"ט משא"כ תשרי הוא ע"ד תשר"ק ת' ואח"כ שי"ן וריש זהו בחי' תשובה שהוא מלמטלמ"ע. אבל ניסן שהוא בחי' יצי"מ ומ"ת היא מלמעלמ"ט דודי לי ואני לו. ולהבין הענין צ"ל ההפרש בין פ' ראשונה של ק"ש ובין פ' שני' דק"ש. כי בפ' ראשונה נאמר תחלה ושנתם לבניך שהיא תורה ואח"כ נא' וקשרתם שהוא בחי' מעשה המצות.

ובפי' שני' מקדים מצות לתו' שנא' תחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם. ולהבין זה צ"ל הפלוגתא בגמ' תלמוד גדול או מעשה גדול נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה. וצ"ל תחלה פי' דיעה הסובר מעשה גדול, והנה מעשה הוא לי' כפי' והכרח וכמו גט מעושה וכמו מעשין אותו כו'. והנה מעשה גדול היינו שע"י מעשה ממשיכים בחי' גדול. ולהבין פי' וענין גדול הנה כתיב לך ה' הגדולה גדולה הוא מקור חיות הטהוות הנבראים יש מאין שנק' בשם גדולה כי להיות החיות אלקי שנעשה מקור להוות יש מאין הנה אין זה כמו השתל' ערע, וע"ד מדות משכל' שהמדות כלולים בשכל גם קודם צאתם להתהוות מהות מדה שהיו כלולים תחלה בשכל ואין זה התחדשות גמור רק מהעלם אל הגילוי, וע"ד עיבור ולידה שאין זה התחדשות גמורה כי כבר ה' בעיבור רק שהי' בהעלם ואח"כ יצאו לגילוי כו'. והנה כ"ו הוא רק בבחי' השתל' ערע' לפי שהעלול יש לו ערך לעילתו, וכמו מדות ושכל שהמדה יש לה ערך להשכל ע"כ המדה כלולה בשכל גם מקודם, משא"כ למעלה מה שנתהוו נבראים יש מאין הי' התחדשות ממש ואין שייך לומר שהיו כלולים תחלה בהעלם, כי אפי' הטהוות גשמיות מרותניות אין שייך לומר כן שהי' כלול מתחלה, ופשיטא בהטהוות הנבראים מאוא"ס ב"ה ודאי אין שייך לומר כן כי אין ערוך כו' כ"א שזהו התחדשות גמור, והוה המחדש בטובו בכ"י מע"ב מחדש ממש מאין ליש, והנה לכן בחי' זו נק' גדולה וכמארז"ל אם מתכונשין כל באי עולם לברוא יתוש א' אין יכולים לזרוק בו נשמה כו', וזהו גדול הוי' ומהלל מאד הוי' הוא ע"ש התהוות שזהו נק' גדול הוי' כו', כי זהו"ע הגדולה מה שמתהווה יש מאין כו'. והנה פי' לך הוי' הגדולה שגם מדת הגדולה בטל הוא לגבי עצמות אוא"ס ב"ה כי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, כי הוא צמצום גדול שיהי' נמשך הארה מאוא"ס ב"ה שהתא בע"ג להיות מקור לבע"ג וא"א להיות צמצום גדול יותר מזה שיתלבש הארה מן בלי"ג בבחי' בע"ג כו', וזהו שבבחי' השי"ת נא' הגדול הגבור כו' כי להיות בחי' גדול הוא ע"י הגבור שהוא בחי' צמצום שיתלבש בבחי' גדול כו', והנה צמצום זה עושים ע"י מעשה המצות, דהיינו ע"י ביטול רצון, כי הנה ענין מעשה נזכר אצל צדקה וכמ"ש הוי' מעשה הצדקה שלום, כי צדקה הוא ע"י שהאדם מרויח תחלה ואח"כ נותן מיגיע כפו הרי מבטל א"ע בזה, וכמו"כ כל המצות נמשל לצדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו', כי בכל המצות הכוונה ביטול היש לאין, ואפי' בתו' אמרו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, לפי שהוא ביטול הטבע, כי רגילותם הי' לחזור מאה פעמים וכששונה ק' פעמים ואחד יותר מרגילותו הוא ביטול הטבע ונק' מצד זה עובד אלקים, והנה ע"י ביטול וכפי' זו שבכל מצוה עי"ז עושים למעלה כבי' ג"כ שיהי' בחי' צמצום להתלבש בבחי' גדולה וזהו מעשה גדול שע"י מעשה וכפי' ממשיכים בחי' גדול כו'.

(ב) וזהו ענין ק"ש דכתי' ואת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ ומסיים אח"כ ענין ק"ש, וצ"ל זה האם ק"ש היא עיקר המצות, אך הענין

הוא כי ק"ש היא כוללת כללות כל המצות וע"ד מצות ואהבת לרעך כמוך שהוא עיקר הת"י ואידך פ"י הוא וכמ"כ ק"ש כללות כל המצות. והענין כי מצות הוא ל' צוותא וחיבור, היינו שיהי' חיבור אוא"ס ב"ה עם גבראים בע"ג. וזהו שאומרי' על כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתא כי שכינתא הוא מבחי' ממכ"ע שמתלבש בעולמות ונקי' שכינתו' מל' ושכנתו' בתוכם. וקוב"ה הוא בחי' סוכ"ע קדוש ומובדל, ויחוד קוב"ה ושכינתו' שהוא בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע הוא ע"י מצות. והנה ק"ש הוא כללות כל המצות, כי מצות צריכות כוונה והו"ע ק"ש שמע ישראל שמע ל' אסיפה וקירוב כמו וישמע שאל' הוא ע"י התבוננות איך כי הנשמה שנקי' ישראל שר אל עלו במח' הנה הוי' אלקינו שהכח שלנו הוא משם הוי' כי אלקינו הוא ל' כח כמו ואת אילי הארץ לקח, והכח הוא משם הוי'. ולא ע"ד כל העולמות שמקבלים רק משם אלקים, וכמ"ש בראשית ברא אלקים, אבל הנשמה הנה הוי' אלקינו. ואח"כ הוי' אחד א' אלופו של עולם ח' ז"ר וארץ ד' רוחות כו'. והענין כי אנת הוא חד ולא בחושבן כי תשבון הוא עדי"מ כמו ב' לגבי ד' וכמו ד' לגבי חית זהו ערך, משא"כ לגבי בחי' בלי גבול הרי שזה מספר היותר גדול עם כספר היותר קטן, ועד"ו למע' הנה כל השתל' העולמות הוא בבחי' ערך דגלי החיות כנגד כולן שוקי החיות כנגד כולן קרני החיות כו' שכ"ז. הוא ערך משא"כ אנת הוא חד ולא בחושבן, וע"ז מורה הא'. והנה הכוונה מא' להמשיך בחי' אלופו של עולם בח' ד' וכמארו"ל כד אמליכתו' למעלה ולמטה ולד"ר כו'. כי כמו שיש למטה מעלה ומטה כמ"כ מה שנק' בשם מער"מ הוא בענין השגה שיש השגה בזה ויש השגה יותר גבה וכמ"ש וגבה מעל גבה שומר כו', ולכן למטה ד"ר הם מזרח מערב צפון ודרום ולמעלה נק' ד' מהנות שכינה ד' חיות המרכבה, וצריך להמשיך בחי' אלופו ש"ע אנת הוא חד ולא בחושבן שיהי' נמשך בחי' ר"ה. והוא בחי' יחוד קוב"ה ושכינתו', ה' היא בחי' שכינה והוי"ו הוא ת"ת שעולה עד ההכתר הוא קוב"ה שהוא קדוש ומובדל (וכמ"ש בלקרית ד"ה וידעת היום דרוש השגי בענין הנורא אל עליון) אי י"ל וי"ו הוא בחי' הקו"ח שיומשך בבחי' ה' הוא בחי' שכינה ומ"ש ליחדא שם י"ה בריה ע' בלקרית בדרושי ר"ה מי אל כמוך כו' יודין וואיין הם צמצומים רק שהר"י הוא צמצום המשכה היותר שבראשו הוא הצמצום והקו הנמשך מהיו"ד שבראשו הוא ההמשכה והכוונה שגם לאחר הצמצום יאיר כמו קודם הצמצום, וע"כ ק"ש זהו כללות המצות שמצות הוא ל' צוותא וחיבור אוא"ס בעולמות וכנ"ל. וזהו זורע צדקת ומצמיח ישועות, עדי"מ זריעה שזורעין גרעין גשמי שאין לה טעם וריה, ואעפ"כ מצמיח, הזריעה היא בארץ דוקא כי בה הכח הצומח להצמיח. וכמ"כ ע"י המצות שהוא בחי' זריעה אור זרוע לצדיק וארו"ל זרע הקב"ה את התומ"צ כו'. והנה עי"ז מצמיח ישועות, ויש בחי' ישועות ב' פ"י הא' מל' ישועה וכמ"ש הושיעה ימינך כו', כי הנה מבראך בזהר אית ימינא אית שמאלא ימין חסד ושמאל גבורה, ובכלל הנה ישראל בסטרא דימינא והעכו"ם מסטרא דשמאלא, וע"כ מסטרא דשמאלא נמשך קטרוגים ברי"ה.

וצ"ל הושיעה ימינך כר. הפ"י השני ישועות הוא מל' וישע הוי' אל הבל וכמ"ש (ישעי' י"ז, ז') ביום ההוא ישעה האדם אל עושהו כו'. כי הנה כתיב וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, כי קין מצאי דרוגזין כו', אבל אל הבל וישע הוי' כו', כי פ"י שעה הוא הפנה (בל"א ער קערט זיד) והרגזמו הוזה רעוא מן קדם ה' כו'. כי רצון הוא מחבר כמו עד"מ שני בנ"א אם יש להם רצון זל"ו הנה הרצון מחברם, משא"כ אם אין להם רצון הם מופרדים ואין להם חבר זע"ו. ועד"ו למעלה וישע ה' אל הבל כו' יאר ה' פניו אליך כו'. וכמ"כ למטה הנה יש קונה עולמו בשעה אחת פ"י בהוזה א' (מיט איין קער) וכן יפה שעה אחת, והו' וישע ה' ש"ע נהורין ש' ג' קוין והם ג' מדות כו', ומבחי' זו נמשך להיות הושיעה ימינך כו'. והו' ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני כו' וצ"ל ל' כאלו עשאוני שהוא בכף הדמיון ומהו. הדמיון הלא באמת רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא, וא"כ מהו רק כאלו עשאוני, אך הענין הוא כי הנה במדות עליונות יש א"כ, והנה מה שאמר רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא הוא רק בענין הכלים שעושי' זה ע"י רמ"ח מ"ע, כי ע"י חסד ממשיכים חסד דרועא ימינא וע"י גבורה איזהו גבור הכובש כו' ממשיכים גבו' דרועא שמאלא, אבל כ"ז הוא רק הכלים, אבל האור אין שייך שעושי' זה כי האור הוא המשכה מבחי' לאו מכא"מ כו' רק שמ"מ הוא כאלו עשאוני כי הגם שע"י המצות ממשיכים רק הכלים, אבל עכ"ז הנה ע"י ביטול רצון וכפ"י שבכל מצוה ע"י ממשיכים למע' ג"כ בחי' צמצום בהאור שהוא א"ס שיתלבש בבחי' גדולה, וע"כ כאלו עשאוני כו'. והו' דיעה הסובר מעשה גדול.

ג) והנה יש דיעה שסובר תלמוד גדול. והענין כי הגם שמעשה גדול שע"י המעשה וכפ"י ממשיכים בחי' גדול הוי' כנ"ל, מ"מ הרי עיקר הכלי לבחי' גדול הוי' היא התו', כי אורייתא מח"ע נפקת והוי' בבחי', כי אין אוא"ס שורה כ"א בבחי' שהוא כח מה בחי' ביטול, וע"כ התו' שנמשכה למטה צ"ל בבחי' ביטול וכמ"ש ואש"ם דברי בפ"ה, והו' שאמר תלמוד גדול, והוא עד"מ באדם שבכל אבר יש בו חיות מהנשמה, ועכ"ז עיקר כללות החיות הוא במוח והמוח הוא המחבר להיות נמשך החיות בכל האברים, כי הנה יש ב' בחי' עצמיות הנשמה התפשטות הנשמה, הנה עצמית הנשמה אינה מתלבשת רק במוח, והתפשטות הנשמה היא בכל רמ"ח אברים, וע"כ מי הוא המחבר להיות נמשך מעצמית הנשמה בבחי' הנשמה הוא המוח, ולכן אם הכאב בא מרמ"ח אברים מרגיש במוח דוקא, והנה כמו שאין ערוך ערך יד לגבי ראש, עד"ו למעלה הנה רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים, אבל התו' היא עיקר הכלי להאור ע"ד שהמוח הוא כלי לעצמ' הנשמה, וע"כ האומר שתלמוד גדול פ"י שמתו' היא המשכת בחי' גדול הוי', ונמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, כי הנה מצד ב' טעמים הנ"ל א"א ה"י להכריע את תלמוד גדול או מעשה גדול, כי בכל א' יש מעלה, כי במעשה יש מעלה

שמעשה גדול שמחמת הכפי' עייז ממשיכים למעלה ג"כ הצמצום. ובתלמוד יש מעלה שהתו' היא עיקר הכלי לכללות האור. וע"כ איא הי' להכריע רק עכ"ז הכריעו שנמנו וגמרו גדול תלמוד מטעם אחר והוא כי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כו', שמי הוא המביא לידי מעשה שיהי' יוכל להיות הכפי' וביטול הרצון הוא תורה כי תלמוד מביא לידי מעשה.

ולהבין הענין. הנה כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, ואח"כ כתיב את המאור הגדול ואת המאור הקטן. דהנה שמש היא תורה וכמ"ש לשמש שם איהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתה, וגם ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת. דהנה שמש והגן ה' אלקים, דשם אלקים הוא בחי' מגן ונרתק שיהי' העלם והסתר עד שגם הנה"ב מקבל ג"כ מבחי' ק"כ צירופי אלקים, וזהו מ"ש מלך אלקים על גוים. אבל שמש הוי' הוא בחי' התגלות יח"ע וזהו נמשך ע"י התו'. וזהו"ע דתו' נק' שמש כי כמו בשמש יש כחות מחולפים הפכים, דשמש משחיר ושמש מלבין, וגם שמש מגדל וכמ"ש ממגד תבואות שמש, וגם שמש שורף, וכמו ע"ד שלע"ל הקב"ה יוציא חמה מנרתיקה הרי יהי' כחות מהתפכים בה עד ששמש משחיר ושמש מלבין היינו צדיקים מתרפאין בה. והנה גם עתה שחמה בנרתקה עכ"ז יש בה כחות הפכים כנ"ל. והנה ער"ו התו' נק' שמש כי בתו' יש בה ג"כ כחות הפכים, וכמ"ש בתר"א יתרו בד"ה בחדש השלישי שהתו' נק' עוז ותושי', עוז לנה"א ותושי' לנה"ב. ולכא"י צ"ל איך הוא עוז ותושי'. אך הענין הוא כי אורייתא מחכ' נפקת בחי' יח"ע ולכן בנה"א שנלקחה מבחי' חכ' בחי' יח"ע הנה כשלומד תו' התו' נותנת בה עוז וכה, אבל הנה"ב שנלקחה מבחי' ק"כ צירופי אלקי' כו' הנה התו' מתשת כח הנה"ב וכנ"ל בענין שמש הוי' שלמעלה מבחי' מלך אלקים על גוים. והנה זהו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, כי מלבד שיש מעלה בתו' שהתו' היא עיקר הכלי לכללות האור דבחי' גדול הוי' הנה מטעם זה לא הכריעו שיהי' תלמוד גדול, כי יש מעלה ג"כ במעשה שע"י הכפי' והמעשה ממשיכים ג"כ בחי' גדול כנ"ל. ורק הכריעו מתמת כי יש עוד מעלה בתו' שמביא לידי מעשה שיוכל לבוא לבחי' ביטול הרצון כי התו' נק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב, וע"כ יוכל לבוא לבחי' ביטול רצון וכפי' שבמעשה כו'. והו"ע סדר פ' ראשונה דק"ש שמע ישראל ואהבת כו', כי צ"ל שיהי' הרצון בזה שלא יחפוץ ברצון אחר וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' וזהו ואהבת שרש אבה כו'. ואח"כ ודברת במ' לי הנהגה והמשכה שממשיכים בתו', ואח"כ וקשרתם זו מעהמ"צ, כי הוקשה כל התו' לתפילין, כי כמו תפילין כותבים על קלף גשמי כן כל המצות כו'. וע"כ בפ' ראשונה הסדר תחלה תורה ואח"כ מצות. כי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

ד) והנה בפ' שני' אומר תחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם. והענין כי פ' שני' רומז על לע"ל שמרומזו בה חורבן בהמ"ק וחרה אף ה'

בכם כו', ואח"כ ושמתם את דברי אלה על לבבכם שהוא הבטחה על תשובה. שמבטחים ישראל שטוף כל סוף יהי' מוכרח כאור"א לעשות תשובה וכמ"ש בצר לך ומצאוך כו' ושבת עד ה' כו'. והנה אזי יהי' מעהמ"צ גבוהים מתו' כל אז לא יצטרכו לבחי' גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, שהר"ע מה שהתו' נק' עוז ותושי' שמתשת כח הנה"ב כי אז ואת ריה"ט אעביל מן הארץ ויעקר יצה"ר מן העולם וכדכתיב הסירותי את לב האבן מבשרכם ונשאר רק עצם ענין תלמוד ומעשה. והנה בעצם המעשה גבה מתלמוד, כי המעשה היא רצון ותו' הוא בחי' חכ' ורצון הוא גבוה מחכ' כו', והו' שלע"ל נאמר והי' אור הלבנה כאור החמה, כי התו' נק' שמש כנ"ל ומצות ירה. והנה עתה הלבנה מקבלת מהשמש שזהר"ע תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, משא"כ לע"ל שמעהמ"צ יהי' גבוהים יותר וע"כ לע"ל יהי' אור הלבנה כאור החמה כו', ולא עוד אלא כמ"ש הו' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני מים חיים הם בירורי מצות מעשיות שיהי' גבוהים מבחי' ים הקדמוני שהוא בחי' תו' שנק' משל הקדמוני, עד שיצאו מים חיים אל הים הקדמוני, והנה בזה יובן ענין הפסוקים מתחלה כתיב דודי לי ואני לו ואח"כ אני לדודי דודי לי, שזהו ג"כ ע"ד ההפך שבין פ' ראשונה דק"ש לפ' שנייה, כי דודי לי קאי על מ"ת שבנ"א יום זכו לבוא מבחי' מצרים שהיא ערוה הארץ למדרי' גבוה כו פ"פ דבר ה' עמכם כו', כי הוא רק ע"י אתעדל"ע לבד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה כו'. והו' דודי לי, ומבחי' זו נמשך אח"כ להיות ואני לו, שהוא הביטול שמלמטה למעלה כי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. אבל אח"כ אומר אני לדודי ודודי לי, כי אני לדודי ודודי לי רי"ת אלול. והנה בין ניסן לאלול יש ביניהם חודש תמוז ואב שהוא חורבן ביהמ"ק, והנה חורבן בהמ"ק הוא מחמת ביטול תו' וכמ"ש על מה אבדה הארץ כו' על עזבם את תורתו, ויותר הקב"ה על ע"ז וג"ע וש"ד ולא ויותר על ביטול תורה. והענין כי הנה ארז"ל טיטוס גידר את הפרוכת ויצא ממנו דם, וצ"ל לאיזה ענין הראו לו זה מלמעלה מה שיצא מהפרוכת דם. והענין כי הראו לו סיבת החורבן של ביהמ"ק, והוא כי הנה רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא, וכמו עד"מ אברי האדם מלובש בו האור והחיות בהדם שהוא הנפש, ומלבד שהוא כלי שמתלבש בו החיות עוד זאת מעלתו שמקבל החיות שלא יומשך במ"א. אך כ"ז הוא אם האבר הוא שלם. אבל עד"מ ע"י חתך שעושים באבר הנה יוצא הדם לחוץ וכמו"כ עד"ז למעלה הנה רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא שהם כלים שבהם נמשך האור, גם הם שמירה שלא יומשך האור במ"א שיהי' יניקת החיצונים ח"ו. אך כ"ז הוא אם לא פגם בשום חטא, אבל אם פגם ע"י ביטול מ"ע וכ"ש מל"ת ח"ו הרי הוא כמו חתך דאבר ונעשה פגם וחסרון באברי דמל"ת. והו' הפושעים בי בגופא דמלכא ונמשך מזה יניקת החיצונים. אך הנה בזה גופא יש חילוקי מדרי' ועד"מ באדם שיש אברים החיצונים שהוא ע"י חתך יוצא דם, מ"מ יכול לחיות כו', אבל ע"י נקב באברים הפנימי' כמו ניקב קרום של מחו כו', וכמו רביעית דם שהנפש תלוי בו הרי ע"י חתך

שם איא לחיות ח"ו. וכמ"כ עדין למעלה, הגה ויותר הקב"ה על ע"ז וג"ע ושי"ד, הגם שהם עבירות חמורות, אבל מ"מ מחמת זה לא הי' עדין חורבן ביהמ"ק, הי' אפשר להאריך אפו שזוהו פי' וענין ויותר שהי' מאריך אפי, כי איא לומר ויותר לגמרי שהרי כל האומר הקב"ה וותרן יותרו כ"ו, אבל לא ויותר על ביטול תורה כי להיות שהתו' הוא עיקר הכלי לכללות האור וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה ע"כ אם פגמו בתורה ח"ו, או לא ויותר הקב"ה הי' מזה חורבן ביהמ"ק, והוה שהראו לטיטוס שגידר את הפרוכת ויצא ממנו דם שזוהו תראה על חורבן בהמ"ק שהוא מביטול תורה דוקא וכמ"ש על מה אבדה הארץ על עונם את תורתו, ולכן יצא מהפרוכת דם כי פרוכת הו"ע התו' כו' והראו שהפגם הוא בעון ביטול תו' כו', והנה העצה להוה הוא תשובה וכמ"ש ממעמקים קראתיך ה', וכמו עדי"מ מעין שיבש צריך לחפור בעומק יותר, והנה כתיב היית רק למע' האי' ע"ז ברבות פ' מקץ, יכול כמותי ת"ל רק מיעוט גדולתי למעלי' מגדולתכם, ולמדו זה מפרשתו של פרעה שאמר רק הכסא אגדל ממך ע"ש ברבות, ולכא"ו הוא תמוה איך הוא הסלק דעתך לומר כן כמותי, היתכן לדמות הנכבד לעצמותו ומדתו כבי', ועוד מה צריך המד"ר ללמוד מפרשתו של פרעה הרי גם כאן נאמר ג"כ רק למעט, והענין הוא כי גדולתכם הו"ע תלמוד גדול ומעשה גדול שהוא הכל המשכת טובב בממלא שהוא נמשך רק ע"י תומ"צ כנ"ל, אבל אם פגמו בתומ"צ או איא להמשיך המשכת טובב בממלא כנ"ל, אבל גדולתי למע' מגדולתכם בחי' עצמות ארא"ס ב"ה שלמע' מבחי' טובב וממלא וזה איא להמשיך ע"י תומ"צ, והוה גדולתי למעלה מגדולתכם פי' שהוא למע' ממה שאפשר להמשיך ע"י תומ"צ המשכה זו הוא ע"י תשובה כי גדולה תשובה שמגיעת עד כסה"כ, כסא הכבוד הוא בחי' קהק"ד שלמע' מבחי' אשר קדשנו במצותיו כו', והוה רק הכסא אגדל ממך, כי הנה ארבע הידות יהי' לכם יד הגדולה יד החוקה יד הרמה שזוהו"ע ד' אותיות דשם הוי' אבל החמישית לפרעה לית שמאלא בתאי עתיקא כו' ובחי' זו נמשך ע"י תשובה דוקא וכמ"ש הקול נשמע בית פרעה (פרעה קדושה) ביתא דאתפריעו ואתגליאו מני' כל גהורין שלהמשיך משם הוא ע"י והקול נשמע בית פרעה קלא פנימאה דתשובה כו', והוה אני לדודי, ועתה יובן השני פסוקים בטוב טעם, כי מתחלה אמר דודי לי שהוא ע"י מ"ת ומהו נעשה ואני לו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, אבל הגה ע"י ביטול תו' שלא ויותר הקב"ה על ביטול תורה וכנ"ל, ומהו נמשך חורבן בהמ"ק כו' ואזי העצה להוה תשובה, והוה אני לדודי ועי"ז אח"כ ודודי לי שהוא המשכה מעצמות ארא"ס שלמעלה מסוכ"ע ממכ"ע, ועי"ז מתמלאים כל הפגמים שנעשו ע"י החסרון בתומ"צ, והוה אני לדודי שהוא העלי' דתשובה למהו"ע ית' אני לדודי, ועי"ז ממשיכים אח"כ ודודי לי כנ"ל.

בס"ד, תרנ"ד

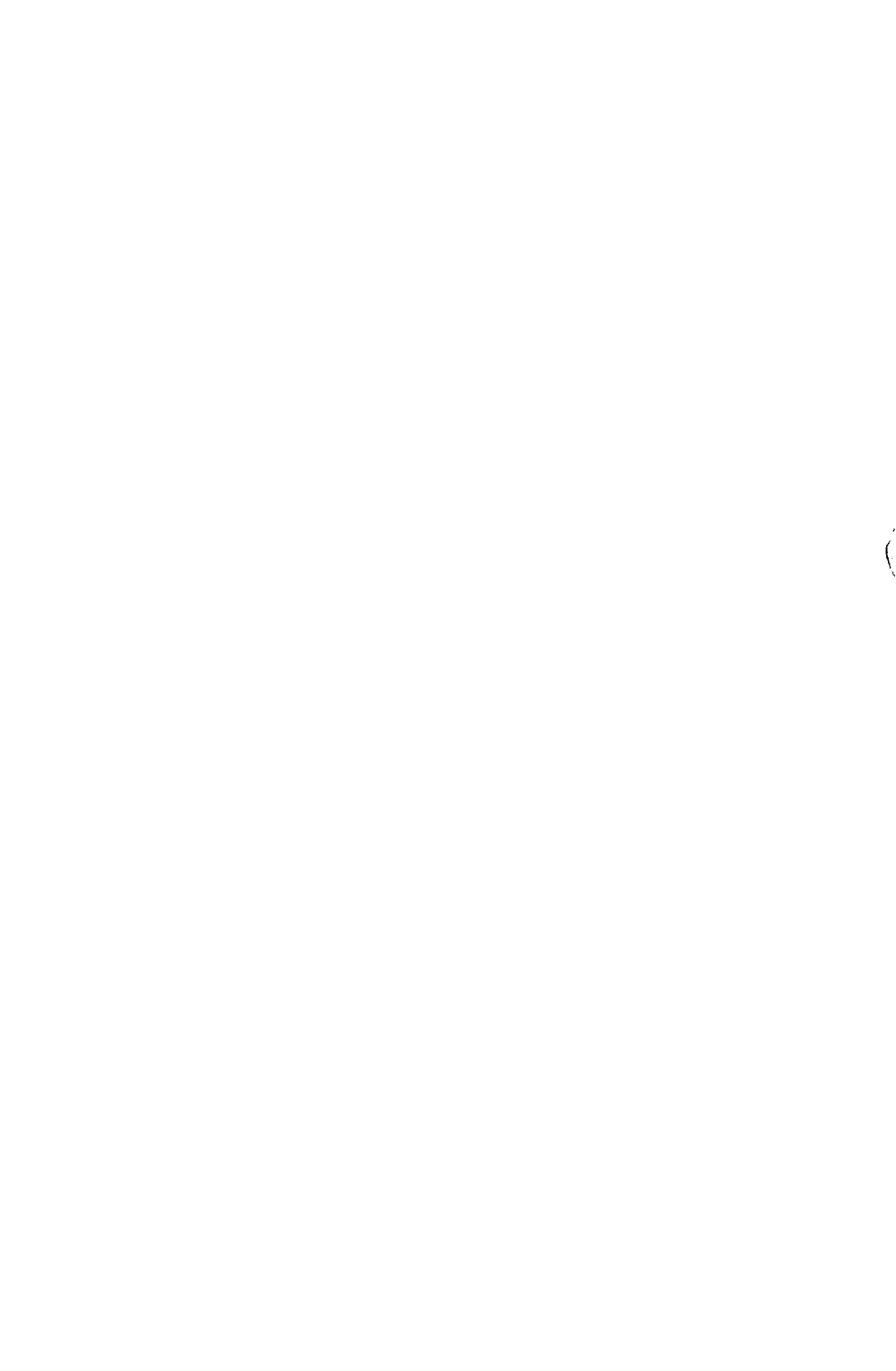
אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם ראשיכם שבטיכם כו' מחוטב עציך עד שואב מימין כו'. הנה פרשה זו קוראים תמיד בשבוע שלפני ר"ה, והענין דאי' בווהר דבכ"מ שנאמר היום הוא ר"ה כמ"ש ויהי היום ויבאו בני האלקים כו' וכתוב ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם וכ"ז הי' בר"ה, וכ"ה מ"ש כאן אתם נצבים היום זהו ר"ה, והפירוש שבר"ה מתעלים כל ישראל ראשיכם כו' עד שואב מימין, והנה אי' במדרש כתיב שרפים עומדים ממעל לו וכ' אתם נצבים היום כו', ומבואר מהמדרש כי אתם נצבים הוא מדריגת שרפים עומדים כו', ולהבין כ"ז צ"ל מאמרז"ל מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר, וי"ל הלא הקב"ה הוא רחום וחנון והבריאה היתה מצד כי חפץ חסד הוא ולמה עלה בהמחשבה לברוא במדה"ד ורק אח"כ כשראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר ולמה לא ברא בתחילה במדה"ר, הנה אנו אומרים זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, כי בר"ה חוזרים כל העולמות לנקודה הראשונה וצריך להמשיך החיות מאוא"ס ב"ה להיות התחדשות ההתנתות וחיות של כל העולמות מאין ליש, והגם שגא' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב שהתחדשות ההתנתות העולמות מאין ליש הוא תמיד בכ"י ובכל שעה ורגע ממש, אך הענין כי ר"ה הוא עד"מ ראש האדם שבו נמשך כללות חיות הגשם של כל אברי הגוף, וממנו מתחלק לכל אבר ואבר בפרט כח הראי' בעין כח השמיעה באוזן כו' וכמו"כ הו"ע ר"ה שביום זה נמשך התחדשות של כללות השנה ואח"כ מתחלק החיות לכל יום דבר יום ביומו וזהו מהכלל אל הפרט, וזהו שיש דיעה בגמ' כי אדם נדון בכל יום כמ"ש לעשות משפט עבדו, ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו, זה המשפט הוא על המשכת החיות מהכלל אל הפרט אבל בר"ה צריך שיומשך כללות החיות וההתהוות מאין ליש מהמקור אוא"ס ב"ה כי בר"ה חוזרים כל העולמות לקדמותם וצריך להמשיך מהמקור כו' כמו בר"ה הראשון של ברה"ע וזהו שר"ה הוא תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון כו'.

והנה ההתהוות של העולמות הוא ע"י דבור עליון דבר הוי' כמ"ש ויאמר אלקים יהי אור כו' ויאמר אלקים יהי רקיע ודוד"ל בעשרה מאמרות גבה"ע בחי' דבר הוי', והנה כתיב הלא כה דברי כאש נאום ה', עד"מ טבע האש שמתנענע מלמלמ"ע לעלות ולהכלל במקורו אש היסודי, כמו"כ הבחי' דבר הוי' שיורד ונמשך להוות ולחיות עולמות הנבראים בע"ג בחי' יש ודבר נפרד כמ"ש ומשם יפרד דלאו איהו וגרמוהי חד בהון, וזהו כמו דבור האדם שיוצא לחוץ ונפרד מהאדם וע"כ הדב"ע הוא בבחי' אש התשוקה להסתלק מבי"ע וליכלל במקורו במאצילו ית', וזהו מצד הדיבור עצמו, וגם מצד המאציל ית' הרי הדיבור הוא בחי' ירידה והשפלה קמי' וכדאי' בווהר על העש"מ לאו אורחא דמלכא לאשתעי במלין דהדיוטא, ונק' שיחת חולין שלו כמא' הוא שח ויהי, וגם כמו עד"מ דיבור האדם נמשך מהבל הלב שנעשה קול ומתחלק בה'

מוצאות הפה ונעשה אותיות הדיבור, והרי ההבל הוא רק התפשטות הארה שאינו גוגע לעצמיות הנפש, וכ"ה למעלה דכתיב וימי חייהם הבל לפניך, וכמא' באתא קלילא דלית ב'י' מששא דכללות חיות העולמות אף שמחי' ומהוה רבוי עולמות לאין קץ כמ"ש מה רבו מעשיך הוי' הרי הוא בחי' יש ומציאות כ"ז הוא רק לגבי העולמות אבל לגבי המאציל ית' הוא בחי' הבל הארה בלבד שאינו נוגע לעצמותו וכתיב ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, דגם חיות דעולם האצ'י' הוא בחי' הבל בלבד ולכן גם מצד המאציל ית' הוא הבחי' אש ותשוקה של הדיבור ליכלל במקורו בעצמותו ית' לכן הלא כה דברי כאש כו', וכ"ז הוא תמיד, ובר"ה הבחי' אש ותשוקה של בחי' דבוה"ע הוא ביתר שאת ויתר עז מכמו שהוא תמיד, כי בר"ה הוא עליית העולמות והסתלקות החיות של כללות העולמות במקורם במאציל ית' ולכן אז הדיבור הוא בבחי' אש ותשוקה ביתר שאת כו', לכן צריך שיומשך מבחי' רצה"ע בחי' רצון על הירידה בבחי' דיבור, והנה בתחלת הבריאה הי' זה באתעדל"ע מצ"ע מצד כי חפץ חסד הוא, ועז"ג עת לדבר ועכשיו באתעדל"ת תליא מילתא שישראל ימשיכו זה ע"י אתעדל"ת שלהם בבחי' ביטול הרצון לאלקות והיינו ע"י שהאדם מסלק א"ע מריבוי רצונותיו הגשמיים בעניני עוה"ז ומצמצם א"ע ברצון א' שיבטל א"ע לרצה"ע בקיום תומ"צ בקבעומ"ש, והר"ז ב' דברים א' שמסלק א"ע מריבוי רצונות ומצמצם ברצון א' ועי"ז מעורר למעלה ג"כ שיסלק כביכול את אורו הגדול אל הצד ויצמצם עצמו ברצון אחד שירצה הירידה דבחי' הדיבור, ועי"ז הוא המשכת הרצון בהירידה דבנין הדב"ע.

והנה זהו האתעדל"ת בכל השנה אבל בר"ה שאו הוא הסתלקות הדבור במקורו במאציל לגמרי*.

הוספות

הוספה א

הנחות

ש"פ ראה על מז"ט אצל גיטי הרמ"ל ט"ל לפ"ק *

אז תשמח בתולה במחול, או קאי על לעתיד וקאמר שלעתיד תשמח בתולה במחול. והענין דהנה בקידוש לבנה אומרים כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך כך כו' הנה יש ריקוד שהוא כנגד, וצ"ל מה שי"ך ריקוד ללבנה, ומהו"ע הריקוד. הנה יש ב' אופני הריקוד א' ריקוד שהוא כנגד, ב' הנק' מחול שקורין בל"א קאראהאָד. והנה הריקוד שכנגד דרך הריקוד הוא שנים עומדים בקצה הבית זה במזרח וזה במערב ואח"כ הם מתרחקים וזה שעמד תחילה במזרח עומד הבית הם מתקרבין זה לזה ואח"כ הם מתרחקים וזה לעצמה הקירוב שאח"כ אח"כ במערב כו' והם אז אבי"א והריחוק הוא לעצמה הקירוב שאח"כ הם מתהפכין והם מתקרבין וסוף מעשה עלה במח' תחילה, והעיקר הוא הקירוב שבאמצע הבית זה עלה במח' תחילה, וכמו"כ יובן בלבנה ז"ל לבנה היא עצם חשוך ורק מקבלת אור השמש ובתחילה היא מרוחק מהשמש ואינו נקרא רק הארה לכד וזהו"ע מולד הלבנה ואח"כ נתקרב מעט מעט עד שבאמצע החדש היא מתקרבת לגמרי וזהו"ע קידוש לבנה שהוא כשהבנה במלואה היינו שהיא ניכר בה אור השמש אומרי' או כשם שאני רוקד כנגדך ואיני יכול לנגוע בך כמו הריקוד שהוא כנגד בתחילה הוא מקורב ואח"כ מרוחק ואינו נקרא מתקרב כמו"כ בלבנה בתחילה היא מתמלאה וז"ל שהיא בקירוב ואח"כ היא נחסרת מעט מעט מפני שהיא מתרחקת ובפרט יש כ"ח עיתים לבנה י"ך לטובה וי"ך להיפך, כמו"כ בעבודה הנה כתי' שמש ומגן הוי' אלקים וישראל מונין ללבנה היינו שמקבלין אור השמש, כתי' פנים בפנים דיבר ה' עמכם שיהי' ניכר פעולת שם הוי' בכאור"א מישראל דהנה בכאור"א מישראל יש שם הוי' ה' הוא הביטול שלמעלה מטו"ד ה' התבוננת ו' תורה ה' אחרינו תפלה אך שיהי' ניכר שם הוי' וזהו שמקבלין אור השמש ולכן מצינו בהם שינוים, דקודם מ"ת כתי' ויחן ישראל נגד ההר וארז"ל כולם כאיש אחד והוא כמו שבלבנה קודם המולד היא נקודה תחת היסוד וכמו"כ הוא ביטל דלפני אחד מה אתה סופר דמה אפשר להיות פחות מאחד, ואח"כ במ"ת הנה ארז"ל על כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתן שהוא ביטל שיוצא מגדר הכלי לגמרי וכנגד זה הנה כתי' וירד ה' על הר סיני שהי' גילוי אלקות והי' עה"ד ונתנו הלווחות שעליהם כתי' כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים ואי' בירושלמי

* הנחת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. — ונדגש כאן, כי ד"ה זה דש"ס וירא תרני"ד הוא מאמר זה דתרל"ס. ולע"ע לא מצאנו אלא הנחה שלו.

שהי' כתובים בד' רוחות ומעלה מטה לא רק בפנים ואחור שהיו כולה פנים ולכך צריכי' לשאת אותם בכתף לחבר אותם עם הכתף וזהו פנים בפנים שע"י הבטה בפנים שלמטה לגבי מעלה והיינו הביטל עי"ז פנים העליון מאיר למטה וזהו פנים בפנים, ואח"כ ע"י חטא העגל נרחקו והיו בבחי' אב"א ואח"כ ע"י תשובה נתקרבו וכמ"ש ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון ובפרט כמו שבלבנה יש כ"ט * עיתים כמו"כ בישראל הי' כ"ט עיתים בימי שפוט השופטים ובימי יהושע ובכלל מיצ"מ עד אחר ב"ר ה' בבחי' פב"פ ואח"כ היו בבחי' אב"א וע"י תשובה לאחר ע' שנה הי' ב"ש ואח"כ נרחקו והריחוק הוא בשביל הקירוב וכמ"ש גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון שהבית דלעתיד יהי' במדרג' גבוה יותר. דהעיקר הוא בשביל הקירוב וכמ"ש בצר לך ומצאוך (ובקשתם משם), והריחוק הוא כמ"ש כי פנה אלי עורף ולא פנים אפי' מה שפנה אלי הוא רק בבחי' עורף דעיקר הרצון הוא בתאוות זרות רק שמוכרח להתפלל ומוכרח ללמוד תורה מעט, ובכלל הוא ההפרש בין אתכפיא לאתהפכא והוא חפץ ורצון הוא שבפנימיות הוא רוצה תאוות זרות ובחיצוניות יש לו רצון לאלקות ג"כ וחפץ הוא שעיקר חפצו ומגמתו אפי' בפנימיות הוא רק לאלקות וזהו אתהפכא. מ"מ גם כי פנה אלי כו' הוא מלי' פנים דעי"ז יכולים לבוא לבחי' פנים, וזהו"ע הריקוד שהוא כנגד ששייך בו ריחוק וקירוב, והנה יש עוד אופן ריקוד שהוא במחול הנק' בל"א קראהאד שאינו שייך בו ריחוק, והוא משארז"ל עתיד הקב"ה לעשות ראש מחול לצדיקי' לע"ל שהוא שיתקרבו לאלקות ואינו שייך שם ריחוק כלל, ובד"כ ההפרש הוא בין ממכ"ע לסוכ"ע, והנה בממכ"ע יש שינוים כמו ראש גוף רגל מעלה ומטה שיש בו התחלקות דאפי' מי שהוא עובד ובשעת התפלה הוא מקושר לאלקות מ"מ לאחר התפלה חולף ועובר דבממכ"ע יש שינוים והתחלקות ושייך שם פנים ואחור ולכן כל חושים המעולים הם בפנים וסוכ"ע שם אינו שייך התחלקות כלל ולא פנים ואחור וזהו"ע ראש מחול שמאין הארת הסוכ"ע, וזהו אז תשמח בתולה במחול אז הוא א' על ז' שמא' נמשך ב' והוא מספר ח' וכמארז"ל כנור שלעתיד של ח' נימין דשל בהמק"ד של ז' נימי שהוא כסדר המדרגות והוא בחי' ממכ"ע וכמו ז' ימי בראשית אך כינון שלעתיד הוא של ח' נימין הוא הארת סוכ"ע, וזהו אז היינו כשיאיר הארת אוא"י הסוכ"ע תשמח שהי' גילוי השמחה וכמ"ש ישמח ישראל בערשיו שמח אינו נא' אלא ישמח עתיד ישראל לשמוח וכן על למעלה כתי' ישמח ה' במעש שמח א"ג אלא ישמח עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהם כו' ואז יהי' גילוי השמח במחול היינו שיהי' קירוב וריחוק לא יהי' עוד. ומ"ש בתולה הגה בחי' בתול ואיש לא ידעה כמו שיש איש בקדושה וכמ"ש ה' איש מלחמה והוא מדר גבוה שהוא אש יו"ד כמו"כ יש איש בלעז"ז שהוא איש יודע ציד איש שדה, אי מדנים, איש תהפוכות, הוא שמהפך מקדושה לסט"א, איש מדין הוא כמ"

וגרנן מפריד אלוף וכשאישי לא ידעה תשמח במחול, ומ"ש בתולה דוקא דזכר צ"ל מילה שהוא מ"ש ומלתם את ערלת לבככם דטמטם הלב הוא שהלב אטום מלקבל דבר חכ' והוא ערלת הלב וצריכי' לימול ערלת הלב וזהו"ע מילה, והנה מילה הוא בשמיני דתחילה צ"ל ז' ימים שהם כסדר המדר' ז' ימי בראשית ואח"כ כשיעבור עליו שבת היינו שיאיר בו הארות סוכ"ע שהוא ע"י שבת אותיות תשב או ומל הוי' אלקיך את לבבך מל ל' גילוי שמאיר בו הארת הסוכ"ע אבל איתחא כמאן דמהילא דמי ומיד כשנולדה אפשר להאיר בה הארת או"ם, וזהו או תשמח בתולה במחול בתולה דכמאן דמהילא דמי ומאיר בה בחי' או שהוא הארת סוכ"ע תשמח במחול היינו שיהי' קירוב ולא יהי' עוד ריחוק כלל וכלל.

●

הנחה, פ' האזינו, רנ"ד

אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני. וצ"ל כפל הלשון אנכי, ופי' הוא ומהו הטעם שאמר למעני דמשמע מזה שאפילו ח"ו בהיפוך הכוונה אעשה למעני, הלא ארז"ל מה איכפת לי להקב"ה אם שוחט מן עורף או מן הצוואר אלא לצרף את הבריות, ומקרא מלא דבר הכתוב אם תצדק מה תפעל לו ואם רבו פשעך מה תעשה לו, מזה משמע שאינו נוגע לו מעשה התחתונים, ולהבין זה צ"ל ההפרש בין מצות התשובה ובין שארי המצות, שבמצות תשובה נאמר אנכי כמ"ש אשר אנכי מצוה דקאי על מצות התשובה כמובן מפסוק הקודם ושארי מצות קרוים מצות הוי', הגם שבכל המצות נאמר אנכי כמ"ש בעשה"ך אנכי ה' כו', י"ל שזהו מפני שבכלל כל המצות נכלל גם מצות התשובה ומפני זה נאמר אנכי, ועוד י"ל כי בכל המצות נאמר אנכי פ"א ובתשובה נאמר ב"פ אנכי ולהבין פי' אנכי צ"ל פי' מה שנאמר אנכי הוי' אלקיך, דלכאורה פשט הפשוט משמע שהוי' ואנכי ענין אחד שאנכי שהוא הוי' הוא אלקיך, אמנם באמת הפסוק בא להודיענו שאנכי הוא ג"כ הוי' כי ד"א שבש' הוי' הו"ע צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות כמשי"ל, ובא להודיענו שכדי שיהי' בחי' אנכי אלה שלך צ"ל ע"י שם הוי', עזי"ל ששם הוי' כלול באנכי, אך לפי"ז מיותר למה לי לכתוב אנכי ה' אלקיך כיון שיודעים מהו הוי' למה צ"ל אנכי, ועוד א"א לומר כן כי במצות שייך פגם שפוגם באותיות של שם הוי', ולתקן הפגמים צריך להמשיך ממקור היותר עליון וזה א"א כ"א ע"י התשובה, שמגיע למדריגת ב"פ אנכי כמשי"ת, שמוכרח מזה לומר שבחי' אנכי גבוה יותר משם הוי', ולהבין זה צ"ל פי' שם הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות, שבמצות המשפיע נופא עדי"מ כשהרב צריך להשפיע להתלמיד שעצמות שכלו של הרב אין

ביכולת התלמיד לקבל ומוכרח הרב לצמצם ולהלביש עצם שכלו בקטנות אבל הוא כולל כל העצמות של שכלו. והראי' כי ארז"ל לא קאים איגש אדעתי דרבי' עד מ' שנין אבל לאחר מ' קאים ודעתו הוא עצמות שכלו של הרב, כמו שאמרו על ר"מ שלא ירדו חביריו על סוף דעתו. והיא הוא השערה בכח כדי להשפיע להתלמיד באופן שיוכל לקבל. ומוכרח הרב לצמצם עוד בעצם שכלו הפרטים והאופנים והסדר בקדימה ואיחור. משא"כ בהרב גופא לעצמו אינו שייך קדימה ואיחור כלל. והנמשל למעלה הגה היר"ד הוא בחי' הרשימו שהוא כולל כל האור הקדום בהעלם ובפרט מה שעתידי להתגלות אח"כ והיה התפשטות שהוא השערה בכח כל הפרטים שעתידי להתגלות כמ"ש בעה"מ שהוא עולם המלבוש, הגם שלא שייך שם עולם אבל לגבי הרשימו נק' עולם שהוא רליא שערים המתגלגלים פו"א, וזהו כמו חו"ב שחכמה הוא ברק המבריק ובינה הוא הבנה, הגם שבינה הו"ע הבנה משא"כ ברק אינו מבין עדין עכ"ז האור של השכל הוא בחכ' שלא בערך יותר מבבינה שהאותיות מסתירים על תאור של השכל הגם שאותיות מגלים זהו אצל המקבל אבל אצל המשפיע הם מסתירים על תאור והוה הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו כו' ויה נגלות, שהוא"ו הוא הקו"ח שהוא בא למדוד אורות בכלים והוא יוצא לחוץ והגם שוא"ו בראשו יו"ד והיו"ד הוא הרשימו, אבל הוא עובר אחר הצמצום. וההיא הוא השטח של המקבל ששם הבנין אורות בכלים שהם הספירות דאצי' הם שייכים לבנין העולמות וגם שם הוא המצות שהם שם הוי', ובפרט בכל מצוה יש שם הוי' כמו שכל ספי' היא כלולה מעשר, ולהבין זה מבשרי אחזה כמו שהאברים בביטולם ומגלים רק כחות הנפש, אבל לעצמות הנפש הכלים אינם מעלים ומורידים והראי' שהסומא מוליד שלם, שהאברים הם גילויים לכחות של הנפש, כמו"כ רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא כמו שארז"ל כאלו עשאוני וכמ"ש ויעש דוד שם שהוא המשכת אורות בכלים. ועוד ראי' מהפגמים כמו בק"ש שעהמ"ט אם פגמתי באות יו"ד בביטול ק"ש ובאות ה' בביטול תפילין שפגם התפילין בבינה. הגם שפרשיות התפילין מתחילין בפ' קדש שהוא חכ' אבל זהו חכ' השיך למדות כמארז"ל הקב"ה מגיח תפילין שהוא המשכה ממוחין למדות כידוע שנה"י דאימא נעשו מוחין לר"א, וסוכה ג"כ מקיפים דבינה. ו' ה' הוא תורה ותפלה. אבל תשובה הוא תשוב ה"א, ויש ה' במילוי ה' ויש ה' במילוי יו"ד, והפי' שההיא תשוב לגבי יו"ד שהם שני עומקים של חו"ב שהר"ע עומקא דבירא ועומקא דכולא שהוא יסוד אבא ויסוד אימא. וזהו ממעמקים קראתיך מבי' עומקים הנ"ל שהוא נקודא בהיכלא למשל הבאר של מים שהעיקר הוא המעין שבהעלם שבלא המעין יחרב ויבש, כידוע בענין יסו"א גנו בתוך יסוד אימא שהוא נקודה בהיכלא שאין היכלא בלא נקודה. ויובן ענין זה בעבודה בנה"א שהר"ע רצוא ושוב, שענין הרצוא העתקה שנתק ממקום למקום. אצ"ל מתענוגים גשמיים אלא אפילו מתענוגים רוחניים שהוא ג"ע אין לו חפץ כמ"ש ועמך לא חפצתי שגם מקו"ח וכל הגלויים הוא טפל ובטל עמך. ושוב הוא ביטול עצמי, שהרצוא הוא בחי' יש מי שרוצה, אבל שוב

הוא ביטול עצמי, והשוב צ"ל כלול בהרצוא שוהו ההפרש בין תהו לתיקון, כי בתהו האורות תקיפים ולא יוכלו הכלים להכיל שהו"ע רצוא דתהו. אך הכלים דתיקון רחבים להכיל האורות בדרך התיישבות שהו"ע השוב. ומיד שמגיע ע"י הרצוא לפנימיות הכוונה ושם השוב הוא העיקר כמ"ש כי לא לתהו בראה לשבת יצרה מיד נעשה השוב. ואופן הביטול יובן עדי"מ כשעבד בא לפני מלך ומסדר בקשתו כפי עניניו אין זה עדיין אמיתית הביטול, אבל בבואו בקידה והשתחואה בלא דיבור זהו תכלית אמיתית הביטול. והו"ע פנימיות הלב והיצוניות הלב, שהיצוניות הלב הוא צעקת הקול שיש לו ציור אבל פנימיות הלב הוא צעקה בקול פשוט והוא הביטול העצמי. כי הדבר נוגע לעצמותו, והוא השוב שכלול בהרצוא שהוא ביטול עצמי. אבל כשיגיע לפנימיות לבבו עד שלא יוכל אפילו לצעוק בקול אלא נשאר כאבן דומם בלי"א ער גייט אויס און ווייס ניט וויא ער גייט אויס און צוא וואס ער גייט אויס און גאָהר. ובד"כ הו"ע קלא דאשתמע וקלא דלא אשתמע, וזהו הביטול יסודות דאו"א. ומקורם עתיק ואריך, אריך הוא שורש ומקור לנאצלים ועתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל. וזהו ב' פעמים אנכי שהוא פנימיות עתיק ואריך. וזהו"ע אנכי אנכי. הוא מוחה פשעין, כי פגם הפשעים הוא באותיות של ש' הוי' ומחית הפשעים הוא ע"י בחי' הוא שבכתר שהו"ע עתיק ואריך. אך מאחר שמשם יש שייכות לעולמות יכול הפגם להגיע שם. אמנם באמת אפ"ל פ"י הוא כמ"ש פדר"א עד שלא גברא העולם ה"י הוא ושמו בלבד, ומ"ש הוא דא. עתיקא הוא פנימיות עתיק דלא ידע ל"י בר איהו דלא אתרמיז בשום אות ובשום קוץ, ומשם יכול למלאות הפגמים ולהמשיך שם הוי' מחדש. וזהו למעני אעשה שהוא. למען שם הוי'. עוי"ל פ"י למעני כמארז"ל נתאווה. הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

בס"ה, ט"פ ויקרא פ' זכור, רנ"ד

זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' אשר קרך וגו'. ואיתא במדר' הובא בבחי' ר"פ כי תצא אמר הקב"ה לישראל שתי זכירות שכתבתי לכם בתורה א' כאן וא' מחה תמחה וגו' הו זהירים בהם אם עשיתם כן הרי אתם בנים של אברהם שגמשל לאפר שנא' ואנכי עפר ואפר ובא"ל התקינו עצמיכם לשעבודה של מצרים דכתיב בחומר ובלבנים. ולכאוי צ"ל הלא מלחמות עמלק ה"י אחר יצ"מ. ושואל הגם כי חמל על מיטב הצאן והניח את אגג חי מ"מ לא מצינו שנשתעבדו ישראל שנית במצרים, ומהו שאר התקינו עצמיכם לשעבודה של מצרים. ויובן בהקדים ענין קליפת עמלק דכתיב ב' ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד. ולכאוי יפלא הלא הוא הראשית

גוים ולמה יהי' אחריתו עדי אובד יתר על כל גוים דכתיב בהם כי או אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם א'. והענין הוא דהנה כל האומות אפי' הו' אומות הכנעני וכי' ה'ה מנגדים למדות לבר. ובעבודה הם בחי' ד"מ הרעות שע"ז אמרז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות. שהרחח שטות מכסה על האמת. וכמ"ש בסש"ב שנדמה לו שע"י שיעשה הדבר לא יהי' נפרד. אבל אם הי' יודע שע"ז יפרד מאחדותו ית' לא הי' עושה בשו"א בעולם כ"א שהרחח שטות מכסה שידמה לו שע"ז לא יהי' נפרד כלל א"כ מדוע לא ימלא תאות לכו הרע. אבל ענין עמלק הוא שיודע את רבונו ומתכוין למרוד בו. פי' שיודע היטב ומרגיש ענין חידוש וחיות האין איך שהוא מהווה ומחי' בכל עת ובכל רגע את היש ומ"מ הוא מורד בו. וע"ז רומז תי' ומתכוין למרוד פי' שמתכוין בכוונה לעשות היפך הידוע כו'. וע"ד שחוצפה כלפי שמיא מהני כו'. האי לזאת א"א לבררו כלל ואינו דומה לשאר האומות דכתיב בהם כי או אהפוך כו' שהם ה'ה מנגדים למדות לבר שז"ע הרוח שטות שמכסה על האמת. והר"ע התגברות התאוה מתאות לכו הרע לעשות מה שלכו לב כסיל חפץ. והרי בענין עשיית דבר עבירה זו יש בה שני דברים, הא' בחי' כח המתאוה עצמה שהיא אינה דוקא להתאות עשיית דבר עבירה זו כ"א רק כח המתאוה בעצם. שבאמת בכח המתאוה זה יכול להיות באהבה עזה לאלקות. רק הלבושים שכח המתאוה הוא התואר והציור שצ"ייר בחי' כח המתאוה הזה בלבוש רע הנה לבוש זה א"א לברר כ"א צריכים לדחותו מכל וכל. אמנם עצם כח המתאוה יכול להפוך מן הקצה אל הקצה שיהי' בבחי' תוקף תאהבה ברשפי אש לאלקות. וזהו שארז"ל בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר, ולכא"י יפלא איך היצה"ר ישוב לאהבת ה', אך זהו כנ"ל שהיצה"ר הנה הוא רק כח המסית להתאות תאוה ולעורר את כח המתאוה שיש בנפש האדם. ואם כי הוא מסיתו לעשות היפך רצון העליון. אמנם באמת זהו כמשל הזונה עם בן המלך המבואר בזהר תרומה דקס"ג א'. ולכן יכולים להפכו להיות ואהבת בכל לבבך שגם היצה"ר ישוב לאהבת הוי' בגילוי ולא בהסתתר פנים כמשל הזונה. אך הנה כ"ז הוא בכח המתאוה שבנפשו. אבל ענין קליפת עמלק הוא שיודע את רבונו ומתכוין למרוד בו. הרי הוא יודע היטב ומבין בטוב ענין חידוש יש מאין ומ"מ הוא מכוין למרוד בו. ומה יכולים להפוך את הכוונה, שהרי כוונה זו הוא כענין התואר והציור מלבוש הרע דתאות שאר אומות שג"ז אין יכולים לברר כ"א לדחות לגמרי מכל וכל. ועד"ז הוא בחי' קלי' עמלק שא"א לבררו בדרך בירור רק ע"ד כלי חרס שבירתו זהו תקנתו. שאינו מועיל הכשר אחר כ"א שבירה וכן בקלי' עמלק אינו מועיל רק איבודו ואיבודו זהו תיקונו. ועיקר הסיבה לזה להיותו ראשית גוים, היינו שהוא הקלי' המנגד הדעת שהוא מבחי' מחזין מקור המדות. ולכן א"א לבררו בדרך בירור כ"א אחריתו עדי אובד לגמרי מכל וכל כו'. ומעתה יובן דברי המדרש שאומר אם עשיתם כך היינו ענין הזכירה דמחיית עמלק. היינו שזוכר ורע בעיניו הרע דעמלק.

פ"י מלבד מה שהוא רחוק ממנו להיותו רע בעיניו הנה הוא דואג על ענין מציאות אופן וענין רע כזה, או ה"ה אתם בנים של אברהם שנמשל לאפר שנא' ראבני עפר ואפר. ויובן זה בהקדים מאמרז"ל קיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה, וכן יצחק ויעקב קיימו ג"כ כל התורה. רק שהיו חלוקים בעבודתו, שאברהם קיים ע"י הכנסת אורחים ויצחק קיים ע"י חפירות בארות ויעקב קיים ע"י עבודתו במקלות. אי"כ צ"ל מהו ההתחדשות במ"ת שהי' קולות וברקים וכו' וירד ה' על ה"ס, ומהו החידוש בנתינת התורה הלא האבות קיימו אותה גם קודם שניתנה. ולהבין זה צ"ל מה שלכאו' יפלא מדוע לא קיימו כולם בענינים שונים, וכמו עכשיו שכולם מקיימים התורה בשוה. שכולם מניחים תפילין בשוה וציצית בשוה ומצה וסוכה וכל המצות הכל שונים, ומדוע האבות עשו כ"א ענינים שונים זה מזה. ואם מצד שכאור"א מהם הי' מרכבה למדה אחרת, הלא ב"ש וב"ה הם ג"כ חו"ג ומ"מ היו מקיימים המצות הכל בשוה. אך הענין יובן בהקדים איך קיימו האבות המצות עד"מ מצות תפילין דכתיב בה בפ' קודש סיפור ענין יצ"מ, והלא עדין לא הי' כלל שעבוד מצרים ואיך הגיחו תפילין סיפור השעבוד והגאולה. אלא הענין מה שקיימו האבות מצות תפילין עד"מ זה הי' ע"י הכנה שעבדו בעצמם איזהו עובדא בהכנת איזהו דבר שע"פ כוונתו רומז למצות תפילין, ועד"ז כל המצות כולם. וגמצא לפ"ז יובן שענין הכנתם א"א להיות בשוה בכולם להיות כי אברהם הי' מרכבה למדת החסד וכמ"ש בס' הפרדס בש' ס' הבהיר אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי, ויצחק הי' מרכבה למדת הפחד, ויעקב למדת הת"ת. ואם כי בכ"א מבחי' חג"ת יש ע"ס מ"מ א"א להתדמות בחי' גבורה שבחסד עד"מ לבחי' חסד שבגבורה, או ת"ת שבחסד לחסד שבת"ת. שהרי בכל מדה הוא התחלקות התגבורת בחי' א' על זולתה. ואי לזאת לא הי' יכול להיות כולם שהם בקיום המצות שעשו להיות כי אברהם קיים כל המצות ע"י היותו מרכבה למדת החסד. ויצחק קיים מצות תפילין ע"ד שדעת נחלק לחו"ג בספ"י הגבורה שחור"ג דספ"י החסד. ויצחק קיים מצות תפילין ע"ד שדעת נחלק לחו"ג בספ"י הגבורה שחור"ג דגבורה אינו דומה כלל לחו"ג החסד. וממילא הי' צ"ל ענין עשייתם בא"א חלוקי' ומ"ז. אמנם הנה הגורם לכ"ז להיות כי הם קיימו כ"א ע"פ סדר עבודתו מלמטלמ"ע לפי שורש מדריגתו ומקור חוצבה. אבל אחר שניתנה תורה הנה יד כולם שזה בין היות שורש מדרגתו מחסד או מגבורה, ולכן ב"ש וב"ה עם היותם חו"ג מ"מ היו שוים בקיום המצות כו'.

אך הנה נודע שעבודת הנברא הגם שהיא בהכנה רבה במס"ג עצומה מ"מ אינה יכולה להגיע למעלה משורש מדרגתו מצ"ע ממקור חוצבו. והמופת לזה הוא מה שארז"ל מעין עין עיטם גבה מקרקע העזרה כ"ג אמה ושליש שהרי המקוה של כה"ג הי' ע"ג הפתח שהפתח הי' גבה כ' אמה ושיעור גובה המקוה היא ג' אמות. וגמצא צ"ל שמעיין עין עיטם

הי' גבוה מקרקע העזרה כ"ג אמה. ואם נאמר שיכולים להגביה המעיין גבוה יותר מגובה מקור חוצבו מהו הראי' שמעיין עין עיטם הי' גבוה כו' כג"א. הי' יכול להיות שלא הי' גבוה רק עשר אמות ומ"מ הגביהו להיות המקוה כג"א. אלא מוכרחים אנו לומר שבלתי אפשר להגביה את המים למעלה מגובה מקור מוצאם מן הארץ, וה"ו משל להבין שבחוק הנבראים הוא שהנברא א"י לעלות ע"י עבודתו יותר ממקור חוצבו כו'. ונמצא כי עבודת האבות אם כי עשו קיום המצות בהכנתם במס"ג הרי הגיעו לשורש נשמתם לבד. והגם כי האבות היו בשמות דאצי' אמנם נת' בס"ב באג"ה סי' כ' שגם נשמות דאצי' הרי הם נפרדים מהקו. אמנם ע"י מ"ת שניתנו התומ"צ שרומזים לבחי' אדם שהם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, שהתורה בכלל נק' בשם אדם כמ"ש זאת התורה אדם, והמצות רמ"ח מ"ע הם בחי' רמ"ח אברים דמלכא ושס"ה ל"ת הם שס"ה גידים. וע"ז אמר"ל ע"פ ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, שע"י עשיית הכלים דרמ"ח אברים נמשך האור בהם. ובמתא נת' שהתורה היא האור, ובמ"א נת' על התורה שהיא בחי' הילוך הדם שבכל הגידים והאברים, הע"ס הם דבוקים אל הקו. ונמצא כי ע"י מ"ת נמשך בחי' היותר גבוה ונעלה ממה שקיימו האבות התורה כו'. וזהו שארז"ל במד"ר שה"ש כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך, פי' ריחות היו שהריח אינו עצם הדבר שהרי כשמריחים הרבה מכלי א' מליאה ריח טוב לא יחסר כלל מן המשקה המוציא הריח, ואם הריח הי' עצם הדבר הי' נחסר מעט מעט ע"י שמריחים בו, ומאחר שלא נחסר הי' הוראה שאין ברית מעצם הדבר כלל כ"א הארה מועטת אשר יוצא מעצם הדבר עם שאינו נחסר כלל. וזהו המשל שכל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו, פי' ריח שאינו עצם הדבר כ"א ריח הוא בחי' הארה לבד. והיינו שהגיעו עי"ז לשרש נשמתם אם כי זהו מאצי' אבל הוא רק הארה להיות כי נפרדו מהקו. אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקים מכלי אל כלי, היינו עצם הדבר כמו שהוא ולא הארתו לבד. וא"כ לפ"ז צ"ל מהו השבח שאמר במדרש אם עשיתם כך הרי אתם בנים של אברהם שנמשל לאפר, מאחר שע"י התורה הרי זכינו לבחי' היותר גבוה ונעלה כו', וכשאימר הרי אתם בנים של אברהם הי' ירידה ממצלת ישראל ע"י קבלת התורה. אך הענין הוא דהנה מבואר במ"א שורש התפרש בין מלמעלמ"ט למלמטל"ע, שלמטה למעלה כתיב מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב כו', שחשיב שם הרבה דברים עד כי יוכל לבוא לעלות בבחי' הר ה'. אבל מלמעלמ"ט לא יש מנוע כלל. וכמשל שנים שעומדים זה בגובה ההר וזה בעומק, שיש שני אופנים באופן יתחדם כו' כמ"ש במ"א באורך, שירידת העליון הוא בקל יותר הרבה כו', ולכן במ"ת כתיב וירד ה' על הר סיני הגם כי העולם לא נודרך עדין כלל. ונמצא כי יש מעלה בקיום התומ"צ שקיימו האבות על קיום המצות שלנו, שהרי הם פעלו זה ע"י אתעדל"ת שלהם בהכנה במס"ג. משא"כ קיום המצות שאנו מקיימים הנה אם מקיימים המצות גם ע"פ כוונה הפשוטה עד"מ בהנחת

תפילין צריך לכיין לשעבד הלב והמוח. אבל אם מניחין תפילין רק שיודע שצריך להניח טלית ותפילין ולהתפלל בהם ועצם ענין התפלה הוא כמ"ש ויפתוהו בפיהם ובלשתם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו (תלים ע"ח ל"ו ל"ז) וכן קיום המצות הוא כמ"ש ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה. ולזה אמר אם עשיתם כן הרי אתם בנים של אברהם, פ"י אם עשיתם כן לזכור מחיית עמלק. להיות כי נא' בו אשר קרד בבחי' קרירות הלב לאמור ח"ו מי מי אמר כן (בל"א ווער זאגט דאס) או מה בכך אין זה דבר גפלא כ"כ. ואם זוכר ורע בעיניו הרע דעמלק אזי ע"י דחיית רע הזה פועל ענין עשיית הטוב דמעהמ"צ באופן הנצרך לקיום המצות ואז יהי' שני המעלות יחד. היינו שההמשכה שע"י המצות הוא עצם הדבר ולא בחי' ריח. לבד כמו קיום המצות של האבות, וגם יהי' כלי לזה ע"ד הזיכוך של העלאת מ"ן של האבות. שמה שאצלם הי' צ"ל במס"ג עצומה די כי מקיים עכשיו המצוה בכוונה הראוי', כי עכשיו הגה אנו מצויים ועושים שגדול המצוה ועדשה כו'. ובא"ל התקינו עצמיכם לשעבודה של מצרים. שהגם שלא מצינו שנשתעבדו ישראל במצרים, אמנם הגה ארז"ל במד"ר שכל האומות וכל הגליות נק' ע"ש מצרים לפי שהם מצירים לישראל, ונמצא כי נשתעבדו במצרים. וגם ברחניות יש בחי' השעבוד בבחי' חומר ולבנים, שזהו שאמרו בזהר בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הלכתא. והיינו משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע כו', ולא הי' מחלוקת כלל עד הווגות שהי' ביניהם מחלוקת רק באיזה דברים לבד שנת' במשנה דאבות. ואח"כ משנתרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כ"צ, פ"י שלא הגיעו בעבודתם בענין השימוש בעבודה כ"צ אזי נתרבו מחלוקת. וצריכין ללבן את ההלכה על בורי' שצריכים לזה יגיעה עצומה עד שיוצא פסק הלכה לאמיתתו. וגם שע"י העדר זכירת מחיית עמלק שהוא הראשית של כל הגוים עיי' מתעורר בנפש בחי' הו"מ הרעות שהם בחי' ז' אמות הכנעני כו'. הגה העצה לזה הוא בחי' לימוד התורה וכמארז"ל אם פגע בך מגול זה משכחו לבהמד"ר, שפ"י רש"י מגול זה היצה"ר ואם פגע בך להסיתך ולהדיחך מדרך הטוב והישר משכחו לבהמ"ד הוא בחי' לימוד התורה ואז אפי' אם אבן הוא נימות, שפ"י בלק"ת בדי' האוינו השמים שאפי' אם נעשו לבו כלב אבן הוא נימות, כי טמטום הלב שנעשה לבו אטום כאבן מלקבל דבר חכמה הגה הוא נימות, כי התורה נמשלה למים וכמ"ש הוי כל צמא לכו למים, וכמו המים אם שהם רכים וקלויים מ"מ כשנוטפין על האבן טיף טיף בהתמדה אם שהאבן הוא קשה מ"מ פועל שיעשה נקב על מקום שנוטף ונימחח והאבן על מקום ההוא. כן ד"ת פועלים למחות את לב האבן להיות בבחי' פתיחות הלב להיות בבחי' אהבה ותשוקה לאלקות. ועיי' מהפך את כח המתאה להיות בבחי' אהבה לאלקות, שז"ע ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך, שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' וכמ"ש לעיל וכמ"ש במ"א שזהו כל ענין ירידת הנשמה בגוף. וזהו התקינו עצמיכם לקבל שעבוד עול תורה דחומר ולבנים בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הלכתא. והנה כמו שע"י שעבוד מצרים זכו

למ"ת כמ"כ כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, פי' נפלאות נו"ן פלאות, דהנה במ"ת כתיב אנכי ה' אלקיך, פי' שמבחינת אנכי מי שאנכי נמשך להיות שם הוי' ושיהי' בבחי' אלקיך. וזשיה' פכ"פ דיבר הוי' עמכם, פי' שעיי' הדיבור שדיבר ה' עמכם עיי' נעשה ש' הוי' בנה"א כי דבורו של הקב"ה חשיב מעשה, והיינו שעיי' נעשה ש' הוי' בנה"א, יו"ד הוא בחי' ביטול החכ' והי"ע ביטול הברקת וסקירת השכל, ה' הוא בחי' השגה והבנה באורך ורוחב, וא"ו הוא בחי' מדות כו', ה' אחרונה הוא בחי' הדיבור כו', וקש"י הוא בחי' הרצון שלמע' מן השכל שעיי' מ"ת האירו בנפש בבחי' גילוי. וכדי שיבוא לבחי' גילוי זה הוי' צ"ל קרי"ס הפך ים ליבשה מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגלי' כמ"ש במ"א. וכמ"כ לע"ל כתיב והניף ידו על הגהר והכהו לו' נחלים, נהר הוא בחי' בינה השגה והבנה, והיינו בחי' חמשים שערי בינה שנבראו בעולם. אמנם הנה אמרו"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם, והיינו בחי' אאלפך חכ' אאלפך בינה, אלף אותיות פלא שיש בחי' פלא בבינה אשר פלא הוא מופלא בהשגה. ולכן לבוא לבחי' זו שבתורה שד"ע פגימיות התורה שהמה מופלאים צ"ל והניף ידו על הגהר הוא בחי' ההשגה. והיינו שכל אורך ההשגה וההבנה ליבשה תהי' ואו נבואו לבחי' הפלא שלמעלה מהשגה. וענין והכהו לו' נחלים הם בחי' ז"ת דעתי. וזהו כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, פי' שכמו שעיי' שעבוד מצרים זכו למ"ת כמ"כ עיי' החומר ולבנים שנשתעבדו בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הלכתא נזכה לראות נפלאות נר"ן פלאות, היינו בחי' אאלפך בינה הוא בחי' הפלא שבכל שער כו'.

בס"ד, חוקת, תרנ"ד

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה. להבין מהו עלי באר ומהו ענו לה. הנה כתיב באר מים חיים ונזולים מן לבנון, וצ"ל הלא הבאר הוא בארץ המים גובעים בו מתתא לעילא וא"כ מהו ונזולים מן לבנון שהם אילנות גבוהים כמו ארזי הלבנון. הנה כתיב בראשית ברא כו' וארו"ל בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית. הענין דתכלית הבריאה דנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים וישראל עיי' קיום תומ"צ ממשיכים שיהי' לו דירה בתחתונים זהו שהבריאה היא בשביל התנ' ובשביל ישראל. וצ"ל מהר"ע שנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים הלא בלא"ה מכה"כ ולית אתר פנוי מינ"י. אך הענין דהנה כתיב יהללו את שם הוי' כי הוא צה ונבראו שהתהוות וחיות העולמות הוא רק מבחי' שם הוי' וכמא' בורא קדושים ישתבח שמך שאפי' קדושים שהם גשמות שמוברלים מן גופים לא כמלאכים שיש להם גופים היינו שאפי' גשמות וג"ע הוא ג"כ רק מבחי' שמך עד"מ שם האדם שאינו נוגע לו כלל, וכמ"ש כי ביה הוי' צור עולמים שהתהוות העולמות הוא רק מן ב' אותיות משם הוי' י"ה שהוא בחי' מל', ומוכן באדם עד"מ

שב' אותיות אינם נחשבים לכלום לגבי כח הדיבור שיכול לדבר אותיות עד א"ק ומכשי"כ לגבי מח' ומכשי"כ לגבי עצם הנפש ועד"ו יובן למעלה שהוא רק הארה בעלמא שאינו נוגע כלל לעצמותו ית'. והנה מן הארה הג"ל נתהוו עולמות בגבול ומדה מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה וכו' והעולמות מעלימים על הארה זו עד שלמטה בעוה"ז נעשה העולם והסתר לגמרי כמ"ש החשך יכסה ארץ, וכמ"ש אכן אתה אל מסתתר, וענין דירה בתחתונים הוא שיהי' נמשך גילוי אוא"ס עצמותו ואו יהי' גילוי אלקות בעולם כי העולמות אינם יכולים להעלים רק על ההארה כמ"ש מלכותך מכ"ע, מלך העולם שעל בחי' מלי' שהוא רק הארה יכולים העולמות להעלים אבל על עצמות אוא"ס אינם יכולים להעלים ונמשך הגילוי למטה כמו למעלה כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, בהשוואה אחת. וזהו"ע דירה בתחתונים עד"מ בהדירה דר עצם האדם כן ענין דירה בתחתונים הוא שיהי' גילוי אוא"ס עצמותו. וההמשכה הוא ע"י מעשה המצות, כמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, תחילה כתיב שמע ישראל כו' שמע שם ע' שחיות העולמות הוא רק מבחי' שם אבל הדברים האלה אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי הוא אוא"ס עצמותו דרמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים דמלכא, ועד"מ באדם האברים הם עצמיות האדם לא כמו שם כו', אך המצות הם נתלכשו בדברים גשמיים ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכו' ולכאורה איך הם אברים דמלכא, אך הענין דהמצות הם למעלה כמא' אק"ב שהם מצותיו של הקב"ה שהוא בעצמו מקיים אותם כמא' הקב"ה מתעטף בציצית הקב"ה מניח תפילין וענין הטלית וציצית למעלה הוא כמ"ש ע"י יתב לבוש' כחלג חזור ושער רישי' כעמר נקא, לבושי' כחלג חיזור ה"ע הטלית למעלה כמא' נתעטף הקב"ה בטלית לבנה, הציצית הם בחי' שער רישי' כע"ג, ותפילין דמארי עלמא הוא כמו התפילין שלמטה הם ד' בתים ובתוכם הם ד' פרשיות ולמעלה הם ד' מוחין דאצי' שבהם הוא השראת אוא"ס ב"ה, וע"י שהאדם מקיים המצות בקבעומ"ש וע"י התפלה הם מתעלים לרמ"ח אבר"מ, וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך, מצוך יש ב' פי' לשון ציווי ולשון צוותא והיינו קיום המצות בקבלת הציוויים שהם ציווי הקב"ה עי"ז אנכי מצוך הוא התקשרות והתחברות אנכי מי שאנכי כנ"ל. וזשארז"ל לחד מ"ד מעשה גדול לפי שכדי שלהיות הגילוי בעוה"ז הגשמי הוא דוקא ע"י מעשה המצות שהם עשי' בפר"מ אכילת מצה דעקימת שפתיו שופר סוכה ולולב כו' אבל תו' הוא בדיבור שהוא רוחני ומה גם שעיקר מצות ת"ת אבל לגבי עשיית המצות בפר"מ נק' דיבור רוחני ומה גם שעיקר מצות ת"ת שבע"פ הוא עיון התורה שהוא שכל ומח' לכן ע"י התורה נמשך רק בעולמות הרוחניים כמו בעולם היצי' שהוא בחי' דיבור רבי שנה כאן אמרו לכן ע"י מעשה גדול, ואעפי"כ נמנו דוקא ע"י מעשה המצות לכן אמרו כן ע"י מעשה גדול, ואעפי"כ נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, והוא כנ"ל בשביל התורה שנק' ראשית, דהנה עד"מ ברמ"ח אברים הוא עצמות הנפש לא בחי' שם והנה עצמות הנשמה היא פשוטה וכדי שיומשך ממנה החיות ברמ"ח אברים הוא ע"י המוח שהוא בחי' ממוצע שהמוח הוא כלי לגילוי חיות הנשמה דלגבי האברים היא למעלה

מגדר אור וחיות רק המוח הוא כלי לחיות הנשמה. ועל ידי המוח נמשך החיות לכל האברים, וגם הנשמה היא פשוטה ובלתי מתחלקת (כי כל עצם בלתי מתחלק) וא"א לה להתחלק. ברמ"ח אברים רק שנמשך גילוי כללות החיות במוח ומן המוח מתחלק אח"כ לכל אבר לפ"ע כת הרא"י בעין וכן השמיעה באון וכו', וכמו"כ יובן עד"מ למעלה שכדי שיומשך גילוי אוא"ס בכל הרמ"ח פקודין שהם רמ"ח אבר"מ בבחי' כמראה אדם שעל הכסא צ"ל ע"י התו' שהיא בחי' ראש ומוחין של כמראה אדם הנ"ל דהנה אורייתא מחכ' נפקת היינו מחכ"ע דאיהו חכים ולא בחכ' דיעא דחכ' של הנבראים הוא שמשגיגים ביטול היש לאין אבל חכ"ע הוא השגת ביטול האמיתי איך דכולא קמי' כל"ת והוא לבדו הוא ואין זולתו לכן חכ' דווקא היא כלי להשראת אוא"ס שבה הוא השראת כללות אוא"ס ועל ידה נמשך אח"כ לכל ספי' לפ"ע בכל הרמ"ח פקודין. והיו גדול תלמוד שמביא לירי מעשה היינו שכדי להביא ולהמשיך האור בכל הרמ"ח פקודין הוא ע"י התורה אך כדי להמשיך הגילוי למטה הוא ע"י המצות דווקא. והיו בשביל התורה שנק' ראשית ועתה צ"ל ענין בשביל ישראל שנק' ראשית הנה איתא בדר"ל הע"ה ה"י מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה. והו"ע עוסק בתורה לשמה לשם התורה. דהנה הגם ששרש התורה היא מחכ' אך אוא"ס הוא למעלה מעלה מגדר חכ' דחכ' היא יו"ד של שם הוי' וכתוב. ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם הוא מראה דמות כבוד הוי' שהוא בחי' כמראה אדם שהוא בחי' כלים אבל אוא"ס הוא בחי' כי לא אדם הוא וחכ"ע נחשבת כמו עש"י גשמית לפניו ית' וכמ"ש כולם בחכ' עשית לכן כדי להמשיך אוא"ס בחכ' התורה הוא ע"י ישראל דוקא. והטעם למה ע"י ישראל הוא כי הנה איתא בזה"ק קודב"ה אע"ג דלית מח' תפיסא ב"י אבל תפוס איהו ברעוד"ל. פי' מח' חשב מ"ה. הוא חכמה כח מ"ה אין לו תפיסא באוא"ס אבל ברעוד"ל הוא תפוס. דענין רעוד"ל הוא שיש ב' בחי' רצון, רצה"ע ורצה"ת. והוא חיצונית הרצון ופנימית הרצון. ורעוד"ל הוא פנימית הרצון ופנימית הלב שהוא למעלה מהשכל ליבטל וליכלל בעצמות אוא"ס ממש אליו ולא למדותיו הגם ששם יהי' אין ואפס מכל עשר בחי' הנפש וכמ"ש במ"א בענין אה"ע ואה"ר. ובחי' רעוד"ל זו היא מעוררת בעצמות אוא"ס שלמעלה מהחכ' דכיון שהוא רצון שלמעלה מהשכל הוא מעורר למעלה ג"כ בבחי' רצה"ע שלמעלה מהחכ'. ויובן זה ע"ד דוגמא מן מ"ש שרפים עומדים ממעל לו. ממעל לשם אד' דלכאורה אינו מובן הלא שם אד' הוא אלקות והשרפים הם גבראים מאין ליש משם אד' ואיך יתכן שיעמדו ממעל לשם אד' אך הענין הוא דהשרפים יש להם רצון ותשוקה בהתלהבות והתלהטות רשפי אש ליבטל וליכלל בשם הוי' שהוא קדוש כמו שאומרים קק"ק הוי' צבאות והוא שעומדים שם דרוחניות הוא למעלה מגדר מקום והרצון מח' שלהם זהו אצלם מקום לכן כיון שהרצון שלהם הוא לשם הוי' נק' זה המקום שלהם שעומדים שם (גם לעורר המשכת רוחניות הוא ע"י הרצון דוקא). וכמו"כ יובן בנש"י במדריגה היותר געלה שע"י הרעוד"ל ליבטל וליכלל בעצמות אוא"ס ממש אליו ולא למדותיו ע"י מעוררים וממשיכים עצמות אוא"ס שלמעלה מהחכ' שיומשך בהתורה וזהו על

שלא ברכו בתורה תחילה שהוא ההמשכה בתורה כגיל. והנה בחי' רעוד"ל זו ישנה בכ"א מישראל כמ"ש בניג' אתם להוי' כו' כמו שהבנ' יש לו אהבה טבעית ועצמית לאלקות למעלה מהשכל ולמעלה מהטו"ד בחי' רעוד"ל ועי"ז הוא מעורר עצמות אוא"ס שלמעלה מהחכ' שיומשך בהתורה וכמ"ש שישים המה מלכות אלו ס' מסכתות ושמונים פילגשים אלו ברייתות כו' אחת היא יונתי היא בחי' יחידה שבטלה ליחיד בחי' רעוד"ל הנ"ל שהיא למעלה מהתורה וזהו בשביל ישראל שנק' ראשית שכדי לעורר עצמות אוא"ס הוא ע"י רעוד"ל של ישראל והוא נמשך בחכמת התורה וזהו בשביל התורה שנק' ראשית וכדי שיהי' הגילוי למטה דירה בתחתונים הוא ע"י מעשה המצות.

והנה בחי' רעוד"ל הנ"ל שבה תלוי הכל כג"ל נק' באמ"ח. דכמו הבאמ"ח הוא נובע תמיד בלא הפסק, והגביעו היא מתתא לעילא, כן בחי' רעוד"ל היא העלאת הנפש מלמטה למעלה ליבטל בעצמות אוא"ס ממש אליו ולא למדותיו וכמ"ש אליך הוי' נפשי אשא ואין שום עולם ושום ג"ע יכול להגביל את האהבה, וגם היא בלא הפסק כי אהבה שעפ"י שכל יש לה הפסק אבל אהבה שלמעלה מהשכל אין לה שנוי והפסק, גם ענין באמ"ח הוא שכל הנחלים הולכים אל הים ומי הים הם מלוותים והם בוקעים עובי כדור הארץ ע"י גידים דקים ועי"ז הם מתבררים ומזדככים שהעפרורית שבהם נדבק בעפר הארץ ונעשו הם מ"ח, לכן מי גשמים שהם יורדים מן השמים כמ"ש למטר השמים תשתה מים אינם מ"ח, כן בחי' רעוד"ל אינה בהנשמה כמו שהיא למעלה (היינו בשרש הנשמה ישנה אבל בנר"ג כמו שהם למעלה אינה מתגלה) כ"א דווקא כאשר באה בחשך והסתר עוה"ז וגוף ונה"ב והיא בוקעת את החשך וההסתר דעוה"ז וגוף ונה"ב ע"י אתכפיא ואתהפכא או דווקא מתגלה בה בחי' רעוד"ל. והנה בחי' זו נק' יצי"מ כמ"ש מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה, וכמ"ש כשופר הרם קולך כמו השופר שצירו אחד קצר והשני רחב והקול מתחיל מצד הקצר ובצד הרחב הוא הולך ומתרחב כן מן המצר קראתי היינו כשנעשה להאדם צר מן ריחוקו מאלקות היינו כשהוא ממארי דחושבנא איך שהוא רחוק מאלקות כאשר ידע אינש בנפשו אשר כל היום נמשך אחר רצונות ותאוות עוה"ז אשר לא לזה הי' כוונת בריאת האדם: כי הכוונה הוא כמ"ש סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם היינו להמשיך גילוי אלקות בעולם שנק' זה כמ"ש זה הוי' וכאשר מוצא האדם א"ע שהוא רחוק מזה אשר כל ימיו בהבל בא ובחשך ילך נעשה לו צר מזה מאד והוה"ע כובד ראש, ע"ד עוונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני ופי' כובד ראש היינו מה שהנשמה הנק' ראש ע"ד ישראל לי ראש אינה מאירה בו, ובא לצעקת הלב כמ"ש ויצעקו אל הוי' בצר להם ועי"ז בא לרעוד"ל שהוא בחי' התרחבות הלב בכל מאדך בלי גבול וזהו ענני במרחב י"ה, וזהו טוב זה יצי"ט מאד זה יצה"ר שע"י שמהפך היצה"ר בא לאהבת בכל מאדך, וזהו באמ"ח הוא הרעוד"ל מלמטה למעלה ואח"כ ונולדים מן לבגון הוא ההמשכה מלמעלה למטה כג"ל שעי' הרעוד"ל הוא מעורר וממשיך מעצמות

אוא"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה, וזהו ונזולים מן לבנון כי לבנון יש בו ב' פ"י האחד לשון לבנונית הוא בחי' לובן העליון כמ"ש ע"י יתיב לבושו כחלג חיוור ושער רישי' כע"ג, ולבן הוא גוון עצמי הוא עצמות אוא"ס שלמעלה מגדר מדות ומגדר חכ', גם לבנון הוא לי"ב גו"ן הוא לי"ב גושע"ב הוא יחוד פנימי דח"ב שכדי שיהי' היחוד צ"ל נמשך או"ח מעצמות אוא"ס אך ההמשכה הוא ע"י חו"ב כנ"ל בענין בשביל התורה כו', וזהו אז ישיר ישראל שישאל ממשיכים מבחי' או שהוא מאוא"ס שלמעלה מהשתל' כמ"ש המלך המרום לבדו מאו, קדם מפעליו מאו, וההמשכה הוא ע"י עלי באר שהוא ענין רעוד"ל שהוא העלי' לעצמות אוא"ס ממש אליו ולא למדותיו והוא בעילוי אחר עילוי עד אין קץ לא כמו כל העליות שהעלי' הוא באיזה עולם אבל כאן העלי' הוא לא"ס לכן גא' עלי באר שהיא תמיד בבחי' עלי', ועי"ז ענו לה הוא ההמשכה מלמעלה למטה, ונק' ההמשכה ענו לה פ"י שע"י ההעלאה דבחי' רעוד"ל הנ"ל שהוא נק' במ"ח וההמשכה הנ"ל געשה אח"כ לימוד התו' שלו בבחי' ביטול בתכלית ע"ד תען לשוני אמרתיו, כעונה אחר אומר, ויהי' דיבורו אלו טריפות אלו ואלו כשירות דבר הוי' ממש, ע"ד ודברי אשר שמתו בפיה, זהו פ"י ענו לה, וענו לה הוא לשון גסתר מפני שההמשכה הוא מאוא"ס שלמעלה מהשתל' שהוא בחי' סתים.

אך כדי לבא לבחי' באר מ"ח הנ"ל, צריך לזה חפירה וכרי', וז"ש אח"כ באר חפרוה שרים כרוה גדיבי עם, ופ"י חפירה וכרי' היינו עד"מ כשצריך לעשות באר, ותחילה צריך לחפור בארץ היינו להסיר מעבה האדמה, ולעשות חלל ומקום ריקן שיחזיק את המים זה נק' חפירה, ואח"כ צריך להסיר גם הצרורות ועפרורית הדקים שלא יקלקלו את המ"ח, כן עדי"ז בעבודה, הגה כתיב ושרי עקרה אין לה ולר, אפילו בית ולד אין לה, פ"י כי המדות אהוי"ד הן נק' בנים בן ובת, מקור' תולדת המדות הוא ההשגה וההתבוננות, אמנם כ"ז כשהתבוננות וההשגה נתפסת ונקלטת היטב במוחו, אבל כשאינה נתפסת ונקלטת במוחו (בל"א עש לייגט זעך ניט אין מוח קאיין אלקות) והוא מצד טמטום המוח, אזי אין ההתבוננות שלו שום מקור להתפעלות המדות, זהו אפילו בית ולד אין לה, וסיבת דבר זה הוא מצד ריבוי הישות והגסות וריבוי התקשרות מוחו בתאוות הבלוי עוה"ז, וע"כ צריך מקודם להסיר הגסות והישות וינתק חבלי התקשרותו בעניני עוה"ז, היינו שיהי' סור מרע בתכלית, ובכלל זה שלא ירדוף אחר מותרות דברים המותרים, זהו הנק' חפירה, שיהי' בו חלל ומקום ריקן, בחי' אין וביטול, ויהי' כלי המחזיק, אך עכ"ז עדיין הוא אינו כלי למ"ח, עד שמקודם קדש א"ע במותר לך, היינו שאף ספוק ההכרחי לקיום גופו, יהי' בלא פנימית היינו בלא תאוה, רק בקרירות, וכאלו כפאו, ועיקר פנימית כוונתו יהי' לאלקות כו', וזהו הנק' כריי', היינו להסיר אף הדקות, ואז יוכל לבא לבחי' במ"ח רעוד"ל הנ"ל, ואז נק' גדיבי עם, פ"י גדיבי היינו שמנדב כל חיותו וכל עניניו לאלקות (ולא משאיר לעצמו כלל), והנה הבאר הזה פעם נק' בתורה בשם צור, ואז נאמר והכית בצור, ופעם נק' סלע ואז נאמר ודברתו

הוספות

שנא

אל הסלע, דצור הוא קטן וסלע נק' כשהוא גדול, וההכאה נחשב לחטא, הענין מבואר בילקוט משל לזה כשהוא נער רבו מכהו ומלמדו, וכשהוא גדול רבו מייסרו בדברים, והענין דכשהוא בבחי' מוחין דקטנות אז אי אפשר לו לבא לבחי' במ"ח הנ"ל רק ע"י הכאה וביטושים, ע"ד ופרעה הקריב, וכמ"ש בצר פקדוך (וכמאמר גופא דלא סליק כו') אך אין צריך להמתין על הביטושים הבאים ח"ו מלמעלה, רק צריך לבטש א"ע ע"י התבוננות ומארי דחושבנא כנ"ל (והתעוררות ר"ר על ירידת נשמתו מאיגרא רמה כו'), אבל מי שהוא בעל מוחין גדולות או אינו צריך להכאה הנ"ל רק שע"י התבוננות* ברוממותו וגדולתו ית' ואיך שהוא יחיד ואחד, וקמי' כולא כל"ה, יוכל ג"כ לבא לבחי' במ"ח הנ"ל, זהו שבכאן שהי' בסוף ארבעים שנה, שהי' בבחי' גדלות סמוך לכניסתן לא"י וקרובים הי' לבוא לבחי' פב"פ כו', ע"כ נאמר כאן ודברתם כו'.

והנה כתיב מעיין גנים באר מ"ח כו', ויש בזה שני פירושים, הא' דמעיין גנים קאי על בחי' צדיקים, ובאמ"ח קאי על בחי' בע"ת, והענין כי הצדיקים אשר עבודתם מסודרת כל ימיהם ע"פ תומ"צ, ולא פגמו מעולם, הם הנק' מעיין גנים, כי הם ממשיכים תמיד ע"י עסק תורתם מן המעיין אל הגן היינו ג"ן סדרים דאורייתא, וכדכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, משא"כ מי שפגם ח"ו בתומ"צ אשר ע"ז כתיב ונהר יחרב ויבש, וצריך לנקות הפגמים ולמלאות החסרונות, וצריך להשובה בבחי' רעו"ד הנ"ל ולהמשיך מבחי' רעו"ד, ע"ז נק' במ"ח. ויש עוד פי' דמעיין נק' יושבי אוהלים, אשר אין להם מניעות ועיכובים לתורתם ועבודתם, אז לא יוכל להיות בהם תגבורת הרצוא, ע"כ הם נק' רק מעיין גנים, ובמ"ח נק' בעלי עסקים אשר עסקיהם מטרידים אותם והם מתרחקים מאלקות, ע"כ הם דווקא יוכלו לבא מצד המנגד לבחי' תגבורת הרצוא לאלקות, ולגלות בחי' רעו"ד הנ"ל זהו בחי' במ"ח, ובוהר אי' דמעיין גנים דא אברהם, במ"ח דא יצחק, ונחלים מן לבנון דא יעקב, והענין דהנה אברהם תיקן תפלת שחרית ויצחק תיקן תפלת המנחה ויעקב תיקן תפלת ערבית, והנה בשחר כשאדם קם ממתנו ועדיין לא הטרוד מוחו ומחשבתו בעניני העולם, ואומר מודה אני ובה"ש ובא לבחי' הודאה וביטול, ואין לו עדין מונעים ומעכבים כ"כ, אזי עבודתו בתפלתו הוא בבחי' מעיין גנים, אבל בתפלת המנחה שהוא לאחר שעבר רוב היום וכבר הוא טרוד בעניני העולם ומעכבים יוכל לבא לידי תגבורת הרצוא ביותר וכנ"ל, אשר ע"כ אמרו לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, ותפלת ערבית היא רשות (רק שהאידנא קבעה חובה) ופי' רשות ידוע כי הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, והוא בחי' ונחלים מן לבנון, ופי' לבנון כנ"ל.

הוספה ב

אגרות קודש

מהי ששאל בענין המבואר בלקו"ת שה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוה"ר פ"ג. הנה שם הכוונה דבעודם במקורם אין בהם התרחבות מצד הביטל. וביציאתן והתפשטותן חוץ למקורן שם מתרחבי והוא מצד הפירוד ממקורן כו'. וזה בין במדות ובין בבחי' בינה כשנמשכת בבחי' מל' ומתלבשת בבייע כו'. וז"ש עדן הוא בחי' ח"ע כו' בחי' העלם וביטל בתכלית כו' בחי' אין כו'. והבינה ידוע שהוא בחי' יש גילוי ההשגה במורגש בכלים גמורים וכל השגה הוא בריחוק מן העצם כידוע ולכן ממילא מתרבה בהתפשטות יתירה כו'. וכ"נ מ"ש בסוף הפרק הזה ח"ל אבל חכ' היא בחי' מעין שהוא אינו בבחי' התפשטות כו'. והיינו לפי שהוא אצל המקור ממש כו'. ובכתבי כ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקלה"ה נ"ע בהדרוש הג"ל כי מפורש דסיבת התפשטות המדות לאחר שנמשכין מהשכל וכן התרחבות הבינה לאחר שנמשכת מהחכ' הוא מצד הריחוק משרשן ומוצאן ונעשה בבחי' יש ודבר נפרד כו' והמשל בזה כמו עבר מלך לפני המלך גם שבטל במציאות. הנה כאשר יתרחק למדינה אחרת יתפשט שם בהתנשאות יתירה מכפי שררה שלו שמקבל מהתנשאות המלך. כי התנשאות הזאת באה בהתפשטות וריבוי גדול מצד עצמו דוקא להיותו בבחי' יש נפרד מהמלך כו'. וזהו דוקא לאחר שקיבל העלול מהעילה ונעשה בחי' יש או מתרבה ישותו יותר. אבל בעוד שהעלול מקבל עדין מהעילה בתחלת יניקתו משרשו ה"ה עדין בלתי התפשטות כלל וכלל גם שמקבל כל השפע אלא דוקא לאחר שגמר מלקבל ונעשה דבר בפ"ע כו'. וזהו"ע משארז"ל אברהם יצא ממנו כו' והיינו כשהמדות בהתגלות בהתפשטות במורגש כו' וכמ"ש במ"א וכידוע בענין נטי' כו'. וכמו"כ יוכן למעלה דסיבת בחי' היש הגמור דבריאה נמשך מבחי' הגדלת היש דאצי' בבחי' בינה ומדות שבאים במורגש כו' (אלא דשם הוא עדין בבחי' יש נאצל כו').

ומ"ש דהתגברות המדות הוא מצד מקורם כן מבואר בכ"מ בענין האבות בחי' חג"ת הן המרכבה להעלות בחי' או"א והוא מצד שרשם בעתיקא

(*) נעתק מצילום כתיב בנו כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע (שנתנם במתנה להרה"ח וכו' ר' יעקב שי' לנזא, ונדפס ביגדיל תורה ג"י, חוברת ד(נג)) שהוסיף בראשו "שבכ תר"ט. באחת המסכות דברנו בענין חו"ב, והתבאר כי ספירת הבינה יש לה מקור מיוחד, ולא ידענו ענינו ומקורו. והרצאתי השאלה, וניתן לי העתק ענין זה". וכנראה זה מענה לשואל בד"ה וכיום הביכורים תרנ"ד (לעיל ע' רצ).
במספר מקומות הוגהה העתקת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) נ"ע, עה"ג, בכתיב אבי' — כ"ק אדמו"ר (מהור"ש"ב) נ"ע. מכתב זה נדפס גם באגרות-קודש אדמו"ר מהרש"ב נ"ע ח"ב ע' תתקפ.

כר כמ"ש בתרא פ' יתרו, אך אין זה כוונת הדרוש דששים המה מלכות, ושם הכוונה כנ"ל.

ובענין הבינה מ"ש שנמשך מבחי' חכ', אין הכוונה דעצם הבינה מקורה מתחכ', דבאמת יש לבינה מקור בפ"ע, והוא מ"ש בזהר באד"ו אריא במזלא אתכלילו שהחכ' שרשה ממזל הח' ונוצר הנק' מזל עליון, ובינה שרשה ממזל י"ג ונקה הנק' מזל תחתון, ולכן יש מי שהוא בעל הבנה ואינו בעל השגה, ויש מי שכ"א מקור מיוחד כר וכמ"ש באורך באמ"ב שער הק"ש מפני שחריב יש לכ"א מקור מיוחד כר ובשער אריא והולדת אריא, ובשמונה שערים בשער ובע"ח שער הכללים פ"ב ובשער אריא והולדת אריא, כי שחריב נאצלו יחד וכמ"ש מאמרי רשב"י ז"ל דנין ע"ד דני"ט ע"ה, כי שחריב הוא מספ"י אחת בחי' באד"ו ד' רי"ץ ע"ב כחדא נפקין וכחדא שריין כר (ולכן זיווגי' תדיר כר כמ"ש בשער לידת המחזין פ"א) מפני שחריב בעה"מ שער אריא פ"ד, וע' גרן (הוא בינה) דאריך מהקנה ושט כר כמ"ש בעה"מ שער אריא פ"ד, וע' בס' קה"י בערך קנה וברך ושט (ובהביאור לדיה ואני נתתי לך שכמ' א' בהוס' תרא, אי' דושם כולל בחי' מחזין חריב כר ובמארא אות ר' ס"ג כ' ושט נק' הבינה כר וצ"ע) (וע' בבה"ז פ' שמות בענין תשורי כר ד"ס ע"א שכ' שם ח"ל וכן עדין מתרחב אור אבא כר מבחי' חכ' דא"א כר עכ"ל, וצ"ע, ובס' הדרת מלך ס"י קל"ח בשם הרמ"ז חס' ובינה דא"א דאיהו כתר לאריא, ואפשר דע"י יחד ח"ך וגרון נעשו הכתרי' מ"מ העיקר הוא בחי' בינה, וע' במק"מ בפ"י מאמר הזהר בראשית ד' נ' ע"ב כך נביע בי גרון כשמאירה חכ' דאריך לגרון שהוא בינה דאריך בנדע שמחין וגרון ניתקנה אימא עכ"ל, ובע"ח שער הולד' אריא חו"ן פ"א אי' שנחזונו ח"ך וגרון דא"א להוציא אריא מסוד הגרון ומשם התחיל הכתר שלהם והספה היא בחי' ג' אחיות יהיו (שהן ג' טיפין שכלולים בכל טפה והם ג' קוצין דאות י"ד וכמ"ש בת"ז תי' ס"ט דק"ח ע"ב) דע"ב שנתלבשה ביה"ו דס"ג, ומשם ס"ג (או אריא, חכ' מבחי' היו"ד הוא בחי' שם אה"י במילוי יודיין (וידוע דיו"ד הוא בחכ' וי"ל דהיינו התגברות בחי' כח האב בחי' מריס כר) הבינה מאות היא והוא בחי' שם אה"י במילוי אלפי"ן כר, ונמצא מפורש כנ"ל שהוא ע"י הייחד והולדתן מבחי' בינה שם ס"ג שם אה"י אלא שזה בימין כר ויובן עפ"י"ז מ"ש בבה"ז).

היוצא מכל הנ"ל דאריא כחדא נפקין כר, ולכא"ו בכ"מ מבואר דכשנאצלה החכ' הייתה הבינה כלולה בה, ואח"כ נאצלה כר וכמ"ש בזה"א ד"ל ע"א דכאשר הבינה הייתה כלולה בחכ' אז גם הבינה נק' ראשי' כיוון דנפק כר, ובאד"ו דר"צ ע"א אי' דהאי חכ' אתפשט ואפיק מני' בינה כר, וכן מבואר בכ"מ בזהר, אך הענין שדקדק ואמר אתפשט וכן בזה"א הנ"ל אמר ונפק וכמ"ש בפרד"ס שער מהות הנהגה פ"ז ח"ל שאצילות הבינה לא הי' אלא התפשטות בעלמא, כי החכ' הבינה בבת אחת נאצלו ע"י הכתר,

וכאשר החכ' האצילה הבינה לא הי' אלא שנתפשט בעלמא, וז"ש האי חכ' אתפשטא כו', וז"ש בחד מתקלא אתקלו דרינ פי' בנקודה א' נאצלו כו' עכ"ל. ובס' פני מלך בביאור ספרא דצניעותא (הוד מלך) בתחילתו, וכ"ה בוורר הרקיע בפ"י הס"ד מהאריו"ל כ' והאי חכ' כו' לא אתגהיר אלא בדרינ דבה הוות בינה בגווה סתימא וכר אתפשט אשתכח ואתגליא מה דהה סתים זיינו יו"ד דאתפשט להאי גיסא ולהאי גיסא ונעשית ד' (במאר"א מע' ד' סליח ד' רברבא אימא כו', ובאמ"ב כ' דד' דבתי הוא מל' דתבונה שמלבשת לתנה"י וי"ל שהוא כמ"ש במאר"א שם ד' זעירא תבונה כו' והוא כמ"ש בע"ח בשעה"כ פי"א דבבינה גופא יש ב' דלתות כו' וי"ל דמה שנק' זעירא הוא לגבי עצם הבינה משא"כ לגבי ז"א בינה בכלל [נק'] רבתי כו' ועמ"ש בקה"י מע' ד' אות ג' וב') ונמצא מבואר מכל הנ"ל דבחי' חריב כחדא נפקין דשניהם נאצלו כאחד מבחי' דו"ג דא"א ושויין בקומתן ומדריגתן ולכן זיווגי' תדיר כו' אלא שאופן אצילותן הוא שבתחלה נתגלה בחי' החכ' והבינה כלולה בה בסוד הבן בחכ' וכשנתפשט בחי' חכמה נתגלה הבינה כו'.

וביאור הענין ע"ד החסידות יובן במ"ש במ"א בענין אורך ורוחב דחכ' שהרוחב הוא הברק המבריק דחכ'. והאורך הוא מה שיש בכח החכ' להשפיל עצם השכלות הענין ולהלבישו בבחי' הסבר דבינה כו'. ועמ"ש באמ"ב בפתח השער פבו"ג ובבחי' הרוחב בהכרת יש בו בחי' הבינה אחר שהוא גילוי בעצם, אלא שבת"י הבינה בו בהעלם מאד וע"י האורך שהוא התפשטות החכ' נעשה בחי' בינה כו'. ומה יובן ענין התהוו' הבינה מהתפשטות החכ' כו'. וזה הי' בתחילת אצילותן מהמאציל ב"ה ואח"כ בחי' הבינה מקבלת האור ע"י החכ' וטפת החכ' שנמשכת לבינה יש בה ג"כ בהעלם בחי' הבינה והוה מה שעפ"י הרוב כל נקודה בא לידי השגה והבנה כו' עמ"ש באמ"ב פנ"ט ופ"ס יעו"ש.

ומה שמסתפק בענין בחי' בינה אם שרשה למעלה מהחכמה, בודאי כ"ה דשרש הבינה למעלה כו' ומבואר זה באורך בתר"א פ' לך בדי"ה ענין אברם שכל הנעלם כו' ובהגהו' לשם בתר"א והוספות (לקו"ת החדש) ושם בדרוש הנ"ל בהרחב.

ומ"ש בדרוש יפה שעה א' דתרכ"ט שמהות כח ההתבוננות נמשך כו' ממזל מר"ס דא"א, אין הכוונה שם למעלות הבינה כ"א שייך למש"ש קודם לזה שמון רדל"א עד בינה המה מקוריים שבהעלם ומן הבינה עד המל' המה מקוריים הגלויים כו'.

ובכל הנ"ל מתבארים הענינים שראיתי שמסתפק בהם, והכוונה בהדרוש דששים המה מלכות הוא כנ"ל בתחלת הענין כו', ויעזרינו השי"ת להבין דברי אבותינו רבותינו הקדושים וצוקללה"ה נ"ע על בוריין להבין כו'.

ט"ו שבת תרנ"ד לפ"ק, ליובאוויטש

ידוע מאמרז"ל לא מצא הקב"ה כלי המחזיק ברכה לישראל אלא השלום כו'
 וידוע דשלום הוא יסוד כמ"ש במא"א מע' שי"ן אות מ"ג. וי"ל דבשרש הוא בחי'
 יסוד דא"ק כמ"ש במ"א. וזהו בחי' יוסף בשרשו. וידוע דמלך השמיני הדר הוא
 בחי' יסוד דא"ק, והוא שרש ומקור התיקון כמ"ש בכ"ד ומהם בתו"א בהוספות
 בהביאור דונתתי לך שכנס אחד ובלקו"ת פ' צו בהביאור דוה"י אור הלבנה ובפ'
 תזריע בד"ה למנצח על השמינית דעיקר התיקון הוא בחי' ההתכללות, דעד לא
 הוה מתקלא לא הוה משגיחין אפין באפין והוה בבחי' ענפין מתפרדין וכמו שאמר
 עשו יש לי רב, ריבוי ופירוד. ועולם התיקון הוא בחי' התכללות וכמו שאמר יעקב
 יש לי כל, בחי' ההתכללות שנעשה מצד הביטול בחי' שם מ"ה כמ"ש בכ"ד וזהו"ע
 שלום בחי' התאחדות והתכללות. וז"ש בתורה וכל נתיבותי שלום, דתורה דתיקון
 היא ג"כ בחי' ההתכללות. וכמו מצות צדקה שהיא בחי' רגל יש לה יתרון מעלה
 על שארי המצות. ומת מצוה דוחה תורה ג"כ. וצדקה תרומם גוי בחי' ראש ומוחין.
 ומילה שהוא בחי' יסוד דוחה שבת בחי' מוחין דאבא כמ"ש במ"א באורך. וג'
 עמודים הם תורה ועבודה וגמ"ח ותורה כולל ב' הקוין כו'. ולפי הנ"ל י"ל דשלום
 הוא בחי' כלי המחזיק ברכה לישראל היינו בחי' שרש ומקור התיקון ש' מ"ה
 דאיהו [אורח] אצילות והם בבחי' תורה ומצוות חיוהי וגרמוהי אורות וכלים. וזהו
 כלי המחזיק ברכה לישראל דמצד התהו הכל בבחי' פירוד והתחלקות כו', אמנם
 נש"י דשרשן מבחי' התיקון הם בבחי' התכללות. וזה כל עבודת האדם בתורה
 ומצות ותפלה לפעול בנפשו הביטול. דאדם יש לו שתי נפשות נה"א ונה"ב, דאת
 זה לעו"ז עשה אלקים כמ"ש בכ"ד, והעיקר מן המוחין ומלמטה במידות. והטבעית
 דנה"ב היא בבחי' פירוד והם המדות רעות הטבעים, משום שגם השכל של הנה"ב
 הוא בישות דוקא בלי הנחת עצמותו כלל, ולתאוה יבקש נפרד כו'. ונסתבך בהם
 הנה"א ג"כ דזהו"ע סרכות הריאה וכמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה להבין מי אל כמוך
 פ"ה יעו"ש. ומפני הפירוד בעצמו ממילא א"א להיות ההתכללות עם זולתו (ובזה
 אפשר י"ל מ"ש [וילכו שניהם] יחדיו ביחוד בהתכללות בלתי אם נועדו כל אחד
 בעצמו). ועו"ז הוא העבודה, ל' עורות עבודים, לשלוט על הטבע ולשנותה להכניע
 כל המידות רעות והישות שהיו בבחי' ביטול התגברות הנה"א על הנה"ב וזהו עו"ז
 התומצ' ותפלה.

והענין הוא דההכנעה וביטול הנ"ל נעשה בב' אופנים הא' בדרך שלום
 בתכלית בלי מלחמה כלל, שעו"ז ונתתי שלום בארץ וחרב לא תעבור בארצכם
 ואמרז"ל (תענית דכ"ב ע"ב) אפי' חרב של שלום, והוא העבודה בדרך מנוחה,
 והיינו ע"י התורה שנק' עוז ותושי' שנותנת עוז לנה"א ומתשת את הנה"ב
 ואמרז"ל אם פגע כו' משכהו לביהמד"ר אפי' אם אבן הוא נימוח, כמו מים שממחין
 את האבן. ובמד"ר ע"פ גנת אגוז שהלוחות הם לוחות אבן וכמו האבן ששובר

קליפת האגוז כמו"כ אבני קדש הם האותיות התורה שוברים את הנה"ב ויצה"ר כו'.
 ובירור זה שע"י התורה הוא בכח"י שלום ומנוחה, שע"י לימוד תורתו ממילא
 נשבר ונכנע הנה"ב. וכידוע דהתורה היא מלמעלמ"ט כו' כמ"ש במ"א וכמו"כ
 מעשה המצות שפועלים בירור הנה"ב (ואפשר דהתורה היא בבחי' המשכה
 מלמעלמ"ט לברר כו' כנ"ל ומעהמ"צ הם המשכת אור להעלות הנה"ב עמ"ש
 בתו"א פ' מקץ ד"ה מי כה' אלקינו המגביהי לשבת ובהביאור) "ל שהוא ג"כ בבחי'
 שלום הנ"ל. והב' הוא הכירור שנעשה ע"י התפלה שהוא בחי' חרב של שלום
 כמ"ש בחרבי ובקשתי בצלותא ובכעותא, רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות כו'
 תחלה בפסוד"ז לזמר עריצים בבחי' חקיקה מבחוח, וכמו שעושיין כלי מחתיכת עץ
 גולמי צריך לחקוק אותה תחלה מבחוח שתהי' [ראוי] לתוך, ואח"כ חוקק בה את
 התוך, וכמו"כ תחלה צ"ל החקיקה מבחוח, והוא שיזוז ממקומו ויוצא ממעמדו
 ומצבו הראשון, והו"ע שכחי עמך ובית אביך והיינו שיוצא מהרגילות הגסיות
 בדרך כלל עדיין, וזהו ע"י רוממות אל בגרונום בהתבוננות בסידור שבחו של
 מקום עי"ז מתרומם האדם ומזדכך קצת, והוא שיוצא ממקומו הראשון. ואח"כ צ"ל
 החקיקה מבפנים לעשות בו תוך שיהי' כלי לאלקות, והו"ע ואהבת בכל לבבך
 בשני יצריך כו' והיינו בירור פרטי כפרטי כחות הנה"ב בשתים שלפני ע"י
 ההתבוננו' בשרשו ומקורו איך שהוא בטל ועי"ז פועל הביטול בנה"ב ג"כ. וע"י
 התעוררות רחמים בברכת אהבת עולם ואח"כ בק"ש בפסוק ראשון שמע ישראל
 כו' הוי' אחד בהתבוננות ביחוד אלקות איך שהוא לבדו הוא בבחי' אחדות גמורה
 לאחר שנברא העולם כמו קודם שנבה"ע דהעולמות בטלים במציאות כביטול
 אותיות הדיבור ומחשבה במקורן ושרשן (משום שאין שום צמצום והסתר כלל
 לגבי' משום שאין עצם מסתיר על עצם) אלא שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה
 בתחתונים והיינו שיהי' היחוד למטה, ולזאת הרי צריך לעשות היחוד בנפשו שלא
 יהי' בכחי' פירוד כ"א בטל ומיוחד כו'. והנה אמיתיות ההתבוננות הנ"ל מביאה
 לבחי' יחוד, והעבודה בכחי' יחוד הוא ע"י ההתבוננות בבשכמל"ן איך שהעיקר
 הוא האלקות המחי' ומהווה את העולמות וג"ז הוא בחי' הארה בעלמא כו' [לזאת]
 לא יחפץ בשום דבר מגשמי העולם ותענוגיו כ"א עיקר חפצו ורצונו יהי' באלקות.
 ומה גם בתומ"צ שע"ז ממשך ותופס בנפשו בחי' עצמות אוא"ס ב"ה כמ"ש הודו
 על ארץ ושמים וירם קרן לעמו בחי' המשכה עצמיות לבני עם קרובו שהם קרובים
 לש' הוי' ע"י תומ"צ כו' כמ"ש כ"ז במ"א באריכות. והעבודה הזאת היא בבחי' יגיעה
 ועמל ונקרא חרב של שלום בדרך מלחמה ללחום עם הנה"ב לשבור ישותו
 ולהכניעו לאכפי' לסט"א שיפעול בו בחי' הביטול שזהו"ע השלום הנ"ל. וע"י
 השלום בעצמו ממילא נעשה השלום והתאחדות עם זולתו (והעבודה באופן הב'
 היא עיקר עבודת הנשמות ובפרט בדורותינו אלה רובם ככולם. והעבודה באופן
 הא' לאו כל אדם זוכה לזה ובפרט עכשיו) וע"י האתכפיא יבוא לבחי' אתהפכא
 והיינו בהגלות נגלות בחי' מ"ה שבנפשו גילוי בחי' כחות עצמים שלמעלה
 משכל ומדות שמאירים בשכל ומדות ג"כ ואז העבודה בכחי' שלום בתכלית גם

כתפלה וכמו תפלה דשבת שהיא להתענג על הו"י למעלה מבחי' עבודה ובירור כידוע. וכמארז"ל במשנה פ"ו דשבת לא יצא איש לא בסייף לא בקשת כו' חמשה כלי זיין ללחום עם הנה"ב להכניעו כו' ובשבת א"צ לכ"ז וכמ"ש בדרוש מכ"ק אמרו"ר זצוקלה"ה נ"ע על משנה הנ"ל. וכמו"כ י"ל דמי שמגיע למדרג' הנ"ל גם התפלה דחול אצלו כמו תפלה דשבת וצדיק אוכל לשובע נפשו כו' ובעה"כ של סה"ד ערך שבת בש' הזהר דצדיק נקרא שבת ור"י קארי' ל"י שבת כו'.

ועפ"י הנ"ל [י"ל] כלי המחזיק ברכה היא בחי' יסוד דנוקבא (עמ"ש בעה"כ הנ"ל ובק"י ערך שלום דאשה נק' שלום וכמארז"ל השרוי בלא אשה שרוי בלא שלום וכמ"ש אתה שלום וביתך שלום) בחי' חותם שוקע זהו"ע ביטול והנחת עצמותו שלא להיות בחי' [יש כ"א] בטל רצונך כו' וכמ"ש מזה בלקו"ת שה"ש ד"ה שימני כחותם פ"ג. וזהו כלי ריקן מחזיק שיהי' כלי ריקן מהרצונות גופנים וטבעיים שלא יאמר זה אינני יכול [כך] אני רוצה וכך אין אני רוצה כו' כ"א להיות בטל רצונך כו' כמ"ש מזה באריכות בד"ה כי בועליך עושיך שנאמר אלול רל"ד וזהו כלי המחזיק ברכה כמ"ש במאו"א מע' ב' אות ל"ה ברכה מצד אימא עילאה בריכה העליונה ששם מימי החכ' נאספים לתוכה המברכת למע' בריכה התחתונה עכ"ל ובק"י כ' ברכות סוד תו"ב ושרש ההמשכה מכתר כו' וזהו שע"י בחי' חותם שוקע הו"ע הביטול שע"י נמשך מלמע' אור אין סוף בחי' בולט. [מבואר במקום אחר שזהו גילוי בחי' יהודא עילאה ד"ע ביחוד'ת, וכמאמר חננו מאתך חכמה בינה ודעת מאתך דוקא שיהי' למטה בבחי' יחוד'ת ג"כ הגילוי כמו למעל' בחי' יחוד'ע (וכמבואר במקום אחר [דכשמאיר] ביחוד'ת הגילוי דיהוה"ע הוא למעלה מבחי' יחוד'ע בעצם כו'). וזהו"ע תש"י ותש"ר תש"י בחי' חותם שוקע לך לאות ולא לאחרים לאות כו' ולכן הם על השמאל דמבחי' שמאל נמשך להיות בחי' היש ושיהי' ביטול היש וזהו שמאלו תחת ראשי בחי' המשכת המוחין דיהוד'ת כמ"ש במ"א. ותש"ר הוא בחי' חותם בולט וראו כל עמי הארץ כו' והיינו בחי' יחוד'ע שכולא קמי' כלא. אמנם תש"ר כולל ב' הבחי' יחוד'ע ויהוד'ת ולכך נאמר בתש"ר ולטוטפות בין עיניך פי' על דרך מש"כ לעשות הישר הוא שב' ההשגחות יהיו שוים שגם השגחת ד"ע וד"ת יחוד'ת ויהוד'ת ולעשות הישר הוא שב' ההשגחות יהיו שוים שגם ביחוד'ת יתגלה בביטול דכולא קמי' כלא כמו ביחוד'ע כו' כמ"ש בלקו"ת פ' ראה בד"ה כי תשמע בקול כו' וזהו ג"כ ולטוטפות בין עיניך חיבור ב' [ההשגחות] הנ"ל. אמנם צ"ל תש"י בחי' יחוד'ת חותם שוקע ואח"כ תש"ר בחי' חותם בולט שיאיר יחוד'ע ביחוד'ת ולכן אמרו"ל כ"ז שבין עיניך יהיו שנים שלא להניח תש"ר עד שיניח ש"י תחלה, כי [בלא] גילוי בחי' יחוד'ת תחלה אינו שורה ומתגלה בחי' יחוד'ע ולכן צ"ל תחלה תש"י יחוד'ת ואח"כ תש"ר גילוי יחוד'ע.

וזהו כלי המחזיק ברכה בחי' יסוד דנוקבא בחי' חותם שוקע וביטול המחזיק בחי' ברכה העליונה בחי' ד"ע כו' והיא גם היא כלי המחזיק ברכה בגשמיות

כפשוטי המתניתין ובשל"ה דרמ"ב ע"א כ' דמחלוקת א' דוחה מאה פרנסות, ובס' עיר גבורים פ' נשא בפסוק וישם לך שלום שע"י השלום נעשה השביעה בפרנסה ומזונות כמ"ש השם גבולך שלום חלב חיטים ישביעך. והענין הוא כמ"ש במ"א דפרנסה נמשך מבחי' היסודות דאו"א שמקבלים מב' מזלות דיגת"ד מזל עליון ומזל תחתון ונוצר ונקח שמאיר בהם בחי' דעת דעתיק כמ"ש במ"א באורך בענין הנותן שלג כצמר. ולפמ"ש בע"ח ד' שקלאוו שער הנקודים פ"ג דלעולם בחי' הדעת הוא מבחי' היסוד שבפרצוף העליון ממנו. ושם פ"ב שבכל האצי' בחי' חצי הת"ת ונה"י הן תמיד המאירים בעולם שלמטה כו' נה"י דא"ק לעתיק כו' אפשר י"ל דדעת דעתיק הוא מבחי' יסוד דא"ק וצ"ע. ועמ"ש שם פ"ב בהגהת יפה שעה. ועמ"ש בלקו"ת ד"ה למנצח על השמינית פ"ג. והמשכת פרנסה נמשך ע"י ביטול שיש בנש"י שעלו [במחן] בחי' חכ' וז"ש במד"ר תזריע פט"ו כיון ששמעו ישראל פ' נגעים נתייראו א"ל תתייראו אלו לאו"ה אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח כו' ולכאורה מה שייכים זל"ו. והענין דפרנסה נמשך ע"י יחוד חו"ב כנ"ל וכמשנת"ל בשם המא"א דברכה היא מבחי' בינה שמימי החכ' נאספים לתוכה ומברכת למל' כו' אמנם כשאור החכ' אינו מאיר בנינה זהו סיבת הנגעים מצד הסתלקות אור אבא וכמ"ש הענין באריכות בלקו"ת פ' תזריע ד"ה קא מפלגי ופ' מצורע בדי"ה זאת תהי' ולזאת או"ה שהם בבחי' הישות והגסות היפך בחי' החכ' מזה באים הנגעים, אבל נש"י שיש בהם בחי' הביטול בעצם כו' [אתם] המעט מכל העמים בבחי' המיעוט וביטול נעשה עי"ז יחוד חו"ב ונמשך הפרנסה וזהו אבל אתם מצד הביטול שבכם לאכול כו' וזהו ואכלת אתכן ע"י בירור דבחכ' איתברירו וזהו דשלום שהיא בחי' ההכנעה והביטול כנ"ל באורך היא כלי המחזיק ברכה, המשכת בחי' חו"ב עד שרש שרשו למעלה מעלה כנ"ל דמשם נמשך שפע מזון ופרנסה כו'.

זהו הדרך אשר הנחילנו אבותינו רבותינו הק' וצוקלה"ה נ"ע זי"ע את הדרך אשר נלך בה ונחי' חיי עולם חיי אלקי חיי ישראל כו'. ועתה אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר אוי פעולת דא"ח אוי פעולת אבותינו רבותינו הק' כמה יגיעות יגעו על אנ"ש ומסרו נפשם ממש עליהם יאמין לי כבודו אשר הנני מתבושש ויחד עם זה הנני מצטער מזה בדברי בזה. ובפרט באותן שלמדו הרבה דא"ח והרבה שמשו ת"ח ועתה יעשו כל יגיעות הנ"ל ח"ו ללא הועיל. בג' דברים אדם ניכר בכיסו כו' וכשבא לידי ניסיון בפרנסה וא"י לעמוד בזה ולהניח א"ע, כ"א לעמוד בתוקף על רצונו דוקא, ועוד ליקח לזה אמצעים נמוכים ולבלות הזמן בהבל וריק כו' אוי הוא כל העבודה אינני יודע מה מתפעל כ"כ ידידינו כו' מהעול שעשה כו' ומפליא ומגדיל הדבר מה כו' כשיפשפש במעשיו ימצא בעצמו ענינים כאלו כו' ובוודאי שפלוני עשה עול גדול והפריע חוק וצריך כו' אבל גם כו' לא יוכל להצדיק א"ע ועול עשה בהנהגתו עד עתה. ורק ההפרש הוא שהראשון נתגלה עונו כו' נתגלה קיצו שמתחרט על העבר אם הוא באמת או רק בחיצוניות מ"מ ה"ה עווב את דרכו ומקבל עליו הכל והאחרון לא נתגלה עונו כ"כ, אבל עומד הוא

הוספות

בתוקף ואין ניזון ממקומו ומאד יצווח לבי ע"ז כאשר הנני אוהב אמיתי לו וחשוב
הוא אצלי ואם הי' נותן כחותיו הנעלים בדרך הטוב והמועיל הי' לאות ולמופת
בפני הקמים כו' ובהמחלקות והנצחון הי"ה משפיל א"ע ונשפל שם.

השי"ת ירחם עליו ויתן לו דיעה ורוח אחרת והוא שיחזיק בדרך הטוב
והמועיל ולזאת באשר שנצטוינו בקש שלום ורדפיהו הנני מברך את כבודו כו'
ולא יחשוב כו' שיש לי בלבי איזה דבר על ידינו כו' כ"א מאהבה וידידות
דברתי כל הדברים הנ"ל והשי"ת יעזור שיהי' לפעולה טובה והי' זה' שלום לנו
ולכל ישראל יתרומם קרן ישראל מעלה מעלה בגו"ר בכה"פ.
ויקבל ישראל התוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וידידו דו"ש מלונ"ח תכה"י.

ליקוט שיחות, רשימות ומכתבים
מכ"ק ארמו"ר (מהררי"צ) נ"ע

— אודות שנת תרנ"ד * —

... די צעהן יאָהר' צווישן דעם זיידענס הסתלקות — י"ג תשרי תרמ"ג — ביז דעם טאָטענס נשיאות — ר"ה תרנ"ד — איז דער טאָטע געווען בגדר מתבודד, הגם ער פלעגט ריידען חסידות ברבים, און פון שנת תר"ן האָט ער אויך צוגענומען מענטשען אויף יחידות, אָבער דאָך איז ער געווען אפגעשלאָסען פאַר זיך, אין דעם משך פון די צעהן יאָר זיינען געווען זמנים שונים, ווי עס איז פאַרצייכענט אין אייניגע רשימות, אָבער די כללות פון די צעהן יאָר איז געווען אַ התבודדות דרך, טאָן מיט זיך און אין זיך.

פון ר"ה תרנ"ד הויבט זיך אָן אַ סדר חדש, עס הויבט זיך אָן דער דרך העבודה פון התגלות, וואָס האָט ביידע מעלות כּבֿיל, ניט איצטער איז די צייט צו דערציילען די פרטי אופני העבודה פון יענעם ר"ה ועשיית יוהכ"פּ וחגה"ס נאָר איינציגע זאָכען וועלכע זיינען נוגע צום ענין וועגען וועלכען מען רעדט איצטער.

דעם ערשטן טאָג סוכות איז געווען אַ מאמר אויפ'ן פסוק ושאתם מים בששון. דעם מאמר האָט דער טאָטע געזאָגט אחר מנחה און ער האָט געדויערט אַ שעה ארוכה. צום טיש —

תרנ"ד. התחל מערבית ליל ר"ה תרנ"ד קבע מקום תפלתו בביהכ"נ במקום שהתפלל כ"ק אביו אדמ"ר מהר"ש — עד אז התפלל במקומו המיוחד לו בביהכנ"ס עוד בחיי אביו. בכלל בשנה זו קבל עליו עול הנשיאות לכל הפרטים, כמו יחידות בקביעות, מענה על שאלות עצות הבאות בכתב, נתינת מאמרי דא"ח שאומרים — להעתיק ועוד.

יום ג' פ' חוקת בא לחרקוב לשאול בעצת הרופאים, והתעכב שם כעשרה ימים. מחרקוב נסע לאדעס על משך ד"ה שבועות לרחוץ בהלימאן.

ע"פ בקשות אנ"ש וחסידים אשר בגליל הוזא עושה מסעו מעיר אדעס דרך ניקולאיעב להמושבה ראמאָנאָוקע ושוהה שם כשבוע ימים, כי לשם נאספו מכל הסביבה לקבל פניו ולשמוע ממנו דא"ח. מראמאָנאָוקע נוסע לקרעמענצוג ומתעכב שם כשבוע ע"פ בקשת החסידים ואנ"ש. מקרעמענצוג נסע — דרך חרקוב — לליובאוויטש ובא לשם ש"פ תצא.

בשנה זו ה' מאמר דא"ח כמעט בכל שבת עד חודש תמוז'.

* * *

(*) ההערות הבאות בחזאי ריבוע ניתוספו ע"י המו"ל.

... בשנת תרנ"ד היתה התועדות
אצל אאמור"ר נ"ע במוצאי יוה"כ"פ ואמר
אז מארגען איז דער ערשטער טריט
דארף זיך מיט מסי"ג אין פנימיות,
עס גייט דאך צו די עבודה פון מקיפים
(סוכות).

אז זכיתי לשמוע פעם ראשון הטעם
מפני מה אומרים בנעילה פ"א שמע
ישראל וג"פ בשכמל"ו, וז"פ ה' הוא
האלקים. כי שמע ישראל הוא יח"ע
— דעת עליון, דא קען מען זיך ניט
פארגינגען מאריך צו זיך נאך אחת
בשנה, וברוך שם הוא דעת תחתון, זה
צריך להביא ארצפטרעגן בג' מחוץ
חב"ד, און ה' הוא האלקים דאס דארף
זיך בכל הכחות, אז מען טוט א טריט
מיט דעם רעכטן פוס דארף מען
דעהערן אז ה' הוא האלקים, און אז
מען טוט א טריט מיט דעם לינקן
פוס דארפמען דעהערן ווי אלקים איז
הוי'. והי' אז ר' יקותיאל דאקשיצער
ושאל אם והו"ע מה שאלקים הוא למע'
משם הוי' ומשפיע בשם הוי', ושהה
זמן מה ואמר לו, יע, איבערמאכן פון
לינקס אויף רעכטס הו"ע מה שאלקים
הוא למע' משם הוי'.

אז עדיין לא הבנתי כלל השאלה,
רק המלמד שלמדתי אצלו במשך הזמן
הסביר לי, כי כך הי' מתנגד המיד
אשר כל דבר שלא הבנתי במשך הזמן,
פלעגט ער מיר דאס אריינלייגן אין די

צו סעודת יום-טוב — זיינען געקומען
— לבד בני המשפחה — עטלעכע
אורחים געקומענע, און עס האָט זיך
אָנגעהויבען אַ חסידישער פּאַרבריינגען
ביו טאָג, און אזוי האָט מען עטליכע
מאָל פּאַרבראַכט אין די געכט פון
חזקת"מ, געפּראָוועט שמחת-בית
השואבה.

שמע"צ איז געווען אַ מאמר תורה
צוה, און מען האָט די גאַנצע נאַכט
פּאַרבראַכט, ער האָט יעמאַלט גערעדט
דעם הפרש פון תשובה הבאה
ממירות, צו תשובה הבאה משמחה.
אומבעשרייבליך איז געווען דער סדר
פון סעודת שמחת ווען ער האָט
גערעדט דעם מאמר הידוע אין ערוך,
און דער פּאַרבריינגען האָט געדויערט
פון דריי בייטאָג ביו האַלבע נאַכט
מוצאי יו"ט.

דער יאָר תרנ"ד איז אַ חוץ דעם
וואָס פון שבת בראשית ביו תמו' ¹
איז יעדן שבת געווען אַ מאמר, און
רובם האָט מען אַרויסגעגעבען בכתב,
איז אַ חוץ דעם איז דער יאָר תרנ"ד
געווען איינער פון די גליקליכסטע
יאָרען איז עבודת החסידות. עס זיינען
געווען אַ סך יושבים וועלכע האָבען
זיך עוסק געווען בלמוד החסידות
ועבודה שבלב, און ביי מיר בפרט
איז דער יאָר תרנ"ד דער ערשטער יאָר
פון חיות פנימי.

(3) דערנאָך איז דער טאָטע געפּאָרן אויף
א קורארט אין לימען געבען אַדעס נראה
"חונך לער" ע' 12.

(4) משיחת הגה"פ תרצ"ד סל"ו, נוספה
בלקו"ד כך א קמ"א.

לעבער אַרײַן. ואמר, ווען איך דערמאָן אים זאָג איך נשמתו עדין.

צווישן די ענינים וואָס הוד כ"ק אבינו רבינו הזקן האָט מקבל געווען מהוד כ"ק רבו מורנו המגיד ממעז' ריטש, בשם רבו מורנו הבעש"ט וואָס ער האָט מקבל געווען פון דעם בעל ח"י — ח"י יחידה — איז דאָ דער פּאָלגענדער ענין וועלכער איז מדויק ניט נאָר בסגנונו נאָר אויך בדיוק אותיותיו.

ערב חג הסוכות תרנ"ג, דעם ערשטן חוב סוכות אין אַלע עניני החג ווי אַ גדול, זאָגט מיר הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק:

* * *

בראשית ברא אלקים, בראשית איז ענינו ב' ראשית, עס זיינען פאַראַן צוויי ראשית'ן, ראשית פון בריאת העולם, דער וועלטלעכער ראשית און דער תורה ראשית. בראשית ברא אלקים, די ב' ראשית'ן זיינען בכדי עס זאָל זיין ברא' אלקים מען זאָל מגלה זיין די אמיתית הכוונה פון דעם שם אלקים. ספירת הכתר איז ראשית און ספירת החכמה איז ראשית. דער ראשית פון ספירת הכתר איז העלם, דער ראשית פון ספירת החכמה איז גילוי, ראשית חכמה יראת ה', דער אור וחיות פון חכמה וואָס איז מאיר אין שבת בראשית ווערט נמשך על כללות השנה, וואָס אַלע טעג פון שנה, הן די ימי החול שבת ומועדים הכלליים, הן די מועדים הפרטים פון יעדער יחיד, יום הכניסה לחדר, יום הבר מצוה און אַנדערע ימי חיי האדם ומאורעותיו זיינען זיי אַלע מקבל פון דעם שבת בראשית.¹⁰

* * *

על מאדו"ל ע"פ ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון לחשבון עונות, וביאר המאמר עפ"י הגמרא יומא שע"י תשובה מיראה זדונות נעשים כשגגות, וע"י תשובה מאהבה, זדונות

... בשנת רנ"ד שאל הרבי — דער טאָטע — מהרשב"ץ אימא מהני מילי מעליתא ואמר הרשב"ץ כי בשנת תרי"ט בהסוכה של הצ"צ היו ג' אברכים מאחורי הדלת של הסוכה והוא ה"י אחד מהם, ושמעו כי מדברים אודות תלמידי הרה"מ וכשהגיעו להרה"צ מבארדיטשוב אמר: „אונזער מחותן“, וסיפר הרב"ש שהבארדיטשוב'ער אמר

(7) הוא אחי השילוני, ראה שיחת ש"ק פנחס הישית (ס' השיחות ע" קנט).

(8) מל' שמא הבריא — ניקב ויצא לחוץ (חולין מג, ב).

(9) הכתר . . . החכמה איז ראשית: ראה תורת חיים בתחלתו.

(10) [משיחת י"ד תשרי הש"ת, נדפסה בסה"מ ה'תשי"א ע' 59.

(5) משיחת מוצאי יוהכ"פ תרצ"ט, בלתי מוגה.

(6) ואוצ"ל: תרנ"ה, וכ"ה בספר התולדות אדמו"ר מוהר"צ ח"ב ע' 19.]

נעשים כזכיות, והנה בריה ויהכ"פ ידוע שעבודה הוא ביראה, וע"כ הזדונות נעשים רק כשגגות, ואינם נחשבים למצות, אבל בחג הסוכות התשובה היא מאהבה שזדונות נעשים כזכיות, זהו ראשון לחשבון עוונות שהעוונות נחשבים לזכיות, ואמר אדמ"ר הצ"צ אז דער זידע איז מבאר אז דאס איז די ד' ימים בין יהכ"פ לסוכות נגד ד' אותיות הוי' שהוא שם הוי' שלמעלה מסדר השתלשלות.

מיר האט מען געגעבן א כח צו הערן דברי הרב. אז איך האב געהערט א מאמר פון טאטן, האב איך געהערט די רייד פון טאטן, פון זידן, פון עלטער זידן, פון רבי'ן, פון מעזריט' שער מגיד און פון בעש"ט, וואס ער האט מקבל געווען פון אחי השילוני."

יעמאלט אין סוכה האט דער רבי — דער טאטע — געזאגט, בא אונז איז אויך פאראן די אושפיון דער בעש"ט און דער מגיד וכו' דאס הייסט ביום הראשון אברהם וכל אשר עמו והבעש"ט. וכן ביום השני יצחק וכו' והרה"מ וכו'."

מוצאי ש"ק וירא, י"ח אור לי"ט מ"ח, תרנ"ד, ליובאוויטש. שעה חצי השני' אחר הצות.

... תרנ"ד איז געווען א יאהר פון גרויסע גילויים. הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק האט יענעם שמח"ת געזאגט בעת'ן פארבריינגען:

תמול קודם קבלת שבת בשעה הששית אמר כ"ק אאמ"ר מאמר, יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב.

הערט רייד, וואס איך האב געהערט אין גן עדן.

המאמר הוא חלק מהמאמר לך לך, שאמר כ"ק אאמ"ר בשבת פ' לך.

הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק האט דאן ארומגערעדט דעם סדר פון גן עדן התחתון און גן עדן העליון.

בסעודת הלילה סיפר מורי הרשב"ץ אשר לפני ארבעים שנה בשבת זו, וירא תרי"ד, אמר כ"ק אאמ"ר צמח צדק מאמר, יפה שעה אחת, וכ"ק

הוד כ"ק אאמ"ר האט געהאט א זעלטענעם כח הציור, אין יעדע זאך האט ער מבאר ומסביר געווען אז

(12) משיחת ליל שמח"ת השי"ת, נדפסה בטה"מ ה'תשי"א ע' 194.

(11) משיחת ליל א' דתה"ט תרצ"ה, בלתי מוגה.

בעת שנולדה בת לדודתי מ' דבורה לאה, וסיפר ג' מעשיות.

אאמ"ר אמר אשר במאמר ההוא נתבאר עוד הרבה ענינים, ובתוכם גם ההפרש בין משל לחידה.

א. כי כ"ק אביו — אאמ"ר — אמר אז להבע"ב החסיד ליב פאזין מוויטעבסק, צי אז מי איז א איד א בעל הבית מיט אן עין הרע א גרויסן הויף אין א שטאדט איז מען פטור פון עבודה, דער עלטער זיידע" וויהל אז אויך בעלי בתים זאהלן פיהלן אז אין עוד מלבדו, דורך השגת השכל.

בהשכמה בשעה החמישית, בא דודי רמ"מ ור' שלמה מענדיל מענדעלסאן, וכ"ק אאמ"ר למד אתם שתי שעות כמו בשבתות הקודמות, הלימוד הוא בסי' שערי אורה.

ב. כי"ק אביו — אאמ"ר — אמר, א מחשבה זכה דערלאנגט אין עולם המחשבה, אז מי טראכט אין א מחשבה איבער א צדיק וואס איז אין עולם האמת, איז די מחשבה ווערט נודך אין עולם המחשבה, און ווערט נדבק אין די דפנות פון דעם היכל הצדיק. און נאכדעם איז די הארת גשמת הצדיק מתעבר אין דעם בעל מחשבה זכה, און דאס גיט אים א סיוע אין רוחניות און אין גשמיות.

בשבת זו מתפללים בהשכמה, כי היום קצר והמלאכה מרובה, דודתי מרת חי' מושקא תי' ילדה בת ובעת תפלת שחרית יקראו לה שם, ויהי' קידושא רבא.

הקידושא רבא הי' בבית כבוד אמי זקנתי הרבנית מרת רבקה, בשמחה רבא, וראה זה פלא, אשר גם כ"ק אאמ"ר גמר תפלתו עם הציבור בשעה חצי השתים עשרה, ותפלת מוסף לפני התיבה התפלל ר' ליב באשעס המקצר, ולא ר' יצחק גרשון המאריך.

ג. כי"ק אביו — אאמ"ר — אמר, דאס וואס דער עלטער זיידע זאגט אין פרק ג' א"ב אילו נתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות ורוחניות שבכל נברא השופע בו ממוצא פי' תוי' ורוח פי', לא הי' גשמיות הנברא וחומר וממשו נראה כלל לעינינו, כי הוא בטל במציאות ממש, לגבי החיות והרוחניות שבו, איז די כוונה אין די ווערטער, אילו נתנה רשות לעין לראות, אז די אויג זאל זעהען אהן עבודה, אט

בעת הקידוש אמר כבוד דודי הרז"א מאמר ע"פ כי אל דעות ה', וביאר בהסבר רב בההפרש שבין כח החכמה כח הבינה וכח הדעת, אחרי כן אמר כ"ק אאמ"ר מאמר, אז תשמח בתולה במחול, המשל מהבעש"ט בשווינדל-טרעפ, בענין העלי' מדרגא לדרגא בדרך קירוב וריחוק.

(13) אדמ"ר הוקן.

(14) בשער היחוד והאמונה.

כ"ק אאמ"ר סיפר, כי מאמר זה אמר כ"ק אביו אאמ"ר בשנת תרל"ט,

הוספות

ואורחים ר' אשר שו"ב מניקאלאיב, ור' ברוך שלום הכהן מרודגיא, וחזרו הדבורים שדיבר כ"ק אאמ"ר בעת הסעודה, גם אני הזכרתי כמה דברים ומחר אי"ה אכתבם בספרי.

על פי ציווי מורי הרשב"ץ חזרתי המאמר יפה שעה אחת, השומעים גשתוממו מזה שחזרתי בטוב ובדיוק וספרתי להם, כי כ"ק אאמ"ר נתן לי הכתב ולמדתי כמה פעמים, עד שירדעתי היטב.

א' חיי, י"ט מ"ח תרנ"ד, ליובאוויטש, שעה האחת עשרה לילה.

בשעה החמישית בא המשרת ר' מנחם מענדל קנטר ויאמר לי, כי כ"ק אאמ"ר קראני שאבוא אליו, ואני באמצע הלימוד עם מורי הרשב"ץ.

ברשות מורי הפסקתי מלימודי והלכתי לכ"ק אאמ"ר.

כשבאתי לכ"ק אאמ"ר עמד שם המשרת ר' פנחס ליב וכ"ק אאמ"ר אומר לו כי בלילה זו לא יקבל את האורחים ליחידות, כשהלך רפ"ל אמר לי כ"ק אאמ"ר לך אל מורך הרשב"ץ ותבקשהו כי יתן לך רשות לבלי ללמוד ערב זה, כי דרוש אתה לי, ואם יתן לך רשות תבוא אלי.

כשבאתי למורי הרשב"ץ ומסרתי לו דברי כ"ק אאמ"ר, שאלני לאיזה צורך הוא, ועניתי כי לא אדע, ונתן לי רשות המבוקש.

כשבאתי לכ"ק אאמ"ר ציוה לי לסגור את הדלת, ואמר לי הנה חפצי לדבר אתך ולספר לך איזה ענין אבל

אזוי ווי די אויג זעהט אלע ענינים, אבער דורך עבודה קאן יעדערער זעהן אין א ראי' מוחשית געטליכקייט ממש. אחר שסיפר כ"ק אאמ"ר הג' מעשיות מהרו להתפלל מנחה וליטול הידים לסעודת שבת קדש, כי נשארן רק רגעים אחדים עד שקיעת החמה.

כ"ק אאמ"ר מדבר אודות כ"ק אביו — אאמ"ר — דער מאמר העולם איז — אומר כ"ק אאמ"ר — ברא כרעא דאבוה, אבער באמת איז דער לשון אין גמרא יורש כרעי' דאבוה.

עס איז קיין נפקא מיני' ניט צי ברא צי ברתא, עס איז אמאל דא וואס בא דעמ'ס ברתא, איז מער ווי א אנדערעני'ס ברא, בא דעם אלטן רבי'ן איז געווען א טאכטער פריידקע, פלעגט דער רבי פאר איהר זאגן חסידות, ווי די מעשה הידועה מיט דעם וואס דער מיטעלער רבי האט איר געוין א ברעג פון דעם גארטיל.

און דאס איז דער דיוק פון דעם מאמר הגמרא וואס זאגט, יורש כרעא דאבוה, און ניט ווי דער מאמר העולם, ברא כרעי' דאבוה, נאר אין ירושה איז אויך פראן חילוקים, וואס כשם ווי עס איז דא חילוקים אין ירושה גשמיות, איז פראן חילוקים אין ירושה רוחניות, אבער בכללות איז דאס אלץ מער ניט ווי כרעי' דאבוה.

וביאר כ"ק אאמ"ר כל זה בהסבר גדול על דרך המבואר בע"ה, דהמדרי' התחתונה מלבשת רק הו"ת של המדריגה שלמעלה ממנה, ולא הגי'.

בשעה התשיעית, אחר שגמר מורי הרשב"ץ לימודו עמי, באו החסידים

... בשיחה ארוכה — י' כסלו
 תרנ"ד — תאיל הוד כ"ק אאמ"ר
 הרה"ק לספר את אשר אמר לו הוד
 כ"ק אביו אאמ"ר הרה"ק מהר"ש
 זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שנכנס אליו
 ליחידות — ה' כסלו תרל"ו — על
 דבר מאמר רבינו הזקן שקבל מאת
 הוד כ"ק דודו זקנו הרה"ק ר' חיים
 אברהם ג"ע

מורי — אמר רבינו הזקן — הרב
 המגיד ממעזריטש אמר לי בשם זקני
 — כידוע אשר הוד כ"ק רבינו הזקן
 ה' מעריץ ומקדיש את התיחסותו
 לרבינו הבעש"ט ג"ע והי' מכנהו בשם
 זידע ומסר גפשו הק' על זה.

האדם באשר הוא בחיר הנבראים
 ותכלית מעלת הבריאה, כאמור אדם
 אתם וארז"ל אתם קרויים אדם, כלומר
 מעלת האדם הוא שכולל את הבריאה
 כולה, ברכי גפשי כו' לבשת ממלא
 כולהו עלמין, עוטה אור כו' כיריעה,
 טובב כולהו עלמין, ומברכים להתעטף
 בציצית, הכוונה אשר כוונת עיגול
 הגדול שלפני הקו תושלם ע"י
 הציצית שהן ל"ב חוטין הנמשכים
 ע"י חכ' דאצילות בד' עולמות אבי"ע,
 מה יקר חסדך כו', יחסיון, אצילות,
 ירוין מדשן ביתך כו' תשקם, בריאה,
 כי עמך כו' גראה אור, יצירה, משוך
 חסדך כו' לישרי לב עשי', וגדלו.
 מעלת ישרי לב שהם אנשים פשוטים
 המתנהגים בדרכי החסידות לראות
 מעלתם של ישראל על בעלי השכלה
 שהם רק ידעוך בהשכלה ולא בהרגש.

בתנאי אשר לא תספר דבר, ויהי הדבר
 רק לך לבדך.

מחר — אומר לי כ"ק אאמ"ר —
 הוא היום אשר בו נולדתי בשנת תרכ"א
 ביום ב' פרשה חיי, בשעה התשיעית
 בקר, ומחר בקר, ימלאו לי שלשים
 ושלוש שנים, ואומר לך מאמר חסידות.

אנכי שמחתי במאד, ומרוב שמחה
 הארכתי בדברי ברכה, ולא יכולתי
 להתאפק ונשקתי ידי כ"ק אאמ"ר.

כ"ק אאמ"ר אמר מאמר חסידות,
 מתחיל גל עיני ואביטה נפלאות
 מתורתך, עדיין איני יודע אותו בטוב,
 וכ"ק אאמ"ר הבטיח לי אשר מחר
 אי"ה, הגה בשעה הפנוי שלי —
 בשעה השלישית — יאמר לפני המאמר
 עוד הפעם, ובערב בשעה התשיעית
 אחר הלימוד עוד פעם, וכה יאמר כמה
 פעמים עד אשר אהי' בקי בו, ואז אי"ה
 אכתבו בספרי.

כ"ק אאמ"ר אמר לי ג' ענינים, ועל
 כל ענין סיפר מעשה, א. בדבר לימוד
 ספר שערי תשובה לרבינו יונה, ב.
 פעם בשני שבועות להיות ער כל
 הלילה דיום ה', ופעם בשני שבועות
 להיות ער כל הלילה דמוצאי ש"ק.
 בהלילות שהנני ער יש לי הרשות
 לעסוק שלישי מהזמן בכתובה, ג. ללמוד
 חומש עם פרש"י ואור החיים.

כעת שעה ראשונה אחר חצות לילה,
 ומורי הרשב"ץ גער בי שאלך לשכוב
 לנוח והסיפורים אכתוב בימים הבאים."

* * *

תחלה בההפרש שבין משפיע ומקבל, שזה שבמשפיע ראשון הוא במקבל אחרון, [והולדת] השכל במשפיע מתחלת מהנקודה, בראשונה — נקודת השכל ואח"כ באה ההשגה בהתפשטות והתרחבות בעומק ורוחב, כמו שהמשפיע בעצמו מבין נקודת השכל הלזו, ואח"כ כשבא להשפיע שכל זה עצמו אל המקבל, הוא מעשיר את הנקודה בהסברים ומשלים בהצעות דברים, ורק אז יכול להתחיל להשפיע אל המקבל וההתחלה היא מהמשלים והצעות דברים שזה בא ראשון אל המקבל, ורק אחרי כן הוא בא אל הנקודה, וזהו סוף מעשה עלה במחשבה תחלה."

* * *

... בשנת רנ"ד היו בליובאוויטש איזה אברכים שהיו משכילים (בחקירות) ושאלו את אאמור"ר למה המה ההידורים והזהירות יתירות שלו, ובפרט אשר לא יאונה לצדיק כו' לא השיב להם מאומה, ובצאתו אמר אלי כי לא יאונה הוא בענין של איסור בפועל ולא בענין של הידורים, ואמר כי שאלה כזאת היא שאלה מקליפה דאצילות."

* * *

... הוד כ"ק רבינו הזקן, הוד כ"ק

17 ממכתב ב' אייר, תרצ"א. נדפס ב-אגרות קודש ארומ"ר מוהרי"צ נ"ע" (ח"ב) ע' שמב.

18 משיחת ליל שש"פ תרצ"ו, בלתי מוגה.

בכדי מען זאל פארשטיין דעם תוכן פנימי פון דעם וואָרט און דערהערן ענינו ופעולתו בעבודה, וואָס אין מעלה ומדריגת נשמה זיינען פאָראַן הלוקי מדריגות, לבד חילוקי דרגות. הנשמה אין אירע זעלבסט מדריגות פון שכל ומדות און ג' לבושי הנפש, עס איז פאָראַן אַ חילוק עצמי צווישן נשמות עצמיות און נשמות מתפשטות, הגם אלע נשמות זיינען מקושרות דורך מדריגת יחידה אין עצמות אין סוף, בכל זה זיינען פאָראַן חילוקי דרגות אין דעם אופן ההתקשרות דאָס הייסט אין דעם דערהער פון דער נשמה, עס זיינען פאָראַן דרגות און מדריגות נשמה אפילו אין נשמות דבי"ע וואָס בהעלם — בקירוב אל הגילוי — איז נרגש ומאיר עצמות א"ס, און עס זיינען פאָראַן אַ זעלכע נשמות וואָס אין זיי איז דער דערהער אַ מוסתר ונעלמדיקער.

דער רבי — אמר הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק — איז געווען אַ עצמי, אַ עצמי איז הן אין קבלה און אין השפעה אַ עצמי, אַז מען איז זיך מתדבק אין אַ עצמי און מען חורט איבער אַ וואָרט פון אַ עצמי איז דער וואָרט באַלעבט — מיט אַ חיות פנימי — אַט דעם וואָס רעט און אַט דעם וואָס הערט."

* * *

... המאמר והאבן הזאת, נאמר בשנת תרנ"ד, ולא נגמר בכתב, ושם מדובר בענין סוף מעשה עלה במחשבה

16 ממכתב ט' טבת, תשי"ח.

ששה ושבעה אינזן. מדות לעצמן זיינען
חמשה. אָבער די כוונה איז דאָך
להמשיך איז דאָס איז די מדה
הששית. עס דאַרף דאָך אָבער זיין
אַ מקבל, אַ מקום וואו להמשיך, און
דאָס איז די ספּי' השביעית.

ענין ספירת העומר איז המשכת
מוחין אין מדות, אויף לברר זיין די
מדות דתהו. מדות דתהו איז יעדע
ספירה בפ"ע, שאין נותנים מקום זה
לזה. מדת הגדולה איז בבחי' אין גבול,
אויף צו משפיע זיין בין לראוי בין
לשאינו ראוי כל כך, ווי מיר געפינען
ביי אברהם אבינו ע"ה אַז ער האָט
זיך מצטער געווען אויף העדר
ההשפעה. די צווייטע מדה איז גבורה,
צמצום בלי גבול, אַז גם שמים לא
זכו בעיניו, במלאכיו ישים תהלה,
אָבער באמת דאַרף זיין די התכללות
און דאָס איז דער בירור פון תיקון,
אַז יעדע ספּי' איז נותנת מקום צו די
ספירה האחרת, וואָס יעדע ספירה
איז כלולה מעשר, וואָס אפילו כשהן
לעצמן זיינען זיי בהתכללות.

די הסתלקות הרשב"י איז געווען
בספּי' הוד שבהוד. עס שטייט יודע
ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהי',
זאָגט אויף דעם דער אבן עזרא, אַז
דאָס איז ע"ד ווי את מספר ימיו
אמלא. אין מדרש שטייט כשם שהם
תמימים כך שנותיהם תמימים. ונחלתם
לעולם תהי' דורך זייער עבודה איז די
התכללות המדות און זיי זיינען ממשיך
גילויים אין עולם אויף צו מאַכן דעם
עולם אַ כלי, וואָס דער גילוי דערפון
וועט זיין לעתיד כמ"ש ונגלה כבוד
הוי' וראו כל בשר, אַז דער בשר
הגשמי וועט זען און מען וועט זען

אדמו"ר הרה"ק האמצעי, הוד כ"ק
אאמו"ר הרה"ק צמח צדק, הוד כ"ק
אאמו"ר הרה"ק מוהר"ש און הוד כ"ק
אאמו"ר הרה"ק פלעגן ל"ג בעומר
פאַרען אין פעלד. אין יאָר תרנ"ד וואָס
די קביעות ל"ג בעומר איז געווען
אָזוי ווי היי"יאָר בין איך געפאַרן
מיט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק אין
פעלד. הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האָט
דאָן אָפּגעדאַווענט אַרום צען אין דער
פרי און האָט געזאָגט אַ מאמר און
נאָך האָלב צוועלף זיינען מיר אַרויס-
געפאַרן און קיינער האָט ניט געוואוסט
דערפון. מיר זיינען דאָן געפאַרן צו
ר' זלמן שצערבינער " און דאַרטן
איז געווען גילויים. יענעם יאָר האָט
הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאָגט דעם
מאמר בחד קטירא אַתקטרנא און 24
יאָר שפּעטער אין יאָר תרע"ח האָט
הוד כ"ק אאמו"ר געזאָגט נאָך אַמאַל
דעם זעלבן מאמר און אָנגעפאַנגען
להבין ענין הילולא דרשב"י.

דער תוכן המאמר ד"ה בחד קטירא
אַתקטרנא: עס איז ידוע¹⁹ אַז ביום
ההסתלקות איז די המשכה כללית
והעלאה כללית פון דער עבודה במשך
ימי חייו בעלמא דין. בכלל איז דער
ענין העבודה, די המשכת המוחין
בהמדות והעלאת המדות והתכללותן
במוחין. דערפאַר איז די הסתלקות
פון רשב"י געווען אין טאָג פון ספּי'
הוד שבהוד, וזיל עיקר המדות איז
חמשה. אין זהר שטייט " חמשה אינזן

(19) זע שיחת תהי"ט תרצ"ד אות ו'א"ו
[נדוסה בלקי"ד כרך א' ק"ה ב].

(20) זע אויך קונטרס ל"ג בעומר תש"ה.

(21) ח"ג דרצ"ד ע"א.

יענער איז אַ חכם. ד. ה. אַ חכם איז דער וועלכער געפינט ביי יעדער מענשען אַ דבר טוב וואָס צו לערנען זיך פון איהם.

די מעלה פון עוה"ו הגשמי, אַז נאָר השי"ת אַליין קען מאַכן אַזאָ עולם".

• • •

לענען איז שכל. שכל איז מתינות. איש איז מדות. אָבער מדות וואָס על פי שכל. מדות טבעים זיינען אש-ברען — פייער — אָבער איש איז אש י. ד. ה. אַזאָ אש וואָס אין איהם איז דאָ יו"ד, דאָס הייסט חכמה ושכל.

... זומער תרנ"ד ווען דער טאטע איז געפאָהרען אויף קוראַציע אויף דעם לימאָן "האַט ער מיך מיט" גענומען בעגלייטען איהם ביז דער סטאַנציע סמאַלענסק. אין סמאַלענסק האָט מען געדאַרפט וואַרטן עטליכע שעה אויף דעם צוג אַריאַל-אַדעססא. און עס איז געווען בסוד, קיינער אין סמאַלענסק האָט ניט געוואוסט אַז דער טאטע פאָהרט דורך.

אַט דער יתרון המעלה פון איש איז נאָר לגבי המלאכים וואָס זיינען אש, און נשמות זיינען איש, אָבער באמת איז די מעלה אמיתית פון נשמות, אדם און ניט איש.

פאָהרענדיג אין וואַגאָן מרודני" לַסמאַלענסק האָט פאָר מיר דער טאטע געזאָגט אַ מאמר קצר בן ג' שנים "הכיר אברהם את בוראו."

משה רבינו'ס מעלה גדולה איז געווען מדרגת איש. והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה, לכאורה איז דאָך ניט מובן, אדם איז תואר השכלי, איש איז תואר המדות, איז דאָך די דרגא פון אדם מעהרער מעלה ווי די דרגא פון איש.

און בעת ער האָט געדאַרפט אָפּפאָהרען מיט דער צוג קיין אַריאַל האָט ער מיר געזאָגט:

די תוה"ק לויבט משרע"ה, בכל ביתי נאמן הוא" כבן בית (ראב"ע), פה אל פה אדבר — בלא אמצעי (ראב"ע) און ביי איהם שטייט דער תואר איש און ניט אדם.

איוהו חכם הלומד מכל אדם. אויף זיין אַ לומד דאַרף מען קיין חכם ניט זיין. ווייל למוד איז די מדרגה עצמית פון אדם. אַ אדם לערנט, דער וואָס לענט ניט איז קיין אדם ניט. נאָר דער וועלכער איז אַ לומד מכל אדם

חסידות גיט דאָס צו פאַרשטיין. אדם איז שכל. שכל איז אַ מעלה. אָבער ניט קיין שלמות. איש איז מדות, מדות טובות זיינען אַ שלמות. נאָך אַט די אַלע הפלאות וואָס השי"ת זאָגט אויף מרע"ה במעלת אדם אַז ער איז אַ בן בית ביי הקב"ה. משה איז חכמה דאצילות, פה אל פה אדבר בו, אַן אמצעים, ווייל חכמה איז בטול

(22) [משיחת ליג בעומר תשי"ד, נדפסה בסה"ש תשי"ד 119].

(23) מקום מרפא סמוך לאדעססא. מקום שפך נער דניעסטר ביים השחור.

(24) שם תחנת הפלואות וואָס היותר קרובה לליובאוויטש. מליובאוויטש לתחנה זו (לערך י"ב קילומטר) היו נוסעים בעגלות.

בשנת תרנ"ד אמר כ"ק אדמו"ר נ"ע
 אַז דאָס יאָהר דאַרף מען נעמען ברעש.
 ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהשנה
 ההיא הי' טובה הן בגשמיות והן
 ברוחניות. בגשמיות היו הרבה אברכים
 שנושעו בשנה ההיא. וברוחני' שהי'
 בכלל שנת חסידות."

ווי דער רבי זאגט אין תניא במעלת
 מדרגת ספירת החכמה. איז די גרעסטע
 דרגא איז וואָס ער איז איש. די
 גרויסע טיפע חכמה קומט בשלמות
 המדות לפי ערך דער דרגא פון דער
 חכמה."

• • •

(26) משיחת יום שמחית תרצ"ט. בלתי
 מוגהן.

(25) [משיחת ליל כ' כסלו תרצ"ד. נדפסה
 בלקו"ד כרך א' קט, א.]

הוספה ד

הקדמה — להוצאה הראשונה — לר"ה החדש הזה תרנ"ד

ב"ה.

עפ"י בקשת רבים הננו מו"ל בזה מאמר ד"ה החדש הזה לכם אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, והוא מש"פ בא רנ"ד.

* * *

המאמר שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לאמרו בעת ההתועדות דש"פ ויק"פ, פרשת החדש, מבה"ח ניסן השתא — הוא מאמר הנ"ל (עם שינויים).

* * *

לתועלת הלומדים הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א א) לחלק המאמר לפרקים. ב) להוסיף איזה הערות ומ"מ הבאים בשולי הגליון.

מערכת „אוצר החסידים”

בי ניסן, ה'תשכ"ג, ברוקלין, נ. י.
שנת המאה וחמישים להסתלקות רבנו הזקן

הקדמה מכ"ק אדמו"ר שליט"א להוצאה הראשונה — לר"ה ויבא משה תרנ"ד

ב"ה.

בזה הננו מו"ל מאמר מכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ד"ה ויבא משה בתוך הענן — ש"פ משפטים, תרנ"ד.

* * *

המאמר שנאמר בש"פ משפטים, ש"ק מברכים חדש אדר ראשון שנה זו, הוא המאמר ויבא משה בתוך הענן תרנ"ד הנדפס בזה — עם איזה שינויים והוספות.

* * *

כמו בשאר הוצאותינו, באו גם כאן, בשולי הגליון, איזה מ"מ והערות מהמו"ל.

מנחם שניאורסאהן

פורים קטן, אדר ראשון, ה'תשי"ו, ברוקלין, נ. י.

שעא

מפתח ענינים *

ע"י

כ"ק ארמו"ר שליט"א

אספה"מ אספשא"מ : וישם את הכיור
(למע' בעבודה. כיור).

ב

בטול : ואברהם זקן (דתורה, דתפלה
ואהבה).

בינה : ובבואה (עלמא דחירו. עלי
וירידה בב. שלח תשלח וגם האם
רובצת. ב' בחי' ס"ג). עיי"ע חו"ב.

בירור : ובבואה (אור אבא אימא. ומעין
כו' והשקה כו' אין זה בדרך ב.
בחכ' אתברירו ע"י הארתה במדרי'
שלמטה).

ביהמ"ק, משכן : והבריה (קרשים
מדות. ג' בריחים חב"ד). עיי"ע כיור.
בכורים : וביום הב. (ישראל. עולמות
שלמע' מאצ'י).

במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים :
וביום הבכורים.

בן : עיי"ע הולדה.
בריאת, עולם הב. : והבריה (אינו יש
ממש).

ברה"ע, תכליתו פיתו : צאור (כמה
דעות. להרע' *).

ברית : הנה אנכי כר"ב (דגה, אאע"ה,
מרע"ה. קיום העולם, בא"י והיג).

ברכה : ויתן לך (ב. דיצחק). כה תברכו
(ב. תפלה ברכ"ה. חלוקם. ב. הודאה).
עיי"ע כהן.

א

אברהם : וא. זקן (עד א. לא הוי זקנה.
יגת"ד).

אדם : כל שמעשיו (נשתנה יצירתו).
אדני/ שם : והי אור (שם א. לע"ל).

אהבה : ויקח כו' מנחה (א. דאוי"פ
דאוי"מ). עיי"ע מוחין ומדות מנורה,
רצון.

אהרן : עיי"ע מנורה.

אומות העולם, ז' אומות : הנה אנכי
כר"ב (ז"א תבת נוטלת עשור נכסים,
לע"ל קני קניזי קדמוני הבן נוטל
הכל). עיי"ע ע"ו, עמלק.

אור שלפה"צ : צאור.
או"ב : כי ישאלך (גבול ובל"ג. ממכ"ע
סוכ"ע).

אור : עיי"ע זריעה, חו"ב, רצון, שם.
אותיות : עיי"ע תפלה.

אחד : ואברהם זקן (א. יחיד. א. אין
שני לו). עיי"ע יחיד.

אין : עיי"ע יש מאין.

אין כל חדש תחת השמש : צאור.
א"ס : כי ישאלך (ולא אין לו תחלה.
אור ולא עצמות).

אמת : חכלילי (ח"פ א. בין ק"ש
לשמו"ע).

(*) נעתק מ.מפתח ענינים למאמרי כ"ק
אדמו"ר (מהורשי"ב) ני"ע, שנדפס ב.ספר
המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד
(ברוקלין, תשכ"ו).

להו"ע : = לא הועתק. נדפס בשוה"ג

ג

גאולה: והי' אור הלבנה (ד' גאולות. יצי"מ ולע"ל, ב' שמות הוי'). עיי"ע ניסן, סמיכת ג.

גוף, גוף ונפש: כל שמעשיו (גו"נ באדם, מלאכים). הילולא דרשב"י (גו"נ, דו"נ תולדותיהם תומ"צ, הפכים, מתחברים ע"י הארת אור עליון. גו"נ באדם, מלאכים).

גלגולים: עיי"ע התלבשות. ג"ע ועולם: לך לך (הארה חצונית ודבר המוקש, העלם וגילוי, ז"ת וג"ר). גשם: תורה צוה (ממטלמ"ע מלמעלמ"ט, חוני המעגל רשב"י). עיי"ע תורה.

ד

דצח"ם: כל שמעשיו (ד' אותיות שם הוי').

דעת: עיי"ע מנחה, מצח. דקנא: ואברהם זקן (הטעם דאבא לית ב"י דקנא להו"ע*). עיי"ע אברהם.

ה

הוראה: עיי"ע ברכה. הולדה: הילולא דרשב"י (בכח האי"ס, סיבת העדר הה. גו"נ דו"נ תולדותיהם תומ"צ). עיי"ע כלה.

הילולא: הילולא דרשב"י (ה. דרשב"י, עוה"ז לבי ה. דמיא).

הליכה: עיי"ע מהלכים.

התחות: עיי"ע בריאה, יש מאין.

התלבשות: כי ישאלך (חלוקים בה. גפש בגוף, גלגולים).

ז

זה: קדש ישראל (גילוי י"ב שבטים). ויבוא משה (בקרי"ס פ"א לע"ל ב"פ, ז"א ע"ק. יבוא זה ויקבל זאת כו' בלעו"ז גאווה).

זמירות: עיי"ע תורה.

זמן: וביום הבכורים (זומ"ק גשמי ורוחני. למע' מזומ"ק בנפש. ג' עלמין).

ז"א וכל': ואברהם זקן (השפעה מזר"ג ע"י שערות).

זקנה: עיי"ע אברהם.

זריעה: קדש (ו. מצות בנשיי ארץ חפץ. מזומ"ע שבמצות). הנה אנכי כר"ב (ז. מצות בנשיי ארץ חפץ).

ח

חודש: החודש (ח. שנה, ב' דעות איזה גבוה). עיי"ע ניסן, תשרי.

חותם המתהפך: והאבן הזאת (בשכל). חכמה. מדרי' כחכ. : וביום הבכורים (ע"ס כחכ).

חו"ב: ובבואה (גם מז"ת דחוי"ב אין יגיקה). וביום הבכורים (ב. באה אחר החכ. דוקא. כחודא נפקין או זאי"ז). עיי"ע מוחין ומדות.

חנוכה: מצותה (נ"ח ונ"ש. סוכות. משתשקע. תרמודאי. אם אוליאס חמה שמה. רגל. שוק. חותמו של כה"ג שמן).

חשמל: ובבואה (מפני' או מחצו' בינה. משל לבוש לזו"ג. חש מל מי גבוה. מל' ל' דבור כריתה. ק"ג).

חתן: עיי"ע כלה.

ט

טה"ע טה"ת: צארי.

להו"ע: = לא הועתק. גרפס בשוה"ג

ל

לב: עיי'ע מוחין ומדות.
לבנה: החדש (שני חצאין. מל').
ל"ג בעומר: עיי'ע הילולא.
לידה: עיי'ע הולדה.

מ

מהלכים: הילולא דרשב"י (ע"י הארת א"ס. נשמות בגופים). עיי'ע נשמות ומלאכים, עמידה.
מוחין ומדות. חלוקם: ובבואה (חלוקם. שכל סובל וגמשך בשונא. לא יחפוץ כסיל כו'). וביום הביכורים. מוחין, מדות: ובבואה (לא יחפוץ כסיל כו').

מטר: עיי'ע גשם, תורה.
מילח: חכלילי (מ. ותשובה. בזכות המ. נכנס כה"ג לקה"ק).
מלאכים: ויט משה (אומר בי נשבעתי. גופו משם אד' נשמתו משם הוי'). עיי'ע נשמות.
מל'. בחי' במל': הים ראה (ממכ"ע שכינה, השפעה בריחוק בקירוב).
מל': לך לך (לפי קבלת האריז"ל אין מל' דאצי' מתלבשת בע"ש — משא"כ להרמ"ק — בבריאה לפרקים). הים ראה (ממכ"ע שכינה). עיי'ע סמיכת גאולה.

מלמעלמ"ט: עיי'ע בירור.
מנורח. חדה"ג: ואתה תצוה (אהרן, משה, בביהמ"ק). בהעלותך (הדה"ג דאהרן וחנוכת הנשיאים, אהרן חלשה דעתו ולא משה. הדה"ג ומעשה המגורה).
מנחה: ויקח מן כו' מגחה (מ"ן ח' ה'.

ו

הוי', כ' שמות ה.: והי' אור הלבנה (דלעילא דלתתא). צאר"ר.
הוי': עיי'ע דצח"ם, שם.
יחיד אחד קדמון: צאר"ר.
יב: עיי'ע עלדאת"כ.
יפורד: וביום הבכורים (י. מל'. השפעה לספי' או להיכלות). עיי'ע סמיכת גאולה.

ירושח: עיי'ע תורה.
יש: עיי'ע בריאה.
יש מאין: ואני תפלתי (האין אינו נתפס בהיש). עיי'ע בריאה.

ב

בחן: חכלילי (כה"ג). כה תברכו (ברכיה בהודאה. אתה כהן. כה"ג).
בום: מצותה משתשקע (בעבודה. שטיפה).

בח: צאר"ר (עד שיתגלה ג' מדרי').
כיוור: וישם את הכיוור (מראות הצובאות. נחשת. מחוץ לאוה"מ. רחיצת ידים ורגלים. ונתת — משה — שמה מים).
כלה: הנה אנכי כר"ב (חרי"ב הק' ונשיי. לידה בדומה לו גילוי שם הוי').

כלי ריקן: מצותה (מלא אינו מחזיק. בעבודה).

כלים. חצוניות ופנימיות חב. כל שמעשיו.

כלים: כי ישאלך (דאצי', דבי'ע). עיי'ע אר"ב. נשמות ומלאכים.
כתובה: וביום הבכורים (כ. חקיקה. דבר נוסף גבול).

(אויכ. פני' וחצוי הכלים. שירתם. גוף ונפש דמ. בערך זל"ז משאיכ דנ.). הילולא דרשב"י (מהלכים עומדים. עיי' ירידה בגוף הארה מא"ס. מחשבה ודבור. גוף ונפש. דמ. בערך זל"ז משאיכ דנ.). עיי"ע מלאכים.

פ

פוב"ע וממכ"ע: ויקח מן כו' מנחה (בנפש השתל', עבודה. אויפ אוי"מ. תהו תקון). כי ישאלך (אצי' ולמעלי מאצי' כו'). הים ראה (המשך. לפה"צ). פמיכת גאולה לתפילה: והי' אור הלבנה. פפירות. ע"ס הגנוזות: וביום הבכורים.

ע

ע"ז: מצותה (ברוחניות). עגול. עגויו"ש: כי ישאלך (ע"ס בע.). הים ראה (המשך). עך שלא נבה"ע הי' הוא: צאו"ר (גם עד שלא נאצל. אצי' דכללות). עלדאת"ב עלדאת"ג: ויט משה (מלאכים נשמות. קרי"ס). עוה"ב: כי ישאלך (בי' מדרי'. ע. גי"ע ועוה"ז, עליות גם בע.). עוה"ז: ובבואה (יש בו בי' בחי' זה). עיי"ע תומ"צ. עמוד שכינ' געוה"ת וגעוה"ע: הילולא דרשב"י (ע. והיכל פנימיות וחצוניות). עמידה: והבריח (בי' בחי' בע. פסוד"ז ושמו"ע. עמידה ישיבה, ג' חלוקים. ק"ש תפלה בעבודה למע' חרי"ב). עמלק: זכור (ע. וי' אומות).

תפלת המ. לעולם יהא"ז בתפה"מ. קטורת). לעולם יה"א זבתפה"מ (כנ"ל). ואני תפלתי (מ. דחול דשבת, מצחא דז"א דעתיקא).

מצוה. מ. מעשיות. מעלתן: הים ראה (מעלתן על המ. כמו שהן למע'. שלא עמלק"ס).

מצוה: עיי"ע זריעה, מ"ת והאבות.

מצח: ואני תפלתי (חצוניות הדעת.

דז"א דע"ק. מתערים כ"ד ב"ד רעדכ"ר). עיי"ע מנחה.

מקום: עיי"ע זמן.

מראה: עיי"ע אספה"מ.

מרמה: עיי"ע ברכה (ב. יצחק).

משל: עיי"ע חשמל.

מ"ת והאבות: ואברהם זקן. זכור

(עין עיטס, אבל להגביהם אפשר עיי

פאמפע בנמשל).

מ"ת: לך לך (ביטל גזירה).

ג

גזיקין: ואברהם זקן (רוב דיני ג. אין דיני בומה"ז).

נחל: את קשתי (ג. ים שבים אל הים, בי"ע).

ניסן: החדש (ג. תשרי, נס וטבע.

מעלת תשרי גם בלמע' מטבע. בנ.

או בתשרי עתידין להגאל).

נפים: עיי"ע ניסן.

נפש. ג. זכוות הנפש: וביום

הבכורים (הגלויים והעצמים, בקדימה

ואיחור כאחד).

נ"ב: עיי"ע ברכה.

נשמה: עיי"ע במי נמלק.

נשמה. ירידתה צורך עלי': הכלילי

(להיות מהלכים).

נשמות ומלאכים. חלוקם: ויט משה

(עלדאת"ג. עלדאת"כ). כל שמעשיו

ש

שאו ידיכם קדש וברכו את ה' :
ויבוא משה.
שאלו לחב' נפש החוטאת כו'
נבואה, תורה, הק' : חכלילי.
שבעה : צאיר (משביעין אותו).
שבת : עיי'ע חנוכה.
שכל : והברית (אותיות הם כל, יש כל).

שם. בחי' בשמות : ובבואה (בי' מדרי' שם ס"ג). צאיר (גי' מדרי' בשם הגדול).
שם : ובבואה (שם ס"ג). צאיר (לעצמו לולתו). עיי'ע עד שלא.
שמונה : עיי'ע חנוכה.
שמח"ת : תורה צוה (ש. כולל כל חדש תשרי).
שממית : וביום הבכורים (ק"נ. לי' שם).
רשב"י : הילולא דרשב"י (הילולא ולא תענית. מקור פני' התורה).
שמש : עיי'ע חנוכה.
שנה : עיי'ע חדש.
שערות : ואברהם זקן (ענינם. הלבנת הש.). עיי'ע אברהם.
שרח : כל שמעשיו (הוסיפה על המאורות).
שתיקה : ובבואה (בכתר. דיורים אלמים).

ת

תהו ותיקון : ויקח כו' מנחה (או"מ אר"פ). צאיר (בהשוואה ובכ"ז ואהב את יעקב).
תומ"צ : תורה צוה (מצ"ע ירושה דתהו). לך לך. עיי'ז והמשכה בג"ע

עשו : ויתן לך (רישא דעשו בעיטפי דיצחק).

צ

צדיקים : הנה אנכי כר"ב (צ. בינוני, עבד הוי' עובד אלקים).
צמיחה : עיי'ע זריעה.

ק

קדוש : צאיר (קק"ק. ק. וקדש. לפה"צ).
קפרת : ויקח מן כו' מנחה (ק. קרבנות. ריח לחם, מנחה ושאר התפלות).
לעולם יהיא זהיר (כנ"ל). חכלילי (המלאכים בורחים כו').
קלפות : ויתן לך (י"א דוקא. טעם התהותו). והאבן הזאת (הניצוץ שבדברים טמאים מתעלה ע"י הדחי'. שבירתו זהו תקנתו. וגם בדרך בירור קצת סוס לרכוב כו').
קשח : החודש (קרי"ס. משה נתקשה בהחדש). ויט משה (קרי"ס).
ק"ש : הברית (ק"ש ושמר"ע, כסא מגורה, עמידה ישיבה, ראי' שמיצה חו"ב). עיי'ע תפלה.
קשתי : את קשתי (ק. ולע"ל ק. ע"י השמש וענן דק. שייכותו למבול).

ר

רוח : ואתה תצוה (ר. רעש אש קול דממה דקה פסוד"ז יוציא אה"ע. ק"ש שמר"ע או תורה). עיי'ע תפלה.
ריח : עיי'ע קטרת.
רצון. בחי' בו : ואני תפלתי (שלמטה ושלמע' מן השכל. אה"ע אה"ר).
צאיר (המחולט, הכללי).

- ההשגה בג"ע). ובבואת (מקיפים
 לנפש. לבושים תריס).
 תורה ותפלה: ואתה תצוה (גרות
 וקרבות). עייץ בטול.
 תורה: תורה צוה (ע"י יגיעה מתנה
 ירושה. טל מטר. ומירות היו לי כר.
 ג' שעות ראשונות כו' והק' שונה
 כנגדו).
 תלת עלמין: הא"ם, אצ"ל, למטה
 מאצ"ל: וביום הבכורים.
 תפלה: והבריא (פסוד"ז ק"ש תפלה.
 חקיקה מבחוץ ישיבה עמידה). ואתה
 תצוה (פסוד"ז, יוצ"א, אה"ע וק"ש.
- שמו"ע או תורה, רוח רעש אש קול
 דממה דקה, ד' אותיות דשם ה').
 ובבואה (טו"ת בשעת הת.). כה תברכו
 (אב"ט ואבנים פשוטים, ת. באהוי"ר
 א"ל. מט"ט קושר כתרים מתשיי.
 ת. וברכה).
- תפלה: עייץ ברכה, כהן, מנחה,
 סמיכת, ק"ש, תורה.
 תשובה: הים ראה (בעוה"ז דוקא).
 תשובה: עייץ צדיקים, קטרת.
 תשרי: תורה צוה (כולל כל השנה).
 עייץ חודש, ניסן.

הגהות והערות על ש"ב

הנמצאות בסה"מ תרנ"ד

אגה"ק

ש"ב

- פמ"ו. וככה הוא בכל נפש מישראל כו':
 ויבוא משה (בפמ"ו שצריך לקום
 מפני העוסק במצוה. ומשארז"ל סוטה
 כט. שגם בעידנא דלא עסיק בה
 אגוני י"ל דהיינו בחי' מקיף).
- ס"ך. ונפרדו מהכלים: זכור (באגה"ק
 ס"ך גם נשמות דאצ"ל נולדו ונתגלו
 בעולם האצ"ל ויצאו ונפרדו מהכלים
 כן ג"ל הכונה שם).

וקנה בעת זה הוא קנה אצבע הוא קנה המונה פסוק א
 ב ית בל ויהי שמואל קברה על מתנה ובענין ענין קברו
 א הקנה היינו קנה היינו האונן בו ויהי ענין פסוק א
 מעבר אזה בל שמה אשכחם תורתך להענין ענין קברו
 שם קנה מלת הילך ומהת הו שהם וזו יתה לפ ענין
 ענינו כל הענין שבהיכל. שן הוא קנה הכל וטוואת השמש
 הוא על חלף מלא היטואה את היחוד שם קסוק בל ער שני
 סך אחר אל שן קמוס פתענו אל כהק שיה כהו הוא אר
 וזוהו הוא קנה וסוף מאר ענין ששך קנה אסע העני הוא
 קנה השן כהתו בו שן שמת קנה שנה קנה שמו וסוף
 וזוהו את קנה קנה שם ספרה השלשלות על קנה קנה
 כהחוקר המאון. אמה נקח קנה ו א וז בל ארע בלמה
 שטען אכאון הענות שששע היתה וער אכלה בל. אש
 קט דרבים. היא ענינת אזה הנמטה הוא קנה קנה
 אמת שיהו קנה השכה טעוהט שאלו הו קל אהא
 השן הימור קהימה אחר אש ששע היתה הוא קנה קנה
 הו אר המצוה שיל הוא קבל קנה הו כהתנה בל. הו ששע
 היתה בלעזו הוא היתה יהי אהם אלאום אזה שיה היינו
 קנה החוס דמק ארן בענין. תמונת התמונת ורעוהו ויהי
 בל. וזו וער אכלה קנה שיה קנה הוא הייתה שם הו
 קנה אשט איוהין בל הו עש אשכחם טחיו על בל עוס
 נאלי קנה הוה בל בל המוסק קהוה וקנה ירבם טוה
 קומס. ומהו קנה ומהו שיונין נחשטל נאלי קנה אש הייתה
 קנה עש רכחל (שק הו יק) ויקח הילך אזה העשר.
 ששטל הייתה אהלך תלה רחב אמרה רחב אזה ענין
 והילך קנה אפן נאלי קנה זה הייתה יאכ שיה ער
 ששטל קנה הוא נעטן קל אקק קט יבירק ששן הייתה
 ושק אהרת הו בל. וזהו קנה ער מלאו הילך דרעבה
 הם המורדוס מל המורדת על קלה שיה הילך ששטל אר
 קעטן עשמה בל. בל בל לא וטוטס וטוטס יאכל ויהי
 הנמטנו מרם בל. אר בל אשמת חכום העוסק ער
 עטרה וקנה המונה אל קנה בעת אש אהם ויהי הילך קנה

וקנה בעת זה הוא קנה אצבע הוא קנה המונה פסוק א
 ב ית בל ויהי שמואל קברה על מתנה ובענין ענין קברו
 א הקנה היינו קנה היינו האונן בו ויהי ענין פסוק א
 מעבר אזה בל שמה אשכחם תורתך להענין ענין קברו
 שם קנה מלת הילך ומהת הו שהם וזו יתה לפ ענין
 ענינו כל הענין שבהיכל. שן הוא קנה הכל וטוואת השמש
 הוא על חלף מלא היטואה את היחוד שם קסוק בל ער שני
 סך אחר אל שן קמוס פתענו אל כהק שיה כהו הוא אר
 וזוהו הוא קנה וסוף מאר ענין ששך קנה אסע העני הוא
 קנה השן כהתו בו שן שמת קנה שנה קנה שמו וסוף
 וזוהו את קנה קנה שם ספרה השלשלות על קנה קנה
 כהחוקר המאון. אמה נקח קנה ו א וז בל ארע בלמה
 שטען אכאון הענות שששע היתה וער אכלה בל. אש
 קט דרבים. היא ענינת אזה הנמטה הוא קנה קנה
 אמת שיהו קנה השכה טעוהט שאלו הו קל אהא
 השן הימור קהימה אחר אש ששע היתה הוא קנה קנה
 הו אר המצוה שיל הוא קבל קנה הו כהתנה בל. הו ששע
 היתה בלעזו הוא היתה יהי אהם אלאום אזה שיה היינו
 קנה החוס דמק ארן בענין. תמונת התמונת ורעוהו ויהי
 בל. וזו וער אכלה קנה שיה קנה הוא הייתה שם הו
 קנה אשט איוהין בל הו עש אשכחם טחיו על בל עוס
 נאלי קנה הוה בל בל המוסק קהוה וקנה ירבם טוה
 קומס. ומהו קנה ומהו שיונין נחשטל נאלי קנה אש הייתה
 קנה עש רכחל (שק הו יק) ויקח הילך אזה העשר.
 ששטל הייתה אהלך תלה רחב אמרה רחב אזה ענין
 והילך קנה אפן נאלי קנה זה הייתה יאכ שיה ער
 ששטל קנה הוא נעטן קל אקק קט יבירק ששן הייתה
 ושק אהרת הו בל. וזהו קנה ער מלאו הילך דרעבה
 הם המורדוס מל המורדת על קלה שיה הילך ששטל אר
 קעטן עשמה בל. בל בל לא וטוטס וטוטס יאכל ויהי
 הנמטנו מרם בל. אר בל אשמת חכום העוסק ער
 עטרה וקנה המונה אל קנה בעת אש אהם ויהי הילך קנה

פאקסימיליא מכת"י הרי"ש סופר בתוספת הגהות בגוכי"ק
 — בדפוס לעיל ע' קב—קד —

מפתח הענינים

א

או"א (אבא ואימא) : סב (א. מלבישין זרועות דא"א. ב. יונקים ממזלות).

אבות : ה' (אברהם ויעקב, היצוני ופנימי הקו). סא (אופן תורתם). קמו (תורתם ריחות היו). קצט (תומ"צ שלהם הי' בנפשם, וכ"א מהם שונה בעבודתו). רפג (אברהם, אהבה. יעקב. רחמים).

אביב : קכג (אב יב, י"ב שבטים). אבנים : שיד (אותיות התפלה והתורה). שם (אבנים פשוטים, תפלה בלא דר"ר. אבנים טובים ומאירים, תפלה בדור"ר).

אברהם : ה (התחלת היחוד עליון). מט (התחיל להאיר אור האצ"י בבי"ע). נו (מרכבה למדת החסד. בעבודה). סג (פעל הגדלה בו"א). קעד (כר"ב ע"ד גתינת הארץ). קפג (מה שאצל נש"י באמונה, אצלו בהשגה. אמונתו בבחי' או"א"ס שלמעלה מממלא וסובב). שיו (חסד מצד השפלות).

אבריים : שמ (מגלים כחות הנפש). אהבה : ב (אהבה וחיבה, ההפרש ביניהם). פא (ע"י התבוננות מוגבלת). רפג (העדר האהבה, עצה לזה התעוררות רחמים על נפשו).

אהבה בכל לבך ובכל נפשך ובכל מאורך : רמח (אהבה בכל ג. ובעבודה. אהבה דבכל מ. ע"י ההסתר דוקא). רמט (אהבה דבכל ג. יכול לעבור. משא"כ בכל מ. בתמידות). אהרן : קסו (שודמ"ט, מעלה הנרות, נש"י). שם (א' הרן). שיח (חסד מצד הגדלות). שיט (שודמ"ט). שם (חלשה דעתו בחנוכת המזבח).

אומות העולם : לא (שבעה אומות. ז' מלי דתהו). צט (עובדים לחמה). ק (כנ"ל). קצו (עמלק ושאר האומות. בעבודה).

אור, אורה : שכ (אור, חכמה. אור. אורה).

אור אין סוף : יא (שלפה"צ, התפשטות ועצם האור). שם (עצם האור, ספירות בלי מספר). רכ—רכא (נק' האור). רצה (שלמע' מאצ"י, למע' מקו המדה כ"א בל"ג). דש (שלפה"צ, ג' מדרי'). שו (כנ"ל, ד' מדרי').

אור, חשך : רעח (עד שלא נבה"ע. בערבוביא). שם (חשך, מל'). רעט (בערבוביא, למעלה. ע"י ההבדלה בחי' גילוי אור יותר). רפ (התהפכות החשך).

אורות וכלים : קיב (אורות, דבוקים במקורם. כלים, אינם דבוקים). רכג (אורות הנאצלים הם בערך התלבשות בכלים). רכד (אוי"כ דאצ"י. או"כ דבי"ע). רכה (כנ"ל). רנט (אין ויש). רחצ (כלים, בריאה יש מאין). רצט (אור, גילוי ההעלם).

אור ישר, אור חוזר : רמט (בעבודה). אותיות : ריב (שרשן). רנח (שרש עצם התוהותם). רעח (בחי' אחרונה שבנפש). שם (לבוש עצמי לנפש). רעט (חשך). רצו (אותיות החקיקה. כתיבה). שם (שרש האותיות).

אותיות (תמונתן) : אלף — שמו (אותיות פלא. פנימי התורה). בית — רצד (חכ').

וא"ו — ש (וא"ו, בראשו יו"ד. גקודה והמשכה).

- אחד, אחדות: כזו (אחדות מעלתו מגיע בבחי' אוא"ס שלמע' מס' השתל). נו (אחד, התאחדות הפרטים).
 אחשורוש: רג (אחש, שתיקה).
 אץ: ג (ג' מדריגות). רפב (אותיות א.ני). שם (כח"ב).
 איש, אשה: רסט (איש ואשה, חו"ג). שכב (אשה, אש ה'). שלח (איש דקדושה, דלעו"ז).
 אמונה: קפא (דנש"י). קפג (דאברהם). קפד (מקיף).
 אמן: קפג (גימט' הוי' אד').
 אמת: קל (שפת אמת, אמת, אמת לאמתו).
 אני: רפב (מל'. אותיות אין, שפלות).
 אני לדודי ודודי לי: שכו (מלמטה למעלה). שלא (ר"ת אלול).
 אנכי: רפב (התנשאות, עצומה. ראשי תיבות שלו).
 אספה"מ, אספשא"מ: מד (חכמה עילאה וח"ת. י' דש' הוי', י' דש' אד'). קצא (אסה"מ דמצות). שם (אסה"מ, נבואת משה. אספשא"מ, נבואת הנביאים). שם (אספשא"מ, בירור נה"ב). קצד (למעלה).
 אצילות: לט (אופן הביטול). מ (אורות וכלים, ההפרש בביטולם). קיא (הפרשת הארה). רכב (ע"ס מצד הכלים). רכג (ירידת האור ממקורו). רכה (ממכ"ע). רעג (התחברות אוא"ס עם נבראים). שם (למעלה מהתהוות עולמות נפרדים). רפה (קדימה ואיחור בספ"י). רצא (זמן רוחני, קדימה ואיחור. מקום רוחני, מעומ"ט). שא (אר"א, חג"ת ונה"י, ג' צמצומים). אר"י: פג (שרשו למעלה, נפילתו למטה).
- ארץ: קעז (הכנעה ושפלות). רמו (מים חיים ע"י בקיעה בארץ).
 ארץ ישראל: ז' (אומות, ז' מל' דתהו). מט (מאיר בחי' מל' דאצ"י).
 אתה: מג (א"ס עצומה).
 אתעדל"ת, אתעדל"ת: קצג (אתעדל"ע מצ"ע. אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת מעלתו).
 אתרג: קמט (ר"ת אל תבואני רגל גאזה). קג (שרשו למעלה).
- ב
- באר: שמת (רעו"ד). שם (זיכוך המים ע"י בקיעת הארץ, דוגמתו בעבודה דרעו"ד). שב (חפירת באר, בעבודה). שם (צור, קטן, צריך הכאה. סלע גדול, אי"צ הכאה). שנא (באר מים חיים בע"ת. בעלי עסקים). שם (מעין גנים, צדיקים. יושבי אוהלים).
 ביטול: לו (ביטול דאין ערוך). לח (ביטול דאין זולתך). מ (אפס בלתי). מא (דאין ערוך בעבודה). מב (ביטול דאין זולתך. אפס בלתי). סט (דבר חדש, גורם תענוג למעלה). פד (נח"ר למעלה מביטל היש דוקא).
 ביכורים: רפד (נש"י). רצג (גדולה). רצו (כנ"ל למעלה).
 בינה: נח (גבו' מתערין מינה). רה (בבחי' בינה, עלי' והמשכה). רז (כנ"ל). רצ (עצם התהוותו, שרש בפ"ע. אבל מקבל מחכ"י). שכד (נו"ן שערי בינה). שכה (שער הנו"ן).
 בירורים: עז (בירור דדבר טהור. טמא). רנג (לעת"ל, תענוג מעבודת הבירורים). רס (המשכת התענוג העליון).

יש רק ידיעת המציאות). קיט (גילוי הנפש במוח). קמ (המשכת חיות האדם מהמוח בב' אופנים). רנד (פנימי וחיצוני הכלים בגוף). רנח (גוף דומם, תכלית הבריאה). רסד (יחוד דו"ג). רסו (ב' הפכיים). רסז (כניל, הטעם). רסח (אופן התחברותם). שכג (רק ידיעת המציאות בחיות הגוף).

גלות: רי (שמירת ישראל בגלות שלא יבוא לידי חטא).

גלגלים: רסז (חומר וצורה שלהם בערך זל"ז).

ג"ע: מ (ג"ע ועולם הפרש ביניהם). נא (כניל). שם (הגילוי מהות אלקות. ג"ד). קטו (געה"ע, בינה, געה"ת מל'). קפט (נהנין מזיו השכינה. גהר דינור). ריו (עמוד בין געה"ת וגעה"ע. עלית הנשמות). שכג (חיות העולם. מדות. ג"ע, חכמה ובינה).

גר: ע (העלאת הניצוצות).

גשם: ל (אור ז' הימים). שכד (אור הו' ימים, שמ"ג).

ד

דבור: קכו (מקבל ממדות, מחכמה). שלג (דבור דלמע', כאש. ירידה מצד המאציל). שלד (לגבי המאציל הבל הארה בלבד).

דוד: שטו (גשמה כללית. תפלתו כמו תפלת הרבים). שמח (חיבר תורה שלמע' בקוביה).

דודי לי ואני לו: שכו (מלמעלמ"ט). שלא (מ"ת).

דצח"מ: רנו (ד' אותיות דש' הוי'). רנח (מדבר, מנהיג).

דירה בתחתונים: קכא (מחדומ"ע, כוונה ברכת ועשיית המצות). קמט (ע"י תומ"צ, אתכפ"י ואתהפכא). קנו

ביהמ"ק: קיט (גילוי שכינה). קכ (ממכ"ע. ע"י העבודה ממשיכים סוכ"ע). קע (שמחת לבו).

בני חיי ומזוני: רצה (נמשך מחו"ב וחור"ג).

בנימין: קה (צדיק).

בע"ח: רנו (יצירת גופם ונפשם בערך זל"ז).

בע"ת: רמט (סיבת תקיפות התשובה). בי"ע: מד (בבריאה מאיר בחי' בינה).

מה (ביצירה מאיר שית ספירן). שם (עשי, תכלית ההעלם). קנו (בריאה חומר היולי. מחשבה). שא (התהוותם מאצ"י, ע"י ג' צמצומים). שם (בי"ע דכללות, א"ק ע"ת ו"א"א ואצ"י, ג' צמצומים). שט (בערך זל"ז).

בריה"ע: קיח (תכליתו. גילוי אלקות). קכא (מתחיל בב'). רלג (ההמלכה ע"ז, בנש"י). רצט (ע"י הצמצום).

ברכה, ברכות: קכ (המשכה מהעלם אל הגילוי. מאה ברכות). שם (כח להנ"ל רק ע"י ישראל. בחי' מ"ה שבהם). שיז (ברכת כהנים, אחרי מודים). שיח (כ"כ, כמו תפלה. בעבודה). שמו (מלך העולם). שם (אק"ב).

בתי אחותי אמי: קלח (פסח שבועות סוכות).

ג

גאולה: קכו"ח (ד' לשונות דגאולה. חו"ב זי"ג). קכט (ד' גאולות בנפש). קל (הנ"ל בעבודה). קלו (דלעת"ל בניסן או בתשרי). שמו (העתידה, ע"י שעבוד בחומר ובלבנים ברותניות). גבורה: ע (תגבורת החיות).

גוף ונפש: כג (גוף, גשמיותו נק' מות. מורכב מד' יסודות ועתיד להתפרד משא"כ נפש). ג (בחיות הנפש שבגוף

מפתח הענינים

שפה

על המלביש. ב. שליטת המלבוש
על המלבוש).

(תחתונים במעלה. המשכת בחי'
הדירה הוא ע"י אתכפי' ואתהפכא).
שמו (המשכת גילוי אוא"ס בעולם
ע"י המצוח).

ז

ז' שמות שאינן נמחקין: י (א"ל
אלקי' הוי', חגית וחב"ד). יב"ג (ש'
הוי' וש' א"ל. חילוק באופן הצטרפותם
עם שאר השמות). סט (צחוק ע"י
ש' אלקי' דוקא). צח (הוי' ואלקי,
שמש ומגן). צט (מ"ח צירופים
אחרונים דש' אלקי', חם). רמז
(כנ"ל). שכח (אלקינו, כחנן).
זה: קיח (משה). שם (בגימט' יב,
שבטים).

ז"א: סא (דיקנא דז"א). סד (שרש
דיקנא דז"א). רמב (מצחא דז"א).
רמג (כנ"ל).
זו"נ: רסד (הולדה בזיווגם דוקא).

ח

חולה: שכא (יצה"ר). שם (בגימט'
מ"ט. בעבודה). שכה (כנ"ל). שם
(יצה"ר. צינה, בעבודה).
חטא: קיג (העצה ותיקון לזה. עצת
חכמה . . נבואה . . תורה . . הקב"ה).
חינוך: שיט (בפעם הא'. שמוליכין
הילד אביו עמו). שם (הקרבת
הנשיאים).
חכמה: ט (התלבשות התענוג בחכ'
דוקא). נח (למעלה משבירת הכלים
דתהו). עה (א. חכ' בעצמה. ב.
התפשטות החכ'). קם (חיצוניות, יש).
קג (דקדושה. דלעויז). רמב (מקור
החסדים מפני רחבן). רפו (חכ' שבחכ').
מדות שבחכ'). רצד (דין וצמצום).
רצה (קו המדה).
חז"ב: גז (אין ויש). קלג (יחוד חז"ב,
זיווג חיצוני ופנימי). קסג (חכ',

ה

הוא: מג (בחי' אוא"ס). שז (א. רצון
המוחלט בעצמותו. ב. העלם העצמי
שלמע' מרצון המוחלט).
הודאה: שטז (ברכה, בדבר הנגלה,
אוד מצומצם. הודאה, אוא"ס הסוכ"ע).
שיו (תהה"מ). שם (הודאה ותפלה
ענין א').
העלאת מ"ן: טז (הכח ע"ז מלמעלה).
הקב"ה: קע (צור לבבי). רצד (צור).
השגה: רו (השגה בהרחבה, סיבה
לסבול את המנגד).
השפעה: עג (מה שבהמשפיע ראשון
הוא בהמקבל אחרון, למעלה). עה
(ההשפעה תלוי' בהבנת העומק ושיהי'
לו אותיות להסבירו). רנה (שכל.
טפה). ש (השפעה שנשפע הוא רק
חלק עשירי).
השתחואה: קא (בעבודה).
השת"ל: קמ (אופן התהוות).
התהוות: קב (א"א להשיג כ"א
באמונה). רלא (אופן ההתהוות וקיומה,
עו"ע יש מאין). שח (חידוש ההתהוות
תמיד בכל רגע).
התלבשות: רכדה (א. שליטת המלבוש

ברכה שתמשך בכל דור ודור). קעט
 (דלתתא, שרש בחי' ממכ"ע. דלעילא,
 שרש בחי' סוכ"ע). רצג (ד' אותיותיו,
 מורים על הצמצומים באופן הגילוי
 באצ"י). רצט (שבסדר השתל'. שלמע'
 מסדר השתל'). ש (דלתתא. דלעילא).
 שם (ל' מהווה). שלט (י"ה, צמצום
 והתפשטות). שמ (י"ה לפני הצמצום.
 ו"ה קו ואצ"י). שמו (בנפש).
 יוחכ"ם: לו (מקור לתשובה על כל
 השנה).

יום, לילה: רעו (תושב"ב, תושבע"פ.
 הוי' אלק'. תורה, תפלה). רעג
 (התחברותם). רפ (לילה, התעוררות
 כלות הנפש לעצומ"ה).
 יוסף: קז (ירידתו למצרים, ליקוט
 הניצוצות. הקל הגלות). קח (מה
 שציער את אחיו בביאתם למצרים).
 יחו"ע, יחו"ת: לט (הפרש בביטולם).
 קנב (יחו"ע, למס"נ באחד. יחרי"ת.
 ביטול היש).

יחיד אחד קדמון: נו (יחיד ואחד,
 ההפרש ביניהם. למעלה). קסא (מורה
 על הפלאת הדבר). שו (יחיד אחד
 וקדמון, רצון המוחלט, הכללי, השערה
 בכח באוא"ס שלפה"צ).
 יין: כ (גילוי מההעלם. למעלה גילוי
 עדאתכ"ס). שם (יין המשמח).

יב, יבשה: קמא (עדאת"כ ועדאת"ג).
 קמב (בכחות הנפש, מח' ודבור).
 רמו (חלוק בהנבראים שבהם).
 יסוד: קכד (טוב), רפז (שבכל ספי'
 הגילוי להספי' שלמטה ממנה).
 יעקב: ג' (ב' מדרי' דיעקב). ה (התחלת
 היחוד פנימי דמ"ת). שם (אותיות
 יבקע). ו (בחי' יעקב בשרשו). עא
 (ברכות יצחק, המשכת התורה). פג
 (או"פ, תיקון). פד (י' עקב). קל
 (מדת אמת).

ידיעת המהות. בינה, ידיעת
 המציאות). רלז (ענינם). רפח (יחוד
 דמלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע. כלל,
 פרטים). רצ (אין ויש). שכה (ראי'
 שמיעה).

חמה (שמוש): צח (חמימות דיצה"ר).
 צט (או"ה עובדים לחמה). ק
 (בעבודה). קלו (אין לחמה חדשים).
 של (תורה).

חנוכה: קג (פך שמן). קג"ד (כליא
 ריגלא דתרמודאי מן השוק, בעבודה).
 חסד: (ש' א"ל). שטו (דו"א. דיגמה"ר).
 חשמל: רג (לבוש לוריב להגיני מיניקת
 החיצונים). רי (כנ"ל). ריא (שרשו).
 ריב (שרשו. ענינו, לבוש לוריב). שם
 (שרשו. התפשטות), ריג (חש, שתיקה).
 מל (דבור, בעבודה, כריתה לחיצונים).
 ריג"ד (חש, ק"ג קדושה).

ט

טהירו עילאה, טהירו תתאה: רכט
 (גליף גליפו). שם (טה"ע, השערה על
 סדר השתל'. טה"ת, התעוררות שלמע'
 מעולמות).

טל: כז (טל ומטר, ההפרש באופן
 ירידתם). ע (תחז"מ).

טמטום: שנ (המות, ענינו, סיבתו. עצה
 לזה).

טעם: רמד (א. טעם ושכל, ב. תענוג).

י

ידיים ורגלים: קצה (רחיצת ידיים
 ורגלים).

הוי', (שם): יב (מדה"ר, שרשו ושרש
 שרשו). מב (דלתתא. דלעילא). קכט
 (דלעילא, דלתתא. דלעילא, לעת"ל).
 קנא (אין קדוש כה'). שם (שאו
 ידיכם קדש וברכו את ה'). צריכה

- יצחק :** ע (ברכותיו לעשו). עא (ברכותיו ליעקב).
יצ"מ : קכ"ח (ד' לשונות דגאולה בעבודה).
יצ"מ, יצה"ר : קצח (יצה"ר, כוונתו שלא ישמעו אליו). שמה (יצה"ר, אבן).
יש מאין : יד (כח המחושש צ"ל המיד בהנבואה). לו (בריאת יש מאין א"א להיות בדרך ער"ע). רלח (אופן ההתהוות וקיומו. ער"ע, יש מאין). רלט (אין ערוך היש להאין).
ישועה, ישועות : שכח (ל' ישועה). שכט (ל' וישע, הפנה).
ישורון : לד (שיר, שעשועים העצמיים).
ישיבה, עמידה : קסב (ההפרש בג' דברים). קסד (הג"ל בעבודה). קסה (ב' בחי' עמידה, בעבודה).
ישע'י : מד (נבואתו דרך בחי' ת"ת).
ישראל : קנח"ט (ישר א"ל). רעו (ישראל יעקב, יום לילה).
- ב**
- כהנים ולויים :** כד (כהנים ולויים חלוק באופן ביטולם. שרש עבודת המשכתם). שיו (ברכת כהנים, אחרי מודים). שיח (ב"כ כמו תפלה בעבודה). שכ (כהנים, עבודתם בחשאי לויים, בזמרה. חו"ב).
כהן גדול : קטז (המשיך מבחי' עץ החיים).
כובר ראש : שמת (הגשמה, ראש, אינה מאירה).
כוחות : רכו (אופן התכללותם בעצם הנפש). רפו (קדימה ואיחור בהם). רפו (הנעלמים). רפח (הנעלמים, התגלותם בבי"א). רצ (הגלויים, קדימה ואיחור. משא"כ בכ. הנעלמים).
כום : קב (שטיפה, בעבודה).
- כיו"ד :** קצב (כירור דיצה"ר ונה"ב).
כלים : ד (עצם התהוותם מהצמצום התגלות שלהם ע"י האור). רנד (פשוטים. מקבלים). שם (פנימי וחיצוני). רנה (כנ"ל).
כנור : שלח (דביהמ"ק, ז' נימין, ממכ"ע. דלעת"ל, ח' נימין, סוכ"ע).
כנס"י : שכב (דומים ומונים ללבנה).
כסא : קס (ק"ש).
כסף וזהב : קיא (אהוי"ר).
כלי ריקון, כלי מלא : קא (כלי ריקון, מחזיק, כלי מלא, אינו מחזיק בעבודה).
כריתת ברית : קעד (דמשה. דאברהם). שם (ענינו). קעה (למעלה). קעז (דאברהם). שם (דנח). קעח (דמשה). כתר : רכו (מק"ף). שם (נק' תהו). רכו (כל פרטי האצ"י נכללים בבחי' הפשיטות). שיד (מק"ף, רצו).
- ל**
- לב :** פה (פנימיות וחיצוניות, בעבודה). קסט (השפעת החיות בגוף ע"י סבוב הדם ורוח החיים שבו). קע (רצו"ש). שמא (פנימי וחיצוני, קלא דלא אשתמע וקלא דאשתמע).
לבנה : קלד (אורה אינה אור עצמי). קלו (אין ללבנה שנה). שלו (ריקוד בקידוש לבנה. ריחוק וקירוב להשמש, בעבודה).
לבנון : שנ (א. לבנונית, ב. לי"ב גו"ן, חר"ב).
לוחה"ר, לוחה"ש : קיח (לוחה"ש כפלים לתושי', לצורך הבירור).
לויתן : סט (ל' חבור. ובעבודה, חיבור וביטול היש אל האין).
לחם : פו (מחבר הנפש עם הגוף).
לעת"ל : רנג (תענוג מהבירורים). שלח (כנור דלעת"ל, ח' נימין).

מ

יז (שרש המשכת המלכות, למעלה).
 לב (במלכות בו"ד, א. התפשטות
 אימתו, ב. תפארת גדולתו, למעלה).
 מט (שער דכל ההעלאות וההמשכות).
 עח (תארת ועצם המל'). קכו (מלאך
 הגואל). קלד (אורה אינה עצמי). קלה
 (פנימיותה, אצי'. חיצוניותה, בי"ע).
 רל (השפעה בדרך ריחוק). רלא
 (השפעה בקירוב). שם (מל' הספי',
 התגלות של הספי' וספי' בפ"ע).
 שם (מל' דא"ס, השפעה בקירוב).
 רלב (כנ"ל, השפעה בריחוק). רעג
 (יש, התגלות המדות). רעז (התהוות
 עולמות בע"ג). שם (מלוכה בריחוק-
 שאר המדות, בקירוב). שם (לילה).
 רעט (דבור). רפ (תפלה). רפה (זמן).
 רפו (הגילוי להעולם הוא או לעולם
 שלמטה ממנו). שיט (בחי' מזבח
 עילאה בביהמ"ק של מעלה). שכב
 (חולת אהבה).
מלמעלמ"מ, מלמטלמ"ע : רב (יתרון
 מעלה בכ"א מהם).
ממכ"ע, סוכ"ע : עט (ממכ"ע, התגלות
 האור לפי הכלי. התלבשות בעולמות).
 פ (סוכ"ע, רצון). שם (סוכ"ע, למעלה
 מהתלבשות בעולמות). פא"ב (בעבודה).
 קפא (ממכ"ע, חיות בהתלבשות.
 סוכ"ע, חיות בבחי' מקיף). רכג
 (ממכ"ע, התחלקות החיות לפי כל
 עולם). רכה (סוכ"ע, בבחי' או"ס
 שלמעלה מאצי'). רכו (ממכ"ע, שרשו
 קו. סוכ"ע, שרשו או"ס שלמע'
 מקו). רסח (ממכ"ע, התלבשות האור
 לפי הכלי. סוכ"ע, אינו מתלבש
 בפנימיות). שטז (סוכ"ע, אין בו
 מעוממ"ט). שיו (בעבודה).
מנחה : פו (מ"ן ח' ה').
מספרים : קכ (מאה, מ"ה בהוספת
 א').

מאכל : מו (שורש שרשן גבה שלזאת
 יכולים להחיות את האדם).
מבול : מו (מי מבול הם לטהר את
 הארץ. טרדות הפרנסה).
מדות : קצו (רוח שטות סיבה למדות
 רעות). קצז (כנ"ל, ב' ענינים במדות
 ר'). רד (ממדות יניקה ללעז'ין). שם
 (שבע כפולות). רי (ולעז'ין). שג (ג'
 מדרי' באופן התגלות המדה).
מחצית השקל : קפזח (בעבודה).
מחשבה : קפב (למעלה). רצז (למעלה.
 למטה).
מחודמ"ע : קפב (ההפרש בין דבור
 ומח'). רסה (מח', דבור). שט (בערך
 זל"ז).
מילה : קיא (תשובה). קטו (תשובה.
 ר"ת מי יעלה לנו השמימה. למעלה
 משבת). קכח (הסרת הערלה. בעבודה).
 שלט (ערלת הלב. בשמיני).
מלאכים : עח (שרשן, עומדים). קיא
 (עומדים, עבודתם בבני"ע). קטו
 (השגתם בבחי' דעת תחתון). קמב
 (נוני ימא, שליח דלעילא. מלאך
 בגימט' ש' הוי' אד'). קמג (פנימיותו
 בעת השליחות — דברי המשלח). רמו
 (נוני ימא). רנו (גופם ונפשם בערך
 זל"ז). רסא (חומר וצורה שלהם). רסב
 (אופן עלייתם. קבלת השגתם. שרש
 חיותם). רסז (גוף שלהם מאש ורוח.
 גופם בערך נפשם).
מלכה : יד (אין מלך בלא עם). שם
 (למטה ולמעלה, חלוקם). עז (שם).
מלח : רמו (שרשו גברי דאבא. מפליט
 את הפסולה. ממתיק כל דבר. גימט'
 ג"פ הוי'). רפא (פעולתו, בעבודה).
מלכות, ספי' המלכות : טו (בגין
 המל', המשכת אור העונג למלוכה).

מעשה: רנט (בירורים).
מע"ב: שכו (גדולה).

מצות: לג (לבושים לנשמה בג"ע).
קה (נקי בשם צדקה). קו (תרי"ג ארחין דגלגלתא). קיט (זריעה, פירות). קכא (מחדומ"ע של המצות). שם (רמו למצות עליונות). קעו (זריעה, פירות). ר (עשיית המצות מצד המצוה). רלד (רמ"ח פקודי רמ"ח אברי' דמלכא). שם (כוונת עשיית המצוה בעושה לשם עוה"ב). רלה (אמיתית כוונת עשיית המצוה). רג (העילוי בגשמיות דוקא). רס (מעלת המצות. שרשן). ער (עמודים). רעא (פנימי וחיצוני של מצוה). רעד (שרש רמ"ח מצות. ט"ס דז"א. פיקודין). רפג (קיומם בימים, לבושים). שכד (ע"י מ. דלמטה גורמים למעלה ג"כ). שכו (צדקה. כפ"י). שכח (צוותא וחבור. יחוד קוב"ה ושכינת"י). שם (זריעה). שכט (עשיית הכלים, המשכת האור). שלא (רמ"ח אברין דמלכא). שמו (דירה בתחתונים בהתגלות). שם (דוגמת המצות דלמעלה).

מ"ע, מל"ת: ככה (מ"ע, ו"ה. מל"ת. י"ה). קלו (שמי עם י"ה, שס"ה. זכרי עם ו"ה, רמ"ח).

מצחא: רמא (ב' בחי'). רמג (כניל בעבודה).

מצרים: שמו (ע"י שעבוד, זכו למ"ת).
משה: מד (נבואתו מבחי' מ"ה שבחכ').
קיח (שכינה מדברת מתוך גרונו).
קמה (נבואת משה, שאר הנביאים).
קנג (נבואתו, זה). קנד (זכה לבינה).
קסז (שושבינא דמלכא. צ"ל השפעה ממנו לפני העלאת נשי' ע"י אהרן).
קסח (כבד פה וכבד לשח). קסט

(המשכת מאור שבתורה). קעב (שרשו בבחי' מ"ה, דפנימי' חכ'). קעד (הכריב אתו ע"ד המשכת יגמה"ד ושלילת השראת השכינה על או"ה). שם (כריב על הארץ משך זמה"ג). קעט (ש' הוי' דלעילא). קעט"קפ (הכריב ע"ד שלילת השראת השכינה על או"ה). קפה (משה משה לא פסיק טעמא ביניהו). קצא (משה והנביאים, זה כה). רעג (לא הוי' יכול להשפיל א"ע בבחי' השפעה להוולת). שיט (שושדמ"ל).

משכן: קפו (תרומת המשכן כסף וזהב ונחשת, בעבודה). רנו (משכן, קרשים. בנין שילה, אבנים). שיט (חנוכת המזבח). שכ (זו גרות המנורה והדלקתו. ב' מצות במצות המנורה). משל: גברג (לבוש להשיג חכ' עמוקה). מתן תורה: גב (שיהוי — דמשה רבינו — בענן מ' יום). קכ (פתח בא'). קמח (קישור רותניות בגשמיות). קצ (כניסת משה רבינו בענן). רלה (לנשמות בגופים. בעשה"ה. דברים פשוטים). שי (בריה"ע, גילוי מההעלם. מ"ת, שרש הגילוי מבחי' אוא"ס עצומ"ה). שם (על כדו"ד פרח גשמתו). שכב (כניסת ושיהוי דמשה רבינו בענן).

ג

נברא, נבראים: עז (חיותם מבחי' הדבור דמל"). קלב (הנהגה טבעית שבהם. הנצחיות שבהם מכח אוא"ס). קפד (אינם מצאויות אמיתי). ר (א"א לעלות יותר משרשו ומקורו). שכו (אופן התהוותם מאין ליש).
נורא: ז (ענינו. למעלה. וא"ו דהגורא).

מפתח הענינים

ונה"ב). שם (המשכת שרשה בהנשמה שבגוף, ע"י תורה). שגג (מעהמ"צ לבושים בג"ע).

נש"י: ב (מקבלים מבחי' פנימיות הכתר). שם (שרשן למע' מתהו. ולכן בכוחן לברר ניצוצות דתהו). ל-לא (נש"י ע"י תומ"צ מבררים הניצוצות). ק (השגחה אלק' בהם). קכב (ארץ חפץ). קסט (שרשן. בכחם למס"ג באחד). קעז (ארץ חפץ). קפט (אמונתם בסוכ"ע וממכ"ע). קפג (כנ"ל). רמה (שירתם, שמע ישראל). רצו (ביכורים). שם (שרשן בכתר). רצו (שרשן ממחה"ק דא"ק). רחצ (כנ"ל, למע' מעולם התהו). שם (ביכורים). שז (שרשם י"ל, א. רצון המוחלט בעצמותו, ב. העלם העצמי ממש). שם (ההמלכה בהם על בריה"ע). שלז (ריחוק וקירוב לאלקות, בדוגמת ריקוד). שמח (המשכת אוא"ס בתורה ע"י רעו"ד).

נשמות ומלאכים: קלו (נשמות ממשיכים זיווג פנימי דח"ב. מלאכים, זיווג חיצוני דח"ב). רנד (שירת המלאכים נשמעת. שירת הנשמות אינה נשמעת, הטעם לזה. שרשן). רנה (שרשן).

ס

סוכות, חג הסוכות: לו (מקור לאהבה ושמחה על כל השנה). סוריא: נד (בי"ע). ספ"א: סז (י"א כתרין, הטעם לזה). ע (סיבת התהוותם). ספירות: קעה (ל' בהירות). רצב (בעצמות המאציל, אופן השתלשלותו. בהתבללות). רצג (הגנוזות).

נחשית: קפו (ראשי תיבות שלו. בחי' תורה). קצה (כעבודה).

ניגון: לה (עונג המופלא בבחי' מקיף). רפ (מרירות).

ניסן: קלב (ראש חדשים, שינוי הטבע). שכו (חודש האביב, ל' א"ב, מלמעלמ"ט).

נפ, טבע: קלב (ב' אופנים בגדולת אוא"ס).

נפכים: כ (שמן יין וסולת, חב"ד).

כא (ניסוך היין). כב (ניסוך היין שבכל השנה, שביו"ט, ניסוך המים).

כד (ניסוך היין וניסוך המים כעבודה). כה (מה שלא נאמרה ניסוך המים במפורש בתושב"כ).

נה"א, נה"ב: קנח (שכל ומדות שלהם).

קצב (יתרון בירור נה"ב). קצג (אופן בירור דנה"ב, בבחי' שרשו למעלה).

נקודה קו ושטח: ז (נקודה, אורך ורחב).

נשמה, נשמות: מז (ירידתה בגוף

להגיע לבחי' מהלך). נב (תומ"צ לבושים בג"ע). קיב (למעלה נק' עומדים).

קמד (נק' מהלכים ע"י בירור דנה"ב). ריח (הקרבת הנשמות ע"י מיכאל כה"ר). רמה (טהורה).

רמו (ירידתה למטה). רסג (מהלכים, בירידתם בגוף דוקא). שם (יכולים לעלות למעלה מאד). רסד (עליותם ע"י הארת אוא"ס בעוה"ז בגוף). רסה (שרשן ממח'). רסט (עלייתם ע"י תומ"צ).

רפא (שרשה מבחי' אין שלמע' מהחכ'). שם (ב' בחי' בנשמה, א. נשמה שבגוף, ב. מזל שבנשמה).

רפב (מזל דנשמה). שם (ב' בחי' בנשמה, ב' בחי' ביטול). שח (שבועה שמשביעין הנשמה בירידתה בגוף, כח ממקור הנשמה להתגבר על הגוף

ע

עבר הנחר: רצו (מדות שבכתר).
עולם, עולמות: כ (בריאתם מבחי
 מדות) לג (ביטולם מצד אין ערוך).
 לח (ביטולם מצד הרגש האין שבהם).
 מ (עולמות וג"ע, הפרש ביניהם).
 נ (חיות העולם אינו מושג רק בבחי
 העלם). נא (עולמות וג"ע, הפרש
 ביניהם). שם (חיות העולם מהמדות).
 סו (התהוותם מהצמצום). עג (סדר
 בריה"ע, במח' ואח"כ בדבור). עז
 (התהוותם מבחי הארה בעלמא). קלט
 (שרשן רק מבחי זיו והארה). ריו
 (עלייתם וביטולם). רכב (עולם שנה
 גפש (עש"ן) שבכל עולם). רלו (כל
 העולמות בק' יש לגבי אוא"ס). שכג
 (העלם). שלג (התהוותם ע"י דבר ה').
 שמו (התהוותם מאותיות י"ה דש'
 הוי').

עוה"ב: ריו (ביטול דשם יותר מביטול
 דעולמות עליונים ותחתונים). ריח
 (עולם התענוג). ריט (תענוג המורגש.
 הפשוט). רכח (אופן העליות דשם).
 שטז (אין בו אכר"ש, הארת אוא"ס
 הסוכ"ע שגם הגוף יחי' מזה).
עוה"ז: לג (תשובה). רלב (עוה"ז
 סוכ"ע, מועיל תשובה. עוה"ב, ממכ"ע.
 אינו מועיל תשובה).

עון: פא (מבדיל בין חביד חגיית ובין
 חגיית לנהי').

עיגולים, יושר: רטו (עיגולים, כ"א
 בטל לגבוה ממנו. יושר, ההלבשות
 — בהעלם — הגדול בהקטן). רכו
 (עגולים דכתר). רכט (עיגולים דא"ק).
 עולה ועלול: קלה (עלול מקבל רק
 מחיצוניות העילה).

עלי, המשכה: ריו (יתרון מעלה
 בעלי לגבי ירידה).

פ

פנימי, חיצוני: ער (חלוקם, ב'
 דברים).
פסח, חג המצות: קלג (לידת הנשמות
 בשש"פ).
פרנסה: שכב (מוון ולבוש. בעבודה).
 שכג (מוון למעלה). שכד (אכר"ש
 למעלה).

צ

צדיק: קה (צדקה).
צדקה: קה (למעלה, השפעת החיות).
ציצית: קנ (א. המשכת מלכותו ית'.
 ב. הסתכלות ביקרא דמלכא).
צמצום: קמ (צמצום הראשון). קמא
 (בעבודה). שא (צמצום הראשון).

ק

קבעומ"ש: קכג (כלי לפעולת זריעת
 המצות).

קדוש, קדוש: קנב (בהוספת וא"ו,
 ההמשכה בבחי ממכ"ע וסוכ"ע). רמה
 (קדוש ג"פ, תורה עבודה וגמ"ח). רנ
 (כניל, קדוש הא, עבודה, רצוא).
 רניא (קדוש הב', מצות: שוב). רנא

קרי"ם: קלג (גילוי למעלה מהשתל' בהשתל'). כמו (התחברות עדאת"כ בעדאת"ג. בזכות יעקב). קנג (ע"י מס"ג זכו לראיית אלקות). שם (גילוי עדאת"כ. הכנה למ"ת).

קרשים: קסה (עצי שיטים עומדים). שם (מדות). קסו (בריחים, בריח התיכון).

קשת: מז (למטה. בעבודה, בירור הניצוצות). מח (כ"ב על המבול).

ר

ראי' שמיעה: קסג (חילוקם. ב' ענינים).

ראש השנה: טז (חזור כל דבר לקדמותו. צריכים לעורר למעלה עונג למלוכה). שם (ראש השנה). יז (המשכת כתר מל' ממשיכים מבחי' פנימיות עצמות). לו (שרש ומקור על יראה על כללות השנה). קלא (ראש). שלג (חוזרים כל העולמות לנקודה ראשונה. התחדשות של כללות השנה). שלד (דבור העליון להחיות העולמות באופן דהסתלקות). רומי: תד (אוא"ס).

רחל: קצה (לבושים ממעשה המצות). ריקוד: שלז (ב' אופני ריקוד). שלח (כנ"ל בעבודה).

רפואה: שי (גילוי אור חדש).

רצוא רשוב: שמ (ענינים). שמא (השוב עיקר).

רצון: ח"ט (חיצוניות ופנימיות, רצון וחפץ). פ (שרש גם לכח התנועה. למעלה מכוחות פנימיים). רמ"מ (שלמטה מהשכל, שלמעלה מהשכל. בעבודה). רהע (אותיות צנור). שמח (חיצוני'. פנימי'. רעו"ד).

(קדוש הגי' תורה רצו"ש). שם (ג"פ קדוש, ג"פ דק"ש). ש (קדש, מובדל. קדוש (בוא"ו). המשכת הארה מועטת). שם (ג"פ קדוש, ביי"ע). שא (קדוש, קו לאחרי הצמצום. קדש, אוא"ס שלפה"צ).

קדש, קה"ק: סח (קה"ק, מובדל מקדש), קט (קדושתכם, קה"ק, אריך. קדושתו, עתיק). קנב (קדש, אינו בגדר עלמין כלל. המשכתו בבחי' קדוש הוא ע"י יחוי"ע ויחוי"ת). שם (קדש בהוספת וא"ו, ההמשכה בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע). קפה (קדש, מלה בגרמי', אוא"ס. קדוש, מל').

קו: ו (ב' דברים הפכים שבו). ח (בל"ג. שרשו מבחי' אוא"ס שלפה"צ לכן עושה התכללות בהספירות). י (שרשו מבחי' ת"ת שבע"ס הגנוחות). רסב (מודד האו"כ). רסג (מעלה ומטה בספ"י). שא (המשכתו ע"י בקיעת הצמצום, הארה מועטת). קטורת: פו (למעלה מקרבנות אהבה בלתי מוגבלת). קטז (דעת עליון). קרבן, קרבנות: פה (מנחה, מ"ן ח' ה'). פו (לחם). קיג (תשובה). קע (ריח גיחוח).

ק"ש: נד (העלאה). שם (גדפין). קנג (שמע קודם לזהא"ש). שם (שייכותו לארץ ישראל). קנט (שמע ישראל היא היא. בשכמל"ו). שם (ואהבת את היא). שכו (פ' ראשונה, תורה ואח"כ מצות. פ' שני' מצות ואח"כ תורה). שכח (אח"ד). שם (כללות המצות). של (פ' ראשונה תורה ואח"כ מצות). שם (פ' שני', חורבן וביהמ"ק וגלות). שמו (שמע, שם ע'. אשר אנכי, אוא"ס עצמותו, מצוך, ציווי וצוותא).

רשות : שנה
מאתעדלית.

אתעדל"ע שלמע'

שם : עז (מקיף). רצט (כמו שהוא לגבי עצמו. כמו שהוא לגבי הזולת). שם (הארה, והגם שעיי שקוראים אותו פונה בכל עצמותו). ש (כמו שהוא לגבי עצמו. לגבי זולתו. למעלה). שא (שמו הגדול, טה"ע טה"ת).

ש
שבועה : שח (התקשרות בכחות עצמיים).

שבועות, חג השבועות : רפד (יום הביכורים). שז (ביכורים). שי (ביכורי קציר חטים). שיא (ביכורים, בעבודה). שבטים : שיט (שרשם מייב ג"א שביא דאצי').

שמות ב"ן מ"ה ס"ג ע"ב : רח (ס"ג, בבחי' עליי). רט (ס"ג, בבחי' ירידה). שמחה : כא (בינה). שם (שמחה מכוסה ושמחה בגילוי, ובעבודה). קז (מחמת גילוי והתחדשות). קפו (ב' מיני שמחה בעבודה). שכ (ענינו וסיבתו, התגלות).

שבת : פז (תענוג, למעלה ולמטה). שם (תענית חלום). קמט (איסור מלאכה). רהע (הגילוי בשבת, מוחין דאבא. ביו"ט, מוחין דאימא). שט (גילוי נשמות חדשות, למעלה). שופר : א (שופר עילאה, בינה). יח (עונג). שם (תשובה מעומקא דלבא בצעקה פשוטה). שמש (צדו א' קצר, והשני רחב, בעבודה).

שמים וארץ : עד (בריאת שמים וארץ מי קדם למי). קמו (כנ"ל).

שחוק : רס (בגימט' ב"ס אור, גימ' או"א"ס).

שמע"צ ושמח"ת : לו (שמח"ת, המשכת מקיף העליון הכללי, שמחת תורה ולא שמחה של מצוה).

שיחות חולין : סב (ת"ה איש פשוט).

שממית : רצד (שם דלערי'ז).

שיר, שירה : קסב (קול מעורר הכוונה). רמה (דנשי, שמע ישראל).

שמעון, רשב"י : כז (פעל ירידת גשמים עיי אמירת תורה, רשב"י וחוני המעגל, חלוקים). רעא (עיקר עבודתו רזין דאורייתא, יום הסתלקותו, הילולא).

שכינה : רעד (גלות השכינה). שכג (זיו השכינה, הארה מעין המאור).

שמעון, רשב"י : כז (פעל ירידת גשמים עיי אמירת תורה, רשב"י וחוני המעגל, חלוקים). רעא (עיקר עבודתו רזין דאורייתא, יום הסתלקותו, הילולא).

שכל ומדות : נב (גיר שבשכל אינו מתלבש בהמדות). רג (התהוות המדות עיי העלם השכל). רפז (התגלותם עיי העלם השכל דוקא). שכו (עו"ע).

שמש : עיי"ע חמה. שערות : סב (השפעה חיצונית). שם (אשה). שם (לויים). ש (הארה חיצונית ומועטת).

שכל, מוחין : א (רחמים). קסב (ענינו). קסח (משכיל, מקור השכל). רה (א. בהשפעה למדות שבלב, ב. מופלא ומובדל מהם). רו (גדול שכלי יכול לסבול, מנגדו, מצד רחבות השכל). שזכר מצוה בהאי עלמא ליכא : ג (הטעם לזה).

שרה : רס (הוסיפה על המאורות). שרפים ואופנים : מד (השגתם, עולם הבריאה). מה (אופנים, עולם היצירה). מעלת עבודתם על השרפים). נג (חיות הקדש). קנו (שרפים, עמידתם ביטול. עולם הבריאה). שמח (שרפים, עומדים ממעל לו, מצד תשוקתם).

שתיקה : ריד (שתיקה שלמעלה מהדבור, כתר).

שמו"ע : ב (ברכת ולמלשינים, כתר).

ת

עיון (דבור). רעא (סתים לגליא).
 שם (עיקר המשכת האור בבחי'
 הפנימי דתומ"צ). רפ (יום). שי
 (גילוי אור חדש, למעלה מזמן ומקום).
 שם (סדר השתל, שרשו מאור
 שבערך העולמות. תורה, מעצמות
 או"ס. רפואה). שם (נשי, נמשכו
 בבחי' דבר בפ"ע. תורה, גם כמו
 שנתגלחה, כולא חד). שכד (מטר וטל
 שבתורה). שם (מ"ט שערים, שער
 הנו"ן). שכה (תפלה, ביטול היש.
 תורה, דבר ה' ממש). שם (מים).
 שכט (כלי לגדול ה'). של (שמש.
 עוז לנה"א ותושי' לנה"ב). שלא
 (ביטול תורה). שלב (העצה להנ"ל).
 שמה (מים). שמח (ממוצע גילוי
 או"ס שעיי המצות). שם (חיבור
 תורה שלמע' בקוב"ה).
תומ"צ: לא (א. בירור ניצוצות דתהו.
 ב. כמו שהן מצד עצמן). לב (מצות
 הם לבושי כבוד). נ (אצל האבות.
 לאחרי מ"ה). נב (לבושים להנשמה
 בג"ע). נג (המשכת אלקות בג"ע).
 נד (המשכת אור האצ"י בג"ע). קז
 (הוספת אור באצ"י). קיב (לאשתאבא
 בגופא דמלכא). קמט (דירה
 בתחתונים). קצ (לבושים להנשמה
 בג"ע). רא (דהאבות, מלמטלמ"ע.
 לאחרי מ"ה. מלמלמ"ט). ריב (לימוד
 התורה וכל מצוה, סגולה פרטית, אור
 מקיף על הנפש). רלג (שרשן למעלה
 מרצון הפשוט לבריה"ע). רסט
 (פנימי העולמות). ער (תומ"צ
 ועולמות). רעא (פנימי חיצוני
 שבתומ"צ).
תושב"כ ותושבע"פ: כה (תושב"כ
 עיקרו אותיות. תושבע"פ עיקרו השכל
 שבאותיות). סג (המשכת תושב"כ

תבואה, תבואתה: כנג (תומ"צ). שם
 (תגה"ש).
תהו ותיקון: ד (קדימתן בתולדה.
 בשרשן). קנ (תהו, ענפין מתפרדין.
 תיקון, התכללות). רגטרס (תיקון,
 התכללות אורות עם הכלים). רחצ
 (בניצוץ שיצא מא"ק, תהו קדם
 לתיקון. במחה"ק דא"ק, תיקון קדם
 לתהו). שם (אחות וחיבור זל"ז).
תחה"מ: ריט (בגופים דוקא).
תיבת נח: רט (כינה, עולם החירות).
תיקון הצות: פב (ההתבוננות בזה).
תלמוד ומעשה: שכו (מעשה, כפי.
 מעשה גדול). שכט (תלמוד גדול,
 מביא לידי מעשה). שלא (בעצם
 מעשה גדול מתלמוד). שמו (מעלת
 המעשה, עשי' בפרי"מ. גדול תלמוד
 מביא לידי מעשה, מוח כלי להחיות).
תלמיד חכם: נט (סמיכת חכמים).
 שכב (מריעי. מקבל מחכמה).
תנאים ואמוראים: נט (המשיכו
 מבחי' עצמות חכמתו ית').
תורה: כרכו (ג' בחי' בתורה). כח"כט
 (שבחו דדוד המלך לתורה, זמירות
 היו לי חוקיך גו'). כט (פנים ואחור
 שבתורה). ל (טל ומטר, חיצוניות
 ופנימיות). ושם (מתנה וירושה). לא
 (לימוד התורה צ"ל לשמה, להמשכת
 או"ס בתורה). לג (טעמים שבתורה).
 לג"לד (בלילה שירו עמי). נט (בביטול
 יותר מבחי' אהבה). ס (יג"מ שהתורה
 נדרשת בהן). סא (תורת ה'. תורתו).
 קכח (סתום דאורייתא, מאור
 שבתורה). שם (חיצוני ופנימי). קסח
 (לחם יין ושמן, נגלה ופנימי התורה).
 קד (משל). רנא (העלאה והמשכה,

(מלמטלמ"ע). שיב (ברכה, המשכה מהעלם אל הגילוי. תפלה, המשכת רצון חדש). שיד (אותיות התפלה, בדו"ר, אבנים טובות ומאירים). שם (התגברות נה"א על נה"ב). שם (מט"ט) קושר כתרים לקונו מאותיות התפלה). שטו (רצון חדש ע"י תפלה בצבור או בשעה שהצבור מתפללין). שם (ברכה, מלמעלמ"ט, רק גילוי מהמקור. תפלה, מלמטלמ"ע, מגיע בבחי' שלמע' מהשתל"י).

תפלין: קנ (שעבוד הלב והמוח בבחי' חביד של אי"ס ב"ה).

תפלת המנחה: סט (ביטל היש. גורם תענוג למעלה). פה (בביטל יותר משאר התפלות). פז (תענוג למעלה). רלו (דחול. דשבת). רמג (דין). שנא (מעלת).

תריס: ריב (בעבודה, טלית ותפלין בעת התפלה).

תשובה: קי (שרשו למעלה מש' הוי'). קיד (רפואה). קכח (סו"מ, ע"ט בקש שלום). רלב (בעוה"ז דוקא).

תשרי: שכו (סדר האותיות תשר"ק, מלמטלמ"ע. תשובה).

לתושבע"פ ע"י יג"מ שהתורה נדרשת בה). קעו (בתושבע"פ ניכר גדלות דתושב"כ). רעד (תושבע"פ גילוי דתושב"כ). רעו (יום ולילה).

תפארת: רפג (רחמים).

תפלה: נד (ק"ש העלאה, שמו"ע המשכה). שם (ק"ש ושמו"ע גדפין). קי (ד"פ אמת, די אותיות דש' הוי'). קיז (ד"פ אמת, שייכותו בין ק"ש ותפלה). שם (ק"ש ושמו"ע, העלאה והמשכה). קכד (ק"ש, עצמות או"ס. שמו"ע, או"ס בהתלבשות ע"ס). ככו (התחברות הנפש עם הגוף). שם (סמיכת גאולה לתפלה). קל (חי' פעמים אמת, בכרכת אמו"צ. בעבודה). קס (פסוד"ז, פירוד הרע מהנה"ב). קסב (ק"ש, התפעלות מורגשת. שמו"ע, ביטול במציאות). קעא (רוח. רעש, אש. פסוד"ז, ברכות ק"ש וק"ש). קעב (קול דממה דקה, שמו"ע). שם (אותיות דבור התפלה, אבנים טובות בכתרו של הקב"ה). קפה (בירור נה"ב). שם (פסוד"ז, ענינו). קפו (ברכת סלח לנו בשמו"ע דוקא). רפ (חשך). רפא (מלח). שיא

השמות

שייך לעיל ע' ג:

בגוכייק בשוה"ג: התהוות היש הוא מהצמצום ע"י חיצוניות הקו, וי"ל חיצוניות הקו נק' אין אף שמאיר מ"מ אינו כמו שוה"א כ"א ע"י הצמצום ומכ"ש בבריאה אף שמתלבש האור מ"מ הוא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא כו'. כמו בכללות בחי' האור שלפני הצמצום והקו שאחר הצמצום כמ"כ בפרטיות בבחי' הקו הוא הפנימיות וחיצוניות שבו, וכמ"כ בחכ' הוא בחי' פנימיות וחיצוניות כו'. אמנם כפה"נ כאן האין של היש הוא בחי' הצמצום והרשימה, והקו הוא מה שנמשך מהאין העצמי (בחי' העצמות שלפני הצמצום וכמ"כ בחי' פנימיות הקו כו') לברר את היש כו'.

שייך לעיל ע' ה:

בגוכייק בשוה"ג: לפי הב' . . .:

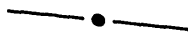
(י' חסר בהצילום גוכייק שתח"י.

שייך לעיל ע' ח:

(י' שהן כמו שמות שע"י שקוראין בשם נפנה אל קוראיו וכמ"כ כשקוראין אותו ית' חכים חסד כו' ה"ה נמשך במדה זו וקודם הקריאה לא יש שם מציאות חכ' וחסד כלל כ"א ע"י הקריאה נמשך כו'. והגם שהפרד"ס חולק על הר"ד שאומר כנ"ל כמ"ש בשער עצמות וכלים פ"ג, והו' דלפ"ד הר"ד היינו גם בע"ס דאצ"י כן הוא, וע"ז חולק הפרד"ס דבודאי יש מציאות הספירות גם שלא בשעת הפעולה, אבל בעצמות אוא"ס שלפני הצמצום י"ל כנ"ל דאין שם מציאות ספ"י כו'. ועמ"ש בדרוש שיטת הר"מ מרקנטי שטה ב' פ"א).

שייך לעיל ע' יא:

(י' (עמ"ש בס' ת"ר בהגהות להביאור דיביאו לבוש מל' וצ"ע).

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
והגתה חנה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חנה
בתו אסתר בת חנה
בנו נתן בן חנה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שינא חנה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
והגתה אסתר בת פריידא באבא מאליא
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חיי מושקא בת שרה ברכה
ובנם אלחנן בן שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
ובתם חיי מושקא בת אסתר
ובתם דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה

ובנם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
ובנם יהודה לייב בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
ובנם יעקב יוסף בן שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה דוד בן חנה
ובתה חיי מושקא בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובנם לוי יצחק בן חנה
ובתם חיי מושקא בת חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים

שיחיו

ז' ולע"ג אבי המנוח אליעזר אלימלך ע"ה בן ניסן שיחיו

